♫♫AKHİSAR'DAN♫♫

Güney Afrika'da Safari turunda-2009

♫AMERİKA'YA♫

2012 Amerika Rüyası'na Güncelleştirilmiş Yeni Baskı 2014

"Kaliforniya Cumhuriyeti bayrağının önünde San Francisco'da konferans gemi turunda- 2003"

Mehmet Şahinoğlu

İÇİNDEKİLER

AİLE AĞACI VE SUNU **4**

♂♫ AKHİSAR'DAN AMERİKA'YADAN ALINTILAR ♫♀ **5**

OKUYUCU MEKTUPLARI VE YORUMLARI **6**

MICROSOFT CEO'SU BILL GATES VE YAZARIN ZEKÂ DÜZEYLERİ ! **10**

GİRİŞ: YAŞAMA SEVİNCİ **11**

I. BÖLÜM

İçimden Geldi **15**
Türkler Artık Küçük Asya'da **21**
Viking Soyundan Sarı Yeleli Mavi Gözlü Kızılderili Olur mu? **28**
Osmanlılar Soyundan Levent Meluncanlar Amerika'da **30**
Aman Dikişi Azıcık Fazla Kaçmış **34**
Ah o Bilyalar Yok mu? **40**
Yaman Avcılar ve Parlak Öyküler **42**
1950'li ve 60'lı Yıllar ve Daha Öncesi **45**
Çalıkuşu ve Tarzan **64**
Akhisar'ın Dr. Albert Schweitzer'i **70**
Yıl 1962: İlkokuldan Yatılı Okuldaki Gurbette Olgunluğa **74**
Oof Of Aman Aman İzmirim, İzmirim Alın Beni Gezdirin **88**

II. BÖLÜM

Sonun Başlangıcı ve ABD'de Purdue Üniversitesi'ne Hareket **109**
ABD'de Yıllar Sonra İlk Sürprizler **112**
Amerika'nın Hâlleri - İki Meme ve İki Vietnam Öyküsü **127**
Hayret Yine Doğuştan Türk Düşmanı Bir Rum Karşımda **138**
Bilimsel Kongreler ve Sonunda Emeklilik **141**
Çanakkale Kesinlikle Geçilemez **148**
Meğer Dönen Dünyada Neler Dönmüş Neler **164**

Magnezyum ve Hastanenin Baptist Papazı **169**
Tayfun ve Reagan **181**
Külebi'ye Çağrı - Nâzım'ın Basit Yaşayacaksın'ı **187**
George W. Bush ve Gor Çukuru **190**
'Kore Kore' Müzikali **192**
Amerikalılar Uranüs'ten, Japonlar Jüpiter'den **199**
Gördüğüm İller, Ülkeler ve ABD'deki Eyaletler **203**
Rio'nun Güzellikleri, Günahları ve Kurtarıcısı **207**
İzmir'li Hasan ve Bulunamayan Rio Hayvanat Bahçesi **214**

III. BÖLÜM

Uzun İnce Bir Yoldayım - Gidiyorum Gündüz Gece **225**
Bavul Güldürüsü ve Çin İşi - Japon İşi **232**
Uzay Kurgu: Hameriklere 5555 Yılında Neler Olacak? **238**
Gezegen Amerika'dan 430 Öğüt ve Görgü Kuralı **247**
Amerika Rüyası mı? **261**

IV. BÖLÜM

Şu Amerika'da Başıma Gelenler Pişmiş Hindinin Başına Gelmedi **282**
Amerika'da Yaşama Kuşbakışı - Amerikadaki Türkler **314**

İKİNCİ BASIMA SONSÖZ **330**

FOTO ALBÜM **338**

AKHİSAR İLÇEMİZE HOŞ GELDİNİZ **379**

SAF TÜRK KIZIYLA AMERİKALI KURNAZ SUBAYIN AŞKI **380**
MACERA DOLU AMERİKA **381**
YAĞ DÖKTÜM KUŞU AYNI ÖTMÜYOR BURALARDA **382**

ÜÇÜNCÜ BASIMA SONSÖZ **385**

YAZARIN ÖZGEÇMİŞİ **387**

SUNU

23 Haziran 2001'de yazarınız 60 yaşına bastı. Bu okutun basıldığı günden sonra yazarınız artık yaşamının son viraj ve dönemeçlerine girmiş bulunuyor; enerjik ve dinamik, umutlu ve deneyimli. Sevgili ailesine ve okurlarına, aziz 'canım' Türkiyesine minnet dolu!. Ayrıca, bu alınteri yapıtı kendi sevgili Şahinoğlu ailesine, 12. yüzyılda Orta Asya Horasan ilinden Anadolu'ya göç eden ataları Şahan Mehmet ve soyu Evliya Osman'ın yedi ceddinden gelen akıncı yörüklerinden, Hicaz'da şehit olan Şahanlardan Naci Ali (1820-1890) ve soyu Hacı Osman (1860-1923) oğlu Uşak eşrafından 1917 Sarıkamış Gazisi Mehmet Şahinoğlu öz dedemizin (1884-1945) torunlarından ama ağabeyi sayılan Emekli Tümgeneral Temel Şahinoğlu'na, sevgili öz kardeşleri Ortodontist Dr. Osman ve Nur Şahinoğlu'na adıyor.

♂♫ AKHİSAR'DAN AMERİKA'YADAN ALINTILAR ♫♀

AKHİSAR'DAN AMERİKA'YA konusunu çözerken, eserin bütünlüğü içinde yazarın romansı yaşamını bir kenara iterek belgesel ve toplumbilimsel ya da politik bir tez çalışması üretmek aklına bile gelmedi. Çünkü bu çalışma, yazarın içinden çağlayıp kopan bir anılar dizisi olduğundan, çocukluk, aile, okul, meslek, gençlik ya da orta yaşlılık gibi kimi evreler elbette yaşam yolculuğunun akışı içinde yer aldı.

ABD'nin öz eleştiri yapabilen genç kuşak bilgisayar işlemcisi yakınarak bomba haberi patlatıyor: 'Donanımda üretimin Çin'e ve bilgisayar yazılım işlerinin de Hint Yarımadası'na, oradaki inanılmaz ucuz işçi ücretleri yüzünden kaçtığı bu hızda, yüzyıl sonra ABD iş dilencisi durumuna düşecek ve Asyalılar bu kez ucuz işçi için Amerikalılara başvuracaklar. Eğer Mars'ta elimizi çabuk tutup elmas, altın ve çok değerli yeni madenleri dünyaya taşıyamazsak!..' ABD hem demokratik saydamlıklar, hem korkunç gizlilikler, aşırılıklar ve her türlü güzellikler ya da çirkinlikler ve garip rekorlar ülkesi...

Elektrik Mühendisliği Ottawa konferansında Finli genç mühendislerle aynı masaya oturunca, cep telefonu değil de, "Dünyada Lâtince harfli dillerde en uzun anlamlı tek sözcük hangisi?" yarışmasını açtım. Sonuç şöyle: Fince'de, "Hatta onun düzensizliği olmadan mı?" anlamına gelen lâf 45 harflik: EPAJARJESTELMALLISYYDELLISYYDETTOMYYTTAKAANKO. Dünya birinciliği Türkçe'de kaldı. 50 harfli olup Bursa'nın ilçesinden türeyen sözcük anlamlı: MUSTAFAKEMALPAŞALILAŞTIRABİLDİKLER-İMİZDENMİSİNİZKİ? Sonra, Durban(G.Afrika)'da 2009'da öğrendik ki Almanca sözcükler bizi geçmiş!

İlk gece her zaman hep maceralıdır. Sabah uyanırsınız. 'Neredeyim ben?' diye sorarsınız kendinize. Bakarsınız komşulardan biri sizinle dostça selâmlaşır, bir diğeri de, 'Nereden çıktınız?' anlamlı bakışlarla ve nefretle sizi süzer. Belirsizlik bulutu içinde geleceğinizi tam odaklayamadığınız yaşam merceklerinizden, 'Acaba bir sene daha burada kalacakmıyız, yoksa yolumuza devam mı?' diye sorarsınız; yeni doğacak güne uyanırken yorgun argın. Yaşam altın sinide bize sunulmuyordu.

Hele birgün W. Lafayette (IN) 'deki günlük bölge gazetesinde çıkan ilânı unutamıyorum. İlânda şöyle deniyordu: 'Acele edin, bir an önce mezarlıktaki yerinizi ayırın. İki vücutluk yer satın alana bir mezar da bizden bedava. İleride ansızın gerekebilir. Hediyemiz mezarı güle güle kullanın. Bu indirimi kaçırmayın!' Bir buzdolaplı demedikleri kalmış. Mezarlık özel bir şirketindi ve pazarlıyordu.

İki meme öyküsüne gelince!.. Kaldığımız kentte bayan Lisa'nın göğüsleri aşırı ağır olduğundan beline ağrı vermeye başladığında doktora gitmiş. Estetik cerrah, ameliyatı yapmaya karar vermiş. Ameliyat bitince doktor, 830 gram meme dokusu aldığını laboratuar bulgusuyla birlikte sigortaya rapor etmiş. Bayan Lisa, estetik cerrahına sigortanın ödemediği gramı 10 dolardan 330 gram fazla yağlı meme dokusuna 3300 dolar ek ödeme yapmak zorunda kalmış.

Türkiye'de olayı TV'den anında öğrenen bir anne cep telefonundan, New York'ta DTM'de çalışan kızını arıyor ve uçağın binalarına çarptığını haber veriyor. Kızıysa, annesine bir sarsıntı duyduklarını, ama bunu deprem sandıklarını söylüyor. Annesi korkunç haberi verince ve uçağın binaya geçirdiğini bildirince, kızı çılgınlar gibi her şeyini bırakıp 60'ıncı katlarda bir yerden aşağıya can havliyle koşarak inip canını kurtarıyor. Ona inanmayıp kaçmayanlar yok olmuşlar.

Eşim 1997'de Çeşme'deki yazlıkta Kemal Atatürk'ü havuzda yüzerken gördüğünü söylemişti. Ben de buna bir türlü inanmayıp eşimin başına güneş geçti sanmıştım. Ziyarete geldiklerinde ağzım açık kaldı...O zamana kadar daha 450 kişi benzetmiş. 2002 yılı sonunda Kenan Bey bana Rochester'den (USA) fotolarını yolladı. Benzetenlerin 5 bini geçtiğini eklemiş.

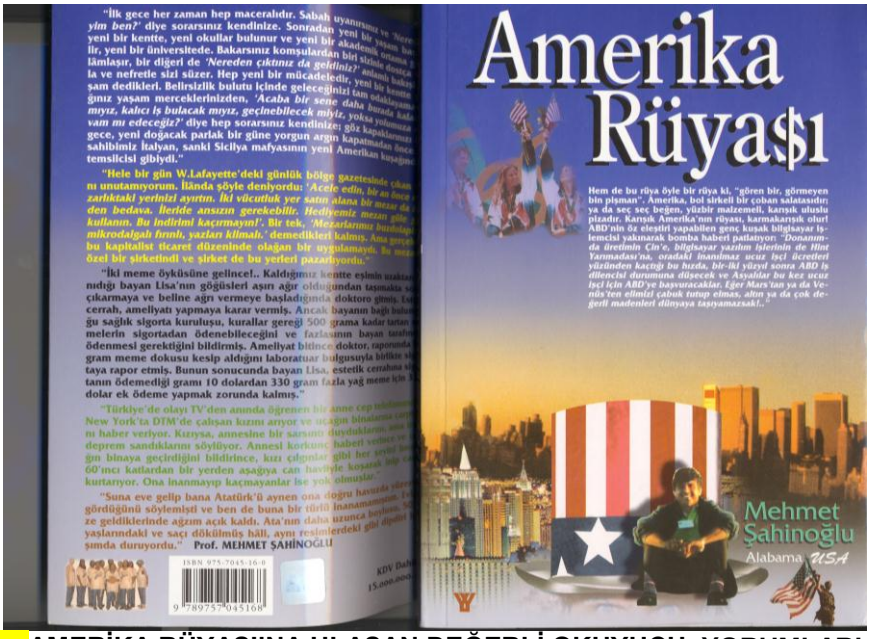

AMERİKA RÜYASI'NA ULAŞAN DEĞERLİ OKUYUCU YORUMLARI

HAVING KNOWN MEHMET FOR SOME YEARS NOW, AND EXPLORING HIS NEW BOOK, IT IS CLEAR TO ME THAT MEHMET IS A GENERATION OF THIRTY TO FIFTY YEARS AHEAD OF HIS TIME. I ONLY HOPE THAT HIS INSPIRING WORK ENTITLED "DREAMING AMERICA" (WHEN TRANSLATED AND HOPE THAT ONE DAY IT WILL BE TRANSCRIBED FOR AMERICAN READERS) WILL BE RECOGNIZED ALL OVER THE GLOBE WHILE HE CAN STILL ENJOY IT. Çevirisi:↓
MEHMET'İ BİR KAÇ YILDIR TANIDIĞIM VE YENİ YAZDIĞI ESERİNİ İNCELEDİĞİM KADARIYLA, MEHMET'İN ZAMANIMIZIN 30 İLÂ 50 YIL BİR KUŞAK ÖTESİNDE OLDUĞUNU RAHATLIKLA SÖYLEYEBİLİRİM. İLHAM DOLU AMERİKA RÜYASI KİTABININ (UMARIM BİR GÜN AMERİKAN OKURLARI İÇİN İNGİLİZCE'YE UYARLAR) TÜM DÜNYADA DAHA ZEVKİNE VARACAK YAŞINDAYKEN TANINMASINI DİLEMEKTEN BAŞKA NE İSTEYEBİLİRİM ?
→ Steve Goldsby, CEO-ICS Alabama Businessman Award Winner(Ödüllü İş Adamı)
Değerli Mehmet bey, "Amerika Rüyası" için çok teşekkür ederim. Birikimlerinizi böyle paylaşmanız güzel bir girişim. Eşimle birlikte size ve ailenize esenlik diliyor, selam ve saygılarımızı sunuyoruz. (*İlk mektuptan*) Sayın Şahinoğlu, "Amerika Rüyası" isimli kitabınızı büyük bir keyifle okudum. Doğal, yalın ve akıcı anlatımınızdan dolayı sizi tebrik eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim. Kitap için ayrıca çok teşekkür ederim. (*İkinci mektuptan)*
→ Dr. Faruk Loğoğlu, Türkiye Cumhuriyeti Washington Eski Büyükelçisi, ABD

Ambassador

Embassy of Turkey
Washington, D. C.

1 Temmuz 2005

Sayın Mehmet Şahinoğlu, Ph.D.
Professor/Chair, Eminent Scholar
Computer&Information Science, Gunter Annex
Troy State University, Montgomery
Montgomery, AL 36103

Sayın Şahinoğlu,

"Amerikan Rüyası" isimli kitabınızı büyük bir keyifle okudum. Doğal, yalın ve akıcı anlatımızdan dolayı sizi tebrik eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

O. Faruk Loğoğlu

p.s. Kitap için ayrıca çok teşekkür ederim.

İzmir TV'de Yazarla Söyleşilerden, 13.8.2002, 27.5.2004, 17.12.2004

MEHMET BEY, SİZ BU ALIŞILMIŞIN DIŞINDA ARAŞTIRMACI SOHBET VE YAŞANTI KİTABINIZDA, ABD'NİN YORUMLAMAK DEĞİL, SANKİ OLDUĞU GİBİ AYNEN RESMİNİ ÇEKMİŞSİNİZ. AMERİKA'YA KAÇMAYA ÇABALAYAN GENÇ KUŞAĞA KİŞİSEL DENEYİMLERİNİZİ SUNMUŞSUNUZ. SÜRÜKLEYİCİ, İZ BIRAKICI BİR ÜSLÛBU VAR. YAŞANTINIZ İÇİNDE KUVAYi MİLLİYECİ YURTSEVER MESAJLARINIZI GENÇLER KAPMALI. HEYECANINIZ ONLARA BULAŞMALI. TÜRKİYE ORADAN NASIL GÖRÜNÜYOR? AMERİKA RÜYASI GERÇEKLEŞTİ Mİ? YA DA DÜŞ KIRIKLIĞI VAR MI? BU SORULARA CESUR YANITLAR ARAMIŞSINIZ. KİTAP ÇOK YÖNLÜ OLMUŞ. KONUŞUR GİBİ YAZILAN VE ULUSAL GÖREV SORUMLULUĞU İÇİNDE DÜNYA KADAR GÖNÜLLÜ EMEK HARCANAN YAPITI (ESERi) BAŞTA GENÇLİK TÜRKİYE OKUMALI.

→ Ersal Yavi, Araştırmacı Yazar, 'Sil Baştan' TV Yapımcısı ve Sunucusu

Kitabınızın bazı bölümlerini yeniden okuyorum. Ne kadar akıcı yazmışsınız! Geçenlerde Mehmet Yasin'in gezi yazılarını topladıgı UZAKNAME isimli kitabını bitirmiştim. Metinlerinden çok etkilenmiştim. Hemen sonrasında sizin kitabınızı okuyunca metinlerinizin Mehmet Yasininkilere göre daha akıcı olduğunu yeniden farkettim. Paylaşmak istedim. Hoşkalın ve başarılı kalın.
→ **Necla Yavi, Araştırmacı Yazar, İzmir**

Bir öğretim üyesi tarafından yazıldığı için ilgimi çeken kitabınızı satın aldım. 3-4 gün içinde onca sınav kağıdının arasında bir nefeste okudum. Adeta söylediklerinizin hepsini yaşadım. Sanki bir "scientific mafia" var. Türk olduğunuzu duyunca, önce ezmeye çalışıyorlar, arkasından diş geçiremeyince vazgeçiyorlar. Hocam, yazdıklarınız beni çok etkiledi. Atatürkçü bir bilim adamı olarak sizinle ve başarılarınızla gurur duyup yazma gereğini hissettim. Farklı bilim dallarındayız ama benim için örnek oldunuz. Saygılarımla.
→ **Doç. Dr. Ercan Gegez, Marmara Üniversitesi İşletme Bölümü, İstanbul**

Öncelikle senin gibi bir değeri tanıdığım için mutluyum. Orada okuyan onbini aşan (Türk) öğrenciden kaçı mühendislik, mimarlık gibi doğrudan üretimle ilgili bölümde okuyor? Tıp, genetik okuyan var mı? Çoğunluğu, "İyi iş adamı nasıl olunur (How to be a good businessman)" mu okuyor? Rahat akıcı bir dilin var.
→ **Nejat Saygıner, Y. Mimar Müh., İzmir**

Muhteşem bir kitap, elimden bırakamadım. İnsanın nerelere, nasıl geleceğini gösteren bir öğreti dizgesi, okuyanlar çok şey kazanır, okumayanlar bence kaybeder. Oğlum Egemene ve dostlarıma önerdim. Yaşam dersi, ülke sevgisi aile birlikteliği, mücadele, geçmişine sahip çıkma ATATÜRK düşkünlüğüyle vefası.
→ **Diş Hekimi Hilmi Ergin, İzmir**

Bir kaç gündür kitabınızı okuyorum. Çok doğal. Sanki sizinle karşılıklı oturmuş sohbet ederken, anlatıyorsunuz gibi geliyor bana. Özellikle dün gece anne ve babanızın son mektupları ve annenizin portakallı sıcak aşuresini torunlarına yedirirken çekilmiş resminiz bana da çok dokundu. Sizin ki ne kadar da ciddi bir uğraş, mücadele ve başarılar, bir o kadar da acı, tatlı bir sürü anılarla dopdolu bir yaşam. Gerçekten çok başarılı...
→ **Prof. Dr. İrem Özkarahan, Rektör Yardımcısı,DEÜ, İzmir; Alabama/ABD**

Bir çırpıda okudum. Sizlerle (Ankara'da) ilk tanıştığımızda, cebinizdeki tüm bozuklukları bize verip, "Cleveland'a gelince bizi hemen bunlarla arayın!" demenizi unutamam. Kitabınızın bir "gezi notları" olmaması ayrıca hoşuma gitti. Milliyetçilik, dürüstlük, çalışkanlık, azimli olma hedefleriniz ve huylarınız bizlere örnek olacak. Artık uzaktan tanıdığım bir aileyi daha çok tanıyarak takdir edip örnek alacağım. Ünlü yazar ve eşiyle görüşmek dileğiyle.
→ **Seher Balbay, Öğr. Gör., ODTÜ, Ankara**

Amerika Rüyası adlı kitabınızı ilgiyle okudum. Kitabınızda kendi yaşamımdan çok şey buldum. Öncelikle ilgimi çeken hususlar, yaşamınızı iyi ve kötü tüm yönleriyle yansıtmanız ve anlatımınızın çok içten ve doğal olması. Her alanda ve çok kitap okuyan birisi olarak, bu kadar yalın ve içten kaleme aktarılan eserlere ender rastladığımı söylemeliyim. Sizi içtenlikle kutlarım.
→ **Dr. Süheyla Çiftçi, CPA- Muhasebe Uzmanı, İstanbul**

Merak ediyorum, acaba kitabında burada kalmış Türklerle Türkiye'deki Türkler arasinda "mutluluk" karşılaştırması yaptın mı? Okuyucu yorumları çok güzel, ben de eklerim kitabı bitirince. Senin eşkal, kilo falan hiç değişmemiş, bir gün bu işin sırrını yazarsan zengin olursun. Selâmlar.
→ **Dr. Kadri Vural, Firma Yöneticisi ve Araştırmacı, California, ABD**

---

30 sayfalık İK (İzmir Koleji) bölümü beni o günlere götürdü. Mehmet, akıcı anlatışın mükemmel. (BAL'ın) 50. yıl kitabında olmayanlar Amerika Rüyası anılarında mevcut. Tüm arkadaşlara tavsiye ederim. Mehmet, tebrik ederim.
→ **Refik Çandarlı, İş Adamı, İzmir**

Bu yaz Ankara'da kitapçıları dolaşırken Amerika Rüyası'nı hemen aldım, tüm hafta sonu zaman zaman gülümseyerek, çoğu zaman gözlerim dolarak okuyorum. Nixon'la 1969 yazında, Beyaz Saray bahçesinde tüm Türk AFS'liler olarak el sıkıştığımız aklıma geldi. Ne de olsa o satırlarda benim de çocukluk ve gençliğimden izler var. Eski fotoğrafları çıkardım, eşime gösterdim, işte bu benim arkadaşım Mehmet diye gururlandim. Ellerine sağlık. Selamlar sevgiler.
→**Ali Özenci, Bilgisayar Y. Müh., İş Adamı, Ankara**

Arkadaşlar, Mehmet Bey'in bu inanılmaz güzel şiiriyle (CANIN SIKILIRSA) sesli sunumunu gözlerim yaşlı izledim, ayrıca kendisinin "Amerika Rüyası" adinda bir kitabı var. Hem Türkiye'de hem de Amerika'da satılmaktadır. İnanilmaz güzel, sade ve akıcı bir dille, hüzünlü, sevinçli, komik anılar ve hepimizin yaşadığı anları ele almis. Tebrik ediyorum. Sevgi ve huzurla kalın.
→ **Ç. Yeğenoğlu, Kurucu- Türk Amerikan Kültür Derneği, Florida,ABD**

Sonunda kitabınızı büyük bir zevkle bir gecede okuyarak bitirdim. Emeğiniz ve göz nurunuz için teşekkürler. Kitabın sonunda belirtmiş olduğunuz Amerikalıların özelliklerine, ben de haddim olmayarak "dünya kaynaklarını hiç tükenmeyecek gibi kullanıyorlar" sözünü eklemek isterdim. Aldığım en değerli doğum günü hediyesi!
→ **Salih Koç, Hv. Plt. Kur. Bnb.,Türk Hv.K.K.,Maxwell AFB, ABD**

Bu ne güzel sürpriz. Eline sağlık Mehmet Abi, oğluma önerdim. Kırmadı ve okudu. Amacım yeni kuşağın bu hazineden yararlanması. Akıcı, izlemesi kolay.
→ **Nur Olgun, DEÜ Tıp Fak. Prof., Onkoloji Ana Bilim Dalı Başkanı, İzmir**

Sevgili Mehmet; Amerika Rüyası'nı zevkle ve bir solukta okudum. Sahip olduğumuz tüm duyguların yansıdığı kitabını okurken, her tarafta değişik ve birbirinden farklı renklerde çiçeklerin olduğu bir bahçede gibi hissettim kendimi. Ellerine sağlık diyor ve teşekkür ediyorum. Selâm ve sevgilerimle.
→ **Erkan Maral, Ataşe, TC Başkonsolosluğu, New York, ABD**

Mehmet Bey, kitabınızı keyifle okudum. Okurken, zaman zaman, yıllar öncesinden biraz tanıdığım Akhisar'a, Ankara'ya ama özellikle İzmir'e gittim. Tabii ki gezdiginiz hiç bilmediğim yerler de çok ilgimi çekti. Atatürk'ümüz ve ülkemiz icin düşüncelerinize ise hem duygulandim ve hem de gururlandım. Yaşam savaşınız ise gerçekten örnek alınacak derslerle dolu. Yüreğinize, gözlerinize ve ellerinize sağlik. Sağlıklı mutlu bir yaşam ve başarılarınizın devamını dilerim. Saygılar, sevgiler, selamlar. Hoşçakalın.
→ **Halim Tınaztepe, San Francisco, ABD**

MICROSOFT CEO'SU BILL GATES VE YAZARIN ZEKÂ DÜZEYİ !

The Classic IQ Test What'sYour IQ? Rutin Zekâ Testi,IQ'nuz kaç?

Congratulations, Mehmet! Tebrikler Mehmet

Your IQ score is 131

Your Intellectual Type is **Facts Curator**. This says, you are highly intelligent and have picked up an impressive and unique collection of facts and figures over the years. You've got a remarkable vocabulary and exceptional math skills which puts you in the same class as brainiacs like Bill Gates.

Yıllardır merak ederim, şu Bill Gates'in benden kafaca fazla yanı ne diye, elbette milyarlarca dolarlık serveti ve dünyanın en zengini olması dışında? Zekâda aynı çıktık ama servette asla! Zekâ varlık demek değilmiş. Ama Tanrı'nın bana verdiği harikulade yaşama her an şükrettim. Bilgisayarda NY Times'da, aniden önüme çıkıp denediğim zekâ testinde, Gates'le IQ diye anılan zekâ düzeylerimiz aynı çıkmaz mı? 131 kez maşallah ikimize de, hem birbirimizi daha görmedik ve bilmiyoruz! Zeki, olaylara hakim ve yıllardır olayların biriktiricisi olmuşum. Bu yüzden hiç bir şeyi atamam, eşim yapar o işi benim haberim yokken. Bill Gates hobisi olarak dolarları biriktirmiş ve illet hastalıkları yok etmekle meşgul; harika bir ugraş! Etkileyici bir sözcük dağarcığına ve eşsiz matematiksel yeteneklere sahipmişim! "Bill Gates gibi beyinlerin sınıfındaymışım" der!

GİRİŞ:YAŞAMA SEVİNCİ

Avucunuzdaki cansız, 1997-2011 arasında olanca emek verilen ve neredeyse 100 bin sözcükten oluşan otobiyografik bir "özgür çağrışım" veya Fransız yazar Montaigne'in yazdığı türde bir "deneme"nin çok farklı üçüncü baskısı olup birbiriyle bağlantılı yaşanmış canlı anılar katarıdır. Bir kaç günde okuyabileceğiniz bu yaşantı, binlerce saati alan hummalı bir uğraşı simgeleyen buzdağının su üstünde görünen en son ucudur. Ama benim gibi yeni 'deneyen' bir yazar için böylesi bir yapıt, Amerika'da da sanat ve şarap uzmanları tarafından kullanılan bir deyim olan '**Joie de Vivre: Yaşama Sevinci**' oldu. Özetle, satırlarımı yazarken çok ama pek çok zevk aldım. Ne zaman canım sıkılsa ve yaşamdan bezsem okuta sarılıp bir kaç söz ekledim ya da çıkardım. Olanca ruhumla ve içgüdümle okuyucuyla ortak sevinç kaynağı durumuna getirdim. Amerika'da sürekli Atatürk hakkında okudum, onu düşündüm ve yansıdı.

Aslında bu 'bitmemiş yaşam senfonik kitap' ya da öz Türkçe 'okut', çekilen kimi acılar ve yaşanan sevinçler sonucunda yazıldı. Sonra, yapılandan yapıt (eser), yazılandan yazıt (taş yazı), kesilenden kesit, geçilenden geçit, sarkandan sarkıt ve dikit, karşı gelenden karşıt olursa, okunandan neden okut (kitap) doğmasın? Biliyorum, kitaplık ve kitapçı veya kitabevi gibi Arapça ve Türkçe'den karışık çoban salatalarına alıştık. Gül gibi okumak yerine, Arapçada 'kütb' fiilinden gelen bu Arap sözcük Türk dilinin özgürlüğe giden koşuyolunda ulusça duyduğumuz aşağılık kompleksinin ve yetersizliğin kanıtı, daha doğrusu Arap kültür-din emperyalizminin zafer abidesidir. Okut başta saçma gelebilir; oyun oynamak gibi, okut okumak ta diyebiliriz. Okut, yerleşir eğer biz istersek. Cumhuriyetin harf devrimiyle birlikte Fransızca'da okul anlamına gelen

ekolden esinlenerek, Atatürk tarafından önerilen ve mektep yerine okul diyen Türkiye, okut sözcüğüne alışır. Artık muallim denmiyor.

Eski ve yeni, Asya'dan Avrupa'ya ve Amerika'ya, yani iki dünya arasında köprü olan yaşamımı uzaklardan ve içimden geldiği gibi aktardım. 1000 yıllık kurgusal bir geçmişe uzanarak, önce Avrupa'ya, daha sonra jeolojik olarak eski, ama bulunmalarından dolayı yeni dünyalar olarak anılan Kuzey ve Güney Amerika'yla birlikte Okyanusya'ya uzandım. Atalarımızın genleriyle Orta Asya'dan çıkıp, gerçek olan ve hayal gücü kullanarak aktardığım sanal devinimleriyle birlikte oluşan tarihsel göçlerinin, kendi özyaşamımda özümsediğim *sürükleyici* bir dökümü. Feyzi Halıcı'nın dergisi ÇAĞRI'da (1990-97) çıkmış seçme yazılarım ve şiirlerim, konuyla bağlantılı olarak bu okutta yer aldı.

Bu okutumu yazmaya 46 yaşındayken 1997'nin ılık bir kış akşamında binbir güçlükle ve yazma yeteneğimin sanki paslanmaya yüz tuttuğu bir devrede başladım. "Teşbihte (Benzetmede) hata yoktur." derler. Aynı, buz çağının 8500 yıl önce sona ermesi sonucu bol tuzlu Akdeniz'in, şimdiki İstanbul Boğazı'nı oluşturan nehir yatağından yine şimdiki Karadeniz'in yerinde bulunan tatlı su gölüne, 7500 yıl önce o dev boyutlarda taşmasına eşdeğer biçimde, sanki bünyemden bu satırlar eriyip engellenemeyecek biçimde taşarak okuyucuyla umarım aramda bir iletişim ırmağı yarattı. Bu beklenmedik coğrafya olayı sonucunda Nuh tufanını, sözlü edebiyat yoluyla, üstelik Karadeniz'deyken 'Ubaid' diye anılıp, daha sonra Mezopotamya'daki medeniyetlerindeki yeni adlarıyla Sümerlilerden ve kral-çocuk şairleri Gılgamış'ın destanından öğreniyoruz. Ünlü bir antropoloğun, yıllar önce ölmeden asistanlarına verdiği ve onları yeni keşfettikleri 'Karadeniz kuramına' kadar götüren, altın değerindeki öğüdünde şöyle diyordu: "Nuh'un tufanının ve Karadeniz'in sırrını Gılgamış destanında arayın, mutlaka birgün bulacaksınız; çünkü benim buna ömrüm yetmedi..."

Bu okutumsa, yazarlık evreleri bakımından çıraklık, kalfalık ve derken olgunluk çağlarımda, yurt dışında bir yandan gündüzleri yönetici akademisyenlik mesleğim gereği İngilizce konuşurken, diğer yandan geceleri ve hafta sonları göz nurum olan ana dilim Türkçe'yle yazıldı. Üslûbum yerli Türk yazarlarının alışılmış Türkçelerinden farklı olabilir. Ama dilbilgisi ve anlam bakımından, doğru bir Türkçe'yle TDK İmlâ Kılavuzu (**A** harfi olmayan Kılvuz değil !) izlenerek yazılmasına özenildi.

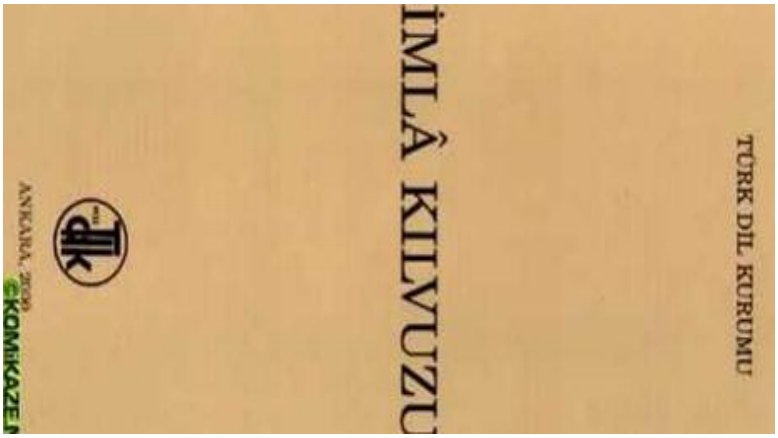

Bu ilginç deneme, her şeyden önce bir heyecan ve coşku ürünü olarak taştı. Kana kana durmadan yazdığım bu eserimi, zaman makinasında geçmişe yolculuk yaparak yakaladığım anılarımı taşıyan nostaljik bir kara trene benzetiyorum. Yurt içinde kalsaydım, bu eser yaratılmayabilirdi. Ama 1997 sonrası yaban elde verdiğim kimi kıyasıya savaşımlardan sonra bazı olanaksız gibi görünen yaşam dilimleri, senaryo evresinden çıkarak gerçekleşip, okurlarımla paylaşmama hak kazandılar. 2004'teki ilk baskı sonunda III. bölümdeki makale başlığı **Amerika Rüyası** değil, **Amerika Rüyası mı** olsun denildi. 7 yılda köprülerin altından çok sular aktı.

Sorulmadan ben yanıtını vermeye çalışayım. Bu okutun hedefi, geçmişi ve özgün fikirleri okumaya meraklı ve kabuğundan dışarı çıkmaya hazır herkes. Tüm yurt dışına ve dünyaya ilgisi olanlar ve uzaklardaki yaşamı merak eden genç, az veya çok yaşlı, yaşı farketmezler, yeter ki, denemeye ve öğrenmeye meraklı olanlardır. Okut, kendiliğinden ya da anın coşkusuyla, özgün biçimde yazıldı. Eğer bu satırlar bilgisayarımın belleğinde kaybolsaydı, bir daha aynısı yazılamazdı. Yalnız geçmiş değil, gelecekteki yaşam bu okutta meraklı bir gözle araştırıldı. Her şeyden öte, yeni dünyayı iyimser ve pembe bir Türk gözlüğüyle görmek ve incelemek, yerinde ve anında dünya olaylarını görüntülemek uğraşı, salt ülke sınırları içinde yerel bir bakış köşesinden TRT veya CNN izleyerek edinilen dünyaya bakıştan daha farklı olabilecektir. Yeni dünyadan Türkiye'nin nasıl yansıdığı okuyucuya değişik gelebilir. Kişiye özeldir, tektir; öyküledi̇ğim yaşam dilimleri yazarındır. **AKHİSAR'DAN AMERİKA'YA** başlığıyla yarısı taze kanla gelen 3'üncü baskıda, Amerika'nın sosyal 'ruhuna' daha derinleme sondajla inildi. Okutun ilk

bölümünde, özellikle 50 yıl öncesine uzanan sılasal ve ailesel anıları bulacaksınız. Bu sayfalar okuyucuyu, yazara ve onun dünyasına ısındıracak ve kendi öz yaşamını çağrıştırabilecektir. İkinci bölümde, yazarın daha ilerideki orta yaşlarında ve olgunlaşma devrinde bazı öykümsü gözlemleriyle birlikte, artık yerleşmek zorunda kaldığı yeni dünyaya (ABD) yumuşak bir iniş yapılmıştır. Artık havalandık, kâh eski dünyadayız, kâh yeni. Zaman zaman anavatandaki yaşama 'flash-back'ler, yani çağrışımlar göreceksiniz. Serüvenli geçen anakaralar aşırı gezilerini sizinle paylaşacaktır. Üçüncü bölümde, 'Amerika Rüyası mı?' makalesiyle ABD'deki yeni binyıldaki teröre değinecek, heyecanlı bir kaç serüveniyle birlikte okuyucuyu gülümsetecek bazı epik yazılarla umarım mutlu ve umutlu sona ulaşılacaktır. Hem de merak edip, uzayda 3500 yıl daha ileriye uzanarak 5555'de torunlarımızın yaşamları nasıl olacak sorusuna yanıt aranacak! Son bölümde yazar, 2004'lerde başına gelen toplumsal facialarını trajikomik bir dökümünü ve Amerikadaki günlük yaşama kuşbakışıyla birlikte Amerikadaki Türklerin kesitini sunacaktır.

Okutun başlığı **AKHİSAR'DAN AMERİKA'YA.** Hem bu uzağa yolculuk öyle bir serüven ki, "yaşayan bir, yaşamayan bin pişman". Bazılarına göre tam tersi. Gören unutamıyor, görmeyen de şu ABD gezegenini ben de görsem diye olanca uğraş veriyor. Bazısı, "Bilmeseydim görmeseydim, yerimde mutluydum. Amerika'ya yerleştiğime pişmanım!" diyor. Yazar bu çalışmayı gezegeni daha görmeyenler ve artık görmek isteyenler için ya da keşke görmez olaydım deyip sıla özlemiyle yanıp tutuşanlar için sanki besteledi. Bu okutun belli başlı amaçlarından bir tanesi de yurdumun insanlarımın kendilerindeki iyimseri ortaya çıkartıp öz güvenini harekete geçirmek ve onları yaşama sıkı sıkıya bağlayarak küçük ve sınırlı değil, sınırsız düşünmeye ikna etmek. Canları sıkılmadan geçerli bir hedef peşinde amaçlarına ulaşmalarını, kendilerini salmadan yenileyerek anlamlı bir yaşam sürmelerini istedim. Bu gün dünya ekonomi gemisinin kaptanlığını yapan ülkelerle tayfalığına soyunanlar arasındaki uçurum, sürekli hedefe koşanlarla hedefsiz bekleyen miskinler arasındaki 'ufuk' farkından gelir. "Ufka baktıklarında bazıları sadece bulutları, diğer vizyon sahipleriyse gelecekteki olanakları görürler" demiş, 1950'lerin Batı Alman Şansölyesi ünlü devlet adamı Konrad Adenauer bir konuşmasında.

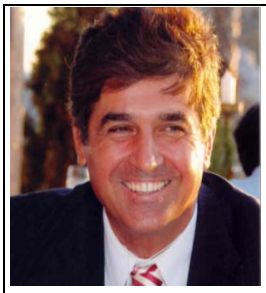

I. BÖLÜM

İçimden Geldi

Web sitelerinde yayınlanan 2006-07'nin son verilerine dayanarak Türkiye ABD'de, 2000 yılına göre 10983 öğrenciden 11506'ya çıkarak 9'unculuktan 8'inciliğe yükselmiş. Sıralamada son durum (2007):, **1.** Hindistan (83833), **2.** Çin (67723) **3.**G. Kore (62392) **4.**Japonya (35282), **5.**Tayvan (29094), **6.** Kanada (28280), **7.** Meksika (13826), **8.** Türkiye (11506), **9.**Tayland (8886), **10.**Almanya (8656). Dışardaki Amerikalı öğrencilerin ülke tercihleri şöyle: **1.** B. Britanya (32109), **2.** İtalya (26078), **3.** İspanya (21881), **4.** Fransa (32109), **5.** Avustralya (15602), **6.** Meksika (10022), **7.** Çin (8830), **8.** Almanya (6858), **9.** Kosta Rika (5518), **10.** İrlanda (5499), **11.** Japonya (4411), **12.** Yunanistan (3227). Türkiye'de okuyan Amerikalı öğrenci nerdeyse yok.

1960'ların başında tek tük Almanya'da işçiler çalışmaya başlamıştı. Amerika'ya gidenlerse, yüzbinde birdi ve çok ayrıcalıklı bir olay sayılırdı. 1968'de ABD'ye lise sonu okumak için gidip, 1969'da ülkeme döndüğümde, başımdan geçenleri anlatmak için söze zorunlu olarak, "Ben Amerika'dayken..." diye başlardım. Üstelik, kimileri bana bazen, "Efendim ben Amerika'dayken..." diye takılırlardı. Zamanla baktım ki Türkiyemizde, "Ben Amerika'dayken!" diyenlerin sayısı arttı. Çünkü, özellikle öğrenci ve iş turizmi sayesinde 'Amerika' kapı komşusu oldu. Biz şu anda çanak antenler yoluyla, ABD'de on sekize yakın Türk kanalını izleyebiliyoruz. Artık dünya, elektronik gelişmeler ve uydular sayesinde küresel bir kent oldu. Telefon açıp görüşecek yakınlıkta. Bu okuta konu olan Macera Dolu Amerika'nın ne olup olmadığını, gezegeni görenler ve görmeyenler için değişik köşelerden, yaşantı ve yorumlarımla öyküledim. Amerikadaki Amerikalıların günlük yaşamına ve Amerikalı Türklere en sonda ayrıntılı yer verdim.

Ancak, Amerika dedikleri, baştan ayağa bir sürprizler ülkesi. Baş döndürücü gelişmeler ve aynı zamanda, mide bulandırıcı komplo ya da tuzak kuramlarının dolaştığı, ilginç ve karmaşık bir insan beldesi. Tıpkı vatanımın kulakları çınlasın, dünyanın kimi karışık ülkelerindeki gibi.

Birkaç tanesini okudum ve neredeyse küçük dilimi yutacaktım. J. Vankin ve J. Whalen adlarındaki yazar ikilisinin, Amerika'nın en büyük 60 komplosunu anlatan eserinde ilki ve en şaşırtıcısı, Apolloscam başlığı altında Apollo rezaleti anlamında verilmiş. Ana kaynak olarak Bill Kaysing'in 1991'de yazdığı çok satan 'Biz Aya Hiç Gitmedik: Amerika'nın 30 Milyon Dolarlık Hilesi' okutu gösterilmiş. Sözde türlü rezaletler olduğundan ve söz verilen 10 yılın öncesinde Kennedy'nin Amerikan ulusuna verdiği sözler gereği, aya kesin çıkılması gerektiğinden tüm bu senaryolar yazılıp oynanmak zorunda kalınıyor. 1990'da baba Bush'un, "10 yıl içinde Mars'tayız!" sloganı da tutmuyor. Mars yerine coğrafyası benzeyen Afganistan'a inmek zorunda kalıyor, oğul Bush. Daha sonra istihbarat hatası sonucu yer çekimi uymayan Irak gezegenine inildi.

Astronotları sürekli rahatsız etmekle ünlü yazar diyor ki, "TV'de teke tek veya tüm astronotlarla bu konuyu görüşmeye hazırım." 60 Komplo'nun yazarı, "Şimdiye kadar çöl-uzay adamlarımızdan benimle tartışma yapmak için bir 'küçük adım' bile atan olmadı" diyor, alaylı bir biçimde. Olayı belki bilen ve Apollo projesinin skandallarını konuşabilecek ve tek yakınan kişi olan astronot Gus Grissom, 1967'de kapsülü uzaya çıkmak üzereyken, kapsülünde çıkan beklenmedik bir yangın sonucu kül olup ölüyor... Astronotların aya ayak bastıkları anları, 1969 Temmuzunda, AFS'nin Batı New York Eyaleti grubunun yıl sonu okul turu sırasında uğradığımız ve en son durağımız olan Baltimore'da, bir Amerikan ailesinin yanında aynı hafta sonu kalırken izledim. TV'deki baş haber spikeri olan ve bu olaydan 10 yıl sonra 1979'da emekli olan Walter Kronkheit'ın her dediğini merakla dinledik ve inandık. Başka bir çaremiz yoktu. Elbette bu bir komplo kuramıdır ve henüz yüzde yüz kanıtlanmış değildir. Aynı yazar, Kronkheit'ın satın alındığını da belirtiyor. Buna inanmak zor. Kronkheit ilerici, evreni tanıyan ve namuslu bir insandır. Sonunda 'İlk İnsan' konuştu. Ayda astronotların ezan sesi duyması gibi bir sepet dolu hayalî nice hurafeleri çürüten Alabama eyaletinin Auburn Üniversitesi'ndeki tarih Profesörü James Hansen'in 2005'te basılan olağanüstü 'First Man (İlk İnsan)' yapıtına göre, Gus

Grissom kaza sonucu yanmasaydı, NASA Neil Armstrong'u değil Gus Grissom'u aya gönderecekti. Ama ne yazık ki Gus bu mucize adam olamadı. Talih kuşu Neil'ın başına kondu, belki de süper dindar Alman soyundan annesi Viola'nın gece gündüz inancı olmayan oğluna dua etmesi yüzünden. Kim bilir? Yazar Hansen, ayrıca aya ayak basan ikinci insan olan, aslında çok yetenekli savaş pilotu ve MIT Uzay Mühendisliği'nden doktoralı ama ilk insan olmak için önceleri hırsla kulis yapan (özellikle babasının kışkırtmalarıyla) Buzz Aldrin'in elindeki foto aygıtıyla Armstrong'un tek bir resmini bile çekmemesini ay yolculuğunun en gizli cilvesi olarak açıklıyor. Döndüklerinde Buzz'ın Neil tarafından çekilmiş bir sürü fotosu çıkmasına karşın, Neil'ın tek ay fotosu kendisinin çektiği Buzz'un vizöründen yansıyanı ve bizim de yıllardır gördüğümüz. Düşünün bir kez, aya gittiniz yüzbinlerce saatlik uğraşlar sonunda ve ay yüzeyinde çekilmiş tek bir fotonuz yok, çünkü kader arkadaşınız unutuyor heyecandan! Bu unutkanlığa kargalar bile gülmez mi? Aslında üç astronottan en sorunlusu olan Buzz Aldrin sonraları korkunç dengesizlikler geçirip uyuşturucu bunalımlarına kapılıyor. Yıllar sonra 2007'de Aldrin'i TV'de gördüm. Neil'la anlaşamadıkları başka bir konu olan uçan dairelerden sözetti ve ışıklarını ay yolculuğu boyunca gördüklerini ısrarla yineledi. İlk insan Neil 64 yaşında karısı Jane tarafından bir gün 'ilgisizlik' nedeniyle terkedildi. Kısa süre derin bir bunalım yaşayan Neil iki yıl içinde Karen adlı Florida'lı dul bir iş kadınıyla evlendi. Şimdi çok mutluymuş. Aya inmeyip kumanda modülünden olanları denetleyen adsız kahraman ve Apollo 11'in üçüncü astronotu Mike Collins'in yaşamında aşırılıklar olmadığı ve bu zaferi içine Neil gibi sindirerek aynı Neil gibi başarılı bir iş adamı olduğu anlaşılıyor. İlk insanın ayrıca Cincinnati Üniversitesi'ndeki Uzay Mühendisliği Bölümü'nde başarılı bir Profesörlük deneyimini burada belirtmeden geçmeyelim. Bir yıl sonra 1970'de Apollo 13, arızalardan aya gitmeden dönmek zorunda kaldı. "Ne olmuş yani, 12'den sonra 13 gelir!" diyen NASA'cılar bu olaydan sonra 13 rakamını değil projeye koymak, ağızlarına bile almadılar. Rahmetli babamın 1981'de, Houston Uzay Merkezi'ni ziyaret ederken, eski astronotlardan birine benim yanımda sorduğu, "Tanrısal inançlarınızda uzaydan dönünce bir değişiklik oldu mu?" sorusuna aldığı yanıt: "Evet Tanrıya çok bağlı ve inançlı döndüm." oldu.

İkincisi, Japonların Aralık 1941'de Pearl Harbor'a olan baskınının, gelen gizli kodların deşifre edilerek çözüldüğü için, yaklaşan felâketin eline açık seçik belgeleri verilen ABD Cumhurbaşkanı Roosvelt tarafından pekalâ bilindiği, fakat bir türlü savaşa sokamadığı Amerikan kamuoyunu ikna için olaydan haberi yokmuş gibi davranmasıymış. Hawaii'deki ada komutanına telgrafı, hava akını başladıktan 1 saat sonra eline geçecekmiş gibi yolluyor olması, tüm kuşkuları üzerine çekiyor. Üçüncüsü, JFK'nin (John Kennedy), CIA tarafından plânlanarak, Kasım 1963'te saf dışı edilmesi. Dedikodu evreninde, Kennedy kardeşlerin Marilyn Monroe'yla olan evlilik dışı ilişkilerini artık sağır sultan biliyor. 1863'te öldürülen Başkan Lincoln'ün de aynı adda bır sevgilisi varmış !
Buradaki sevilen yerel siyahî akademisyen halk yazarlardan biri olan ve ezilmişliğin izlerini yüzünden okuyabileceğiniz Willie F.'nin, bana nükteli biçimde anlattığına göre; Washington, Jefferson, Roosevelt, Kennedy, Eisenhower, Clinton gibi bazı ABD başkanlarından en halk adamı olanları ve kahraman rolde sevilenlerinin, hep evlilik dışı projeleri olmuş! Bir tek Clinton'unki senatoya kovulmaya kadar gitmiş. Bunlar nasıl projeyse, böyle? Karşılıklı gülüşüyoruz. Mr. Willie Freeman sürdürüyor, "Mehmet, buradaki üniversitedekiler başkalarının yaptıkları pireyi deve yaparlar, ama sen yabancı olduğun için başarılarını görmezden gelirler. Olanların farkındayım. Ama senden çekinirler. Neden mi? Çünkü bilgi güçtür, sende o var; yoksa birgün tutmazlar seni. Unutma, *Knowledge is Power* ! Bunu hiç unutma. Bu insanlar ve devletler için eşit biçimde geçerlidir..."

Burada geçeceğim beşinci ve son komplo kuramı, bugünkü Papa John Paul II'den önce bir ay kadar kısa bir süre için papalık yapan Luciani'nin, yani Papa John Paul I'in Vatikan'da bütçe konusunda denileni yapmadığı ve parasal sırlarını saydamlık ilkesinden hareketle açıklayacağını bildirmesi üzerine, kendi papalık adamlarınca zehirlenerek öldürülmesi. Öyle ki, papa ölü bulunduğunda parmaklarında kenetlenmiş ve Vatikan operasyonlarında reforma götürecek bir dizi belge görülmüş. Vatikan'ı dev bir servete götüren yol, Mussolini'nin faşist yönetimi zamanında başlıyor ve Hitler'le olan ilişkilerine kadar gidiyormuş. '60 Komplo' yazarının açıklamalarına göre, diğer bağlantılar arasında, gizemli üyelerinden bazıları Mafia şeflerine kadar uzanan ve Masonik locasına ait suç odağı sendika var. Luciani, Hz. İsa'nın basit ve fakir bir yaşamı olduğuna dikkat çekip, papalığı kirli para ilişkilerinden arındırmaya

çalıştığı anda yaşamından oluverdi. Daha papalığa soyunalı sadece 33 gün olmuştu. Bu ne rastlantı? Sen, yaşamın boyunca papa olmayı bekle ve sonra da ecelinden bir ay sonra öl, oldu mu? Bunun üzerine papalığa seçilen eski Polonyalı bişop Karol Wojtyla, yani papalık adıyla İkinci John Paul, Vatikan'a güvence vererek radikal ve din dışı duyarlı konulara kesin karışmayıp salt ruhanî konularla ilgileneceğine söz veriyordu. 2000 yıldır tüm papalarının kutsadığı aziz ve azizelerin toplamından daha fazla sayıda azizelik payesini vererek, papalık kasasına başvuru ücreti ve hayırlarla dev bir serveti ekliyordu! Şimdi onun yerine geçen baş yardımcısı olan eski devrin sözde isteksiz Nazilerinden Alman Papa Benedict de ölen papayı aziz yapmak için kolları sıvadı. Al gülüm ver gülüm. ABD'deki TV haberlerinde açıklandı. Sonra da İslâmiyeti kınadı !

New York eyaletinin Niagara çağlayanlarına komşu ve ABD'nin en dondurucu iklimlerinden birine sahip Buffalo kentinin hemen 50 km. kadar güneyinde, şirin bir köy olan ve lise son sınıfı okuduğum Orchard Park'tan anılar beni rahat bırakır mı hiç? Daha okula başlar başlamaz geçen bir olayı hiç unutamam. Benden ve Tayland'la İtalya'dan gelen diğer iki ziyaretçi yabancı konuk öğrenciden, okul yetkilileri düzenledikleri uluslararası bir sergi için hatıra eşyalar istediler. Bazı değerli eşyalar yanısıra, Atatürk'ün portresini taşıyan ve pahalı olmayan, yuvarlak biçimdeki bakır işi bir hatıra eşyayı da masaya koydum. Bir hafta boyunca bu sergiyi, okullardan yüzlerce öğrenci ve kasabadan çeşitli insanlar gezdiler. Sergiyi toplarken o kadar eşya arasından sadece bir tanesi, "Kalk gidelim!" demiş, yani bir güzel çalınmıştı. O da maddî değerde pahasız, ama manevî değeri paha biçilmez olan şu bakır işi Atatürk portresiydi.. Artık, Ata'nın hayranı mı yoksa düşmanı mı bilinmez, meraklı bir ziyaretçi tarafından bakır işi portresi bana sormadan edinilmişti. Kültürlü hırsız benden isteseydi ona verirdim...

Yaşamımın hiçbir aşamasında yaptıklarımdan pişman olmadım. Bir gün radyoda, 1900 yılında Almanya'da doğan ve dinleyiciye nefis bir piyano konseri veren Mr. Bernstein'a sorulan, "Bizlere yaşamdan neler salık vereceksiniz?" sorusuna, 102'lik genç ruhlu adamın yanıtı, "Hiç bir zaman durup geriye bakmayın, hep ileriyi görün!" oldu. Çünkü bilgelerin dediği gibi, deneyim en iyi öğretmendir. Zaten insan bir biyolojik rastlantı eseri dünyaya konuk geliyor. Hele sağlık içinde bir ömür sürmesi şans değil de nedir? İnsan vücudunda sayılamayacak kadar çok dokunun aynı anda

hatasız işlemesi bir mucizeymiş. Bu yüzden herhangi bir günde her şeyiniz sağlam ve kusursuz işliyorsa, ya da ağrımıyorsa hemen şükredin!

Kozmos denilen evrende 10^{11} adet galaksi varken, her galakside de yaklaşık 10^{11} adet yıldız ya da gezegen varmış. Toplam 10^{22} yıldız, Türkçesi 10 milyon katrilyon adet. Biz, dünyalılar Samanyolu (Milky-Way) galaksisinde bir yıldızız ama denizde bir toplu iğneyiz. Ayıklayın pirincin taşını. Kuşkusuz insanoğlu bir geçim uğraşı içindedir. Amansız bir mücadelenin nefes kesen dakikalarını yaşıyoruz, yaşam denilen geçici tiyatroda. Unutmayın ki mezarlıkta sessizlik içinde yatan tabutların hiç sorunları olmaz. Ben her mezarlığa gittiğimde sanki ruhlar bana, "Yer değişelim mi?" diye seslenir. Hiç ölmeyecekmiş gibi çalışmalı ya da yarın yaşama veda edecekmiş gibi Tanrıya şükredip dua edebilmeliyiz. Değil yarın, bir dakikada ne olacağını bilmek olası mı?

Cennetmekân annem ve babama, 50'inci altın evlilik yıldönümünüzde sizi özleyen tüm Şahinoğlularından minnet dolu sevgiler, opücükler, gülücükler (1950-2000).

Lise mezunlarının toplu yıllık fotosu alınırken hiç kovayla su dökülür mü, insaf? Hızlı giden tehlikeli otolara kasabadan uyarı: Dikkatli sürün, 2 mezarlık 0 hastanemiz var!

1999 sonbaharında 21'inci yüzyıla girmeden birkaç ay önceydi. Bir sabah uyandım ve hanımla çocuklarıma "Bu gün yazmaya başlıyorum, millet, artık içimdekileri tutmak zor, taşmaya başladı" diyerek cepheye gider gibi ilk öykümü kaleme aldım. Bu işe ev halkı oldukça şaşırdılar.

Gece düşümde gördüğüm gibi, bin yıl öncesinde Orta Asya'dan gelen cetlerimizin Anadolu'ya ilk kez ayak bastığını ve ondan yaklaşık beş yüz yıl sonra da ilk Osmanlı Türkleri'nin Amerika kıtasına nasıl girdiklerini, soyuttan somuta, hayal edip canlı sözcüklerle aktardım.

Artık, coşku ve heyecanlarımla, bu rüya projeme başlamıştım. Son okutumu yazmayı 1993'te bitirdiğimden olacak, biraz paslandığımdan, zorlukla bünyemden çıkardığım ilk öykümü eşime ve oğullarıma ertesi sabah gösterdim. Hayret, hanım ve çocuklar oldukça beğendiler. Artık gerisi gelecekti, bir çağlayan gibi. İnsan bir yazmaya başlasın, sözcükler akıyor. Onlara okumaya başladım yazdıklarımı, pür dikkat kesildiler...

"Yaklaşık 1000 yıl önce milâdi 999 yılı bitmek üzere. Türk boylarının bitmez tükenmez akınları, Orta Asya'dan Batı Asya'ya artık engellenemeyen bir göçün damgasını taşıyordu. Son yüzyılın kuraklığı ve Çinli düşman komşularla süren sonsuz savaşlar, Türk boylarının akıncılar öncülüğünde neredeyse yüzyıllardır daha da batıya, kafileler hâlinde göç etmesine neden olmuştu. Türkler, İslâm dinini 9'uncu yüzyılda, Hz. Muhammed'in ölümünden yaklaşık 150 yıl sonra Gazneliler devrinde kabul etmişlerdi. Şaman dininden olan alışkanlıklarını bırakmayan Türk Oğuz boylarının bu yeni dini özümsemeleri birkaç yüzyıl sürmüştü."

"Hz. İsa'dan 1000 yıl ve Hz. Muhammet'ten 400 yıl sonra Türkler, bu yeni vatanları küçük Asya ya da yeni komşuları Rumların dedeleri antik İyonyalıların dilinde 'güneşin doğduğu yer' ya da 'doğu' anlamına gelen 'Anatolia' yarımadasına, ayak bastıkları 11'inci yüzyılın başından itibaren, Türk-Şaman-İslâm karışımı gelenekleri ve görenekleriyle birlikte geldiler. Bu yeni gelenekler, onların Türk soylarından gelen kahramanlık ve cengâverliklerine renk katmışlardı. Türk boyları, bu yeni kıtaya sevimli bir ad bulmakta gecikmediler: Anadolu. Anayurt gibi, analarla dolu yeni bir başlangıç. En geç jeolojik çağlarda oluştuğu bilinen, ayrıca Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının birbirinden uzaklaşmasıyla oluşarak üç eski kıtanın da flora (bitki) ve faunasının (hayvan) örneklerini barındıran, bu cennet parçası ve medeniyetlerin beşiği, Türklerin yeni anavatanı ve öz yurduydu."

"Büyük Selçuklu akıncı beylerinden Şahan Mehmet, uçsuz bucaksız yemyeşil ovalara bakan otağında akşam namazını kıldı ve ellerini göğe kaldırarak, huşu içinde kendinden geçerek dua etmeye başladı: 'Koca Tanrım, biz Türk boylarını, bu yeni diyarda ve gurbet ellerde utandırma, küffara karşı muzaffer kıl, düşmana yenik düşürme. Bin yıl sonra da olsa, yüzümüze gül. Türk soyu ve ulusu, bu yeni vatanda kanıyla, canıyla, senin yüce acımana emanet. Bin yıl sonra, bu topraklardaki kurduğumuz budunlarda güller açsın; kızımız ve kızanlarımız hem at koştursun, hem de ilim ve irfan peşinde koşsunlar, Tanrının sevgili kulları olsunlar, dünya evrene yararlı olsunlar ve anayurt Orta Asya'daki gibi birbirlerine düşmesinler.' Yanında, 6 yaşındaki torunu Hakan Alp, heybetli dedesini hayranlıkla izledi. Şahan Dedesi sakalını sıvazladı ve 'Amin!' diyerek torunun yüzüne üfledi. 'Torunum Hakan'ım benim, sen yeni şehit olmuş baban Günbatı Kaan'ın yolundan yürüyeceksin, Türk'ün adını yücelteceksin. İlim ve irfan peşinden gidecek, doğrunun yanından ayrılmayacaksın. Tanrının sevgili kulu, ulusunun gururu olacaksın, dünyaya Türk'ün adını belleteceksin. Bin yıl, bin yıl, bin yıl da olsa bunu yapacaksın. Bin yıl, bin yıl da...ahhh!...' Hakan, birden sesi düşen dedesinin, elini böğrüne götürdüğünü ve göğsünden kan fışkırdığını gördü. 'Ana, ana, anacım!...' diye, avazı çıktığı kadar bağırarak, otağın çevresindeki çadırlara koşmaya başladı. Yan çadırdan çıkan ilk kişi, Hakan'ın amcası Kutlu Kaan oldu. Böğründeki oku tutan babasını kucakladı ve onu yatırarak tedavi etmeye çalıştı. Ama Şahan Dede son nefesini vermişti, çoktan. Kutlu göz yaşlarını sildi ve babasına sarılarak yanaklarından öptü. Duasını yaptı, onu anasına emanet ederek kılıcını kuşandı. Tüm otaklara haber salındı. Cengâverler, yıldırım hızıyla kuşandılar ve atlarına atlayarak Kutlu'nun emirlerini beklemeye başladılar. Uzaktan borazanlarıyla, Bizans ve Ermeni haçlıları oklarını amansızca, çadırdaki akıncılara savuruyorlardı. Kutlu birden atına atladı. Cengâverleriyle birlikte yaklaşan ve zırhlı koca haçlar taşıyan atlıların üzerine, kılıcını ve topuzunu birliğinin başında olarak, 'Allah Allah, Türkler geliyor!' nidalarıyla sallamaya başladı. Düşman güçleri karşısında hilâl biçiminde yer alarak, keskin nişancılarıyla haçlı ve zırhlı Bizans kafilesini bir saatte perişan ettiler."

"Bu dövüş haçlılarla ne ilk, ne de son çarpışmaları olacaktı. Yemyeşil ova kan gölüne dönmüştü. Her iki taraf da onlarca savaşçılarını yitirmişti. Ama bu ova savaşını yine Türk savaşçıları kesin yengiyle bitirmişlerdi.

Akşam karanlığındaki zafer, akıncı Türk boyunun olmuştu. Yukarılarında parlayan hilâl ve hilâlin kucağındaki yıldız, altlarındaki kırmızı kan gölündeki alyıldızlı Türk bayrağının ilk görüntülerini vermenin, sanki sevinç ve gururu içinde birbirleriyle anlaşmışlardı. Hakan amcasına yaklaştı ve onun ellerinden öperek, Şahan Dedesinin ona şehit olmadan sarfettiği son sözlerini aktardı: 'Bin yıl, bin yıl da olsa, yılmadan yoluna devam edeceksin, birlik içinde olacaksın, kimseye boyun eğmeyecek ve zorluklara pes etmeyeceksin!' dememiş miydi, Şahan Dedesi? 'Ben görmesem bile sen, sen görmesen bile, senin torunların, onlar görmese de onların torunlarının torunları ve onların torunlarının torunları...' derken canını verivermişti. Kılıç yaralarına, kadını Gül Ananın bezlerini bastırdığı hâlde, acı çekerekten inleyen yeni komutan Kutlu Kaan, yeğeni Hakan'a döndü: 'Evet Hakan komutan, doğru demiş, deden. Hiç unutma ve gözlerini kapa. Bin yıl sonrasına, zaman içinde bir yolculuk yap ve Şahan Dedenin kemiklerini sızlatma. Onu haklı çıkar, göreyim seni. Haydi sen uyu artık!' diyerek, onun başak gibi buğday rengi saçlarını ve simsiyah gözlerini okşadı. Gökteki şamdan gibi asılan, hilâlli ve yıldızlı göğün ovadaki kan gölüne yansımasına baktı. Dua ederek seslendi. 'Koca Allahım, sen ne büyüksün. Bize, bu gece, yeni yurtta bayrağımızı verdin. Artık sırtımız yere gelmez. Yeter ki birlik içinde olalım. Orta Asya'daki anayurtta Türk boylarının birbirine tuzak kurmaları, Çinli derebeylerin oyunlarına kanarak birbirlerini ispiyonlamaları ve kavga döğüşleri bitsin. Büyük Selçuklu sultanının akıncılarına ve arkadan gelen Türk seline engel kılma hiç. Yeni bir yurtta aydın bir gelecek ver, Anadolu Selçuklularına! Binlerce yıl Türkün adı ve bayrağı tarihten silinmesin. Hunların, Göktürklerin ve Selçukluların soyları, bu cennet toprakta çiçek açsın!..' diye bitirdi."

"Toruncuk Hakan Alp o gece karışık duygular içinde anasının yatağına sokuldu; derin bir uykuya daldı. Ertesi sabah, dedesinin cenaze namazı kılınacaktı. Sabaha kadar ter içinde bir rüyadan diğerine atladı. Gece rüyasında sayıkladı durdu: 'Osman Gazi, Orhan Gazi, Fatih Mehmet, Ulubatlı Hasan, Yavuz Selim, Kanuni Süleyman, Gazi Osman Paşa, Mustafa Kemal Atatürk, Mareşal Fevzi Çakmak. Uykusunda, Osman Bey'e, Osmanlı soyunun son Türk-Moğol soyundan olan karıları Mal ve Bala hatunların babası Edibâli'nin verdiği 'nasihati' sayıkladı:"

BİR NASİHAT (Edibâli'nin çifte damadı Osman Beye nasihatı)
Oğul,
İnsanlar vardır, şafak vaktinde doğar,
Akşam ezanında ölürler.
Avun oğlum avun.
Güçlüsün kuvvetlisin, akıllısın kelâmlısın
Ama bunları nerede, nasıl kullanacağını bilemezsen
Öfken ve nefsin bir olup aklını yener.
Sabah rüzgârında savrulur gidersin.
Daima sabırlı, sebatlı ve iradene sahip olasın.
Dünya senin gözlerinin gördüğü gibi büyük değildir.
Bütün fethedilmiş gizemler, bilinmeyenler, görülmeyenler
Ancak, senin fazilet ve erdemlerinle
Gün ışığına çıkacaktır.
Ananı atanı say. Bereket büyüklerle beraberdir.
Bu dünyada inancını kaybedersen
Yeşilken çorak olur, çöllere dönersin.
Açık sözlü ol. Her sözü üstüne alma.
Gördün söyleme, bildin bilme.
Sevildiğin yere sık gidip gelme.
Kalkar itibarın, muhabbet olmaz.
Üç kişiye acı:
Cahiller arasındaki alime,
Zenginken fakir düşene,
Hatırlıyken itibar kaybedene
Unutma ki: Yüksekte yer tutanlar
Aşağıdakiler kadar emniyetli değildir.
Haklı olduğunda mücadeleden korkma
Bilesin ki atın iyisine doru
Yiğidin iyisine Deli derler.

"Dul kalan Çiçek Ana, sabah Hakan'ı zor kaldırabildi, sıcak döşeğinden. 'Ne o Hakan balam, bütün gece bir dolu şiir okudun ve bir sürü ad saydın, arkadaşların desen değil, Türkmen illerinde üç yıl önce bıraktığımız akrabaların desen, onlar da değil. Sayıkladığın adamları hiç tanımam, kimdi onlar balam, söyle bakalım'. Alplerin Hakan'ı şöyle bir ufuğa baktı:

‘Onlar bizim hayallerimiz ve geleceğimiz, anacığım.’ Çiçek Ana şöyle kaşlarını çattı, ellerini göğsüne kavuşturdu. ‘Hoppala, bu da nereden çıktı, bizim oğlan şaman mı olacak yoksa imam mı? Babası şehit olalı, benim oğlan hep böyle dalar da gider.’ diye yakınarak, çocuk Hakan’ı hayalleriyle başbaşa bıraktı. Anadolu, farkında olmadan, yeni bir milâdi binyıla daha girmek üzereydi. Roma’nın sıfır yılını ilân ettiği İmparator Augustus devrinden bu yana ve İsa peygamberin doğumundan sonra, yaklaşık 1000 yıl ya da 12000 ay akıp gitmişti. O bulutsuz soğuk kış gecesi, milâdi takvim kullanmayan ve İslâmiyeti yaklaşık iki yüzyıl önce yeni kabul etmiş Türk boyları içinse, Hicrî 390 yılı bitmişti. Yeni asırlar, Türk’ün sahneye çıkmasını sabırsızlıkla bekliyorlardı. Tarih sahnesi yeniliklere ve beklenmediklere gebe olarak, perdelerini her sabah yeniden açmaktaydı. Cengâver Selçuklular, haşmetli Osmanlılar ve Atatürk’ün kurduğu anlı şanlı Türkiye Cumhuriyeti’nin kahraman Mehmetçik eri ve sonunda Atatürkçü olan yenilikçi, demokratik laîk, modern, akılcı ve bilimci kuşaklar, tarih tiyatrosunda sahne alacaklardı.”

Merakla Türk Tarih Kurumu kaynaklarından araştırdık. Türk kavramı nerden gelmektedir? "Güneyde Himalaya dağları, kuzeyde Kuzey Buz Denizi, doğuda Kore Denizi, batıda Balkanlar’a kadar uzanan coğrafya ile Asya ve Avrupa kıtalarının yani Avrasya olarak adlandırdığımız karanın milyonlarca kilometre karelik topraklarında, son buzul çağının sona erdiği 12 bin yıl zaman derinliğinde yaşamış insanlar, meydana getirdikleri yazılı eserlerde kendilerini Türk olarak adlandırmışlar ve ortak dil olarak Türkçeyi kullanmışlardır. Bu insanlar neden kendilerine Türk demişlerdir? Bunu, Türkçe yazıt olan ve edebi bir dille yazılan Türkistan’daki Orhun Abidelerinden öğreniyoruz. (Bknz. Resim)"

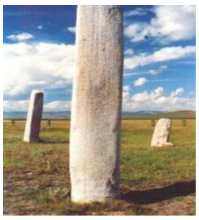

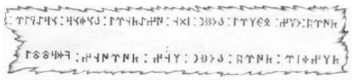

"Türk Oğuz Beyleri, Kavmi, işitin..yukarıda gök basmasa (çökmedikce), aşağıda yer delinmese (delinmedikce) Türk Milleti ülkeni, töreni kim bozar"

Moğolistan’da bulunan Orhun Yazıtları’ndan bir örnek ve anlamı. ‘Türk Oğuz Beyleri…’

"Bu yazıtta Türk, yaratana inanan anlamında kullanılmıştır. Fin Uygur Derneği Coğrafya Cemiyeti’nin 1890 yılında yayınladığı, Orhun yazıtlarının

ilk çözümünü kapsayan ve tahrif edilmemiş, aslına en uygun olan "Fin Atlası' kitabında birinci taş, doğu yüzü 38. satırda 'Ökük Türök' yani 'Rabbani Türük', 'Tanrı Türü' denilmektedir. Türklerin Orhun Yazıtlarından önceki binlerce yıllık tarihinde, Asya'nın milyonlarca kilometre kare topraklarına yayılmış yaşarlarken kendilerine verdikleri ad, 'töreye uyan' 'yaratanını bilir', 'Rabbani Türk', 'Tanrısını tanır', 'Yaratanına bağlı' anlamlarında 'Ökük Türök' dür. 'Ökük Türök' deki 'Ök' (tanrı, yaratan) Türkçe'deki ses uyumundan dolayı 'ük' olmuş ve kelime böylece 'türük' olarak okunmuş, günümüze de Türk olarak gelmiştir. 'Ök' ekinin günümüzdeki kullanımına 'Öksüz' ve 'Ökkeş' sözcüklerinde rastlayabiliriz. Yaratan anlamında kullanılan 'Ök' eki ile Öksüz, yaratanını yitirmiş, yetim anlamında, Ökkeş ise yaratanına bağlı anlamında kullanılmaktadır. Günümüzden binlerce sene önce Türk kelimesi, o bölgede ve sonrasında tüm dünyaya yayılmış, yaratana inanan insanları tanımlamak amacıyla kullanılmıştır ve hiçbir zaman bir ırkı tanımlamak için kullanılmamıştır. "

"O zamanın anlayışına göre, günümüzde olduğu gibi Türk olmak için Türk ana ve babadan da türemek gerekmiyordu. Zaten 18 yüzyıla kadar savaşların amaç ve yöntemlerini anımsarsak uygulamada bunun böyle olamayacağını anlarız. Bir birleriyle savaşan iki taraftan yenen, yenilen tarafın erkeklerini öldürmüş kadınlarını ise kendilerine eş olarak almış, bu şekilde de neslini devam ettirmiştir. Dolayısıyla saf ve arı bir ırktan sözetmek olası değildir. Göçlerin uğrak yeri olan Türk'lerin yaşam yeri olan Orta Asya için de durum böyledir. Bu büyük göçlerin neticesinde ise ortak kültürlerinde mevcudiyetlerini devam ettiren ana unsurun adı hep Türk olarak tarih boyu yaşamıştır. Bu büyük göçlerin sonucunda inançlarını bırakmadan Tanrısına inanan grupların adı hep Türk olarak kalmıştır. Orta Asya'da Göktürk para sikkelerinin bulunuşu, Orhun Yazıtları'nın bulunuşu kadar önemlidir. Ayrıca ay-yıldızın bize İslâm'da Semâvi anlayıştan miras kaldığını biliyorduk. Ancak, yeni bulunan Göktürk paralarında ay-yıldızlı figürler var. Sikkelerdeki ay-yıldız motifi, Türkler'in ay yıldızı İslâmiyetten once kullandığının somut kanıtı olarak gösteriliyor."Ayrıca Atatürk'ün henüz genç bir subayken Sinop'ta yazmış olduğu şiirden Anadolu'daki medeniyetlerin kökenini de anlıyoruz.

Gafil, hangi üç asır, hangi on asır
Tuna ezelden Türk diyarıdır.
Bilinen tarihler söylememiş bunu
Kalkıyor örtüler; örtülen doğacak.
Dinleyin sesini, doğan tarihin,
Aydınlıkta karaltı, karaltıda şafak,
Yalan tarihi görüp, doğru tarihe giden.
Asya'nın ortasında Oğuz Oğulları
Avrupa'nın Alplerinde Oğuz Oğulları,
Doğudan çıkan biz, batıda yine biz,
Nerede olsa, ne de olsa kendimizi biliriz.
Hep insanlar kendilerini bilseler,
Bilinir o zaman ki hep biriz.
Türk sadece bir milletin adı değil,
Türk bütün adamların birliğidir.
Ey birbirine diş bileyen yığınlar,
Ey yığın yığın insan gafletleri,
Yırtılsın gözlerdeki gafletten perde,
Dünya o zaman görecek,
Hakikat nerede, hakikat nerede?

Mustafa Kemal Atatürk

Viking Soyundan Sarı Yeleli Mavi Gözlü Kızılderili Olur mu?

Olmaz mı hiç, Beotak ve Algongin bunlardan iki kabile adı. Her ikisinin de son örnekleri 1875'li yıllara gelindiğinde şimdiki Kuzey Doğu'daki New England (Yeni İngiltere) yöresinde Kanada sınırına yakın öldürülmüşler. Nasıl oluşmuş böyle Vikinglere benzeyen Orta Asya'lı kızılderililer?

Amerika kıtası bir defa Kristof Kolombus tarafından ilk keşfedilmedi. Asırlar sonunda demir çağı atlatıp barutu bulan ve öteki kıyıdaki daha taş devrindeki insanları anında öldürebilen cephaneye sahip olan barbar Avrupa tarafından kuşatıldı ve acı bir soykırım (jenosit) sonucu ele geçirildi. Amaç, orta çağda Osmanlı İmparatorluğu gibi öteki dinden ve medeniyetten olanların hakkından gelmekti. Nitekim altın, toprak ve nice yeni zenginlik kaynakları onları 5 yüzyıl sonra bugünkü emperyalist duruma getirdi... Bu keşif masalına hem Avrupalılar, hem de onların tarih okutlarını çeviri olarak okuyan bizler inandık. Nereden başlasam?

Jeolojik yönden en geç ısınan, en az yıpranan ve neandertaller tarafından (homosapiens'lerin ataları) en son yerleşilen vahşi hayvan cenneti bu anakara, en az M.Ö. 20000 yılında Asya'lı ve Okyanusya'lı kavimler tarafından ya Bering Boğazı yoluyla Moğol kavimlerce, buz çağının yeni erimesiyle kurtların çektiği kızaklarla ya da ilkel gemilerle bulunmuş. Yazılı belge yok. M.S. 400'de Papaz Aziz Brendan'ın 'Navigatio Brendani' başlıklı gezi okutuna bakalım. Cesur papaz, İrlanda'dan çıkıp İzlanda, Grönland, Newfoundland (Kanada) yoluyla bugünkü ABD kıyılarına teğet geçip Bahama adasına ve Florida kıyılarına kadar uzanmış. Dinsel dikilitaşlarla Amerika'ya Hz. İsa'yı sokmuş. Bugünkü güney Florida (ABD'nin günahkâr turistik eğlence ve kumar merkezi!), onun acaba 'vaadedilmiş topraklar' burası mıydı diye soru işaretiyle geri döndüğü belde olmuş! Aynı geziyi, serüvenci denizci Tim Severin 1976'da benzer yelkenliyle aynı koşullarda gerçekleştirerek keşfin doğruluğunu kanıtlamış. Vikingler bu gezi notlarından yararlanmışlar.

Türklerin kuraklıktan Anadolu'ya doluştuğu yıllarda, topraksızlıktan ve gıdasızlıktan patlayan Vikingler rotalarını İzlanda ve Grönland'a çevirmişler. Yüzyıllardır sürekli talan ettikleri Britanya adaları yeni binyılda onlar için artık çetin cevizdi. 985 yılında Norveç'ten 1000 öncüyle, yeni bir yaşam umuduyla buz diyarı Grönland'a (!) yelken açan 25 gemiden sadece 14 gemi varabiliyor. Diğerlerinden, kesin yarısının battığı ama öteki

yarısının da kuzey Amerika sahillerindeki Labrador kıyılarına kazazede olarak ulaştıkları biliniyor. Eski Viking hiyeroglif dilinde (Ruyn ve Ogem) bulunan dikilitaşlar ve evlilik yoluyla birleştikleri Kanada'dan Beotaklar en canlı kanıtlar. Beotakların kışlık evleri Viking mimarisinde yapılmış. Grönland'a sağ varan gemi halkıysa Grönland'da pek tarım yapılamayacağını görünce, sırasıyla önce Kızıl Erik, sonra oğulları Leif ve Thorvald Erikson (1004) ve akraba Karlsefni (1019), Kuzey Amerika'ya çok sayıda seferde bulunmuşlar.

'Eirik's Saga' destanında yazdıgı gibi Vinland dedikleri hâlâ bulunamayan ama Massachusetts'deki Cape Cod çevresinde olduğu sanılan, Markland (Nova Scotia), New York kenti ve Long Island'a kadar gelip dikilitaşlar bırakmışlar. Neden mi daha adı konmamış Amerika'yı kolonileştiremezler? Çünkü insan öldüren barutları daha yoktur ve sayıca fazla yerli ırkla kaynaşmak zorunda kalırlar. Geri dönmeyenler, 1000'li yıllardan sonra yerli kabile Algonginlerle birleşirler. Algonginler, 19'uncu yüzyıl sonlarına kadar en son fertleri Avrupalı tüccarlarca yok edilinceye kadar canlı bir müze gibi Vikingli görünümleriyle tarih sahnesinde yer alırlar. Bu arada belgeler dokuz canlı Vikingli dişi savaşçılardan sözeder. Bunlardan en ünlüsü hamile savaşan ve yerlileri öldüren tek-kadınlık-ordu diye bilinen ve bir çatışmada onu öldürmeye gelen yerli savaşçıların önünde tek göğsünü kendi kılıcıyla kesip tanrıça olduğunu sansınlar diye yerlilerin önüne fırlatıp onları püskürten sarışın dev vücutlu Freydis'tir.

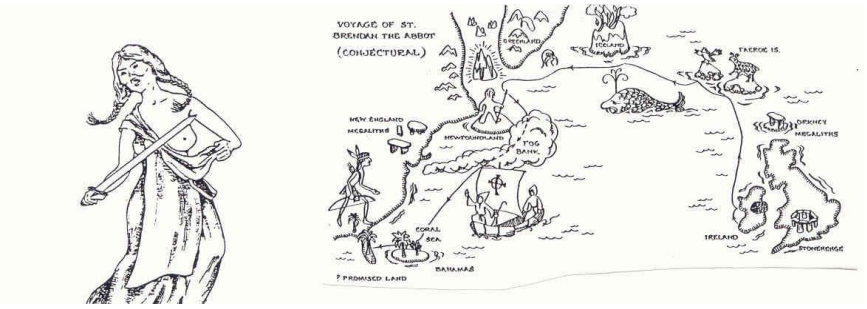

(Solda) Tek Kadınlık Ordu, Viking Freydis göğsünü kesip yerlileri korkutup püskürtüyor (1020). (Sağda) Aziz Brendan, 400 yılında İrlanda'dan çıkıp vaadedilmiş topraklar için Bahama ve Florida'ya kadar iniyor.

Osmanlılar Soyundan Levent Meluncanlar Amerika'da

Yıl 1586. Meşhur İngiliz amirali Sir (Sör) Francis Drake (Dreyk), filosunda bulunan 150 esir Osmanlı leventini North Carolina kıyılarında özgür bırakıyor. Bu leventler, 1571 Lepant Savaşı'nda esir alınan Osmanlı kadırgasının neferleri. Sir Drake, aslında, bundan daha fazlasını tutsak alıyor ama bir çoğunu Osmanlı Sultanı'na yüklü bir fidye karşılığında geri veriyor. Bu leventler yeni dünyaya esir olarak getiriliyorlar. Drake, bunların bir kısmını da, Karayipler'deki Cartagena esir kampından satın alıyor. O zaman ve daha sonraları, 1610 ve 1647'de, yeni kıtaya gelen Osmanlı göçmenleri, çevrelerinde Mehmed-the-Turk veya Ahmad-the-Turk gibi ünvanlarla biliniyorlar. Bir çoğu da Orta Asya'daki İpek Yolu'nun merkezindeki Kırgız, Özbek, Kazak ve Türkmen diyarlarından geliyor. Türk esirler ipek ve tekstilden anladıkları için tercih nedeni oluyorlar. 1700'lü yılların başında Virgina Eyaleti'nin İngiliz genel valisi, aşağılayıcı bir tavır içinde, "Artık daha fazla Türk veya dinsiz kâfir Britanya İmparatorluğu'na giremez!" diyerek, bir ferman çıkartıyor. Akdeniz ırkından gelen eski kıtanın Osmanlı tebaları, yeni dünyanın beyaz esirleri oluveriyorlar. Din ve dil ayrı olduğundan kendi talihlerine küserek ve Apalachian (Appaleyşiyan) dağlarında yerleşip, artık 'Amerikalı' oluyorlar. Kendilerine, 'lânetlenmiş ruh' adını andıran, 'Meluncan' ya da sözcüğün zamanla bozulmasıyla, 'Melungeon (Melanjön)' takma adını alıyorlar. Pek çoğu, yerli ırktan Kızılderililerle evleniyor. Bu kabilelerin başında, Powhatan, Monacan, Mattaponi, Pamunky ve Chickahominy geliyor. Bir akşam yemeğinde davetlilerimizin önüne koyduğumuz mısır ezmesine 'hominy' diyen Amerikalı konuğumuza bu sözcüğün kökenini sorduğumda yanıt alamayınca, kızılderili kabileden gelebileceğini söyleyince ağzı açık kalmaz mı? Bu melez evliliklerin iki tanesi, Amerikan tarihçileri için çok önemli. Halâ bu yörede eski Osmanlı deyimleri varmış.

Birincisi, Elvis Presley'in annesinin Meluncan soyundan olduğu tahmin ediliyor. Diğeriyse, sonradan Amerika'nın en zor günleri olan iç savaşta (1861-1863), başka bir zulüm kaynağı olan köleliğe karşı savaş açan Kuzey'in lideri, ABD'nin gelmiş geçmiş en önemli cumhurbaşkanlarından birisi olan Abraham Lincoln. Abraham'ın annesi Nancy Hanks'in Meluncan soyundan olduğu sanılıyor. Meluncanların, 3 milyon civarında olduğu

tahminler arasında. Her yıl, sembolik başkentleri Wise (West Virginia) kentinde toplanıyorlar. Çeşme'yi kardeş kent ilân etmişlerdi.

18'inci yüzyılın ikinci yarısında, Amerikan kolonisi fokur fokur kaynıyor. Amerikalı halk bir yanardağ gibi patlamış. Britanya Krallığı'nın avucundan kaçırmak istemediği, bu denizleraşırı zengin kolonisi bağımsızlık ateşi içinde lâva gibi yanıyor. İngiliz Valisi, Appalachian dağlarında, birkaç yüzyıldır yerleşik ve bir kısmını Meluncanların oluşturduğu dağlık yörede meydana gelen çete hareketlerine son vermek ve koloniyi kraliyete iyice bağlayabilmek için, bir gerilla temizleme harekâtına girişiyor. Arananlar arasında İnce Memed (Memed, the Slim) takma adlı bir yiğit te var. Osmanlı soyundan olan Meluncanlardan gelme levent biri olan ve diğer adıyla, Slim Matt (Met), halkın kırmızı ceketliler diye adını taktığı İngilizlere yaptığı anî baskınlarla, çevredeki halkın gözünde ün salıyor. Dağlar taşlar, sanki onun. O yöreyi ezbere biliyor. Bir Köroğlu yiğidi gibi dağlarda saklanıyor ve kurt gibi iz sürüyor. Kurduğu çetesiyle kırmızı ceketlilerin Virginia eyaletindeki dağlık geçitlerinde yüzlerce kişiyi pusuya düşürünce hakkında idam fermanı çıkıyor.

Slim Matt ince, uzun ve yiğit, aynı cetleri Osmanlıların yüz hatlarını taşıyan kaytan bıyığıyla ve güneş yanığı teniyle, diğer Avrupa soyundan gelen yerleşik Amerikalı halktan farklı. Üstelik, yüz hatlarında kızılderili özelliklerini seçmek zor değil. Türk asıllı Meluncanlar, Orta Asya kökenli kızılderili halkla kolay bağdaşan bir ırkın çocukları. Slim Matt, Pamunky kabilesi reisi Kızgıngüneş'in (Roasting Sun) güzel kızı olan Ayışığı'yla (Moonshine) fırtınalı bir aşktan sonra, kızılderili törelerine göre evleniyor. Bu evlilikten, Irmak (River, 'Rivır' okunuyor) adlı bir kızı, bir yıl sonra da Fırtına (Storm) ve Rüzgâr (Wind) adlarında ikiz oğulları oluyor. Yıllar su gibi akıp gidiyor, ama halkın bağımsızlık ateşi hiç sönmüyor. Slim ve Moonshine, çocuklarını kızılderili ve yerli Amerikan geleneklerine göre, birer milliyetçi cengâver olarak en iyi biçimde yetiştiriyorlar.

River'ı, 17 yaşında güzelliğinin zirvesindeyken, İngiliz askerleri ormanda dağ çileği toplarken pusu kurup rehin alıyorlar. Babası olan asî kahraman Slim Matt'in teslim olmasını istiyorlar. Slim Matt, anavatanı Amerika'nın bağımsızlık savaşını ön plânda tutup teslim olmuyor. River'ı, yörenin vahşi ruhlu, İngilizlerin karşı çete savaşçısı ve tabur komutanı olan William the Tyrant (Zalim Bill), askerlerine eğlence aracı olarak kullanıyor. Koca tabur, zavallı kızın ırzına geçtikten sonra, onu çetecilerin gizlendiği Wise

kasabasının şehir merkezindeki saat kulesine, sefil bir hâlde, elleri ve kolları bağlı olarak, bir mektupla bırakıyorlar. Kötü haber tez yayılıyor. Annesi Moonshine, kızının kahrından, bir hafta sonra aklını yitiriyor. Kızları River ise aldığı derin yaralara rağmen ölümden zor kurtuluyor. Zalim Bill'den yaptığı pisliklerinin öcünü alacağına ant içen baba Slim Matt, 16 yaşlarındaki ikiz oğulları Storm ve Wind'le birlikte bölge halkının fedakâr savaşçılarıyla birleşerek, Wise kasabasında karargâh kuran İngiliz komuta merkezine ayrıntılı bir tuzak plânı hazırlıyorlar. Plân gereği, İngiliz alay komutanı Habersfield'ın 13 yaşındaki genç ve güzel kızı Sera, bir gece yarısı, konağa gizlice sokulmuş aşçı yamağı kılığındaki, Matt'in amcası olan yaşlı Ibraham Cook ve çeteciler tarafından kaçırılıyor. Sera, doğrudan işgalci askerler tarafından ırzına geçilen ve gebe kalan River'ın yanına, onun acınacak durumuna tanık olsun diye götürülüyor.

Sera, River'ın başına gelenleri ayrıntısıyla öğrenip ona öz kardeşi gibi acıyor ve kendi babasının askerlerinden nefret ediyor. Bu saf genç kıza yapılan zorbalıklar karşısında, kendi babasını ve askerlerini lânetliyor. Sera, acı çeken River'a yapılan vahşete dayanamıyor. Aradan aylar daha geçiyor. River babası belli olmayan bir erkek çocuk dünyaya getiriyor. Adını Lightning (Yıldırım) koyuyorlar. Sera, sonunda, babası olan Albay Habersfield'a çok acıklı ve kızgın bir mektup yazıyor. Mektubunda, onu kaçıranların yanında çok mutlu olduğunu, dönmeyeceğini ve kendisine iyi davranıldığını söylüyor. 14 yıldır doğduğu ve büyüdüğü bu yeni kıtada, kendisini Amerikalı halktan biri gibi hissettiğini vurguluyor. Elbette, babası olan bölgenin alay komutanı ona inanmıyor ve kızına bir elçi aracılığıyla gönderdiği mektupta, nerede bulunduğunu bildirmesini söylüyor. Sera da İngiliz birliğine aldatıcı bir yer adı vererek, babasının askerlerini yanlış yönlendiriyor. İngiliz taburu olay yerine gittiğinde, yerli direnişçilerin kucağına düşüyor ve tek tek kılıçtan geçiriliyor. Irz düşmanı Zalim Bill'in kafası, River'ın babası Slim Matt tarafından palayla uçuruluyor. Kasabanın saat kulesine ibret olsun diye kuru kellesi asılıyor. Komutan babası, çetecilere bilgi aktaran öz kızı Sera'yı vatan haini ilân ediyor ve başına ödül koyduruyor. Kırmızı ceketliler, ardı arkası kesilmeyen yerli halkın özverili direnişlerine karşı koyamıyorlar. Aynı sıralarda, General George Washington, son zaferinde, Britanya Kraliyet güçlerinin komutanıyla Amerika Birleşik Devletleri'nin bağımsızlık anlaşmasını imzalıyor. Sera, 1776'da cumhuriyetin kurulduğu yıl, River'ın

erkek kardeşi Storm'la evleniyor. Öte yandan, River'ın babasız doğan oğlu Lightning, genç bir delikanlı olduğunda, halk kahramanı olarak İngilizlerin yaptıkları haksızlık ve zulmün canlı bir simgesi olarak, politik toplantılarda ve kutlama törenlerinde ön plâna çıkarılıyor.

Yıllar sonra, halk direnişinin simgesi olarak gösterilen Lightning, Virginia valisi tarafından eyalet kahramanı olarak 1800'lü yılların başındaki seçimlerde halk tarafından eyalet meclisine ve vali yardımcılığına seçiliyor. Torununun bu mutlu anına, ölüm döşeğindeki dedesi 'Slim Matt' tanık oluyor. Ancak kimsenin derdine deva bulamadığı, valinin özel doktoru dahil en iyi doktorların 'görülmeyen çok değişik bir hastalık' adını verdikleri kan hastalığı, onu birgün sevdiklerinden ayırıyor.

Yüzyıllar sonra saptanan ve Meluncanların, Osmanlı leventlerinin soyundan geldiğinin anlaşılmasından sonra ancak son elli yılda bilinmeye başlanan ve 'Akdeniz Anemisi' tanısı konan, Amerika'da eşine çok az rastlanan bu kan hastalığının, sadece bu yöredeki meluncanlarda genetik olduğu anlaşılıyor. Lightning, 1812 savaşında İngilizlere karşı gösterdiği olağanüstü kahramanlıkları sayesinde ABD Başkanı tarafından Amerikan Cesaret Nişanı'yla ödüllendiriliyor. Annesi River'la birlikte, dedeleri Slim'in mezarına, Lightning'in kazandığı nişanı gömüyorlar.

Şaman inanışlarına ve yerli Pamunky göreneklerine göre, ahrette bu ödülün Slim'in ruhuna ulaşacağına inanılıyor. Sonsuz acılar çeken ve aklını çok önceleri yitiren Moonshine ana, torununun bu mutluluğunu tattıktan 6 ay sonra Tanrısının katına kavuşuyor. Meluncanlar, Slim Matt ve 50 yıllık hayat arkadaşı Moonshine'nın yanyana yattıkları türbelerine, her yıl ziyarete geldiklerinde, sarı kurdeleler bağlarlar ve dilekte bulunurlar, aynı Anadolu'daki gibi...

'From Anatolia to Appalachia (Anadolu'dan Apalayşia Dağlarına)' adlı ABD'de çok satılan (ISBN 0-86554-776-9) antropolojik araştırmasında (2003) Joseph Scolnick ve Brent Kennedy Türkiye'ye gidip gezdikten sonra sır bilinen Meluncan halkıyla Türk ırkı arasında DNA analizi dışında fiziksel fenotip benzerliklerl yüzünden anlatması zor bir Türkî soy bağının olduğuna hissedip karar vermişler. Karaçaylılar ve Yakutlar gibi Orta Asya soyları dahil, Meluncanlar Türk'le birlikte Osmanlı karışımına sahip bir ırkın torunları. ABD'de beyaz zenciler namıyla horgörülmüşler.

Aman Dikişi Azıcık Fazla Kaçmış

19 Nisan 1994'de, daha 62 yaşında olan, gencecik, nur yüzlü, altın kalpli ve özveri dolu sevgili annemi, peritonit kanserinden yitirmenin acısını içimde duyarken, 1999 yılının bir 11 Mart günü, bu kez şefkat dolu saygıdeğer babamı pankreas kanserinden yitirdim. Acılarımı kalemimle hafifletmek ve geçmişten gelip geleceğe giden parke taşlarında, kiminle olursa olsun, aile fertlerim, tanıdığım ve tanımadığım ya da okuyucumla birlikte yürümek istedim. Bu yüzden bu eseri kendimle hesaplaşmak, dertleşmek ve içimde depreşen vatan ve insanlarına olan inanılmaz sıla hasretini bir nebzecik hafifletmek için de yazdım. Anadilimde Türkçe yazdım, çünkü o dilin güzelliklerini ve özelliklerini kendi öz ruhum olan Türk yumağında birleştirdim. Yabancı dile bu heyecanı olsa olsa çevirebilirdim. Ancak, bu özgün coşkuyu aktaramazdım. Ayrıca o günleri Türkçe yaşadım ve yaşamımdaki kişiler o dilde konuştular.

Efsane insan Selman Rıza, Kolej'de, 1967 yılında lise 1'lere Fizik öğretmeni olarak sınıfa o görkemli havasıyla bir girdi, bir daha aklımızdan çıkmadı. Sanırım, ABD'den Ege Üniversitesi'ne kesin dönüş yapmıştı ve vatan hasretiyle doluydu. Orta Asya'dan, Türkmen kökenli olduğunu duymuştuk. Türkçe'yi hafif peltek ve tatlı bir Amerikan aksanıyla konuşurdu. Ondan öğrendiğim Fizik nosyonunu başka kimseden öğrenmedim, desem doğrudur. Bir derste, yine bize, E.Ü.'deki öğrencilerine verdiklerinden getirdiği, hız ve ivmeyle ilgili olan ödev sorularından epeyce zorlandık. Benim saman kâğıdından soru teksirim sefil, yırtık ve pırtık hâlde, sıramın üstünde sevimsiz dururken, yan sıradaki Bülent'in teksiri, yepyeni ve hırpalanmamış durumda bize bakıyordu. Profesör Kınacı, Fizik teksirimi eline aldı ve ön tarafımda sorulardan yakınan Bülent'e dönüp, "Bak, evlâdım, teksirin bu hâle gelmeli ki ben de senin hiç olmazsa çalışıp didindiğini anlayayım, değil mi?" Bunu duyan Bülent hemen teksirini eline aldı ve büküp buruşturarak, Selman hocaya geri veriverdi. "Alın size, buruşuk Fizik teksiri hocam!" Kınacı boş adam değildi ve en azından yarım asırlık bir çınardı. İşaret parmağını kullanarak, önce bana baktı; "Sen, Mehmet evlâdım, sen gelecekte ilim adamı olacaksın!" dedi. Sonra, Bülent'e dönerek, "Bülent evlâdım, sen de bir iş adamı olacaksın!" dedi. 35 yıl sonra o ana dönersek, olaylar aynen Kınacı'nın dediği gibi gelişti. Sınıf arkadaşım Bülent, İç Ege'de iş adamı oldu. Kınacı'nın

Mehmet evlâdınınsa, nasıl bir şeyler olmaya çabaladığını bu yapıtta göreceksiniz. Bu da sürprizim olsun... Babacan insan, sevgili hocam Kınacı'yla, son kez 1998 yazında İzmir'deyken kısa bir süre için telefonla konuştuk. Sesi oldukça yorgun ve üzüntülüydü. Bir randevu alıp ta yanına giderek, onu tekrar göremediğime pişmanım. Ondan bir daha haber alamadım.

Oturdum, bu gece rahmetli annemi ve babamı düşündüm. Allahın kulları, canlarım annem ve babam, birbiri ardına son 15 yıl içinde esen amansız kasırgalarda, kanser illetinin insafsız burgaçlarında (girdap) yenik düştüler. Ama onların ve biz çocuklarının, insana bir beldeye ait olmuşluğun kıvanç ve gururunu veren, Batı Anadolu'nun Türk boylarınca ilk yerleşim merkezlerinden biri olan Akhisar'a olan sevgisini tanımlamak güç. Derler ki insan doğduğu günden itibaren olayları ve resimleri anımsayabilir. Ancak, benim için 5 yaşından önceki zaman, babamın İzmir Behçet Uz Hastanesi'ndeki Çocuk Hastalıkları Uzmanlığı (Pediatri) eğitimi gördüğü yıllardaki Karşıyaka-İzmir vapurunun yanık düdük sesi dışında, siyah-beyaz bir filmi andırır. Hâlbuki okul öncesi sevimli Akhisar parkının içinden geçerek hergün ulaştığım ilkokul yaşantılarım renkli birer film parçası gibi göz bebeğimde parlar. Ortaokul, lise derken, üniversite ve öğretim üyeliği mesleğim nedeniyle, gurbetteki yurt dışı öğrenim savaşımları ve bilinen geçim uğraşları, Akhisar'dan beni madden ayırdı. Ama, havasından mı suyundan mı, yoksa insanından mı huyundan mı, hep oraya, yani İyonyalıların ve ilk havarilerin tarihte yedi kiliseden biri olarak 2000 yıl önce kurdukları antik Tyatira kentine ayaklarım geri gitti. Bin yıl önce Orta Asya'dan göçen Türk boylarının, Anadolu Selçukluları zamanında yaptıkları Batı Anadolu'nun 1000 yıllık camisi olan Köfünlü'ye yurt çıkan, eskilerin deyimiyle, Ahrette Kevser ve Dünyada Akser'e kalben bağlı kaldım.

Akhisar ilçesine ilk kez 1956 yılının sıcak bir yaz gününde, aileyi 13 yıl sonra yine Ankara'ya taşıyacak olan Soma'lı İdris Abinin kamyonuyla taşındık. 'Heyecanlı annem ve hesaplı babam', 5 yaşımda 'ilkokul öncesi afacan ben' ve o zaman 3 yaşını yeni bitirmiş, 'bebeklikten daha yeni çıkmış minik kardeş Osman' ve 70 yaşındaki 'güngörmüş ve Kurtuluş Savaşı geçirmiş' Huriye Babaannemle birlikteyiz. Biz, iki minicik kardeşin babanneciğimizin birer elimizden tutarak yürüdüğümüz Akhisar'ın içindeki kısa bir toprak yol, bana o zamanlar uzun uzadıya bitmek bilmeyen bir maraton yarışı gibi gelmişti.

Eski Alişefik Ortaokulu'nun Tahir Ün Caddesi'ne bakan cephelerinden olan bir ara sokağın içinde, merdivenli ve iki katlı, eskice ve şirince bir evin üst katı, bizim ailemizin bu kentteki ilk barınağı ve onun alt katıysa, mesleğinin baharında 37 yaşındaki genç Çocuk Hastalıkları Uzmanı babam Dr. Kâmil'in ilk muayenehanesi oldu. Annem, o zaman, inanması şimdi zor geliyor ama, daha 24 yaşında gencecik bir fidan. Benim şimdiki yaşımın yarısından da az. Daha sonra, eskiden NATO yolu denilen tren raylarına bakan cephede, bahçesinde geniş aşılı nar ağacının bulunduğu yüksek tavanlı ve tarihî taş duvarlı, mavi tahta pancurlu bir evde oturduk. Narın altında, mahallenin çocukları oturur, oynar ya da çene çalardık. "Tahta pancurlu taştan evin penceresi, nar ağacına bakardı..." diye başlayan Bir Yalnız Nar Ağacı'nı okuyunuz. Şairi Dr. Behçet Aysan, 1993'te Sivas'taki otelde 36 kişiyle birlikte yakılmış.

O zaman, 1924'lerde Balkanlardan gelen ilk muhacir (ya da halk ağzında macır) ve 1950'lerde bu kez gelen göçmen akınlarının sonucunda, yurdun en kalabalık ikinci ilçesi hâline gelen Akhisar'da gerçek dostlar edindik. Soyderlerin bağ evindeki, tatlı su kuyusunun dibindeki karpuz irisi Bursa şeftalilerin tadı hâlâ damağımda. O zamanlar sıkça akşam gezmeleri ve sohbet dolu ev ziyaretleri olurdu.

Ev ziyaretlerinin çetelesi tutulur, borçlar ödenmek için gündüzden, "Biz size, bu gece bir maniniz yoksa oturmaya gelebilir miyiz?" türünde sadece haber salınırdı! Akşam, yemekten sonra, 'tıngır mıngır' ya faytonla ya da yayan o dar sokaklardan geçilirdi. Ben, annem ve babamın kimseye, 'elleri kanda olsa' bir mani (engel) çıkardıklarını anımsamam. Benzersiz Türk konukseverliğinden, evlerine yemeğe çağırdıkları konuklardan "catering" ücreti alarak sınıfta kalan görgüsüz yeni yetme bugünkü Amerikalıların ders almalarını çok isterdim. Geceyarısına kadar meyveler, çerezler, nefis börekler yenip kahveler içilir ve memleketin konuları, beybabalarca masaya yatırılırdı. Eğer bayram zamanıysa, türlü çeşit hamur tatlıları, bir vitrin gibi gözler önüne serilirdi. O zamanlar, çocuk yaşlarda kalori derdimiz olmadığından, önümüze ne gelirse silip süpürürdük. Büyüklerimiz, aşırı kalorili ikramlar sonucunda 'hazımsızlık' çekerler ve 'festal' gibi mide ilâçlarını, dört dörtlük geleneksel ikramın hemen ardından, leblebi gibi yutarlardı. Hanımlar kabul günlerinin bir irdelemesini ya da dedikodusunu yaparken, biz çocuklar kâh koşturarak, kâh oynayaraktan uykumuz gelip, en derin ikinci uykularımıza dalana kadar geceyi bitirirdik. Kurtuluş Savaşı

öncesi zengin Rum ahalinin oturduğu evlerde, kentin eski eşraftan yerli bir halk tabakası vardı. Geceleri gidilen bu ev ziyaretleri arasında, kulakları çınlasın nice can dostlarımızı unutmam olası değil...

1960'lı yılların ortaları, sanki 1964. Bir defasında yine anneciğim bana, Şehir Parkı'nın yanında evleri olan ve Şükran Hanımla oldukça geç yaşta evlilik yapmış olan Doktor Lütfü Beylerin bir bebek beklediklerini ve eğer bebek tulumuna bir dikiş atarsam, geleneklerimize göre bu yavrunun son derece akıllı ve başarılı olacağını söyledi. Gittim, dikişi attım.

Sonra, 18 yıl su gibi akıp geçmiş. Yıl 1982. ABD'den doktora eğtimimi bitirip döndüm. Birgün annem, Şükran Hanımı bir ziyaret et, demez mi? "Sevgili annem, Şükran Hanım yine mi bebek dikişi attıracak? Dr. Lütfü Bey artık çok yaşlanmadı mı?" diye yakındım. "Hem sonra, bundan böyle, benim dikişim para etmez, benim yaşım kemale erdi ve etrafta benden daha nice genç akıllı cevherler var." dedim. "Sen bir git, oğlum, seni görmek ister." diyerek, gençlerin yaşlı kesimi her zaman ziyaret etmesi gerektiğini bana aşılayan, cennetmekân annem ısrar edince artık kıramadım, merak ettim ve evlerine gittim.

Şükran Hanımın yanında oldukça kişilikli bir genç kızımız vardı. Şükran Teyze, "Kızım, senin yıllar önce bebek tulumunun dikişini işte bu Mehmet abin atmıştı." dedi. Hanım kızımız pek aldırmadı ve elbette bu boş inanca yüz vermedi. Sonra bir neden uydurarak, ivedi yanımızdan ayrıldı. Merakla sordum annesine, ne oldu diye? Şükran Teyze beni ayrı bir severdi. "Ah Mehmet oğlum, her hâlde biz bu dikişi sana attırmakla biraz yanlış iş yaptık galiba." Benim ağzım bir karış açık, "Neden Şükran Teyze, ilmiğini yanlış mı etmişim?" deyince, kahkahayı bastık. Şükran Teyze, kibarca ve masum bir tavırla, "Keşke birkaç dikiş daha az atsaydık, akıllı oğlum benim! Dikişin kıvamı galiba azıcık fazla kaçtı!" demez mi? Ekledi, "Bu kız yaman çıktı, kafası aşırı çalışıyor, çok zeki, ne dur dinliyor, ne durak!" Başladık gülmeye. Kendisine, "Dikiş farkı değil, kuşak farkı bu Şükran Teyze. Kabul edeceksin, kızınızın sizinle arasında neden kuşak farkı olmasın?" deyiverdim. Eve dönünce öyküyü bir güzel anneme anlattım, çok güldü. Böylesi dikiş geleneğinin son örneği bende uygulanmış oldu ve komik bir anı olarak tarihe geçti. Bir daha kimsenin bebeği için dikiş atmadım. Zaten o yaştan sonra atsam, bu kez normalin altında bir zekâyla suçlanmaktan çekinirdim. İyisi dikişten uzak kaldım.

İlkokul eğitimime önce Akhisar'ın Yunan çizmesinden 'kurtuluş' gününden adını alan 6 Eylül İlkokulu'nda çok muhterem öğretmenim Nihat Atılgan'la başladım. Bu arada, 'kurtuluş, kurtarmak, kurtarıcı' gibi Türkçemizdeki bazı onurlu sözcüklerin, Türk soylarının Ergenekon destanından kalma geleneklerine göre kutsal bildikleri 'kurt' sözcüğünden türediğini, biliyor muydunuz? Türk sözcüğünün 'türemek' mastarından geldiğini okudunuz. İnsan biraz daha düşünürse, 'ulu, ulus, uluğ' gibi yüce anlamlı sözcüklerin, yine kurt haykırışı olan 'ulumak'la ilişkili olduğunu görebilir. 6 Eylül'deki müzik öğretmenimiz ve genç baba adayı Remzi Bey bana mandolini ve İspanyol gitarını ilk defa enine boyuna gösterip tanıttı. Ruhuma klâsik müziği anlama yolundaki ilk tohumları ekti. Müsamere salonu dediğimiz o küçücük alanda, mandolinlerimizle anne ve babalarımızın gururlu bakışları önünde harikalar yarattık...

Daha kızlı oğlanlı 30 pırlanta kalple birlikte, Şehir Parkı'nın bittiği yerde kurulmuş o güzelim 6 Eylül İlkokulu'nda, Atatürk'ün kurduğu genç cumhuriyetten sadece 34 yıl sonra mütevazi bir öğrenim ortamında, günler geçip gidiyordu. Bir aşağı bir yukarı, kâh karo taşlarını aşındırdığımız beton sınıfta ve kâh toprak yutaraktan dizlerimizi kanattığımız o tarlamsı bahçede, 1957'den sonra 4 yıl boyunca bu fakir ulusun o fedakâr kurumu beni adam eden ilk eğitim yuvası oldu. Çok fakir ailelerin binbir güçlüklerle okuttukları ve her şeye rağmen, hergün kolalı yakaları ve siyah okul önlükleriyle okula gönderebildikleri çocuklarının durumlarını unutmam mümkün mü? Hele, Karşıyaka'da geçirdiğim fırtınalı ve beni okul kavramından soğutan o kötü yönetilen anaokulundan sonra, "Okula gitmem!" diye tutturunca, babamın bana teneke çerçeveli bir çanta aldığını nasıl unuturum? Bu 'kombat' çantam, ilk günler benim okula alışmam için bir ikna vasıtası oldu. Ancak, birkaç kişiyi daha sakatlamadan önce ilkokula ivedi çağrılan babama, çantamın değiştirilmesinin gerektiği uyarısı yapıldı. Bu olaydan sonra çantalarım, tenekeden meşine döndü. Daha dayanıklı olduğu masalına ben de inandım.

Daha sonra aktarma yaptığım Gazi İlkokulu'nda çok yıllar önce orta yaşlarında rahmetli olan saygıdeğer Faris Ünverir öğretmenimle 5'inci sınıfı bitirdim. Faris Bey şair ruhlu ve ilerici, o zamanlar daha anlamını pek bilmediğimiz sosyal demokrat kültürlü, Atatürkçü bir cumhuriyet devri öğretmenimizdi. Cuma namazı geldiğinde Faris Beyden izin alıp en yakınımızdaki tarihî kiliseden çevrilme geniş kubbeli Ulu Cami'ye, 5'inci

sınıfa geçme ödülüm olarak İstanbul'daki bir yahudi tüccardan özel siparişle getirttiğimiz Peugeot (Pejo) bisikletimle giderek, cuma namazını kılıp sınıfıma döndüğümü ve Faris Beyin, "Yahu, Allah Allah! Bizim için de dua ettin mi bari?" dediğini, açık ve seçik anımsıyorum. "Ben neymişim birader?" diye bıyık altından gülüyorum o zamanki hâlime şimdi.

Çok ilginçtir ki, cuma namazını okuldan bisikletiyle izin alıp koşup kılan ve belki de okulda eleştirilen bu küçük yeşil Pejo bisikletli yumurcak, daha sonra zamanın incisi İzmir Maarif Koleji sınavını 1962'de kazanan Akhisar'dan tek öğrenci olacaktı. Bu, işte Atatürk'ün istediği 'lâik' dengeydi ve ben bu dengeyi yaşamım boyunca sürdürdüm. İlkokul öğretmenleri, o zamanlar biz öğrenciler gözünde, birer dürüstlük ve kültür abidesiydiler. Öğretmenlik, gerçekten kutsal bir meslek ve saygın bir uğraştı. 6 Eylül İlkokulu'ndan gelen biz birkaç 'yabancı' öğrenci, yeni okulumuz Gazi İlkokulu'nda göze battık ve aldığımız yüksek notlarla biraz şimşekleri üzerimize çektik. Özellikle, benim 'Yerli Malı Haftası' sırasında yapılan kompozisyon yarışmasında okul birinciliği almam şaşırtıcı bir olay oldu. Yazarlık tohumlarını çocuk aklıma babam atmıştı.

Babam ve annem en son Avrupa'da Münih'teki bir foto dükkânında (1989)

Ah O Bilyalar Yok mu?

O zamanlar sevimli Akhisar ilçesinde, evimizin bulunduğu ve adının bile nerden konduğunu bilmediğim Tahir Ün Caddesi'ndeki 'taksi mahalli' denilen ve 'hususi' taksilerin durak yaparak müşteri beklediği o meydanın karşısındaki geniş kaldırımda, neler olmazdı neler, tek bir günün içinde? O kaldırımın köşesinde, Tekel kulübesi olan 'müvezzi (dağıtımcı)' Kâmil Amcanın gazeteleri sınıflandırıp dağıtmasıyla güne başlardık. Kâmil Amca, zayıf ve kara kuru, hergün sigara ve içki satarak hayatını kazanan bir tekelci ve iyi huylu bir komşumuzdu. Bülent adında, sert mizaçlı, çekik gözlü ve güreşçi yapılı, temiz kalpli bir akranımız olan oğlunu anımsarım. Elbette, sokaklarda oynanan binbir çeşit cam ve demir bilya oyunlarını kendi aklımızca sanki bir kumar ortamı olarak kullanır, üter veya ütülürdük. Biz onlara 'misket' demezdik, 'bilye' veya daha çok 'bilya' derdik. Bazen, bilya oyunları sırasında, rengârenk bilyaları, o zamanın mafiası olan kabadayımsı çocuk çeteler birden kapar ve kaçarlardı. Sanki kovboy filmlerini oynayan, o günlerin birer küçük kahramanlarıydık. Yazlar geçer, ergen çağındaki yeni yetme çocuklar birbirlerine, bilyaları daha güzel nişanlayıp vurduklarını överek belirtirlerdi. Neredeyse nüfusunun yarısı Balkanlardan 'mübadele' dedikleri değiştokuşla göçmüş ve dolayısıyle göçmen diye anılan, Akhisar halkının daha hâlâ 'mayka da piçka' şakıyarak Sırpça ya da Boşnakça küfreden veletleri bilyalarıyla oynayarak büyürlerdi. Her cümlelerine, "A be sen de..." diye başlayıp bol 'j'li Slavca aksanlarıyla Rumeli havasını bize aktarırlardı. Acımasız Balkan Harbi ve sonrası ulusal destan yazdığımız Kurtuluş Savaşı'nın etkilerini 1950'li yıllarda Akhisar'ın ara mahallerinde solumak mümkündü. Türlü güçlüklere göğüs gerip, eski vatanları Balkan yarımadasından ayrılıp yeni vatanları Türkiye'ye göçmelerinin nasıl bir macera olduğunu, sonraki olgun yaşlarımda okuduğum ve ödül kazanmış 'Emanet Çeyiz' gibi romanlardan pekiştirdim.

Metrelerce öteden baş parmağa sıkıştırılıp atılan rengârenk bilyalarla uzaktaki hedef bilyayı vurmak gerçekten hüner ve alıştırma isteyen uzunca bir deneyim işiydi. Bilya oyunları arasında 'üçgen' ve 'sıra' çok tutulurdu. Üçgenin dışına taşırılan bilya kazanılmış fakat içinde hapis kalan bilya ütülmüş sayılırdı! Bir de bilyalar sıra sıra dizilir ve uzaktan yarma yapılırdı. Başa en yakını vurursanız oradan itibaren diğerleri sizin olurdu. Baş bilyayı vuran hepsini alırdı. Bunun için parmak sıkıştırması değil,

uzaktan elinizi bir yay gibi sallayarak nişanlamanız gerekirdi. İlk yarmadan sonra diziye en yakın gelen bilya sahibi, ortada kalanlara bilyasını hedef alıp yuvarlar ve vurursa payını alırdı. O, ayrı bir sokak kültürü ve becerisiydi. Bilya oyunlarında en iyilere avcı denirdi. Ben de tatil günlerinde sabahtan piyasaya çıkmış bir avcı adayı olarak bazen iyiydim, bazen de kötü. Ama yaşam mücadelesini oralarda öğrendiğimi söyleyebilirim. En azından bedava sokak kültüründe çocukluğumu yaşadım. Oyun oynamak için kamplara yazılıp para vermek zorunda değildik o zamanlar, şimdiki günlerde olduğu gibi! Caddeler bilyalarla dolup taşar, bazen üstünden geçen taşıtlar veya bisikletler oyunumuzu bozarlardı. Ama arasta denilen arka mahallelerdeki boş arsalarda toz duman içinde akşamlara kadar doymamacasına bilya atardık. O bilyaları daha sonra birbirimize satardık. O bilyalara ne oldu sanki? Yer yarıldı, yerin dibine girdi. Yüzlercesi, renklisi veya ağır 'çeken' kurşunlusu. Onlar sanki bizim birikimlerimiz ve servetlerimizdi.

Çocuklar o zamanlar dışarlarda güneş görürler ve daha sağlıklı gelişirlerdi. Derste iyi not almayan birazcık haylaz çocuklar, şimdi olduğu gibi öğrencisiyle uğraşmak istemeyen öğretmenince psikologa gönderilmez ya da dikkati dağınık olduğu için 'dikkat eksikliği sendromu'yla damgalanıp bugünlerde moda olan özenti ilâçlarla haplanmazlardı. En azından evde kapanacakları TV(Televizyon) veya PC(Ev Bilgisayarı)'leri yoktu. Daha ne hesap makineleri vardı ortada, ne de kişisel bilgisayarlar. İnternet denilen şu zaman yutan azman, ama yerine göre eşsiz bilgi hazinesi ve sonsuz merakı doyuma ulaştıran insanoğlunun yeni sürpriz oyuncağı, 1950'lerde daha insan beyninin kuluçka evresinde olup sanki yumurtasından çıkmaya can atan gizli ve sürpriz bir civcivdi...

Bilyalar yanısıra, Amerikalı veletlerin sokak basketbolu oynadıkları yaşlarda biz de sokaklarda mahalle futbolu oynardık. Sokak futbolunun ayrı bir kavgacı ve hırçın dili vardı. 2002 Temmuzunda aynı kavgalara ve nezih edebiyatlara, İzmir Alaçatı'ndaki kızkardeşim Nur'un yazlık evine bakan boş bir arsada seyrederken yine tanık oldum. Şimdilerde oturduğumuz ABD'de, mahallede yasak ve tehlikeli olduğundan çocuklarınızın futbol oynaması için özel turnuvalara girmesi ve cebinizdeki dolarların, çim sahaları kiralayanlara yönelmesi gerekiyor.

Yaman Avcılar ve Parlak Öyküler

Karşıyaka'dan Akhisar'a kesin taşındığımız 1956'yla, Akhisar'dan Ankara'ya geçici taşındığımız 1969 yılları arasındaki onüç yıllık dönemde izlediğimiz, kapalı kışlık veya açık yazlık sinemalardaki kovboy filmlerinde gördüklerimizden aşırı etkilenirdik. Kazandığımız kuruşlarla, şimdi yerlerinde yeller esip kutu gibi apartmanların yükseldiği eski kapalı kent sinemalarında, hafta sonlarında üçü birden gösterimde olan Amerikan kovboy filmlerine öğlen öncesi girer, akşama çıkardık. O sinemalardan birisi, tarihî Misak-ı Millî İlkokulu karşısındaki kışlık Şehir Sineması'ydı. Bir de yazlık Şehir Sineması vardı. Bunların ikisinin de sahibinin adı Sinemacı Ali'ydi. Ayrıca bir kışlık Tayyare sineması da vardı ki onun sahibi Hafız Amca diye bilinirdi ve aslen imamdı. Akşama doğru bu kapalı mekânlar loş olduğundan ortalık yapış, yapış olur ve yerler leş gibi, dökülmüş şekerli gazoz artığı kokardı. Sinema, çekirdek kabuğundan ve ayçiçeğinden geçilmezdi. İngilizce'den Türkçe'ye çevirisi baştan savma yapılmış, bu türlü çeşit kovboy filmleri Amerika'da artık gösterilmeyen ve 1940 ya da 1950'lerin Holywood artığı sıradan ürünler olup çocuklar tarafından keyifle izlenirdi. Çıkınca birbirimize ateş ederdik, şakacıktan. Zaten sürekli Teksas, Çelik Bilek, Tommiks ve sonraları çıkan Red Kid ya da Galya kahramanı Asteriks dizilerini okur, bu yayınları alışveriş birimi olarak alır ve satardık. Çok nadir olarak, Türklerin anayurdu Orta Asya'dan Tarkan'ın resimli öykülerini okumuştuk. Türk çocukları olarak, Dede Korkut hikâyeleri veya Oğuzların Manas ya da Göktürk'lerin Ergenekon Destanı veya Osmanlı devrinin Köroğlu ya da Nasrettin Hoca veya Malkoçoğlu, üstelik Kurtuluş Savaşımızın Çakırcalı Efe veya diğer düşmanlara karşı Anadolu'da savaşmış resimli kahramanlarımız yerine, onbinlerce kilometre ötedeki Amerika kıtasının yabancı ulusal kahramanlarının adlarını ve huylarını ezberlerdik. Tersini düşünsenize?

Israrla bir kuşak boyunca bu yabancı kaynaklı çevirileri sürekli devir etmemiz, birilerinin bizim körpe beyinlerimize bilerek çomak sokması ya da en azından o zaman daha lâfı edilmeyen bizim 'medya'nın, Amerikan hayranlığına ilk başlangıç yılları diye nitelendirilebilir. Bu olgu, biraz da Amerikan gösteri merkezi ve tapınağı Holywood'un dünyaya kovboy filmlerini ihraç etmesiyle başlamış olan, hem kültürel hem de elektronik anlamda bir görsel-işitsel yayılmacı akımın belirgin yansımasıydı.

O günlere ait gerçek avcılık serüvenlerim de var. Babamla katıldığım üç beş anım taze olarak belleğimde sallanır durur. Babamla eczacı, doktor ve terzi arkadaşları yaban ördeği ve üveyk kuşu avlamak için ilçenin güneyinde NATO hava üssüne yakın Mermere gölünden önce gelen Karaosmanoğlu çiftliği çevresindeki meralara giderlerdi. Bir defasında, 1960 devriminden sonra, galiba kısa bir süre göz hapsinde tutulan ya da buna benzer bir öyküsü olan çiftlik sahibi Bay Karaosmanoğlu, bizi ithal malı çizmeleriyle çiftliğinde karşılamıştı. Babamla ayak üstü sohbet edip geniş arazisindeki avımız öncesi, av kafilemize iyi talihler ya da 'rasgele' dilemişti. O zamanlar keklik doluydu her taraf. Keklik için Demirci ve Gördes taraflarındaki dağlık taraflara veya Sındırgı havalisine uzunca birgün için gidilirdi. Avcılara göre, keklik kuşların en lezzetlisi olup öyküleri avcı palavralarının baş köşesiydi. Keklik bizim halk edebiyatımızın vazgeçilmez bir parçasıdır. Şimdilerde bu lezzetli kuş azalmış yurdumuzun dağlarında, yine avcılara göre. Keklik yoksa, genelde bir saat civardaki sulak arazilerde yaban ördeği cinsinden kuş avına çıkılırdı. O zamanlar, Türkiye'nin genelinde eskiden bugüne akıp gelen, asırlarca babadan oğula geçmiş bir av ve avcılık geleneği vardı. Benim annemin babası olan Nuri Yazar Dedem yaman bir avcıydı. Toroslarda 75 yıl önce civan gençliğinde geyik avlarken ve bir yavru geyiği tam vurmak üzereyken bir doğal dağ çukuruna düştüğünü ve hayal mi gerçek mi bilinmez, hızır bir dede tarafından kurtarıldığını, yoksa nasıl hâlâ hayatta kaldığını anlayamadığını söylermiş, annemin anlattığına göre...

O av günleri babamın zoruyla erkenden kalkardık. Ben de sanki günün baş oyuncusuymuş gibi, annemin, "Çocuk bu! Ava gitmez kuzum Kâmil!" itirazlarına rağmen giyinir ve tam tekmil kuşanırdım. Bütün gün, sabahtan akşama kadar göllük nefis manzaralı yerlerde dolaşır dururduk. Birçok kez elime tüfek vererek dolaştırıp ateş ettirdiler. Dikili'de, aynı yaşlarda ilk karagöz balığımı avladığımda, daha doğrusu ben farkında olmadan minik yaratık oltama takıldığında da aynı heyecanı duymuştum. İskenderun'da, 1976'daki 1'inci Deniz Er Eğitim Alayı'ndaki kısa dönem askerliğim sırasında, eline hiç tüfek değmemişlere göre, kendimden oldukça emin hedefe ateş ettiğimi söyleyebilirim! Hele, birisinde taburu teftişe gelen sert tavırlı Yarbay, "İşte silâh dediğin böyle kuşanılır ve çatılır, al aynısını yap, asker!" diye silâhı göğsüne salladığı, ama öğlen yemeği sonrası ayakta hafif kestirmekte olan şaşkın bir yedek subay adayını uykudan

uyandırmıştı. Aday, Türkçe'yi pek anlamamış olmalı ki talimini yapıp uzun namlulu ağır aksak tüfeği, komutanının emirlerine karşı gelmemek amacıyla Yarbay'a füze gibi aynen geri fırlatmıştı. O sırada terslik bu ya, işini bitirip arkasını dönen Yarbay'ın sırtına çarpan demir tüfek adamı yere, dümdüz ve iki seksen yatırmıştı. Yedek subay adayına, emirleri yerine getirdiği ama yanlış zamanlama yaptığı için, sadece bir günlük hapis verdiler; sırt kemiği çatlayan çatık kaşlı Yarbay'a da bir aylık rapor! Benzerleri "Şaban Askerde" filminde vardı. Rahmetli Kemal Sunal, komutanı Şener Şen'i kaç kez vurdu. Eskiler mutluluk dolu...

Bilim adamları, mutlulukla insanın alın yazısı ya da yaşı veya anneden gelen genleri arasında hiçbir ilişki olmadığını savunuyorlar. Bilim adamlarına göre mutluluk, öğrenilebilir. Bir başka deyişle mutlu olmak için lotodan çıkacak milyarlara ya da anne babadan gelen talihli genlere gereksinim yok. İsteyen herkes mutluluğu bulabilir. Dokunarak, gevşeyerek ve üstelik stres hâlinde mutluluğu bulmak mümkün. Alman Bunte Dergisi'nden uzman Wilhelm Schmid-Bode'nin 12'lik mutluluk reçetesi açıklandı. 13'üncüyü ben ekledim, bir gün size de gerekebilir!

1) Çocuklar, **2**) Kırmızı acı biber, **3**) Günlük tutmak, **4**) Jogging (Hafif yaşam koşusu) ve yürüyüş, **5**) Meditasyon ve gevşeme teknikleri, **6**) Evcil hayvan, **7**) Ev işleri, **8**) Gülmek, **9**) Çikolata, **10**) Muz, **11**) Mor renk, **12**) Çiçekler, **13**) Yaşlı kuşakla hoş sohbet...

Her sabah kalınca şu yazıyı okuyor oğlum Hakan, aklında kalması için: "Üç şey kaçtığında asla geri gelmez. Zaman, Sözcükler ve Olanaklar."

Güncel konulardan Çin tehditi altındaki Tibetlilerin ünlü düşünürü ve Budizmin modern dünyadaki kalesi Dalai Lama'nın 2008 yılına girerken insanlara gönderdiği felsefi görüşleri dinleyelim: "Hergün uyanınca bugün hayatta olduğum için ne kadar talihli olduğumu düşünüyorum. Çok değerli bir yaşamı her türlü gücümü kullanarak kendimi geliştirme ve başkalarına kalbimi açarak tüm insanlık için aydınlatma yolunda kullanacağım. Başkalarına karşı nazik düşünceler besleyeceğim, onlara öfkelenmeyecek ve haset içinde olmayacağım. Başkalarına elimden geldiğince yararlı olmaya çalışacağım!" Bu ulu sözlerin aynıları İslâm dini dahil her dinde yok mu? Elbette ama bugünlerde haçlı seferleri yeniden diriltildiğinden Hristiyanlık, İslâmiyet ve Yahudilik yerine 'zararsız' ve 'düşmansız' bilinen Budizm veya Hinduizm'den dular okumak moda oldu. Yeter ki, güzel sözler olsun. Şükretmeyen zavallı insancıkların kulağına küpe olsun.

1950'li ve 60'lı Yıllar ve Daha Öncesi

İzmir'in otobüs garajında siz, 'muavinlerin', "Haydi Akser-Akser, Manisa-Akser!" diye bağrıştığını duydunuz mu hiç? Babamın, 1960 öncesinde İzmir'li bir tüccardan devraldığı, Akhisar'ın artık en merkezinde sayılabilecek Tahir Ün Cad. No: 59 adresli işyerine göre, sol taraf komşumuz, buzcu dedikleri, eskilerin deneyimli belediye başkanı toplu cüsseli Ahmet Cemil Kent Amca, kendi gibi tüccar yetiştirmeyi düşündüğü öz çocuklarına demez, ama bana hep "Evlât, gelecek uzayda, Atom Mühendisi olmalısın!" derdi. Daha buzdolabı kültürünün yaygınlaşmadığı 1950 ve 1960'lı yıllarda, hergün yüzlerce buz kalıbının, o güçlü kuvvetli kalfaları göçmen Ahmet Abinin kolları arasında kamyonlara ve açık kasalara yüklenirdi. Cemil Kent'in bu ilk modern buz fabrikasıyla, babamın muayenehanesi arasında yer alan küçük bölmede, efsanevi Fıstıkçı Amca gece hayatına damgasını basardı. Benim doktor babamın iğneci kalfası olan İbrahim (Genişova) Abiyle, bu buzcu kalfası Ahmet (Balkan) Abi hep Boşnakça sövüşüp şakalaşır ama dostça takışırlardı.

Gelelim, bizim seyyar kabak çekirdeği fabrikasına. Sahibinin adı Hasan, soyadı da Fıstıkçı'ydı. Evet Hasan Amca, mesleğini kendi soyadı yapmıştı. Sinema akşamları, kavruk ve yanık kokulu seyyar arabasını açan Fıstıkçı Amcanın, her gece o lüks lambasını pompalayarak yakmasıyla başlardı. 50'li ve 60'lı yıllarda, Akhisar'ın o zamanki ferah gecelerindeki açık hava sinema kültürüne, nefis kavrulmuş çekirdek, fıstık, fındık ve badem çeşitleriyle katkıda bulunarak toplumsal hizmetini fazlasıyla yerine getirirdi. Sinemaya gidenler nefis ocakta kavrulmuş kabak çekirdeklerini, kabuğu kendiğinden soyulan ve altın sarısı rengindeki fıstıklarını, Ege yöresinde pek kullanılan bir deyim olan ve İtalyanca'dan kalma 'kalantor (varlıklı)' namıyla bilinen müşterilerine ayırdığı pahalı fındık ve tuzlu bademlerini özenle hazırlanmış o gazete ya da mecmuadan külâhların veya kese kâğıtlarının içine boşaltmasını nasıl unutabilirim? Hem de o çinko kâsesiyle, dolunay kadar parlak 'lüks' lambasının altında.

Ben o zamanlar, babamın tavla oyunundan arkadaşı ve iki öte dükkân komşusu olan Kâhyaoğlu eczanesinde, gün boyunca, yazları çırak durur, ayak işlerine koşar, günde 10 kuruş alırdım. Paranın değeri böyle öğreniliyordu. Tahir Ün Caddesi'nde babamın mebusluk öncesi ve Akhisar Devlet Hastanesi Çocuk Servisi'ni kurduğu yıllarda oturdukları, şimdiki

Etibank binası hâlâ dimdik ayakta. Tahir Ün, Kore'de şehit düşen Akhisar'lı bir vatan evlâdı. Kent yöneticileri, İstasyon Caddesi'nin adını, bu şehit vatan evlâdının adıyla değiştirerek, ona vefa borcunu ödemiş ve adını ölümsüzleştirmiş. Bu, ne kadar güzel bir şükran ifadesi. Babamın, Tahir Ün Caddesi'ndeki ilk muyenehanesinin hemen yanındaki Foto Kılıkçı'sız bir Akhisar düşünemem. 1950'lerde müzelik akordiyonlu ve sonra şipşak fotolarla, insanlar kimbilir hangi önemli tapu, evlenme, miras vb. gerekli işlerini, bitmek bilmeyen devlet bürokrasisinde halletmişlerdir. 2000'deki ziyaretim sırasında babamın işyerinin olduğu sokağa adının konması için üç kardeş adına verdiğim dilekçemiz, Akhisar Belediyesi'nce kabul edildi. Akhisar'ın şükran dolu değerbilir jesti, gözlerimden yaşarttı. 2007'de Tahir Ün'deki levhanın kalktığını gördüm !

Bir diğer komşumuz olan, hoş sohbet berber Ali Abi, karşımızda sosyetenin erkek berberi olarak, tüm Akhisar'ın Tahir Ün Caddesi'nden gelip geçenini gözleyen, sanki bir denizaltı periskopu gibiydi. Gözleri asfaltta, sanki 10 parmak ezbere ve bakmadan daktilo yazan, bugünün bilgisayar operatörleri gibi müşterisini ezbere traş ederdi. Bu arada, gözünü sokaktan ayırmayarak, "Allahallah, bu yeni halk ta kim yahu, hiç tanımıyoruz, bilen var mı?" diyerek yoldan geçenleri, o zamanların ince topuklu giyen, genç ve güzel bayanları başta olmak üzere incelerken, müşterisine son darbeyi, kıl incesi, yağsız arko kremiyle vururdu. Son kez bir kahkaha daha atarak orkestra şefi edasıyla traşını bitirir, müşterisinin yüzüne ve ensesine, yakıcı, keskin limon kolonyalı şaplağı usulca indirirdi. Müşteriye, "Oh be! Ellerin dert görmesin. Çok yaşa, sen Ali!" dedirten, boyun masajını da ihmal etmezdi. Yüklü bahşişini, parti başkanı Karaosmanoğlu gibi yüklü tüccarlardan alırken, gözlerini hemen yeni müşterilere diker ve kafayı fırıldak gibi ters yöne döndürürdü. Yıllar sonra, Birinci Dünya Savaşı'nda Kars cephesinde doktorluk yapmış, Akhisar'ın ünlü siması Cevdet Uğur Amcanın evi ve muayenehanesinin yanındaki o dükkânla, hemen ona komşu 1950'lilerde önce nalbant ve sonra demirci atölyesinden dönme Soltay Kırtasiye'nin kapladığı alan, turistik bir otel olmuş. Her şey, zamanla, o kadar kökten değişiyor ki! "Kimbilir, bundan 2000 yıl önceki, ilk 7 kiliseden biri olan antik Tyatira kentindeki mermerden ana caddede, hangi tüccarların, İyonyalıların ya da Romalıların, arslan yemi ya da gladyatör kanı satan, ne türden 'bulunmaz' iş yerleri vardı?" diye, insan aklından geçirmeden edemiyor. İşin içinden çıkamıyor.

Ah, şu zaman makinası denilen ve olanaksız görünen bir gerçekleşse ve tarihe dönüş yapabilsek. Sadece gökteki yıldızları görüp milyonlarca ışık yılı öncesine gidebiliyoruz şimdilik. Bu sıralarda ilk amatör öykülerimi, babamın teşvikiyle yerel gazetemiz olan Akhisar'ın Sesi gazetesinde yayınladım. Bana yazma zevkini aşılayan babamdır. İlaç tanıtmanlarına o zamanlar fiyakalı bir telâffuzla, Fransızca'da temsilci anlamına gelen 'röprezantan' derlerdi. Bu tanıtmanların, reklâm için dağıttığı ilâçlar yanında, saçtıkları takvimli günlük ya da ajanda türünden kalın not defterlerine, her yazdığım hikâye veya kompozisyon için babam, o zamana göre günlük eczacı çıraklığı yevmiyem hiç de az olmayan 10 kuruşluk bir para ödülü verirdi. Amacı, benim yazma yeteneğimi körüklemekti, Nasrettin'in 'tutarsa' öyküsünden.

Bu ilâç tanıtmanları İzmir'den, nadiren İstanbul'dan gelirler, bir ya da birkaç günlük bir geziyi göze alaraktan, çevre ilçelere ilâç tanıtımına çıkarlardı. Onların arasında unutamadığım bir isim vardı, bizim ünlü Macit Amca. Önce, Macit Amca'yla babam, ciddî bakışarak, şu ilâç konularına girerlerdi. Macit'in önerdiği ilâçların, diğerlerinden neden açık ve seçik daha kurtarıcı olduğu anlatıldıktan sonra, eşantiyon denilen 'numuneler' birbiri ardına, masanın üzerine hatıra eşya gibi dizilirdi. Sonra da takvim, ajanda ve ve benzeri armağanlar sergilenirdi. Beni, en çok, işin bu son armağanlar kısmı ilgilendirirdi. Sonra, Macit Amca kalın camlı gözlükleriyle, önce şöyle bir uzaktan Nacar kol saatine bakarak, "Yahu Kâmilciğim, benim mesaim burada biter; zaten köftehorlar yevmiyemi kıstılar. Bırakalım bu ilâç tantanasını da, gerçek işimize bakalım!" derdi. 'Gırgırın' artık her türlüsünü muzipliğiyle sunar, Akhisar'ın o zamanki Beyoğlu'su sayılan ana caddesini kahkahalarıyla inletirdi. Akşamları, Taksi Durağı'nın demirbaşı macırların Slavca'ya çalan Türkçesiyle kusursuz hizmet verdikleri meşhur Turan lokantasında, rakı kültürsüz geçer mi hiç? Macit Amca, dayanılmaz nükteli yaşamından, doktor ve eczacı manzaralarını abartarak öykülerdi. Çok usta bir masör olup, gençliğinde vücut çalışmış güçlü kollara sahip bir zat olduğundan, babamın sırtına sağlıklı bir masaj da geçerdi. Geçmiş gün, "Macit amca bana da bir masaj yaparmısın" der demez kolumu bacağımı tuttuğunda kurbanlık kuzu gibi bırakmasını yalvardığımı ve bir kaç gün kas ağrılarından yürüyemediğimi anımsıyorum. Macit amcanın, Akhisar'lı ilkokuldan sınıf arkadaşım Eczacı İsmail Öktem'den Bornova'da emekli oturduğunu öğrendim. Saygılarımla...

(Soldan Sağa) Doktor babamın iğnecisi İbrahim Genişova ünlü bisikletiyle, önünde ben arkasında sonradan radyocu oğlu Yunus (1959); Teğmen Temel Şahinoğlu ve biz iki kardeş 1960 ihtilâli sonrası Akhisar'ı ziyaretinde; Annem, babam ve 1 yaşında ben Kütahya Değirmisaz'da; İki yaşındayım (1953); Annem, babam ve ben Amsterdam'ın Moduradam (minyatür kent)'ında (1965); Hepsi şimdi rahmetli Galip Amcam, Azize halam ve babam üç kardeş en verimli yaşlarındalar (1950); Huriye babaannem ve babam 1 yaşındaki kızkardeşim Nur'u doyururken (1963); Kardeşim Osman ve ben, annem, babam ve Somalı yardımcımız Şükran ablanın kucağında (1954); Osmanla Altıeylül İlkokulu önlüklerimizle (1959); Bendeniz yatak sefasında (1952); Osman'la bendeniz 1970'lerin Türk jönlerinden Göksel Arsoy'u oynarken uzun saçlar ve dar pantolonlar zamanın modasıymış; Annem bana doğum yaptığında geleneksel lohusa resmı çekilmiş (1951), sırasıyla Kemal Enişte, Şükran abla, Aziz halam, babaannem, bebekli annem ve babam, bebek dışında her kişi göçmüş; Akhisar'da Cumhuriyet Savcısı iken Servet Çolakoğlu (namı diğer Cavcı Amca) İzmir Kolej'li iki kardeşle 1964'de çekilmiş. Cavcı amca nerdesin?

(Soldan Sağa) 'İyi ki çekmişiz' aile mutluluğu, Osman, Nur, ben ve anneyla baba (1965); İzmir Koleji'ni kazanan gururlu Akhisar'dan rekor sayıda genç yenilerle merkez yemekhane binası önünde bir anı (1964); Ankara Selim Sırrı Tarcan'daki Masa Tenisi Liselararası şampiyonada o zamana kadar bu dalda en yüksek paye olan Türkiye ikincisi İzmir Koleji takım kaptanı avurtları çıkmış durumda bendeniz, diğer takım arkadaşlarım Öğül, Onur ve Tezer'le, solumda Namık Kemal Lisesi'nden Türkiye liselerde çiftlerde birlikte yine 2'inci olduğumuz Osman (1968), aynı takım 1969'da şampiyon oldu; Elektrik Mühendisliği öğrenimimde ODTÜ kapalıyken İsviçre - Hombrechtikon'da elektronik stajı yaptığım Polymetron fabrikasındaki patronum eski Alman Nazi Orduları Kuzey Afrika komutanı General Rommel'in yeğeni aşırı gururlu Elektronik Müh. Klaus Rommel'le (1971); İskenderun'da deniz piyade eğitimi sırasındaki hafta sonu gezimizde Selçuk ve Atilâ'yla Suriye sınırına 1m. kala 'DUR' (1975); İskenderun 1. Deniz Er Eğitim Alayı'nda solumda Bekir ve önümüzde Kahraman'la bir anı (1975); Hababam türü 'içtima' anında grup resmi, en ortada ben ve değerli silâh arkadaşlarımız (1975).

Hasrette özlediğim

8-I-1963
Salı

— İyi Kalpli Babacığım ve Anneciğim —

Sizler nasılsınız? İyimisiniz. Ben çok iyiyim ve sıhhatteyim. Bugünlerde fazla yemek yemiyorum. Çünkü yemekleri boktan veriyorlarmış babacığım, anneciğim tasa çekmeyin sakın, bugünlerde fena veriyorlar; her zaman değil. Sizleri çok özledim; fakat hasretimi herkese [illegible]miyorum. Soranlara hayır özlemedim diyorum. Bu hafta Emine teyzemlere gittim. Çok iyi İnsan. Yalnızlıktan patlıyor. Ben gelinc[illegible] arkadaş buldum diye sevindi. Dayımdan bu hafta (5) L. aldım. Aşağıya indim. Hasanlarla, Mehmet abiyle tonbala oynadık. Malûm ya haftada bir kere bu iş. Emine teyzemde yıkanmadım. Çamaşırımı değiştirdim. Beni oğlu gibi baktı. Onların küçücük bir odası var; bayıldım oraya. Haftaya Hatice teyzeme gideceğim. Melâhat yengem bana biraz muz sardı, Gülser yengem portakal. Emine teyzemde portakal verdi. Anneciğim, babacığım boş vaktim olsa dahi bir [illegible] kütüphaneden kitap roman alıp okuyamadım. Çünkü okumam, kulaklarımlasın annemin, babanım derim. Babacığım işlerin iyi gidiyor mu? İnşallah Allah çalışanlara, ekenlere, ektiği kadar biçmek versin. Anneciğim benim için üzülmeyin. Beni merak etmeyin... İçimden geldi. Güzel günlerimizi hatırlamak istedim. Şu onbeş dakika içersinde sizlerle beraber yaşadım gibime geldi. Şubattatilinde sizlerle bol bol görüşeceğiz. Çok çalışıyorum. Evet doğru size çalışmak için çalışmıyorum. Kendim için çalışı[illegible]

NATO Camiası içinde Ortak savunma ne ölçüde olmalıdır? Ne kadar zorunludur?

Yazan : Mehmet ŞAHİNOĞLU

(1)

"Avrupa'nın üzerine bir demir perde indi.." Bu sözler 1946 Martında Churchill'in ağzından yükselmişti. İnen demir perde karşısında, demokrat milletlerin, Birleşmiş Milletler çerçevesinde bir teşkilat kurmalarını tavsiye ediyordu.

NATO Kuzey Atlantik Andlaşması, işte böylece bu sebebten kuruldu. Gayesi, dünyayı tehdit eden ve ortak düşman haline gelen komünizme karşı mücadele, yani barışı sağlama ve yaşatmadır.

Üye devletlerin geleceğe güven içinde bakmaları yönünden bu savunma birliği bir-

en inceliğine kadar aklında tutar. Fakat giydiği çorabın numarasını, rengini hatta bazen çocuklarının ismini veya evlendikleri geceye dolan saadet melodilerini bile hatırlamaz.

Şehrimiz Kapalı Spor Salonu 29 Ekim 1968 günü gençliğin hizmetine girecek

MEHMET ŞAHİNOĞLU

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünün; kapalı salon sporlarını yurt çapında geliştirmek amacıyla yurdun çeşitli merkezlerinde yaptırdığı, genellikle 2000 kişilik olan kapalı

Yazarın eve yatılıdan ilk mektubu ve Akhisar'ın Sesi gazetesinde 1960'larda çıkan yazıları.

O zamanlar, İzmir'den dağılıp, Ege'nin ilçelerinde sefere çıkan bu ilâç tanıtmanları, birbirlerini korkunç kıskanır ve mesleksel çekişmeden olacak her hâlde, birbirlerinden hiç hoşlanmazlardı. Başka bir ilâç tanıtmanının birgün babama, "Yahu ilâhi Doktor Kâmil, Allah aşkına, Macit ilâçtan anlamaz. O olsa olsa, kasaplıktan anlar. Sen onu Kurban Bayramı'nın sabahında çağır, senin kurbanlık kuzunu kessin. Onun dediğine de inanma, hem sen benim ilâçları yaz. Onunkiler zehirden başka bir şey değil. Yan etkileri fazladır. Hem, sen, onun tıp doktorluğunu yarıdan bıraktığı yalanına da kanma. Macit, Tıp Fakültesi'nden içeri, sağ ayağını basmış değildir. Olsa olsa, ucuz eczacı kalfalığı yapmıştır." diye yakındığını duymuştum. Bunu, ilerideki bir ziyaretinde duyan Macit, "Ben o köfte kafalıya, İzmir'de öyle bir gösteririm ki aylarca et yiyemez; utanmaz adam, kasap kimmiş görelim bakalım?" diye, kahkahalara boğmuştu, meclisteki herkesi.

Babam, soyunun ilk üniversite okumuş bir ferdiydi. Babası olan Mehmet Dedem din hocası imiş, ama o zamanın medrese bitirmiş aydın hocalarından. İzmir yönünden gelindiğinde, Uşak'ın 30 km. kadar batısında bulunan Yenişehir nahiyesinde ticaret yaparmış. Sonradan cumhuriyet kurulunca, çocuklarına iyi bir tahsil sağlamak amacıyla, Uşak il merkezine taşınıp, o zamana göre konak büyüklüğünde, o büyükçe ve iki katlı, şimdi yıkılmaya yüz tutmuş olan ahşap evi kiralamışlardı. Lâkapları, cumhuriyetten önce Şahanlar'mış. O zaman, Uşak kentinin en güzel yerinde, önünde parmaklarını açmış ve tahminen, Anafartalar'daki son hücüm komutunu simgeleyen, görkemli Atatürk heykelinin bulunduğu hükümet konağının neredeyse karşısında, eski Osmanlı yapısı olan geniş bahçeli bu evi nihayet satın almışlardı. Ben, Uşak il merkezine her gidişimde, oradaki şimdi rahmetli olan sevgili Azize Halamın oğlu Dr. Ceyhun Işık'tan duyardım. Halk bu tabloyu heykelin karşı yakasında çaycılar olduğundan Ata'nın ağzından, "Hükümete iki çay, benden olsun, tez olsun!" diye konuştururmuş.

Bu evle, annemin babası Nuri Yazar Dedemin, Akseki'nin Dedre (yeni adıyla Dikmen) köyündeki sonradan yanan konağı arasında, Osmanlı yaşam tarzı açısından çarpıcı benzerlikler vardı. İki katlı geniş balkonları ve dönerek yükselen ahşap merdivenleri temel unsur olup, bahçeleri oldukça genişti. Yataklar gece serilir, gündüz divanlarda oturulur, yemekler bağdaş kurup yuvarlak sini etrafında, kaşık ve ekmekle yenirdi. Bu asırlık konaklardaki tuvalet gereksinimi, bahçedeki kapalı bir mekânda görülürdü.

Yemekli şölenler, hamur açmalar ve kurban gibi et işlerinin yoğun olduğu zamanlarda, bu geniş ve çok işlevli bahçe genel harekât merkezi olurdu. Yağmurdan ve kardan korunmak için gizli bir tahta perdeyle ayrılan, kış için kapalı bir kısmı da vardı. Babam aklına geldikçe sıra sıra anlatırdı ve durmadan geçmişteki bilmediklerimizi öykülerdi, annemi yitirdikten sonraki yaşamının son beş yılında.

"Oğlum, ben İstanbul'dan 1945'te tıp doktoru olarak döndüm. Tayinim Bursa Yenişehir'e çıkmış. Oraya dul kalan annemi alıp gideceğim. O zaman Uşak'ta böyle hekim olup dönen, bir elin parmağından daha az. İkinci Dünya Savaşı yılları. Yokluk son haddinde. Mehmet Deden hastaydı, uzun yıllar. Onun babası Osman Deden de saygınlığı dilden dile dolaşan ve Yenişehir'de adı ünlü bir din bilgini imiş. Osman, Ali'nin oğluymuş. Ali, Hicaz'a kendi öz dedesi Şahan Dedeyle gitmiş, bir yüzyıl önce. Ali'nin babası ya erken ölmüş ya da pek bilinmiyor. Hicaz'da, torunu Ali'yle ve akrabalarıyla, hem ticaret hem ziyaret yapan Şahan Dede, Mekke'de hac tavafını yaparken ruhunu teslim etmiş. Ali Dede, akrabalarıyla Yenişehir'e dönmüş. Yıl 1780 mi yoksa 1800 mü kesin değil. O zaman Rumi yıl söylenirmiş. Ben 1335'liyim, gel de işin içinden çık bakalım. "

"Şahan Dedenin ceddi, yüzyıllar önce Horasan'dan Anadolu'ya göç eden beyliklerin bir koluna kadar uzanıyormuş. Söylenti bu ya, Horasan'da okumuş ve tahsili yüksek bir zümre, o zamanın İran'da hükmeden Türkmen şahının zulmünden yılmışlar. İlim ve irfan diyarı Anadolu'nun okumuşlarının toplandığı 'Uşşak' iline, yani 'aşıklar' diyarına göçetmişler. Ne yazık ki şimdiki göçler Anadolu'dan Avrupa ve Amerika'ya doğru oluyor artık. Cumhuriyet kurulunca ve soyadı kanunu çıktığında, aile toplanmış. Osman ve Mehmet Dedelerinin öncülüğünde, Şahanlar lâkabı önce Şahanoğlu, sonra da Şahinoğlu olarak kalmış. Horasan'da şahin kuşuna, şahan denirmiş. Anadolu'da bu kelime 'şahin' olarak konmuş. Halk dilinde yer ettiğinden, daha kolay olsun diye şahini, şahana yeğlemişler."

"Mehmet Dedene dönersek, Birinci Dünya Savaşı'nda Sarıkamış-Kars cephesinde, Osmanlı Devleti'ni batıran İttihat Terakki şefi hayalperest Enver Paşanın yanlış stratejik hesapları sonucu, 80 binden 70 bin erkişinin telef olup öldüğü, o 1917'nin korkunç kışında esir düşüp haber çıkmadığından, öldü sanılmış. Ama iki arkadaş, bir destanı andıran mücadelenin sonucunda, tarifsiz açlık ve perişanlık sonucu, kaldıkları Rusya'dan, Bolşevik devrimi sayesinde çarlık ordusunun elinden kurtulup,

Doğu Avrupa yoluyla dönene kadar çok eziyet çekmişler. Neyse, ailesince öldü sanılan Mehmet Deden, Rusya'daki eziyetli esaretinden dolayı akciğerlerinden hastalanmış, verem belâsı işte. Kolay mı, kış kıyamette savaş ve vahşetten göz gözü görmüyor. Allahtan, Bolşevikler onu kısa bir süre için tutsak alıp, Komünist devrimleriyle meşgul olduklarından salıveriyorlar. Memlekete dönmeleri tam 1.5 yıl alıyor, Balkanlardaki Karpat Dağları üzerinden, yayan ve perişan. Sağ dönünce inanamıyorlar!.."

"Bir yıl sonra ben doğmuşum, 1919'un Mayısında. Günü belli değil, ama Kuran'ın kapağına not düşmüşler, bahar zamanı diye. Ben 19'unu benimsedim artık. Babamın rahatsızlığı çok uzun bir zaman sürdü. Buna rağmen Kurtuluş Savaşı'na yetişti ve Uşak'ın Yunan'a direnişinde görev yaptı. Deden, o hasta ve bitik ciğeriyle, Kurtuluş Savaşı'nda cephe hizmeti verdi. Yunan başkomutanı General Trikupis'i Uşak çevresinde esir alan Mustafa Kemal'in ordularıyla birlikte Uşak'ın merkezine, muzaffer Türk ordusuyla ilk girenlerin arasında yer aldı. Rahmetli babam, kıstırılıp canlı yakalanan ölüm korkusu içindeki Trikupis'e, Mustafa Kemal'in çok nazik ve dostane davranarak gönülleri fethettiğini söylerdi. Üstelik, Trikupis'e bir türlü ulaşamayan ve onun yeni Yunan Orduları komutanı olarak atandığını bildiren telgrafı, Kemal Paşa'nın ona kendi elleriyle teslim ettiğini söylerdi. Trikupis ölene dek her yıl 29 Ekim'de Atina'da Türk elçilik bayrağı göndere çekilirken askerî selâm dururmuş. Dedeni 1945'te kaybettik. Beni doktor görüp mürüvvetine erdi ve toz olup gitti. "

"Büyük abim Galip Amcan, hep subay olmak hayaliyle ve düşmanı yenen Türk ordularının kahramanlık hikâyeleriyle büyüdü. Onun için askerlik mesleğini seçti ve albaylığa kadar yükseldi. Onun oğlu, yeğenim de Paşa olup Tümgeneralliğe kadar yükseldi. Ben de savaşta yaralanan o insanları hep iyileştirmek rüyasıyla, tıp mesleğini insan sevgisinden dolayı seçtim. Bu vatan için, deden ve onlar gibi fedakâr, nice zavallı insanlar telef olmuş kaç yazar? Şimdiki devletin bankalarından sifonlayan hırsızlar, bu günlerin keyfini çıkarsınlar diye mi verildi, nice bu şehitler? Bu hainlerin, o zaman, bizi arkadan vuran Yunan ve Ermeni'den farkı ne?"

"Mustafa Kemal Paşa, Uşak'tan geçiyor dediklerinde, ben daha ilkokuldayım. Trenle ülkeyi baştanbaşa dolaşıyormuş. İstasyona, duyan herkes koştu, ben de gittim. Başını trenden çıkararak, Uşaklılara tembellik devrinin geçtiğini, her kişinin devlet yerine kendine güvenip çok çalışkan olması ve üretmesi gerektiğini, dili döndüğünce gür sesiyle anlattı. Ata'nın

konuşmasını, iki cümlede bir, çıktığı ağacın tepesinden, 'Ben, size demedim mi Uşaklılar? Çalışın, kahvelerden çıkın, diye uyarmadım mı?' diye seslenerek kesen, dalkavuk tüccar bozuntusuna bir süre sonra dayanamayan Paşa ona dönüp, 'Sen kimsin be adam, çok hevesliysen, gel buraya, birlikte nutuk atalım. Kes sesini de Uşaklılarla sohbetimi tamamlayayım.' diyerek, sinirlendi. Sonra, Uşaklı halka dönüp, "Bu adam sizin idareciniz mi?" diye sorunca halk, 'Yoohh, tanımayız!' diye, bir ağızdan yanıtladı. Neyse, Ata konuşmasını, alkışlar ve kesintiler arasında bitirip, Afyon'a doğru treniyle ilerledi. Ata'nın treni ufukta yiter yitmez, halk kaçmaya çabalayan ağacın tepesindeki dalkavuğu aşağıya indirip okkalı bir meydan dayağı çekti. Gülermisin ağlarmısın hâlimize? Yıllar aktı, dalkavukların biri gitti, biri geldi. Soyları bitmedi."

Anımsarım, babaannem, ben çok küçükken, hep tarihî İonian (İyonya'lı) sözcüğünden türeme olan Yonan'dan ve zulmünden söz eder, Trikupis'i kahraman Türk ordusunun, Uşak dibinde nasıl esir ettiklerini dedemin ağzından öykülendirirdi. Ben de, "Yonan değil, Yunan, babaanne yanlış diyorsun!' diye, bilmiş, bilmiş, ilkokuldan duyduğumla söylenirdim. Elbette o yaşlı çınar, tarihin parçasıydı ve haklıydı, okutlar hatalıydı. Aslı İyonyan'dı. Yıllar sonra Ata'nın Lâtife Hanımla köpekleri 'Trikupis' yüzünden başlattıkları bir münakaşa sonucu boşanmaya gittikleri söylenir

Babam, 1998'in son yazını geçirdiği, Çeşme'nin Ildır (Eritrea) köyüne az kala, Yeni Dostlar'daki yazlık evinde sürdürdü, bizle söyleşisini... Amerika'dan ziyaret eden torunlarıyla birlikte olunca, mutlu ve doyumlu gözüküyordu. Ege'nin rahatlatan hafif meltem rüzgârına karşı, uzaklara bakarak ve arada bir yıldızlardan ona el salladığını hayal ettiği 'gülüm' Mehparesini anıp gözleri dolaraktan aheste, aheste çekerek yaşamın son küreklerini... Arada bir, "Hey gidinin efesi, efesi, efelerin efesi!" diye mırıldanarak ve torunları Göktürk, Efe Kâmil ve minik Hakan'ın sırtını sıvazlayarak. Arada bir de, "İzmir'in kavakları, dökülür yaprakları, bize de derler Çakıcı, yâri fidan boylu." diye, kısık sesiyle, kayıp gitmekte olan, dolu bir ömrün dökümünü yaparcasına... Babam, 50 yılı aşkın geçmişte olanları aktarmayı sürdürdü, tane tane, tek tek üstüne basarak:

"Uşak'ta Şahanlar'ın oğlu doktor çıkmış, diye eline çocuğunu bebesini, anasını, bacısını alan bizim eve doluşmaya başladı. O zaman daha çocuk ihtisasımı (uzmanlığımı) yapmadım, pratisyen bir hekimim, çiçeği burnunda. Sonradan anladım ki bazıları hastalığı daha önceden başka bir doktora

baktırıp bildiklerinden, beni denemek ve sınamak için geliyorlarmış! Bak, bak, hani Şahanların oğlu uyduruk doktor mu, yoksa sahici mi diye? O zamanlar, sahte doktorların ya da doktor olmadan okuldan atılıp doktor oldum, diyen dolandırıcıların cirit attığı devirler. Şu ince zekâya bakın. Bunlar, Nasrettin Hoca'nın yedi devir has nesli bir halktan geliyor. Yani, bir diploma sınavına da Uşak halkının önünde girmedik mi, birkaç gün boyunca ter dökmedik mi? Bir defasında zor bir teşhis getirdiler; artık sınamak için mi yoksa gerçek mi bilemem. 'Bir su dökeyim, hemen geliyorum.' deyip, gizlice odama girerek daha mektepten yanımda yeni getirdiğim Fransızca dilindeki Tıbbî Diagnoz, ya da tanı (teşhis) notlarıma bakmak gereğini duydum, desem inanır mısınız? Neyse, yüzümün akıyla geçtim her birinden, yani, şu hiç hesapta olmayan, bizim yerli Uşak halkının verdiği tıp olgunluk sınavlarından. Biz, işte böyle günlerden geçtik oğlum..."

İlkokuldayım, ya birde ya ikide, çok küçüğüm daha ve çok yaramazmışım. Ayakkabı boyacılarının boya kutularını ters yüz edip, babamın yanına kaçmakla ilçede ün salmışım. Önden kaçıp babamın muayenehanesine beni kovalayan boyacıdan önce ben girermişim. Doğru, cezamın verileceğini bildiğim arka bahçedeki kömürlüğe kendi rızamla girermişim, hiç mahkemeye gerek kalmadan. Babam öyle bir düzen kurmuş. Babam, sonraları ben evlendikten sonra eşime anlattı ve ben de ilk kez babamın gizli kalmış duygularına tanık oldum. "Yahu kızım Suna, annesi Mehpare'nin ikazıyla girdim birgün o kömürlüğe! Nefes alamadım, yavrum. Zifiri karanlık, Çin zindanı gibi bir yer. Bizim oğlan oraya girer, ben bazen hasta bakmaktan onu unuturum. Sonra o cezasını çeker, bir müddet sonra çıkar gider. Maraz işleyince yine kendi girer ve sonra çıkar gider, kendi kendine adil infaz ve tahliyesini yapardı. Ondan sonra Mehmet'imi sokmadım o kömürlüğe, bir kere girip nefesim daralınca. Vah yavrucak, neler çekmiş; işte ilk çocuk, bizdeki acemilik..." demişti.

Babam çok zaman, "Oğlum, meslek sahibi olup hayatta kimseye muhtaç kalmadan ekmeğini kazanacaksın, baban dahil kimseye geçimin için güvenmeyeceksin ve kimselere yağ çekmeyeceksin. Önce, senin kendi altın bileziğin olan kendi mesleğinde başarılı olacaksın." derdi. Rudyard Kipling'in 'Eğer...' şiirini, o müzelik daktilosuyla yazmış ve evlâtlarıma diyerek, bize birer tane vermişti. Sonunda, büyük harflerle daktilo ettiği bir cümle gözümden kaçmamıştı: "Hatta, adam olursun oğlum, adam bile olursun!" Adam olmayı zengin veya varlıklı ya da meslek sahibi olmaya yeğlerdi.

"Evlâdım, önce adam olacaksın, efendi olacaksın, çünkü biz çok insan müsveddesi gördük, etkilenirsin sesinden, farkedilmez süsünden..." derdi, kendine has Osmanlı üslûbuyla. Bu tümcenin, şimdiki gençlere ne kadar gerekli bir kılavuz olduğunu vurgulamak isterim; çünkü, bu sözlerin altında anne ve babaya saygıyı ön plânda tutan bir Türk geleneği ve tarihi yatar. Öyle ya, babam dünyaya, Osmanlı İmparatorluğu'na ait bir nüfus cüzdanıyla geldi ve TC vatandaşı olarak evreni dönmemecesine terketti.

Babamın o şen şakrak çocuk kliniğine dönelim. O zamanlar, yaz tatilleri sırasında, ilâçlara son derece meraklı bir ortaokul ve daha sonra lise öğrencisi olarak, babama yardım ederdim. Babamın, doktor yazısı dedikleri ve okunamaz biçimde yazdığı reçetelerinin, zorlanan eczacı kalfalara çevirisini yaptıktan sonra ve ilâçlar eksiksiz tamamlanınca, tarifelerini ilâçların üzerine tek tek yazardım. Üstelik, hasta baba veya annelerine ayrıntılı açıklamalar bile yapardım. Sanki bir doktor olacakmışım gibi hazırlamıştım kendimi. Annem de çoğu zaman muayenehaneye iner ve yeni bebeği olmuş genç annelere gıda rejimini anlatırdı. Babam, Akhisar'da gıda rejimini matbaada bastırıp hasta annelerine ve babalarına dağıtmakla bir ilkin altına daha imza atmıştı. Bu olguyu, yıllar sonra kimi değerbilir hasta babaları, babam emekli olunca kahve sohbetlerinde ben daha sormadan övgüyle anlatmışlardı. Birgün, uzak köylerden gece yarısı evimize zorunlu gelen bir hasta çocuk annesine, annem kaptırmış ve çocuğun hangi gıdalarla, nasıl iyileşeceğini açıklarken, babamın araya girip, yarı şaka yarı ciddî, hasta sahibinin yanında, "Mehpare, al şu kulaklığı, ben yatmaya gidiyorum, sen çocuğa bak ve reçetesini yaz!" dediğine tanık olmuşumdur.

1968'de ABD'ye lise son yılımda gittiğimde ve o başdöndürücü elektronik devrimini görünce, Amerika'yı âdeta kıskanmış ve vatanıma üzülmüş, elektrik ve elektronik mühendisliği sahasına girmeye karar vermiştim. O güne kadar, babam dahil yakın çevrem, benim tıp eğitimine yöneleceğime kesin gözle bakıyorlardı. Herkesin dilinde olan, Türkiye'nin gururu ODTÜ'yü gözüme kestirdim. O zamanlar bizim ailede mühendis akraba yoktu. Doktor babamın dışında, diğer halalar veya enişteler öğretmendiler. Hayriye Teyzemin kayınbiraderi olan ve benim de 1969'da AFS yılım sırasında gidip ziyaret ettiğim, anestezi uzmanı Doktor Kâmil Ergin, New York eyaletinin kuzeyindeki Malone kasabasındaki hastanede görevliydi. Çin ördeğini 1969'da ilk orada yedim. Sonra 1993'te Pekin'de...

Öğretmenlik, cumhuriyetin ilk kuşağında, kutsal ve saygın bir meslekti. Eşimin anne tarafından, anneannesi ve dedesi cumhuriyetin ilk onurlu öğretmen kadrosundandı. Suna'nın dedesi, aynı zamanda, Azot Sanayisi kurucusu ve benim Kolej'de yardımcı olarak ders okutlarından öğrenme onuruna eriştiğim kişi olan İzzet Kemal Erksal'dı. Baba tarafındansa, dedesi makine mühendisi 1989'da merhum Nurittin Norman Beyefendi, Almanya'ya 1927'de ilk cumhuriyet burslularından biri olarak askeriyeden gitmişti. Orada Makine Mühendisi olup, Nazi tehlikesinin artmaya ve Nazilerin Türkler dahil yabancılara aşağılık ırktan işlemi uygulamaya başladığında, Almanya'da tanıştığı muhterem eşi ve 2004'te 96 yaşında yitirdiğimiz ailenin büyükannesi Hanna veya diğer adıyla Emel Hanımla, 1932'de Türkiye'ye geri dönmüşlerdi.

Mustafa Kemal Atatürk, cumhuriyetin onuncu yılını bitirdiklerinin ertesi yılı olan 1934'de birgün eşimin rahmetli bababannesi Emel Hanımı, Ankara'da bir parkta bebek arabasıyla görmüş. Ata, Emel Hanıma, güzelliğinden dolayı iltifat etmiş. Üstelik, eşiyle gelmesi için medenice davet göndermiş. Nurittin Bey kibarca geri çevirmiş ve Atayı kendi masalarına davet etmiş. Ata'nın, o devirden kalma, herkesle öyküsü var.

Yıl 1997, yazlık evimizin bulunduğu Çeşme Çiftlikköy'e yakın Özpırlanta Sitesi sakinlerinden olan ve ABD'nin New York eyaletinde oturan Tatar asıllı ama düzgün ve tane tane Türkçe'yi konuşan aslen Ankaralı Kenan Aylangan ve eşi bizleri ziyarete gelmek istiyorlar. Aylanmak, Kırım Türkçesinde, 'dönmek' demekmiş. Kenan Beyin babası ve geniş ailesi eskiden Ankara Gülveren'de değirmencilik yaparlarmış. Soyadı yasası çıkınca 'Değirmencioğlu' soyadını alması için 12 yaşlarında ortaokula giden yakın bir akrabalarını nüfus memurluğuna yollamışlar. Çocukcağız, 'Değirmencioğlu' yerine bu uzun ve günlük anılmayan soyadı anımsayamadığından, evde konuşulan Kırım lehçesinde 'dönen' anlamına gelen ve evde günlük geçen bir sözcük olan 'Aylangan' demiş. Öyle kalmış.

Neyse, Kenan Beyler, bizim bir aya kadar ABD'ye gideceğimizi duymuşlar. Daha önce Suna, Kenan Beyi sitenin havuzunda yüzerken ve Hakan'la oynarken görmüş. Suna eve gelip bana Atatürk'ü aynen ona doğru havuzda yüzerken gördüğünü söylemişti ve ben de buna bir türlü inanamamıştım. Evimize geldiklerinde ağzım açık kaldı. Ata'nın daha uzunca boylusu, 50-55 yaşlarındaki ve saçı dökülmüş hâli, aynı resimlerindeki gibi dipdiri karşımda duruyordu. Kendisine bu durumu aktardığımızda,

istatistiklerini tutan eşi İmren Hanım bizim onu Mustafa Kemal'e benzeten 450'nci aile olduğumuzu söylemişti. 2002 yılı sonunda Kenan Bey bana yeni fotolarını yolladı. Benzetenlerin 10 bini geçtiğini ve yaşlandıkça insanların onu 'The Real Thing (Gerçek Şey)' dediği Ata'ya daha da çok benzettiklerini eklemiş.

Annem Mehpare, Cumhuriyet Halk Partisi kanadından Manisa İl Genel Meclisi azası ve kasabalı eski 'eşraftan' tüccar Hafız Nuri Yazar'ın kızıydı. Nuri Dedem başlı başına bir tarihti. Onun için, ona, o devrin Soma'sında 'nevi şahsına münhasır (türü kendine özgü kişi)' derlerdi. O Torosların böğründeki şirin bir belde olan Akseki'nin Geriş nahiyesine bağlı, Ermeniler'in eskiden adını koydukları Dedre köyünde 1889'da doğmuş. Bir söylentiye göre, kızıl sarı yeleli saçlarıyla bir Vikingliyi andıran dedemin soyu, o yörede çok sözü edilip tarihin derinliklerinden gelen ve 2000 yıl önce Anadolu'daki askerî seferlerde kaybolan Roma İmparatorluğu'nun kabilelerinden birine dayanırmış. 'Adı Aylin' başlıklı çok satan romanında, Türkiye'nin tanınmış, sempatik ve saygıdeğer yazarı Ayşe Kulin tarafından, kökeni Akseki'nin İbradı ilçesinden olan Aylin'in, bu kayıp Roma'lı kabilenin (Lost Roman Tribe) soyundan geldiği söylenti edilir.

Nuri Dedem, şimdiki Dikmen köyünden çok genç yaşlarda çıkmış. Seyyar manifatura malzemesi satmış. Toros dağlarını andıran bir yeryüzeyine sahip dağlık Soma'yı yeni evi bilip, orada ticaret yapmış. Dürüstlüğüyle tanınmış ve halkın sevgisini kazanmış. CHP'den, önce ilçe ve sonra il genel meclisi üyeliğine seçilmiş. Gazi, 1937'de Soma'da yapılan askeri manevralardan sonra Suriye cephesinde birlikte savaşan Nuri Dedemi huzura ister. "Ne kadar borcumuz, senin tarlaları ezdik!" deyince, dedemin yanıtı fişek gibi olmuş: "Paşam, vatan için feda olsun!" Ertesi gün dedemin evini heyetiyle ziyaret eden Gazi'yi, küçücük yavrular olan annem ve teyzem koridorda görmüşler. 1945'lerde Millî Şef İsmet İnönü'yü ve ailesini, Soma'nın İstasyon yolundaki konak evinde yemeğe ağırlamış ve ailesiyle tanıştırmış. 1983'te dedemin gırtlak kanserinden vefatından sonra, büyük teyzem Hayriye Ergin bana eski bir fotoyu gösterdi. Evlerinde İsmet İnönü, eşi Mevhibe Hanım ve annem, teyzem, dedem, anneannem hep birlikte çok güzel bir poz vermişler. Ben bu resmi Ankara'da İnönü'nün kızı Özden Toker'e ulaştırdım, saygı duyduğum müzeleri için malzeme olsun diye. Geri almak istediğmde sonuç alamadım.

Nuri Yazar Dedem, cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte, kendini yeni kuşak girişimciler arasında gösterip, çalışkanlığıyla hak ettiği yere ulaşmış dini bütün bir aydındı. O, ayı kirlettiler savıyla Amerikalı astronotlara beddua eden softalara bile çok kızan canlı bir tarihti. Bölgenin, ünlü hicivcileri Şair Eşref ve rakibi İzmir valisi Kâmil Paşanın, şimdi tarihe karışmış öyküleriyle, mecliste dinleyenleri âdeta büyülerdi.

Birgün Şair Eşref'i çok konuştuğu ve itiraz ettiği için Kırkağaç'tan alıp Sivrihisar'a sürmüşler, Kaymakamlık göreviyle. O da rahat durur mu hiç? Hemen, Vali Kâmil Paşaya, ivedi kuryeyle bir hiciv göndermiş ve demiş ki, "Paşa hazretleri uygun görmüşler, beni bir hisara sürmüşler; ha ne olurdu başı Sivri olacağına, Ak olsaydı?" Muhterem, ayaklı bir tarih ansiklopedisiydi. Sözlü edebiyatın en canlı örneklerinden biri olan Nuri Dedem, ezbere bildiği nice tarih hazineleriyle ve kendine özgü binlerce cilt tutabilecek öyküleriyle bizi, 1982'de benim gelecekteki eşimle Ankara'da tanışmamdan tam 10 gün sonra, 23 Mart'ta sonsuza terk etti. Onu son gördüğümde, gırtlak kanserinden artık konuşamaz durumdaydı. Bu konuda annemin yazdığı bir mektubu ileri sayfalarda paylaştım.

ABD'de 1981'de Texas A&M Üniversitesi'nin bulunduğu College Station'a göre kuzey batımızda ve bir günlük uzaklıktaki Lubbock kentindeki Texas Tech Üniversitesi'nin 'Türkçe Sözlü Edebiyatı Arşivi' kurucularından Barbara Walker'la tanıştım. Barbara, 1960'lı yıllarda Ankara'daki Ayşe Abla İlkokulu'nda öğretmenlik yapmış. 29 Ekim 1981'de College Station kasabasına gelip, Ata'nın 100'üncü doğum yılı dolayısıyle Texas A&M'de ateşli bir konuşma vermişti. Ayrıca, 'To Set Them Free (Özgürlük İçin)' başlıklı, çocuk Mustafa'nın kuşları pazar yerinde satın alıp özgürlüğe salıverdiği öyküsü dahil, Atatürk'ün çocukluğunu anlattığı okutun (ISBN 0-936988-00-2) yazarı olarak, yeni basılmış bu okutunu bana imzalamıştı. Barbara, ABD'den ayrılırken bana şöyle ilginç bir sipariş vermişti: "Dedenden ne toplayabilirsen bana gönder, arşive ekleyelim; çünkü onun bildikleri bizim için çok geçerli bir malzemedir." Düşünün bir kez. Bunu, dünyanın öteki yanından, binlerce kilometre uzaklıkta ve kendisine yabancı olan Türkçe'yi bile tam konuşamayan, ama Türklerin yitmeye yüz tutmuş sözlü edebiyatının değerini bilen ve anadili Türkçe olmayan, bir Amerikalı bayan söylüyor. Konuyu, Amerika'dan dönünce dedeme anlattım. "Allah, Allah, bak şu Allahın işine!" diyebildi. Dedemin ölümünden 1 ay önce, ondan Atatürk'ün Hasan Ali Yücel'le olan öyküsünü

alabildim. Onu da kulağıma tümör dolu gırtlağıyla fılsıldadı ve kısmen zar zor yazdı. Hasan Ali'nin öyküsü, dedemin zamansız ölümüyle, bana sipariş veren Texas'taki Barbara Walker'a hiçbir zaman ulaşamadı, ama benim okutuma konu oldu.

1950'li yılların ikinci yarısında, tam ilkokul çağındaki çocukluğum sırasında, Soma'nın artık eski ticaret merkezi sayılan ve fıskiyeli alanına bakan, Nuri Yazar dedemin manifatura ve kuyumcu mağazasının yanındaki tarihî handa oynarmışım. Türlü yaramazlıklar yaparmışım, hakın dilinde imiş. Akhisar'da babamın Çocuk Muayenehanesinin önündeki Taksi Durağı'nda, orta yerde dikkatsizce açılıp barikatsız bırakılan bir inşaatın kaynar kireç çukuruna, uçurtma uçururken ve geri geri koşarken dalıp çıkmışım. Beni çığlık çığlığa gören ve Altı Eylül İlkokulu'ndan sınıf arkadaşım Özlem'in genç babası, yuvarlak yüzlü, toplu ve sevimli terzi amca, kucağına aldığı gibi muayenehaneye taşımıştı. Ben, pelte pelte soyulan bacak derilerimle şans eseri canımı zor kurtarmıştım. Hayatımı, orada, o terzi amca, omuzlarında renkli mezureler sarkar hâlde kurtarmıştır. O gün kör de olabilirdim kötürüm de, sağır ya da felçli de; bacağım kangren olup kesilebilirdi, kolum da...

Benim çocukluk günlerimde, Akhisar'dan Soma'ya annemin babası Nuri Yazar Dedemi ziyarete gittiğimizde çıkıp oynadığımız, Soma tren garı çevresinde ve üzüm bağlarında çok tatlı anılarım vardır. O üzümlerin iki elin parmağı kadar adları vardı. Küçük boydaki misketten tutun da daha iriye doğru razaki, kadın parmağı ve daha nice çeşitleri... O Çamlık tepesindeki küçük kulübede kalmıştık. Evin bodrumundaki kimi yayınlar, sonradan, su bastığından kaybolup gitti. İçlerinde, 1965'teki Avrupa gezi notlarımı düştüğüm eczacı ajandasının içinde, çok değerli bir daha bulamadığımız yazdığım tatlı çocukluk anılarım da vardı.

Yıllar sonra, 1975'te İngiltere dönüşü dedemi ziyarete gittiğimde, o küçüklüğümde top koşturduğum, Soma'daki tarihî hana uğrayacağım tuttu. Rastlantı bu ya, yerden eski püskü solmuş ve buruşmuş bir yırtık gazete parçası alıp okumaya başladım. Uzaktan bir tok ses, belli ki hanın sahibi, yaşlı, başlı ama hâlâ yakışıklı ve oturaklı Balcı lâkaplı amca bana seslendi: "Dur evlâdım, sen kimlerdensin böyle? Sen, şimdi beni yıllar öncesine götürdün. Ben, böyle yerden gazete parçası alıp okuyan, bu âlemde bir başka kişi daha bilirdim, 20 yıl öncesinden. O zaman, daha o kola yakalı ve siyah önlüklü bir ilkokul öğrencisiydi. Dur bakayım, o Nuri Yazar'ın

torunuydu. Bir daha, öyle okumaya meraklı, yerden kirli ve yırtık gazete parçası alıp ta okuyan başka bir kişi görmedim. Ya sen kimsin?" diye sorunca, tüylerim diken diken oldu. Gözlerim buğulandı. Gittim, o yaşlı amcanın elini öpmek istedim. O yumurcağın, benden başkası olmadığını söyledim. Ondaki, bu 20 yıl sonraki keskin hafızadan dolayı, kendisine hayranlığımı belirttim. "Birgün döneceğini biliyordum, aziz oğlum. Hiç değişmemişsin, bu özelliğini sakın yitirme, bilgiyi nerede bulursan, gapta gaç!" diyerek, altın öğütler verdi. Aynı Nuri dedem gibi, ellerinden öpmeme izin vermeyerek, beni bileklerimden pehlivan gibi tutup sıkı sıkıya sarstı. Nuri Dedeme bunu anlattığımda, "Allah Allah, bak şu Allahın işine, otur bakalım!" diyerekten, bana Neyzen Tevfik'ten ya da Şair Eşref'ten kaynaklı nükteli öykülerinden birini daha anlatmıştı.

Nuri Yazar Dedem, Birinci Dünya Savaşı'nda, enkaz hâlindeki Osmanlı Devleti'nin, artık son cephe görevlerinden birini yapmakta olan Gazi Mustafa Kemal'in kumandasındaki Suriye cephesindeki orduda, çeşitli istatistikler kaydetmiş. Kâtiplik yapan ve 'Yazar' soyadını, Mustafa Kemal'den dolaylı edindiğini duyduğum Hacı Hafız Nuri Yazar Dedem, engin ilâhiyat bilgisine ek olarak, aynı zamanda katıksız bir Atatürk milliyetçisiydi. Ölmeden önce son gördüğümde, Nuri Dedem, konuşamadığı için ancak bir kâğıda yazarak ve kulağıma fısıldayarak, bana şu son Hasan Ali Yücel öyküsünü aktardı: "Atatürk birgün Maarif (Millî Eğitim) Bakanı Hasan Ali Yücel'e sormuş. 'Hasan Ali, söyle bakalım, Soldaki sıfırın anlamı nedir?' Hasan Ali, 'Sizin yanınızda, benim hiç olan hâlimdir, Paşam!' Ata'nın amacı, matematiksel bir yanıt almakmış. Hemen Hasan Ali'yi sağ tarafına çekmiş, 'Sen benim sağımdaki sıfırsın, solumdaki değil. Hasan Ali, maarifsiz bir ulus çökmeye mahkûmdur... Bilge insan Nuri Dedemin, Soma'daki cenaze töreni, yörük törelerine göre bir düğün gecesi gibi oldu. Tanrısıyla kavuşmaya gittiği için, şen şakrak, davul zurna eşliğinde, sanki şaman törelerine göre, ama duasıyla birlikte, onun ana yurdu Antalya ilinin Akseki ilçesinin Dedre köyüne uğurlandı. Soma, böyle bir yörük töreni görmemişti. O, Anadolu'nun 1000 yıllık özüydü, sözüydü, gözüydü. O, yol gösterici kutup yıldızıydı... Dedre köyünü ilk kez 1965'te ziyaret etmiştik, ailece. Töre dolu bir hafta geçirdik. Köyü, Antalya'ya bağlayan Murtiçi'nde, en son ayrılırken köydekilere verilen zengin veda yemeği hatıralarla doludur. 1993'te, 28 yıl sonra ailemle tekrar gittik. Sağlıklarında gördüğüm annemin çakır gözlü halalarının mezarlarıyla birlikte anneannemin ve dedemin

kabrini ziyaret ettik. O insanlar Türkmen Anadolu'nun has yörükleriydi. Anneme, İsviçre'deki modern dağ kentlerinden birine benzettiğim, temiz, düzenli ve medenî Akseki ilçesinden telefon edip şifa dilemiştik.

Mektuplar eskiden insan yaşamında önemli bir yer tutardı. İlkokul öğretmenim, annem ve babamdan geçmişteki 30 yıl içinde aldığım mektuplardan bir kaçını tarih sırasına göre vermeden geçemeyeceğim...

Karşıyaka : 10 XII 1976

Oğlum Mehmet,

Bir çok yakın görülen kimselerin aramadığı bir devirde beni aramanız vefanızın gerçekliğidir. Çok teşekkür eder, daha mutlu olmanızı ve başarılarınızı gönülden dilerim. Ankara'ya yolum düşerse gözlerinden öpmek için sizi ararım. Gelirsem sözdür. Gözlerim icabı çizgili kâğıda yazdığım için herhalde hoş görürsünüz. Nerede ise bize göre saat 12'ye çeyrek kaldı demektir.

Akhisar'a son gittiğimde babanı kısa bir süre görebildim. (Tahminen 4 ay önce). Herhalde şu anda da cümle aile iyidir. Safiye ablan yanımda, evlenme hazırlığı içinde. Zuhal bir diş tabibiyle evlendi. Avukat olarak Kozan'da (Adana) çalışıyor. Ben ve Samiye teyzen iyi olup en samimi iyi dileklerimizle gözlerinizden öperiz. Öğretmeniniz Nihat Atılgan (imza)

Akhisar : 25.12.1979

Sevgili Osman ve Mehmet,

Müteaddit defalar söylemişimdir. Sizler Türkiye'nin belki de ilim dünyasının ümitli istikbalisiniz. Sizler elhamdülillah mazbut aile çocuklarısınız. Bunları hiç unutmayarak kendinizi ona göre ayarlayacak ve kendi kendinizi yetiştireceksiniz. Bütün hareketlerinizi ve bütün yaşantınızı bu ana çerçeve içersinde değerlendireceksiniz. Yaklaşan nurlu istikbalinize giden bugünkü imkânlardan isitifade ederken, kendinizi, ailenizi, memleketinizi ve ilim adamı olgunluğunuzu daima hatırda tutacaksınız. Tabii her şeyden evvel sıhhatinizi ön plânda tutacaksınız. Maddi kazançlarınız sizin, manevi kazanç ve başarılarınızın övünçü gene sizin ama böbürlenmek bizim ve memleketimin olmalıdır. İçkili değilim ama nereden bunları yazmak aklıma geldi bilmiyorum. İçimden geldi... Annenize sık sık yazın, hatırını sorun. Bizleri merak etmeyin. Gücümüzün yeterince yanınızdayız. Hasret, sevgiyle gözlerinizden öper, Allaha emanet olasınız. Baban

---

Benim asil oğlum, Sevgili Mehmedim,

10 Temmuz 1980, Akhisar

Bugün Ramazan'ın 8'inci günü, Allah çok ramazanlara çıkarsın cümlemiz ile, çok şükür. Baban muntazam namazını kılıyor, teravihe gidiyor. Allah kabul etsin ve kuvvet versin. Bugün yine çok sevindik, senden haber almış olduk.

Evet Mehmetçiğim, iyi bir yolculuktan sonra yanından (Texas'tan) İstanbul'a geldik. Rahatça gümrükten geçtik. Artık İzmir yolculuğuna hazırlanıyoruz ki tam o sırada benim arkamdan birisi gözlerimi kapattı. Allahallah bu kim demeye kalmadı, bir de baktım ki Hayriye Teyzen ve Deden. Evvelâ çok şaşırdım. Bizi buraya kadar karşılamaya niye geldiler diye. Sonradan Teyzen işaret etti. Dedenin hasta olduğunu ve kanser teşhisi koyduklarını. Hemen şua tedavisine başlanacağı söylendi. Hemen 10 dakika sonra ayrıldılar. Biz de İzmir uçağına binmek üzere sıraya girdik. İşte Mehmet, benim oradaki halimi bir düşün. Sanki oraları başıma yıkıldı. Aptallaştım, ne yaptığımı bilmiyorum. Yol yorgunluğu, hastalığın kötü oluşunun şoku beni mavfetti. Dedene gittim. Haftada 5 gün şuaya gidiyor. Çok az yiyor. Tesellimiz moralinin iyi oluşu. Yanından (ABD'den) iyilikle döndük, bir rüya gibi geliyor. Ne çabuk geçiyor. Sağ ol Mehmet, her şey için teşekkürler. Yaş günün için arkadaşların bir hayli koşmuşlar. Sana lâyıktır, çok sağlıklı yıllar diliyorum. Günlerin nasıl geçiyor, sıcaklar çok mu? Tezin nasıl gidiyor? Kendini yormadan yap, herşeyini Allah korusun, yardımcın olsun. Amin... Annen

Sevgili Mehmedim, 8 Ekim 1980, Akhisar

.....Hepimiz iyiyiz, deden iyi, inşallah sana kavuşur. 17 Ekim Osman'ı nişanlıyoruz, kızın evinde. Aile arasında sade bir şey olacak, yine sen aramızdasın. Ne yapalım, nikâhta hep beraber olacağız...Gözlerinden hasretle öperim. Annen

Annem Mehpare Şahinoğlu 1970'li yıllarda Ankara'da milletvekili eşi, bir davette.

Çalıkuşu ve Tarzan

Annem, Manisa'nın dağlık kömür beldesi olan Soma ilçesinde doğmuş ve büyümüş. Küçüklüğünde pek afacanmış ve oğlanlarla başa baş güreşirmiş. Bu yüzden, annemin mahallesinde ona Çalıkuşu adını takmışlar. Annem ilkokulu Soma'da okuduktan sonra, kızlar için zamanın tanınmış bir eğitim yuvası olan Manisa Kız Sanat Ortaokulu'na, dedem tarafından yatılı okusun diye gönderiliyor. O zaman, bu okula gidenlerin sayısı, parmakla gösterilecek kadar az. Annemin bu okulda öğrendiği kullanışlı ve yararlı bilgiler, onu yılların usta bir ev ekonomisi uzmanı yapıyor.

Annem, orada şu meşhur Manisa tarzanını görmüş. Tarzan, doğudan kopup Manisa'ya gelmiş ve büyük bir olasılıkla, Yaşar Kemal'in 'İnce Memed' romanındaki gibi, ağanın kızına aşık olmuş. Ama, elbette, vermedikleri için ya kalbi kırılmış ya da onu kaçırarak başı derde girmiş. Ondan ve Tanrıdan başka kimse bu gerçeği bilmiyor. Annem, kendine has olan sakin üslûbuyla Tarzan'ı anlatırdı. Tek bilinen, doğudaki sarp dağ köylerinden geldiği ve İonyalıların Magnesia'sındaki mitolojik Olimpos ya da bugünkü Spildağ'ında gecelediğiydi. Her hâlde Tarzan, lojmanlarda konaklamamıştır. Geceleri kutup gibi soğuk olan o tepelerde, kimbilir hangi börtü böcek veya vahşi hayvanlarla birlikte uyuyordu. Sonradan, Manisa Belediyesi halktan gelen baskı üzerine, onu bahçıvan memur kadrosuna geçmeye razı etmiş. Belediye Başkanı, Tarzan'ı bir maaşa bağlayarak Manisa'nın bahçelerinin güzelleşmesi ve doğasının korunması yolunda onun yeteneklerinden yararlanmış. Tarzan'ın öldükten sonra TC Kültür Bakanlığı'nca dünya onu tanısın diye gerçekçi bir filmi çekildi. Tarzan'ın rolünü oynayan gencecik Talât Bulut adlı aktörümüzün, yapay film etkileri yerine doğal yağmurlu ve soğuk havada bronşit ve zatürreye yakalandığı, hatta aktörlüğü bıraktığı söylendi. Kolay mı Tarzancılık? Çok ödüllü 'Yaşamın Kıyısında' fimi yaşlı Talât Bulut'u yeniden yarattı.

Annem, Tarzan'ın altın gibi bir kalbi olduğunu ve Spildağ'ında yaşadığı için, doğanın her türlü güzelliklerine sahip olduğunu anlatırdı. Bu engin güzelliklerin, onu para ve puldan daha mutlu kıldığını, o küçücük Kız Sanat Okulu öğrencilerine dağdan arada sırada nefis çiçekler getirdiği zaman, kendine özgü doğulu şivesiyle, gizemli yaşamından parçalar aktardığını söylerdi. Gerçek adını, Manisa nüfus müdürlüğü dışında kimsenin bilmediği Tarzan'ın ilk adını bilen varsa, öne çıksın. 1960'lı ilk yıllardaki benim

çocukluğumda, bir çokları sonradan lig takımlarında oynayan, Adnan Kakule'li, Arap Ülkü'lü, Zeki'li, Tarık ve Turgay Meto'lu, Yüksel'li kadrosuyla, bizim gururumuz olan Akhisar Güneşspor'un Manisa Sakarya'yla yaptığı Birinci Küme Amatör Futbol Ligi şampiyonluk karşılaşmalarından biri sırasında Manisa'ya gittik. O zamanki Güneşspor Kulüp Başkanı olan babam ve kulüp taraftarlarıyla birlikte Tarzan'ı, güzelleştirdiği Manisa'nın ana caddesinde, soğuk bir havada, üstü çıplak ve altında bir çaputla gördüğümü, hayranlarına imza dağıttığını anımsıyorum. Var mı Tarzan olmak isteyen? O, yörenin ilk peyzaj uzmanıydı desek, doğrudur. Bugüne dek, Manisa'dan çok belediye başkanı veya mebus geldi geçti ama tekinin heykeli dikilmedi. Sizi, Manisa il merkezine yaklaşırken karşılayacak olan abidelerden biri Manisa tarzanının heykelidir. Manisa, şükran duygularını ebedî heykelle gösterdi.

Kanser burcuna ait bir Haziran günü İzmir'de doğdum. Doğdum ama nüfus işleri Soma'da daha çabuk bittiği için ve orada oturduğumuzdan, doğum yeri olarak nüfus belgemde İzmir yerine Soma yazıyor. Soma, yeri göğü kömür olan, dağlık manzaralarıyla tanınmış, bir iç Ege yerleşim merkezi. Küçüklüğümde 10 bin nüfuslu o kente giriş levhasını hiç unutmam. O zamanlar Akhisar, 40 bin nüfusuyla, ülkede İskenderun'dan sonra ikinci kalabalık ilçe olarak bilinirdi. Şimdilerde Soma, Akhisar ilçesinin nüfusuna yaklaşmış bir santral kenti görünümünde. Babam üç yıl sonra kendisini Demirel'in partisinden TBMM'nin çatısı altında Manisa Milletvekili olarak buldu. Yemin ederken TV'de onu gururla izledik. Önce Soma yollarında toz yutmaktan kurtulan babam, sonra Soma ve Akhisar halkının vekili olarak soyunduğu politikada, bir türlü kaşarlanmış 'politikacı' olamadığından dolayı, dört yıl sonra hapı yutmaktan kendini kurtaramayacaktı. O, insanlara şifa dağıtan pozitif bir bilim insanıydı; gerçek bir hekimdi. 'Umut' dağıtmasını ne bildi, ne de denedi. Dolayısıyla politik yaşamı kısa sürdü, yöresine başarılı hizmetler vermesine karşın...

Annem, kendini devrinin ötesinde yetiştirmiş, daima babama destek veren ve evlâtları için koşturan, özverili bir insandı. O, insanlardan yakınıldığını duyduğu zaman, "Oğlum vardır o kişinin de bir derdi, bir sebebi, hoşgör sen onu." derdi. Kendisi küçük yaşta öksüz kalmış, acı çekmiş ve pek bir aile mutluluğu görmemişti. Dostlarına bir zerrecik yapmacıklığı ve yapaylığı olmayan bir insandı. İlk defa, Ankara'dan 1973'de döndükten sonra, onca zahmet sonrası kiradan kurtulup, Akhisar'da

kendilerinin olan bir eve geçtikleri 1992 yılının sonunda, annemin kansere yakalanmasını açıklamak o kadar güç ki. O nur yüzlü melek insan, koca bir yaşamın hatıralarıyla en son olarak taşındığı Tahir Ün Cad. Palmiye Apt. 125/7 no'lu dairede, kaderin cilvesi olarak bir yıl bile oturamadı. Babam ve annem, bu cennet toprağın her köşesinde, ama tatlı, ama ekşi bir hayat yaşadılar. Bu yüzden, Akhisarlılar'dan hiç ayrılamadılar. Hizmet için gittilerse bile hep geri döndüler. Şimdi yanyana, ayni toprak karyolada, koyun koyuna ve sohbet edercesine, onlar yine, ruhlarıyla, Akhisar'lı hemşehrileriyle birlikteler.

Babacığım, kâh mebus olarak, kâh neredeyse tüm orta yaşlı Akhisarlıların hayat kurtaran Kâmil Amcası ve Doktor Dedesi olarak elinden geleni yaptı. Anneciğim, Akhisar Yardımsevenler Derneği'nin etkin üyesiydi. Mehpare Teyzelerinin, hâli vakti yerinde olmayan genç evlilere ve mazlumlara olan yufka yüreğini, görünmeyen o gizli verecenliğini ve yardımseverliğini insanlar unutmadı. Tabutunun Tahir Ün'de boydan boya taşındığı, 1994'ün 20 Nisan sabahında, Akhisarlıların ona gösterdiği saygısı ve son görevlerini yerine getirirken galeyana gelen duyguları, akıllara durgunluk vericiydi. Bunca yıl sonra, Akhisar'da kimi görsem, "Annenizin, bende şöyle bir hatırası var." diye, azizelere yaraşır verecenliğinden söz eder. Morgtaki son ziyaretimizde, annem rahatlamış "ölmedim" dercesine gülümsüyordu. O dünyadan mutlu ve doygun ayrıldı.

Annemi, 19 Nisan 1994'te yitirmeden bir hafta kadar önce, Dokuz Eylül Hastanesi'ndeki son kaldığı odada yanına gittiğimde ve eve döndüğümde, ilk kez artık onu engellenemez sonsuzluğa teslim edeceğimizi kabul ettim. O güne kadar kesinlikle böyle bir olayın gerçekleşebileceğine inanamamıştım, bir türlü. Benim için yeri göğü sarsan nitelikte ve 'Ana Gibi Yar Olmaz'ın, niçin birinci dereceden önemli bir halk deyişi olduğunu kanıtlayan bir sonsuza ayrılışın çıplak gerçeğiyle ilk kez karşı karşıya kaldım. İşte, o zaman benim de ölümlü bir dünyada yaşadığım kendiliğinden ortaya çıktı.

O zamana kadar, yakın çevremdeki herkesin ölümsüz ve sonsuz olduğu yanılgısı içinde olmuştum. Oturdum, düşündüm ve yaşlı gözlerle Tanrının büyüklüğüne, 'hayrın ve şerrin (iyilik ve kötülüğün)' Tanrıdan geldiğine kendi iç dünyamda tanıklık ettim. O gece, bana birkaç dizelik şiirsel sözler bir esinti sonucu görünmeye başladı. Bu sözcükleri, hemen cebimdeki zarfın arkasına kaydettim. Bu satırlara hergün bir kaç yenisi daha eklendi. Annemin ruhunun cennete uçmasıyla, o hüzünlü sabahın ardından, son

satırlarımı şiirime ekledim. İçimden akan çoşkulu üzüntü selini, Çağrı dergisinin kurucusu Feyzi Halıcı'ya gönderdim.

O da bana daha sonraları ofisinde başbaşa görüştüğümüzde, baş sağlığı diledi ve şöyle dedi: "Şahinoğlu, şiirinin kalıbı veya şekliyle şemali önemli değil, içindeki çağlayanlar gibi şakıyan o heyecanı yakalamak önemli. Bu bir şiir değil, âdeta bir gözyaşları demeti, elbette basarım. Hayatının en önemli varlığının yok oluşunun hüznünü, bir fotoğrafçı gibi tesbit etmişsin!" dedi. Anneme ağıtsal bir destan türünde olan dizeye 17 heceli kafiyeli, 'Sen Hiç Ölmedin...' başlıklı bu şiirim Haziran 1994'te ve kabir ziyareti sırasında duyduğum ilâhi sessizlikten esinlenerek yazdığım 'Mezarkent' başlıklı serbest kafiye sayılı bir diğeri Mart 1996'da Çağrı'da basıldı. Duygu dolu şiirlerimi güncel hâliyle sunuyorum:

SEN HİÇ ÖLMEDİN ANNECİĞİM, SEN DİNLENDİN!

Annem Mehpare Şahinoğlu'na Ağıt (D: 2.9.1932 - Ö: 19.4.1994)

Ben öyle saltanatlı şiirler hiç yazmam ki yazamam,
Ancak içimde esip dolan hüznü tutsam ki tutamam,
Canım annem, hâline keşke çare bulsam ki bulamam,
Gözyaşlarım içimde aktı, taştı, salsam ki salamam.
Millî Şefi Soma'da ağırlamış, sofralar sermişsin,
Herkese mazluma hediye, ince düşünüp vermişsin,
Kolej'de her yavruna tablo gibi dolaplar dizmişsin,
Her şeye boş üzülüp kurmuş, sağlığına boşvermişsin.
Ne güzeldin saf makyajsız hâlâ güzelsin ki kıyamam,
Birlikte kırküç yıl derin şefkatler tattık ki sayamam,
Kederim içimde közlenir ki hıçkırıklar duyamam,
Kumral saçlı asil yüzlü annem sana ben hiç doyamam.
Çok uğraştık, çok didindik, kadermiş bu kanser, olmadı,
On beş ay boyunca taze umutlar yarattık, durmadı,
Son gece kucağımda, acılar yetti, derman kalmadı,
Kurtuldun kibar annem, yüzünden al güllerin solmadı.
3 no'lu hasta odana döndüm, bitmiş, odacı silmiş,
Mahzun yerde yaşanan heyecanlar, gülücükler yitmiş,
"Bu memleketin hâli n'olcak?" demiştin, kim değiştirmiş,
Bin şükürler Tanrıya, bir ömür birlikte mutlu geçmiş.
Sen gidince yokluğuna alışmak meğerse ne zormuş,
Eşin, evlâdın, kardeşin, dostun, komşun, hemşehrin, susmuş,
Hep derdin, bakın ders alın, dünyanın üzüntüleri boşmuş,
Senin varlığın bir meşale, o şen sohbetin ne hoşmuş.
Her yerde sevenin var, dillerden anıların yitmedi,
Dünyadan seni şen uğurladık, insan seli bitmedi,

Tüm seven dostların haykırdı,"Ruhu burda, o gitmedi!"
Derdin: "Deyin arkamdan, kadın dinlendi, o hiç ölmedi."

MEZARKENT

Yıl 2000, döndüm, kardeşimle Akhisar Suyolu'nda,
Zamanı durdurduk sessizce geçmişi andık şurada.
Annemin, baba ve babaannemin kabirlerini görmeye,
Onların mezar kentte ruhları, sonsuz ömürlerini sürmeye.
Sanki kıpırdanıyorlar, söyleşiyorlar ayrı bir gezegende,
İzliyorlar bizi, sıralarını savmış, rahat engin dinlenmede.
Ruhlar canlanıverdi, sokaklar devindiler, ahret devamda,
Onların mezar kentte dirlik düzen asayiş pür kıvamda.
Onlar da doğdu, top oynadı acıktı, üşüdü, doğurdu, ağladı, güldü,
Kimi ameliyatta, kimi rafineride kaynak yaparken düştü, öldü.
Onlar da bildi Aşık Veysel gibi, yolun sonu kara toprak, azrail,
Onların mezar kentte yok bir geçim sıkıntısı, hani yok sersefil ?
Sokakları gezdim, tanıdım yaşamışları Bakkal Oğuz, Kasap Abut,
Onlar mı? Tansu'suz, Bülent'siz, Mesut'suz, amma gayet mes'ut.
Selâmlaştık gözucuyla, ruhlarına fatiha, döndüm saf çocukluğuma,
Onların mezar kentte, yok enflasyon, şer; üzüldüler durgunluğuma.
Kanuni Süleyman: "Halk içinde en geçerli şey güçtür, itibarsa."
Amma, "Güç, para pul ne ki aile içinde birlik ve huzurun yoksa."
Demiş: "Güç itibar ne demek, bir nefes sağlık hep ön sıradadır."
Onların mezar kentte, herkes bu yüce gerçeğin artık farkındadır.
Babam, Mehpare annem, Huriye babaannem, "Durma, çalış, koş!''
Kafa,vücut sağlığını önde tut, yoluna girer, gayesiz yaşam boş.
İzin, yolun doğrudur, kavganı bırakma, hedefini onikiden vur,
Onların mezar kentte tertemiz çam havası, indiriyor yağmur.
Derken veda ettim, cansız ama ruhanî kentin fertlerine birer birer,
Baktım taşta saçma izi, avcılar taşları mı yoksa kuşları mı hedefler?
Tesadüf, babamın mezarı üstünde boş bir kovan, üstüne basıverdim,
Onların mezar kentte, 'güm, pat' nerdeyse fahrî hemşehri oluverdim.

Zamanı durdurduk sessizce geçmişi andık şurada..Sanki söyleşiyorlar ayrı bir dünyada(2005)

Annem, Ata ve İnönü'yü evinde ağırlamış Soma'nın simgesi dedem Hafız Nuri Yazar'la Kızılcıkları oynarken (1981);Göktürk ve Efe'yle Melek ninemizin kabri başında dua ederken Akseki'nin Dedre köyünde (1994); Suna'yla Ankara Hilton'da (1988); Beyaz takımlı Nuri Dedem Soma'da Gazi Paşa'nın ziyaretinden önce tören konuşması yaparken (1937); Göktürk kardeşi Efe'yi baba ve annesinin önünde ilk kez seviyor (1986); Gönül Teyzem beni Paris'e uğurlarken Sadık'a gebeydi (1967); Texas A&M'de İstanbul United futbol takımımız AyYıldızlı formalarla, en alt sağdayım (1981). Bu takım askerlerden oluşan Amerikalı genç conilere bir maçta yenilmedi mi?

Akhisar'ın Dr. Albert Schweitzer (Şvaytzer)'i

Babam, 1956-1996 gibi bir zaman diliminde, âdeta tüm Akhisar ilçe merkeziyle birlikte 40'a yakın köyün hizmetinde olan ve Ankara'yla İzmir'de geçirdiği 6 yıl dışında yerinde sabit kalan tek çocuk doktoruydu. Bazı çocuk doktorları ilçeye geçici gelip bir kaç yıl kalır giderlerdi. Bunun yanısıra babamın, Akhisar Devlet Hastanesi'nde kurduğu Çocuk Servisi Şefliği, Güneşspor Futbol Klübü Başkanlığı ve bir dönem Manisa Milletvekilliği gibi toplumsal hizmetleri hep sürdü. Babam, parlamenterliği bıraktığı 1973'ten 1975 sonuna kadar, İzmir Behçet Uz Hastanesi'nde Baş Hekimlik Yardımcılığı görevinde bulundu. İzmir Güzelyalı'daki sahilde, Yosun Apartmanı'nda deniz manzaralı bir apartman dairesi kiraladılar. Ankara'daki apartmanlarındayken deniz hasretiyle tutuşan annem ve babam, İzmir'de kaldıkları 2 yıl sırasında, yeni bir çevreye alışmak telâşından, denize dönüp bakmayı bile unuttuklarını, bir gün koşa koşa döndükleri Akhisar'da bana anlattıklarında hepimiz kahkahayı basmıştık. İzmir'de bu 2 yılda, 2'nci Beyler Sok. No.90 Aziz Han, Kat 2'de kiraladığı çocuk muayenehanesinde hizmet verdi.

Hasta simsarlarının Beyler Sokağı'nda olduğunu hep duyardık da bu insanların mesleklerinde bu derece yaman ustalar olduklarını bilmezdik. Babamdan duyduğum öyküler inanılmazdı. Diyelim, Akhisar'dan babamın eski sadık hastaları sabahtan yola çıkıp 2 ya da 3 saat bir yolculuktan sonra Konak semtinin Beyler Sokağı'ndaki adresi buluyorlar. Daha sonra yanlarına, "Hemşehrim yardımcı olalım, ver bana bakayım adresi!" diyerek, iyilik meleği pozunda ve oranın yıllanmış doktorlarıyla hasta başına anlaşmalı olan simsar usulca yaklaşıyor. Simsar, hasta sahibini, komisyon aldığı başka bir doktorun muayenehanesinden içeri sokuyor ve yeni bir av için sokağın başına dönüyor. Tam bir soygunculuk tezgâhı! Hasta uyanana kadar, doktor tarafından içeri alındığında, iş işten ve bazen de önceden vizite ücreti verildiğinden, atı alan Üsküdar'ı geçiyor. Babam İzmir'deki ona yapay gelen atmosferden 1975 sonunda, bu kez Tanrı onu yanına çağırana kadar ayrılmayacağı, sevgili Akhisar'ına döndü.

Annem ve babam, daha sonra eski top sahası denilen şimdiki o yerleşik bölgedeki Şahbaz apartmanında, şirin bahçeli ve sevecen komşularla birlikte, "Ah o ne tatlı komşuluk!" dedirten günlerinin geçtiği son kiralık ev yaşamlarını geçirdiler. Sonunda 50'nci Altın Yıl Tıp madalyası alıp emekli

olana dek hasta baktığı Akhisar'daki Erikçi apartmanı, deyim yerindeyse onun dostlarıyla satranç ve politika meclislerinde 80 yıla yakın uğraş verdiği yaşam boksundaki knock-out öncesi son rauntlarına sahne oldu. Akhisar'ın başka adam gibi oteli olmadığından ve modernlerinin yapılana kadar Akhisarlıların yıllarca Hilton'u sayılan Şehir Oteli'nin bulunduğu bu sokağa ve Tahir Ün Caddesi'nden İkinci Nakliye Caddesi'ne kadar olan devamına, vefatı sonrasında 2000 yılında verdiğimiz dilekçe sonucu Belediye'ce babamın adı verildi.

Babam, annemin teşvikiyle Sağlıklı Çocuk Kitabı'nı, 10 yıla yakın emekten sonra 1989'da bitirdi. Ankara'da okutun editörlüğünü yapıp yayına hazırladım, daktilo ettim. Dizgisini yapıp, kapak kompozisyonunu hazırlayarak, Bakanlıklar'daki bir matbaayla binbir türlü maceradan sonra bin adet bastırıp, Akhisar'a babamın 70'inci yaş günü onuruna, Mayıs 1989'da sürpriz olsun diye postaladım. Annem, babamın sevinç gözyaşları içinde bu koliyi aldığını ve çocuklarıyla gurur duyduğunu söylerdi. Bu çalışmada, eşim Suna'nın da bir anne olarak önemli ölçüde yardımları olmuştu.

Babam evlâtlarıyla her zaman gurur duydu. Yerine göre aşırı cömert, yerine göre, gençliği İkinci Dünya Savaşı dönemlerinde aşırı yokluklarla geçtiği için tutumluydu. Borçsuz bir yaşam geçirdi. Bize hep gururla söz ettiği ve ölümüne kadar hâlâ sakladığı, çok eski sararmış makbuzlardan da anlaşıldığı üzere, tüm lise tahsilini Kütahya ve İzmir'de 149 TL'yla geçirdiği için, bütçe disiplini olan ve israfa gelemeyen eski bir topraktı. Evlerde, lâmbaların boş yanmasına ve çeşmelerin boş damlamasına anlam veremezdi.

O Birinci Dünya Savaşı sonunda doğmuş, bebekliği ve ilk çocukluğu Kurtuluş Savaşı'nda korkunç koşullardaki millî mücadelenin içinde geçmişti. Nihayet, gençlik ve üniversite derken İkinci Dünya Savaşı'nın tek partili gerilim yıllarında ve ekmeğin karneye bağlı olduğu günlerde, kader onu bu fakir ulusun gururlu bir hekimi yapmıştı. 1956'da geldiği Akhisar beldesinin, Afrika'da yokluklar ortasında insanlara yardım edip onların acılarını azaltmakla ün salan ama aslında hekim olmayan (Babam Çatalca'da askerdeyken hukuk doktoralı bir subaya, alay komutanı emirle tıp hekimliği yaptırmış!) destanvari Dr. Albert Schweitzer'i oldu. Akhisar ilçesinin tüm köylerine ve mahallerine şifa dağıttı. Zengin olmak onun için ilk amaç değildi, çünkü çoğu fakir hastadan ücret almazdı. Hippokrat yeminine uyarak insanları sağlığa kavuşturmaktı. Zekâta içten inanırdı.

Muğla-Bodrum'un tanınmış doktoru olan Dr. Âlim Ekinci'ye ait övgüleri, Paris'ten 1977'de yıkanmamış üzümden kaptığı ve her ikisine de ilk rastlayan tifo mikrobunu anında keşfederek ölümden kurtardığı Mîna Urgancı'nın Bir Dinozor'un Anıları'nda okudum. Babam Dr. Kâmil'le, Kolej'de 1962-1968 yılları arasında 6 yıl boyunca aynı sınıfta okuduğumuz Berki'nin babası Dr. Âlim, hiç tanışmadan aynı binada birbirlerine bir kaç metre de olsa yaklaştılar. Çünkü, '558 Mehmet', Kolej'in yatakhanesinde hafta sonları Berki'nin babasını 6 yıl zarfında bir kaç kez gördü. Eminim, '581 Berki' de Mehmet'in babasını gördü; zira Berki de, ben de yatılıydık. En son kez 1977 yazında Bodrum'da Berki'yi ilk yavrusuna baba olmadan bir kaç gün önce ziyaret ettiğimde, onun doktor babasını tekrar yakından gördüm. Anadolu, daha nice Dr. Kâmil ve Dr. Âlim'lerin özverileriyle halkına şefkatle yaklaşıp şifa dağıttı. Atatürk, savaş yorgunu çilekeş Türk halkının ve gelecek kuşakların sağlığını, Türk doktorlarına emanet etmemiş miydi? Berki Ekinci'yi 2000'li yılların başında kanserden yitirdik.

Babamın çıktığı kapalı çevreyi bir göz önüne getirirseniz, o kendini yetiştirmiş dünya kültürü olan bir kişiydi. Tıp doktorluğunun ona sağladığı yan ürün olarak, sosyal ve toplumsal yönü de genişti. Eskiden 1965'li yıllarda Akhisar ilçesinde akşamüstü hemen herkes kendi iş yerinin önündeki o geniş kaldırımlara koltuklar koyar ve çaylı sohbet yapılırdı, sanki sayfiye yeri gibi. Birgün Akhisar'ın içinden, "Yolunu şaşırmış bir Amerikalı turist geçiyor, kasabadan!" diye seslendiler. Koştum, çılgınlar gibi o turistlerin arkasından, yayla gibi station-wagon'larına ellerimi sallayarak. Şaşırdılar ve korktular. Arabanın içindeki turistlerden birini tanımıştım; o da beni tanıdı. Kardeşim Osman'ın İzmir Koleji'ndeki İngilizce öğretmeni Mr. Jacobson'du. Ailesiyle antik Tyatira kentinin harabelerini gezmeye gelmişler.

Hemen babamla tanıştırdım. Ben 14, Osman 12 yaşlarında. Yine koltuklar atıldı, top sahası gibi geniş ve çınarlı yüksek kaldırıma. Sonra, onlara geleneksel ikramlar yapıldı. Babamın söyledikleri İngilizce'ye çevrildi, Jacobsonlar'ınki Türkçe'ye. Osman da bu işe sevindi, çünkü onun geçmiş yıldaki İngilizce öğretmeniydi. Babam, o gün bana çevirmem için şöyle bir cümle verdi, hiç belleğimden gitmiyor:

"Oğlum, söyle bay Jakobson'a. Ben Amerika'nın, o ilk devletlerini kurma yıllarındaki verdikleri mücadeleye hayranımdır. O kadar hırsız, çapulcu ve kanun dışı insanla, o devlet nasıl kuruldu; kanun, düzen nasıl sağlandı? New

York gibi o dev gökdelenli şehirler nasıl inşa edildi ve dünyanın en güçlü devleti nasıl oldular? Hâlâ anlamam ve şaşarım. Biz kaç asırdır bu topraklardayız, daha iki yakamızı bir araya getiremedik! Çevir oğlum, bakalım ne diyecek?"

Mr. Jacobson bu övgüden çok hoşlandı. Karşılık vererek, Türklerin çok şanlı bir tarihi ve aydınlık bir geleceği olduğunu, dost ülke Türkiye'de kısa bir yıl da olsa bulunmaktan sevinç duyduklarını nazik biçimde anlattı. Babamın, asıl yanıt beklediği, Amerika'nın başarı öyküsününse, "Özgürlük ve yenilikten kaynaklanan pratik yaşam ilkesine!" borçlu olduğunu vurguladı. İki ülke arasında bazen siyasîlerin yapamadığını, bu iki aile sıcak bir yaz akşamında, bir kaç saatin içinde içtenlikleriyle çözüvermişti. Döndüklerinde, tasarlayın bir kez Türkleri nasıl tanıttılar.

Kolej'de anımsadığım bir çokları arasında, 40 yıl sonra halâ masamın üstünde duran Webster Sözlüğü'nü bana armağan eden Lise 1'deki İngilizce Edebiyatı dersine gelen Barış Gönüllüsü Richard Denda'yı unutmam olası değil. Kalın camlı gözlük takan ve az gülen ciddî bir tonda tane tane konuşan Mr. Denda biz 15 yaşındaki bıyığı yeni terleyenlere karşı görevini harika biçimde yerine getirirdi. O zaman 30 yaşlarındaki genç Amerikalı'ya, bir derste okutulan Amerikan okullarına ait bir parçada geçen, "Öğretmene 'curse' yani lânet etmek" deyiminin ne olduğunu sorunca, gülerek yanıtladı:" Sen bilemezsin, Amerikada çok yaygın. Yaşamın boyunca öğretmenlere küfredenleri kınamanı istiyorum. Ne dediğimi öğretmen olunca iyi anlarsın!" Denda'yı ABD'de bulamadım.

Ata'nın arkadan izlediği ortamda ODTÜ Rektörü ve yardımcısıyla 2005 yılbaşı partisinde.

İzmir Behçet Uz'da Çocuk Uzmanlığı yapan Dr. Kâmil'in kucağında 1 yaşımda (1952)

Yıl 1962: İlkokuldan Yatılı Okuldaki Gurbette Olgunluğa

Neyse 1962'ye dönelim. İlginç olan o yıl böylesine çekişmeli bir giriş sınavını kazanan ve İzmir Maarif Koleji'ne kaydolan ilk 10 aday, iddialı öğrencilerini sınava en iyi hazırlayan okulların ve ailelerin olduğu İzmir'in Karşıyakası'ndandı. Altıncılıkla kazanan bendeniz, Alsancak'taki babamın pediatri asistanlığı sırasında İzmir'de doğduğum ve Karşıyaka'da 1956 yılına kadar oturduğumuz sırada köklü ana okulu eğitimimi Karşıyaka'da cadı bir bakıcıdan dayak yiyerek edindiğim için Karşıyaka'lı sayılabilirdim! Ancak ilkokulu okuduğum şirin Akhisar'ımın temsilcisi olmaktan her zaman gurur duydum. Benden sonraki yıl olan 1963'de, rekor sayıda 5 kişi birden olmak üzere ileride Akhisar'dan epey kazanan adaylar oldu. Dolayısıyla tanıdık aileler arasında benim uğurlu gelip yerel ağızla 'ayağımı sürüdüğüm' ve yolu açtığım söylenirdi. Bu arada ben de boş durmayıp 1963 yılının

başında yatılı okuldan eve ilk mektubumu atmışım. Yoksa elimde o günlere ait bir belge kalmayacaktı.

Muammer Ok ve Ali Kemal Beylerden sonra ortaokul sırasında İhsan Özarallı adında başımızdan sakin bir müdür geçti. Daha sonraları, bir diplomat gibi özenli giyinen müdürümüz Süleyman Özyiğit'le, lise 2 sonunda Kolej'den ayrılana kadar birlikteydik. Kolej'den 1968 yılında ABD'ye lise sonu okumak için ayrılmadan önce, birgün ödül töreninde "iftihara abone" diye çağırması, dün gibi belleğimdedir. Hele aynı müdürün bundan bir yıl önce 1967'de bir pazar günü konser salonumuzda yapılan geleneksel yıl sonu okul aile birliği toplantısında velilerimize yapmakta olduğu yıllık aklama konuşmasında, "Lise 1'inci sınıf öğrencimiz NATO kompozisyon yarışmasında Türkiye 1'incisi oldu. Okulumuzla gurur duyabilirsiniz!" diye öğünmesini unutamam. Okulun gücüne güç katmışım.

Cumartesi sabahı yapılan bayrak törenlerinde müzik öğretmenimiz Naci Önöz beni İstiklal Marşı'nı yönetmek üzere podyuma çağırırdı. Bu görevim riskli ve liderlik gerektiren bir çılgınlıktı. 1967 yılında lise 1'inci sınıftayken birgün Müdür Yardımcısı Necdet Bey, kulakları çınlasın beni odasına çağırdı. Karşımda NATO Basın Subayı diye bana tanıştırılan Yarbay Muzaffer Akalın rahatta, ama emir subayı hazır komutta duruyor. Sonradan anladık ki hayırlı bir iş için gelmişler. O yıl ilk kez düzenlenen ve İstanbul Hukuk Kurumu tarafından jüriliği yürütülen NATO Türkiye Liselerarası Kompozisyon Yarışması'nda birincilik ödülünü kazanmışım. Yarışma birincisi olarak 1 Nisan 1967 tarihinde NATO'nun çağrılısı olarak Paris'e gidip bir hafta kaldım. Paris'ten Brüksel yakınında Monz'a taşınan NATO komutanlığının veda törenine katıldım. NATO Başkomutanı General Lemnitzer'in o günkü veda konuşması, 16 yaşında bıyıkları henüz terlemeye yüz tutmuş bir genç 'teenager' delikanlı için dünyaya açılan yeni bir pencereydi.

Kolej'deki o güne yeniden dönersek, emir subayı resimlerimizi boy boy çekiyordu. Ertesi günü İzmir gazetelerinde flaş haber ve fotolarımız boy boy çıkmaz mı? Babam bana bu olaydan sonra bir gün büyüklük gösterip şöyle demez mi: "Mehmedim, sen benden artık daha meşhursun, bundan sonra bana Mehmed'in babası diyecekler. Bize seninle sadece gurur duymak düşer; çünkü sizler bizleri bir gün geçeceksiniz." Birkaç gün sonra Necdet Bey beni bir kenara çekip bu yaşta böyle bir yarışma ilânını müdüriyetin cam panosundan görüp ve değerlendirip yazdığım için

cesaretimi kutluyordu. Meğerse Necdet Beye, o zamanın lise son öğrencilerinden Mesut ve okul birincisi öğrenci abimiz ki sonraların 'Kıbrıs' temalı yazarı Mehmet Eroğlu, niçin lise 3'lere haber verilmediğinden yakınıyor. Lise 1'den bir kişinin lise 3'lerin önüne geçmesinin onlar için gurur kırıcı olduğunu belirtiyor! Rahmetli Necdet Bey, itiraz edenlere, cam panoda yer alan ilân için lise 3'lere özel çağrı yollamayacağını hafif sert dille açıklıyor. Her neyse, sonuçta Paris'e 1967'nin 1 Nisanında vardım. Beni, sonradan İstanbul Boğaz Komutanlığı yapacak Deniz Albayı Bülent Işın ve canayakın eşi Sevim hanım ve son derece akıllı oğulları akranım Zeki, Paris'teki küçük lojman evlerinde bir hafta konuk ettiler. Bülent Albay bana Paris'in çok pahalı olduğunu belirterek, benim takım elbise almak için getirdiğim parayı, "Al oğlum bu paranı beybabana götür geri ver, selâmımı ilet, bu adamlara para kaptırmayın!" diyerek babama zarfıyla olduğu gibi geri gönderdi. Bülent Paşa, ileride koskoca Türkiye nüfusundan dünür olacakları sevgili Albay Galip Amcamın biraderi babam Efe Kâmil'le böylece gıyabında tanıştı.

Çok sevdiğim tonton Galip Amcamı 1973'ten sonra Üsküdar'daki evlerinde sık sık ziyaret ettim. En son 1977'de ABD'de doktoraya gitmeden önce kısa bir süre için Üsküdar'da bir plajda rastlaşmıştık. Daha sonra 1980'de ABD'de doktora öğrenimim sırasında onun ölüm haberi geldi. Haberi aldığım gün durmadan ağladım ve yüzüm ağlamaktan şişti. Amcamın ölümünden yıllar sonra birgün sohbetimiz sırasında, amcamın oğlu olan Emekli Tümgeneral Temel abimin bana aktardığına göre, babasının ölmeden önce tüketiği son sözlerden bir tanesi de, "Mehmet'i ara oğlum, ihmal etme!" olmuş. Bu okutu adadıklarımdan sevgili Temel abim de bana, "Hayret bir şey Mehmet yahu, adam ölürken seni düşünmüştü." derdi. Sevgi, kalpten kalbe dolaşırmış. Amcam, doğduğu yer olan Uşak'ta bulunuyorken kalp krizinden ölmüştü. Uşak Şeker Fabrikası'nın karşısındaki kent mezarlığına gömülmüştü.

Aynı Işın Paşayı 1977'de Boğaz Komutanı olduğu bir dönemde, yeğeni Erkan abiyle ve eşi kuzenim Tamay Ablayla birgün hep birlikte giderek, Karadeniz'e yakın bir yerde demir atmış olan Boğaz Komutanlık Köşkü'nde ziyaret ettik. 10 yıl öncesini andık. Eşi Sevim teyze bana, "Kara oğlan hiç değişmemişsin!" dedi. Onlardan bir daha hiç haber alamadım.

Sonradan ABD'de göreceklerimden habersiz, beni Paris'tekiler elbette büyüledi. Anılarımı İzmir Koleji dergisine dönünce yazdım. Radio France'da

söyleşi yapıldı, en genci ben 10 adet genç NATO bursiyeriyle. 18 yaşında Malta'lı kızlar bana ablalık yaptılar. Söyleşi sırasında üstüne basarak kompozisyon konumuz NATO-Ortak Savunma'dan söz etmem ve 5'inci madde olan 'üye ülkelerden birine yapılan saldırının tümüne yapılmış olacağını' vurgulamam, yaşımın üstünde politik bilinçlenme olsa gerek. Çünkü soğuk savaşta Türkiye'nin Sovyetlere karşı ucuz piyon olarak kullanılmaması gerektiği, bende yer eden bir kavramdı. 'Ortak Savunma' anafikirli o kompozisyonu boşuna yazmadım ve yazdığıma da inanmıştım.

Yıllar sonra 1976'da, Ankara AFS'de gönüllü seçici komitelerde çalışırken birgün konuk Amerikalı lise öğrencilerini Ankara'daki ABD elçisi Mr. Spain'in yanına ziyarete götürdük. Adam o zaman Kuzey Anadolu'daki yabanî domuz avında ayağını kırmış. Koltuk değnekli, köşede oturmuş bir bilge tavrıyla gelen soruları yanıtlıyordu. Ben yıllardır imbiklenen cesaretimle ve NATO'daki birikmiş bilgi dağarcığımla ABD Büyükelçisi Mr. Spain'e açık ve seçik bir soru sordum: "Soğuk savaşta Sovyetler Türkiye'yi işgal etselerdi, siz ABD olarak NATO Ortak Savunma aktinde olduğu gibi meşhur 5'inci maddeyle ilgili topyekün savaş ilân eder miydiniz, yoksa etmez miydiniz?" Yanıt, uzun bir sessizlikten sonra şöyle olmuştu: "Hayır, edemezdik. O zaman da Türkiye savaş cephesi olurdu!" Yani Türkçe'ye diplomatik dilde çevirirseniz, adam gizlice der ki, "Savaşı Avrupa'ya sıçratmadan Türkiye'de karşılardık; zaten Türkiye'nin NATO'da bulunmasının amacı da budur. Bize yeni bir savaşta değerli zamanı kazandırmak!" Ben bozuldum, ama belli etmeden şöyle yanıtladım: "Mr. Spain, şimdiye kadar en açık sözlü diplomat olarak bir tek sizi tanıdım ve değer verdim. Hiç olmazsa lâfı evirip çevirmeden gerçeği aktardınız. Bu kâğıt üzerindeki ortak savunma düzmecesi, yıllarca tıpkı romantik şarkılardaki gibi Türkiye'yi tatlı bir hayal içinde umutlu ve mutlu kılmış. İyi ki Ruslar da bu palavraya inandılar ve bize nükleer füzelerini yollayıp denemediler. Sovyetlerin acımasına sığınmışız da haberimiz yokmuş!" Herkes bir irkildi ve bana hayretle baktı. Ben de baklayı ağzımdan çıkarmış oldum. Oh bir rahatladım ki bu kadar yıl sonra, sormayın. Hem de şu bizim Türkiye'ye uyusun diye anlatılan ve hiç bir zaman gerçekte 'varolmayan' NATO ortak savunma masalıyla büyüyen bir jöntürk olarak bendeniz Mr. Spain'den gerçeği duyunca rahatladım! Bu kadar yıldır Avrupa'yı demir perdeden korumak için piyon asker olmuşuz. Şimdi, aynı

Avrupalılar ekonomik güçbirlikleri olan AB kulübünden Türkiye'yi içeri sokmuyorlar. NATO'da onları savunmaya asker besledik.

Neyse, 1967'nin Paris'ine dönersek, 10 NATO ülkesinden 10 adet kompozisyonlarında birinci gelen gençlerle birlikte bir hafta boyunca resimler çektirdik. Radio France'da yurdumu temsilen hayatımın ilk canlı yayınında bulundum. Bize sorular sordular. Gezdik, tozduk, çeşitli 'gurme' lokantalarda Fransız mutfağını tattık. Bir gece tavernamsı ve karanlık bir lokantada 'L'escargot' denilen sümüklü böceği haberim olmadan iştahla mideme indirmişim. Ben yerken onu midye içi sanmıştım. Meğerse çok lüks gıdaymış! O gecenin sonunda gerçek öyküyü ve zavallı hayvanın adını öğrendikten sonra midem altüst oldu. Yunanlı arkadaş Kostas Ioannis afiyetle yemiş, çünkü bana böceklere alışık olduğunu söylemişti. Malta adasından ikisinin de adı Anna ve birinin soyadı Colombo olan kızlar bana ev sahibi gibi kılavuzluk yaptılar ! Çünkü aralarında 15 yaşla en küçükleri bendim. Bizi orada tüm gün dolaştıran ve tüm kahrımızı çekerek bize eşlik eden 30-35 yaşlarında yüzü hiç önümden gitmeyen, sanki 'Paris'teki bir Amerikalı' filminden kalma hafif tombul, becerikli, işbilir, erkekfatmamsı ve alımlı sempatik Amerikalı elçilikten görevli bayan birgün bana, ülke temsilcisi kompozisyonların kendi NATO temsilcilikleri tarafından İngilizceye çevrildiğini ve çevrilen malzeme arasında en başarılı yazının benimki olduğunu söyleyivermişti. Yazımın on ülke arasında da birinci olması, sanırım bizdeki NATO'ya bildirilmişti.

İzmir Koleji'ne döndüğümde, lise 1 edebiyat öğretmenimiz, kulakları çınlasın Bayan Perihan Caner nereden duyduysa bana dünya birinciliğimin doğru olup olmadığını sordu... Perihan hocanımla 40 yıl geçtikten sonra 6 Mayıs 2008'de İstanbul'dan kızkardeşim Nur'un telefonundan adına verilen bir gecede kısa hasret giderdik. Perihan Hanım bana, "Senden daha çok başarılar bekliyoruz" deyince şaşırdım, baktım da demek ki yaptıklarım daha bir şey tutmamış! Bu sözler bana daha da şevk verdi... Neyse 1967'e dönelim. Ben de utancımdan kendimi sınıfımın önünde övmemek için, "Abartmışlar, hayır o ben değilim!" diye uydurdum. Hani, Kayserili dilekçe vermiş ve bir türlü doğum yerini söylemezmiş de başı devlet dairesinde olanca derde girmiş. İfadesini karakolda aldıklarında, "Ben şahsen Kayseri'li olduğum için bunu ayrıca söyleyip kendimi övmekten pek hoşlanmam!" demesin mi? Benimki de buna benzemiş.

Neyse, Paris'i baştan başa gezdiğimiz o 1967'nin nemli ilkbahar haftasındaki ödül gezimizde Fontainebleu'ya gittik ve dev komutan Napoleon'un bebek gibi küçük 1.50 boyundaki minicik yatağını gördük. Elbette dev Louvre Müzesi'nin sadece bir kısmı görülebildi. Seine nehrinde bot gezisi yapıldı. Montmartre ve Sacrecour'e gidildi. Aynısı 22 yıl sonra 1989'da, Fransız Devrimi'nin 200'üncü yıldönümünde babamla annem Avrupa gezisindeyken, Grenoble'da Fransızca yaz kurslarındayken Lyon'dan 'kurşun' trene binip onlara Paris'te katılmamla yinelendi.

1967'deki bu Paris ödüllü gezimden birkaç ay sonra NATO, Paris'ten Belçika'daki Mons kentine, zoraki biçimde Fransızlar ve başta Fransız lider General De Gaulle istemiyor, diye taşındılar. General De Gaulle Amerika'nın başına daha neler açmamıştı ki? Amerikan dolarının üstünde deklare edilen, "Dolarınızı getirin, altın karşılığını alın." garantisine kafayı takmış ve Amerikan hazinesinden ivedi Amerika'ya yollayacağı paçavra kâğıt dolarlar karşılığı külçe altın talep etmişti. ABD bunun üzerine dolar karşılığında altın politikasını değiştirmek zorunda kaldı. De Gaulle, Churchill'le birlikte asrın en tanınmış Avrupa milliyetçisiydi.

NATO grubunda Alman Wolfgang çok zeki, uzun boylu ve ince fasulye sırığı türünden sicim gibi çocuktu. Paris'teki İngiliz temsilcisi yarışmacı çocuksa, çipil suratlı, hafif şaşı gözlü ve şişman orta boyluca olup, Churchill'in torununa benziyordu. Amerikalı temsilciyse, hepimizden yaşlı ve iri yarı blucinli rahat doğalı, olası Amerikan futbolcusu havasındaydı. Batı Almanya'daki üslerden seçilmişti. Hollanda ve Kanada'lı kızlar vardı.

Lise 1 'de Paris'teki NATO ödül gezimden döndükten 1.5 ay sonra 19 Mayıs 1967'de Bornova (İzmir) Stadyumu'nda İzmir Koleji'nin folklor gösterisinde yer aldım. Balıkesir Bengisi oynarken ve nara atarken. Anımsadıklarım arasında: Sağdan sola: Sıtkı (1.), Cihat Balaban (3.), Ali Yenidünya (4.), Bendeniz (5.), Bülent (10.), Atila (14.), Lise 2 ve 3 ler.

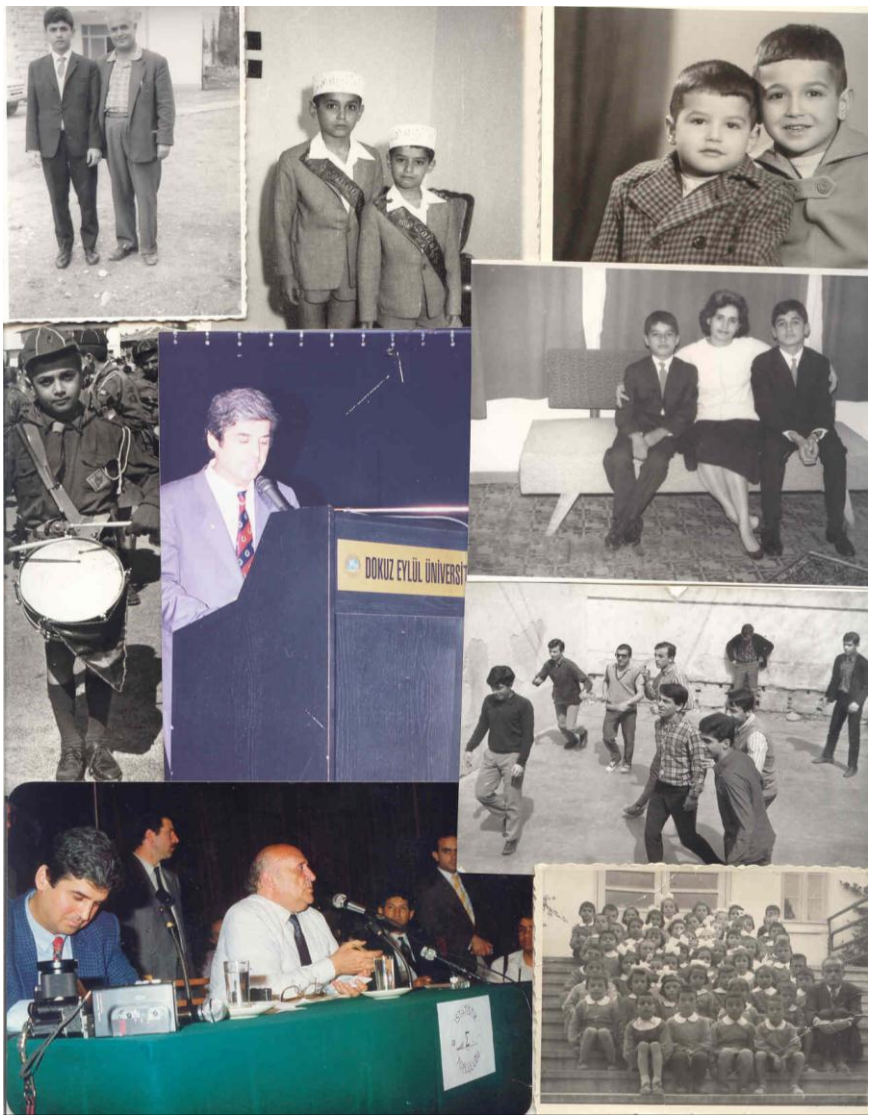

Kolej'de baba yerine geçen okul velim, saygıdeğer ve kendisini arayamadığım için bu vesileyle kalpten özür dilediğim İbrahim Amcayla, eğer ailesi okursa benimle temas kurması ricasıyla (1964); Osman'la sünnet günü (1960); Osman'la cici sünnet paltolarımızla (1959); Altı Eylül'de trampetçi (1961); DEÜ Dekanı olarak ilk mezunlarımızı verdiğimiz törende (1995); Osmanla Kolej'e hazırız (1964); Kolej'de havuz topunda: Murat, Süreyya, Levent, Ender, Mehmet Şakaklı, ben, Süleyman, hesaplı kaleci(?), Emre (1967); Demirel'le ODTÜ'de (1990); Nihat Atılgan ve Akhisar 6 Eylül'ün şirin 1-B'si sınıf anısı çektirmiş, sol en üstteki sakin yumurcak kim? Kırkbeş yıllık resimde kişiler zor seçiliyor (1957).

Manisa 1'inci Amatör Küme Şampiyonu Akhisar Güneşspor'un en güçlü kadrosu bir anma töreninde matem formalarıyla, ortada Kulüp Başkanı eski futbolcu babam (1965); Annem ve babam Ankara Marmara Otel'de Akhisarlı Operatör Dr. İhsan Saner'in kızı Serap'ın düğününde (1990); Annemle ODTÜ'den yeni mezun (1973); İzmir Çocuk Hastanesi Doğum Pavyonu açılışında, solda Tire'li Dr. Suphi Sarıgöllü, Dr. Muvaffak, ortada Şef Dr. Selâhattin Tekand, Eczacı Fatma Hanım, Dr. Türkân Ertuğ ve babam Uzman Dr. Kâmil Şahinoğlu (22 Mart 1955).

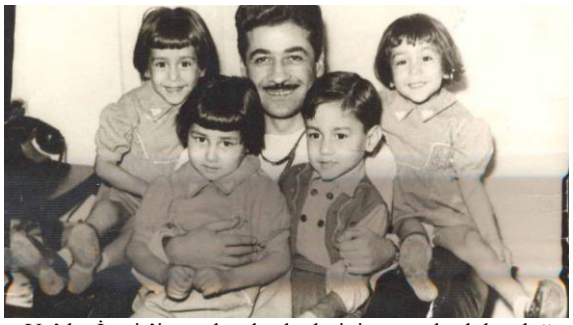

Babam Behçet Uz'da İzmir'in ünlü dördüzlerinin çocuk doktorluğunu yaptı (1950). Dördüzler şimdi nerde? Sanırın orta yaşlarında doktor amcalarıyla bağlantı kurdular...

«Tipik bir Amerika'lının gözünde Türk, Haremini yanında gezdiren, uzun etekli, medeniyetten uzak, yaşayışı anlayamayacakları kadar değişik fesli biri»

Mehmet ŞAHİNOĞLU yazıyor

AMERİKA'dan mektup var...

Bugün 10 Ocak Cuma Senenin ilk "Snow day" ini bugün tadıyoruz. Karın çokluğundan ve rüzgârın şiddetinden Orchard High School bugün kapalı. Isı -22 derece. Dünle ABD ye gelişimin beşinci ayı kapandı. Sizlere İK gazetesinin isteği üzerine duygularımı, izlenimlerimi anlatmağa çalışacağım.

Çoğu kere duygulanmaktan kendimi kıyamıyorum. Buradaki yaşayış seviyesini eski ülkemdekiyle karşılaştırınca çok üzülüyorum. "Biz niçin dünyanın bu baş döndürücü ilerlemesine ayak uyduramıyoruz, neyimiz eksik?" diye kendi kendime soruyorum. Burada gazetelerde Amerika'nın Türk parasını borç faizi ödemesi olarak kabul etmemesini yaşlı gözlerle okudum. Bugün dev adımlarla ilerleyen devletler, bu ilerlemeyi iyi niyetli ve sadece milletlerinin kalkınması uğruna fedakârca çalışmalarına, birbirlerine her alanda yardım ederek çalışmalarına borçludurlar. Bugün milletimizin kaybedecek vakti yok tur. Şerefimizi korumak, yükseltmek hepimizin boynumuzun borcudur. Yukarıda yazdıklarım size mubalağalı gelebilir. Fakat vatandan uzakta, vatanını seven birinin duydukları, bu yazdıklarım. Yanlış anlamayın beni, Türklüğümle, öğünüyorum; fakat zamanımız lâf değil; iş, çalışma zamanıdır.

9 Ağustos'da Kennedy Hava Alanına indik ve New York şehri Long Island Hofstra Üniversitesinde 3 gün kaldık. 75 koleji barındıran ufacık Long Island! Orada her milletin temsilcileri gösteriler yaptılar. Diğer millet öğrencileriyle birlikte 1500 kişiyi bulan bu kalabalık grup burada romantik (!) ve eğlenceli vakit geçirdi. Milletler arası dostluklar gelişti. Burada millî danslarımızı sunduk. Diğer iki İ.K.'li, Kemal Taragay, Evren Elmalı ve ben bizim grupta bulunan kız öğrencilerle beraber millî danslar oynadık. İstiklâl Marşımızı, diğer marşlar ve şarkıları idare ettim. Epey alkışlandık. Ahmet ve Naci Beylerin kulakları çınlasın! Bu büyük top lulukta en ufak gruplardan biri olduğumuz halde çok ilgi topladık. Bizim grupun ortalama ingilizcesi diğerlerinin çoğundan üstündü. İngilizce bilmeyen bir sürü kimse vardı. Neyse, bu birbirlerine kenetlenmiş beynelmilel grup, yaşlı gözlerle New York City'i uçaklarla, otobüslerle terketti ve yeni bir ayrılığın acısını tattı. Önümüzdeki 11 aylık devrede neyin ne olacağını bilmeyen, vatanî görevle yüklü bir avuç Türk.

13 Ağustos 1968. Ailemle Buffalo Otobüs Merkezinde tanıştım: Mr. and Mrs. Bagge. Oturduğumuz ev Orchard Park köyünde. Buffalo'nun yirmi mil güneyinde Erie gölüne yakın, orta zenginlikte bir yerleşme merkezi. Eyaletim, New York. Buradaki aile reislerinin % 60 ı, Buffalo'da çalışıyor ve akşam 17.30 da evlerine dönüyorlar. Herkes selâmeti, gün geçtikce rezillik yuvası haline gelen şehirlerden kaçmakta bulmuş. Dağ başında mükemmel bir ev, bütün problemlerini kendi başlarına çözmeğe alışmış aileler. Arabaları sayesinde (bazı ailelerde 2 veya 3) hiç hiç bir şeyden eksik kalmıyorlar. Evimiz, orta büyüklükte, sevimli, beyaz boyalı bir ev. Okula 400 m. uzakta köyün hemen merkezinde. Babamın işi bir sigorta şirketinde memurluk. Anneminki ise kütüphane memureliği. Ailenin yıllık ortalama geliri 12000 dolar. Fakat para yönünden sıkı bir aile, hayatın cilvelerine aşırı derecede tedbirli. Erkek kardeşim Lise son sınıfta, kız kardeşim Orta 1 de. Bu çevrede ilk defa bir Türk görüyorlardı. Daha sonraki konuşmalardan anladığıma göre tipik bir Amerikalı'nın gözünde Türk, haremini yanında gezdiren, uzun etekli, medeniyetten uzak, yaşayışı anlayamayacakları kadar değişik fesli falan biri. Aslında bunlara şaşmamak gerekir. Çünkü televizyonda filimlerle Türkiye hep kötü ve karanlık olarak tanıtılmış. Bu yüzden görevimin çok ağır olacağını ilk andan hissetmiştim ve çok dikkatli olmam gerektiğini biliyordum. İngilizceme hayret ediyorlardı. Gün geçtikçe yeni kimselerle tanışıyor, yeni arkadaşlar ediniyordum. Zamanla benim onlardan kültür bakımından farklı olmadığımı anladılar. Daha önce Türkiye dışında bir kaç defa bulunduğum halde, ilk günler vatan, aile hasreti beni yaktı, kavurdu. Çaresiz kaldım ne yapsam kurtulamadım. Bazen kendi kendime "bir yılın rüzgâr gibi geçmesini" diliyordum. Sonraları bu hastalığı yenmeği başardım. İlk günlerde ailemin ve kardeşimin bana tepeden bakmasını onlara gün geçtikçe pahalıya ödettim. Milletime ve dinî şerefime en hafifçe de dokunacak olsalar cidd çekişmelere giriştim. Neymiş efendim, kadınların camiye gitmesi ile Türkiye daha "Progressive" olacakmış. Ben de onlara, kilisedeki o acaip "Communion" dedikleri İsa'nın şarabını ve ekmeğini yemeleri nasıl onların dinî geleneklerinden ise, bizim de kadınlarımızın camiye gitmelerinin sadece dinî bir gelenek olduğunu, yoksa dinsiz olmadıklarını ya da erkek kadın farkından ileri gelmediğini açıkladım. Camilerimizde sandalye, masa olmamasının gene dinî bir gelenek olduğunu söyledim. Allahım, bazen ne garip sorular: "Kralınız kim? Arap, Türk aynı değil mi? Fotoğraf makinasının ne olduğunu biliyor musunuz?" İnsanı aptal, bilgisiz yerine koyan sorular. Fakat bu tür sorulara kızmadan, anlayışlı bir şekilde cevap verdim ve veriyorum. Ailem kiliseyle her bakımdan çok yakından ilgili. Onlarla birkaç kere kiliseye ziyaretçi olarak gittim. Presbytarian kilisesi.

A.B.D. deki 20 - 25 kiliseden biri.

23 Ağustosta Niagara Şelalelerini gördük. Kanada A.B.D. sınırı, sınırdan başka her şeye benziyor. Ne girene bir şey soran var ne çıkana. O sıralarda seçim telâşı vardı. Democratic Pres. Convention sırasında Şikagoda kanlı ayaklanmalar. Humphrey'le Muskie ayın karakterleri idi. Televizyondan günü gününe seyrettim. "Yuh!" çeken Şikago Belediye Reisi Mayor Dailey hakikaten bir âlemdi. Haziran'da yapılan Miami Beach Republican Convention çok sessiz geçmiş, daha sonra 5 Kasım muzafferleri: Nixon ve Agnew. Arasıra şiddetli üniversite ayaklanmaları da oluyordu. Bu arada Çekoslavakya olaylarını televizyonda seyrettik. Milletin nefreti sonsuzdur. Burada yaş-

(Devamı sayfa 7 de)

Bornova koleji giriş sınavını kazananlar

3 temmuz 1962 salı günü yapılan Bornova kolejine giriş imtihanlarının neticeleri belli olmuştur.

Buna göre, Mehmet ozyılmaz, Çetin Karaman, Çınar Koroğlu, Çetin Tarlan, Mustafa Güngör, Mehmet Şahinoğlu, C. Tarlan, Seyfet Akanlar, Metin Isıkıt, Tarık Reyhan, Enis Çalık, Mesut Dörtoğ, Ali Yenidünya, Ali Hoşcanoğlu, Ejder Bilal, Arcan Yalaz, Yılmaz Gündüz, Hüseyin Kandemir, Osman Erdin, Ekrem Dorluoğlu, Şahin Dumen, Bülent Gaba, Ramiz Arbalı, Şerif Eroğul, Ahmet Kurgan, Murat İzmirden, Nedim Bulik, Levent Kahyaoğlu, Ali Kendirci, Erdoğan Kavlak, Süleyman Tanrıover, Süreyya Ünsal, Yılmaz Atilla, Aytaç Onen, Ali Öztekin, Ruhi Dunla, Levent Gökçıklı, Ersan Karagözlü, Hayri Yılgın, Levent Kıtığ, Yavuz Yokaş, Refik Çandarlı, Zeki Öztopal, Altan Ataseven, Servet Bakak, Mustafa Bahtırgan, Berki Dibek, Zekeriya Yardımcı, Sadık Yenen, Cihangir Kılınç, Fehmi Kardes, Ender Çağatay, Samim Erhan, Süleyman Nalkesen ve Lülent Günay adlarındaki namzetler okula girmeğe hak kazanmışlardır.

Dormen

The 1968 SHAPE International Essay Competition .....

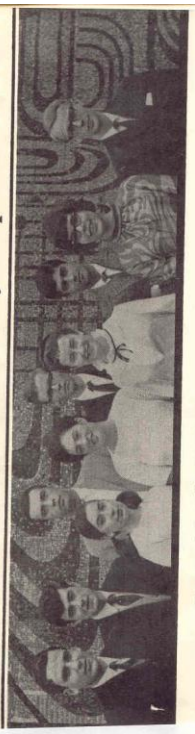

Winners of the 1967 SHAPE International Essay Competition represented (L. to r.) Greece, The United Kingdom, Malta, the United States, Malta (1966 winner), Germany, Canada, Turkey, The Netherlands, Denmark.

T. C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
İZMİR KOLEJİ MÜDÜRLÜĞÜ
BORNOVA - İZMİR

Bornova
27.12.1966

Sayı :
Konu :

Sayın
Dr.Kâmil Şahinoğlu
Akhisar-Manisa

Sayın Veli,

İlk iki ay içinde fizik dersinde yapılan çalışmalarda Mehmet Şahinoğlu sınıf arkadaşları arasında temayüz edecek bir başarı göstermiştir.Sizi tebrik ederken bu çocuğun gayret ve başarısının devamlı olması için bana yardımcı olmanızı rica eder,hürmetlerimi sunarım.

Selman R.Kınacı
İzmir Koleji Fizik Öğretmeni

Selman R. Kınacı

AMERİKA'DAN

(Baştarafı sayfa 3 de)

ısı, genci komünizm denilince zehir tatmışa dönüyor. Bazen merak edip "komünizm nedir" diye soruyorum. Çoğu ne olduğunu dahi bilmiyor.

Amerikalı gençlerin dünya görüşleri çok bencil. Bu günkü teknolojideki dev ilerlemeleriyle her şeyi bildiklerini zannediyorlar. Aslında hiç birşey bilmiyorlar. Kendi edebiyatlarından, hele dünya edebiyatından hiç haberleri yok. Fakat kuvvetli fen bilgisi ediniyorlar. Lisede tek önem verdikleri sosyal ders, sosyolojidir.

Zannediyorlar ki her Amerika'ya gelen Amerika'ya aşıktır, insanlarını sever. Başka milletlere tepeden bakıyorlar. Bence bu üstünlük düşüncesi gün geçtikçe artan Amerika nefretini doğuran sebeblerin en önemlileri arasında. Bana sorulan bazı tipik sorularda bunu bemen görme[illegible] mümkün.

—How do you like U.S.?
—Well, I don't have a strong like or dislike.
—Really, why don't you like it?
—Are you gonna come back to U.S. again and work here?
—No, I don't think so.
—Why, not?

Okullar 4 Eylülde açıldı. İlk gün okula takdim edildik. Bizim okulda benden başka Tayland'lı ufak tefek bir kız, ve "Exchange student" olarak gelmiş gözü çok boyalı dalgın bir kız var. Seçtiğim derslere şaştılar. Çünkü yabancıların bu dersleri seçmelerine alışık değiller. Seçtiğim dersler: Kalkülüs, Advanced Chemistry, American History, Tech. Draw [illegible]sh Literature.

Bu seferlik bu kadar sevgili kardeşlerim. Hepinizi sevgiyle hasretle kucaklar gözlerinizden öperim. Başarılar.. Hoşçakalın..

İLK BAŞARI

(Baştarafı sayfa 1 de)

Kapıları zorluyor dışarda kalanlar. Salonun geri tarafındaki kapı bir ara açıldı. Yüze yakın giren oldu. Pek çok Kız Liseli var. O kadar davetiyeyi nasıl buldularsa. "Taka"nın şöförü Hüseyin Abi de seyrediyor yarışmayı. Kantinci Mustafa Abi de burda.

Spiker yarışmacıları çağırıyor. Takımlardan birer temsilciyle konuşuyor. İşte tam bu sırada, aniden bir telgraf geliyor Ödemiş Lisesi ekibine. Bravo PTT ye, tam vaktinde getiriyor. Ödemiş Lisesi eski müdürünün başarılar dileyen telg-

Orchard Park'da lise diplomamı ev sahibim Yönetim Başkanı Mr. Rohrdanz'den alırken (1969); Texas A&M'den doktora diplomamı aldığım gece (1981); Anıt Kabir'de Atam'la tek başına (1977); ODTÜ'lü sevgili mezun öğrencilerimle (1991); TEK Genel Md. Ayhan Erkan'la Novisad'ki (Yug.) BM-AEK Enerji Kurultayı'nda, ortada APK Başkanı Erdoğan Bey (1987); ABD'de yan komşum üstün zekâ lise üçüncüsü Bob Bautz (1968); İskenderun'da Deniz Piyade mezuniyet töreninde (1976); Cumhurbaşkanımız Süleyman Demirel'le Köşk davetinde, makine yanımda olduğu halde bir anısal foto için ben kendilerinden, o da benden bekledi, kimbilir. Kim daha yetkili ve deneyimli (Nisan 1996) ?

1974 Kıbrıs Harekâtı sonrası kurulan İskenderun 1'inci Deniz Er Eğitim Alayı'ndan Deniz Piyade (Marine) Asteğmen olarak mezun olurken çekilen hatıra fotosu, bu üniformayla dolaşmak hapis nedeni olup yasaya aykırıydı. Bir arkadaş tamtakım giyinip kızlara gösteriş yaparken yakalandı ve kodese girdi (1976); Kolej'de Lise 2 Futbol Takımımız: (soldan sağa, yukardan aşağıya) Mehmet Ş., Ali Y., Mihri (merhum), Ender, Berki (merhum), Rıza, Hüseyin, Servet, Süleyman Nalkesen, Süreyya ve Akın 1968'de kadrosuyla. Takımın en uzun boylusu olduğumu o zaman hiç bilmezdim, fotodan 40 yıl sonra şimdi anlıyorum!

Göktürk, Hakan, baba, anne ve Efe, Şeker Bayramı'nda (2002); Annem ve babamla Texas'ta (1981); 40 yerli ve yabancının katıldığı TÜBİTAK destekli DEÜ 'Uluslararası İstatistik ve Kalite Güvenirliği' Yaz Okulu anısı (1995); Efe ve Türk, W.Lafayette'de suluboya yaparken (1989); Texas A&M'de okurken ilk otomobilim 1966 Mustang'in kırık ön kapağı rüzgârdan uçtuğu için urganla bağlıydı (1978), ABD'de ilk kaldığım ailedeki kardeşim Dick'le birlikte mezun olurken (1969), Babamın Tıbbiye'de mezun olmadan önceki resmiyle benim 1969 İzmir Koleji yıllık fotosu şaşılacak kadar tıpatıp biribirine benziyor, elbette babam benden daha yakışıklıymış. Herhalde bu kez armut dibine düşmemiş (1944).

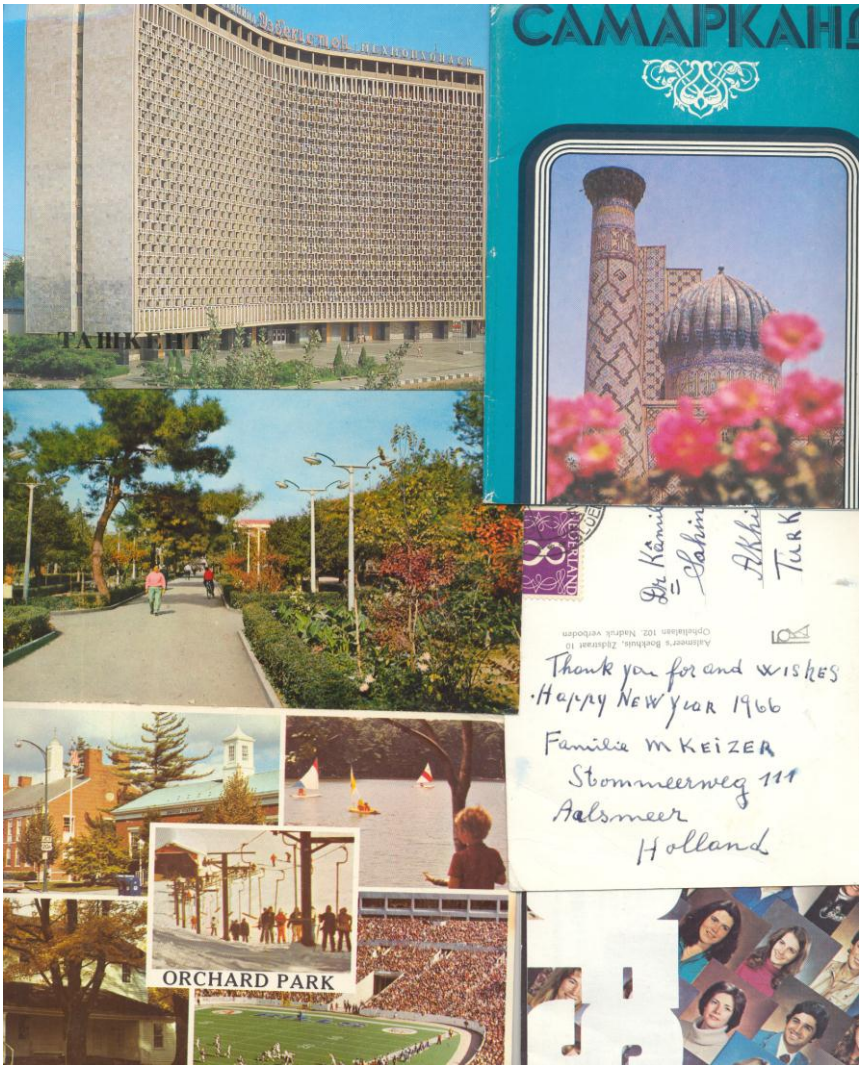

(Soldan Sağa) 1986'da Bernoulli Kongresi için gittiğim Taşkent'te kaldığım ve bir asker kışlasından daha büyük dev Özbekistan Oteli; Aynı gezide gördüğüm has Türk kenti Semerkant'ta Timur'un türbeleri, bu türbelerde Timur'un 1402 Ankara savaşında ölen torununun da mezarı var; Çocukluğumun geçtiği ve Altı Eylül İlkokulu'na giden Akhisar Şehir Parkı (bayram kartını eski Akhisarlı tüccar ev aile dostumuz Haşimoğlu ailesi göndermiş); 1965'deki Hollanda gezimizde pansiyonunda kaldığımız Bayan Keizer bize 1966 yeni yılı başında teşekkür kartı yollamış, son 2006 Kore gezimde bu köyde ve aynı sokakta oturan bir Hollandalı avukata rastlamadım mı, dünya bazen ne kadar küçük? 1968-69'da bir yıl burslu lise sonu okuduğum Orchard Park köyünden manzaralar; 1981'de Texas A&M'de mezun olmadan önce yıllık fotolarımızı çeken şirket resmimi kendi reklâm amacı için el ilânına koymaz mı, bana sorulmadan?

Ooff Aman Aman İzmirim, İzmirim Alın Beni Gezdirin

Akhisar'da, 6 yaşından lise sona kadar geçen ve daha ailece Ankara'ya taşınmadan önceki 13 yıllık dönemde (1956-1969), halk kültüründen edindiğim anılarım arasında hafta sonları mesirelik (piknik) yerlere, eş, dost ve tanıdıkla topluca yapılan otobüs gezilerinde söylenen şarkılar ve türküler gelir. Bunlar arasında aklımda kalan, 'Ooof of, aman aman İzmirim, İzmirim alın beni gezdirin.' vardır. Aslında şarkı, 'Aman aman Ödemiş...' başlığını taşıyor. Sonra, biz ona "Aman aman Akhisar, tütününü bolca sar!" kafiyeli satırlar da eklerdik. Babamın en sevdiği şarkılardan bir kaçı da, 'Uzayıp giden şu tren yolları, sarıp sarmalıyor yarin kolları...' ve 'Ay öper...' diye seslendirdiği ve onu öğrenci gençliğinin gurbet yıllarına döndüren hüzünlü ezgileriydi. Anneminse, gerçekten terbiye edilmiş bir ses tonu vardı, sanki o eski 78'lik taş plâklarda çalınıyormuşçasına. Çok ince tondan, sanki konser verircesine eski ama hüzün kokan, hicazkâr ve benzeri makamlı aşk şarkılarını herkese zevkle dinletirdi. Ama onun en çok sevdiği, rahmetli dedemle ve teyzelerimle birlikte bir takım hâlinde düğünlerde oynadığı, Akseki yaylalarını çağrıştıran 'Kızılcıklar oldu mu selelere doldu mu, gönderdiğim çoraplar ayağına oldu mu, mendili eline, mendil verdim eline...' türküsü ailenin simgesi olmuştu. Hele Sındırgı kasabasına yakın ve pınarından buz gibi sular akan Kertil ormanlarına, 8-10 aileyle birlikte gittiğimiz hafta sonu gezilerini hiç unutamam. Bu gezilerden dönüşte herkes kurdunu döker, tüm hünerler ortaya serilir ve o zamanın en iyi sesleri şarkılarını okurdu. Bunlardan biri de annemdi. Biz Ankara'ya babamın siyaset tutkusu nedeniyle mebus seçilmesi üzerine 1969'da taşındık. Daha sonra, babamlar 1973'de önce İzmir'e ve 1974'de tekrar sevgili Akhisar'larına geri döndüler. Bense, 1982 Ocak'ta ABD dönüşü, Ankara'da Dostlar Sitesi'ndeki babamların dairesine yerleştim ve 1983 Mart'ında İzmir'de Suna'yla evlendik. Tâ ki 1992'de Dokuz Eylül Üniversitesi'nden dekanlık önerisi alana kadar Ankara'da, bir yıl ABD'de geçirdiğimiz yıl dışında, toplam 10 yıl kaldık.

ODTÜ'de iki dönem arası evlendiğimizden 1983'ün 15 Martında göreve birlikte döndük. Evimizi döşerken Ankara Siteler'de uygun fiyatlı mobilya aramak için geçirdiğimiz kış günlerinin dondurucu soğuğunu unutmak mümkün mü? Halıcılarla yapılan bir pazarlık sırasında, fiyatı indirmek için bir Isparta halısında işaret ettiğimiz bir lekeye karşılık, halıcı bu lekeye

evliliğimiz boyunca çoluk çocuk ve başka binlerce telâştan dolayı bir daha dikkat etmeyeceğimizi bildirince, biz ona inanmamıştık. Nitekim, halıcının dediği doğru çıktı ve biz yeni evli gençler bu lekeyi bir aldığımız gün, bir de elden çıkarıp hayıra verdiğimiz 15 yıl sonraki gün gördük! Ama o geniş halıyı satın alırken indirimi her pahasına aldık. Evlilikle ilgili kimi ilginç anılarımı, bu okutun içinde dağınık biçimde öykülendirdim.

1992 yılı geldiğinde daha 1990'da aldığım öneri üzerine, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi (DEÜ)'ne kurucu Fen ve Edebiyat Fakültesi Dekanı olarak atandım. Bir yıl içinde de İzmir'in ilk İngilizce eğitimli İstatistik Bölümü'nü türlü olanaksızlıklar içinde zorunlu olarak tek başıma kurdum. Rektör, bana bir de kütüphane kurma yetkisi verdi. Dekanlık yaptığım fakülte bölümleri arasında bütçeyi eşit paylaştırdık. Gerçekten ciltsiz 'paperback' istatistik ders okutlarını ekonomik bir biçimde İngilizce İstatistik Bölümü için sağladık. Daha pahalı ciltli okutları ve dergileri bulunan Matematik ve Amerikan Edebiyatı Bölümleri için keza aynı uygulamadan geçtik.

Orası bizim alıştığımız ODTÜ türünde değildi. Üniversitenin temposu yavaş ve ilişkiler oldukça değişikti. Bilimsel değil de sanki ilişkisel davranışlar olaya hâkim gibi geldi bana. Hâlâ, bu işe nasıl soyundum diye, hayret ederim aklıma geldikçe. Demek ki ODTÜ'den ya bıkmıştım ya da uzayacak kısalacak durumumuz kalmamış ve aynı şeyler bana artık neşe değil sıkıntı ya da kabak tadı vermeye başlamış ki Ankara'dan ayrıldım. ODTÜ'de kalsam da kalmasam da ya da yapsam da yapmasam da varlığım fark edilmiyordu. Akademik öbekler (kilkler) vardı, takdir eden yoktu. Yeni bir şeyler kurmak, doğduğum ve ortaokulla liseyi okuduğum kent olan İzmir'e karınca kararınca bir eser yadigâr bırakabilmek için geldim desem, en doğrudur. Zamanla doğduğum kentin bir kurumu olan DEÜ'yü sevdim ve benimsedim. İzmir'den ayrıldığımda kuruculuk ve önderlik hedeflerimin çoğunluğunu gerçekleştirmiştim. Onlarla gurur duyuyorum.

O sırada İzmir'e taşınmadan bir yıl önceki 1991 yazında eşim Suna, Ankara Eğitim Fakültesi'nden öğretmenlik sertifikasını ve eğitim yüksek lisansı derecesini yazın oldukça yorucu derslerden ve sınavlardan sonra almaya hak kazandı. O zaman 5 ve 7 yaşındaki balalarıma evde kalıp baktım. Keşke balalarıma daha çok kalıp baksaydım. Onlarla daha uzun oynasaydım. Ama ah şu ekmek parası kazanmak zorunluluğu yok mu, ah...

ODTÜ'den taze mezun, ODTÜ Elektrik'in bahçesinde (1973); Erdek'te Marmara Motel'de beş üyeli Şahinoğlu ailesi (1965); Annemle Texas'taki kiralık evimde, yanda emektar Düldül bisikletim ve ben hafif sakallıyım (1981); Türk ve Efe, Purdue Üniversitesi'ndeki kokteylde kulis yaparken (1990); Osman ve babamla Çeşme'de son yazımız (1998); Babamla güzeller güzeli annem Kuştur'da daha orta yaş gençliklerinde (1970); Annem Çeşme Ildır'daki yazlıkta dillere destan portakallı ve incirli sıcak aşuresiyle beni ve iki oğlumu son kez esir alıyor; o mutlu etmek için yaşadı (1992).

Suna o 1991 sonbaharında, ODTÜ Koleji'nde Fen Laboratuarı öğretmenliğine başladı. Aşırı derecede kendini işine vermesine ve o mini minicik ilkokul çocuklarına belki Türkiye'de ilk kez laboratuar zevkini aşılamak için kendini yırtmasına karşılık, mantık abidesi ODTÜ'nün göbeğinde kurulu bu eğitim yuvasında ne kadar ilginçlik ve ters mantık varsa hepsini oradaki okul yönetiminde gördü. Güzel anıları da var, sevimli çocuklarla ve çok özverili öğretmenlerle çalışmaktan dolayı. Yıl sonunda sözverilen stajyerlik başarı belgesini, okul yönetimi türlü politikalar yüzünden bin dereden su getirerek ODTÜ şeref mezunu Kimya Yük. Müh. Suna'ya bir türlü vermedi. Tüm hevesi kaçtı. Millî Eğitim'den gelenler ODTÜ'lü genç öğretmenlerini, "Burası ODTÜ değil!" yakıştırmasıyla rakip gördüler, zengin bir kaynaktan yararlanacaklarına.

Elbette bana değer veren o bazı asil hocalarımızı burada tek tek saymama olanak yok. Hele hele içlerinde ODTÜ Makine'den beyefendi bir bilimci olan Prof. Dr. Yalçın Göğüş hocam vardı ki benim için 1991'de ABD'de bir üniversiteye AID bursu için yazdığı İngilizce bir tavsiye mektubunda, "Türkiye'yi yönetecek ilerideki söz sahibi kadrolarda yer alması gerekir ve onu o mevkide görmek isterim!" biçiminde bir övgüde bulunması, anılarımın en seçkinlerinden biri olup göz perdemde ışıldar.

1992 ders yılının sonunda İzmir Alsancak'ta bulunan kiradaki evimize çeki düzen vermeye başladık. Önceki kiracı daireyi çok hor kullanmış ve su tesisatına kadar evi bir güzel bozup harcamıştı. Eve bomba düşmediği kalmıştı. Bu olaydan sonra bir daha tövbe edip ev kiraya vermedik.

Neyse, Ankara'da Dostlar Sitesi'ndeki evimizi, ODTÜ Koleji'ne Amerika'dan gelen İngilizce öğretmeni ve kendisinin gururla anlattığına göre, Hubble teleskobunun yaratıcısı Mr. Hubble'ın ikinci kuşaktan yeğeni Mary Beth Harper'a mobilyalı verdik. Sonunda bir yaz günü bizim eşyaları Ankara'dan kamyona verdik. Biz de öğleden sonra Akhisar'a yola çıktık ve gece yarısından sonra son derece bitik hâlde annemlere vardık. Ertesi günü İzmir'e devam ederek Alsancak'taki, rastlantı eseri yeni iş yerim olacak Fen-Edebiyat Fakültesi binasına 50 metre uzaklıktaki küçük ve şirin evimize ulaştık. Kamyon gelmiş, bizi bekliyordu. Her şeyler 5 saat içinde taşındı. Dekan olarak atanmam aynı günlerde gerçekleşti. Birkaç kez İzmir'deki Fakülte'yi ziyaret etmiştim. Kim var kim yok, birlikte çalışacağımız insanları tanıyayım diye. 1992'de bahar aylarından birinde daha sonradan çalışkan memurumuz olan teknisyen kadrodan Zekâi, beni

üstümdeki 'harcıâlem' ABD'deki doktoramdan kalma Kore malı eski püskü lâcivert gocukla görünce "Çankaya'dan beklenen elektrikçi her hâlde sizsiniz, değil mi?" diye sordu. Ben de, "Beklenen benim ama Çankaya'dan değil!" diyerek bozuntuya vermeden yukarı kattaki fakülte sekreteri Mevlüt Beyin yanına girdim. Zekâi biraz sonra beni odada görünce utancından turp gibi oldu. Ona sorun olmadığını söyledim.

O 6 katlı küçücük binada neler olmadı ki? 1996'da Stadyumun yanındaki Hürriyet binasına komşu taşınana kadar o bina tarih yarattı. Bu olanlar arasında Fen-Edebiyat Fakültemizin Türkiye genelinde ODTÜ ve Bilkent'ten sonra İnternet'e giren 3'üncü merkez olması oldukça önemli bir olgudur. TÜBİTAK'taki yetkililer bu işe oldukça şaşırmışlardı. Yıllar sonra ODTÜ'lü emekli profesörlerden eski kurucu Rektör Kurdaş'ın yardımcısı Nuri Saryal'la 2002'de Çeşme'deki bir sohbetimizde, "Yahu demek sendin, olaya biz TÜBİTAK'ta şaşırıp bu işte bir ODTÜ'lünün ince parmağı var diye tahmin etmiştik." demez mi?

Bu mucize için tüm yaz Mevlüt Beyle birlikte yürekli ve gözü pek savaş verdik. Ankara'daki yüklenici firmayla, saatlerce, telefonda İnternet'e girebilmek için workstation'da 'fine-tuning' denilen 'ince ayar' yaptık. Bu ince ayarın ne kadar kritik ve duyarlı bir konu olduğunu, bizimle ayni aylarda donanımlarını temin eden Manisa Celâl Bayar Üniversitesi'nin biz DEÜ olarak girdikten ancak 3 yıl sonra ağa girebildiğini hayretle öğrendikten sonra anladık.

6 Ekim 1993'te Cumhurbaşkanı Demirel, Dokuz Eylül'e 1993-1994 ders yılı açılışına geldiğinde rektör açış konuşmasında İnternet'e bağlandığımızı ilân etti. Cumhurbaşkanı göreve geleli 5 ay olmamıştı.

İşte İnternet bu yüksek teknolojinin o yıllardan sonra bilgi çağının taşıyıcı lokomotifi olacaktı. Benim de İzmir'de çorbada tuzum olduğu için tarif edilmez bir sevinç içindeydim. 1993'te o 6 Ekim gününü, 6 aya yakın verdiğimiz mücadele sonrası aşırı yorgunluk nedeniyle zor getirdim. Yorgunluktan, eskiden kişisel tanıştığım TC Cumhurbaşkanı'na hoşgeldin diyecek gücü bile bulamadım. Bizim patron olan rektör bey bana yüz çizgileriyle belli ederek Demirel'le konuşmamı pek istemedi. Ertesi gün zafiyetten evde şiddetli ateşle yatağa girdim. 10 gün kadar hasta yattım. 36 tane ameliyat iğnesi yapıldı. Kaba etlerim sakatlandı. Neredeyse topal kalacaktım. Yaşamın ağırlığı üstüme gülle gibi oturup çökmüştü sanki !

Burada 1992'yle 1997 arasında geçen 5 dolu yılımı ayrıntısıyla anlatmama olanak yok. Elbette, iyiler yanında, hoş olmayan olaylara da tanık oldum. Dekanlık görevimi 3 yıl boyunca yürütürken beklenmedik oyunlar başıma geldi. Bu sürenin yarısı zamanda, bu sırada neredeyse 18 ay boyunca annemin kanseriyle savaşarak sanki üçlü mesai yapar gibi yaşadım. Hiçbir okutta yazmayan yönetim sanatının ne demek olduğunu bizzat yaşadım. 'İdare-i Maslahat, yani idare et gitsin!' veya 'Takma kafana, hiçbir şey olmaz!' mentalitesinin Türkiye'yi nerelere getirebildiğini ve getiremediğini gördüm. Siz ne kadar ileriye dönük idealler ve hedefler başarmak isterseniz isteyin, her zaman çevrenizde sizi engellemeye çalışan güçler olacaktır. Zaman zaman bükemediğiniz eli sıkmasını da bileceksiniz. Ama insanların yüzüne gülüp arkasından dolap çevirme sanatını ben ne öğrendim, ne de uyguladım. Bir koltuk uğruna da değmeyeceğine karar verdim. Geriye baktığımda Dokuz Eylül FEF'de yarattığım eserlerimle gurur duyuyorum. Dekanlığım sırasında eşit bir ağırlıkta tüm bölümlerin Türkiye sıralamasında üst sıralarda yer alması için çok uğraş verdim. Bu hayalim gerçekleşti. Tüm bölümlerimiz, kendi sıralamalarında ilk üçte yer aldılar. 1992 yazında ODTÜ'den plânlandığı üzere İsviçre'nin Neuchatel kentine yapılan COMPSTAT'92 konferansına gittiğimde, bu kongrenin 3 yıl içinde İzmir'de yapılması için resmî bir öneri sundum. Vali'den davet ve destek yazısı bile getirmiştim. Yaz sonunda İzmir'de yeni üniversitemdeki dekanlık görevime geçeceğimi biliyordum. Öneri kabul edildi. Ancak daha sonra Avrupa'daki ISI-IASC komitesi, bize güvenmediğinden bu öneriyi geri çekti. Yerine sözde bizi denemek için daha hammaliyetli olan ve her iki yılda bir Avrupa kentlerinden birinde yapılıp iki hafta süren Uygulamalı ve Bilgisayarlı İstatistik Yaz Okulu önerilerini kabul ettim. 1994 yazında beni Avusturya'nın başkenti Viyana'daki toplantılarına beklemişler. Aşırı pahalı bir seyahat olacaktı. Dekanlık bütçemiz kısıtlanmıştı. Üstelik Dokuz Eylül Üniversitesi dahil tüm Türkiye, o zamanki Başbakan Çiller'in kemer sıkma yönergelerini uyguluyordu. Bu komite toplantısına gidemeyince toplantıyı bir ihanet sonucu Yunanlılara vermişler. Ayrıca bir de hadlerini aşıp Kürt politikasına girmişler. Ben dişimi sıktım ve gerekli sert yanıtı verdim.

1994 Aralık ayında güney İspanya'nın tarihî ve mistik kenti olan eski Endülüs'ün başkentlerinden Kordoba diye okunan Cordova'ya, HARMA (Avrupa Tarım İstatistikçileri Eğitim Konferansı) nedeniyle vardım. Dolayısıyle, ISI-IASC, yani Uluslararası İstatistik Enstitüsü'nün Bilgisayar

Hesaplamaları Derneği'nin yürütme komitesine, İzmir'deki toplantıyla ilgili güvencelerimi vermeye gittim. İçinde dünyada İstanbul'daki Ayasofya'dan sonra aynı anda hem cami hem de kilise bulunan ikinci kenti Cordova'yı görmek arzusuna sonunda ulaştım. Buranın Ayasofya'dan farkı, önce cami olan tapınağın tam ortasına uyuz bir İspanyol kralının bu kez mimariyi bozup kilise yaptırmış olmasıydı. Osmanlılarsa, Ayasofya'ya sadece minareler dikmişler ve içini bozmamışlardı. Bu tapınakta bir gece, kentte karınca gibi kaynayan turistlerle birlikte etkileyici dinsel bir koro ve klâsik konser dinledik. Kentin hâlâ Endülüs kokan havasına hayran kaldım. Kentliler tarihsel miraslarıyla gurur duyuyorlardı. Osmanlı'dan utanan bazı bizimkilere ibret olsun. Endülüs devrinden kalma evler ve mescitlere benzer yapılar bana çok şirin geldi. Birer gün vererek komşu Sevilla ve Elhambra sarayının bulunduğu Granada'ya bir sabah çok erken davranıp gittim. Elhambra'yı Topkapı sarayına benzettim. Binbirgece masallarından kalma bu arslanlı saraya hayran kalmamak elde değil. Üstelik hristiyan bir medeniyetin bu müslüman yapımı sarayı gözü gibi koruması ne kadar hoş bir olay. Konferans sırasında Cordova Üniversitesi'nde yine Endülüs devrinden etkilenmiş, mutfağımıza benzeyen bol sebzeli pilâv eşdeğerinde geleneksel 'paeilla(o sevgili için anlamında)' yedim.

Sonunda tüm dış engellemelere karşın, 1995 yazında Türkiye'de ilk kez Avrupa'dan ISI-IASC ve Ankara'dan TÜBİTAK ve DEÜ üçlüsü desteğiyle 'Kalite' konulu İstatistik Yaz Okulu'nu 10 yabancı ve 40 yerli Türk öğrencinin katılımıyla, 5 yabancı ve 3 yerli Türk öğretim üyesinin verdiği derslerle İzmir'de başardık. Kahramanlar'daki o otelden dönme ve karşısında galiz barların olduğu altı katlı Fen Edebiyat Fakültesi binasında, İstanbul'a bizzat gidip oradaki eski bir öğrencimin de yardımıyla elde ettiğim 5 adet IBM marka yepyeni bilgisayarların sayesinde bu uluslararası etkinliği başardık. Bu sırada beni desteklemeyen ve lâfla geçiştiren şirketler varken, IBM-Türk bana ileriye dönük ve dostane davrandı. Dolayısıyla ben İstanbul'dayken programa alınan rektör ve dekanların tek toplu hatıra resminde yer alamadım. Muhteremler bekleyemediler, alın bir Karaman'ın Koyunu daha.

Avrupa'lı konuk öğrenciler, 14 gün süren bu yaz okulundan son derece sevinçli ayrıldılar. Sadece Hollanda'da oturan bir Hintli genç olay çıkardı ve kayıt parasını ödemek istemedi. Bergama'ya tur bile düzenledim. Yine başta Hollanda'da yaşayan Yaz Okulu Bilim Komitesi Başkanı Doğu Alman

asıllı Dieter Rasch olmak üzere Avrupa'dan gelen 5 kadar öğretim üyesi ve Çek komite başkanı toplantıdan pek hoşnut ayrıldılar. Çek bilimcinin bana armağan ettiği Bekerovka marka 99 çeşit bitki özünden yapılan içkiyi (Brandy) aşırı cömertlik gösterip kongrenin bitmesinden birkaç gün sonra tüm DEÜ dekanlarının ve eşlerinin yer aldığı bir yemekli gecede herkese paylaştırdım. Öyle güzel bitkisel rahiyalar kokan bir içkiye bir daha rastlamadım. Bu markayı hep arıyorum. Çeklerin başkenti Prag'a gitmeliydim. Elbette işin şakası. Konferans gereği 2005'te gittim. Yerli halkın, eski komünist rejimlerdeki sonradan görme, kendini beğenmişlik, turistleri kazıklama ve Amerikan hayranlığı dışında kente hayran kaldım !

1995'deki düzenlediğim Avrupa Yaz Okulu'na dönersek, klâsik bir piyano ve keman dinletisinin yapıldığı görkemli açılışımız dahil birçok bildiri sunumları Sabancı Kültür Sarayı'nda yapıldı. Çölde bir vaha yaratmıştık hep birlikte, elektrikçisinden kapıcısına, sekreterlerinden asistanlarımıza kadar. Onlara minnettardım. Açılışa, Rektör Çevik bir bahane uydurarak gelmedi ve iki hafta sonraki müzikli kapanış gecesinde bana buz gibi soğuk davrandı. Aynı kişi bana 1994'deki annemin vefatında, bir 'Başınız sağolsun' bile dememişti. Çeşme'deki 1994 yazında dekan olarak davet edildiğim DEÜ Acil Klinik'te, eski TBMM Milletvekili ve Meclis Komisyon Başkanı olup önünde rektörün eski hocası olan Sayın Doğramacı'nın 1970'de saygıyla selâmladığı babamı, makam odasında kesin tanıştığı hâlde görmezlikten geldi. Ne elini sıktı, ne de daha yeni kaybettiği eşi, yani kendi dekanının annesi için tâziyetlerini sundu!

Dönersek, bu iki hafta süren büyük ve riskli organizasyonun başarısından, rektör yönetim kurulunu oluşturan dekanlar toplantısında hiç söz etmedi bile. Ben 3 yıl boyunca 1992'den 1995'e bu etkinliğe başımı adadım. Dokuz Eylül'ü bu sahada dünyaya tanıtıp, haritaya koydum. Aslen tıp kökenli olan sayın rektör konuya politik baktı. Ayrıca, 1993'te, TBMM'den aile dostumuz Safter Gaydalı vasıtasıyla yaptığım başvuru olumlu yanıtlanmış ve fakültenin yeni binasının temelini atmak için çok gerekli 3 milyar TL.'yi havuz dedikleri kalemden bağış olarak beklenmedik biçimde elde etmiştim. Neyse, sonunda ilk temeli atılmaya hazır tek yeni proje, mimari çizim plânlarının azıcık ta olsa değişmesine (eksik olmasın Kaynaklar Kampusu'nun mimarı eski DEÜ Mimarlık Dekanı Mehmet Türeyen sayesinde) ön ayak olduğum Fen-Edebiyat Fakültesi binasınınki olmuştu. Buca Kaynaklar Kampusu'ndaki Fen-Edebiyat binasının mimarisi, özellikle iç

geniş mekânları ve karnındaki 'quadrangle' ile ODTÜ'deki mimari yapıyı andırıp sıkıcı bir kutu bina olmaktan uzaktır.

Kurduğum ve dekanlık yanı sıra bölüm başkanlığını yürüttüğüm bölümümde, tek başıma öğretim üyesi olarak 7 dersten sorumlu olduğum günleri anımsarım. 1996-1997 ders yılında biri Texas A&M'den mezun yabancı, ikisi ODTÜ mezunu üç yeni doktoralı akademisyen arkadaşımızı daha bünyemize katarak bu bölümün şenlenmesini ve geleceğe umutla bakmasını sağladım. Dahası, üniversite tercih sıralamasında kurduğum yıl olan 1993'te 14'üncüydük. 1996'da 2'nci sıraya yükseldik. ABD'ye 7'nci yıl iznime ayrıldığım 1997'de Türkiye genelinde istatistik bölümleri arasında 2'nci sıraya oturan bir eğitim yuvasından, bugünkü oturmuş ve kararlı durumuna geldi. Eğer 1995'te terk edip ODTÜ'ye geri dönseydim gerçekten o kurduğum bölüm çökerdi. Dişimi sıktım ve meslek onurumu kişisel onurumun önüne koydum. Evet, kolaylıkla Dokuz Eylül'ü terk edip ODTÜ'ye dönerek alabileceğim kişisel öç, lisans ve yüksek lisansını bitirmek üzere olan öğrencilerimle birlikte Dokuz Eylül'deki kendi kurumuma zarar verecekti. Kurduğum bölümü kıracaktım. Geriye toz duman kalabilirdi...

Aslında Türk ulusu, 1923'te cumhuriyet kurulduğunda kendi toplu iğnesini bile yapmaktan acizdi. 2000'lere gelindiğinde cumhuriyet 75 yaşını aşmışken çok yol alındı. Türkiye bu gün demokrasi yarışında komşularımız müslüman ülkelerden kat kat ileri. Ancak gıda ürünleri gittikçe pahalılaşan bir ülkede tarımda ve sınaî üretimde geriliyoruz...

Osmanlı zamanındaki adıyla gâvur İzmir ve cumhuriyet sonrası adıyla Güzel İzmir'in benim yaşamımda yeri kuşkusuz derin. Geçen gün Onassis'in otobiyografisi elime geçti. O da doğduğu, büyüdüğü kent olan ve lise'yi (şimdiki Atatürk veya Namık Kemal Lisesi binası) bitirmek üzereyken İzmir'in Türk Ordusu tarafından kuşatılmasını unutamıyor. Kendine göre yanlı anlatmış sözde Türk mezalimini. İzmir'i yakan yerli Rumların sanki ak sütten çıkmış kaşık olduğunu söylemeye kadar işi azıtmış. Türkiye'den kovulup kaçan Rum ve Ermeniler'in sonradan ucuz dolarlarıyla bu günlerde Türkiye'ye nasıl kara çaldıklarının tipik bir örneği. Bu çirkin lobinin batıda var olması nedeniyle Türkiye'yle ABD ticaret ortamı yaratamıyor. İyi niyetler sürekli baltalanıyor. Komünist ve düşman Çin'le yapılan ticaret ortamı Türkiye'ye kesinlikle tanınmıyor. İşte bakın 2008 Olimpiyatlarını

Pekin'e verdiler, sürekli insan haklarından yakındıkları hâlde. Sıkı pazarlıklar yapıldı. Hainan adasına zorunlu iniş yapan Amerikan casus uçağının ve mürettabatının geri verilmesi karşılığı, 2008 Olimpiyatları için Çin'e biraz daha sağlam sözler verildi gibi geliyor içimden. Bu benim kişisel kanım. Çin yoksa bu casus uçağı sorununu böyle rahat çözdürmezdi. Zaten Kosova hava bombardımanları sırasında, Belgrad'da sözde yanlışlıkla aslında karşıt entellijans etkinliği yürüttükleri için bombalanan Çin büyükelçiliği binasından bir kalem alacakları vardı. Bu kez Çin ABD'ye Irak savaşı sırasında bombalanmasın diye Bağdat büyükelçiliğinin kordinatlarını vermez mi? Aferin Çin'e, koparıyor malı ödün verirken. Bizim gibi IMF'ye koşulsuz sömürge olmaktan çok daha onurludur. Ama Ata'nın yadigârı genç Türkiye Cumhuriyeti, bu gurur kırıcı sonucu, siyasî kadrolarının beceriksizliği ve çağdaş bilgi çağının gereklerine göre yol alamayan devlet erbabının yeniçeri tavırlarına rağmen hak etmedi. Başka uluslara suç yüklemeye gerek yok sanırım. Her koyun kendi bacağından asılsın. Bir ailenin başarısı ve geleceği ailenin büyükleri olan anne ve babadan sorulduğu kadar, bir ulusunki de yetkili bir devletin sorumlu büyüklerinden sorulmalıdır. Yanlış ne Avrupa'da ne Amerika'da, hata bizde. Ata 1921'de demiş: "Ezenle ezilen yoktur, kendini ezdiren vardır."

İzmir'in yaşamımdaki yerinden söz ediyordum. Arada sadece gezgin olarak gidip gördüğüm ve kimi yaz tatillerini geçirdiğim İstanbul kentiyle sıkı fıkı bir yaşam bağım yok. Önce İzmir'de doğup ailece İç Ege'ye ayrılmışız. Sonra yine Bornova'daki Maarif Koleji'nde 6 tam yıl geçirmişim. Daha sonra ABD ve Ankara derken 1992'de İzmir'e yine bu kez kendi kurduğum ailemle dönüp Dokuz Eylül'deki görevim dolayısıyla 5 yıl daha sürekli kalmışız, tâ ki 1997'de ABD'ye gelip yerleşene kadar...

1994'te eşimin kurduğu ve Amerikalı sahiplerin(!) acımasız kapitalist tutumlarından yürümeyen AMWAY pazarlama işindeki hoş birliktelikten ilginç anılar kalmadı değil. Grubumuzda oldukça becerikli ve etkin bir bayanın soyadı Parker'di. Ben de bir gün kendisine, "Bu soyadınız pek Amerikan kokuyor, hiç parkın eri mi olurmuş?" diye sorunca, aldığım yanıt oldukça Holywood vari olmuştu: "Benim kayınpeder film yıldızı Eleanor Parker'in koyu bir hayranıymış, her filmine gider ve onsuz yapamazmış. Bu yüzden soyadı yasası çıkınca hemen Parker'i kapmış ve böylece Eleanor'dan hiç uzaklaşmamış!" Acaba Elanor bu işi duysa ne derdi, daha doğrusu kocası? Kayınvalidesi şu Eleanor'u kıskanmamış mı?

Dünyanın cennet beldesi ülkemizde geçirdiğimiz Ege ve Akdeniz'deki yaz tatillerinden biraz söz etmek isterim. Çeşme Pamukkent mevkiinde tarihî Ildır (Eritrea) köyüne 5 km. uzaklıkta ve babamların İzmir Öğretmenler Cemiyeti'ne üye kurucularından olan dostlarımız İstemi ailesi vasıtasıyla girdiğimiz Yeni Dostlar Kooperatifi'nin eksik aksak evleri, sonunda 1982'ye geldiğimizde hileli ve hurdalı olarak sahiplerine teslim edildi. Nasrettin Hoca'nin türbesi gibi daha kapısı bile takılı olmayan ve önünde koca bir gök taşını andıran kayanın durduğu bu eve 1982 Mayıs ayında Akhisar'dan bir kamyonetle taşındığımız zaman anneciğimin o tatlı telâşı ve güvenli olmadığından kalınan korkulu ilk gece!

İnsan, zaman trenini istese de bir türlü durduramıyor; akıp gitmiş, 20 yıl bitmiş. Bu evde 1982 yazından annemin kansere yakalanıp tadımızın tuzumuzun kaçtığı 1992 kışına kadar ne güzel anılarımız vardır. 1993'te ve annemin vefatından sonra 1994 yazında ben ve eşim, çocuklarla birlikte yine burada düşük bir moralle kaldık. Bu evde rahmetli annem, konu komşuya ne nefis aşureler döktü kazan kazan, ne leziz yemekler yaptı o gemi gibi balkonda. Göktürk ve Efe doğduğu anlardan itibaren bu evde koştular, bezleri değişti, mahalle futbolunu burada oynadılar.

Sonra biz 1995'te Çeşme Çiftlikköy'deki pırlanta plajlarına bakan Özpırlanta Sitesi'ne geçtik. 1995-1999 arası annemin yokluğunda babam, annmesiz Yeni Dostlar'da devam etti. Biz de buruk buruk babamıza ziyaretlerimizi sürdürdük. Şu anda ev babamın ölümü üzerine kızkardeşim tarafından satıldı ve bizler için o ev artık tarihe karıştı. Ildır'da gittiğimiz deniz manzaralı camide babamla kıldığımız Cuma namazları hep anılarımda ışıldar. Oradan alınan balıklar ve sitede dolaşan türlü çeşit arabacıların sattığı sebze ve meyveler bir filmin solmuş yaprakları gibi sallanıyor gözümün önünde. Hele deniz sonrası alınan ferahlatıcı soğuk duşun ertesinde iştahla yenen öğlen yemeği ve yemekten sonra o dünyalar tatlısı şekerleme ya da öğlen uykusu. Akşamüstü sitede piyasa ya da bir aşağı bir yukarı yürüyüşler ve komşu ziyaretleri. Sonradan 1990'larda bu sitenin arkası dağ taş bir doldu ki sormayın. Eskiden tırmandığımız bomboş tepeliklerde, yok Manisalılar Sitesi, Ildır köyündeki köy kahvesinin arkasında yok Uşaklılar Sitesi derken çevrede boş toprak parçası kalmadı. Bu ne çılgınlık. Bir Ege şiirini Ege'nin kıyısında yazdım ve sundum. Çeşme Belediye Başkanı beğenmişti :

EGE'NİN KIYISINDA ÇEŞME'YE SUSADIM

Kayanın üstünden dalgalar, ne hoş bir sessin,
Ege'nin adaları, uzaktan bir enfessin.
Dalgaların nağmesi, ilâhi bir bestesin,
Güfte ne gerek, doğa şiir, sen bir nefessin.

Gurbetten gelsem, ah bilsen, özledim burayı,
Çeşme'ye pek susadım, değişmem bu sarayı.
Ege'ye pırpır kanat taksam, sevsem şurayı,
Çeşme'nin serin havası, sarmış pür yarayı.

Günler yıllar geçti, döndüm şu mahzun kayaya,
Çeşme aynı harika, mağrur bakar semaya.
Acılar çekmiş, yaşar deniz kızı Süreyya,
Denizle ay birleşmiş, Çeşme dalmış hülyaya.

Ben Batı Anadolu'nun bir kültür ürünüyüm. Yurdun karşıt bir köşesinde Doğu Anadolu'lu lirik bir şairin şırıl şırıl akan şiirinin konusuysa, elbette onun nefes aldığı ve sularında yıkandığı mistik doğunun, şimdiki deyim yerindeyse, baraj denizlerini oluşturan Dicle veya Fırat olacaktır. Ozan Telli'nin (D: İslahiye, 1950) 'Dicle'nin Kıyısında' başlıklı enfes berrak bir şiirini, ozanı içten kutlayaraktan okura öneririm.

İzmir'e taşınmadan önce Ankara'dan bir ay dönmemecesine gittiğimiz yıllık yaz tatili izinlerimizde, ya Datça'daki Aktur'a gider, ya da Çeşme'deki Ildır'a 8km. uzaklıktaki Yeni Dostlar Sitesi'nde babamların yazlık evinde kendimize ayrılan bir aylık devrede kurtlarımızı dökerdik. İzmir'e 1992'de taşındıktan sonra daha önce Ankara'dan yapmayı nedense beceremediğimiz harika tatil köylerinin tadını çıkarmaya başladık. Bir kere İzmir her yere yakındı. Bodrum'a 3 saatte gitmek mümkündü. Tatil beldesi olduğundan yer ayırtmak daha kolaydı. Side'de Turtel tatil köyü, Alanya içinde Banana Motel, Alanya'ya varmadan Oasis ve Bodrum'da eski adıyla Palmiye tatil köyü gibi yurdumuzun nefis köşelerinde kaldık. Palmiye 1994'de biz ayrıldıktan hemen sonra Fransız tatil köyü zinciri olan Club Mediterranée'ye satıldı. Fransızlar ağızlarının tadını biliyorlardı, hani şu

bizi 'kulüplerine' istemeyen Avrupa Birliği'nin Fransa'sının kendini beğenmiş ve "dünyayı ben yarattım" diyen frenkleri.

Fethiye-Kalkan-Kaş arası sahil şeridi ve Çanakkale'de Truva kalıntıları ve ünlü Gelibolu savunmasının yapıldığı yerleri görmemiştim. 2002 yazında Gelibolu yarımadasında bir gün boyunca Çanakkale Üniversitesi'nden tarihçi uzman öğretim görevlisi Ahmet Beyle birlikte adım adım savaşı canlı izleyerek köyleri dolaştık ve Ata'nın çıktığı tepelere tırmandık. O günleri yadederek, 261 rakımlı tepede sanki düşmanı bir kez daha durdurduk. Tüm gün içlendim ve şimdiki kuşaklar için ölüme koşan Mehmetler'e yüreğimden ağladım. Cephede alınamayan bu kutsal topraklara, o dev Gelibolu yangını sonrası imzalanan Barış Projesi yoluyla başta İngilizler olmak üzere, 'Çivi çakmak için eski düşmanlardan izin almak zorunda kalmak !' kuralı getirilince, 1915'teki yenik güçlerce sanki masa başında bizce kutsal olan yarımadamıza ipotek konmasından kuşkulandım. Bu yarımadayı yangından ya da yasa dışı imarlaşmadan korumak için bizi kulüplerine almayan Avrupa Birliği'nin mümtaz üyeleri İngiltere veya Fransa'nın izinlerine mi gereksinimimiz var, anlamış değilim? Yoksa bir şeyler mi satıyoruz? O zaman verin mandayı Avrupalılara, sizin ulusal tarih servetlerinizi ve Greko-Roman örenlerinizi de onlar korusun! Anzakların ve Britanyalıların alınamayan tepelere abideler diktiklerine tanık oldum. Onların her diktiği haksız bir anıta karşılık, bizimkiler hemen karşısına yeni bir anıt dikmişler. Şehitlerin kanıyla sulanan vatan topraklarında 1915'te bizi öldürmek için o yarımadaya gelen düşman güçler tarafından olayları unutup masa başında oyuna getirilemeyiz. Uyanık olmak zorundayız.

Bu kutsal yarımadada, her iki taraftan toplam yarım milyon olmak üzere çoğu yaşamının baharındaki körpe bir gençlik, Churchill'in masa başındaki purosunu tüttürürken hazırladığı arsızca savaş plânları yüzünden telef oldu. Neymiş, Mustafa Kemal'i önceden hesaplayamamış ve öylesi yüz yılda bir gelirmiş. Ha şunu bir bileydiniz, Sayın Winston Churchill. Yeryüzünde milyonlarca ikinci, üçüncü ve dördüncü kuşaktan oğullarla torunlar, hâlâ bu olayın trajedisini aile çevrelerinde anlatıyor, anıyor. Heather adında İskoç kızla 1975'te İskoçya'nın Edinborough kentinde söyleşimde, bana birden "Dedemi Türkler vurdu." deyince ona, "Tonton dedenizin Gelibolu'da ne işi vardı?" deyiverdim. 2003'te Troy Üniversitesi'nden Fen-Edebiyat Dekanı İrlandalı Dr. Ray Wallace 1916'daki olayı şöyle anlattı: "Dedemle ağabeyi, Suvla koyunda cephedelermiş. O

zaman cepheye kardeşleri ve akrabaları yan yana veriyorlarmış, evlerinden uzakta sıla özlemi duymasınlar diye. Dedem, o gün hedefe nişan almış. Tam tetiğe dokunacakken Türklerden gelen bir mermi bileğinden girip çıkmış ve yandaki abisinin kalbine saplanmış. Dedemi ve abisini sahra hastanesine kaldırmışlar. Dedemin abisi orada aynı gün ölmüş. Tedavisi geciktiğinden bileğindeki damarlar aşırı kan kaybı yüzünden zedelenmiş." Ray'in babasıyla tanıştık. Ayrıntılı anlattı.

"Sağ elindeki işaret parmağı, hayatı boyunca, sanki tetik çekermiş gibi havada asılı bir konumda kalmış. Hangi cerraha giderlerse gitsinler bir çare bulamamışlar. Babamı ben bildim bileli, elinde hep o tetiği çekermiş gibi yaşadı ve öylece gitti bu dünyadan. O, kahraman düşman (brave enemy) dediği Türkleri ve o nefis manzaralı, anlatmaya doyamadığı Gelibolu yarımadasını sayıklayarak ayrıldı aramızdan..." Ben Ray'e, o uluslarası konumdaki savaş dışı sayılan tarafsız sahra hastanesinin sonradan bir Fransız savaş gemisinden gelen amaçsız ve katil bir top yüzünden yerle bir edildiğini açıklayınca, "Aman Tanrım sana şükür, demek biraz olay gecikseymiş, dedemi de o savaşta kaybedecektim!" dedi. Ray'e, "O zaman bugün sen de olmazdın!" dedim.

2005 Nisanında Gelibolu savunmasının 90'ıncı yılında Sydney'deydim. Avustralya'da Anzak olmak bir onur kaynağı. "Anzak Gelini:The Bride of an Anzac" adlı 100 yaşındaki bir bayanın ölen kocasına adadığı anıları iç ürpertici ve heyecanlı. Adamlar savaşı yitirseler bile onurlu sayıyorlar kendilerini. Eski Avustralyalı kuşaklar Türkleri sayıyor. Yenileri habersiz.

Şair Bülent Ecevit'in Çanakkale abidelerindeki duvarlara kazınan 'Mehmedim' dizeleri, Nâzım Hikmet'in Anadolu Destanı'nı çağrıştırdı. Büyük zaferden 80 yıl sonra 30 Ağustos 2002'de, Falih Rıfkı Atay'ın üvey kızı Mîna Urgan'ın Dinozorun Anıları'nın Mustafa Kemal'e ait sayfalarını okudum. İçimden 'canımın sıkkın' olduğu bir anda, sıcak ve nemli bir havada, aklıma düşenleri arabamdayken, doğrusu ABD'nin Gunter Hava Üssü'nde karalayıverdim. Aklıma sözcükler pır pır olup bir kuş gibi kondu ve ben de beyaz parşömene aktardım. Canın Sıkılırsa manzumesi dünyaya geliverdi. Zaman içinde her amatör şiir dener ve yazar gibi geliştirdim dizelerimi, ya da bu şiir bebeği besledim.

CANIN SIKILIRSA

ARASIRA, BUGÜNLERDE SIK SIK
CANIM SIKILDIĞINDA
YA ONUN YAPTIKLARINI OKUR
YA MAVİ GÖZLERINE DALARIM
İŞLERİM TERS GİTTİĞİNDE
BU İŞİ NASIL ÇÖZERDİ O?
DİYE KAFAMA TAKARIM
AMA HER ŞEYDEN YÜCESİ
BÜYÜK DÜŞÜNMEYE ZORLARIM
O BUNALAN HAYALLERİMİ
TIPKI ONUN GİBİ...
BEN Kİ GENÇ DÜŞÜNEN BİR ELLİBİRLİ
SEN YAŞLI DÜŞÜNME EY TÜRK GENCİ
OLANAKSIZI OLANAKLI
MUCİZEYİ GERÇEK
KILMAK ISTERSEN VE
OLUR DA ŞEVKİN KIRILIRSA
HANİ YAŞAMDAN ZEVK ALMAZSAN
HERHANGİ BİR ZAMAN
SEN DE ONU İNCELE VE DÜŞÜN
TIPKI BENİM GİBİ...
HER YILI 10 YILA EŞDEĞER
GÖRÜLMÜŞ DUYULMUŞ DEĞİL
57 YILDA 570 SENELİK OSMANLIYI
DEVŞİRMEYİ MEHMETÇİKLE YENİLEYEN
BİZE YENİDEN TÜRK OLMAYI ÖĞRETEN
TIPKI SENİN GİBİ...
TAM BAĞIMSIZLIK VE ÖZGÜRLÜK
SÖYLEMİYLE VE SÖYLEVİYLE YERİ GÖĞÜ
BANGIR BANGIR HAYKIRARAK İNLETEN
"İLK 10 YILDA ÇOK ŞEYLER BAŞARDIK!"
"GELECEK 10 YILLARA DA MECBURUZ..." DİYEN
EĞER OLUR DA CANIN SIKILIRSA
KAYIVER ATA'NIN BEYNİNİN FREKANSINA

CESARET AL ONUN YAPTIKLARINDAN...
ÇÜNKÜ ONUN VE NİCE TÜRK ASKERİ DEDENİN,
TOP TAŞIYAN NİNENİN
ÖZVERİSİ OLMASAYDI
SEN BUGÜN HÜR OLMAZDIN,
SİLKELE KENDİNİ, TUTSAKTIN GENÇ ARKADAŞ...
UYAN MİSKİNLİKTEN BÜYÜK DÜŞÜN
KÜÇÜK İNSAN OLMA
GEÇİCİ HAYATTA ARIYORSAN YÖN
KALICI ESER BIRAKMAYI DENESENE
HEM DARA DÜŞERSEN
GİT, ARA BUL VE ONA DÖN...
TÜRK OLMANDAN GURUR DUYSANA
BAK İNGİLİZİ, ALMANI VE FRANSIZINA
GURURLARINDAN BİRBİRİNDEN SEÇİLMİYOR.
1950'DE KONSERVE TAŞIDIĞIN
TANRININ AÇ BİLÂÇ KORELİSİ
OTOMOBİL ÜRETMEKTEN ZENGİN OLDU
KALKINMA İÇİN HEDEFE GİDEN YOLDA
ZORLUKLARDAN KOLAY GEÇİLMİYOR....
AVRUPA 'SEVR" EMELİNDE KARARLI
LOZANDA İSMET PAŞA'YI UYARDI:
"AÇ KALIP BORÇ İÇİN DÖNECEKSİN !"
EKONOMİK TEHDİT CİDDİ VE KESİN
TARİHTE EN SOR GÜR VE ÖZGÜR
TÜRK DEVLETİ OLABİLİRSİN...
SU UYUDU DÜŞMAN UYUMADI.
İNGİLİZ WINSTON CHURCHILL DURMADI:
"ATATÜRK NERDEN ÇIKTI, PLANDA YOKTU."
ATATÜRK BU YÜZDEN GENÇLİĞE SÖYLEVİNDE
GELECEKTE MUSTAFA KEMALLER BIRAKTI...
İSTERSEN TANRINA ŞÜKRET YİNE SEN
ÇOK ÇALIŞ ÖĞÜN DİDİN YILMA GÜVEN
BİLİM IŞIKTIR UNUTMA
CANIN SIKILIRSA BUGÜNLERDE
SAKIN ATADAN AYRILMA
GAZİ MUSTAFA KEMAL'İN
ÇAĞDAŞ VE İLERİCİ BEYNİNDEN
AŞILADIĞI İDEALLERDEN, DEVRİMLERDEN
UZAKLAŞMA...

Babam Hükümet Tabibi'yken Sıtma Savaş'ta (1948);Demirel'le Akhisar'da (1977); Southfork 'Dallas' çiftliğinde (1981); Babam Turan İdmanyurdu'nda futbolcuyken (1941); Doktor olunca babaannem ve amcamla (1946); Pratisyen hekimken Kütahya Değirmisaz'da (1952); Annem, ben ve babam Avrupa gezimizden önce (1965); Babam-annem Houston'da (1981); Babam askerde (1945); Efe Kâmil palabıyığıyla (1980); Annem (1985); Babam Nur'la Ankara'daki Teğmen Kalmaz İlkokulu'ndayken (1969).

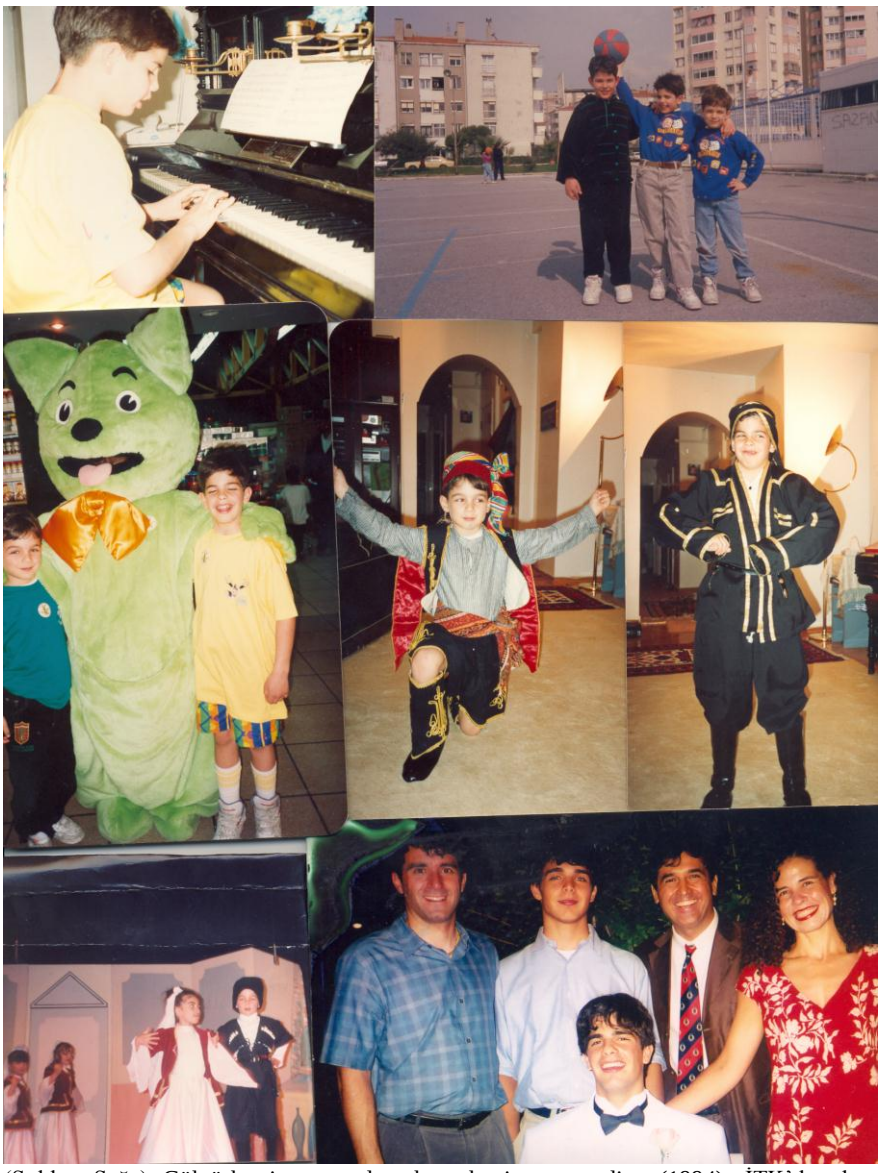

(Soldan Sağa) Göktürk piyanoyu denerken, hani tutarsa diye (1994); İTK'dan has arkadaşı Deniz ve kardeşi Efe'yle basket hünerlerini İTK basket sahasında gösterirken (1995); ABD'de Disneyland'de (1990); Efe diz çökmüş zeybek efe giysisiyle (1995); Göktürk de Kafkas giysisiyle (1995); Efe İTK müsameresinde Kafkas oynarken (1996); Göktürk yıllar sonra ABD'deki Montgomery kentindeki 'Montgomery Academy' lisesinden mezun oldu, en solda Orhan dayısıyla, Efe, babası ve annesiyle mutlu anı noktalarken (2002).

Yurdumuz insanının cebinde yeterli harcayacak parası olursa, o zaman vatanları bir cennetten farksız. Geçim sıkıntısı içinde olan halkımız bu güzellikleri tadamıyor. Muğla-Antalya sınırında yer alan nefis suların çağladığı Saklıkent'teki karışıklığa ve vahşiliğe Turizm Bakanlığı bir son vermeli, yoksa orası yakında kırık çıkık fabrikası olabilir. Muhtara devretmişler işi. Görev olarak sadece giriş bileti kesiliyor! Gerisi Allaha emanet. Bir sedye bile yok, bırakın Sağlık Merkezi'ni. Böyle mi AB'ye gireceğiz? AB bizi zaten çağdışı buluyor. Xantos'taki arkeologlar Türk değil Fransız. Ülkemiz toptan rahmetli Özal'ın 'Yap, işlet, devret' modelini benimsemiş. Ancak kurnaz yabancılar bulduklarını pek devretmiyorlar. Bir koydukları yerden 10 götürüyorlar. En azından dergilere bilimsel makale basıyorlar. Ev sahibi Türkiye'nin haberi yok.

Yine de doğuda gezebildiğim beldeler haz verdiler. İskenderun'da deniz piyadeyken Gaziantep ve Kilis'i görmüştüm. 1990'la 1992 yılları arasında ÖSYM Üniversite sınavları nedeniyle Van ve Fırat Üniversitelerine gitme olanağı doğdu. Bir kış gününde, Van'da yeni olmuş talihsiz bir uçak kazası ertesinde binbir endişe içinde o zamanlar doğudaki sık bölücülük kargaşası nedeniyle pek isteklisi çıkmadığından, enfes doğa güzelliğiyle donanmış Van Gölü'ne teğet hava alanına indik.

ODTÜ'deki stresli görevimden dolayı edindiğim ülser rahatsızlığımla gidip hiç ilâç almadan bol temiz havadan tedavi olarak döndüğüm bu kısa geziden pek hoş anılar kaldı. Van'ın otlu peyniri, özel et kebapları, adınızı vererek dokuttuğunuz o yöreye has kilimleri, Akdamar Kilisesi, heybetli kalesi, antik Tuşba öreni ve kalkınmaya çabalayan uzak bir sınır kentinin cana yakın insanları bende derin izler bıraktı. Yüzüncü Yıl Üniversitesi öğretim üyesi bulamamakta ve Ankara'dan ya da İstanbul'dan seyyar gelip ders verip dönenlerle yetinmekteydi. Ama yine de böylesi bir kurumun üstün çabalarına alkış tuttuk. Çoğunluğu Hacettepe (Beytepe) Üniversitesi'nden sınav görevlileriyle birlikte bir tam gün harcayarak Van Gölü'nün en kuzeyindeki Muradiye çağlayanlarına gittik. Tümümüz doğunun hava alanına benzeyen güzel yollarına, örneğin Van-Ağrı asfaltının genişliğine ve yolların düzgünlüğüne sevindik ve şaşırdık. Bu yollar Orta ve Batı Anadolu'da yok. Demek ki Doğu ve Batı aynı ayarda unutulmuş ve kayırılmışlardı.

Hele ikinci bir olanak çıkıp bir ay sonra Elâzığ ve Malatya çevresini gördüğümde tümden afalladım. Kentlerarası yolları harika, gıdaları bol ve

son talih kuşları olan GAP dolayısıyla ortalık zenginlik ve bereket içindeydi. Ben Batı Anadolu'nun Uşak ya da Kula gibi yerlerindeki yolu ve ekini olmayan Cahit Külebi'nin şiirlerindeki fakir mi fakir dağ köylerini bilirim. Malatya'nın Nemrut Dağı'nın bulunduğu yöre olan Kâhta'ya o kadar yakın olduğunu bilseydim, giderdim. Ancak Keban Barajı'nı ve gölünü doyasıya gezdim. Doğu Anadolu turizme açılmalı. Önce oraya Batı'daki yerleşik Türkler gidebilmeli, bölücülerle iş birliği yapan Avrupalılar değil. Sorun bakalım batıdan kaç aile daha Nemrut'u ya da Urfa'yı görmedi? Devlet can güvenliği sağlar ve gezi kampanyaları düzenlerse, halkın güveni gelir ve bakarsınız iş olanakları da alır başını gider.

Yine 2002 ve 2007 yazında bu kez doğal hazinemiz olan Kaş harikasını görmek olanağını buldum. Özellikle, o Turkuaz mavisi koylarında tarihsel kalıntıların içinde Kekova'da ve Simena'da kulaç atmak, Halil Beyin şirin Kekova Oteli'nde konaklamak, 30 Temmuz 2002'nin akşamı Türkmen aşevinde, baba tarafından hemşehrimiz Uşak'lı teyzeden rahmetli babaannemi çağrıştıraraktan haşhaş gözlemesi yiyip, daha sonra rasgele gittiğiniz hi-jazz'de çokça *blues* ve azca *jazz* dinlemek, komşusu Kaş hayranı Fransız madamın lokantasından Fransız gözlemesi olan limonlu 'crepes' (kreps) ısmarlayıp yiyebilmek, sonra da Kaş'ın gizemli güzelliğini unutmamacasına ve bu anıyı yinelemek dileğiyle uzaktan seyretmek. Yabancı konuklar bu beldeyi bizden daha iyi değerlendirip haz alıyorlar. Kekova otelinde turistlere çeviride yardım eden, San Francisco'dan göçüp Kaş'a yerleşmiş 68 yaşında Amerikalı çevik bayan, yaşamın sonuna kadar artık bu cennette kalacağını ve elindeki avucundakini Kaş'taki fakir bir aileye miras bırakacağını söyleşimizde müjdeliyor!

2004 yazında Türkiyemiz'i, vize savaşımlarından dolayı 6 yıldır yurduna dönemeyen ailemle birlikte gezdiğimizde, benim insanlarımın artık demokrasi ve hoşgörüyü daha içlerine sindirdiklerini, onbinlerce kâh Rus kâh Avrupalı turistle birlikte medeni bir görüntü verdiğini gözledim. Birer hafta boyunca yaşadığımız Antalya Kemer'deki Simena ve Kuşadası'ndaki Pine Bay tatil köylerini, diğer bir deyişle modern turizm fabrikalarını kutlarım. Yalnız, çağrıldığım İzmir TV, Ege TV ve Aydın TV'deki söyleşilerde toplam 5 saat içinde kimi zaman elinizdeki okutumu tanıtırken aynı zamanda; 1) Hukuk düzenimizce yeterli ceza yaptırımı olmadığından büyük kentlerdeki ipini koparan ve para vermeyenleri jiletleyen çocuk(!) kapkaççılığı ve adam öldüren sokak terörü, 2) Tüm geleceğini bir adet

üniversite sınavına bağlayan ve devletin göz yumarak halkın vergileriyle beslediği liselerini çalışmaz kılıp öğrencilerini esir alan dersane imparatorluğuna maddî ve manevî teslim olan gözleri yaşlı özverili ailelerimizin çilekeş yavruları, 3) Salt Avrupa Birliği'ne teslim olunmakla o sihirli hayale varılamayacağı, özlenen çağdaş ilerlemenin ezelî rakibimiz, ta dokuz kuşaktan hısım ve hasım Avrupalının güdümüyle değil kendi içimizde yanan öz ateşimizle ve daha önce denenip başarılı olan Atatürkçü pragmatizmle (dogmalar ve doktrinlerle değil) sağlanacağının unutulduğu gibi, kimi kanayan ve kangren olan yaralarımıza değindim.

Enflâsyonu düşürmedeki kararlılığına şapka çıkardığım ama ne yazık ki vizyon eksikliği içinde ve batılı ülkelere karşı kesin bir aşağılık duygusu içinde günlük yaşayarak yöneten bu hükümet, "Yahu bu koca Türkiye 10 yıl içinde hangi hedefe yönelecek, her ülkenin dinamosu sayılan ama bizde hayalet olan çağdaş eğitim-öğretim seferberliği içinde TC olarak neler başarabilir ve nasıl çağdaş bir master-plânı içine girebiliriz? 1831'de Osmanlı'dan bağımsızlığını kopardıktan sonraki 175 yıl içinde iki kez olimpiyatları kaparak çehresini baştan sona yenileyen ve zenginleşen komşu Yunanistan gibi kişi başına düşen gelirimizi nasıl artırabiliriz? Ya da dünyanın küreselleşme deviniminde, Çin'in GSMH'da (Gayri Safî Millî Hâsıla: Bir ulusun tüm tüketilen hizmetler toplamı) ABD'den sonra dünya ikinciliğine ve Hindistan'ın da üçüncü Japonya'yla beşinci Almanya'nın arasında dördüncülüğe yükselirken, biz TC'liler neden hedefsiz gün saymaktayız?" gibi gençliği coşkulandıran sorular sorulmadığı için elbette yanıtlar ve çözümler bulamamaktadır. Atatürk'ün korkunç eziyetle canını feda eden Türk halkıyla birlikte kurduğu mucize cumhuriyeti emanet ettiği gençlik, Amerika'ya kaçsam diye kumrular gibi düşünmektedir?

Bizler bu gerçeği her gün her gece bilgisayarlı 'chat' odalarından ABD'ye gelmek için can atan gençliğin çırpınışlarından sezinlemekteyiz. Bunlardan aynı yöntemle ABD'ye kapağı atıp seçkin Türk profesörleriyle öğrenim yapma talihine eren kimi öğrencilerin sonradan burslu geldikleri TC'ye ve ABD'deki Türklere düşman gibi davranıp ezilmiş Kürt rolünü sergileyerek Amerikalılara bizi kötülediklerini de gördük. Osmanlı saray arşivlerini tanıyan, uzun zaman Princeton ve Chicago Üniversitelerindeki Orta Doğu ve Osmanlı kürsülerinde uzmanlık yapan, Alabama eyaletinde oturan Profesör Richard Chambers bile Türkiye'nin ABD'de çok yanlış ve eksik bilindiğinden yakınmıştı, yazdığı bir makaleyle yerel gazetede...

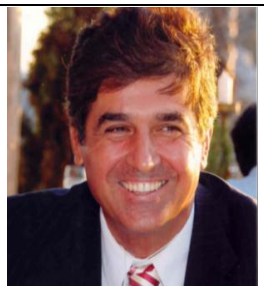

II. BÖLÜM

Sonun Başlangıcı ve ABD'de Purdue Üniversitesi'ne Hareket

13 Ağustos 1997 tarihinde İzmir'in sıcak bir yaz günü sabah erkenden kalktık. Ne sabahı? Kalktığımızda saat gece yarısı 03:00 bile değildi. Birgün önce son yapılacakları bitirmiş, dünya kadar kargacık burgacık son dakika notlarıma göre teker teker çocuklarımın okul diplomalarının İngilizce'ye çevirilerinin valilikçe onayları dahil yerine getirmiştim. Dokuz Eylül Fen-Edebiyat'tan ayrılmadan son hafta, son dakika işlerim arasında dekan vekilliği görevi de üzerimdeydi. 1992 Eylül'ünde Kahramanlar'daki fakülte binasına kamyonumuz yaklaştığında beni caddede ilk karşılayan memurum Banazlı Salih'in, bu kez son defa makam arabamın şöförlüğünü yaptığını nereden bilebilirdim ki? Takımın bir fedakâr elemanıydı; Mevlüt Bey, Çiğdem ve Havva Hanımlar, Zekâi, Dilek, Ali İhsan ve diğer unutamayacağım birçok yardımcılarım gibi. Yeni dekanlık şöförü Salih beni son günlerde diğer resmî görevlerim arasında, çocuklarımın okul belgelerini onaylatmam için Konak'taki Vilâyet Konağı'na da taşıdı. Artık ok yaydan fırlayacaktı. Şahinoğlu ailesinin aylardır tasarladıkları ABD yolculuğuna başlamalarına birkaç saat kalmıştı. Kalktım ve bavullarımı yeniden saydım. Etiketli tam on taneydi. Ek olarak, uçağa elle taşınacak ufak tefek çantalar da vardı. Kendimi bir film senaryosunun baş rol oyuncusu gibi görmeye başlamıştım. Sanki canlı kamera beni izliyordu. Ama senaryonun bir ya da iki yıl sonrasını kestiremiyordum. Tanrının beni deneyimli bir yönetmen gibi izlediğini biliyor, ara sıra ona dua ederek doğru mu yanlış mı diye geceleri merak içinde ellerimi açarak yorgun birgünün bitimindeki derin rüyalarıma dalıyordum. Yaşanarak yazılacak bu maceralı yaşam öyküsünü aktarmam, ancak yıllar sonrasına 2004 ve 2008'deki baskılara yetişebilecekti.

Bir gece önceden sözleştiğimiz aile dostumuz ve ortanca oğlum Efe'nin ilkokul arkadaşı Tonay'ın babası Nesip kardeşimize ait şirketin kamyoneti aşağıda gelmiş bekliyordu. Yaşlıca babacan şöföre dördüncü kattaki balkonumuzdan saat 03:30 gibi el salladım. Daha 4 ay önce 15 Nisan 1997'de türlü telâş, boş yere masraf ve zahmet içinde taşındığımız İzmir'in eskice muhitlerinden Hâkimevleri semtindeki 155 Sokak'taki yeni alınmış ve özenle döşenmiş apartman dairemizin tadına varamadan ve içinde bir kış bile geçiremeden şimdi de yeni bir bilinmeyen geleceğe doğru adım saymaktaydık. Günlerce hesap yaparak, üstelik karımla gereksiz tartışma zahmetine girdiğim ve Kemeraltı'nın Genç Hacılar Mağazası'ndan özenerek diktirdiğimiz kar gibi beyaz göz nuru perdelerimiz dahil bu evi olduğu gibi ısrafıyla arkada bırakıp ayrılıyorduk. Çocuklar teker teker uykulu gözlerle kalktılar. Yeniden sıcak alevler üfüren yeni birgün yaklaşmaktaydı. Bu kez sabahın hafif serinliğinde terlemeden bavulları kamyonete yükledik. Beni zorlayan ve daha üç ay önce geçirdiğim bel fıtığı rahatsızlığıyla, bunca uzak bir maceraya girişmiş olmam gerçekten bir cesaret işiydi. Saat 04:30'daki boğucu sabah sıcağında daha güneş ışımadan bile fıtıklı belimin sızısından ayakta zor durabiliyordum. Şoförle sohbet ederken, eşim ve çocuklarım kuzenim Sadık'ın arabasıyla Adnan Menderes Havalimanı'na doğru yola çıktılar. Kafalarda birçok soru işareti ve ünlemler vardı! Tek bildiğim, Allahın izniyle doğru bir işe giriştiğimdi. Pişmanlık yoktu. Kararlıydık. Uzun bekleyişten sonra biletlerimizi denetlettik. Osman ve Sadık yeğenlerini öptüler. Güvenlik çizgisinden geçtik ve pasaportları damgalattık. Pasaport polisi şöyle bir yüzüme baktı, derin ve anlamlı, "Hocam, tasası bana düşmez ama istersen dönme, git geri gelme, zaman kötü, daha da iyiye gitmeyecek!" demez mi. "Bakalım kısmette ne varsa." demekle yetiniverdim. Dostluk gösteren Polis Memuru bilmiş ve kararlı sürdürdü ısrarını: "Hocam, ismet, kısmet, hikmet ve peksimet işi değil bu işler artık; bu iş sen istersen olur, istemezsen olmaz. Haydi bakalım ailenizle birlikte yolunuz açık olsun."

THY'le önce İstanbul, sonra doğrudan Amerika derken kendimizi daha 7 yıl önce, 1990'da dün gibi terk ettiğimiz Chicago'nun o dev O'Hare havalimanında buluverdik. Yine binbir güçlükle 10 parça bavuldan yarısını bu uçağa, diğer yarısını da arkadan gelene yükleyeceklerine söz vererek bizi o pırpırlardan birine gönderdiler. Uçağa en arkadan hayal meyal bir bindiğimi, bir de indiğimi anımsarım.

Yorgunluktan tükenmişim ve uyuyup kalmışım. 1990 yılı yazında ayrıldığımız West Lafayette kentine 7 yıl sonra bir Ağustos akşamı karanlığına doğru indik. Bu kent bize hiç de yabancı değildi. Özlemiştik sanki. Çalışacağım Purdue İstatistik Bölümü Başkanı Profesör Mary Ellen Bock yanımıza geldi ve elimizi sıkarak, "Türkiye'den beklediğimiz konuğumuz sizler olmalısınız, aynı uçakta Chicago'dan birlikte geldik." dedi. Bu yakın ve içten gelen 'Hoşgeldin' jesti, West Lafayette'den ayrılacağımız son güne kadar tazelik ve içtenliğini korudu.

Bana karşı anlayamadığım nedenlerden pek dostça davranmayan eski Bölüm Başkanı Prof. Şanti Gupta değişmiş, yabancılarla dostluğu daha candan olan bu bayan başkan gelmişti. Prof. Gupta'yı 2002'nin başında yitirecektik. Eski dostlarımız ve Türk konukseverliği hayranı olan Profesör ve Bayan Marshall'lara telefon ederek geldiğimizi haber verdik. 10 dakika kadar sonra bizi karşıladılar. Geniş bir karavan Dodge arabayla, bizi önceden ayırttığımız otele götürdüler. Üstelik, geçerken de bizim için kiraladıkları ve bizim aileye 1998 yılının 15 Haziranına kadar 10 ay süreyle yuva olacak sevimli mavi pancurlu ama sorunlu evi karşıdan gösterdiler. Marshall ailesine o gece veda edip ertesi gün yeni kiralık evde görüşmek üzere ayrıldık. İzmir'in amazon ormanlarını andıran kent gürültüsünden sonra, bu sessizliğin içine ilk girdiğimizde alışkanlıktan olacak neredeyse o gürültü ve karmaşayı aradık. Aman Tanrım bu ne sessizlikti böyle. Bir korna sesi bile duyulmuyordu. O zamanlar, "Ah bir otursam da şu yeni gördüklerimi taze taze yazsam." demiştim. Evimizi bize kiralayan aracı firmadan gelen Mişel adında görevli genç bayanın bana, "Yazsanız da ben de Amerika'nın dışardan nasıl göründüğünü okusam, çünkü ne İndiana eyaleti ne de yurt dışına hiç çıkmadım." dediği dün gibi kulaklarımda. Birkaç kez Purdue'dayken takvim yapraklarına günlüğümü girdiğimi, ama rahat olmadığından toptan bir yazma seferberliğine girişemeyeceğime karar verdim. Ama telâş ve koşturmadan dolayı gelecek kaygısından ancak iki buçuk yıl sonra başladım. 1999'da Alabama'daki artık kendimize ait taşındığımız evde anılarımı içimden geldiğince çağlayan gibi akıp taştığında artık yazmaya başladım. Bu tutkumu ne durdurmama ne de ertelememe olanak yoktu...

ABD'de Yıllar Sonra İlk Sürprizler

ABD'ye 1990'da Fulbright bursunu kazanarak geldiğim 1989-90 ders yılında, Indiana eyaletinin ortasından Wabash ırmağının aktığı West Lafayette kentindeki Purdue Üniversitesi'nde bir yıl ziyaretçi doçent kadrosunda görev yaptım. O zaman zarfında, daha 1988'de Ankara'da tanıştığımız ODTÜ'deki Havacılık Mühendisliği Bölümü'nde ziyaretçi Fulbright bursiyeri Profesör Frank Marshall ve eşi Joan'la kalıcı bir dostluğumuz olmuştu. Frank çok usta bir aşcıydı. Türkiye'de öğrendiği Türk yemeklerini yaparak bizi çağırmaya bayılırdı. 1990'da West Lafayette'den ayrılırken bir ırmak kenarına bizi davet edip imambayıldı dahil türlü çeşit Türk yemeklerini önümüze sermemiş miydi? Bu aile bize, "Konukseverlik gerçek biçimde Türkiye'de var; ülkeniz yeryüzünün artık pek rastlanmayan en geniş ve yegâne açık hava konukseverlik müzesidir (open-air hospitality museum). Bu müzenizi kurutmayın." derdi. Ne kadar şairane bir benzetmeydi. Bu yakıştırmayı TC Turizm Bakanlığı'nın tanıtım posterlerinde kullanmak üzere aynı kişinin ağzından vermeyi düşünmeli. Frank ve Joan 7 ay gibi kısa bir süre için kaldıkları Türkiye'ye ve Türklere gönülden bağlanmışlardı. Daha sonra yine ziyaretçi Profesör konumunda gittikleri başka bir müslüman ülke olan Malezya'da insanların onlara nedense yabanî, üstelik karşıt biçimde davrandıklarını ve Türklerin dostluklarına yakın bir davranış görmediklerini söylemişlerdi.

Daha sonra yerleştiğimiz Montgomery'de karşılaştığımız yüksek rütbeli üs komutanları ve Amerikan Hava Kuvvetleri'nden subay aileleri önce Türkiye'de kalıp sonra Suudi Arabistan'a gitmişler. Aradaki korkunç farkı görerek yazları Türkiye'ye döndüklerini, Türk konukseverliğini unutamadıklarını ve döner kebabı başta olmak üzere Türk yemeklerini çok özlediklerini sürekli anlatırlar. Ancak aynı insanlar Amerika'ya geri dönünce, bu kez kendi ülkelerinde karşılaştıkları konuk Türklere karşı bir dostluk veya iyilikte bulunacağım diye on kez düşünürler ve ataletten harekete geçemezler. Konukseverlikten haberi olmayan bir beldede, düşünceleri sadece lâfta kalır. Sürü psikolojisinin toplumdaki olumsuz etkileri olsa gerek. Aynı, Türkiye'de bebeklere nazar boncuğu takmazsanız, mutlak başlarına bir terslik geleceğini düşünürken, aynı gelenek ve görenek bu inancı taşımayan ABD halkı için geçerli değildir. Bu yüzden, törelerinde konukseverlik olmayan bu toplumdan bu özelliği ummak fazla iyimserlik

olur. Bu ataleti tek kıran ve konuksever davranan Amerikalıların, West Lafayette'de 2008'de 85'li yaşlarını aşkın aziz dostlarımız Marshall ve Cote aileleri olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim. Vahabî ve bedevî Suudi Arapların yabancılara düşmanca davrandıklarını, bu yüzden Amerikalıların kabilemsi Arapların kişiliklerini İslâmiyetle bağdaştırıp yanlış izlenimlere kapıldıklarını çok kere işitmişimdir. Elbette bu tür genelleme âdeti, Amerikalıların insanı kahreden eksik tarih ve coğrafya bilgilerinin bir doğal sonucudur. Başka bir neden de sosyal içerikli okul okutlarının, içleri hâlâ hınç dolu haçlı beyinli din adamlarınca yazılmasıdır. Dünya kültürü olan Marshallar, Türklerin bu özelliklerinin demek ki sadece dinlerinden değil, tarihin derinliklerinden gelen Türklere özgü görenek ve geleneklerinden kaynaklandığını eklerlerdi. Amerika'da bilge insanlara rastlamak hâlâ olası.

Marshallar dışında bizimle derin ve kalıcı bir dostluk kuran başka bir aile de Purdue İstatistik Bölümü'nden Prof. Lou Cote ve eşi Lilian'dı. Lou'yla Lillian baştan sona bizlere dostluk göstermiş ve Lafayette'den 1990 yazında ayrılacağımız hafta ailemizi evlerine tek onlar yemeğe davet etmişlerdi. Purdue İstatistik'te bazı aşırı tutumlarını gizlemeye bile gerek duymayan ve aralarında salt müslüman Türk olduğumuz için bizi Arap sanıp küçük gören ve hakarete dönük sözlere başvuran belli ki dünya tarihinden habersiz Dr. Steve Samuels gibi bazı yahudi bilimciler de vardı. Üstelik, Fen Fakültesi Dekanı iri kıyım bir tarihçi vardı ki odasına birgün başka bir öğretim üyesiyle randevu alıp gittiğimizde ve Purdue'da nasıl bir pozisyon bulabiliriz konusunu konuşacakken, birden bana hakaret etmeye başlamış, "Siz yabancılar kendinizi ne sanıyorsunuz, haddinizi bilin." cinsinden hakaretler savurmaya başlamıştı. Bu adamın aklının kıt olduğuna o zaman inanmakla birlikte, yabancı olduğumdan üniversitenin iç işlerine gerçekten karışmak istememiştim. 7 yıl sonra döndüğümüzde, aynı densiz dekanın ben ayrıldıktan altı ay sonra işinden uygunsuz ve alkolik davranışları yüzünden alındığını öğrendim. Her üniversitede olan bu tür ırkçı zavallı insancıklara sadece acımakla yetinirim. Cote (Koti) ve Marshall (Marşıl) ailesini 7 yıl sonra tekrar gördüğümüze ve bir yıl da olsa birlikte aynı kentte olacağımıza şimdiden seviniyorduk. Yardımsever ve tükenmiş eski Amerikan kuşağının soylu kişileriydi, bu iki ailenin fertleri. Her iki aile de artık emekli olmuş, büyüttükleri, hem de dile kolay değil dörder çocuklarından tümünü evlendirmişlerdi. Kendi hâllerinde emekli yaşamlarına kâh dünya

seyahatlerine çıkarak, kâh sivil örgütlerde görevler alarak devam ediyorlardı. Yaşlılığın yani 80'li ve üstü yılların tadını çıkarıyorlardı.

Lou ve Lilian 1997'de, Lafayette'den o kış, çok eski dostları olan TC Ulaştırma Bakanlığı'ndan doktoralı mühendis Tarık Bey adında dostlarının çağrısı üzerine ilk kez Türkiye'ye gittiler. Onlara gitmeden önce elimizden geldiğince ülkemizi anlattık. Tanıtıcı yayınlar verdik, videolar gösterdik. 15 gün kalıp Kapadokya, Doğu Anadolu ve Akdeniz dahil gezip geldiler. Harika bir zaman geçirdiklerini söylediler. En çok etkilendikleri tarihsel yapıyı sorduğumda hiç kimseden almadığım yanıtı onlardan aldım. Bu yanıtları ne bir harabe adı, ne de bir sahil şeridi veya Nemrut dağıydı; ne İstanbul'un kapalıçarşısı, ne Antalya'nın Aspendosu, ne de peri bacalarıydı. Yanıtları bir akademisyen ailesine yaraşır, gerçekten ilk kez bir turistten duyduğum asil bir gözlemdi. Aşırı etkilendikleri olay Atatürk'ün Ankara Anıttepe'deki mozoleumu (anıt mezar) olan ANITKABİR'di. Bunu bize söylediklerinde Suna'yla ikimiz, neredeyse gözlerimizin pınarı dolarak bir an ağlamaklık olduk. Döndüklerinde tanıdıkları herkese Atatürk'ün anıtkabrini hayranlıkla anlatan Cote'lerin tercihleri açıktı. "Onsuz yurt köşesi yok ki, sanki Türkiye o. O varolmasaymış modern Türkiye Cumhuriyeti ve sizler olmazdınız! Doğru mu?" diye sordular. Benim yanıtım şöyle oldu: "Ülkemi ilk kez gören yabancılar arasında olayı bu kadar öz ve yalın özetleyene şimdiye kadar rastlamadım. Evet, onsuz modern Türkiye Cumhuriyeti olamazdı. Tebrikler, bravo Lou ve Lilian."

Amerika'yı fırsatlar ülkesi diye bilen ve bu ülkeye sözde insanca yaşamak için ve bazen tehlike içinde koşanlar sadece Çinliler, Araplar, Yunanlılar, Afrikalılar, Meksikalılar veya Vietnamlılar değil. Türk vatandaşlarımızdan dolaylı veya doğrudan, ABD'ye sığınmak için başlarından geçen çeşitli inanılmaz maceralar duyduk. Cleveland'da otururken duyduğumuza göre, bir tanıdığımızın ağabeyi 1980'lerde New York'ta gemiden limana atlamış ve yüzüp sahil polisinin eline düşmüş. İki kez sınır dışı edilmek istenmiş; fakat ikisinde de bu yağız Adanalıyı şansı kurtarmış. Ya kardan ve kıştan son dakikada Türkiye'ye geri götürecek uçak kalkmamış ya da resmî kâğıtlarında bürokratik imzalar eksik çıkmış. Şimdi New York'ta herkesin tanıdığı saygın bir süpermarket sahibi... Bu duruma gelinceye kadar başından binlerce olay geçmiş. Annesi dahil tüm akrabalarını ABD'ye getirterek, onları yeşil kart sahibi veya ABD vatandaşı yapmış...

Yine başka ama daha hazin ve dramatik öyküleri Alabama'da oturan ve olayın kahramanlarını tanıyan oto tamirci ustası başka bir Adanalı vatandaşımdan işittim. İlki çok acıklı ve ikinciyse, trajikomik. İlk acıklı öykü şöyle: İki arkadaş New York Limanı'nda gemiden atlıyorlar. Bir tanesi ABD'den artık Avrupa'ya doğru hareket etmekte olan geminin güçlü pervaneleri tarafından çekilip limanın balıklarına 'kanlı kıyma' oluyor. Bir diğeriyse, canını zor kurtarıp limana varıyor. Arkadaşının öldüğünü ona söylüyorlar. Bu feci ölüme üzülen ve şaşıran sahil polisi dava korkusundan, bu yüzden ölen arkadaşının hatırına ve anısına, ikincisine ABD'ye resmî giriş ve çalışma iznini orada veriveriyor. İkinci trajikomik öyküdeyse, New York Limanı'ndan biraz uzakta bir yerleşim merkezi civarında gemiden atlayan ve karaya ölü gibi bitkin vuran tayfamız ilk gördüğü benzin istasyonuna kendini atıyor. Benzinliğin sahibi Amerikalı, bu zavallı genç arkadaşa acıyıp ona bir doktor buluyor ve onu yaşama döndürüyor. Üstelik, ona çalışsın diye benzincide iş önerip resmî çalışma iznini de alıyor. Öykü burada biter mi hiç? Burada bizim şu Türk filmlerinde olan olaylar gerçekleşmeye başlıyor. Daha sonra çalışkan ve sadık kişiliğiyle sevilen bu genç delikanlı, patronu benzincinin kızıyla peri masallarındaki gibi evleniyor. Eski tayfa ve yeni iş adamı yurttaşımız, sanırım şimdilerde aynı benzin istasyonunun ortağı ya da patronu olmak yolunda emin adımlarla ilerlemektedir veya olmuştur. Bu dolaylı öyküleri bize anlatan Türk vatandaşı arkadaşın bu sefer doğrudan başına gelen olaysa çok kahredici. Yeğeni, New Orleans'ta gemiden atlıyor ve iyi yüzme bilmediğinden boğuluyor; ceseti bir gün sonra tanınmaz bir hâlde limana vuruyor. O sırada Amerika'yı ziyaret eden öz anneleri tabutla yurda dönüyor, binbir keder içinde. Bunlar film konusu değil gerçek...

Bu kederli trajik olaylara karşılık, ABD'de çoğu doktor ya da mühendis vb. Türk asıllının başarı öyküsünü bulmak mümkündür. Amerikan halkı, özellikle eski kuşak, Türk ordusunun korkutucu disiplinini ibret olsun tüm ABD'de anlatıyorlar. Arabamı onaran Hyundai şirketinden yaşlı şef Mr. Baker, 1971'de Rhode Island'ın New Port limanında, Türk Deniz Kuvvetleri'nden bir erin harp gemisi komutanı generali fecî döverek kaçtığını, aynı gün kentte deniz polisince yakalanıp gemide sıkı yönetim mahkemesinin yapılarak yasa gereği urganla asıldığını öykülemez mi?

ABD'de oturup Amerikan doları kazananlar ve bozduranlar için Türkiye dışarıdan yönetilmesi kolay bir cennet ve fırsatlar ülkesiyken, içeriden TL.

kazananlar içinse yönetilemez bir cehennem ve eziyetler beldesidir. Aynı sorunun ABD'de yaşayan yahudiler için de geçerli olduğunu duydum; çünkü İsrail'dekilerle ABD'deki yahudilerin dev boyutlarda fikir ayrılıkları varmış. ABD'den Batı Asya'ya ve Ortadoğu'ya ayak basar basmaz yalın gerçekler bas bas bağırıyor.

1997'de yedi yıllık bir aradan sonra Indıana eyaletindeki West Lafayette'te bulunan Purdue Üniversitesi'nde yeniden görev aldığımda, iki türlü değişiklik gözümüze çarptı. İlki Türkiye'den sonra ABD'ye gelmemiz dolayısıyle bizim gözümüze birden çarpan, Amerikan yaşamında ve genelde insanlardaki değişikliklerdi. Diğeriyse, 1990'dan tanıdığımız bu kentin geçirdiği farklılıklardı. Önce iki mekân arasındaki farklara gelmek istiyorum. Geldiğimiz günden itibaren belki de küçük (250 bin kişilik bir metropol) bir üniversite kentinde olduğumuzdan çevrenin temizliği, sessizliği ve trafiğin düzeni bizi şaşırttı, diyebilirim. Sabahları 06:00'dan itibaren yola iş amacıyla çıkan o yepyeni model araba saltanatı ve sanki yolda kimse yokmuş gibi sessiz ama hedefli bir telâş. Trafikte kesin aksama yok. İnsanlar yolda yürümüyorlar ve yürüyen, kesinlikle yaya işaretlerinden yürüyor, bizdekinin tersine. Çöp sorunu yok denecek kadar az. İnsanlararası ilişkiler artık bilgisayar üzerinde elektronik postayla yürütülmekte. Birgün Purdue'da bizim bölüm Başkanı Profesör Mary Bock'u tesadüfen gördüm koridorda ve "Görüşebilir miyiz?" diye sordum. Bana kibarca "e-mail gönder" demez mi? Okuyup düşünerek yanıt verecek her hâlde diye irdeledim. Baktım, ben de artık aynı biçimde davranıyorum. Sonradan gördüm ki artık kişiler birbirleriyle görüşmüyorlar pek eskisi gibi ve günlerinin yarısı ekran karşısında yazışmakla geçiyor. Elbette bunun iyi yönleri var. Hele yeni çıkan kelime işlemci destekli İnternet ağlarında gramer ve sözcük hataları da düzeltildiğinden, kişilerin yazı dilleri olanca hızıyla ve tutarlı biçimde gelişmekte. Ayrıca birbirlerine bir şey söylemeden önce düşüncelerini tartıyorlar. Tüm ülke yazma eğitiminden geçiyor sanki. Halkın yazma yetenekleri artıyor. Ayrıca İnternet'te belgeler kolayca saklanıp kaybolmuyor. Akıllarda ve dolaplarda tutmak zorunluğu yok. Haberleşmede devrim olmuş, eksisi ve artısıyla insanın yeni oyuncağı bu...

Ancak insan denilen sosyal yaratıktan kopardıkları da fazla. Amerika'ya tahsil yaşamım boyunca bir çok kez gidip tekrar ülkeme geri dönenlerdenim. İnsanlar zaten birbirleriyle makineleşmiş bir toplum

mozaiği içinde eskiden az görüşüyorlardı. Şimdi bu daha da azalmış. Yani, bu görüşmeleri hem resmîleştirmişler, hem de e-posta kanalıyla belgelendiriyorlar. Örnek verirsek, yan yana odası olan iki bilimci görüşmek veya konuşmak için İnternet üzerinden sohbet ederlerse kendilerini daha iyi duyumsuyorlar. Yan odalardan birbirlerine e-mail yolluyorlar, sesli konuşmak yerine. Bu bir tür insanın kendini bilgisayar gibi sanıp robotlaşması anlamına geliyor. İnsanların bu yeni edindikleri huy ve özellikleri bir süre sonra onları birbirlerinden daha da yabancılaştıracaktır. Hele birgün W. Lafayette'deki günlük bölge gazetesinde çıkan ilânı unutamıyorum. İlânda şöyle deniyordu: "Acele edin, bir an önce mezarlıktaki yerinizi ayırın. İki vücutluk yer satın alana bir mezar da bizden bedava. İleride ansızın gerekebilir. Hediyemiz mezarı güle güle kullanın. Bu indirimi kaçırmayın!" Suna'ya gösterdim. Kahkahalarla güldük. İlânı sakladık ve İzmir'de eşe dosta gösterdik. Herkes hem şaşırdı, hem güldü. Bir tek, "Mezarlarımız buzdolaplı ve mikrodalgalı fırınlı, yazları klimalı." demedikleri kalmış. Ama gerçekten bu kapitalist ticaret düzeninde olağan bir uygulamaydı. Bu mezarlık özel bir şirketindi ve şirket de bu yerleri pazarlıyordu. Bunun gibi birkaç şirket olduğundan aralarında rekabet vardı. Satabilmek için reklâm vermişler. Biz TC'de bundan eksik kalır mıyız? Bizde de artık aynı çıkıyor.

Birbirlerine komşu olan asıl Lafayette ve Batı (West) Lafayette kentleri oldukça büyümüş. SIA (Subaru Isuzu Automotive) fabrikası, biz 1990 yazında bu yöreden ayrılırken yeni kurulmaktaydı. Şimdi, bu yöre cıvıl cıvıl sanayi kokuyor. 1990 yılında bu dev fabrika açıldığı zaman, ilk gezdiğimizde, kötü görünüşlü İkinci Dünya Savaşı'ndan kalma araçları andıran açık kasalar ve kötümser bakışlı Subaru markalardan pek etkilenmemiştim. Yedi yılda tasarımda patlama yapan bu markanın West Lafayette'ki fabrikasının ürettiği Isuzu Rodeo ve Amigo'lar Amerika'da şu sıra çok satan 'cipler' yani SUV(Sports Utility Vehicle)'ler arasında. Anımsadığım kadar 1990'da Japonların Pearl Harbor baskınından geriye sağ kalan az sayıda yöre gazilerinin protestolarından fabrika kurulunca olaylar çıkmış ve gazilerin bir bu fabrikayı kundaklamadıkları kalmıştı. Protesto gösterileri ve toplu yürüyüşleri gözümün önünde. Bu olay, örneğin bir Yunan veya Ermeni şirketinin Türkiye'de bir otomobil fabrikası kurmalarına benziyor. Japonya'ya karşı savaş yaşayan ve şehit veren bu eski gazilerin duygularına biraz hak vermek gerek. Hâlbuki bu dev iş

yerinin verimli çalışması sonucu işçi akınıyla zenginleşen yörede lüks mağazalar türemiş. Eski gaziler dahil muhtaç halk refaha konmuş!

1989 yılı 10 Kasım'ında Atatürk'ün ölüm yıldönümünü anmak için Purdue Üniversitesi gazetesine, 'Türkler Atatürk'ü Anıyorlar, Yas Tutuyorlar!' başlıklı bir yazı göndermiştim. 10 Kasım'da yazı üniversite dergisinde çıktıktan hemen sonra, aynı üniversitede Orta Doğu ülkelerinden olan Arap bir araştırma asistanından beni falanca yerde ve saatte söz düellosuna çağıran kargacık buğracık el yazısıyla yazılmış, son derece küstah ve düşmanca bir uyarı mektubu aldım. Bu terörist ağzıyla yazılan mektubun içinde Atatürk'e ve TC'ye yönelik ağza alınmaz küfür dolu hakaretler ve küçültücü sıfatlar vardı. Bu fanatik dinci kişinin mektubunda bana yazdığına göre, Edirne'den trenle TC sınırına girer girmez bilerek ve kasıtlı Atatürk hakkında ileri geri konuşmaya ve onun aleyhine sloganlar atmaya başlamış. Amacı olay çıkarmak ve Türkiye'de insan haklarının olmadığını kanıtlamakmış. Daha sınır karakolunda göze batan bu aklı yarımı hemen jandarma götürmüş ve sorgulamış. Hınç dolu mektubunda, Türkiye'de onun anti-Atatürk davranışlarına tepki gösterilmesini yadırgadığını ve demokratik olmadığını vurgulamıştı. Kendi demokratik Orta Doğu ülkesinde acaba özgürlükleri ne kadardı, diye merak ederim bu hayalperestin? Suriyeli mi, İranlı mı, Iraklı mı, yoksa Suudi mi, bir türlü anlamak mümkün olmadı. Adam, Lâtin alfabesine geçildiği ve şeriatı bıraktığı için TC'ye kan kustuğunu da yazmıştı. Belli ki kuyruk acısı vardı. Genelde Arap kökenlilerle ABD'deki aramız pek yok.

Bir zamanlar Özal'ın desteğiyle, ANAP Başkanlığı koltuğu için Mesut Yılmaz'a rakip gösterilen ve tersten girdiği yeni biten İstanbul yakınında bir otoyoldaki feci araba kazasında yok olan ve zamanının üniversitelererası giriş sınavı ülke birincisi eski Maliye Bakanı merhum Adnan Kahveci, Purdue'nun Elektrik Mühendisliği'nden yıllar önce doktorasını almış. Yeni binalar ve özellikle bilgisayar devriminin getirdiği olağanüstü yenilikler her yerde var. Bu yıl zarfında 7 yıl önceki gibi Purdue'da güzel günlerimiz geçti ve bazı konserlere gittik. 7 yıl önce cazcı Wynton Marsalis'i görmüştüm. Bu kez çok önemli bir müzisyene rastlamadım ya da ben izleyemedim. Bir defasında, bir İngiliz tiyatro kumpanyasının sergilediği Shakespeare'in Bir Yaz Gecesi Rüyası (Mid-Summer Night's Dream)'nı ve eski Yunan klâsiklerinden Aristophanes'den 2 bin yıllık 'Kurbağalar' adlı eserini gördük.

Bu kez 1997'de, West Lafayette'de Purdue Üniversitesi'ndeyken bel fıtığımın verdiği sıkıntılar aşırı derecede. Ama bu arada spor yaşantımı ihmal etmeden elimden geldiğince vücut etkinliklerimi sürdürüyorum. Arada bir üniversiteye bağlı spor yönetiminin düzenlediği eğlenceli ve ödüllü basket yarışmalarına da eskiden beri âdetim olduğu gibi katılmaktan kendimi alamıyorum. Verdikleri 3 adet fanilâ gibi türlü çeşit armağanlar bu uğraşı çekici kılıyor. O gece eve her iki oğlum ve eşim için çok kaliteli toplam 3 tee-shirt, anahtarlıklar, hatıra eşyalar ve bir sürü armağanlarla noel baba gibi dönüyorum. Evdeki basketçi oğlanlara neler olduğunu anlatıyorum, "Baba, bu mucizeyi nasıl gerçekleştirdin, o çembere 3 adımda o topu sokmak için Michael Jordan olman gerekli?" diye soruyorlar. Benimki milyonda bir mutlu rastlantı, ama 'kıssadan hisse' yani ana fikri yaratmak için başlıyorum öykümü anlatmaya...

O gece tüm öğrencilere ve üniversitelilere açık bu basket beceri atışları yarışmasında, yarım yaşımdaki bebelerle yarışmalara katılıyorum. Oradaki en kıdemli amcaları benim her hâlde. Yarışmada çeşitli engeller var, uzaktan çeşitli bölgelerden toplam 30 atıştan 20'sini sokmanız gerekiyor. Ancak bunların arasında en zoru ve neredeyse olanaksız görünen aşama için, upuzun basket sahasındaki orta çemberden üçüncü adımda topu potaya, değil değdirmek, topu sokmak gerekiyor. Bu aşama yarışmanın en yüksek puanlı engeli olduğundan, bunu beceren kişi ödülleri neredeyse garanti ediyor. Görevli olan ağzındaki hakem düdüklü gence yaklaşıyorum. Bana şöyle bir bakıyor. Topu veriyor ve iki hakkın var diyor. İki taraf da sonuçtan umutsuz görünüyor! İlk denememde top uzaktan potaya selâm vererekten geçiyor. Görevli çocuk sarsılan belimi tuttuğumu görünce acaba sakat mıyım diye nezaketen, "Are you OK? (İyi misin)" diye sorup, ikinciyi deneyecek miyim şeklinde soruyor. Ben devam işareti veriyorum. Topu veriyor ve son hakkın diyor, sonra arkasını dönüp sonuçtan emin olduğundan ilgilenmiyor bile. Ben bu kez üçüncü adımda topu potaya değdiriyorum ama çemberden sekip kaçıyor. Görevli sadece kaçan topu izliyor ve işin bitti diye işaret verip beni bırakıyor. Ama ben olayı bırakmıyorum. O sırada mucize saniyeleri yavaş çekimde benim için başlıyor. Bir videonun o anları çekmesini ne kadar isterdim. Topu gidip kenardan alıyorum. Orta daireye gelerek bir an sessizlik içinde potaya yoğunlaşıp, birinci ve ikinci adımlarımı atıp üçüncüsünde kavuniçi topu çemberin göbeğine sanki potanın içine vücudumla girmiş gibi uzaklardan

sokuyorum. Bu işe kafasını o sırada birden bana çeviren görevli çocuk da tanık oluyor ve inanamıyor. Başkası mı attı diye emin olmak için çevresine bakınıyor. Yanıma gelip kural dışı üçüncü atışımda olmasına rağmen, elime yeşil başarı kartını veriyor. Beni cesaretimden dolayı kutluyor ve şöyle diyor: "Good job, you sure don't let it go by, do you? (İyi iş becerdin, başarmadan bırakmıyorsun değil mi?)" "Bu benim yaşam öyküm, yoksa bugün burada olmazdım!" diye yanıtlıyorum. Genç kuşak anlamıyor ama ben ne dediğimi biliyorum. Babam, 1997'de ABD'ye gelmeden önce Çeşme'den vedalaşırken eşime, "Mehmet imkânsızı kafasına koyduysa yapar, sen yeter ki ona göz kulak ve destek ol…" diyerek ikimizi de şöyle bir duygulandırmıştı.

ABD'deki şaşırtanlardan sözetmişken, yeni mesleklerden bir kaçını mutlaka bildirmem gerek! Akvaryumda günlük balık sayıcısı, deodorant firmasında koltuk altı koku alıcısı, ölü evinde cesetin saçını ve makyajını yapan kozmetolojist, boğa çiftliğinde azgın boğalardan sperm (meni, atmık) toplayıcısı, at dişi anestezi uzmanı, müzelerdeki dinozorların toz alıcısı, tavuk çiftliğinde yumurta sayıcı, elindeki aygıtla ineklere yapay sperm verici, yanmış kuru patates (çips) ayıklayıcısı, koruyucu prezervatif (condom) denetçisi!. 2004 ABD'de yine bir seçim yılıydı. Ya yeni bir ilginç başkan seçilecek ya da Bush alıştığı koltuğunda dünya gündemini yönlendirmeyi sürdürecekti... ABD Başkanları'nın 1776'tan bu yana akıl almaz sırlarını yeni çıkan bir okutta gördüm; muhteremler 20'inci yüzyıldaki dünya imparatorluğuna soyunanlardan daha komikler. 1849-50'de Başkan Zachary Taylor köleleri Beyaz Saray'ın mahzeninde saklarmış. 1853-57'de Başkan Frank Pierce sarhoşken at üstünde bir kadını ezmiş, geçmiş ve dönüp bakmamış bile. 1857-61'de ABD'nin ilk eşcinsel sanılan Başkanı James Buchanan'ın sevgilisi Miss Nancy takma adlı Alabama Senatörü Rufus King'miş. 1885-89 ve 1893-97'de iki kez ABD Başkanı olan Grosvenor Cleveland, politikaya soyunmadan önce Buffalo'daki avukatlık yıllarında ikinci kattaki penceresinden sokağa sıkışınca işer, geçenleri ıslatırmış; bu yüzden mahkemeye verilmiş. 4 yıl boyunca Beyaz Saray'da kapanları hazırlayıp fare ölüsü sayanlarla, çok obur olduklarından kongrede horuldayanlar ve nicesi!

3 MEZAR ALANA 1 MEZAR BEDAVA. ABD'de olanlar artık Türkiye'de de var!

Yeni moda cep telefonuyla sipariş alan eski kuşaktan modern sakallı simitçi.

Aralık 2007'te Brezilya'nın başkenti Brasilia'daki Federal Üniversite'de Bilgisayar Güvenliği-Yazılım Güvenilirliği konusunda verdiğim konuşma sonrası üniversiteli gençlerle.

Almanya'da bir karikatürde, "Avrupa'ya bir iki..." diye Türklerle korkunç derecede küçültücü tonda alay edilmekte ve bizim politikacılar da AB'ye ahır kapısından girmek için yalanmakta hababam, yani hiç mi Ata'nın söylevlerini okumadınız babam? Babam İzmir'de Nur'un nişanında (1983); Amerikalı ev sahibim Mr./Mrs. Rohrdanz'le eşim Suna Ankara Hilton'da (1988); Türk'le Efe kendi liselerinin futbol takımlarında birbirlerine karşı son kez oynadılar (2002); Demirel'le ODTÜ'deki İstatistik Günü öğrenci etkinliğinde oturumu açarken (25 Mayıs 1990); Babamlı, sağdan dördüncü, Uşak Turan İdmanyurdu, Alaşehir'i 5-1 yendiği gün çekilen foto (1 Haziran 1940).

Fulbright'ın 50'inci yıldönümünün kutlamalarına katılmak için İzmir'den Ankara'ya gittiğim 1996'nın soğuk bir Aralık günü karşıma bir olanak daha çıktı. Bir kapı diğerini açtı, Konfüçyus'un "Kapı kapıyı açar!" sözündeki gibi. Ben bu sözü ilk kez Akhisar'da bana oto sürücülüğü öğreten eski Altınordu'lu usta solaçık futbolcu Halil Abiden duydum, 1967'de!

M.Ö. 551'de eskiden Orta Krallık denen kuzey batı Çin'in Çufu köyünde doğan Kong Fuzi ya da 'Sahip Kong' Çin'in bilgesi. Kong Fuzi ya da Konfüçyus, devletin görevinin insanlarını mutlu etmek olduğunu ve yöneticilerin güç kullanmak yerine kendileri örnek hareketlerde bulunarak yönetmeleri gerektiğini söylermiş. "Eğer ben hatalıysam, karşımdaki en güçsüz insanın karşısında bile korkarım. Ama doğruysam ve haklıysam, korkmadan binlerce ve onbinlerce insanı karşıma alabilirim." dermiş. Kendisine o zamanın hırsızlarına nasıl dur demesi gerektiğini soran bir derebeyine şöyle yanıt vermiş: 'Eğer sen bu kadar hırslı ve paragöz olmasaydın, onlar da sana özenmezler ve üstüne para versen bile senden çalmaya yönelmezlerdi.' Onun söylediği binlerce analektlerden (bilge söz) bir tanesi annelik ve babalık hakı üzerine olup, "Anne ve babanıza, hastalığınızdan başka hiç bir endişe ve eziyet vermeyiniz!" der. Tarihin söylentilerine göre bebek Kong doğduğunda öyle çirkinmiş ki anne ve babası onu ormana bırakmışlar. Bir dişi kaplan gelmiş ve onu ininde emzirmiş, korumuş ve ona annelik yapmış. Kong Fuzi sonradan Sahip Kong olmuş ve başta Han hanedanı olmak üzere 1949 komünist devrimine kadar hep imparatorların baş tacı olmuş. Komünistler zamanında gözden düşmüş ama şimdi yine yeni Çin kuşaklarının esinti kaynağı olmuş. 1993'de Çin'deyken, Pekin'den Kong Fuzi'nin anıtmezarına gitmeyi düşündüm. Ama doğrudan uçak gitmediği için ve trenle de çok uzun olduğundan vazgeçtim. Hem sonra, Çin'in Sahip Kong'u varsa, Türk'ün de Hazreti Mevlâna'sı var. O ne demiş?

Cömertlikte, yardım etmede... akarsu gibi ol.
Şefkat ve merhamette... güneş gibi ol.
Başkalarının kusurlarını örtmede... gece gibi ol.
Öfke ve asabiyette... ölü gibi ol.
Tevazu ve alçak gönüllülükte... toprak gibi ol.
Hoşgörülükte... deniz gibi ol.
Ya olduğun gibi görün... ya göründüğün gibi ol.

Her neyse dönersek o gizemli geceye, masayı paylaştıklarım arasında, ODTÜ Fizik'ten Prof. Ş E.'yle ilk kez tanıştık. Sohbeti koyulaştırdık. Bana, Fulbright'la TÜBİTAK NATO-B2 bursunun her ikisini de aynı yıl kazanarak ABD'ye gittiğini ve birini diğerine ekleyerek 2 yıl kalıp döndüğünü anlattı. Ben, ne yalan söyleyeyim, şaşırdım, kaldım. Bu kadar yıldır akademik yaşamdaydım ve NATO-B2 bursu diye bir olanağın farkında bile değildim. ABD'den birlikte çalışma yapmak istediğiniz bir üniversite üyesi bilimci, size araştırma için davet mektubu veya faksı gönderiyor. Siz de karşılığında TÜBİTAK'a bir proje öneriyorsunuz. Sonunda, kazanırsanız 4 veya uzatılırsa, 6 aylığına gidip dönüyorsunuz. Burs karşılıklı değil, yeter ki çalışma raporlarınız zamanında teslim edilsin. O hafta sonu İzmir'e dönünce hemen TÜBİTAK NATO masasıyla telefonda görüştüm. Başvuru tarihlerini aldım. Çağrı fakslarını George Washington ve Purdue Üniversitelerinden e-mail haberleşmesi sonucu alarak, Şubat 1997'de TÜBİTAK'a güçlü bir proje önerisiyle başvurdum.

ABD'ye 1997 Ağustos ayının 13'ünde ayak bastığımızda durum şöyleydi. Vizem akademik değişim programlarındaki profesör veya akademisyenlere verilen J-1, aileminki J-3'dü. Düşünün bir kez, bir bilimci olarak ABD'ye kaçıncı gelişim ve benim bu denli önemli vize kurallarından haberim bile yok! J-1 vizesi pranga mahkûmluğu gibi bir şey. Sadece araştırma yaptırıp ve birkaç ek ders verdirip, belli bir fukaralık düzeyinin üstüne çıkarmadıkları ve neredeyse bedavaya gelen bir akademik kölelik zinciri. Bunun acısını ancak yaşayanlar bilir. Purdue Üniversitesi'ndeki artık bu yaştan sonra çekilmeyen ve genç asistanlara verilen ayda brüt 3000$ maskaralığına 10 ay dayanabildik. Çünkü TÜBİTAK-NATO B2 bursundan akmasa da damlayan toplam 850$ burs ve Türkiye'den Alsancak'taki 1997 Nisanında sattığımız evden geri kalan birkaç bin dolarla ilk seneyi borçla bitirip Cleveland'daki yeni işimize ve evimize 1998 yazında taşındık.

Yeni işim Ohio'nun ünlü özel üniversitesi olan Case Western Reserve Üniversitesi'nin İstatistik Bölümü'nde öğretim üyeliğiydi. Yeni evimizse, Cleveland banliyölerinden İtalyan asıllı çoğunluk Sicilya'lı göçmenlerin 1910'lu yıllarda yoğun göç ettiği Mayfield Heights ilçesindeki Belrose Road 1189 no'daki güzel anılarımızın geçtiği çocuk parkına komşu, bungalow tipinde 50 yıllık 2 katlı bir konuttu. Öyle ki bu sokaktaki Smargassi ailesi gibi bazı komşularımız ev içinde hâlâ İtalyanca konuşuyorlardı. İçinde kahve ve çay içilebilen 'Barnes ve Noble' ya da 'Books-A-Million' gibi

zincirleme okutevleri, ABD'nin artık sadece TV ya da video izlemeyen ve önemli derecede okuyan bir toplum hâline dönüşümünü simgeliyor. Okuma tutkusu, ABD'deki 1990'ların yeni binyıla girmeden önceki olumlu gelişmelerden biri olarak gözüme çarptı.

Göktürk ve Efe'nin okulları pek yürüyüş uzaklığında değildi ama yine de Göktürk'ünkine yürünebiliniyordu. Çoğu zaman sabahları ya ben ya da anneleri, 1997 yazında 800$'a aldığımız eski püskü karavanımız 1986 Plymouth Voyager veya 1998 yazında 1100$'a edindiğimiz Toyota Tercel'le oğlanları okullara kar kış demeden götürdük ve getirdik. Cleveland kentindeki yeni iş yerim olan CWRU'deki görevime Purdue'den naklederken, yine J1-J3 vizelerimiz binbir zorlukla uzatıldı. Sonunda, Case Western Reserve Üniversitesi'nin 15 aydır hizmet verdiğim İstatistik Bölümü bana ayıracak paraları olmadığını söyledi. Küçük düşürücü ama gerçek olaylar yaşıyorduk. 1999 Temmuz sonunda J1 vizem bitiyor ve yeni bir iş olanağı çıkmazsa, anavatana ailece dönmemiz kesinleşmiş oluyordu. O günler nefes kesici olduğu kadar aşırı riskliydi.

1999'dan sonra 2 yıllık hukuksal savaşım sonunda, 2001 yılı Kasım ayının sonunda yeşil kartlar postadan çıktı. 1997'den sonra 5 yıl uğraştık ve 2002 yılı sonunda yeni bir kennte, geçiciden kalıcı pozisyona geçtik. 2008 Haziran ayında ise hanım ve çocukların ABD vatandaşlık işlemleri bitti. Şimdi gelin, "Türkiye'ye ne zaman artık temelli dönüyorsunuz?" diye bizi sevenlere anlatın bakalım başınızdan tek tek geçenleri. Gece yarısı 3'te Atlanta'da sıraya girip öğlen sıranız gelince zebellah asık suratlı bayan görevli tarafından aşağılanıp reddolunmaklar dahil... 1990'larda geçim derdinden Suudi Arabistan'a gitmeyi düşündük. Ramazan vakti İstanbul'daki lüks Divan Otel'den aday olarak bendenizi telefonda azarlayan Suudi Rektör yardımcısı Bay Dakhil'e dayanamadık, değil oraya gitmeyi. Neymiş ölmeden orda toplanılırmış, benim öz ülkeme ve bizi esaretten kurtaran Atatürk'e düşman olan bir yere neden gideyim, Çanakkale Şehitlikleri varken? Suudilerin Osmanlı Türk tarihinin bir abidesi olan Suudi Arabistan topraklarındaki Ecved Kalesi'ni 5 yıldızlı Sheraton Oteli yapılacak diye yok etmeleri inanılır gibi değil. Gelin bakalım sıkıysa Çanakkale'deki düşman mezarlıklarının birinin tozunu silin ve görün. AB'den işitin azarı görün. Sanki biz kiracıyız, onlar ev sahibi.

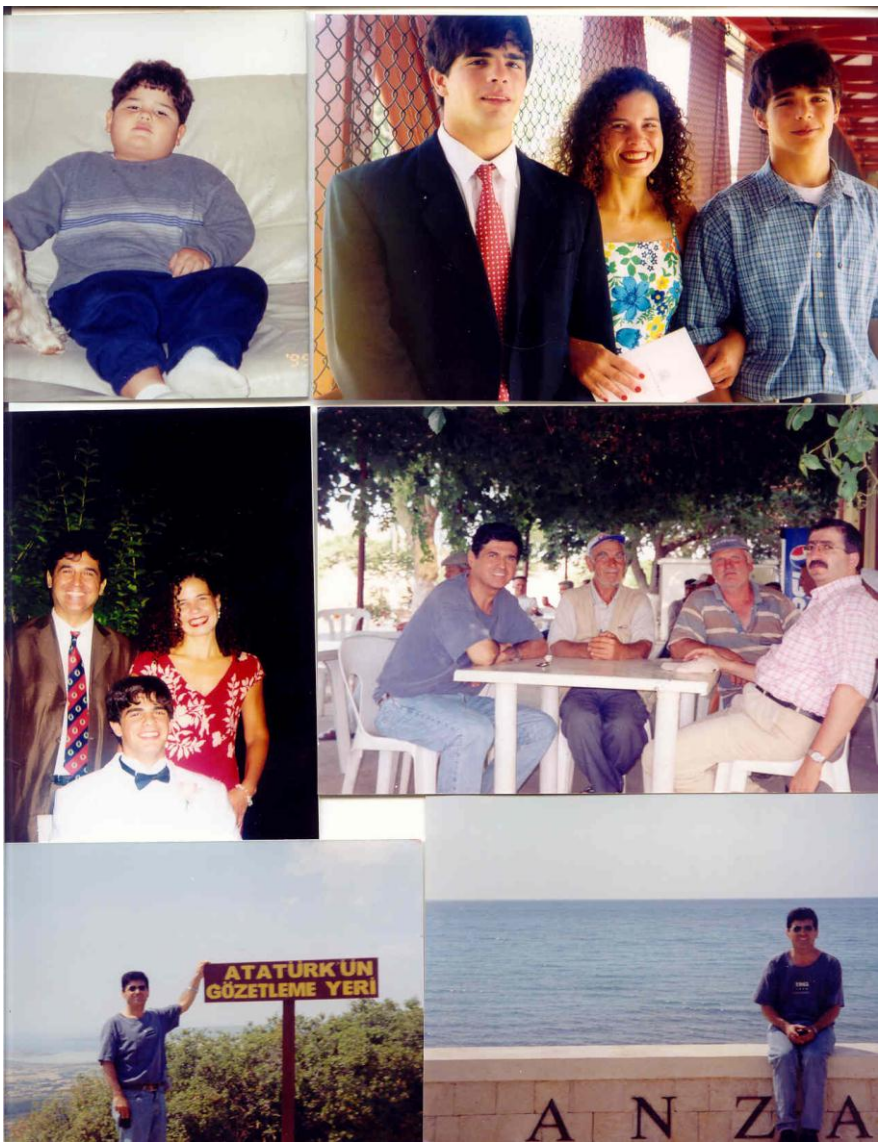

Hakan çocukluğunun zevkini çıkarıyor (2000); Göktürk, annesi ve Efe ABD'de lise mezuniyet törenlerinde (24 Mayıs 2002); Babası, annesi ve Göktürk, liseden mezun olduğu, diplomasını ve 'en başarılı atlet' ödülünü aldığı gün (25 Mayıs 2002); Alçıtepe köylüleri ve kılavuzum ÇOMÜ'den öğretim üyesi Ahmet Beyle köy kahvesinde (2002); Atamın Anafartalar'daki gözetleme yeri, yorumsuz; Anzak törenlerinin yapıldığı ve çıkartmanın başladığı söylentilenen Anzak koyunda tarihi anarken (2002).

Amerika'nın Hâlleri - İki Meme ve İki Vietnam Öyküsü

7 yıllık bir aradan sonra Purdue Üniversitesi'ne döndüğümüzde ve yine aynı kentte ziyaretçi öğretim üyesi olarak bıraktığımız yerden başladığımızda, bundan böyle çeşitli yıllarda hizmet verdiğim Amerikan üniversitelerinde başımıza ilginç olaylar gelecekti. İlk olarak başladığım Purdue'da, oldukça düşük maaşla pazarlık yapmadan ellerine düşerek asistanlara verdikleri paraya anlaştığımızı geç anladık.

İşte bu ABD'de, "Senin değerin bu kadar." demek olurken, Türk kafasıyla bizim sanki paraya değer vermediğimiz anlamına gelebilirdi. Çünkü ABD'deki 3000$ aylık Türkiye'den sanıldığı gibi 3 bin değil. Bir kere, vergilendirilince ve sağlık sigortaları çıkarılınca geriye 2 bin dolar kadar kalıyor. Türkiye'de vermediğiniz 750$ ev kirası ve yeni ev kurmaya dair görünmeyen şaşırtıcı beklenmedik giderler eklenince borç çukuruna doğru hızlı bir biçimde üzülerek düşüyorsunuz.

Bölümde daha önce 1997 Ağustosunda İstanbul'daki ISI (Uluslarası İstatistik Enstitüsü) konferansında bulunmuş John Deely adlı profesör arkadaşımız dışında benimle veya yaptığım projeyle pek ilgilenen yok. Bazı Amerikalı istatistik doktoralılardan Purdue'da öğreten Dr. Rebecca Doerge ve hatta Hintli olup ta Türklerden her nedense nefret etmiş bölüm kurucusu 2003'te ölen Profesör Şanti Gupta gibi doğulu yabancılara (!) allerjik bünyelerin kibirlerinden geçilmiyor.

Dünya görüşü olmayan Amerikalılar yabancı akademisyenleri başta hor görüyorlar. Hele hele Orta Doğu'dan Türk ve müslümansanız, yandınız ve bittiniz. Üstelik, gizlemeyi beceremediklerinden, niyetleri açık seçik belli oluyor. Bu kadar ülke dolaştık ve mürekkep yaladık. Galiba artık anten ve algılayıcılarımızdan ırkçı davranışlar kaçmıyor.

W. Lafayette'de kaldığımız bu yıl içinde çok değişik olaylara tanık olduk. Orada, yeni gelen Türk öğretim üyesi ailelerin varlığından oldukça rahatsız olan ve sürekli sanki onlara dert oluyormuş gibi, "Ehh, artık Türkiye'ye ne zaman dönmeyi düşünüyorsunuz?" diye sorup tereciye tere satan Türk eski öğretim üyelerine ve onlardan daha bilmiş sosyete gülü eşlerine rastladık. Doktoramı bitirdiğim 1981 yılında Oregon'un başkenti Portland State Üniversitesi Elektrik Mühendisliği Bölümü'ndeki Profesör Frick'ten 'Assistant Professor' kadrosunda iş önerisi almıştım. Aileme ve ölüm döşeğinde olan dedeme manevî borçlarımın olduğunu söylediğimde

Dr. Frick çok şaşıracak ve neredeyse küçük dilini yutacaktı. Bu göreve kırk kadar Hintli ve Çinli başta olmak üzere yeni doktora adaylarının talip olduğunu bana oracıkta söyleyivermişti. Ben de akıl almaz biçimde öneriyi reddetmiştim!

Bendeki vatana dönme tutkusu bir çelik iradeydi ve hiç bükülmedi. Kendime göre ideallerim vardı. Ülkeme içimden ve dışımdan verilmiş sözlerim vardı. Yoksa çok önemsiz miktardaki $\frac{1}{4}$ oranda ODTÜ'ye olan karşılıklı burs borcumu bana pozisyon öneren bu ve benzeri Amerikan üniversitesinden aldığım aylıklarla bir yılda eritmek işten bile değildi. Nedense maddeyi değil, manayı seçtim.

En verimli yıllarımı içimdeki o engin vatanseverlik duygusundan olacak, benim kanım ve canım Türkiyemde tüketmeyi ve yararlı olmayı temelde amaç edindim. Kendi kanımca, doktora eğitimim sonrası ABD'de kalıp vatana herhangi bir biçimde hizmet verememeyi yanlış bir karar olarak gördüm. Kimseden etkilenmeden kendi kararımı kendim verdim. Kesinlikle pişman değilim. Ülkemde emekli olana kadar yasanın tanıdığı toplam 25 yıl ve fazlası süre içinde elimden geldiğince hizmet verecek ve savaşacaktım. Bu emelime ulaştım. Dolayısıyle zamanında ABD'de kalma şansı engin olan bu insan daha zoru seçip hemen yurduna döndü.

Yıllarca ODTÜ ve DEÜ'de Türk gençlerine akademisyen kimliğimle elimden geldiğince katkıda bulundum. Enerji Bakanlığı, TEK ya da Savunma Sanayi gibi devlet bürokrasisine de danışman kimliğimle hizmet verdim. Emekli olduğumda ABD'ye, kendi ülkemde kurumaya ve kopup düşmeye yüz tutmuş meslek onurumu yeniden canlandırmak için döndüm. Türkiye'den 46 yaşımı bitirdiğim yaz, bitkin bakışlarımdan olacak bana acıyarak bakan pasaport polisinin önünden geçip THY'nin Chicago uçağına binerek Purdue Üniversitesi'ne geldim. Vardığımda üstüme ölü toprağı serpilmiş gibi, yurdumun sadece kendini seven bazı narsistik insanlarından yılmış, bitmiş ve vücudumda dokuz çeşit arazla bezmiş bir görünümüm vardı.

Meğerse bizleri burada da çeşitli sürprizler bekliyormuş. ABD'deki Türk asıllı Amerikan vatandaşı olmuş ya da olmamış bazı insanlar, isteyerek ya da istemeyerek anlaşılmaz biçimde havalarını attılar. Yaşlısı ve genci...

1 Kasım 1997 tarihinde bir Pazar günü, 29 Ekim kutlamalarının olduğu gece tanıştığımız ve tüm bu sözlerin tersine bana cesaret veren ve

"Mehmet Bey, Tanrı aşkına sizin diğerlerinden ne eksiğiniz var? Profesörlüğe, üstelik bölüm başkanlığına başvurun. Siz hem kurucu bölüm başkanlığı, hem de kurucu dekanlık yapmışsınız. Türkiye'de bu işler daha zor. Üstelik ABD'nin en saygın yüksek öğretim kurumlarından biri olan Texas A&M'den doktoranız var. Ayrıca, ODTÜ'den 7 yıllık full-profesörsünüz." diyerekten moral veren ve bizi yüreklendiren, Indıana eyaletinin Ball State Üniversitesi'nden artık rahmetli Prof. Erdoğan Kumcu ve eşi Emine Hanımı unutmamız mümkün mü? Onlardan çokça medenî cesaret aldık. Onlarla sosyal yönden pek görüşemedik, ama ne zaman başvurduysak yardım ettiler, dillerinden ve ellerinden gelebildiği kadar. Çünkü başlarından geçenler, bizim öykümüze oldukça benziyordu. Onlar da J1 vizesinden yeşil karta geçmeden onay almak için epey ter dökmüşler, ama üniversitedeki amirlerini ikna edebildiklerinden mahkeme yoluna gitmeye gerek kalmamış. Yıllarca Türkiye'de belli bir YÖK baskı rejiminde yaşayanlar için kendine özgüveni kalmayan bizim gibi akademisyenler, ABD'de geçici kalıp Türkiye'ye dönmeye mahkûm hissederler kendilerini.

Olağan koşullarda 1 yıl sonra İzmir'deki daha 1997 Nisan'ında yeni geçtiğimiz evimize tıpış tıpış dönmeyi plânlayan bizler, nedense o hafta sonu Kumcu ailesine yapılan bu ziyaret sonrası aldığımız medenî cesaret sonucu aile kararı gereği rota değiştirdik. Bir süre sonra kendimizi aşarak 2'nci yıl kalabilmek için ABD içinde birçok doğru, yanlış ve rastgele üniversitelere yazmaya başladık. Yazdığımız 50 kadar yer arasından Cleveland'daki Case W. R. Üniversitesi'nin İstatistik Bölümü, bilinmeyene giden Amerika maceramızdaki 2'nci durağımız olacaktı. Ziyaretçi pozisyonu bile olsa ve referans mektuplarınız ne kadar güçlü olursa olsun, eski bölüm başkanının iki dudağı arasındasınız. Yani, Purdue İstatistik Bölümü Başkanı Prof. Mary Ellen Bock, benim hakkımda kazâra kötü bir referans (tavsiye) verse bu işi kesin alamazdım. İyi izlenim bıraktığım için onun tavsiyesinin etkili olduğunu sonradan öğrendim. 'Network(Ağ)' dedikleri bizdeki deyimiyle tanışıklık örgüsü olmazsa bu işler olmazmış meğer ABD'de. Bu adet bir Türk olarak bana nedense hiç yabancı gelmedi!

1 Haziran 1998'de CWRU'da yaz derslerine başladım. Bir otelde kaldığım geçici sürede, Michael Jordan'ın harika finalde Utah'ı yenerek basketbol sporunu bıraktığı o muhteşem ana tanık oldum. Bu,

İspanyollardan kalmış, tarihî majestik Alkhazar (El-Hisar) otelinden her gün okula yürümek ve sonradan yarış bisikletimle derslere yeni bir asistan adayı gibi koşturmak, yıllar sonra bana taze bir gençlik aşısı oldu. Bu sırada Mayfield Heights'daki yeni evimizi gazete ilânından buldum. Sahibi İtalyan asıllı genç iş adamlarından birinin evini, hoş olmayan pahalı koşullarda kiralamak zorunda kaldım. Bu çevrede daha önce İtalyan kökenli göçmenlerle Orta Doğu'lu halklar arasında çok kavga döğüş olduğundan bize biraz nefretle bakıldığının farkındaydık.

Yaşam öyle Amerikan filmlerinde dışarıdan görüldüğü gibi altın sinide bize sunulmuyordu. Önümüzde bizim için sabır ve serinkanlılıkla çözülmeyi bekleyen güçlükler vardı.

İki büyük oğlana türlü randevulardan sonra okullar ayarlandı. Hakan'ın ana okul öncesi minikler okulunu da bulduk. 15 Haziranda da gelip ailemi Cleveland'a taşıdım. West Lafayatte'de taşınmak için bir Go-Ryder marka kamyon seçtik. Böyle bir maceraya ilk defa girişiyorduk. Taşınmadan birkaç gün önce evimizin bodrum katını aşırı yağmur yüzünden su basmaz mı! Sonraları bu su basma olayının faturasını bile biz evden taşınmadan önce evi satınalan yeni ev sahibi, açıkgöz ve fırsatçı, daha doğrusu üçkağıtçı adam bize ödetmeye kalkmaz mı? Yani şu Amerika'da biraz zayıf ve pısırık davranın, elinizdekini ve cebinizdekini son dolarına kadar alıp götürmeleri ve iş yapıyoruz kılıfında emin olun sizi soymaları her an mümkün. Hâlâ bu tür, özellikle kredi kart şirketlerinin kendi başlarına ekledikleri türlü kalpazanlıklar için her gün telefonlarda savaş verdiğimi söyleyebilirim.

Sağlık ve kira depozitosu konuları başta olmak üzere şimdiye kadar en az 5 bin dolarımı kargalara yem olmaktan kurtarmışımdır. Amerikalılar sağlıkları için artık spor kulüplerinin yolunu tutuyorlar. Bir yandan lokantaların dev tabaklarından silip süpürdükleri gereksiz kalorilerine elveda derken, spor kulüplerinde çene çalıp orada günlük konuları çözüyorlar ve dedikodu yapıyorlar. Zaman kaybına hiç gelemiyorlar, yani bir taşla iki ya da üç kuş vurmak istemeleri sonucu hızlı yaşamak onların bir parçaları hâline gelmiş. Şimdi okumakta olduğum New York Times'ın en çok satan okut listesinden ve içinde yüzlerce öğüdün yer aldığı Yaşamın Küçük Öğütler Okutu'nun bir sayfasında, "Hastane faturalarının %89'u hatalıdır ve hatalar sizin zararınızadır. Gözden geçirmeden sakın ödemeyin." diyor.

15 Haziran 1998 Pazar günü kamyonu W. Lafayette'de sabahtan yüklemeye başladık. Tüm gün uğraştık. Bizi sevenler, başta muhterem Amerikalı dostlarımız Marshall'lar olmak üzere, Göktürk'ün has arkadaşı Seth ve ailesi bizi uğurlamaya gelmişlerdi. Göktürk, Temmuz 15'e kadar Seth'lerde konuk oldu. Daha sonra İzmir'e uçmak üzere, Suna, Efe ve Hakan'la Şikago'da 30 Haziranda buluştular. Bense, 29 Temmuzda İzmir'e uçtum ve birlikte 23 Ağustosa kadar yaz tatili yaptık. Bu Türkiye gezimiz, ailemizin 2004 yazına kadar topluca Türkiye'ye son yolculuğu olacaktı. Aman Tanrım, bir yıl önce 8-10 bavulla geldiğimiz evden ne kadar çok ıvır zıvır çıktı. Tıka basa dolan orta büyüklükte bir kamyonla yola şen şakrak koyulduk. Sanki Anadolu'dan Almanya'ya çalışmaya giden bir işçi ailesi görünümündeydik, fikir işçisi. Daha önce Cleveland'a beni işe alan bölümle görüşmek için bu yoldan hafta sonu kiralık Toyota Camry'le gitmiştik. Yolu iyi biliyorduk. Ben orta boyda kocaman kamyonla önden seyrediyorum. Bizimkiler de eski Plymouth Karavan'la beni izliyorlar.

Sanıyorum, Indiana'nın Ohio sınırına yakın Greenville dedikleri bir yerde birkaç gün önce görkemli bir fırtına olmuş ve hortum toprağa inmiş. Biz de oradan geçiyoruz. Ben ilk kez ağır vasıta kullanıyorum. Birden bire midemin bulandığını ve tekerleklerin takır tukur sesler çıkardığını işittim. Önce bir tekerleğin, sonra da ötekisinin üstüne düştüm, sanki gökten yere paraşütle iner gibi. Sendeleyince, lastiklerin patladığını sandım. İki üç saniye süren o dehşet verici sahneyi anımsadıkça tüylerim diken diken olur. Eşim Suna ve bize taşınmamızda çok yardımcı olan daha o zaman 12 yaşındaki ortanca oğlum Efe'nin anlattığına göre, benim kamyon birdenbire yerden havalanmış. Bizimkiler, "Bakın babamız havalandı uçuyor!" diye çığlık atmışlar. Meğerse o bölgede süregelen müthiş hava akımı ve benim yaramazlık yaparak 70 mil (110 km.) gibi bir hızla o yüklü kamyonu sürmem sonucu, bu mucize oluşmuş. Eğer frene bassaymışım takla atıp bu dünyaya veda edebilirmişim. Bu olayın aynısı, daha sonra Cleveland'da tanıştığımız Ukrayna'lı bir profesörün başından geçmiş. Eşi, acı frene panik sonucu bastığı için kamyonun kontrolu elden giderek şarampole yuvarlanmışlar. Karı koca hastaneye kaldırılmışlar ve ucuz kurtulmuşlar. O gece yarısı Cleveland'a zar zor birkaç kez karanlıkta adı sanı belirsiz kasabalarda kaybolaraktan çok geç vardık.

İlk gece her zaman hep maceralıdır. Sabah uyanırsınız ve "Neredeyim ben?" diye sorarsınız kendinize. Sonradan yeni bir yaşam başlar yeni bir

kentte, çocuklara yeni okullar bulunur ve yeni bir akademik ortama girilir, yeni bir üniversitede. Bakarsınız komşulardan biri sizinle dostça selâmlaşır, bir diğeri de, "Nereden çıktınız da geldiniz?" anlamlı bakışlarla ve nefretle sizi süzer. Hep yeni bir mücadeledir, ABD'de yeni bir kentte yaşam dedikleri. Belirsizlik bulutu içinde geleceğinizi tam odaklayamadığınız yaşam merceklerinizden, "Acaba bir sene daha burada kalacakmıyız, kalıcı iş bulacak mıyız, geçinebilecek miyiz, yoksa yolumuza devam mı edeceğiz?" diye hep sorarsınız kendinize; göz kapaklarınızı her gece, yeni doğacak parlak bir güne yorgun argın kapatmadan önce.

Cleveland'daki Mayfield Heights kasabasında, iyisiyle kötüsüyle karıyla, kışıyla, soylusuyla ve soysuzuyla, yemyeşil bir park yanındaki o eski bungalow tipi evde 14 ay geçirdik. Ev sahibimiz İtalyan, sanki Sicilya mafiasının yeni Amerikan kuşağındaki temsilcisi gibiydi. Genç patron Al Kapon'un sanki bir şubesi ve belinde silâh taşımayan daha medenîsi. Allah insanları bu tür büyük kentlerde bu tiplere kiracı düşürmesin. Önceden aldıkları 1500$ depozitoyu bir yıl saklayıp sonunda yarısını bile geri vermezler. Ne yapalım ekmek parası dedik, sineye çektik bu kazıkları da. Kiralık evin derdi büyük oluyor. Hapis hayatı gibi bir kepazelik, sonunda ev sahibi sizi bir güzel soyuyor. Elindeki 1.5 kat kira bedeli olan depozitonun büyük kısmını geri vermeyerek, üç kâğıtçı ev sahibi rolünü bir güzel oynuyor. Adam zaten geçimini böyle sağlıyor. Cleveland 4 milyonluk büyükçe bir kent, Şikago kadar büyük olmasa da. Göle sırtını dönmüş Kuzey Amerika'nın ilklerinden koyu bir sanayi kenti. Son 20 yılda yapılan atılımlar sayesinde çürüyen bir kent olmaktan kurtulmuş. Yeni bir çehre kazanmış. Dediklerine göre, kent kirliliğinden ve sanayi atıklarından dolayı birgün yağ bağlamış olan Cuyahoga ırmağı sigara izmaridinden ateş almış ve az kalsın koca kent yanıyormuş.

Cleveland, Doğu Avrupalıların göç ettiği ve büyük Aşkenazi yahudi yerleşim merkezlerinin bulunduğu eski bir liman. Yahudilerin ve Sloven-Hırvat asıllıların kendi radyoları var, aynı Şikago'da Polonyalıların olduğu gibi. Filarmoni orkestrası ve Cleveland Clinic sayesinde ün kazanmış. Cleveland Clinic'te bizim anavatandan gelen Varan Şirketi sahibi veya Sabancı soyadlı hatırlı hastalar da var. Yanlarında bavul dolusu Amerikan doları taşıyıp getirmekle tanınmışlar. Nakit dolarları görünce eli ayağına dolaşan ve yalnız kredi kartıyla çalışan hastaneyle sorunlar çıktı. Hastanenin otel lobisinde sanki kendi memleketinizdesiniz...

Clevelandlılar, senfoni orkestrasıyla haklı olarak ne kadar öğünseler azdır. Birgün Mendelson'un ağırlıklı çalındığı bir konsere gittik. CD'den dinliyor gibi kaliteli bir performans izledik. Sonradan öğrendik ki evde şu dinlediğimiz klâsik müzik CD'leri, zaten Cleveland Orkestrası tarafından yapılıyormuş. Cleveland'da büyük evler ve dev boyutlarda malikaneler hep 1900'ler öncesi vergisiz zamandan kalmış. Karı kışı da oldukça bastırıyor. Zaman oldu evimizden çıkamadık. Yıl başından 125$'a anlaştığımız, erken saatlerde yalvar yakar bazen sürekli ısrarımız üzerine lütfen gelip kar küreyen paralı özel firmalar sayesinde araba yolumuzu açtırıp işe gidebildik. O buz gibi sabahları ağzımızdan duman üfürerekten çocukları, eğer tatil edilmediyse, okullarına götürebildik. Bazen zar zor okula çocukları ulaştırdığımızda, okulda bizden başka kimsenin olmadığı günleri de yaşadık. Nedeni, TV'deki doğru kanaldan sabahın telâşında hangi okulların kar tatilinden kapalı olduğunu öğrenememiş olmamız! Kışın bize göre olmadığını bir kez daha anladık. Hele son 6 yıl içinde Ankara'yı çoktan unutup İzmir'e taşındıktan ve sıcak iklime alıştıktan sonra. Cleveland'daki kış mevsimi, bizim şimdiye kadar geçirdiğimiz, Ankara'da evimizin su borularının donduğu ve patladığı 1985 kışı dışında en korkunç geçen mevsim oldu.

Birgün, Suna'yla birlikte Hakan'ı hastanedeki doktora götürmüştük. Her nedense dalgınlıkla kendimizi dışarıdan kilitledik ve arabamıza giremedik. Tanıdık olan Hatice Hornyak Hanımları çağırdık ve orada 1 saat kadar bekleyerek zaman tükettik. İyi ki öyle olmuş, Allah bizi seviyormuş. Yoksa eve erken dönseydik, belki de büyük bir deprem gürültüsüyle bahçeye düşerek tüm elektrik TV kablolarını kesip yıkan ve yarım ton ağırlığında olan dev boyutlardaki buz saçağının altında kalabilirdik. Hele o zaman daha tonton ve hâlâ tıpış tıpış yürüyen bebek Hakanımız, kardan adam yapacağım diye bahçede koştururken, buz kitlesi pisipisine kafasına inebilirdi. Bu olasılığı düşünmek bile ürpertiyor insanı. Efe'yle Göktürk uykularından dehşetle uyanmışlar. O gün kardan okullar tatildi. Biz geldiğimizde sanki dilleri tutulmuş, bize anlatmaya çalışıyorlardı. İzmir'den alıştıkları üzere deprem olduğunu sanıp dışarı fırlamışlar. Onları da Allah korumuş. Telefonlar ettik ve nihayet elektrikçiler, TV şirketi vb. geldiler ve kabloları ağaçlardan topladılar. Arka bahçedeki tüm heykelcikler ve ahşap mobilya tuz buz olmuş. Yerdeki 1 metre uzunluğunda ve yarım metre genişliğinde, toplam neredeyse 500

kg. ağırlığında buz kalıbı görülecek bir şeydi. Ucuz atlattık, bir kez daha ölümlerden döndük. İnanılmaz talihimiz varmış.

İnsan yaşamında bazen inanılmaz doğa olayları oluyor ve hepimiz aciz kalıyoruz. Doğanın acımtrak ve acımasız güçlerine karşı Allahın hikmeti veya alın yazısıyla rastlantı eseri kurtuluyoruz. Verilmiş sadakamız varmış, diyerek hayatta kaldığımızla avunuyor, hâlimize binbir kere şükrediyoruz. Elbette, karın lâpa lâpa yağdığı günlerde ahalinin kar kızaklarıyla kaydığı tepelerden, ailece biz de tek ve çift kişilik kızaklarımızla pikeler yaptık. Karla buzun zevkine son noktasına kadar vardık. Çok yaygın bir alandaki park gezisinden bir akşam evimize dönerken, Cleveland'ın o karlı yollarında ve kent dışında kaybolduk. Eski ve bitik arabamız olan Dodge Caravan'la buzlu yollarda, hafif kayaraktan ve raksederekten korkulu rüyalar geçirdik. 14 ay süresince yeni aileler tanıdık. Dr. Hale ve eşi göçmenlik avukatı Joel; sonradan Naples-Florida'ya taşınan Hatice ve Tom, Zeynel ve Güngör, Sencer ve Suna'nın ortaokuldan beri görmediği Darende'den oyun arkadaşı Sencer'in hanımı Gülergin'i sayabilirim. Bunlar dışında, ailemize yazarı olduğu ve içinde 1900'lü yıllardan önce bölgeye ilk taşınan müslüman Türk ailelerden söz eden 'Cleveland Tarih Ansiklopedisi' okutunu bize gitmeden armağan eden Amerikalı, uyduruk değil, gerçek Türk dostları tanıdık. Tarih uzmanı Dr. John Grabowski'yle, inanılmaz gelecek ama sırf Türkçe'sini yitirmesin diye her yaz Ankara'daki TÖMER kurslarına gidip dönen eşi Dr. Diane Grabowski'yi nasıl unutabiliriz? Bu çifte 2003'te Türkiye Büyükelçiliği tarafından 'Gerçek Türk Dostları' ödülü verildi...

Yıl 1991, aylardan Mayıs, yer Ankara. TRT 2'nin sunduğu ve konuk olarak çağrıldığım 'Mesleklerimiz' adlı bir programda spiker bayanın sorularına yanıt vererek, tüm Türkiye'nin liseyi bitirmekte olan genç öğrencilerine istatistik mesleğini anlatıyorum. Benden önce, yine ODTÜ'den tanınmış bilimci, bir dönem Sabancı Üniversitesi'nin Rektörü Prof. Dr. T. Terzioğlu, katmerli ve kendinden emin biçimde Matematik bilim dalını anlatıyor. O daha önceden bu programa çıkmış ve oldukça deneyimli. Benim ilk çıkışım. Umudum, dinlemekte olan öğrencilerden birinin bu mesleğe gönül vermesi.

Yıl 2001, aylardan Temmuz, yer ABD'de Atlanta-Georgia. Aynı zamanda benim doktoramı bitirdiğimin 20'inci yıldönümü. Amerikan İstatistik Derneği olan American Statistical Association (ASA)'nın yıllık

İstatistik Konferansları'na katılıyorum. Okut sergisini gezerken gözüm genç bir Türk'e ilişiyor. Heyecanlı mesleğini tartışıyor, yanındaki Hintli bayan bilimciyle. Gidiyorum yanına merakımdan. Bir onbeş dakika konuşmasının bitmesini bekliyorum. İçimden gelen bir ses bana mutlaka onunla konuşmamı buyuruyor. Adı Recaî'miş. Kendimi tanıtır tanıtmaz, hemen fişek gibi başlıyor: "Hocam ben sizi çok iyi tanıyorum, hep tanışmak istedim. Uygulamalı İstatistik mesleğini 10 yıl önce 1991'de siz bana aşıladınız, hani TRT 2'deki meslekleri tanıtım programınızda. Rastlantı, o gün de sizin programınızı dinleyeceğim tuttu. Beni çok etkiledi. Bir tıp örneği verdiniz. Hani bir odadaki görülmeyen mikrop sayısının istatistiksel kestirimlerle nasıl bulunabileceğini anlatmıştınız. Ben de o gün bu mesleği birinci tercih olarak yazmaya karar verdim." Ben olaya gerçekten şaşırıyorum. Recaî Türkiye'de bir üniversite'yi bitirip ABD'de parlak zekâsı ve çalışkanlığı sayesinde Biyoistatistik alanında asistanlık alarak yüksek lisans ve doktorayı bitirip Boston'daki Harvard Medical School'a öğretim üyesi atanmış. Nerden nereye? Rüyamda görsem bu olaya inanmazdım. Bu öyküyü 10 yıl sonra işitmek, harika bir sevinç kaynağı. Ne ekerseniz onu biçersiniz.

Vietnam'la ilgili iki öyküm var. Amerika'ya ilk defa 1968 yazında Nixon ve Humphrey arasındaki başa baş geçen başkanlık seçiminin olduğu yılda gittim. O zaman Başkan Johnson'ın ivme kazandırdığı Vietnam Savaşı tam hızıyla sürüyordu. Ben liseyi 1969'da bitirdim ve vatana döndüm. Sonra doktora öğrenimim için tekrar Texas'a 1977'de geldim. Savaş 1975'te yeni bitmiş ve Amerikan ordusu Vietnam'dan çekilmek zorunda kalmıştı. Üniversiteden Türk arkadaşlarla College Station kasabası dışında ahırdan çevrilme ve kovboy danslarının yapıldığı bir kulübe gittik. Orada otururken yan masada Vietnam'dan yeni dönmüş eski bir asker bana hiç unutamadığım ve çoğunluğu argo dilinde tam tamına şu sözleri sarfetti: "Vietnam politik bir savaştı, bizim orada kazanmamıza politikacılar izin vermediler; kazanmaya karar verince de iş işten geçmişti. Olanlar bizim gibi saf gençlere oldu. Baksana bana! Ben bir enkaz yığınıyım, aklım, beynim ve sinirlerim gitti, yıprandım. Hiç bir şeyden artık zevk almaz oldum. 'I am fucked up! (Ben bittim).' Benim gibi bir sürü beyinsiz ve delirmiş insan artık bundan sonra bizi çürüten bu düzene karşı birer

sorun olmaya devam edeceğiz. Hep savaş borazancısı politikacılar ve silâh sanayisi yüzünden..."

İkinci öykümse, lise son yılım sırasında birlikte kaldığım New York'un Orchard Park kasabasındaki ev sahibim Rohrdanz ailesini 1978'de ziyaretim sırasında oldu. Onuruma verdikleri bir açık hava partisinde, 1968-69'da AFS komitesinde etkin rol oynayan Bud Ingersoll adında eski bir tanıdıktan şu anlamlı ve düşündürücü sözcükler geldi: "Mehmet sana yalanım yok, VİETNAM'a girip bu işi altı ay, bilemedin bir yıl içinde bitirip döneriz, diyordum; herkes aynı fikirdeydi. Bize ne oldu böyle, nerede eski Amerika? Bu işi hiç anlamadım; bir bilen varsa bana anlatsın!" Rahmetli Irak'a yetişseydi, herhalde kalpten giderdi. İki meme öyküsüne gelince!.. Kaldığımız kentteki bayan Lisa'nın göğüsleri aşırı ağır olduğundan taşımakta sorun çıkarmaya ve beline ağrı vermeye başladığında doktora gitmiş. Estetik cerrah, ameliyat kararı vermiş. Ancak bayanın bağlı bulunduğu sağlık sigorta kuruluşu, kurallar gereği 500 grama kadar tartan memelerin sigortadan ödenebileceğini ve fazlasının bayan tarafından ödenmesi gerektiğini bildirmiş. Doktor, raporunda 830 gram meme dokusu kesip aldığını laboratuar bulgusuyla birlikte sigortaya rapor etmiş. Bunun sonucunda Lisa, estetik cerrahına sigortanın ödemediği gramı 10 dolardan 330 gram fazla yağ meme için 3300 dolar ek ödeme yapmış. İşte Amerika'nın kendine özgü hâlleri...

Brezilya'da Dünya Bilişim Kongresi'nde bendeniz, Prof. Sinanoğlu, Brezilyalı gençler (2007)

BENJAMAS CHAIYGIT
Benji, A real asset to our country. Loves snow. Friendliest senior girl. Loves raids.

ROSSELA GOVI
Rossel, Our girl from Italy. Likes nice clothes. Ski club. Fasinated by the U.S.

MEHMET SAHINOGU
Atilla-hun, Our favorite soccer star. Hopes to serve his country. Will miss the U.S.A.

soccer

The Orchard Park soccer team, with a season of 9 wins and five losses, finished 3rd place in Division I. The booters were led by Mehmet Sahinoglu, the second highest scorer in the EC/C with 27 goals.

Soccer – First Row: Mr. Giacco, Coach; Phil Ross, Dave Jones, Kevin Corcoran, Rich Losey, Mehmet Sahinoglu, Chip Caine, Gary McGahey. Second Row: Scott Sherman, Boots Sackerson, Tom Metgzer, Brad Seagraves, Butch Hicks, Tom Dobson, Rick Edwards, Ken Alico, Jim Steel, Bill Bixby, Rod Edwards, Fred Bristol, John Boelens, Dave Thompson.

1969'da AFS'yle Lise'yi bitirdiğim Orchard Park High School'daki Atilla Hun takma adımla tanıtıldığım yıllık'tan anılar; 3'üncü bitirdiğimiz Batı NY Eyaleti Ligi'nde 14 maçta 27 golle gol kralı olmuşum (topu tutan).

Hayret Yine Doğuştan Türk Düşmanı Bir Rum Karşımda

Cleveland'daki Case Western Reserve Üniversitesi'nde (CWRU) Elektrik Mühendisliği öğrencilerine vermekte olduğum 'Signal Processing (Sinyal İşleme)' adlı zor sayılabilecek bir derste, birgün 'quiz' dediğimiz habersiz fakat not ortalamasına girmeyen kısa bir yazılı yoklama verdim. Ardından dersi benden alan Yunan asıllı bir öğrencim bana sıkı bir tehdit mektubu yollayarak, eğer bir daha böyle bir sınavı yahudi bayramına rastlatırsam işimin tehlikeye gireceğini ve atılacağımı buyurdu. Sanki ABD değil Bizans toprağındaydım. Bir seri öğütleri de eklemeyi unutmamış. Arkasına Cleveland'ın güçlü Ortodoks Yunan kilisesini ve yahudi toplumunu aldığını sanan bu zavallı palikarya kalıntısının, her iki dinsel kurumun bugünkü hâle gelmesinde o nefret ettiği Türk soyundan Osmanlı İmparatorluğu'nun tarihte ne denli katkısı olduğunu öğrenmesi için önce yıkanan beyninin temizlenmesi, sonra da tarafsız tarih okutlarını sindirmesi gerekiyordu. Ayrıca bu kentin karanlık Ortodoks kiliselerinden birinin Türk diplomatlara yıllar önce bombalı komplo hazırlamaktan hüküm giymiş bir Rum ya da Ermeni militana ev sahipliği yaptığı 1998'de ortaya çıkarılmıştı.

Yakınan bu rezil öğrenci müsveddesi ve Ortodoks Yunan Amerikalı'nın çıktığı kız arkadaşı yahudiymiş. Ben bu insancığa yanıt vermedim. Çünkü benim için bir sokak köpeği bile, içgüdüleriyle hareket eden bu aşağılık markadan daha değerlidir. Ancak nazik ve kibar bir tavırla yazan başka yahudi bir kız öğrenciye bana verilen okul takviminde yahudi bayramının olmadığını, sadece Noel'in işaretlendiğini ve türlü çeşit dinlerin hangisinin ne zaman bayram olduğunu bilmediğimi söyledim. Bu sınav notunun sayılmadığını önceden belirttiğim gibi derste daha iyi dinleselerdi telâşlanmazlardı, diye ekledim. Bana 'işimi kaybetmek tehditli' mektubu gönderen adî yaratığa gelirsek, Ortodoks Yunan kiliselerinden intikam kusan modası geçmiş 'megaloidea' politikalarını, hocaları Türk ve müslüman olduğu için derse kadar getiren genç kuşak temsilcileri ne kadar talihsiz. Bilseler ki onların kiliselerine İstanbul'da 1453'ten sonra oturma izni veren o sevmedikleri Osmanlılardır. Hem sonra bize bin yıldır komşu olan bu medeniyete öyle yakınız ki bunu Amerika'daki Yunan tohumları bilmez.

Neyse, ben de durumu olduğu gibi bizim bölüm başkanına söyledim. O da, "Aman kimseleri incitmeyelim, çünkü burası özel bir okuldur." dedi. Özel okul olması nedeniyle, şımarık zengin soyundan sadece not için her türlü çılgınlığı yapan bir kitleyi orada tanıdım. Tanrı beni o okula bir daha düşürmesin. Meğer çok sonradan öğrendim ki bu muhterem bölüm başkanı da yahudiymiş. Adı, daha önce ASA (Amerikan İstatistik Derneği)'nın yayın organı JASA dergisinin editörlüğünü yapmış olan Ukrayna asıllı Professör Joe Sedransk'dı. Karısı Prof. Nell Sedransk'la yararlı bilimsel tartışmalarımız oldu. Joe ve Nell aslında sonradan bana çok dost çıktılar... Başka birgün, ilk güz dönemi ortasına doğru, biraz bohem takılan bir öğrenci odamda birinci sınav notunun az olduğunu görünce ve yaptığımız bilimsel tartışmaya yenik düşünce bana verdiğim dersi öğretmeye kalktı. Sökmeyince elindeki sırt çantasını duvara vurmaya ve bana avazı çıktığınca çılgınlar gibi bağırmaya başladı. Az kalsın üstüme saldırıyordu. O sırt çantası kafama inseydi ben her hâlde bugün bu okutu yazamazdım. Öğrenciyi derhal disiplin kuruluna verdik. Psikolojik tedavi görüyormuş ve annesi babası ayrıymış, yani parçalanmış zavallı bir aileden geliyormuş. Bağışlamadığım takdirde, okuldan uzaklaştırılacağı anlaşıldı. Bu onun bursunu yitirmesine neden olacaktı.

Ben olayı unutmaya çalıştım ve affettim. "Bana top sizde hocam, bu gencin geleceği sizin elinizde." diyen ve bu üniversitenin son derece takdir ettiğim bir kuruluşu olan disiplin kurulunun başkanına şöyle dediğimi anımsıyorum: "Bu genç mühendis adayı ileride bir aile sahibi ya da baba olacak. Eğer ben onun yaptığı bu hatayı bağışlamazsam mesleğinde büyük darbe yiyecek ve gururu paramparça olacak. Elindeki tek güvencesi olan bursunu da yitirecek. Büyüklük bende kalsın, ona bir armağanım olsun, umarım değerini bilir." Bir lâfımla parçalayabileceğim ve burnundan kıl aldırmayan bu ırkçı tavırlı ve boş kibirli genci ben orada bağışlayıverdim. Ancak bu olay bende derin bir yara bıraktı. Gerçekten bu fiziksel saldırının bende bıraktığı travmayı uzun süre üstümden atamadım.

Neyse, yine Cleveland'daki Case W. R. Üniversitesi'ndeki görkemli olimpik yüzme havuzunda haftada iki akşam, hem efkâr dağıtmak hem de bel fıtığıma iyi gelen yüzme idmanımı yaparken sürekli hâlimiz ne olacak ve bu aile gemisini karaya vurdurmadan nasıl düzlüğe çıkarsam diye bir yandan kumrular gibi düşünürdüm, bir yandan yüzerdim. Artık CWRU'daki sözleşmemizin bittiği günlerde gelecek endişesinden ayaklarımda ders

verirken sanki moralsizlikten gücüm kalmamıştı. Tıbbî yönden bu olgunun sonradan magnezyum azlığından olduğunu anladık, ama magnezyumun bu kadar düşmesinin de stres illetinden olduğu açık seçik ortadaydı.

Bir sıcak ve nemli yaz akşamı yine, bir aşağı, bir yukarı kulaç sallarken, yüzücüleri o sırada yapılmakta olan şampiyonada şevklendirmek amacıyla havuz kenarına asılan renkli pankartlara gözüm ilişiverdi. Bir tanesi özellikle benim için yazılmıştı sanki: "Hedefinden en uzakta olduğunu sandığın zaman, hedefe en yaklaştığın o andır!" Bu cesaretlendirici levha yarışmaya katılan yüzücüler için yazılmıştı ama benim için ayrıca bir yaşam öyküsünün özetiydi. Marifet, sonuna kadar hiç yenilmeyecekmiş gibi savaşarak o anı birden yakalamaktı. Kendi kendime, "Mehmet bu mesajı Tanrı bugün senin için okuyasın diye koymuş, bu işte bir hayır var!" dedim, suyun içinde debelenirken. Ertesi gün, yine dermansız ve isteksiz biçimde son yaz dersimi verdim. Üstelik öğrencilere yaşamın bazen anlamsız olduğuyla ilgili birkaç filozofça ve ders dışı ilgisiz sözler bile tüketmiş olabilirim. Odama çekildim ve dersteyken gelen telefon mesajlarımı dinlemeye başladım. İlk iki mesaj önemsizdi. Alabama'dan gelen ve beklediğim üçüncü mesajda, birden miskin hâlimden uyandım ve yerimden doğruldum: "Sayın Dr. Şahinoğlu, size üniversitemizden başvurduğunuz ziyaretçi konumundaki araştırmacı pozisyonuyla ilgili bir önerimiz var, ilgileniyorsanız, bizi hemen arayınız!"

İşte o yüzme havuzundaki levhanın dediği çıkmıştı. Sonuca en yakın olduğunuz an, hedeften en uzakta hissettiğiniz zamandır; yeter ki savaşmayı bırakmayın. Churchill tarihte yurdumun düşmanı olmuştur. Ama bir tekerlemesini çok beğenirim. Ölümünden az önce ABD'de onu bekleyen üniversitelilerin karşısına çıkmış, uzun bir söylev bekleyenleri şaşırtarak üç sözcük tüketmiş ve yerine oturmuş: Never Give Up (Hedeften Asla Şaşmayın)!

Bilimsel Kongreler ve Sonunda Emeklilik

Gerek akademik ve gerekse sosyal yaşam açılarından Clevaland'da (Ohio)'daki 1998-99 yılı Türkiye'yle ABD yaşamları arasında aşmak zorunda olduğum ve altında timsahların cirit attığı en zor bir köprü yıl oldu. Bu yıl zarfında çok olumlu bir olayı anlatmadan geçemeyeceğim. 1998 yılı Kasım ayında Almanya'nın Paderborn kentindeki ISSRE'98 (Uluslararası Bilgisayar Yazılım Güvenilirliği) konferansına zorluk içinde ve parasızlık koşulları altında gittim. Almanya'da Prof. Fevzi Belli adında bir bilgisayar bilimcisi olan İzmir'den hemşehri bir arkadaşımız bana yardımcı oldu. Hem kalma ve yeme içme parası almadı, hem de kayıt ücretini öğrenci fiyatı üzerinden aldı. Bu dostluğunu unutamam. Kuzey Almanya'daki tek katolik kilisesinin bulunduğu bu küçük ve içinden ülkenin belli başlı ırmağı olan Ren nehrine kavuşan Lippe'nin kaynağı soğuk pınarın çıktığı şirin Paderborn kentinde bölgesel Paderborn Üniversitesi var. Denildiğine göre kentin simgesi olan ve göğe hayli yükselen bu kiliseleri, İkinci Dünya Savaşı'nda kısmen bombalanmış ama müttefik güçler bunları yerle bir etmemek için çok gayret göstermişler. İşin en ilginç yönüyse, tüm kongrenin orta çağdan kalmış gibi giyinen azizelerin yaşadığı ve çalıştığı katolik tarihî bir manastırda yapılmış olmasıydı. Üniversite bu manastırı 5 günlüğüne kiralamıştı. Odalarımız iki kişilikti. Ben Macaristan'dan bir genç bilimciyle ilk iki gün aynı odada kaldım. Üçüncü gün o Macar arkadaşın karısı doğum yerine düşük yapınca, Budapeşte'ye ilk uçakla geri döndü. Bu manastırda gündüzleri orada burada koşuşturan ve ak pelerinleriyle uçuşan rahibelere rastladık. Onlar kendi işlerindeydiler. Avrupa'da Hristiyanlığın bağnazlığa veda ettiği Martin Lüther manisfestosundan 5 yüzyıl sonra demek ki bir manastırda bilgi çağına ait bir kongre düzenlenebiliyor. Ben de kendi toprağımda birgün Türkiyemizde Süleymaniye veya Selimiye külliyelerinde böylesi uluslararası bilimsel toplantıların aşırı dine dönük propagandalardan ve bağnazlıktan uzak düzenlenebilmesini hayal ettim. Üstelik Paderborn'daki bu manastırdaki yemekhanede, çoğunluğu Türk asıllı olan ve Almanya'da bilim adamlığı yapan bu uluslararası bilişim kongresinin düzenleyicileri, veda gecesinde göbek dansı yapan Alman bir dansözü bile aşırılığa kaçmadan şen şakrak oynattılar.

Bu kongrede bilimsellik dışında en güzel olay, Profesör Ramamoorthy adında o yüce karakteri, Paderborn'daki bir İtalyan lokantasındaki rastlantı sonucu tanımamla perçinlendi. O gece bu lokantaya gitmeyebilirdim; zaten sonradan geç katıldığım için yemek ısmarlamadım. Bu tanışmanın getirdiği 'ağ (network)' o kadar çok yönlü oldu ve olmaya devam ediyor ki bu sayede, nedense 1978'den bu yana karşıklıklı teması kaybettiğimiz ve Texas A&M'den birlikte üç yıl arayla mezun olduğumuz Profesör arkadaşım Murat Tanık'la tekrar bağlantı kurduk. Bir yerde Alabama'ya kadar gelip burada yeni ve onurlu bir hayata başlamamızın tohumları Almanya'daki her türlü ülkeden insanın çalıştığı bir piza lokantasında atıldı sayılır.

Paderborn'dan benim şöförlüğümde gece yarısı 1:00'de çıkarak 4 saat süren bir yolculuktan sonra sabah aydınlık olmadan 5:00'de Frankfurt havalanına vardık. Sabahın beş buçuğunda kiralık arabayı teslim edip doğru British Airways'in bilet kesme kontuarına gittim. Benim pasaportumu uzun süre incelediler ve Londra bağlantılı olan İngiliz Havayolları'nın ABD seferini yapabilmem için İngiltere transit vizemin olması gerektiğini söylediler. Ben zaten ABD'den Londra yoluyla gelmediğimden Almanya'ya uçarken Londra vizesi sorunum yoktu. Cleveland'dan beni Londra'ya götürecek Continental uçağım arıza nedeniyle kalkmadığından beni önce başka bir Continental'la Philadelphia'ya, sonra doğrudan USAir'le Philadelphia'dan Frankfurt'a taşımışlardı. Zaten bileti satan seyahat acentesi yetkilileri bana, yeşil pasaportlu transit yolcular için Londra'da vizeye gerek yok demişlerdi. Beni her hâlde Amerikan vatandaşı sanmışlardı, ama ben onlara Türk uyruklu olduğumu bildirmiştim. Meğerse Türklere, müslüman ülkelere ve tüm Afrika'lılara vize varmış. Ah sizi sömürgeci en-kalleşler (English'in Anadolu aksanıyla okunuşu) yani eşek arısı sokasıca dilim sürçtü, İngilizler, ah! İşin komiği, eşimin Londra'nın kuzeyindeki Birmingham'da doğduğundan İngiliz vatandaşı ve çocuklarımın da kullanmadığımız İngiliz pasaportlarının olmasıydı. Trajikomik birgüne daha böylece başlamış olduk. O zaman İngiltere yönetimine içimden nasıl kalaylı lânetler yağdırdığımı bir düşünün.

Ah dedim, içimden, "Büyük Ata, sen ne iyi yaptın da şu İngilizleri ve avanesini, 1915'te Gelibolu'daki 261 rakımlı tepede benim asil ecdadıma ölmeyi emrederek, bir devrin battığı yerde tarihe gömüp yerin dibine

geçirdin!" Kızarak söylendim. British Airways görevlisi kollarıyla uçak gibi sağdan sola yaylanarak, "Sizi bu durumda alamayız, zaten biletiniz yandı, uçak hop uçtu, gitti, bitti!" diyordu. Çünkü biz bu konuları çözemezken uçak kaçmıştı. Ben de ABD'den bir hafta önce ilk beni Almanya'ya getiren USAir'e başvurup, 'Buraya geldiğim gibi geri dönemez miyim?' türünden kendime göre akılcı bir formül arıyordum. Bana İngiliz Havayolları'ndan görevlinin biri, "United Airlines uçak şirketinden 1500$ tutarında yeni bir bilet almalısınız!" dediklerinde gözüm döndü ve neredeyse sendeledim. United'a sordum tekrar fiyatı. Ne 1500'ü adamlar 2500$ istiyorlardı, herkes şaşırmıştı. Düşünün, ABD-Almanya arası gidiş dönüş 275$ vermiştim. Onu da ben değil, CWRU'daki İstatistik Bölümü vermişti. Şimdiyse, bir gidiş için 6 ilâ 10 katı para istiyorlardı. Sen kim, Amerika'dan Almanya'ya parasız pulsuz uçmak kim? Bana British Airways'de görevli olan haşin bakışlı Alman yer görevlisi bir gece daha bekleyip, Frankfurt'ta olmadığından saatlerce uzaklıktaki Stuttgart'taki İngiltere konsolosluğundan dünya tutan para karşılığında cezalı vize almamı bile önerdi.

O çaresizlik içinde elektrikli merdivenlere binip ikinci kata çıkarak sözde bir saat dinlenip, hani uçakta yer varsa var ya da yoksa yok cinsinden USAir'in uçakta yer olup olmadığına dair tarihî kararını, bir idam mahkûmu gibi bekleyecektim. Merdivenlerde tüm olanlardan ve uykusuzluktan artık bitmiş tükenmiş hâlde ayağım birden takıldı. Eşyalarıma tutunaraktan kendimi yüz seksen derece uzanmış durumda, dikey değil, yatay bir konumda, elektrikli merdivenlerden yukarı sanki bir macera filmi sahnesi çeviriyormuş gibi çıkar buldum! Bir baktım ki karşımda faltaşı gibi gözlerle, Almanya'daki konferansta tanıştığım Prof. Kişor Trivedi bana dik dik bakıyor. "Elektrikli merdivenlere böyle uzanaraktan yatay binildiğini hiç görmemiştim, çocukluğun mu aklına geldi Mehmet?" diyerekten hafif nükteli takıldı. Bana elini uzatıp beni düşmekten kurtardı. Hâlim son derece acınacak ve komikti. Kişor, "Mehmet, gel sana bir çay alayım, sen bitmişsin yahu, bu ne hâl doktor!" dedi. McDonalds'a gidip bana çay ısmarladı. Olanları anlattım. O da Londra kazığını bir defa yemiş. Şimdi Londra bağlantısı olan hiçbir havayoluna yanaşmıyormuş. "Tuzakmış meğer!" diyorum içimden. Kurnaz tilkiler. Maksat milleti yolup eziyet etmek, yoksa transit geçen bir yolcunun size ne zararı var? Kişor'la o yorgun hâlimde masa başında tam bir saat onun

uçağı kalkana kadar bilimsel konuları ve gelecekte ne tür araştırmalar yapabiliriz diye tartıştık. Bu uykusuz ve bitkin tartışmalar o kadar yararlı oldu ki sonunda ondan edindiğim kimi ip uçları sonunda, donanım (hardware) ağırlıklı doktora tezimi araştırıp içinden yazılım (software) sahasında bir eser yaratma fikrini Cleveland'a dönünce CWRU'daki bölümümde uyguladım.

Bu iz sürme işlemi, beni sonunda arka plânda gizlenmiş ortak yazarlı Şahinoğlu-Libby dağılımının tarafımdan 17 yıl sonra (1981-1998) yeniden keşfine kadar götürdü. Nereden nereye? Sahip Kong (Konfüçyus)'un 'Kapı kapıyı açar!' sözü yine doğru çıktı. Neyse, biz Kişor'la bilim dünyasına daldığımız sırada USAir bana bir iyilik düşünecekti ama hâlâ araştırıyorlardı. 1989'da Purdue'ya Fulbright bursuyla gelirken bilimsel okutlarımın olduğu bavulumu kaybeden ve nerdeyse mahkemelik olduğumuz USAir bu kez bana iyiliklerin en büyüğünü yapmak üzereydi. Derken beni çağırdılar ve müjdeyi verdiler. Doğrudan Frankfurt'tan Pittsburgh'a uçtuk, oh Tanrım dünya varmış. Sonra uçak değiştirip evime sağ selâmet vardım. 'Home, sweet home (ev, tatlı ev)' dememişler mi, ev nerede olursa olsun?

1990'da neredeyse dava etmek üzere olduğum aynı şirket bu kez sanki tarihteki ayıbını örtüp kendini affettiriyordu. Almanya'dakilerin bu eski alışverişten haberleri yoktu. USAir, British Airways'le bağlantı kurup biletin ücretini kendilerine aktararak bu arayışta temel çözüm noktası olan Almanya'ya bir hafta önce gelişimi emsal gösterip işi kurtardı. Böylece USAir benden çok yüksek puanlar aldı. O sabah bana Frankfurt'ta çok iyiliği dokunan ve çözüm için çok didinen bir Alman yer görevlisine ABD'den dönünce bir teşekkür kartı yolladım. Bu okutum yoluyla da USAir'e çok içten ve kalpten teşükkürlerimi yolluyorum. Sağol USAir, inşallah ileride havayollarının en büyük karabasanı olan olası bir iflâsa boyun eğip yenik düşmezsin.

Ben o zaman bu Almanya'daki uluslararası konferansta şu gerçeği gördüm: Kaliteli beyinlerle birlikte olursanız, sizi sadece siz olduğunuz ve bilimsel nitelikleriniz için, din, dil, ırk ayrımı olmaksızın önemsiyorlarsa; işte o zaman siz de bu fikir alışverişlerinden ve bilimsel dostluklardan son derece mutlu ve verimli sonuçlar alabilirsiniz. Purdue ve CWRU'da, sanki profesörlük ünvanımı kendi kendime takmışım gibi devamlı hor görülmek istendim. Onurunuzun ezilmesine izin verirseniz, zaman içinde daha da çok

eziyorlar, tıpkı bir böcek gibi. Hele bir de yabancı uyrukluysanız, hâliniz yaman. Gerçekte, 1998'lerde Cleveland'da 47 yaşıma girdiğim o günlerde doktora sonrası bilimsel arenada 15 yıldır ne kadar kan kaybettiğimi anladım. Yine de ayakta dik kalabilmişim. ODTÜ'deki oldukça araştırmaya dönük üniversite ortamı içinde ve Dokuz Eylül Üniversitesi'nde kendi olanaklarımla inatçılıkla yarattığım bilimsel bir atmosferde eser üretmeyi sürdürmüştüm.

Ülkeme olan manevî borcumu yapabildiğimce ödedim. Her ne pahasına olursa olsun sabrettim, 2000 yılında resmen emekli olana kadar. Prof. Dr. C. V. Ramamorthy tam anlamıyla o zamana kadar benim hep eksikliğini çektiğim bilim dünyasındaki yol gösterici kılavuzum ve 'mentörüm' oldu. Onu daha sonra şu anda çalıştığım üniversiteme onur konuşmacısı olarak 2000 ve 2005'te özel davet ettim. Benim bu yeni konumuma geçişimde, o bilim yıldızı büyük insan cankurtaranım oldu. Ramamoorthy, bana kutup yıldızlığı yaptı. 2007'nin Ağustos ayında dünyanın en büyük şirketi Wiley'ce basılan ders okutum için yön çizdi...

1999 yazında Mayfield Heights'daki şirin İtalyan mahallesindeki evimize ve sağ yanımızdaki İtalyan asıllı, aynı evde 40 yıldır oturan komşularımız Smargassi ailesine veda ederek ayrıldık. Önce Indiana'daki West Lafayette'e, sonra Ohio eyaletinin güney batı sınırını yalayarak ve Kentucky eyaletini aşarak Tennessee eyaletinin 'Country Music' başkenti Nashville üzerinden Alabama'nın uzay araştırmaları kenti Huntsville'e teğet geçerekten daha güneye ulaşmak üzere yeni maceralı bir yolculuğa başladık. Bu sefer Tanrıya şükür, herhangi bir dikey uçuş yapmadım kamyonumla! Başka ciddî risklerle karşı karşıya kaldık. Uzun uzadıya, bitmez ve tükenmez yollarda I-65 üzerinde ben yine Go-Ryder kamyonumun başındaydım. 1999 Mart ayında değme çılgınların bile zor alabileceği bir riskle, daha kalıcı bir işimiz garanti olmadan beş yıllık banka kredisiyle satın aldığımız yeni model Toyota Camry'nin kumandası altında Suna'yla 1000 mil süren toplam göç yolculuğumuzda aşırı derecede yorulduk. O kadar yorulduk ki ikimiz de sonradan birbirimizden öğrendiğimize göre, bazen bir elimizle sol gözümüzü bazen de sağ gözümüzü kapayıp, güya göz kapaklarımızı dinlendirerek gece yarılarına kadar çılgınlar gibi yol aldık. Hem de 3 oğlanla! Kırmızı ışıklardaki 15 saniye duraksamaları kazanç sayıp göz kapaklarımı kapatıyor, azıcık

uyuyup dinleniyordum. Yanımda benimle yolculuk yapan Efe'yi yeşil yanınca bana haber verip uyandırması için uyarıyordum!

Yeni kentimize vardığımız gecenin sabahında tahmin edin bizi en içten bir konukseverlikle kimler karşıladı? Hayır, gelecekteki komşularımız değil. Kentin on binlerce karıncası! Otelin park yerindeki uzun yosunlu bir meşenin altına kamyonu park ettiğimizden, ağaçtan gece boyunca inen onbinlercesi tüm mallarımızın ve az bir yiyecek maddesinin içine girmişler. Onları ilâçlayıp dışarı çekmek ve kamyonu dezenfekte etmek saatlerimizi aldı. O karıncalardan eşyalarımızın arasında, evimize yerleştikten günlerce sonra bile tek tük bulur olduk.

Amerika'ya yeni gelen göçmenlerin sahip olduğu başarma hırsından bir gram eksik olmaksızın, bizler de bu kıtada bir çok maddî ve manevî riskleri göze aldık. Almanya'ya giden göçmen işçilerden tek farkımız bu kez daha uzaklardaki ABD'ye gitmemiz ve fikir işçisi olmamızdı. Yeni bir yaşam kurabilmek, çocuklarımıza yetmeyen memur maaşımla anavatandaki düzende üniversiteye hazırlık için gerekli özel dersleri aldıramamak utancından kurtulmak ve adam gibi okutabilmek için.

Çünkü o güzelim Türkiyemizdeki devlet personel rejimi sayesinde posamı çıkardılar ve limon gibi suyumu sıktılar. Ama ben bu duruma ülke aşkına emekli olana kadar dayandım. Türkiye'den 1997 yılında ABD'ye hareket etmeden önce, vücudumun dört ayrı yerinde ciddî sağlık sorunlarım vardı. Bitik ve sönük ruhlu o insan o gün uçağa bindi ve yeniden insanlık şansını yakalamak için ailesiyle uçtu gitti, ülkesinin güzelliklerini ve doğallıklarını çok özleyeceğini bilerek.

Türkiye'deki 'Özel Sektörle' iyi niyetle başladığımız bazı ilişkilerimizse, özel sektöre özgü aşırı maddeci ve paracı, bu kesimdeki sözüm ona iş adamlarının basit tutumları yüzünden cılk çıktı. Çünkü özel sektörün, bizim ülkede bir profesöre olan saygısı bir çiftçinin tarlasını sürdüğü katıra duyduğundan daha azdır. "Hocam paraya mı ihtiyacınız var?" diye kulaklarımda çınlayan o alaycı ifadeleri gözümün önünden hiç gitmez... TC'den sonunda emekli oldum. İzmir DEÜ'de yeni seçilen rektör, önce çekince göstermesine karşın, daha sonra Danıştay'dan yürütmeyi durdurma kararı gelince, yardımcı oldu. Rektörden sonunda "Hizmetleriniz için teşekkür ederiz…" tek cümleli 'matbu' tarihi atılmamış bir yazı geldi! Yaşamımdaki devlet memurluğu perdesi bazen acı, çoğu tatlı ve kekremsi anılarla bitti.

Prof. Murat Tanık, bana bol servet içinde ve refah yaşamları olan gençlerin, artık yaşamda geçim sıkıntısı gibi bir kaygılarının olmaması ve her istediklerine küçük yaşta sahip olmaları üzerine, inanılmaz 'absurd (saçma)' yolları seçtiklerini söylüyor. Murat ekliyor: "Bu yüzden dünyanın en zengin adamı Bill Gates, tüm servetini kurduğu yardım vakfına bağışladı. Çocuklarına sadece acil durumlar için yetecek kadar gerekli bir şeyler bırakıyor! Onların, şirketinde çalışması ve maaş alması dışında başka bir ayrıcalıkları olmayacakmış."

Bu devirde varlıklı ailelerin, değer bilmeyen ve har vurup harman savuran çocuklarını eğitmeleri de ayrı bir sorun. Fakir olsan bir dert, zengin olsan ayrı bir dert. Yok mu bunun ortası? Biz orta hâlli bir ailede yetiştik; ama babam paranın değerini, bize verdiği terbiye yordamıyla gösterdi. Ben ve kardeşimlerim Osman'la Nur'un yatılı hayatta, bize verilen sınırlı haftalıkla bütçeyi idare etmemiz, ileride paranın değerini takdir etmemizde en büyük bir etmendir. Daha çok isteseydik vermez miydi? Verir, vermezdi. Onlar savaş yıllarını iyi biliyorlardı. Çocuklarına balık tutmasını öğrettiler.

BALIK TUTMAYI ÖĞRET (*Yazan: Kuan-Çu, 'Çin Düşünürü')*

Bir yıl sonrasıysa düşündüğün, tohum ek.
Ağaç dik on yıl sonrasıysa tasarladığın,
Ama düşünüyorsan yüzyıl ötesini,
Halkı eğit o zaman.
Bir kez tohum ekersen, bir kez ürün alırsın.
Bir kez ağaç dikersen, on kez ürün alırsın.
Yüz kez olur bu ürün,
Eğitirsen milleti.
Birisine bir balık verirsen, doyar bir defalık.
Balık tutmayı öğret,
Doysun ömür boyunca...

Çanakkale Kesinlikle Geçilemez

Eşini yıllar önce yitiren ilkokul öğretmenim saygıdeğer Nihat Atılgan, Karşıyaka'da İstasyon'un arka mahallesinde yalnız başına oturuyordu. Acılarını kalbinde taşıyarak ve yaşam zorluklarına göğüs gererek... Öğretmenim beni Akhisar'ın mütevazi Altı Eylül İlkokulu'nda 1957-61 arası 4 yıl okuttu. Kendisi Akhisar'ın Gazi İlkokulu'na başöğretmen atanınca, ben de kaydımı aynı ilkokula aktardım. Gazi'de 5'inci sınıf öğretmenimse idealist kişiliğiyle tanınmış şair ruhlu bir insan olan rahmetli Faris Ünverir oldu. Faris Bey birgün babama, "Kâmil Bey, bu oğlunuz her şeyi biliyor. Bize gelmesine pek gerek yoktu, varsın bisikletinle dolaşsın, canı sıkılınca da sınıfa uğrasın!" diyerek espri yapmış, ciddî bakışlı babamı kahkahalara boğmuştu.

Nihat Beye dönersek, bana, yani Akhisar'daki tarihî Altı Eylül İlkokulu'nda eğittiği eski minik öğrencisine, 1995'te öğretmenler günü kutlaması için bir tutam çiçekle gittiğim ziyaretimde Karşıyaka'daki o sevimli apartman dairesinde çok dert yanmıştı. Bir köşede suskun puskun elleri dizinde oturan ve pek sağlıklı bakmayan eşine atıfta bulunarak başlamıştı. Dertleşerek, ses telleri titreyerek ve üzgün, sanki ben onun öğrencisi değil de dert yoldaşı gibi: "Oğlum bu Karşıyaka'daki kulübe kadarcık evi benim ve hanımın babasından kalan miraslarla ancak, zar zor ve güç belâ alabildik. Meğerse biz yıllarca emekli olmak için bu kadar uğraşırken havanda su döğüyormuşuz. Yazıklar olsun bu dünyaya. Eşim birkaç bileziğini de kolunda taşıyordu gün gelir de gerekir diye. Birgün apartman kapısının önünde, loş girişte iki haydut genç sıkıştırmış bizim hanımı ve bileğinden altınları zorla kopartarak alıp kaçmış hainler. Hanımı bilekleri kesildiği için hemen hastaneye kaldırdık. O zamandan bu zamana geçirdiği şiddetli beyin şokları yüzünden aklını maalesef yitirdi. Polisler yakalayamadılar; iyi ki, yoksa ben onları adaletin olmadığı ve insafsızları tutuksuz yargıladıkları bu devirde kendi ellerimle cezalandıracaktım, inan oğlum. Kim olduklarını birgün öğrenseydim aynı gün işlerini bitirirdim; nasıl yakalayamazlar ah be oğlum? Biz bunun için mi devlete yıllarca kulluk kölelik ettik? Kan kaybetti, günlerce hastanede kaldıktan sonra zor kurtardık." Söyleşimiz ABD'de Oscar'a aday gösterilen 'In the Bedroom (Yatak Odasında)' filmini çağrıştırdı. O filmde, adaleti yerine getirmeyen mahkemeye güvenini yitiren baba, oğlunun katilini kendi av tüfeğiyle

öldürüyordu. Nihat Beyin eşi katil suratlı suçluyu bir gün Karşıyaka Alaybey'deki semt pazarcıları arasında yeniden görmüş. Hemen rapor etmiş. Polis arabasızlıktan gelip zabıt tutmamış. Delil yok demişler, it kaçmış. Alın size adaletin adiliği...

Karşımda bir zamanların cıvıl cıvıl öğretmen eşi gitmiş, yerine şu zalim dünyanın ne hâllere getirdiği, fedakâr bir Anadolu'nun başöğretmeniyle o derece cefakâr, ama, aklı körolası birkaç altın bilezik yüzünden yitmiş ve bitmiş enkaz hâlindeki eşi gelmişti. Hanımefendi karşımda bir buz kalıbı gibi öylesine bana bakıyor ve hiçbir şey konuşmuyordu... Ah, ah içim eridi, lânet ettim (ilendim), olmayan adalete. Eğer bu çelişkiler ülkesi anavatan Türkiye düze çıkmak istiyorsa, önce bu saygıdeğer hanımın bileklerini kesip altın bileziklerini çalarak onun aklının yitmesine neden olan o gençleri kimin nesi veya torpillisi olurlarsa olsun ibret için yakalayıp hapiste süründürmeli. Değerli hanımefendi bir de aklını yitirmiş. Ya bunun tazminatını kim ödeyecek, yazık değil mi? Bu insancıklar bu kadar yıl emekli olacağız diye didinip durmuşlar, içlerinde biri de bendeniz olmak şansına eriştiğim binlerce öğrenciyi bu yurda kazandırmışlar. Eskilerin öğretmen ve sonra başöğretmeni Nihat Bey ve eşi, maarifin en değerli eğitmen kadrosundan bu berbat hâllere mi düşmeliydiler?

ABD'de kimsenin böyle konularda gözünün yaşına bakmıyorlar. Öyle, "Bunlar genç, onlar bir gençlik hatası yapmışlar, siz olgunluk gösterin ve bağışlayın." sözleri bu ülkede geçerli değil. Kısasa kısas, bilerek plânlı öldüreni adalet önünde yargılayıp infaz ediyorlar. Cezanın diğer suça yatkın kişiler için caydırıcı olması ana kuralından hareket ediyorlar, imrendirici değil. Yoksa, orta ve yeni çağın kanunsuzlar ve haydutlar ülkesi ABD, bugün tüm dünyanın insanlarının güven arayışı için kaçıp da sığındığı yer olur muydu?

Atatürk'ün genç cumhuriyetin filiz kadrolarını kurarken el üstünde tuttuğu 'maarif meşaleli irfan ordusu', üstelik Fatih'in hocası Akşemsettin'i İstanbul'a ilk ayak basması için özel çağırarak onurlandırdıkları o zamanki öğretmenlerimizin şu günkü hâline bakınız. Tanrı aşkına insafa geliniz. Mevlâna'yı Sultan Keykubat kentin kapısında karşılıyor. Fatih zamanında medrese hocalarının aylıkları altın ayarında olup bugünkü YÖK profesörlerinin en az 4 katıymış, şimdi dünyanın en güçlü devletlerinde olduğu gibi...

Nedense, hem Atatürk, hem de Fatih'ten söz etmiş oldum son tümcemde. İkisi de tarihimizde en gurur duyduklarımızdan. Her ikisiyle ilgili şu anda elimden düşmeyen iki adet okut var. Tarih okutlarını okumaya bayılıyorum. Geçmişe yaptığım nostaljik yolculuk yanı sıra neler öğreniyorum neler! Çünkü, okuduğum her olayın aynısı insanlık tarihinde yinelenmeye aday, eğer tarih bir yinelenmeyse...

Birinci okut, İstanbul'da çocukluğu geçmiş ve dolayısıyle Türkçe'ye hâkim bir yazara ait. Andrew Mango'nun Atatürk üzerine biyografisi İngilizce kaleme alınmış. Bir doktora tezi gibi sistemli yazılmış. Okutun tutmadığım tek yönü, yazarın Ermeniler'e olan hafif yanlılığı. Aslı Trak-Frig kökenli olan ve M.Ö. 6'ıncı yüzyılda Balkanlardan bölgeye gelen, 970'de önce Selçuklular, sonra İlhanlılar ve Akkoyunlular, ondan sonra da 1473'te Osmanlı yönetimine giren Ermeniler'in 1915'te Türk halkına karşı yaptığı hunharca katliamdan hiç söz etmemesidir. Batılı yazarlarda maalesef bu saplantı hep vardır. Lord Kinross da Atatürk ve Osmanlı İmparatorluğu eserlerinde aynı tuzağa düşmüştür. Ancak hiç Türkçe bilmeyen Lord Kinross yazdığı okutu bitiremeden öldü. Bir başkası, sanırım karısı bu okutun sonunu getirdi.

Eğer yazar Andrew Mango, diğer konularda olduğu gibi Osmanlı arşivlerini inceleseydi, öyle sempatiyle söz ettiği militan Ermeniler'in sütten çıkmış ak kaşık olmadığını kolaylıkla görebilecek ve yalın gerçeği yazabilecekti. Nitekim, Ermeni halkın dost bildikleri Ruslar'a kandıklarını biraz olsun belirtmiş. Belki de geniş bir batılı okuyucu kitlesine hitap edip başını derde sokmak istememiştir. Bu konuda cesaretle gerçekleri yazdılar diye California'da tarihçiler rahmetli Stanford ve Ezel Shaw'a densiz Amerikalı Ermeniler'den ne tehditler geldi, biliyoruz. Onun için, Mango'dan da alın size bir 'Vurun Abalıya'! Bu deyim 'Türk Kellesi' anlamına gelip, Fransızca'da 'La tête du Turc' veya İspanyolca'da 'Cabeza du Turco' gibi nefret sözcüklerinden bir yalın örnektir. Yine, biz Türklerin ceddi diye Osmanlılar kabahatli gösterilmiş, gizli bir dille de olsa. Bunun dışında, 666 sayfa tutan bu eser, nefesleri kesen süreklilik ve heyecan içinde yazılmış uzun yıllar rakipsiz kalmaya aday bir tarih belgesi olmuş. Okutunu imzaladı bize...

Atatürk'ün 1915'te Anafartalar Savaşı'nda kalbinin üstündeki cep saatinin parçalanması sayesinde yaşamının kurtulduğunu hepimiz biliriz. Atatürk bu saati savaş bitince, Gelibolu'da onun üst âmiri olan savaş

müttefiğimiz Alman Generali General Liman von Sanders'e armağan etmiş. Şimdi Almanya'da bir müzedeymiş. Atatürk bu efsanevi olay öncesinde de iki kez yüzde yüz ölümden dönüyor ve neredeyse yaşama veda ediyor. İlkinde, daha Yunanlılar'a yitirilmeden önce, Osmanlı kenti Selânik'te genç bir Osmanlı subayıyken ve bir gece komite toplantılarından birinden evine dönerken karşı saftan partici bir militan, bir suikast plânı gereği Kemal'in karşısına çıkıyor ve elindeki kasap bıçağıyla onu öldürmek istiyor. Kemal onu gece yarısı, uzun süren bir ikna konuşmasından sonra sokakta razı edip elindeki cinayet aracını elinden alarak rahat bir nefes alıyor. Bu duyguyu çok iyi bilirim, başından geçmeyen bilmez. Kemal'i o gün öldürmeye kalkan zatsa, hiç yabancı değil, Osmanlı'yı maceradan maceraya koşturan, meşhur hayalperest Enver Paşanın has amcası Halil (Kut)! İkincisindeyse, Trablusgarp seferinde Mısır'dan Libya'ya geçerken, kim kime dum duma belirsiz bir sınırda, belki de kiralık katil olan bir çöl bedevîsi tarafından ateş edilerek sırtından kalleşçe vuruluyor. Kurşun yarası pek derin olmadığından Mısır'a günlerce gidip tedavi oluyor. Uzun süre iyileşemiyor. Atatürk bunu uzun zaman gizliyor. Tanrı onu Türk ulusuna bir kez daha bağışlıyor. Alın yazısı bu, Tanrı koruyor, onu ve Türkiye'yi.

1915-16 Gelibolu savunmasında Mustafa Kemal bir olaydan son derece etkileniyor. O da, Mehmet çavuşun silâhı ateş almadığında, düşman safındaki Britanyalı bahriyelinin üstüne elindeki süngü ve taş parçasıyla saldırıp onu esir almasıdır. Mustafa Kemal bu ibret verici olayı, savaş durumundaki tüm orduya örnek olsun diye rapor hâlinde 25 Aralık 1916'da Genel Kurmay'ın askeri tarih bölümüne gönderiyor. Bu tarihten sonra Mehmetçik, Osmanlı'dan bu yana yeniçeri, nizamı-cedit gibi adlarının tarihe karışmasıyla adsız kalan Türk askerinin onurlu yeni ünvanı oluyor. Aynı olayı, Mustafa Kemal o zaman bir mektupta uzatmalı dostu Corinne Lütfü'ye gururla anlatmış. Benzer mektubu Mustafa Kemal, Sofya'daki eski ev sahibi bayana da yollamış.

Eski Danıştay Üyesi Sayın S. K. 2002 yazında Danıştay ziyaretimde, nice özveri destanlarıyla dolu Çanakkale Savunması'nın gazilerinden olan öz akrabası Kâmil Çavuş'tan söz etti. Bu öyküyü ilk kez burada Türk okuyucusuyla paylaşmaktan gurur ve keyif duyuyorum. Genç bir neferken Anafartalar'da bulunduğu bir cephede silâhlı çatışmadan sonra çöken sessizlik üzerine bir kaç saat sabırla bekledikten sonra binbir cesaretle

yaklaştığı İngiliz askerlerinin öldüğünü gören Kâmil Çavuş, onların erzak çantalarına bakar. İçinden çıkan kara çubukları ağzına götürdüğünde ilk kez yaşamında çukulatayla tanışacaktır. Fasulyeler ve kuru köftelerle dolu bu konserve ziyafetini, üç gündür ağaç kabuğu ve at dışkısından toplayıp kaynattıkları arpa kalıntılarından başka midelerine bir şey girmeyen kader arkadaşlarıyla cephede paylaşırlar.

2002 yazında, ben Gelibolu yarımadasını tüm gün yaşlı gözlerle, sanki hemen yanıbaşımda genç yağız Türk askerlerinin şehitten duvar olup 261 metre rakımlı (yükseklik) tepeyi Ata'nın onlara ölmeyi emrettiği için geri alarak savaşın kaderinin döndüğü anı nefsimde duyarak dolaştım. Eski adı Kirte köyü olan Alçıtepe köyünün, çay içip nefis ıspanaklı gözleme yediğimiz kahve ocağında sohbete daldığımız halkından neler duydum neler! Bir Esma Nineleri varmış daha 1915'te gencecik ve son gidenlerdenmiş sonsuza. O köyün, yazar Buket Uzuner'in 'Uzun Beyaz Bulut' romanındaki sanki 'Beyaz' Halasıymış, o nine. Onun anlattığına göre, savaştan hemen sonraki yıllarda Esma Nine tarlaya giderken, aynı Mehmet Akif'in Çanakkale Destanı şiirindeki dizelerinde olduğu gibi her taraf kopuk kol, bacak, gövde ve kafataslarıyla doluymuş da aralarından tanıdık yüz çıkar mı diye aranırmış. Atlas dergisindeki 'Esir Türkler' dizisinde okudum; Osmanlı Türk askerleri birinci dünya savaşında o kadar çok cephede imparatorluğu savunuyorlarmış ki her üç askerden biri yok olmuş. Bu 1/3 oranı, yeryüzünde en yüksek kayıp oranıyla, benim dedelerimin TC kurulmadan önce ne korkunç derecede telef olduklarını ve onlara birer vefa borcumuzun olduğunu anlatıyor. Bu vefa borcunun ne olduğunu artık herkes kendi vicdanında yorumlasın. Duyduklarımızdan, sakat, aç, susuz ve sakat olarak köylerine binbir hevesle dönen bu gazilerden kimilerini köylüler tanımayıp, başka köyün dilencisi bile sanmışlar. Devletten bir altın madalyayı bile zor aldıkları söylenirdi, benim çocukluğumda. Annemin babası Nuri Yazar Dedem, babamın Manisa Milletvekili seçildikten sonra mecliste olanca uğraşıp diğer gazilerle birlikte kayınpederine de çıkarttığı ve bayramlarda kalbinin üstüne taktığı çoktan hakettiği madalyasıyla gururdan dört köşeydi.

Ata'nın Gelibolu Savunması'ndan sonra sarfettiği veciz sözlerinden beni en çok duygulandıranlardan ikisi; Ata'nın, "Onlar (Anzaklar) sizin olduğu kadar artık burada bizim de evlâtlarımızdır…" hitabesiyle, "Biz Çanakkale'de bir darülfünun (üniversite) gömdük." değerlendirmesidir.

Gerçekten bu olağanüstü savunma sayesinde, geleceğin Türkiye Cumhuriyeti, en onurlu biçimde yakın gelecekteki bir bağımsızlık savaşı provasını gerçekleştirirken, binlerce lise ve üniversite öğrencisi olan genç beyinlerini de yitirdi. Vatan için bu denli korkunç bir özveriye rağmen, Osmanlı'nın Birinci Dünya Savaşı'nı, masa başında Enver'in önderlik ettiği İttihat ve Terakki Partisi'nin beceriksizliği ve hayalperestliği yüzünden Almanlarla birlikte kaybedip İstanbul'u, Gelibolu'da bozguna uğrattığı aynı düşmanlara geri teslim etmesi gülünç bir rezalet değil de nedir? Kılavuzum olan değerli Çanakkale 18 Mart Üniversitesi (ÇOMU) öğretim üyesi Ahmet Bey anlattı, ben ağzım açık kalıp dinledim. İngilizler'in savaş kurallarına aykırı vücuda girince patlayan, vahşi hayvan avında kullanılan domdom kurşunlarıyla, Fransızlar'ın vücudu zehirleyen bakır kurşunları, yani o devrin yasaklı ´biyolojik silâhlarını` kullandığını müzelerde gördük. Alçıtepe Köy Müzesi'ni köylülerle birlikte kuran ve Britanya Kraliçesi dahil nice devlet adamının ziyaret ettiği müzeci Salim Dede bana bu vahşet örneklerinden verdi. Bende bu 85 yıllık hatıra kurşunları, ABD'ye dönerken gümrükte yanlış yorumlanır diye yanımda getiremedim. TBMM'ye seçilen her yeni dönem milletvekili kadrolarının, bu olağanüstü inanç turunu almalarının bir ön koşul olmasını öneriyorum. Orası TC'nin hac yeri olmalı, dinini ve vatanını savunan bu şehitlerimiz ziyaret edilmeyi ve dua edilmeyi beklerler. Bu destanı Mehmet Akif'in Safahat'inden daha iyi anlatabilen var mı? Kaç tane evlâdımızın bu destandan haberi var? Babam bu şiiri ezbere bilirdi, onun zamanında lisede zorunluymuş. Yavrularımız bu destanı bir okusun yeter.

ABD'de her gün CNN dahil tüm dev TV şirketleri "I am an American (Ben Amerikalıyım)!" diye insanların ellerini kalplerine basıp gururla haykırdıkları bir reklâmı en az on kez devlet emriyle veriyorlar. Bizim TC'de artık, "Ne mutlu Türküm diyene!" demek ayıp, yani 'out' oldu. Ata'nın bize mirası olan bu gurur tekerlemesi, Balkan devşirme soylarının yönettiği ve Osman Bey'den sonra tek bir Türk gelininin sultan eşi olamadığı Osmanlı sarayınca asırlardır horlanan ve itilip kakılan ve sadece savaş zamanı hatırlanan Türk'ün adını, kuyunun dibinden çıkarıp göğe yükseltmeye çalışan Ata'nın gelecek kuşaklara armağanıdır. Bu derin anlamı ve ulusal mesajı, onu bilerek saptırararak kendisini seçen Türk halkı önünde ve benim de izlediğim bir TV sohbetinde, sanki yağlı bir pehlivandan söz ediliyormuş gibi, "Amerika'da geldik gördük ki bedel

olduğumuz dünyada kimsenin bizi taktığı yok!" sözleriyle alaycı tonda eleştiren kişiyi anımsarım. Bu savını halka elindeki kalemi sallayarak bir güzel yutturan 1980'lerin 9'uncu cumhurbaşkanı ve onun papatya devrinden bu yana, Atatürk'ün sözlerini, utancımızdan mı ne, pek anmıyoruz. Bize bir şeyler mi oldu? Mehmet Akif'in Çanakkale Destanı'ndaki dizeleri Gelibolu'da 2002 yazında savaş meydanlarını gezerken çok içten duydum ve yaşadım.

Bu kez Fatih Sultan Mehmet'in anlatıldığı ikinci söz edeceğim eserse, okutun Almanca metnini İstanbul'un fethinin 500'üncü yılı olan 1953'e bitirip yetiştiren tarihçi Franz Babinger'e ait. Babinger, sonradan diğer dillere ait baskılarını hazırlamış. Ancak okuduğum İngilizce baskısı, Babinger'in 1967'de Arnavutluk'ta beklenmedik ölümünden sonra Princeton University Press tarafından Ralph Manheim öncülüğünde çevirisi yapılıp ABD'de 1972'de basılmış. Önümdeki bu İngilizce baskı, 549 sayfalık bir bilgi hazinesi. Ben böyle eserleri niçin bizim öz Türk yazarlarımız ve tarihçilerimiz yazmaz da dünya eserleri hâline getirmez diye merak edip durmuşumdur. Örneğin, hiç ABD'nin ulusal kahramanı George Washington'u veya tarihin meşhur Alman imparatoru Kaiser Wilhelm'i anlatan bir destanın bir Türk tarihçisi tarafından yazılıp dünya eseri hâline getirildiğini duyduk mu? Bırakın yabancıları, biz kendi tarihimizdeki büyüklerimizin bile biyografilerini yazan yazarları çıkaramıyoruz, Prof. Halil İnalcık gibi kimi uluslararası saygınlıkta bir kaç tarih bilimcimiz dışında. Kimi nesnel gözlüklü 'sosyo-makro ekonomik' araştırmacıların kendi ülkemiz hakkında cüretle araştırdıklarını art niyetli Frenklerinkine yeğlerim. Ama yabancı tarihçiler en müthiş Osmanlı ya da Türk büyüklerinin biyografilerini yazıp bizim insanlarımızı dünyaya yanlış veya doğru pazarlıyorlar. Allahaşkına bizim öz güvenimiz dışında neyimiz eksik? Zaman yitiriyoruz frenkler öz tarihimizi bize pazarlarken.

Fatih zamanında Osmanlı ordularının sefere giderken günlerce bazen aylarca yolda çıt çıkmadan sessizlik içinde, üstlerinde sade ve hafif askeri giysilerle dua ederek ve dikkatlerini toplayarak ibadet eder gibi savaşa hazırlandıklarını hiç biliyor muydunuz? Yolda disiplini bozup yerli halka saldıran ve yağmalayan askerlere hemen görüldüğü anda ölüm cezası kesiliyor. Üzerlerinde ağır zırhlar ve demir haçlar taşıyan, binbir gürültü patırtıyla yollarda sarhoş ve taşkın ilerleyen ve sonradan Osmanlı'ya yem olan haçlı ordularına göre değişik bir manzara olsa gerek. 1432 yılında

Osmanlı başkenti Edirne'de, bir asır sonra Sinan'ın mimarlık harikası Selimiye Camisi'nin yapılacağı Kavaklık Meydanı'ndaki sarayda II. Murad Han'ın üçüncü oğlu olarak dünyaya gelen ve dedesi Mehmed I'in adı verilen Mehmed II, annesi Maria Despina adlı Sırp asıllı hristiyan devşirmesi olduğundan her iki din terbiyesini eşit ölçüde alarak yetişiyor. Şehzade Mehmed'in annesinden etkilenmesiyle olacak Hristiyanlık dinine ve ikonlara zaafı var. Ama Kur'an'ı da okuyarak ve her iki din eğitimini kusursuz alarak ideal bir Osmanlı ve dünya sultanı oluyor.

1453'te 21'indeyken Orta Çağ'a son veriyor. Dedikodu ve hırsızlığa hiç gelemiyor. Bahçesinde binbir özenle yetiştirdiği salatalıkları izinsiz yiyen bahçıvanının midesini hırsızlara ibret olsun diye bıçakla açtırıp, içindekileri çöpe attırıyor! Ayasofya'ya ilk girdikleri gün kilisenin yer taşlarını kırarak mücevher arayan bir neferine, "Mallar sizin, binalar benim demedim mi, böyle ferman vermedim mi? Niçin bu 1000 yıllık tarihe saldırıyorsun?" diye kükreyerekten yağmacı isyankâr askeri bir kılıç darbesiyle, diğer neferler görsün diye ikiye bölüyor. Mora seferinden esir getirerek birlikte sırılsıklam aşk yaşadığı ve ipek giysilerle donattığı Yunan kızı dünya güzeli İrene'nin başını, devlet yönetimini artık eğlence peşinde olduğu için bıraktı diyenlere ibret olsun diye, saray divanı önünde kılıcıyla gövdesinden ayırıyor. Avrupa ve papalık, ondan şeytanın oğlu diye tir tir korkudan titriyor. Fatih, gut hastalığından 1481'de öldüğünde, papalık Avrupa'nın her yerinde dinsel bayram ilân ediyor. Buna karşılık, İstanbul'un fethinden sonra yerli Ortodoks ve Bursa'dan davet ettiği Ermeni kiliselerine ve yahudi toplumuna dinlerini özgürce uygulama izni vermesi, onun bu çok yönlü dünya görüşünden ve bağnazlıktan uzak doğasından ileri geliyor.

Edirne deyince anılarım ayaklandı ve bana el sallıyorlar. O serhat kenti Edirne ki 24 Mart 1913 Balkan Harbi'nde Bulgarlarca 6 asır sonra bizden alındı. Ancak, tekrar 29 Eylül 1913'te Bulgarların Sırplarla başı kalabalık olduğu bir zamanda kısa bir çatışma sonrası İstanbul Andlaşması'yla yeniden Türklerin oldu. Balkan Savaşı, Türk halkının Balkanlar'da katledildiği ve soyunun kazındığı çok acı bir lekedir tarihimizde. İşte soykırım orada olmuştur. O müthiş Balkan bozgununa, Gelibolu savunmasında askerlerine seslenirken sürekli göndermede bulunan Mustafa Kemal aynı bozgunu Türk askerinin tatmaması için 1915-16'da Gelibolu'da tarihî bir mücadele sergilemiştir. Bulgarlar'ın vahşetini hem

tarih hem de öksüz ve yetim kalan gözü yaşlı göçmenlerimiz kuşaklar boyu unutmayacaktır. Yazar Ömer Seyfettin, ırzına geçilen körpe Türk gelinlik kızlarına yapılan vahşeti eserlerinde ayrıntılarıyla anlatır. Asıl Bulgarlar'ın ve Rumların bize yaptıkları soykırımdan dolayı hesap vermeleri gerekirdi. İşte size, Balkan Savaşı sırasında Anadolu'ya Bosna'dan göçerken tüm geniş ailesi Bulgaristan'da gözleri önünde kesilen küçücük bir kızın, kendisini bağrına basan Türk ulusuna seslenişi: İntikam Yıldızı şiirindeki dizeler (Yukarıdan Aşağıya) :

Bir muhacir kızıyım	Atma beni efendim	Kul et beni evine	Ne arandı soruldu
İntikam yıldızıyım	Ben de senin gibiydim	Öksüz gönlüm sevine	Sorulsa ne olurdu?
Acı benim hâlime	Gül bahçeli evimde	Kovma beni kapından	Annem babam, kardeşim
Yüreklere sızıyım.	Gonca gelin gibiydim.	Su dökeyim eline.	Hep bir günde boğuldu.

Bulgarların atlarını besledikleri ve ahır olarak kullandıkları yer olan Muhteşem Selimiye Camisi'ni Balkan savaşlarından sonra ayakta kalması bile bir mucizedir. Aynı Selimiye, 1965 yılında 15 yaşımdayken annem babamla Avrupa'ya geçerken o gece konakladığımız otelden sabah kaçıp çılgınlar gibi koşarak yanına yaklaşıp elimi sürdüğüm ve görkemini yakından hayranlıkla gördüğüm Sinan'ın ustalık şaheseridir. Bu merakım yüzünden kayboldum. Avrupa'ya karayoluyla geçiş öncesinde kaçırıldığımı sandıklarından, annemle babamın yüreklerini bir güzel hoplatmıştım.

Atatürk'ün yarattığı ve Hasan Ali Yücel'in biçimlendirdiği özverili Maarif ordusundan olan cumhuriyetin birinci kuşağına ait 1919 doğumlu asil öğretmenim Nihat Atılgan ve eşinin trajedisinden buraya geldik.. Ülkemizin bugünlerde yüzleştiği, olağanüstü güvensizlik ve ülküsüzlük mesajları veren sıkıntılı koşullarında olur da birkaç küçük kalbe dokunabilmeyi umarım başarmışımdır.

Zaman zaman ulusal futbol maçlarında mırıldandığımız ama anlamını unuttuğumuz ulusal marşımızı bir daha bulup okuyalım ki belki bazı mesajlar bulabiliriz. Şairin, "Şüheda (şehitler) fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!" dizesini hiç unutmayalım; çünkü o toprak Anadolu'nun her yöresinde, o toprak Çanakkale'de, gidin, görün ve üstüne basın. Bence Gelibolu yarımadası Türklerin ulusal Kâbesidir, çünkü orada bu vatan uğruna şehit olan ve dinini, şerefini koruyan 250 bin atamın kanı dolaşıyor, kalbi atıyor. Bu yarımadaya her Nisan'da, tâ Okyanusyadan yorulmadan ziyarete gelen Anzaklar, bu beldeyi manevî bilinçlenme ziyaretgâhları gözüyle anıyorlarsa ve biz boşluyorsak düşünün gerisini.

2005 Nisanında dünyanın dibi "wonder, down and under (aşağıda ve alttaki harika)" diye anılan ekzotik ve dayanılmaz güzellikteki Avustralya'yı (Latince Terras Australis: güney topraklar) ilk kez görmek nasip oldu. 2005 Mayısında kuzey kutbuna komşu Eskimoların yaşadığı yeni adıyla Nunavut (İnuitler) eyaletini kuran dünyanın tepesi Kanada'yı 1969'dan bu yana ikinci kez ve başkent Ankara'yı kültürellik açısından çok andıran başkentleri şirin Ottawa'yı ilk kez ziyaret ettim. Her iki ülkede bir hafta kaldım. Sydney İstanbul'a benziyor. Ottawa lâleler kenti. O sırada Kraliçe geldi. Eskimo Nunavutlar istekleri olmadığından Kraliçe Elizabeth'e tepki gösterdiler. Önderleri kraliçeye surat astı.

Avustralya'yı ve Kanada'yı gezen gören ve orada yaşayan o kadar çok halkımız var. Buraları görmeyenler için sadece özetleyebilirim. Avustralya, ABD topraklarından çok az bir farkla küçük ve Avrupa'dan %25 oranında büyük ama sadece 20 milyon insanın yaşadığı bir geniş anakara ada. Buzul Antarktika'da da geniş bir arazisi var. Bu yüzden dünyanın en geniş ülkelerinden birisi olmaya aday... Kanada da ABD genişliğinde (hatta kutup alanlarıyla daha da geniş) ve onun da 20 milyon halkı var. Her ikisi de Britanya Krallığı'nın bir uzak eyaleti durumundalar, çünkü Kraliçe'yi simgeleyen genel valileri var. Avustralya'da ayrık bir medeniyetin izlerini görebilirsiniz. Dilleri uzaklaşmış asıl İngilizce'den. "Afternoon (öğleden sonra)" yerine "arvo" diye yayvan kısaltabiliyorlar. Yaşam düzeyleri oldukça rahat. Sydney ve Melbourne gibi olimpiyat kentlerinin en büyük sorunları kronik susuzlukmuş. Bu anakaranın hayvanları bir ilginç ve değişik, tüm diğer anakaralardan ayrı kalmanın verdiği ekolojik zorlamayla. Et yiyen Tasmanya canavarı, Kanguru, Wombat, Numbat ve Wallabi türünden çok sayıda cepli memeliler (marsupial), playtpus gibi su samuruna benzeyen yumurta seren memeliler ve koala gibi pandayı andıran ama sadece ökaliptüs yaprağıyla beslenen ve onu avlayan çirkin Dingo kurt cinsiyle daha nice başka anakaralarda olmayan hayvanlara sahipler.

Çirkin suratlı erkeksi kangurular basketçiler gibi 2 metre boyunda ve en ağırları 85 kg. ağrılığında olabiliyorlarmış. Wallabiler ise narin ceylân gözlü, karakaşlı ve güzel suratlı oluyorlar. Gezdiğimiz gece çiftliklerinde daha nice marsupial türünde cepli hayvana rastladık. Kanguru yerli aborijin dilinde anlaşamadıklarından, "Ne diyorsun yabancı?" demekmiş! Aborijinler öldükten sonra ruhlarının birer hayvan kılığına girdiklerine

inanırlarmış. Avustralya, Gelibolu yenilgisinin 90'ıncı yılını hüzünle anarken, gençlerin pek öyle Türklere değer verdiklerini sanmıyorum. Sydney'deki savaş müzesinin önüne havuz yaparak Tac Mahal'e benzetmişler. İçeride izlediğim filmlerden, Gelibolu'dan Türklerce acınıp "öldürülmeden" 1915'te konuksever Mehmetçiklerce uğurlanan Anzaklar'ın sonradan Suriye cephesinde 1916 ve 1917'de Türk evlâtlarının canlarına petrol aşkına acımadan kıydıklarını anlıyorum.

Önceleri yüz verilmeyen ama sonradan ünlenen Türk inşaat firmasının kazanarak diktiği Sydney olimpiyat köyünü geziyoruz. Hayvanat bahçeleri bir doğa harikası. Tarih müzesinde, 1929'da Almanya'dan nehir kanusuyla canı sıkılıp Tuna ırmağıyla başlayarak Akdeniz ve Hint okyanusu yoluyla sonunda 1939'da adanın kuzeyine varmışken Nazi casusu diye tutuklanan Oscar Speck'i anlattılar. Oscar savaştan sonra çok zengin bir madenci oluyor. Var mı kanuyla denemek isteyen? Bu kentin kongre ve olimpiyat gibi dünya olaylarını sergilemede ne kadar ustalaştığını görür gibiyim. Opera Sarayının portakal kabukları bir harika. Mimarına daha bina bitmeden yol verilince, içini baştan savma bitirmişler. Ama uzaktan büyüleyen mimarisiyle Sydney Operası kentin simgesi olmuş. Avustralya için en az bir ay gerekli, ılıman iklimi pek hoş. Kanada ise yazın da serin. Kraliçenin, eski Çin hanları gibi yazlık ve kışlık sarayları yerkürenin en güney ve en kuzeyinde hazır ve nazır!

Bilgisayarda oyunlar oynayarak bu 'olmazsa olmaz' elektronik makineyi tanıyan Türkiye'nin 1980 ve sonrası doğumlu kuşağı, nüfus belgelerinde kayıtlı dinleri İslâm'a yabancılaştı. Aynı kuşak, öz Türkçeleriyle Ata'nın devrim yasalarından olduğu halde (Kuran'ı Ker'imi Türkçe'den çeviri okuma zorunluluğu devrim yasası, 22 Ocak 1932) dinini öğrenebilme düzeneğine sahip olmadığından dininden uzaklaştı. Bu gün şu satırları yazmakta olduğum Amerikan topraklarında, Amerikalı genç kuşak veya bebeklikten yeni çıkmış yavrular dinlerini İsa'nın ilk konuştuğu (Mel Gibson'un Passion' filmindeki gibi) Aramegce ve o zamanın bugünkü konuşulan Romence'yi andıran evrensel dili olan Lâtince'yle değil, kendi ana dilleri olan İngilizce'yle ve İspanyolca'yla öğreniyorlar. Bu yüzden oğlum Hakan (13) gece yatmadan yaptığımız baba oğul sohbetlerimizde ona öğrettiğim namaz dualarının Türkçe çevirisini isteyince harekete geçtim. Hergün Türk dönyasında milyonlarca inananın namazlarda anlamadan okuduğu 10 adet namaz duası (zamm-ı süre) ve ilk inen Elham surelerinin Türkçesini,

Milliyet gazetesinin yıllar önce dağıttığı Türkçe kutsal kitap çevirisi dahil araştırarak buldum. Bu ilerlemiş yaşıma kadar duaları yıllarca yineleyip durdum, tahmin edip anlamını tam bilmeden ve ta ki oğlum benden rica edene kadar. Hakan, İhlâs ve Kevser süresini ezberledi ama anlamını bilmek istemesi en doğal hakkıdır. Hayır, mealini (Arapça) değil anlamını (Türkçe) demek istedim. Umarım işinize yarar. Böylece Arapçasını ezberleyemeyen kendi dilindekini ezberlerse, kendi ana dilimizde ata dinimizi uygulama hakkımızı kullanırız. Şayet bunu yapıyorum diye kâfir oluyorsam, o zaman tüm Allahın dinlerini kendi öz dilinde terennüm edenler günahkâr ve cehennemlik olmalı. Kuran tam çevrilemez deniyor ama kimi Arapça bilmeyen uzmanlar(!) halkımıza yalanı dolanı evirip çevirip pazarlıyor. Kur'anda ticaret ve miras yasaları okunurken bilmeden kendinden geçip ağlayan insanlarımıza bir sürpriz armağanımız olsun. Her duanın başında 'Bismillâhirrahmanirrahim' var. Anlamı: 'Esirgeyen ve bağışlayan Allahın adıyla başlarım'. Kabul olsun.

114. Sure: NAS(Allah'a sığınmak); Kul euzü birabbinâsi melikinnâsi, ilâhi,

De ki: 'İnsanların Rabbine sığınırım. İnsanların sahibine, tüm insanların ilâhına, insanların içine vesvese verenlerin kötülüğünden; insandan olsun, cinden olsun, bu kimselerin şerrinden sığınırım."

113. Sure: FELAK (Tan Yeri); Kul euzü birabbilfelakı min şerri mâhalaka,

De ki: "Tanyerini ağartan Rabbime sığınırım. Yarattıklarının kötülüğünden, çöküp ortalığı basan karanlığın ve düğümlere üfleyen büyücülerin, haseteden hasetçilerin şerrinden, Rabbime sığınırım."

112. Sure: IHLAS (Allahın birliğini halis kılmak); Kul hüvallahü ehad,

De ki: "Allah birdır, tektir. Herşey ve herkes O'na muhtaçtır. O kimseye muhtaç değildir. O düşmez kalkmazdır. Doğurmamış ve doğmamıştır, O'nun hiç bir şey dengi ve benzeri olamaz."

111. Sure: LEHEB (Peygamberin zalim amcası); Tebbet yedâ ebiy leheb,

Ebu Leheb'in iki eli kurusun. Kendisi de yok olsun. Malı da kazancı da kendisine fayda etmez. O alev alev yanan ateşe atılacaktır. Karısı da boynunda bükülmüş bir iple o alevleri çıkaran odunların hamal olacaktır.

110. Sure: NASR (Yardım); İzâ câe nasrullahi velfethu, ve re'eytennâse,

Ey Muhammed! Ne zaman Allah'ın yardımı erişir, o zaman zafer kazanılır. İnsanların küme küme Allah'ın dinine girdiklerini görürsün. O zaman hemen Rabbine şükret. Ondan bağışlanmayı dile. Kuşkusuz O, tövbeleri daima kabul edendir.

109. Sure: KAFİRUN (Kâfirler); Kul yâ eyyühelkâfirune, lâ a'büdü mâta',
Ey Muhammed! De ki "Ey Kâfirler, ben sizin tapınaklarınıza tapmam, sizler de benim tapınaklarıma tapmazsınız. Hem ben sizin taptıklarınıza da tapacak değilim. Sizler de benim taptığıma tapmıyorsunuz. Sizin dininiz size, benim dinim bana."
108. Sure: KEVSER (Bereket, Çokluk); İnnâ a'taynâ kelkevser fesalli li,
Ey Muhammed! Kuşkusuz biz sana kevseri verdik. O halde Rabbin için namaz kıl ve kurban kes. Kuşkusuz asıl 'ebter (nesli kesik)' sana kin tutandır.
107. Sure: MA'UN (Zekât, Sadaka); Ere'eytellezi yükezzibü biddiyn,
Dini yalanlayanı gördün mü? İşte öksüzü iten kakan odur. Yoksulu doyurmaya önayak olmayan odur. Vay haline o gafil ve riyakârların namaz kılanlarına. Onlar zekât vermeyi de yasaklar.
106. Sure: KUREYŞ (Kâbeyi koruyan kabile); Li'iylâfi kureyşin, iylâfihim,
Kureyş'in yaz ve kış seferlerinde aralarında uzlaşması ve anlaşması sağlandı. Öyleyse Kâbe'nin Rabbine kulluk etsinler. O Rab sizi açlıktan kurtardı ve doyurdu. Size korku içindeyken güven verdi.
105. Sure: FİYL (Düşmanın Filleri); Elem tere keyfe fe'ale, rabbüke bi,
Ey Muhammed! Rabbin fil sahiplerine ne yaptoğını görmedin mi? O bunların düzenlerini boşa çıkarmadı mı? O, bunların üstüne sürü sürü kuşlar gönderdi. Kuşlar bunlara cehennem ödüyle pişmiş balçıktan taşlar attılar. Sonunda onları saman çöplerine döndürdü.
97. Sure: KADİR (En kutsal gece); İnnâ enzelnahü fiy leyletil kadir ve,
Kuşkusuz biz Kuranı Kadir gecesi indirdik. Kadir gecesi nedir sen bilirmisin? Bin aydan hayırlıdır Kadir gecesi. Meleklerle Cebrâil o gece Rablerinin izniyle her çeşit iş için iner de iner. O gece tanyeri ağarıncaya kadar bir esenliktir.
1. Sure: FATİHA(Her ibadetin duası); Elhamdü lillâhi errahmanirrahim,
Hamd, esirgeyen bağışlayan hesap gününün sahibi, alemlerin Rabbi olan Allah'a özgüdür. Sadece sana kulluk eder, yalnız senden yardım dileriz. Bizi dosdoğru yola, iyiliğe erenlerin ve gazabına uğramayanların yoluna eriştir.

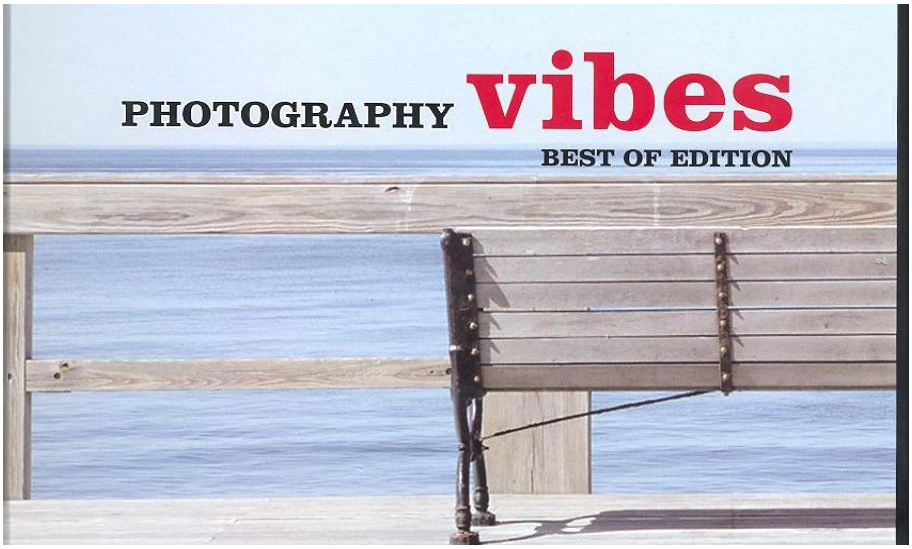

2005'te Avustralya'nın Sydney Aquariumu'nda Köpekbalığı ve akrabası gülen Vatoz balığıyla. 2007'de ABD'de fotoğraf odülü kazanan ve insanca gülümseyen pozu milyarda bir şansmış (Bknz. Aşağıda). Fotoyu poster haline getirip tüm dünya akvaryumlarında sergilemek istiyoruz. Yukarıda ön kapağı görülen ABD'de ünlü bir profesyonel albümde tam sayfada geniş yayınlanan ödüllü fotonun altındaki yazının Türkçe'ye çevirisi şöyle: Gülen Rey (İnsanca Gülen vatoz balığı). Prof. M. Şahinoğlu Troy Üniversitesi'nin Bilgisayar Bölümü'nde 'Tanınmış Bilimci' kadrosunda yer alıyor. 2005 yılı Microsoft Ödülü sahibi ve Türkiye'de basılmış okutları olan bir yazar, boş zamanlarında amatör fotoğtrafçılık, yazarlık, yaparak dünyayı geziyor. En son ders okutu "Trustworthy Computing" (Güvenli Hesaplama) Wiley şirketince basıldı. İkinci benzer konudaki ders okutunu 2012 yılında yazmaya başladı. 2012 sonunda "Raindrops Falling on My Life's Umbrella" başlıklı okutunu bitirdi.

Featured Photographer

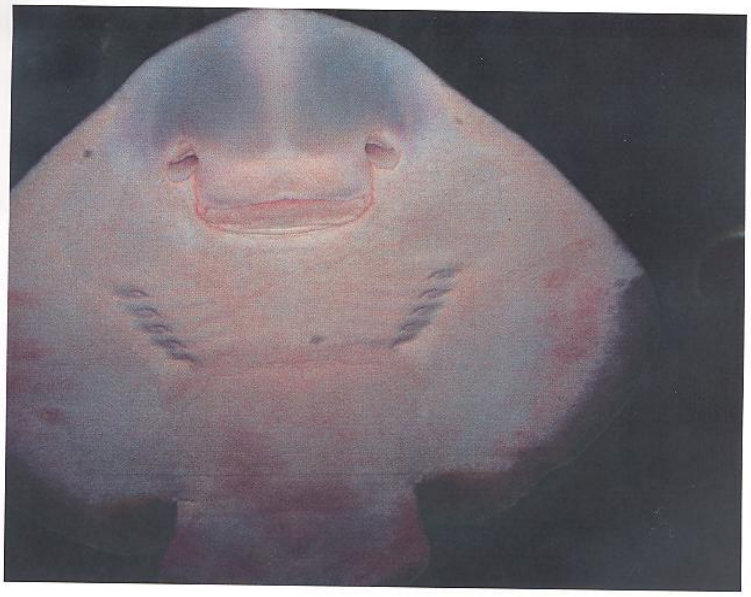

MEHMET SAHINOGLU

SMILEY RAY(A HUMAN-LIKE SIMILING STINGRAY)

Prof. M. Sahinoglu holds an Eminent Scholar position of Computer Science at Troy U. in Montgomery AL. A 2006 Microsoft Research Scholar, he is a published author in Turkey. His hobbies are amateur photography, writing, globe traveling. His new book is "Trustworthy Computing" by Wiley.
MeSa@troy.edu

1970'lerin Yakın Doğu Üniv. ve Özel Türk Lisesi kurucusu, eğitimcilerin duayeni Sayın Bahattin Tatış'la, 2004 yılında İzmir körfezine bakan kaptan köşkünde mutluluk anısı.

Babam soyundan ve baba yerine kalan tek akrabam olan kuzenim Genel Kurmay Elektronik Daire Başkanlığı'ndan Emekli Tümgeneral Temel Şahinoğlu ve saygıdeğer eşi Tomris Hanım (2005). Temel Paşa'nın Mehmet dedesinin gazi olduğu (1917) Sarıkamış dahil yurdun hemen her köşesinde ve Kıbrıs'da (NATO) sayısız kutsal vatan hizmeti vardır. Üstğm. Temel abimi ilk kez görev başında o zaman eski Cumhurbaşkanı Kenan Evren'in alay komutanlığı yaptığı Isparta'da 11 yaşındayken görmüştüm (1962).

Meğer Dönen Dünyada Neler Dönmüş Neler

2000'de bulunduğumuz kentte daha yeni gösterime giren ve Küba krizini anlatan '13 Gün' adlı filmi eşimle seyrettim. Genelde eşim böylesi cidd'î filmleri sevmez ama benimle bu filmi sonuna kadar nefesini tutup izledi. Üstelik, bir ara filmde Jacqueline Kennedy bile filmin baş rol oyuncusu Kevin Costner'ın canlandırdığı hükümet sözcüsü rolündeki adamla birlikte 15 saniye kadar göründü. Küba füze krizini en inceliğine kadar anlatan filmde, Başkan Kennedy'nin adına SSCB büyükelçisiyle son pazarlığı yapan Adalet Bakanı kardeşi Bob Kennedy Ruslara, "Siz Küba'dakini çekin, biz de Türkiye'dekini geri alalım!" diyor. Beyaz Saray'dakilere de usulca ve gizlice, "Zaten, Türkiye'deki Jüpiter füzeleri işe yaramaz!" demek istiyor ve konu sözde kapanıyor. Birincisi, Türkiye'ye haber verilmeden anlaşma yapılıyor, 28 saat içinde yürürlüğe girmek üzere. İkincisi, "Türkiye'deki füzeler zaten uyduruk şeyler, 'dummy' yani göstermelik nasılolsa!" diye TC'nin film seyircisi gözünde bir muz cumhuriyetiymiş gibi onuru hiçe sayılıyor.

Ameliyatımı yapan cerrah Dr. J'nin anlattığına bakılırsa, yukarda sözettiğim bu filme benzer bir konu Kennedy'le, İkinci Dünya Savaşı'nda Nazileri haklayan Stalingrad cephesi kahramanı tombul ve pancar yüzlü SSCB lideri Nikita Kruşçev arasında Viyana'daki yuvarlak masa toplantısı sırasında geçmiş. Nikita, sonrası gazetecilere verdiği demeçte, "Eğer ABD Başkanı bu acemi gençse, çok yazık olur Amerikan ulusuna!" demez mi? Gezeteler, azman devle pigme cücenin güreştiğini yazarlar. 1962'de Dr. J bu kez Pakistan-Afganistan sınırında kâh cerrah, kâh entelijans uzmanı olarak yine görev başındaymış. O zaman Amerika'nın gelişmiş uzaktan gözleme istasyonlarıyla SSCB içindeki nükleer başlıklı füze sayısını kestirebiliyorlarmış. Üstelik, SSCB içinde Amerikan uçakları görünmeyen radarlarıyla cirit atıyormuş. Amatör bir Alman genci Berlin'den gidip Moskova'nın ortasındaki Kremlin meydanına gündüz gözüyle pırpırıyla konmamış mıydı? Neyse, Kennedy ve Kruşçev, Avrupa'da bir merkezde toplanmışlar ve bir masada karşı karşıya ekipleriyle birlikte önemli bir karar aşamasındalar. Bir diğer deyişle, nükleer sidik yarışı acımasızca sürüyor. Nükleer pazarlıklar yapılıyor. Taraflar, toplantı sırasında yardımcılarının yan kanatlardaki teleks odalarından sağladıkları ve karşılıklı birbirleri aleyhindeki son derece gizli entelijans raporlarına

göre pazarlık güçlerini deniyorlar. Casuslar cirit atıyor. Soğuk savaş tam hızıyla sürüyor. Bu sırada Kennedy'nin istediği bir bilgi, soru olarak Dr. J'nin de bulunduğu Orta Asya'da bir yüce dağın başında bulunan uzaktan gözlem istasyonuna ulaşıyor. Kennedy'nin, "Sovyetlerin dedikleri kadar bu kadar ileri sayıda nükleer başlıklı füzesi var mı, yoksa rakamlar blöf ya da uydurma mı?" kaynaklı bir sorusuna, Pakistan'ın Hindikuş dağlarındaki Dr. J'nin entelijans ekibi, rakamların iki kat abartıldığı yönündeki bilgiyi Kennedy masasına telsizle şifreli iletiyor. Elbette taze bilgiyi kapan Kennedy ve ekibi, Sovyetlerin bu blöfünü masada görmeyerek Sovyetlerin korkutma ve yıldırma taktiklerini yutmuyorlar. Böylece Amerikalılar masa başında stratejik bir zafer kazanıyorlar. Bilgi çağının 2000'li yıllarda değil, daha İkinci Dünya Savaşı sonunda tırmanan soğuk savaşla artan elektronik entelijans etkinlikleriyle başladığını söylemek hatalı olmaz.

Nitekim Başkan Reagan, sonunda Holywood'un uzay filmlerinden birinden esinlendiği hayalî yıldız savaşlarını konu edip, 1988'de sık sık ABD'deki lüks alışveriş merkezlerine görüp imrensin diye rastgele davet ettiği (!) Gorbaçov'un yumuşak karnına en son darbeyi vurmuş ve ABD'nin nükleer harcamalarını tırmandıracağı blöflerini artırarak, Sovyetleri masada gafil avlamıştır. Bu aşamaya ABD, son derece ileri bir bilgi toplama ağıyla ulaşmıştır. 1989'da Sovyet devinin çökmesiyle ABD, fırsatlardan yararlanmasını çek defterini düzene sokarak pekalâ bilmiştir. Uluslararası arenada, Körfez Savaşı gibi bir olayda faturayı, savaşa çağrı çıkaran Arap şeyhlerine, sürekli cimrilikle suçladığı Japonya'ya ve dolaylı olarak ta Irak'la petrol borularını kapatmasını istediği Türkiye'ye ödeterek 1991'den itibaren ekonomik açıdan son derece şanslı 10 yıllık bir balayı dönemine girmiştir. ABD 1991'de ilk körfez savaşında cebini yüklü doldurmuştur, Irak'taysa 2003'ten sonra tersine cebini boşaltacaktır. Körfez Savaşı sonrası, önce Irak'la petrol borularını kapattırdığı ve arkasından sınır ticaretini yasakladığı Türkiye'yi ters yüz bıraktığı ve ekonomisiyle ilgilenmediği için Türk halkını 10 yıl boyunca boyutları 50 milyar dolara ulaşan bir ticarî çöküntüye itmiştir. Sonunda bu olgu, Türkiye'nin 2000'lerin başında yakalandığı dev malî bunalıma ulaşmasındaki etkenlerden biri olmuştur.

Hâlbuki 1992-2000 arası ekonomik göstergeler, ABD'nin son 50 yıldaki en harika refah rakamlarıdır. Bu bilgi de Clinton'u, ABD tarihinin en şanslı başkanı yapar. Adamın canı sıkıldığından ve önemli bir ekonomik

sorunu olmadığından aklı ilgisiz başka şeylere çalışmıştır. Şimdi, 2001 başından itibaren ABD ekonomik gerileme eğilimine girmiştir. Bu nasıl iş? Bir başkan ekonomik ilerleme varken ayrılıyor ve bir hafta sonra bir diğeri yerine gelince ekonomik gerileme başlıyor. Demek ki bu ekonomi masalı koca bir panayır balonundan ibaret olmalı. Psikolojik propaganda makinasıyla, ekonomi gemisi yürüyormuş. Ancak, ABD'deki refah balonu sonunda patladı. 2001'le 2002 arasında faiz oranları rekor sayıda onbir kez yüzde yarım veya bazen yüzde çeyrek indirildi. 2005'ten bu yana da aynen yükseldi. 2007'de faiz durdu ve yine 6 kez yüzde çeyrek indirildi. Psikolojik devletin Cumhurbaşkanıyla Başbakanı herkesin önünde ters düşmeseydi, halkın duyduğu güvensizlik sonucu döviz tavana fırlamazdı.

Petrodolarlarıyla ne yapacaklarını bilemeyen Arap toplumundan söz edelim biraz. Şeyhlerinin, örneğin, dünyanın 4 ayrı kentinde yaptırdığı 4 aynı tip sarayda kırmızı lüks Porsche otomobilleri ve kızları yaşında zevceleri dahil her şeyin 4 tanesinden edinilen lükse alışkındırlar. 2001'de Alabama'da tanıştığım, 1967 ambargosu sırasında adı ünlenen eski Petrol Bakanı Zeki Yamani'nin özel tenis çalıştırıcılığını yapan, orta yaşlı profesyonel bir tenisçiye 1980'lerde Yamani şöyle demiş: "Benim dedem deveye binerdi, babam ata bindi, ben lüks otolara ve oğlum uzay aracına bindik. Ama onun oğlu, yani benim torunum, otomobile; onun oğlu da tekrar ata binecek ve en sonunda oğlumun torunu yine deveye dönecek." Yamani hiçbir çalışma disiplini olmayan kendi Arap toplumunun fazla bir geleceği olmadığını ve yine karanlık çağa döneceğini üzülerek uyarıyor! Bernard Lewis son yazdığı, "Doğu Batı'ya Karşı Neden Kaybetti?" ana konulu eserinde, tüm Arap ülkelerinin petrol dışında sınaî dışsatımlarının, küçük kuzey ülkesi Finlandiya'nın dışsatımından daha düşük olduğunu hayretle açıklıyor. Halbuki TC Orta Doğu'da sınaî üretimde birinci. Ayrıca Prof. Lewis, laîk ve modern bir cumhuriyet olan Atatürk Türkiyesinin hatayı kendinde bulup düzelterek yoluna güvenli umutla bakıyor. Diğer antidemokratik İslâm ülkelerinin suçu Batı'nın zengin hristiyan ülkelerine attığını fakat bu verimsiz yolun, sonuçta onları karanlık tünelden çıkaramayacağını iddia ediyor.

Suudi Araplardan kadın hakları olmak üzere birçok konuda belirgin olarak daha modern görünen Kuveytliler dışında, bazı ülkeler Körfez Savaşı sonrası ABD'nin iş adamlığı kurnazlığı sayesinde büyük ekonomik zararlar görmüşlerdir. Hele müttefiki ABD'ye yardımcı olmaktan başka

hiçbir kusuru olmayan Türkiye'de sınır halkının uğradığı ekonomik zararlar göz yaşartıcıdır. Bu zararın 2 milyar dolar gibi çok küçük bir kısmını 1991'de Kuveyt'ten Ankara'ya sembolik bir çekle ödeten ABD ve BM (Birleşmiş Milletler), Türkiye'nin Irak'la olan petrol borularını açmasına daha ileride 1996 yılı sonuna kadar ortak BM kararıyla izin vermemiştir. Rafinelerimizin çürüyüp zarar etmesine neden olmuştur.

Üstüne üstlük Çin'e tanıdığı en ayrıcalıklı ticaret ortağı (most favored trade-partner) payesini, ABD'yi fare gibi kemiren Ermeni ve Yunan azınlığın parasal desteklediği siyasî lobilerininin etkisinde kalarak Türkiye'ye vermeye yanaşmamıştır. ABD'nin İkinci Dünya Savaşı sonrasında, komünist rejimlerden koruduğu ve dünya faturalarının bazılarını artık üstlenmesini istediği Japonya, kâh bu savaşın malî yüklerini omuzlarında kaldırmaktan zayıflamış, kâh ABD'nin bilgisayar yazılım sanayinde gösterdiği sıradışı ilerlemeler sonucunda Batı'ya mal satamamıştır. ABD, 1985 yazında Japonya'ya kaptırdığı donanım (hardware) alanındaki ticarî dışsatım şampiyonluk kupasını 10 yıl sonra 1995'in hayalî bir yaz gününde, ezeli rakip Japonya'dan geri alıvermiştir. Nedenini Japon bilgisayar firması NEC'in denizaşırı şefliğinden emekli Dr. Watanabe'ye, ABD'deki üniversitemize konuşma yapmaya geldiğinde sordum. Yanıtı çok kısa oldu: "Biz Japonlar, yazılım sanayinde atik ve çevik davranamadık, yenilikçi ve atak olamadık. Zincirleri kıramadık."

1990'da Purdue Üniversitesi'ndeyken yazdığım bir araştırma olan Devlerin Bilek Güreşi'nde, bu kıyasıya amansız ekonomik çekişmeden söz etmiş ve aynı bilek güreşinde olduğu gibi bu yarışmanın bir sarkaç (pendulum) gibi bir kanattan diğerine yaylanarak, galip tarafın dönüşümlü değişeceğini önceden çıtlatmıştım. O zamanlarda, sarkaç Japonya'dan yanaydı. Yıllar önce kendi vatandaşları olan ve Kalite-Kontrol alanında yüzyılın dehâsı Dr. Deming'e yüz vermeyen Amerikalı iş adamları yüzünden, aynı bilimcinin Japonya'da talihini denediğini ve başarılı olduğunu yazmıştım. Dr. Deming'in Japonya'da özellikle otomotiv sektörüne olan katkıları sonucu 'kalite çemberini' sanayiye uyarladığı için Japonya'da millî kahraman ilân edildiğini, bu etkileşimden Japon dehâsı Dr.Taguchi'nin adıyla anılan tekniklerin oluştuğunu eklemiştim.

2002 Temmuz'unda Çanakkale Boğazını geçerken arka plânda "Dur Yolcu…"; Bir hafta sonra Kaş'taki Kekova turunda Akdeniz'in güneşini özümlerken; Hakan'la ağaca tırmanan çocuk heykelleriyle Alabama Shakespeare Parkı'nda 2001'de İzmir Marla Tekstil'in özel dokuduğu Şahinoğlu kazaklarımızla; Turistik adada Muhtar saklı cenneti kapmış; Annem Ankara Dostlar Sitesi ziyaretlerinden birinde yaşama gülümserken; Göktürk ve Efe'yle Ankara Çubuk Barajı'nda 1987'de onların yüksek okul dahil geleceğini, düşünceli ama evdeki hesabın çarşıya uymadığını bilmeden plânlarken !

Magnezyum Tuzu ve Hastanenin Baptist Papazı

ABD'deki 3. görevime 2000'de önce sakin ama sonra fırtınalı bir mücadele ortamında başladım. Başladıktan 5 hafta sonra bir gece uykumda sanki kalbim fırlamış ta elime almışım gibi aşırı kalp çarpıntılarıyla uyandım. Eşimin de zorlamasıyla kendimi South Baptist Hastanesi'nin Kalp Ağrıları Merkezi'ne (Chest Pain Center), 'palpitation' yakınmalarımla teslim ettim. Merdivenden yürüyeyim derken bana engel oldular ve beni tekerlekli bir sandalyeye bağlayarak, "Aman sen hareket etme, kalbin var!" dercesine 5'inci kata çıkarıp bir kalp muayene odasındaki yatağa mıhladılar. Ben, "Hani bir iki ilâç, hoş sohbet kaç, nasıl olsa akşama eve dönerim." diye plânlarken, hakkımda kulak misafiri olduğum doktorların fiskosları yüzünden acaba dünyaya veda mı etmekteyim türünde endişelenmeye başlamıştım. Odama, UAB (University of Alabama) kardiyoloji uzmanları girip beni sıkı sıkıya sorgulamaya başladılar. Porto Riko asıllı Hispanik ırktan, belli ki içkiyi seven ve şişman, 30 yaşlarında yeni kalp uzmanı bana günde ne kadar alkol aldığımı sordu. "Neredeyse yok denecek kadar az." dedim. Uyuşturucu ilâçlar alıp almadığımı sordular. Sonunda ağızlarındaki baklayı çıkardılar. Meğerse, aşırı içki tüketenlerde görülen ve hipomagnezi denilen magnezyum azlığı sendromundan rahatsızmışım. Kalp çarpıntılarımın nedeni buymuş.

Gecenin en harika komedisi, beni saat başı türlü nedenlerle uyandıran ve Tanrıya yakaracak dualarım için aziz pedere gereksinimim olup olmadığını soran hemşirenin saflığıydı. Ben kendisine, "Acaba ölecek miyim? Çok sık geliyorsunuz, zorunuz nedir, bu gidişle dinlenmezsem mortlayacağımdan papazınıza gereksinim doğacak!" dedim. Bunu sorunca alınan bayan, özürü kabahatinden büyük bir edayla, "Hayır, biz bunu herkese görev gereği sorarız, bir papaza ihtiyacınız var mı?" diye üstelemez mi? Ben de "Ben müslümanım, hem sizin papazınız benim dinimi anlamaz ve dualarını bilmez..." dedim. Zenci genç hemşire bana anlamamış bir tavırla boş boş baktı, "O hangi ülke oluyor, yoksa İslâm Ülkesi mi (Nation of Islam)?" diyerek, ABD'de sürekli yapılan ve siyahî müslüman toplumun kurduğu 'İslâm Ülkesi' adındaki politik bir kuruluşla İslâm dinini çağrıştırma hatasını yineleyerek sordu. "Yanlış; o bir ülke değil bir dindir." biçiminde yanıtladım. Zavallı hemşirenin İslâm diye başka bir inancın varlığından kesin haberi yok. Elbette, Baptist Hastanesi'nden gece

yarısı klâsik müzik beklemek hatalı olurdu. Olsa olsa üzerime misyonerlik rüzgârları esebilirdi ve esti de.

Alabama deyince, siyahların merhum Dr. Martin Luther King liderliğinde başlattıkları insan hakları ve ABD'nin neredeyse %15'ini oluşturan siyah toplumu akla gelmez mi hiç? Hele Amerika'nın güney doğusundaki Alabama Eyaleti'nin göbeğindeki, zencilerin Bayan Rosa Parks vasıtasıyla meşhur otobüs boykotunu başlatıp liderleri Martin Luther King'le haklarını sonuna kadar savunup elde ettikleri ve o olaydan bir yüzyıl önceki iç savaşta kuzeylilere karşı savaşan güneyli Confederate Ordusu'nun ilk başkenti Montgomery? Başkent sonra Richmond'a taşındı.

Onların 'Ebony' ya da 'Blackenglish' dedikleri aksanlarını ve dillerini hiç irdelediniz mi? Cleveland'dayken okuduğum ve ABD'deki siyah nüfusla ilgili yine siyahî bir kültür uzmanının yazdıkları şimdi aklıma geldi. Elbette bu yazarın fikirlerinin kaskatı doğru olduğu kanıtlanmamış, ama gerçeğe yakın olduğu yolunda güçlü savları var. Bir defa, bugünkü Amerikan zenci toplumunun konuştuğu argoya kaçan aksanın Afrika dillerinden gelmediğini savunmuş yazar. Gerçekten Afrika'dan Amerika'ya yeni göçeden Afrikalı vatandaşların, örneğin bir Nijeryalının veya Ugandalının ya da asıl dili Swahili olan Somalili'nin aksanları zencilerinkinden belirgin farklı ve yavandır. Bu arada Swahili sözcüğü Arapça'dan etkilenmiş olan 'sahil dili' demek. Nijerya'daki en yaygın 'Hausa' dili de havza (delta) sözcüğünden geliyormuş. Pekiyi, hangi dilden etkilenmiş bu Amerika'ya köle getirilen Afrikalılar? Siyahî kölelerin başlarında 17'nci yüzyıldan sonra esir tutulduğu Afrika'daki o kalelerde veya adalarda, köle tüccarların tuttuğu İngiliz Krallığı'nın en haydut ve katil zanlısı kâhyalar çalışırmış. Bu kaleler 19'uncu yüzyılın başında kapatılmışlar. Bu vahşi köle terbiyecileri genelde Londra'nın en bozuk ve son derece kaba olan Cockney aksanlı ahalisinden gelirlermiş. Bu çirkin ve kaba argoyla karışık yanlış konuşulan İngilizce'yi duyan köleler bu dili ilk böyle benimsemişler. Afrikalı köleler daha sonra sanki protesto için benzer kaderlere sahip bu fakirlerin argo İngilizcesini taklit etmişler.

ABD'nin yakın ulusal tarihine dönük ilginç ve öğretici araştırmalar okuyorum. Pulitzer ödülü sahibi tarihçi David McCullough'un '1776' başlıklı yapıtında modern ABD'nin kurucusu bilinen General George Washington'un 1776'da zamanın yenilmez armadası Britanya Krallığı ordusunu eşsiz bir azimle nasıl tükettiği ve komutanlarını nasıl esir aldığı anlatılıyor

(Aşağıdaki Tablo), tıpkı Ata'nın Trikupis'i esir aldığı gibi. Derhal Türk kurtuluş savaşını anımsattı. Çok sayıda benzerlik var. 1918-1922 döneminde bizim de karşımızda İngiliz gücü var, ama İngiliz eldiveni giyen lüks Yunan sürüleri halinde. Bizim de ordumuz çaput giysiler ve bezle sarılı pabuçlar giyiyor. Türk köylü direnişçilerin tek dayandıkları nokta inanç gücü, aynı Washington'un taşralı eğitimsiz ordusu gibi. Mustafa Kemal, İsmet İnönü ve Fevzi Çakmak gibi eğitimli subaylara karşılık, General Washington dahil Nathanael Greene ve Henry Knox gibi direnişçi üst rütbeli subaylarının ne eğitimleri ne de savaş deneyimleri var. Her iki düzensiz orduyu halk canı pahasına besliyor ve katil işgalcilerden nefret ediyor. Kazanma şansı binde bir olan her iki ordu krallarınca isyancı bilinirken, kaçak ve hainlerin sayısı çok fazla. Kusura bakmayın ama benim anlayamadığım, kendi bağımsızlık savaşları için destanlar düzen ABD'nin 'özgürlükçü' torunları, neden 150 yıl sonra Türklerin İngiliz düşmana karşı verdiği benzer kurtuluş savaşına karşı Ermenistan ve Yunanistan kurulsun diye misyonerleriyle karşıt çalıştılar?

Fransız gazeteci yazar Berthe Georges-Gaulis, 'Çankaya Akşamları' anılarında sapık Yunan vahşetini yazar: "...Kasabalılar yıkılan evlerinden koşup felâketi anlatmaya koyuldular. Yunanlılar her şeyi yağmalamış, yakmış, kadınların ve küçük kızların ırzına geçmiş, genç erkekleri öldürmüş, diğerlerini alıp götürmüşlerdi..." Anılarının sonunda ABD'ye değinmiş: " Doğunun Amerika hakkındaki son hayal kırıklığı büyüktür; o da bizler gibi Başkan Wilson'un demeçleriyle aldatılmıştır. Önce ona yürekten inanılmıştır... Amerika'dan istenen hakemlik işine, o kâh yarı dinî, kâh yarı ticarî heyetler göndermekle karşılık vermiş; o heyetlerse tüm varlıklarıyla Anglikan-Ortodoks davasına katılarak Anadolu'yu ateş ve kan içinde bırakmışlardır. Amerikan misyonerleri, Anadolu'da Hristiyan azınlıklarca oluşturulan ihtilâlci örgütlerin büyük sorumlularıdır. Bu örgütler bir an gelmiş, Ankara devletini dize getirme yönünde aldatmaya çalışmışlardır... Mustafa Kemal bir anlık aldanarak kaçınılmaz karşıkoymayı durdurmaya razı olmuş, sonunda kendi insanları onu geç kalmakla suçlamışlardır. Bu bir ölüm kalım sorunu olmuştu. Ben, bunu Mayıs 1921'de yerinde yaşayarak gördüm... Ulusların yaşamı içindeki karar aşamalarında her zaman bir deha önder çıkar... Türkiye, Mustafa Kemal Paşa'ya olan gönül borcunu ne yapsa hakkıyla ödeyemeyecektir..."

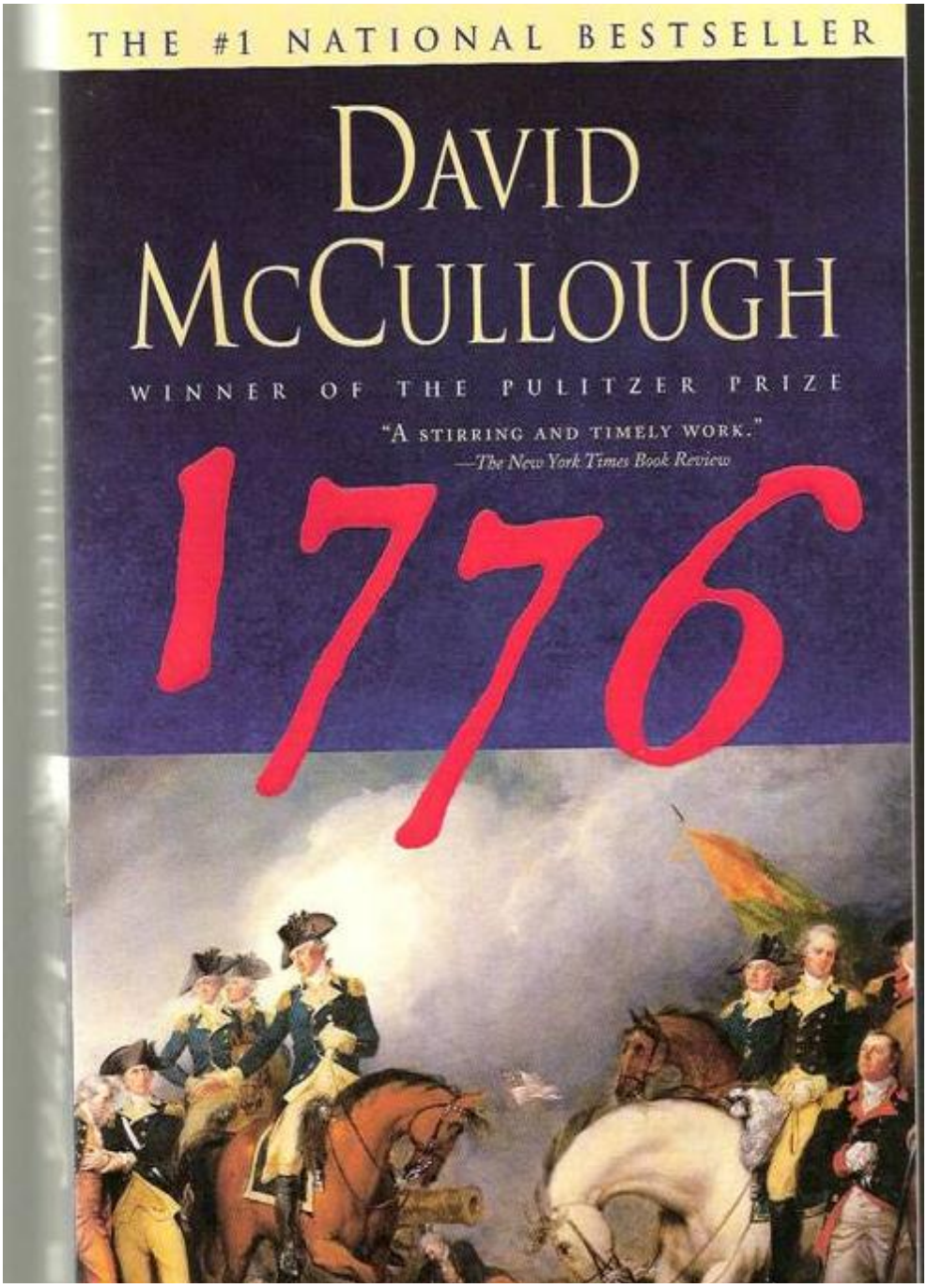
THE #1 NATIONAL BESTSELLER
DAVID
McCULLOUGH
WINNER OF THE PULITZER PRIZE
"A STIRRING AND TIMELY WORK."
—The New York Times Book Review
1776

Belleğim, Suna'yla 1985'teki gecikmiş İspanya balayımıza kadar gitti. Yıl 1985, aylardan Temmuz. Suna ve ben İspanya'nın Bilbao kentine gittik. Daha evleneli 2 yıl 4 ay olmuş ve Göktürk 16 aylık bebek. Bilbao'daki Uluslararası 3'üncü Bask İstatistik Konferansı'nda sunacak bir bildirim var. Birincisi 1935'te ve ikincisi 1963'te yapılan bu konferansın üçüncüsü İspanya diktatörü Franko'nun dünyaya veda etmesinden sonra 1985'te yapıldı. 50 yıla üç toplantı sığdırmışlar, tüm dünya savaşlarına karşın, bravo. Bebek Göktürk, anneannesinde kaldı. Biz uçağa bindik, THY'le Madrid'e uçtuk. Yolda Miguel adında Türkiye'den ülkesine dönmekte olan Barcelona'lı bir İspanyol turistle tanıştık. Ben üç saatlik yolculuğun iki saatinde, adamla İspanyolca alıştırması yapıp 1980'de Texas'ta ders alıp öğrendiğim İspanyolcamı konuşur hâle getirdim. İki Akdenizli hemen dost olduk. Birbirimize adresler verdik, haberleşip görüşürüz diye.

Madrid havalimanına iner inmez iki İspanyol haydut kabadayının birbirleriyle, orada hemen önümüzde kavgalı, bıçaklı ve yumruklu tartışmalarına tanık olduk. Bizim ülkemizde bu olay olsa, Avrupalılar bize 'Vahşi Türkler' derler ve gazetelere basarlardı. Garibimize giden kimsenin ya da polisin olaya karışmaması oldu. Neyse Madrid'de bilet alıp otobüs garajına bir taksiyle gittik. Pulman diyorlar, bizim kentlerarası otobüslere. Bir Pulman'a binip Doğu Akdeniz'deki bizim Anadolu yarımadasının sanki Batı Akdeniz'deki ikiz aynası ama biraz daha yuvarlakçası ve ufağı olan İber yarımadasının kuzeyinde yer alan Bask özerk bölgesinin başkenti Bilbao'ya doğru yol almaya başladık. İber ve Anadolu yarımadaları birbirine fiziksel yönden öyle benziyorlar ki, Madrid-Bilbao arasında gördüğümüz bir beldeyi, Afyon'a ya da sipsivri dağıyla önümüzde biten bir yeryüzü şeklini Sivrihisar'a benzettiğimizi anımsıyorum. İber platosu kıraç Anadolu yaylasını çok andırıyor. Bu benzetmeyi sonra eskilerden başka bir Türk yazarın İspanya'yı şatafatlı anlatan okutunda görmüş ve ikimizin de aynı gözlemlerde bulunduğumuzu bu ne rastlantı diye şaşkınlıkla eşim Suna'ya göstermiştim. Üstelik, bir ara yolda uykudan uyanıp gözümü açtığımda, 'Cuellar kasabasına gider.' levhasını yol kenarında gördüğümü hatırlarım. O zaman Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Perulu bir diplomat olan 'De Cuellar', yani Türkçesi, Cuellar'lı. Belki dedesi, levhasını anlık gördüğüm bu köyden Güney Amerika'ya göç etmişti, kim bilir?

Bir gündüz yolculuğu olduğu için akşama anca varabildik. Ayırttığımız eskice tarihî bir otele yerleştik. Ertesi günü konferans başladı. Avrupa'ya balayı niteliği taşıyan bu ilk yurt dışı turumuzda güzel günler geçirdik. Biz bilim yaparken hanımlar kentte alışveriş turuna çıktılar. Suna 'helados' yani dondurma demesini öğrenmiş ve alıp bir güzel yemiş. Bebek Göktürk'e minik makosen pabuçlar, yani 'zapatas' aldık. Üstelik, daha ana dilini bilmeyen yavrumuza İspanyolca 'ilk sözcüklerim', yani 'mis primas palabras' okutunu bile getirmedik mi?

İspanyolca'da 'b'ler 'v' olarak okunuyor. Bizdeyse 'palavra palavra' diye inleyen Ajda'nın parçaları o zaman çok modaydı. Bilbao'nun sanayi kenti olduğu, içinden geçen ırmağın kirliliğinden belliydi. Güzel alışveriş merkezleri olan, kuzeyde şirin bir Atlas Okyanusu limanıydı bu kent. Bize limanlarını ve çevre plajlarını gezdirdiler. Kapanış gecesinde ev sahibi Profesör Villaplana ve sevimli tombul eşi başarılı ev sahipliği yaptılar. Fotolar çekildi. Amerikalılar çoğunluktaydı. Bizim Ege Üniversitesi'nden o zaman Doçent A. Ö.'le ilk kez orada tanıştık. Çok eski kilisevari bir binada konuşmalar verildi. Meğerse, İspanya'da tüm eski yapılar üniversite hâline getirilmiş; zira kullanılmazlarsa çürüyüp gideceklermiş. Basklılar değişik bir dil kullanıyorlar, İspanyolca'dan çok farklı. Bizim Kafkas dillerinden Gürcü diline benziyormuş. Bu kavimlerin Doğu Karadeniz'den göç ettiği tarih içinde biliniyor. Ama Basklılarlar bunu kabul etmiyorlar. Kuzeyindeki kayalık Atlas Okyanusu gibi Karadenizli lâz efendilere benzeyen hırçın doğa ve gururlarından olacak!

Plân yaptık ve Bilbao'dan bir araba tutup eski kraliyet yazlık sarayının olduğu plaj kenti San Sebastian'a gitmeye karar verdik. Orada sevimli bir pansiyon bulduk. Suna'yla denizin ve güneşin tadını çıkarttık. İzmir'de nasıl yüzülmüyorsa, Bilbao'da da kent içinde kirlilikten yüzülemiyor. San Sebastian'a gitmek, sanki İzmir'den Çeşme'ye ya da Bodrum'a gitmek gibi bir şey. San Sebastian çok hoş bir sayfiye kenti. Nefis adaları ve evleri var. Plajları harika güzel. Marmaris'teki gibi hemen önünüzdeki koydaki kayalık bir adaya herkes 100 metre yüzüp geliyor, ama demesi kolay da yüzmesi her babayiğidin harcı değil. Okyanus bizi yutacakmış gibi dalgalı ve korkutucu. Avrupa'dan akan turistler çevrede seziliyor. Yabancı ve İspanyol dilberler üstsüz yüzüyorlar. Koyu katolik bir ülkede bu aşırı çıplaklık modası, Suna ve benim şaşkınlığımıza neden oluyor. ABD'de okuyan İspanyol bir doktora öğrencisinden yeni duyduğuma göre, 2002'de

bu turistik kentin belediye başkanı 40 yaşının üstündeki dişilerin üstlerini çıkarmalarını engelleyen bir karar çıkartmış meclisten. Nedeni olarak pörsümüş ve cansız gözüken göğüslerin halkın göz zevkini bozduğunu ve turistleri kaçırtıp kentin döviz kaybına uğradığını, ayrıca bu yaştan sonra kadınların aşırı güneş ışınlarına karşı artık korunması gerektiğini göstermiş. Kentte silikonlu ameliyatların arttığı gelen haberler arasındaymış. Değil katolik İspanya'da böyle bir kararın çıkması, dünyada bile ilk olduğu için Guiness Rekorlar Okutu'na geçmiştir herhalde. Pansiyonumuz çok rahat ve plajlar bize sanki Çeşme'yi anımsatıyor. Oradan çıkıp plânımızın üçüncü ayağı olan Barcelona'ya geçiyoruz. Önce Miguel'le telefonda anlaşıp evlerine varıyoruz. Onlarda kalıyoruz. Tipik ve sevimli bir Akdeniz evi. Bizim Çeşme'deki eski Rum evlerine benziyor. Beyaz badanalı ve kent manzaralı balkonuyla, tepeden Barcelona'yı seyrediyoruz. Annesi bize sabahları kahvaltı hazırlıyor. Israr ettiğimiz hâlde para almıyorlar…

Arkadaşımız Miguel, Türkiye'deki konukseverliğe karşılık böyle davrandıklarını söylüyor. Gündüzleri Cortes Ingleses adlı tanınmış mağazadan abur cubur hediyelik eşyalar alınıyor. Bavul tıka basa şimdiden doldu. Oradaki tanınmış pazarları olan ve bohem sanatçıların cirit attığı Barça'da (Barsa okunuyor) bir gece Miguel'le buluşup, bu sefer bizden olmak üzere deniz ürünleri yiyoruz. Ertesi günü Miguel bizi Costa Brava (Güzel Sahil) sahil gezisine kendi küçük arabasıyla götürüyor. Birkaç değişik plajda yüzüp güneşleniyoruz. Öğleyin, şahane bir sahil lokantasında geleneksel İspanyol mutfağından midyeli ve karidesli safran renkteki 'Paiella' pilâvımızı yiyoruz. Artık kente geri dönmekteyiz. Kıyılar son derece Karadeniz'imize benziyor, sahilde sarp kayalar dolu. Yolda hep şurdan burdan sohbet derken sonunda dayanamayıp Miguel'e Türkiye'nin doğusuna neden gittiğini soruyoruz.

Miguel, gayet rahat bir havada bize doğuda Kürt militanlarıyla görüştüklerini ve onlara İspanya'daki solcu bir kuruluş vasıtasıyla stratejik para ve silâh yardımı için gittiklerini söyleyince bizde bet beniz atıyor. Bana 'Yol' filmini soruyor. Ben daha görmediğimi ve Yılmaz Güney'in çok iyi bir aktör olmasına karşın Adana'da bir hâkimi öldürmekten arandığını ve Avrupa'da kaçak olduğunu söylüyorum. Yılmaz Güney hayranı olan Miguel, bizim düşüp bayılmadığımızı görünce birden somurtup hiç konuşmadan buz gibi bir havada bizi havaalanına giden otobüs terminaline

kadar götürüyor. Hoşçakal bile demeden somurtarak bizi terbiyesiz bir tavırla terk ediyor. Meğerse, bölücü teröristlerle iş birliği yapan bir İspanyol genciyle tanışıp görüşmüşüz haberimiz yokmuş. Bizim Kürt sempazitanı olmadığımızı tesadüfen anlamadan önce, bize Doğu Bayezit'te bazı eylemlerde arka plânda yer aldıklarını sohbetinde söylediğini, fakat anlattığı konuyu tam kavrayamadığımızdan anlam veremediğimizi anımsıyorum. Bense ona Bask direnişini sorduğumda, kendisi Catalan milliyetçisi olduğundan tepki vermemiş, suskun kalmıştı.

O zaman yarım kulak dinlemiş, Suna ve ben onu basit bir İspanyol turist sanmıştık, düşünün artık gerisini. Bu ilginç anıdan, Türkiye'nin her türlü insanın cirit attığı son derece özgür ve demokratik, belki de yarı anarşik bir ülke olduğunu çıkarmıyor muyuz? Neymiş, özgürlük yokmuş.

Önce Madrid'e, sonra da İstanbul'a dönüyoruz. İkinci balayımız sayılabilecek bu İspanya gezisi de böylece son buluyor. Ankara'da eve dönünce, bizim onu bıraktığımızı anlayan bebek Göktürk şaşırıp ağlamaya ve bize kızmaya başlıyor. Önce annesine yabancı durup, ağlayarak anneannesine sarılıyor. Üstelik, o gece uçak geciktiği için Suna'nın yakın arkadaşı Nesrin'in nikâhına bile geç kalıyoruz. Eve gelince ve armağanlarını görünce, evin tek bebeği Göktürk bize yeniden alışıveriyor. 1985'te İspanya'yı o zaman yokluklar ve yoksulluklara bakış açısından Türkiye'ye çok benzetmiştik. 1994'deyse, Cordoba'ya bu gezimizden 9 yıl sonra gittiğimde İspanya'nın bu süre içinde Avrupa Birliği'ne üye olmaktan dolayı ne kadar daha zenginleştiğini, AB kaynaklı destekleme fonlarının bu ülkeye âdeta aktığını ve ülkenin daha boyutlu kalkındığını, Madrid'deki gelişmiş altyapı olanakları ve alışveriş merkezlerindeki farklılıklardan ve kent hizmetlerinden farkedebildim. Orta sınıf daha varlıklı ve mutlu göründü bana. Bu on yılda Türkiye, ekonomide anapara (sermaye) gelmediğinden aynı hızla gelişemedi. 2007'de fakir Portekiz'e gittim ve benzer hızlı gelişmeyi orada gördüm.

Türkiyemizde sorun olan ve anlamını bilmeden Arapça duaları ezberlemek konusunda oğlum Göktürk'ün başına 1998'de Cleveland'da gelen gülünç ama hayli düşündürücü bir olayı anlatmadan geçemiyeceğim. Bir gece oturduğumuz semtten adını alan Mayfield Heights Lisesi basketbol takımının geç saatlere kalan bir basket çalışmasından sonra, basket takımından üç kafadar arkadaş Mayfield Street'deki bir 'doughnut (şekerli simit)' dükkânına girerler. Bunlardan biri oğlum Göktürk, kendisi

Türk ve müslüman. Diğeri Bosna'lı Seid ve o da müslüman. Üçüncüsüyse Max adında bir Rus yahudisi. Dükkân sahibiyse Arapça konuşan ve Cleveland'da oturan müslüman bir Ortadoğu'lu Arap. Gençler paralarının yetişmediğini söyleyerekten dükkân sahibinden, biraz da nükteli olarak bedava simit isterler, gece yarısı geç bir vakitte. Sahibi müslüman zat diklenip, "Neden verecek mişim?" deyince, hazırcevap oğlum Göktürk sempatik tavrıyla, "Çünkü biz de sizin gibi müslümanız!" der. Bunun üzerine dükkân sahibi, "O zaman, kanıtlayın müslümanlığınızı ve şehâdet getirin." der. Göktürk, "Eşhedü-en-la-ilahe-illalah ve eşhedü-enle-muhammeden-abdühü ve resulühü." der ve sınavı geçerek şekerli simidi elinden kapar. Sıra, babasını Bosna'daki Sırpların soykırımında yitirmiş zavallı yetim Seid'e gelir. Onun yaşamı apayrı bir roman konusudur ve onulmaz acılarla doludur. Doyamadığı gencecik babası birgün görevi başındayken, masasında kana susamış Miloseviç yanlısı hain Sırp kurşunlarıyla yok yere ve pisipisine öldürülür. Mayfield High School'un en çok sayı atan basketçisi ve en değerli oyuncusu, iri kıyım dev cüsseli Seid ıkınır sıkınır, fakat bir sözcükten öte gidemez, "Eş eşş..." deyip kalır. Ama 4 yaşından bu yana Amerika'da olduklarından İngilizce olarak öğrendiğinden, "Allah tektir ve Hz. Muhammed'in Allahın peygamberi olduğuna tanıklık ederim." diyerek, bu şehâdeti anlamına doğru ve uygun biçimde Arapça'dan İngilizce'ye, hem de Amerika'nın göbeğinde dili İngilizce olan bir kentte çevirerekten aktarır. Geçimini ona göre 'gâvur' ABD'de kazanan Arap sahip, Seid'in İngilizce şehâdetini, yani tanıklığını kabul etmez ve İslâmiyetin 'gâvur' dili olan İngilizce çeviriye uygun olmadığını hem de İngilizce söyler! Arap sahip, deyim yerindeyse, 'Nuh der, peygamber demez!' ve inat edip aç kalan bu zavallı çocuğa bu kadar sohbetten sonra bir simit bile vermez. Öyküde ter atan diğer üçüncü kişi yahudi Max'ın hiçbir şansı yoktur, Arap'ın gözünde. Aslında bize göre İslâm'da Tanrı konukseverliği vardır. Bir Türk olsaydı bu simidi, değil Bosnalı Seid'e, yahudiye de severek ikram ederdi. Rus yahudisi Max bilinen nedenlerden dolayı dışarıya kendini atmıştır. Olayı gülerekten ve şaşkınlıkla sokaktan izler.

Olay bitince Göktürk şekerli simidini afiyetle yerken diğerleri ona gıpta eder ve paylaşmayı arzu ederler. Göktürk bir iki şakadan sonra bu simidi aç kurtlarla paylaşır. Nitekim birkaç gün sonra biz Şahinoğlu ailesi, oğlumuzun bu iki arkadaşını daha sonra bir lokantada ağırladık. Sanki bir

yerde Arap dükkân sahibinin ayıbını örtmek ve İslâm dinini doğru yorumlamak için. Yok yok, Arap sahibin hatasını tamir aklımıza bile gelmedi. Çünkü biz bu hareketi içimizden geldiği için ve oğlumuzun arkadaşlarına değer verip geleneksel Türk konukseverliğinden yaptık.

Yurdumuzda seyreden korkunç trafik kazaları yanında, başka bir denetimsiz, sahipsiz ve insafsız baş belâsı da asansör kazalarıdır. Trafik canavarının hiç olmazsa polisi, cezası, yasaları varken, yurdumuzda bu asansör 'serserisinin' ne bir yasası veya cezası, ne de nice hayatları söndüren böylesi bir soruna çözüm getirici her hangi bir destekçisi vardır. Bizim de katılmaya can attığımız Avrupa Birliği'nde veya ABD'de, her hangi bir yapıda, asansör kullanıma girmeden önce bin bir çeşit evrakı ve denetimi yapılır. Bu denetim her 6 ayda bir yinelenir. Bakın, yurt çapında gezin tozun, hele büyük kentlerin iş yeri olarak kullanılan izbelik eski apartmanlardaki müzelik asansörleri bir inceleyin. O canavarlar her an yeni bir tazenin kanına girmek için can atarlar. Sadece benim bildiğim bu canavarlardan biri, Ankara'da 1990 yılının kış ayında maalesef bir küçük canı yutmuştur. Bu korkunç olay, o zaman eşimin tanıdığı bir odyologun iş yerinin ikinci katında meydana gelmiştir. Asansör katta olmadığı hâlde, o sırada bir bayan arkadaşıyla lâfa dalan ve ışıkları yanmayan karanlık bir katta kapısı yanlışlıkla açılan asansörün geldiğini sanan anne, dikkatsizce 4 yaşındaki küçük Murat'a "Haydi oğlum geç!" diyerek onu kahrolası azraile teslim etmiştir. Cebeci'deki bu olaydan sonra odyolog S... Hanım, moral bozukluğundan iş yerini uzun bir süre kapatmıştır. Bir kere, o boyu devrilesi asansörün, kata gelmeden kapısının kesinlikle açılmaması gerekiyordu. Denetimi elbette olmayan bu azrail dostu asansörlerin kuşkusuz bina sorumluları da (!), eminim sorumsuzluğun zirvesinde hiç bir ceza almadan paçayı kurtarmışlardır. O katta benim oğlum da bu olaydan bir kaç gün veya bir kaç saat önce aynı cellâtın altına girebilirdi. Düşünmesi bile güç geliyor, çıldırabilirdik.

Bizim yıllarca oturduğumuz Ankara Balgat Dostlar Sitesi'ndeki asansörler arada bir ortada kalır, başkalarının insafına gelince haber verilip günün kurbanı o demir kafesten kurtarılırdı. Kimi zaman da ya sabır deyip, düğmelere sürekli basarak komşu kata bin bir cefayla dakikalar sonunda gelinirdi. Ben bu yüzden, yeni doğan bebeklerimi Hacettepe Hastanesi'nden 3'üncü kattaki dairemize getirirken bilerek asansörü kullanmamışımdır. Süleyman Demirel, yıllar önce bir TV

söyleşisinde, bu tür kazalar ve benzeri beklenmeyen darbeler sorulduğunda, "Aşağıya düşen asansörü hissedince hemen yere çöker, darbeyi asgariye (en aza) indiririm" demiş, soruna bir çözüm getirmişti.

Suna ve ben, daha evliliğimizin üçüncü ayında TEK'in uluslararası bir toplantısı için ODTÜ'den davetli olarak gittiğimiz bir İstanbul gezisinde, kaldığımız Etap Oteli'ndeki asansör dibi boylamıştı. Hem de biz diz çökmedik, o nasihatı daha duymamıştık. O kafeste, o gün tıka basa İngiliz ve Fransız turistler dâhil 6 çaresiz insan birbirimizin ekşi terini nefes alaraktan, hayvanat bahçesindeki teşhire çıkmış şempanzeler gibi kurtarıcımız olan otel komisinin anahtarla otel bodrumuna inip bizi özgürlüğe salıvermesini dünyanın bulunmaz bir nimeti gibi görmüştük. Bunu asansördeki 'şükür' çalışacağı tutan imdat telefonlarına borçluyuz.

Unutmam olası değil, telefonda canhıraş, "Kurtarın, boğuluyoruz!" diye neredeyse yalvardığım otel sorumlusu, bana telâş etmememi, başka turistlerle önemli işlerini bitirir bitirmez bir adam yollayacağını bildirmişti. Ben de, "Asansörde Avrupalı turistler var, onlara rezil olduk, çabuk olun!" deyince kurnaz otelci, "Derhal geliyoruz. Okumuş adamsınız o kadar. Saygıdeğer konuklarımızı yabancı dil konuşarak hoş tutun, oyalayın; aman onlar en gözde dövizli müşterilerimiz, hemşerim sıkı durun!" diye biz Türk vatandaşı hizmetlilerine ricada bulunmuştu. Hep söylerim. Soyadım 'Şahinoğlu' yerine İngilizce'de aynı anlama gelen 'Falconson' olsaydı, ben şu diyar-ı Türkiye'de ve onun ecnebî (yabancı) pasaport hayranı yüksek okullarında ve otellerinde köşeyi dönerdim.

(Solda) 2002 yazında Çanakkale Şehitlikleri'ni gezerken Kirte köyünde savaş görmüş babalarını bize anlatan amcayla sankiTV'deki Evin ANA'nın burnundan hık demiş düşmüş yufkacı teyzeyle görüştük. (Sağda) Babamın TBMM yıllarından kalma genç bir anısı, zamanın bakanlarından Muğla Vekili Nahit Menteşe'yle kolkola, darbeden az önce (1971).

Herkesin bilgisayardaki dostu Google şirketinin CEO'su Psikolog Dr. Doug Merrill'le Montgomery'deki Hava Kuvvetleri'nin Bilişim Kongresi'nde tanıştık (Temmuz 2007). Doug, Google'dan 2008'de ayrıldı.

Moskova'da 1987'de TC enerji delegesi olarak gittiğimde tanışamadığım eski SSCB Lideri Gorbaçov'la 2003'te Auburn Üniv.'deki ABD turu sırasında tanıştım. Kendinden emin, Bush ve Putin'i eleştirerek Irak ve Çeçen politikalarında sorumsuzca at oynattıklarını vurguladı. "Dünya tek başına kimseye kalmaz !" diye uyardı... Gorbaçov'a resim çektirmek için güvenlik nedeniyle ulaşamayınca çevirmenin eline,"Rusya, Çin modeli kapitalizmi neden denemedi?"sorusunu yazdığım kartımı verdim. Salondan umutsuzca ayrıldım. Ancak, otomu sanki bir güç Gorbaçov kokteylinin yapıldığı şatoya getirdi. Kalabalığı görünce girdim ve dijital kameramı, beni bilen Rus çevirmene uzattım. Gorbaçov'a Kozmos Oteli'nin 1987'den kalma makbuzunu gösterince şaşırdı, kaldı. Bu kadar yıldır bunu niçin taşıdığımı sordu. Ben de, "Bir gün Perestroika'nın mimarına rastlarsam gösteririm." deyince güldü. Saçsız yıllanmış çevirmeni dijitale bastı, pili biten makina çalışmadı ! Renkten renge girdim. Bir kaç kişiye çekmesi için rica ettim, olumlu yanıt alamadım. Üniversiteli fotocu pozları kaçırmamış. Biten pil $30'a maloldu... 2008 Ağustos'unda Gürcistan'a saldıran Rus ordusunu sadece kınamayıp Gürcistan'ı da savaşa girdkleri için benzer kınayan Gorbaçov'a CNN'in Larry King haber programında Gürcü Başkanı binlerce kilometre uzaktan 'Shame on you, Utan Gorbaçov ' diye haykırdı.

Tayfun ve Reagan

ABD'de Altın Küre (Golden Globe) ödülünü kazanmış ve Oscar ödüllerine aday Hurricane (Tayfun) filmini eşimle seyretmiştim. Gözyaşları içinde bir put gibi büyülenip, 3 saatin nasıl geçtiğini anlamadım. Eski dünya şampiyonu boksör Rubin Carter'ın, radyolarda bu filmi ve gerçek yaşamı hakkında dediklerini duyduktan, üstüne üstlük 2000'de son hizmet yılına giren Cumhurbaşkanı Clinton'la boksörün bu filmi Beyaz Saray'da birlikte yanyana seyretmelerinden sonra, bu filmi görmeden edemezdik. Aktör Denzel Washington'un canlandırdığı bu filmi gördükten sonra, sanki kendi verdiğim yaşam savaşım, gözlerimin önünden bir film gibi geçti. Ben boksör değilim ve hapise de girmedim. Ama benim de akademi veya üniversite dünyasında verdiğim kimi mücadeleler, bu filmdeki olaylara ve haksızlıklara benzerlikler taşıyordu. Rubin Carter'ın, o leş kokan rezil dört duvar arasında bile, kötü bir daktiloyla mücadelesini yazabilmesi ve üstelik bir okut bastırabilmesi, beni oldukça utandırdı. Bu bana bir ders oldu. Çünkü, en uygun koşullarda bile bu zahmete giremez ve üşengeçlik hastalığından başımdan geçenleri yazamaz olduğumdan, kendime kızmaya başlamıştım. Duygularımı yazıp bastırmalıydım.

Benzer biçimde Muhammed Ali'nin filmi de beni oldukça etkiledi. 'Ali' filminde, George Foreman'la 40 yıl önce dövüşmek için gittiği Orta Afrika'da bulunan Zaire'deki bir sahnede, 3'üncü karısı Veronica'yla tanıştığı ve ona tutulduğu gecede bir ara, "Keşke ben 50'sinde müslüman olsaydım. Her tazeyi gördüğümde etkilenip kapılıyorum, senin gibi güzellere hele hiç dayanamıyorum!" demesi, Muhammed Ali'nin çocuksu ruhunu ve sonradan katıldığı yeni dinini tam yorumlayamadığını gösteriyor. Korkmadan, "Bana kötülük etmeyen Viet-Cong'dan bana ne, tersine bana ve siyah halkıma işte burada acımayanlar benim asıl düşmanlarım!" demesi ve askere gitmeyi reddetmesi, onun gerçek bir dava insanı olduğunu kanıtlıyor. Kendisini, neredeyse 30 yıl önce, 1978'de, Texas A&M Üniversitesi'nde davet edildiği konuşmasından anımsıyorum. Boksu daha yeni bırakmıştı. Spor salonundaki binlerce seyirciye üstün bir özgüven aşıladı. Harika bir hatip olduğunu gördüm ve inandırıcı üslûbuna hayran kaldım. O gün bir şölen oldu. Her dakikasını zevkle izledim.

Bu olaydan birkaç hafta sonra, Ali'yi davet eden Texas A&M Üniversitesi'nin (TAMU) İslâm Derneği Başkanı olan 21 yaşındaki Pakistanlı

yeni mezun genç arkadaşımız Amir Şeyh'i korkunç bir trafik kazasında yitirdik. Annesi ve eski TAMU mezunu babasının Pakistan'dan mezuniyet törenlerine geldiği hafta içinde, yeni satın alınan mezuniyet hediyesi spor arabasını, Houston'dan 2.5 saat uzaklıktaki üniversitenin bulunduğu College Station'a getirirken, orta bir yerdeki Conroe kasabasında, daha acemi olduğundan ve ehliyetini henüz yeni aldığından dolayı bir ağaca çarpmıştı. Her hâlde Ali, bu işe son derece üzülmüştür, eğer haberi olduysa. Çünkü, Ali'yi sahneye o çağırmıştı ve Ali de onu dinleyicilere tanıtmıştı. Birden ölen bu gencin ailesini bir kez düşünün.

Yıllarca emek verdikleri, biricik sevgili evlâtlarının diploma töreni için Pakistan'dan geldiler ve cenaze töreni için Pakistan'a, onun tabutuyla geri döndüler. Benimkiler de 2 yıl sonra beni görmeye geldiler. Hepimizin evlâdı var, böyle bir acıyı hayal etmek bile güç. TAMU'da okuyan esmer güzeli kızkardeşini, yıllarca yaşama küsmüş dolaşırken kampusta gördüğümü anımsarım. Yaşam trajedilerle dolu. Sırası gelen ayrılıyor; kimi zamanlı, kimi de oldukça zamansız.

Texas A&M'e davetli konuşmacı olarak daha kimler gelmedi ki, yani biz o zamanki üniversite öğrencileri ve şimdiki üniversite çağındaki öğrencilerin babaları olanlarının ayaklarına kadar. Cumhuriyetçi Parti'den başkan adayı ve kovboy lâkaplı Ronald Reagan, 1978'de 68 yaşındayken, Texas'ta bize son derece ateşli bir söylev verdi. Bu söylevinin en başında, elinde tuttuğu ve yerine haftalar sonra ulaşabilmiş 'artist' kılıklı bir mektubu sallayaraktan, "İşte Demokratların tuttuğu devletçilik! Bir mektup, eğer devlet eliyle yerine varamıyorsa, ben 'Özel Girişim (Free Enterprise)'den yanayım, gençler ya siz?" diye, aynen seslendi. Tüm anfi alkışlamaktan kırıldı ve herkes haykırdı: "Biz de..." Reagan'a sordular: "Yaşınız devletin tepesinde olmak için fazla değil mi?" Reagan sakince, filmdeki rolü gibi yanıtladı: "Her hafta sonu üstüne bindiğim tay gibi genç ve zinde, olgun ve dolgun hissediyorum! Hem o benim deneyim paketim... Devletin kritik kararlarında halkım için dah az hata yaparım."

Aradan 30 yıl geçmiş. Reagan iki kez başkan olmuş ve Sovyet rejimi çökmüş. Altı ay önce bana, oturduğum kentin Shakespeare Tiyatrosu'ndan gönderilen mektup, tam bir ay içinde geldi. Yine, aynı kentin Senfoni Orkestrası'ndan gelen bir zarfsa, yırtık ve pırtık bir naylon torbanın içinde, günlerce sonra adresime ulaşabildi. Demek ki posta cephesinde

değişen yeni bir şey yok. Ama alınacak ders, Reagan'ın o eşsiz harika hitabet sanatının, tarihte onu nereden nereye getirdiğidir.

California'nın Pasadena kentinde, 2002 yazında bilimsel bir konferans nedeniyle tanıştığım ve dedeleri Ukrayna'dan göç etmiş bir iş adamı bana, dayısının yakın arkadaşı olan spor spikeri Reagan'ı şöyle anlattı: "1940'lı yıllarda elektronik olanaklar kısıtlıydı. Reagan o kadar usta bir hatipti ki, Iowa eyaletinin Des Moines kentinde radyo izleyicilerine bir beyzbol maçını, başka bir spikerin asıl maçı izlediği stadyumdan aktardıklarını duyarak ya da masasına ulaşan, telgrafa benzer kodlardan okuyarak ve asıl maçı görmeden, tik tok 'sound effect'ler kullanarak heyecanla aktarırdı. Bir gün fırtına çıkıyor ve Reagan'ın ana merkezle arasındaki hatlar kopuyor. Reagan fırtına dinler mi? Onarılıncaya kadar geçen bir saatlik sürede Ronald Reagan izleyicilere, ayni coşkuyla ve hayal gücüyle, izleyemediği bir beyzbol maçını tahminlerle aktararak günü kurtarıyor. Bir saat sonra hatlar geri gelince, hiç bir kesinti olmamış gibi bir kaç özürle maçı toparlayıp kaldıkları yerden bitiriyor. Dinleyiciler farkına varmiyorlar bile. Bu olay tarihe, görmeden doğru anlatılan bir maç olarak geçiyor. İşte Reagan böyle bir hatip, o denli de yaman bir aktördü."

Rus diktatörü Brejnev, Reagan başa geçince, onun filmlerinin hepsini Kremlin sarayında izler, özellikle Reagan'ın 'Bonzo' adlı bir gorille çevirdiği filmiyle mest olur ve kahkahalarla alay edermiş. Brejnev öldükten sonra, son gülen Reagan oldu. Aynı Reagan, 1988'de başkanlık tahtından indikten sadece 4 yıl sonra, 1992 Ekiminde Clinton-Bush seçimleri öncesinde bir konferans nedeniyle New Jersey'de bulunduğum sırada, TV'de izlediğim gibi İran-Contragate skandalıyla ilgili Kongre'nin yaptığı soruşturmalarda, hâkim önünde her on sorudan dokuzunu anımsamadığını ve belleğinde olmadığını bozuk plâk gibi yineleyip durdu. Reagan yine aktör rolünü oynuyordu. Kimbilir şimdi pençesine düştüğü 'Alzheimer' ya da 'Bellek Kaybı' hastalığının önceden provasını yapıyordu. "Bay Gorbaçov, şu duvarı yıkınız!" diyen efsane ne haldeydi. Ama zaman geçti, Amerika onu unutmadı. O ne büyük bir onurdur ki, Amerika'nın baş kahramanı olan kurucu başkan General George Washington'un adını taşıyan başkentleri Washington'un havalimanına ve futbol sahası uzunluğunda bir uçak savaş gemisine, daha ölmeden önce onun adını verdiler: 'Reagan National Airport' ve "USS Reagan!" Alın size yılmak bilmeyen, kovboy yaratılışlı bir aktörün ve söz cambazı spor spikerinin, daha sonraları gözü pek California Valisi'nin

ve en sonunda Sovyetleri tarihe gömen, hem de sanki bir film senaryosunun gereğiymiş gibi suikasta uğrayıp vücuduna kurşun yiyen, sonra da ilerlemiş yaşına rağmen görevinde 8 yıl daha diri diri kalan, İran ve kontra-gerilla skandallarına karışıp Saddam'ın Kürtleri biyolojik silâhlarla Halepçe'de bombalamasına seyirci kalan bir ABD Başkanı'nın öyküsü. Eşinin etkisinde kalarak macera filmlerinden esinlendiği öykülenen Reagan'lı Yıllar filmi (2003) ABD'de olay oldu. 2004'te en uzun yaşamış ABD Başkanı olarak 94 yaşında öldü. Rekoru sonra 94 yaşında ay farkıyla 2006'da ölen Gerald Ford'a kaptırdı.

Reagan'dan sonra 4 yıl boyunca ABD'nin 1988-1992 yılları arasında devlet başkanlığını yapan ve şimdiki Bush'un babası olan George Bush, 2002'nin sonbaharında aklına esti ve İkinci Dünya Savaşı'nda, az kalsın yaşamını yitirdiği adalara bir sefer yaptı. 60 yıl önceki Pasifik Savaşı'nda, uçaklarının düşmesi sonucu, uçaktaki diğerlerinin ölmesine karşın paraşütün açılmasıyla şans gele yanmaktan kurtulduğu ve Amerikan helikopterlerince okyanustan kurtarıldığı aynı alanda, o olayı andıran bir tarih sahnesi tekrarlandı. Bu 'tekrar' sahnesinde, onları bombalayan Japon pilotu da hayatta olduğundan, Bush'la ilk kez bu defa havada değil yerde tanışarak yer aldı. Ne kadar duyarlı bir an, değil mi? Japon pilotun dediğine göre, 60 yıl önce, savaş uçağından o anda Bush'un kurtarıldığını hayretle izledikten sonra yanındaki yardımcı pilotuna Japonca şöyle seslenmiş: "Okyanusa düşen pilotunu insan değeri bilip, binbir zahmetle kurtarıp vatanına armağan edenlere iyi bak. Bu savaşı kimin kazanacağı belli değil mi? Biz suya düşseydik kimse gelip parmağını bile oynatmazdı, Japonca bilmeyen sevimli köpekbalıklarının şefkatli azı dişleri dışında..."

Hiç hayal ettiniz mi? Diyelim, bir şişenin içine mesaj koyup okyanusa bırakıyorsunuz. Aynı aktör Kevin Costner'ın başrolü oynadığı 'Şişedeki Mesaj' filminde olduğu gibi. Bulanın şişenizi okuduktan sonra telefonla aramasını bekliyorsunuz. Kimbilir kaç yıl sonra nerede? National Geographic şişeleri Kanada'dan yolladı. 1 yılda Florida'da karaya vurdu.

Şimdi, bu filmleri oturup sanki kendi dilimizdeymiş gibi izleyip anlıyoruz. Siz, bir de bu işin tarihçesini bana sorun, nereden nereye? Yıl 1966, İzmir Koleji'nde orta 3 öğrencisiydim ve ortaokulu bitirmek üzereydim. 4 yıldır İngilizce eğitimi görüyordum. Merak ettim ve "Yahu!" dedim, "Şu İzmir'in tarihî Elhamra Sineması'na gideyim ve ilk kez hayatımda özgün İngilizce bir film izleyeyim." Kendimden o kadar eminim ki

filmi anlayıp çıkacaktım. Filmin adı 'Mutiny on the Bounty (Denizde İsyan)' ve baş rolde Marlon Brando'yla, sonradan evlendiği Tahitili esmer güzeli sevgilisi vardı. Aslında geminin adı 'Bounty' ve Pasifik'te bu gemide çıkan isyanı sergiliyordu. Nerede, isyanı baştan sona izlemek, seyrek konan alt yazıları okumak dışında hiçbir şey anlamadım. Alt yazıyı koşturmaktan ve aynı anda filmin oyuncularını izlemekten gözlerim âdeta şaşı oldu. Zaten, kimse anlamaz diye sesini makinist kısmıştı. Birkaç cümle anladım en fazla. " Makinist ses ! " diye seslendim. Moralsiz çıktım.

O zaman, İngilizcemin bir enkaz olduğunu ve bir şeyler yapmam gerektiğine karar verdim. O olaydan sonra bazı tasarımlara giriştim. Yazları, Akhisar'daki evimizdeki misafir odamıza çekilip, Charles Dickens gibi yazarların David Copperfield gibi zor eserlerini aynı sinemada bana okunuyormuş gibi yüksek sesli çağrıştırarak okumaya başladım. Yazları özel İngilizce dersleri aldım. Bir aldatmaca uykudan uyandım ve ilk adımı attım. Ağaç yaşken eğiliyor. Benzer uykulardan diğer Fizik, Geometri ve Cebir gibi İngilizce okuduğumuz derslerde yetersiz kaldığımı görüp uyandım. Türkçe destekli okutları satın alıp, Akhisar Ortaokulu'nda Ege Üniversitesi mezunlarınca verilen Fizik yaz kurslarına katıldım. Okuldan beklentilerle avunmak değil, eksikleri görüp kendini yetiştirmek olgusu 14 yaşlarımda yerleşti. Yaşam boyunca öz eleştiri yaptım.

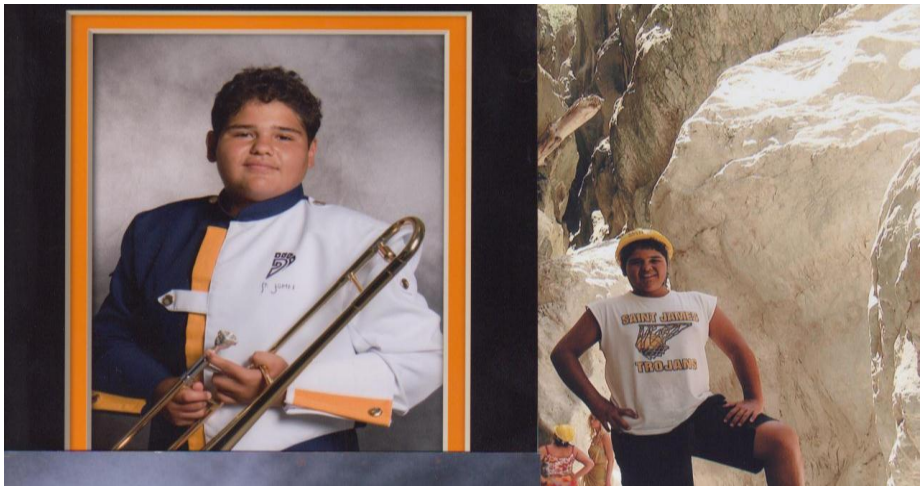

Hakan artık tromboncu ve okulun marş bandosunda (2007-08). Kaş'a yakın Muğla sınırındaki ünlü Saklıkent şelâlelerinde kayalara tırmanan Hakan sarı kasketiyle tam bir dağ sporcusu görünümünde (2007 Haziran).

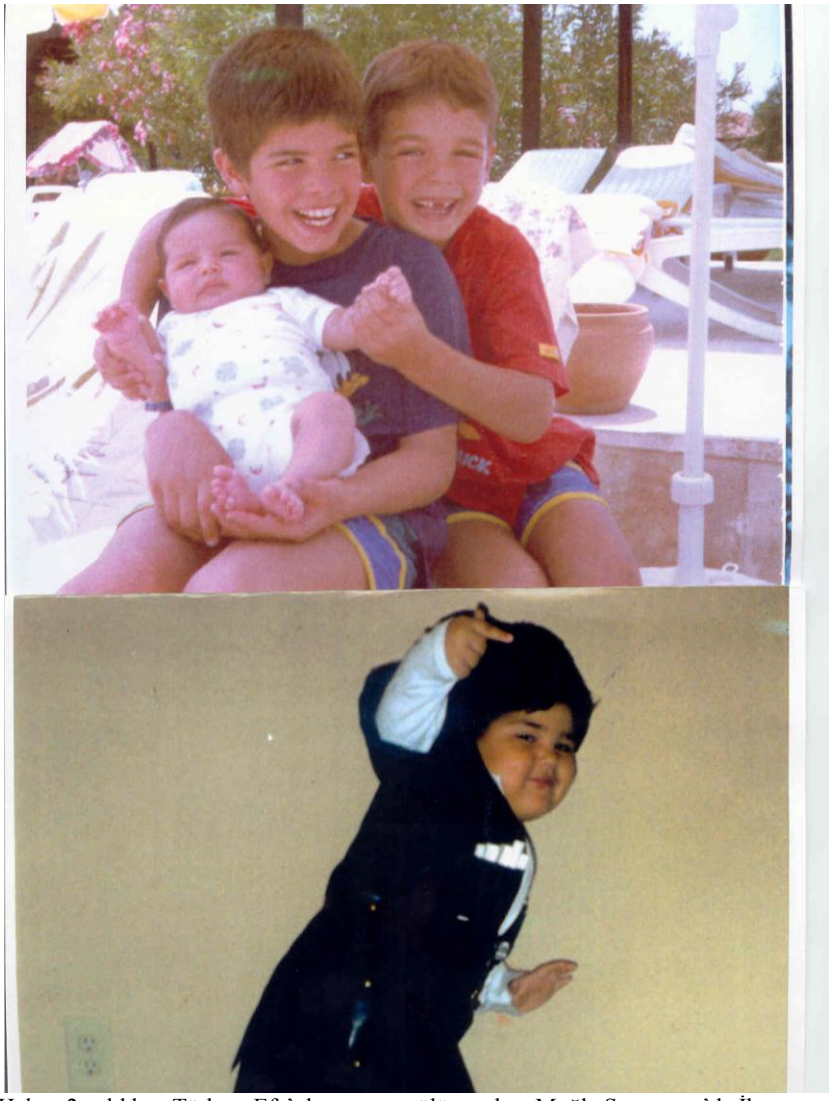

Hakan 2 aylıkken Türk ve Efe'yle yaşama gülümserken Muğla Sarıgerme'de İber Otel'de (1995); Hakan, Kafkas'ıyla 1000 yıl önceki akıncılara dönüş yaptı. (2000).

Külebi'ye "Çağrı" - Nâzım'a Göre "Basit Yaşayacaksın"

CAHİT KÜLEBİ'YE ÇAĞRI

(Dörtlükler yukarıdan aşağıya ve soldan sağa okunacak)

I *(Dizeye 8 hece)*

Şükür olsun yaratana Radyoda duydum şiiri Zengin has renk cümbüşünde
Şiirinle binbir efsun Arkadan barok müziği Gölleri, ak yaylaları
Edirne'den Ardahan'a Hayranlıkla dinliyorum Ne güzelmiş şu yurdumun
Şahin olup pırpır uçsun Sözlerdeki mozaiği Katıksız o has kulları

İzmir'in denizi kızmış Dağdan üveyk pır uçuyor Kuş sesi, su şırıltısı
Kızıysa saf deniz koksun Vadiler çiçek açıyor At kükreyşi saz tınısı
Destanında daha nice Şehitler tüm seviniyor Şu para pul güç sancısı
Kahramanlarla dolusun Dağlar taşlar deviniyor Kentler gürültü fıçısı

Aziz yurda küfredenin Tüylerim pür diken diken Nedir Tanrım, itiş kakış
Dillerini yılan soksun Belkahve, Sabuncubeli Her sabah bir bezgin kalkış
Binip trene gezende Uzaklarda Palandöken Kiminde toz pembe bakış
Davul zurnayı döğende Şu şiiri ezberlemeli. Kiminde duygusuz alkış

II *(Dizeye 10 hece)*

Hawaii'ye gittim Çin'e vardım Ardahan'dan Edirne'ye kadar
Daha görmedim Çanakkale'mi Gediz'in suyu Fırat'ın nuru
Tek değil beşer onar yaşlandım Aras, Göksu, Aksu akar da akar
Yaş kırkbeş bu çekilir çile mi? İstanbul'un boğazı da hem kız
Hem zehir kükürt dioksit kokar
Tüm düvel dönmüş uzaya bakar.
Türkiyemse hep ağıtlar yakar
Ah! Ata'mın kemikleri sızlar.

III *(Dizeye 16 hece)*

Ne yapmalı Külebi sence şiirler mi yazmalı?
Yakılan canım ağaçlara destanlar mı kazmalı?
Hani kuşlar pır pır uçanda ben seni anımsarım,
Kusurum varsa affet içten geldi bu satırlarım.

Cumhuriyet devri Türk şairlerinden Cahit Külebi'yi çok beğenirim. Özellikle "Edirne'den Ardahan'a kadar..." diye başlayan Atatürk'e Ağıt'ı bir harikadır, sanki senfonik şiir gibi bir orkestra eserine benzer. Ben bu şiiri yine 1996'nın son aylarından birinde birgün İzmir'de arabamla evden okula giderken radyoda duydum. Çocukluğumdaki ilkokul bayramları aklıma

geldi ve geçmişe yolculuk yapıp büyülendim. Üniversitedeki ofisime dönünce Cahit Külebi'ye adayarak bir çağrışımsal şiir yazdım. Şiirimi, Çağrı'nın 1996 yılı Aralık sayısında bastılar. Bu şiiri üstad Külebi'ye adadıktan 6 ay sonra Külebi dünyaya veda etti. Neden ona göndermedim? Çağrı'da gördü dediler. Onu ölmeden az bir zaman önce, Cumhurbaşkanı Demirel'den aldığı 'Şiir Ödülü' dolayısıyle TV'de oldukça yorgun ve bitik gördüğümü anımsıyorum. Aziz şairin ruhuna adadığım şiirimi başında sundum.

Yine Türk şairlerimizden Nazım Hikmet'i de sanki Yunus'u andıran saf Türkçesiyle donattığı yalın şiirlerinden dolayı çok beğenirim. Hikmet'in de harika toprak kokan Kurtuluş Savaşı Destanı konulu veya başlıklı bir şiiri vardır. Kasetinde hepsini bir yaz, sanki çok uzaklardaki taş plâklardan gelen kendi sesinden dinleyebildim. Geçen gün İnternet'te bu şiir süzüldü ve bir güvercin gibi 'pencereme' konuverdi. Ben de sizin meraklı pencerenize koyuyorum. Asya'nın bağrında yazılmış bu şiir, beni Amerika'nın böğründe çok etkiledi. Çok sonra TRT INT'de eski toprak bir edebiyatçı, bir gün aynen her iki şairi de gençlere örnek göstermez mi? Böylesi rastlantı! Onları okura aktarmakla doğru bir seçim yaptığımı, sanki uzaktan onayladı. Çok ilginç; Nazım, şiirinde 'bilgiyi saymaktan' sözetmiş, dilimize bilgisayar sözcüğü girmeden yıllar önce. Hesaplayıcı (computer) değil, bilgi sayıcı ve işlemci (processor) kavramını Nazım ne hikmetse görmüş !

BASİT YAŞAYACAKSIN

Basit yaşayacaksın. BASİT
Meselâ susayınca su içecek kadar basit...
Dört çıkacak, ikiyi ikiyle çarptığında.
Tek düğmesi olacak elindeki cihazın;
tek bir düğme, tek bir cümle gibi...
Sevince lâfı dolandırmadan söylediğin
"seni seviyorum" gibi.
Basit bir öpücük yetecek sana...
Basit, sıcak bir öpücük;
ve o opücükle dolacak tüm günlerin, tüm düşlerin.
O öpücük için yapacaksın hayatının kavgasını,
öpücük için yiyeceksin hayatının dayağını.
Kabak çekirdeği verecek sana
rakamların veremediği mutluluğu.

El yazısıyla yazılmış eğri büğrü bir mektup olacak
en değerli kağıdın, hep yanında taşıdığın, atmaya kıyamadığın.
İki harekette giyiniverecek,
iki harekette soyunuvereceksin.
Kısacık olacak uyanman,
ve yola çıkman arasında geçen süre;
Kısacık olacak sıcacık kollara dolanman ve
yolculuklara çıkman arasında geçen süre.
Kendin bile anlayabileceksin yazdıklarını;
bakışların bile anlatabilecek kendini.
Beklentilerin de basit olacak:
Kaf Dağı'nın önünde bekleyecek mutluluklar.
Bir ıslıkta bulabileceksin en uzun dostluk romanını;
ya da bir damla gözyaşı yaşatacak sana en ucuz aşk romanını.
Pankreasının sağlığına dua edeceksin
kapatırken gözlerini.
Zafer işareti yapacaksın tuvaletten çıkarken.
Bir kaşarlı tost olacak aradığın
nasıl oturacağını
bilemediğin sofrada,
parmakların en kıymetli çatalın.
Yine, aynı parmaklar çözecek en karmaşık denklemleri.
İskender'in kılıcı duracak avukat rehberinin yanında.
Bir filarmoni orkestrası veremeyecek sana
kontrplak bir gitarda doğru basılmış bir "fa diyez"in mutluluğunu.
Makyajı ilk "a" sına kadar bilmen yetecek.
Temizlik kokacak en pahalı parfümün.
"Bilmiyorum" diyebileceksin bilmediğinde ve
Çok normal olacak "onu da" bilemeyişin.
Tek dereden su getirmen yetecek,
bir "istemiyorum" diyebilmeye,
Ne durduğu farketmeyecek abanın altında.
Saatin, sadece saati gosterecek,
Telefonunu sadece telefon etmek için kullanacaksın,
Küçük bir not defteri olacak "**bilgini**" en hızlı "**sayan**".
Basit yaşayacaksın, basit.
Sanki yaşamın birgün sona erecekmiş gibi
basit...

George W. Bush ve Gor Çukuru

Bugün günlerden 20 Ocak 2001 Cumartesi. George Walker Bush, biraz kuşkulu ve oldukça dedikolu seçimin sonunda tam anlamıyla seçilmeden, Yüksek Yargıtay galibi olarak Beyaz Saray'a resmen geçti ve yerleşti. Üstelik, son anda, başkanlığı sırasında Clinton'un verdiği bazı kararları da geri döndürdü. Aynı şeyi de Clinton 1992'de geçtiğinde, şimdiki başkanın babası olan George Walker Herbert Bush'a yapmış. Siyasî nazire dedikleri bu olmalı. Gazetelerin yazmadığı bir olayda Bush ileriye hazırlık, Clinton'dan kalma Pentagon'daki üst rütbeli generalleri yapmacık bir konferansa yollayıp, onlar gitmişken tüm ofis eşyalarını kapılarının dışına koydurup kibarca görevden kovuyor! Bu türden gerçek olaylar, 'Capitol Steps' gibi ünlü komedyen gruplarına malzeme olmuş. Bu komedi grubu kaliteli güldürü sahneliyor. Oyunculardan bir bayan şaşılacak derecede Hillary Clinton'a benziyor, ama daha genç ve güzeli.

Komedyen grubun orta yaşlı patronları kartvizitini veriyor. Türkiye'ye gelip Ankara'da mecliste gösteri yapmaktan gurur duyacaklarını söylüyor. "Malzeme zengin mi?" diye sorduğunda, "Bizim meclis 'böyük' bir tiyatro ve tulûat (doğaçlama) sahnesidir. Sizinkiler gibi doğuştan yetenekli, TV'de halkın gözünün içine kalemi sokup eğriyi doğru gösteren hokkabaz oyuncularımız var. Malzeme avına çıkmaya gerek yok, doğal hâlleridir. Üstelik zaman zaman vahşi batıdaki gibi silâhlar patlar!" diyorum. Adam Türkiye'deki malzemeye hayran kalıyor. Bu grubun üyeleri, o akşam seyirciyi film müziklerinden esinlendikleri şarkılı skeçleriyle gülmekten kırıp geçirdiler.

Komedyenler hiç Clinton'a dokundurmadan olur mu? Clinton, daha önce kendisine ruhanî liderlik yapan ve geçenlerde yasadışı bebeği yüzünden mahkemelere düşen çukulata renkli papaz Reverendm Jessie Jackson'ı telefonla arar. "Aziz peder Jackson, sen bu hatayı nasıl işledin böyle, beni şaşırttın; hiç lâstikli koruyucu (prezervatif) kullanılmaz mı dostum?" Sessizlik... Karşıdan gelen yanıt sonucu, Clinton sürdürür: "Kullandın mı, peki hata neden oldu öyleyse; patladı mı, olamaz, lastiğin markası neydi?" Clinton yine şaşırıyor: "Yapma yahu, Firestone mu? Anlaşıldı. Keşke bana danışsaydın, bizim yönetimin bu korkunç lâstik kazalarından haberi vardı. Ford Explorer ciplerde çok olmuş. Sana daha iyi bir lâstik markası bulurduk! Aziz peder, geçmiş olsun, gitmem gerek. Bizim hanım Hillary,

yatak odasından bana sesleniyor. Benim köpeğim Buddy'i hadım ettirecekmiş. 'Yetti artık Bill bunun azgınlığından, sana çekmiş, başkentin tüm dişi köpekleri Beyaz Saray'ın çevresinde sıraya girmişler!' diyor. 'Bir hadım ameliyatı yaptırana, ikincisi bedava' demiş, Buddy'nin veterineri. Hillary bana da önerdi! Aziz peder, benim daha işim bitmedi. Ama eğer sen bir din adamı olarak halkın gözünde değerinin artmasını istiyorsan, oluver şu ameliyatı da çıksın aradan, bak hem de ücretsiz... Ne, hazır değil misin? Bak sen, daha senin Ford cip sağlam mı? Anlaşıldı. Tamam, bak, sen lâstiğini hemen değiştir, yine de senin cip bozulduğunda bana haber ver. Yoksa Hillary benim peşimde. Viagra yasak." Seyirci gülmekten katılıyor.

Y.N. : Clinton'un köpeği "Buddy" arabanın altında kalıp 2000'de öldü.

Gazetelerde komik haberler de var. Bush'un tahta çıktığı bu günlerde gazetelerde çok ilginç haberlere rastlanıyor. Bir tanesi Bush'un ataları üzerine. Haber şöyle:

Bushlar'ın Baba Evi Olayı Kutluyor
Messing-England, 19 Ocak 2001 Cuma

Bushlar'ın ataları, Messing-İngiltere'yi 17'nci yüzyılda terk ettiler. George W. Bush Cumartesi günü öğlen 12'de Washington'da başkanlık koltuğuna otururken bu küçük köyün sakinleri yerel Bush-Bar adındaki birahanelerinde Tex-Mex (Texas - Meksika kültür karışımını çağrıştıran bir deyim) akşamını kutlayacaklar. Bush'un ataları olan Bush sülâlesinin bu köydeki şecerelerine kilise kayıtlarında 1390 yılına kadarki bir mazide rastlanıyor. Reynold Bush 1631 yılında İngiltere'den yeni dünyaya yelken açan bir gemiyle dinî baskılardan kurtulmak amacıyla göç ediyor. Şimdiki Belediye Başkanına göre, Reynold Bush'un büyük dedesi Robert Bush'un 1553 yılında yasayla başı derde giriyor. Nedeniyse, ağla toplu güvercin sürülerini avladığı ve av yasağına karşı geldiği için. Başkana göre bu olay 100 yıl daha öncesinde olsaymış başının kesilmesi gerekirmiş. Başkan ekliyor: "İyi ki olmamış, Amerika şimdi bu kutlamaları yaşayamazdı." Başkent Londra'nın hemen yarım saatlik kuzey doğusuna düşen bu köyün insanlarını ve tüm İngiltere'yi ABD'deki trajikomik seçimlerden sonra kahkahaya boğan en ironik özelliği de, Messing'den birkaç mil uzaklıktaki daha küçük ölçekteki rakip bir köyün adı oldu. İnanması güç ama, rakip köyün adı yüzyıllardır hep aynı. Bush'un demokrat rakibi ve nerdeyse seçimi kazanan ABD eski Başkan Yardımcısı'nın soyadı olan Gore'un adını alan **Gor Çukuru** (Gore Pitt) çıkmasın mı? Böyle bir rastlantı olur mu hiç? Tarih kendini yineliyor...

‘Kore Kore’ Müzikali

Böyle epik boyutlarda bir müzikalimiz daha yok. 1950’de Kore’de Türk askerleri bir destana adlarını kazıdılar. Savaş 1952’de sona erdiği için 2002’de Türkiye 50’inci yılını kutladı. Böylesi bir müzikal sanal, yani akıllarda hayalî geziniyor ve daha Türkiye’de sahneye konmadı. Bence, Türkiye’deki yetenekli, vatansever sanatçılar bir kahramanlık müzikali sahnelemeli ve adını ‘Kore, Kore’ koymalılar. Diyeceksiniz ki ondan önce Gelibolu savunması ne güne duruyor? O destanı maalesef Anzaklar bir kez kaptı bizden; yani Avustralya’lı filmciler Mel Gibson’un baş rolde oynadığı ‘Gallipoli’ filmini 25 yıl önce çevirdiler, dünya kamu oyuna kendi yorumlarıyla sundular. Muzaffer Tema’nın ‘Çanakkale Kahramanları’ filmimiz pek güzel ama İngilizce’y’e çevrilmediğinden yerel kaldı.

Yıllarca Kore üzerine çevrilen MASH gibi TV’deki dizi filmler, ABD’de orta sınıfın birinci tercihi oldu. ‘Kore, Kore’ müzikalinde tüm yerli sanat erbabı, Silâhlı Kuvvetlerimizle iş birliği yaparak, arşivlerden verileri toplayıp ve doğru bilgilerle hareket ederek, gerçekleri bu önemli olayın bitişinin 50’nci yılı olan 2002’de şarkılarla ve Mehmetçiğin özlem dolu türküleriyle yeniden yaşatmalılardı. Şu anda ekmeğini yediğim, öz terimi tükettiğim ve vergisini verdiğim Amerika Birleşik Devletleri’nin tarihsel geçmişinde Türklerle olan en olumlu ortak yönü nedir bilir misiniz? Kore’de aynı cephede düşmana karşı savaşmış olmaları. O tarihe kadar iki ülkenin askerleri, ne birlikte ne de karşı karşıya savaşmışlar. Bu vesileyle, Amerikalılar Türklerin insan zenginliğini orada anlamışlar. Hatta, ben lise 3’ü okumak için ABD’ye geldiğimde, o zaman kaldığım ev sahibi ailenin babası Paul Rohrdanz’in bana ilk sorduğu soru, Kore’de tanıdığı Mehmet Çavuş’u tanıyıp tanımadığım olmuştu. O her akşam, Kore’deki günlük olayları komedi biçiminde öyküleyen TV dizisi MASH’i renksiz izlerdi ve o dizide hergün mutlaka kendinden bir şeyler bulurdu. Kore’de tanıştıkları taşralı has Anadolu evlâtları Mehmet ya da Ahmet ağa lâkaplı Türk askerleriyle geçen tatlı ve dostane anılar, Amerikan halkına ve dolayısıyle hükümetlerine, 1950’lerden itibaren onca Yunan ve Ermeni’nin ters politik propagandasına rağmen Türkiye’nin ve Türklerin gerçek ve katıksız dost olduğunu kanıtlamıştı.

ABD topraklarında, Kore’de savaşmış kiminle konuştuysam, bana kendi Amerikan askerlerinin değil, Türk askerlerinin kahramanlık ve

özverilerinden takdirle söz ettiler. Eskiler, "Siz olmasaydınız biz o tepeleri alamazdık." dediler. Ben de o birkaç aklı başında dosta, "İşte o askerlerin babaları ve dedeleri, 1919'dan sonra Atatürk'ün öncülüğünde verdiğimiz Kurtuluş Savaşı'nda bağımsızlıkları için savaşmasaydı ve anavatanı işgal eden ama şimdi Amerikan toprağındaki kiliselerinden bize kan kusup küfreden Ermeni ve Yunan'dan kendi vatan tepelerini geri almasaydı, bugün Kore'de sizinle omuz omuza savaşacak Türk askeri bulamazdınız." Kore Savaşı'ndan sonra, Birleşmiş Milletler ve Avrupa'nın tepkisine rağmen NATO üyelikleri bu askeri işbirliğinin meyveleridir. Burada Kore savaşları nasıl başlamış, biz kaç asker yitirmişiz ve geride kalan parçalanmış gözü yaşlı ailelerin dramları gibi duyarlı konulara girmek için artık çok geç.

2000 yılının Ekim ayında bir konferans nedeniyle Türkiye'yi ziyaretimde okuduğum Sabah gazetesindeki Yazgülü adlı köşe yazarı, kendisi daha doğmadan önce Kore'ye doğru bir savaş gemisiyle, yanında hem kendine hem de Koreli aç çocuklara dağıtmak üzere gerekli konserveleriyle yola çıkan öz babasının annesine yazdığı mektuplarından nostaljiyle söz ediyordu. Babasının, yazarın annesine ablası için seslenerek, "Yeni bebek olduğunda, onu kıskanacak büyük kızımı dövme, ona iyi davran." cümleleri gözümün önünde. Gemiden yolladığı mektuplara genç eşinden yanıt alamamış, yakınıyor. Köşe yazarı, iç sızısıyla ve kalp ağrısıyla söz ediyor, bir daha hiç haber alamayacağı babasından. Çünkü onun babası, şimdi Amerika'da son model arabalarını satan ve hızla sanayileşen Koreliler bu günkü refahlarına erişsin diye savaşın başında, daha vardığının üçüncü ayında yaşamını pisi pisine yitirmiş. Bir gün Kore'ye, yanımda simgesel 1950 ürünü Vatan marka patlıcan dolması konservesiyle giderek Türk Şehitler Mezarlığı'na koymak ve ruhlarına fatiha okumak isterim. Su uyuyor, hainler uyumuyor... Robert J. Dvorchak'ın 'Battle for Korea (Kore Savaşı)' adlı Da Capo Press'in 2003'te bastığı 0-306-81244-4 ISBN no'lu ve ABD'de her yerde satışa sunulan okutunun 110'uncu sayfasındaki rezaleti birlikte okuyalım: "Türklerin korkunç savaşçılar diye ünlerini duymuştuk, ama yeşil (ham) ve eğitilmemiş çıktılar. Amerikalı komutanlarının emirlerini anlamakta güçlük çektiler. Çinli düşman diye bazı esir aldıkları, dost Koreliler çıktı." Yetim Yazgülü ve kalemi güçlü yazarlar ne duruyorsunuz? Belgelerle adamı utandırın, n'olur! Bu üzüntümü Kore Gazisi 85 yaşında saygıdeğer eski

General bir Amerikalı'ya aktardığımda, adamcık o yazara benden çok köpürmez mi? "Saçma, o ne anlarmış oturduğu yerden? Türkler ellerindeki süngülerini düşman üzerinde kullanmadan Kore'den çıkmayacaklarına yemin etmişler ve bu kuralı uygulamışlardı. Olay Kore'deki tugayda komutanlar tarafından örnek olsun diye bizlere anlatıldı, tüylerimiz diken diken olmuştu! Ordumuz Türkleri inceledi..."

Benim çocukluğumdan bu yana en önemli Kore anım, oturduğumuz ve yıllarca zarfımın sol üst adres köşesini süsleyen Akhisar ilçesinin en önemli atardamarı olan eski İstasyon caddesine adını veren ve Kore'de şehit düşen Akhisar'ın öz evlâdı Tahir Ün'le ilgilidir. Annem, bundan 10 yıl önce sağken şehit Tahir'in ailesinin hâlâ Akhisar'da oğullarının aziz hatırasıyla yaşadıklarını ve sessiz bir yaşam sürdüklerini söylerdi. Daha önce bu savaşın başlangıcının 50'inci yılı kutlandığında 2000'de de buradaydım. Yine canlarını feda edip yitiren şu Türklerden söz edilmedi, Amerika'daki yerel gazetelerde. Ancak bazı Kongre üyeleri ve Türk dostu devlet yöneticileri, Türk ordusunun gösterdiği özveriyi ve kahramanlığı övücü konuşmalar yaparak dile getirdiler. Eski Başkan Clinton, kısa ve cesur bir yazıyla Türkiye'yi övdü. Bu konuşmaların bir özetiyle birlikte duygularımı yazıya döktüm ve yerel kent gazetesine gönderdim. Yazıyı basmadılar. Fazla üstelemedim ve oluruna bıraktım.

Bu arada yeni kuşak Korelilerse, olayın farkında değillermiş gibi gözüküp, değerbilmezlik örnekleri vermekteler. Tanıdığım bazı yeni kuşak ve orta yaşlı Koreliler, Türkler'in Kore'ye katkılarından söz edince, vurdumduymazlık içinde haberleri olmadığını ve "Olmuşsa olmuş (So what)? Beni ilgilendirmez." tavrıyla omuz silkip konuyu kapatmaktalar. Bugün Kore hükümeti Türkiye'ye mesaj çekip, "Siz bizim için insanlarınızı yitirdiniz beyler, şimdi biz de sizinle ekonomik bir işbirliği ve dayanışma içinde bizim Daewoo, Hyundai veya Kia'ları Türkiye'de üretelim. Size zor günlerinizde yardım etmek bizim boynumuzun borcudur!" diyor mu? Çünkü olaya ekonomik rant yönünden bakar Kore. Onun derdi ticaret ortağı Amerika ve dolarlardır. Türkiye'yle Türkler belleğinden silinmiştir. Hyundai'nin Alabama'daki yeni fabrika temsilcilerinden birinden, İzmit'te Korelilerin bir Hyundai otomobil fabrikası açtıklarını öğrendim. 2007'de Varan'dan gördüm.

Bundan sonra, başkalarının yardımına koşup, o aç Kore'li çocuklara saf yüreğiyle konserve taşıyan Yazgülü'nün babası gibi masum yürekli saf

Anadolu insanını feda edecek misin? ABD'den diplomatik dille hesap sor, Yunanistan soruyor ya. Clinton, Kosova'da kasap Sırpları bombaladı diye, Yunanlı subaylar ABD'ye kafa tuttular. NATO savaş plânlarını Sırplara sattılar. Kosova bağımsız olunca Sırplar ABD elçiliğini yaktılar.

Ben buna benzer sözlerimi, birgün başka bir öğretim üyesinin hâl ve gidişini bana sormak için odama çıkıp gelen Robert Taft adında 68 yaşlarında Kore gazisi Amerikalı bir FBI görevlisine anlattım. Bana şöyle dedi: "Dr. Şahinoğlu, bunu bana anlatmanız yeterli değil. Sizin Kongre üyeniz ya da Türk derneğiniz yok mu? Tüm bunları ona aktarınız ve Amerikan Kongresi'nde sizin yakındığınız bu yetersiz kota konusunu yasa olarak lehinize geçirsinler. Sizin Türkiye'deki devlet adamlarınız bu konuları Amerikalı karşıtlarına anlatmıyorlarsa siz burada ne kadar üzülseniz üzülün, sadece kalbinizi yorarsınız. Ben ve savaşa katılan tüm gazi arkadaşlar Türkleri Kore'den iyi biliriz. Savaş meydanının en cesur, yetenekli ve özverili savaşçıları onlardı. Gece yarısı, ağızlarında bıçaklarla ve ellerinde süngülü tüfeklerle tepeye doğru bir yılan sessizliğinde sürünerek verilen ön cepheyi denetleme görevlerini yerlerine getirmek için yanımızdan kamufle giysilerle geçerlerdi. Üstelik, bize, "Sakal bırakın, Türkler gece yakaladıkları esirlerin önce suratlarındaki kılları ellerinin içiyle inceleyip sakal durumuna göre, sakalsızsa Çinli veya Kuzey Koreli ya da sakallıysa, Amerikalı ya da Avrupalı olduklarını anlıyorlar. Uzak doğululara karıştırılmamanız için sakalınızı kesmeyin!' diye uyarmışlardı. Cephenin önüne bir kedi kıvraklığıyla ulaşan bu Türk askerler olmadan ortak savaş kazanılamazdı."

Bugünlerde, savaşın bitiminden 50 yıl (1952-2002) sonra bile aynı Koreliler, bırakın Türkleri şükranla anıp dostluk ellerini uzatmayı, geriye gidip o zamanki sivil halkın savaş zamanında yanlışlıkla taranması gibi yapılan bazı askerî hatalar için, Kore'yi kurtarmak amacıyla bizim gibi askerlerini feda eden Amerikan hükümetinden yüksek dozda tazminat istemektedirler. Bunlardan biri de Kore Savaşları'nın başında bir köprü altında Amerikalı subaylar tarafından komünist sempatizanı sanılıp, çoluk çocuk, kadın ve yaşlı ayırmaksızın öldürülen yüzlerce Kore için açılan tazminat davasıdır! ABD ve Türkiye gibi ülkelerin askerleri canlarını vermeseydi, şimdi Kore'nin Vietnam'dan farkı kalır mıydı? Bundan da yakındım FBI ajanına. Robert, "Hiçbir millet çocuklarına tarih okutlarında başka ülkelere minnet borcu öğretmez. Elbette Kore'yi

safkan Kore'li ulusal kahramanlarının ve fedakâr askerlerinin kurtardığını yazmışlardır. Türklerin sözünü bile etmemiş olabilirler. Siz Türkiye'de kendi tarih okutunuzda başka uluslardan aldığınız yardımları hiç okudunuz mu?" dedi. Bize Kurtuluş Savaşı'mız sırasında, sonradan değişik yabancı kaynaklardan öğrendiğime göre Rus Bolşevikler az da olsa silâh yardımı yapmışlardı. Ama bizim gibi ana kuzusu askerlerini başka bir ulusun kurtuluşu için cephede yitirmediler.

İşte Amerika Kore'ye en ayrıcalıklı ticaret ortağı ünvanını verirse ve bir güzel sonuna kadar desteklerse zenginleşecekti. "Onları hristiyan yaparız, nasılolsa." dediler ve %49 oranında misyoner Moon tarikatıyla yaptılar. Korelilerin canına minnet, millet aç zaten 1950'li yıllarda; ne yazar, kaynayan çorba hangi dinden olursa olsun? Din etmeni ABD'nin politik kararlarında çok etkili. Bush, 2005'te İncil'e el basıp yeniden iş başı yaparken, aile papazlarının yemin töreni sırasında, "Jesus, the Lord of our USA (Hz. İsa, ABD'nin Tanrısı)" diye haykırdığını radyoda duydum. Gizli bir hristiyan din devleti görünümü veren ABD'de George W. Bush başkan olduğundan bu yana bu olgu daha belirgin. Din ve devlet ayırımı, Avrupa'da ve Türkiye'de tanımlanan laîklik ilkelerine göre açık seçik tanımlanmış değil. Ancak ABD'de dinsel rejim tehlikesi yok.

Ege'de geçen çocukluk ve gençliğimde Kore kahramanımız Tahsin Yazıcı'ya ait hep kahramanlık hikâyeleri duymuşumdur. Yazıcı, Kore'den bir kahraman gibi döndüğünde, 'General Eisenhower' gibi ulusal kahraman imgesi (imaj) yaratacağından korkan Demokrat Parti tarafından pasifize edilmiş ve bir tür kaderine terk edilmiş. Kore Savaşı'nın Türk kahramanı General Yazıcı ve Amerikan kahramanı eski İkinci Dünya Savaşı Pasifik Komutanı General MacArthur'un sonları biraz birbirine benziyor. Her ikisi de döndüklerinde siyasî kadrolara girememişler. ABD Başkanı Truman'ın, savaşın sonuna doğru Çin üzerinde atom bombası kullanmayı ısrarla önerdiği için General MacArthur'u komutanlık görevinden almasına rağmen, mağrur komutan vatanına döndüğünde New York'ta yüzbinlerce değerbilir vatanperver Amerikan halkı tarafından törenle karşılanmış. Yazıcı'dan belirgin farkı, daha sonra zengin bir iş adamı olması. Yazıcı'ysa ilgisizlik ve fukaralıktan ölmüş. İzmir'de karşı komşumuz olan ve Yazıcı'ları tanıyan Turan ve Pervin Ataş'ların bize anlattıklarına göre, Generalin yazdığı ve bir kaç yüz adet bastırdığı anıları bodrumlarda çürümüş.

ABD'de Eugene Kinkead, yazdığı anılarında diyor ki: "...Çinliler'e esir düşmüş ABD'li 7190 askerden üçte biri düşmanla işbirliği yapmış, bu esirlerden 2730'u şartlara direnemeyerek ölmüştü. Subaylar esir arkadaşlarını öldürmüş, hastalara ve açlara arkadaşları yardım etmemişti. ABD'li esir askerler memlekete bağlılıklarını, dayanışma duygularını, amirlerine itaat duygularını tamamen yitirmişlerdi. Yardımlaşma tamamen ölmüştü. Güçlüler zayıfların elinden yiyeceklerini bile alıyorlardı. Güney Kore ve Amerikalılardan sonra 229 kişiyle Çinlilerin elindeki üçüncü büyük esir grubu Türkler'di. Türkler 229 kişiyle girdikleri esir kampından 229 kişi çıkmışlardı, hem de yaralılarını tedavi ederek. Türkler'in esir subayı Çinli kamp komutanına şöyle demişti: 'Türk askerlerine ancak benim vasıtamla emir verebilirsin. Onları öldürebilir, fakat istemedikleri şeyleri yaptıramazsın. Beni öldürürsen, en kıdemli asker komutan olur. Onu da öldürürsen ondan sonraki yerini alır. Bu tek kişi kalıncaya kadar sürer ve emir komuta zincirine uymadan bizimle diyalog kurulmaz.' demişti. "

"Türkler birbirine müthiş destek oluyorlardı. Her şeylerini paylaşıyorlardı. Hastalara sahip çıkıyorlardı. Bir hasta Türk esirinin yanında mutlaka sağlam iki Türk esiri bulunuyordu. Hastanın her türlü ihtiyacı bu refakatçi iki esir tarafından karşılanıyordu. Soğuk günlerde ABD'li hasta esirler soğuk ve açlıktan ölürken, Türkler hastalarını insan bedeninden meydana getirdikleri etten duvarlar içine alarak koruyorlardı. Kendileri de soğuktan korunmak için birbirleriyle güreş tutuyorlardı. Hem de sanki esir değil de kendi ülkelerinde sevdikleri arasında güreş tutuyormuş gibi, naralar atarak. Onların bu güreşleri, korkusuzca nara atmaları, hatta kendilerinde nara atacak gücü bulmaları, Çinli askerleri korkutuyordu. Türklere sataşmaktan çekiniyorlardı. Bu güreşler onları güçlü ve birbirine bağlı kılıyordu."

2007 yılında Kore'ye bir teknik konferans daveti üzerine gittim. Akhisar'ın şehit oğlu Tahir Ün'ün izini sonunda Seul savaş müzesinde buldum. Güney Kore'de 10 gün kaldım. Başkent Seul ve güneyin şirin olimpiyat liman kenti Pusan'da, hatta tanınmış balık pazarlarında dolaştım. Olimpiyat köyünü gezdim. Pusan'da şehitliklerimizin aziz ruhlarına dua ettim. Korelilerin yaşlı kuşağı son derece saygılılar, resim çektirdiler. Şehit düşen Türk askerlerle aynı cephede boğaz boğaza savaştıklarını, Pusan'da yatanlardan bazılarını tanıdıklarını söylediler. Ama sorun genç ve orta yaşlılarda. Çünkü öğretilmediklerinden konuyu bile bilmiyorlar ve UN

Coalition (Birleşmiş Milletler koalisyonu) diye üstün körü geçiştiriyorlar. Sizden savaşın sözünü edince hoşlanmıyorlar. Beni Kore'ye davet eden ve sonra da bana karşı anlaşılmaz bir tavırda hasmane davranan hristiyan dinine geçmiş 40 yaşlarındaki Koreli bilim adamı bana, babasının Türklerin soğukta donarak öldüklerinden söz ediyor, iyi savaşçı olmalarına rağmen! Sanki bugünkü Kuzey Kore'de yer alan Oun-gru-lee (bizde Kunuri deniyor) savaşında, karda buzda bugünkü Koreli kuşakların uğruna ölen aziz şehitlerimizin aniden onlara kuzeyden saldıran Kızıl Çin ordusundan haberleri varmış gibi. Başkent Seul'deki dev müzede Tahir Ün asteğmenin adını buldum bilgisayarda, kaydettim.

Koreliler Kuzey Korelilerin kazdıkları tünellerin rastlantı sonucu keşfedilmesiyle oldukça paranoyak olmuşlar. Her an Kuzey'den gelen beklenmedik baskın korkusuyla sürekli karabasan yaşıyorlar. Bu yüzden aşırı derecede çalışkanlar ve tam dakikler. DMZ (de-militarized zone) askerden arınmış bölgeyi son gün ziyaret ettiğimde yer altı tünellerini görünce hayretten şaşakaldım. Tur kılavuzuna lâf olsun diye "Kuzey Koreliler sizin turistlerden kazandığınız paradan kâr payı istiyorlar mı?" diye şakadan sordum. Aldığımız yanıta herkes pür şaştı kaldı ve espri zannettik, ama doğruymuş. Evet Kuzey Kore bu gelirden, kendi el emekleriyle tünelleri kazdıklarını belirterek %50 pay istemiş, Güney Kore de, "Biz de içine elektronik koyduk ve çok para harcadık, hem siz bu parayla yeniden tünel kazarsınız!" diye reddetmişler. Böyle bir siyasi komedi olurmu hiç? Tur kılavuzu bayan, fabrikayı başlatan Bay Hyundai'nin (artık yaşamıyor) aslında Kuzey Kore'den 60 yıl önce kaçtığını ve bugünkü dev otomobil sanayisini kurarak Kore'nin en zengin vatandaşı olduktan sonra Kuzey Kore lideri Kim İl Song tarafından ülkesine geri davet edilen ilk Güney Koreli göçmen olduğunu anlattı. Diğer fotolar okutun en sonunda yer aldı.

Amerikalılar Uranüs'ten, Japonlar Jüpiter'den

Tek ortak özellikleri dünya ekonomisinin bir ve iki numaralı süper devleri olmaları dışında benzer görenek gelenekleri olmayan Japonlar ve Amerikalılar'ın sanki ayrı gezegenlerden geldiği bilinir. Bu da şöyle bir ibret dersi verir: "İş kuralları dışında, kalkınmak için Amerika'nın ve Japonya'nın geleneklerini benimseyip taklit etmek zorunda değilsiniz!"

Kore konusuna bir anlık dönersek.. Benim 1968-69 sırasında kaldığım ailenin Amerikalı pederi Mr. Rohrdanz anlatırdı, Kore'deki anılarından. "Türkler bize şaşırtıcı lojistik tutumluluk örnekleri de verdiler. Bir kez, Türk tugayının giyim kuşam gereksinmeleri için tek tek askerlerin bel ve pantolon ölçülerini soran Amerikalı donanım subayına karargâh terzileri, 'Siz bize üniforma çuvallarını verin, gidin, gerisini bize bırakın. Biz 3 saatte giyim sorununu çözeriz.' dediler. Bizim subay şaşkın ve pek anlam vermeden ayrıldı. Bizim Amerikalı askerlerin normalde bir hafta süren siparişlerini postallar dahil, Türkler kurtuluş savaşlarından kalma kendilerine has, 'Al gülüm, ver gülüm!' yöntemiyle söz verilen üç saat içinde az bir terzilik işlemi gerektirerek çözüverdiler. Ne yalan söyleyelim, biz de bu görülmemiş yöntemi lojistik kayıtlara geçtik ve Türklerden toplumsal dayanışma dersi aldık."

Aslında **AKHİSAR'DAN AMERİKA'YA**da Kore'nin ne işi var? Yakın zaman askerî tarihçilerin aktardığı bir gerçek olay, eski düşman yeni dost Japonya'nın Kore Savaşı nedeniyle ABD sayesinde önceden bükülen belini doğrulttuğu olgusudur. Düşünün bir kez, Japonya İkinci Dünya Savaşı sonunda yenikler masasına oturmuş ve tümüyle iflâs bayrağını çekmiş, hammadde fakiri paramparça bir ülke görünümünde. Derken, Kore Savaşı çıkar ve başta ABD ile müttefikleri lojistik amaçlı silâh ve cephane sağlanımları için (o zamanlar uzaktan kumandalı füzeler vb. daha hayal) en yeni dost Japon adalarını az bir ücret karşılığında ikna ederler. Amerikalılar dev bir yığınak yaparlar çeşitli Japon adalarına. Hatta o devrin gizli belgelerine göre, bir dağın içine onca savaş makinasının depolandığı anlatılır. Bu yer kiralama alışverişinden Japonlar zararlı değil tersine kârlı çıkarlar. Nasıl mı? O zaman Japonya'nın hissedilir derecede nadir hammadde ve temel üretimde know-how eksikliğini, böylesi olanakları kullanarak ve komşudaki savaşa yönelik yeniden silâh üretimine başlayarak ağır sanayi çarklarını döndürmeye başlarlar. Önemli bir

ekonomik darboğazı, ayaklarına kadar gelen kısmeti tepmeyerek aşarlar ve silâh sanayinde yeniden dirilerek daha 5-10 yıl önce utandırıcı bir yenilgi sonucu düştükleri çukurdan deyim yerinde ise rahat bir "Oh!" çekip kurtularak tekrar öz güvenlerine kavuşurlar. "Bizi, Amerikalıların kazandığı Kore Savaşı kurtardı, yitirdiği Viet Nam Savaşı da olgunlaştırdı." diyen yaşlı kuşak emekli Japonlara TV'deki söyleşilerinde kulak misafiri olmuşumdur. Japon ulusu tarihten bir önceki yönetimin korkunç yanlışları yüzünden tarihte tattıkları acı reçeteleri tatlımtrak ilâçlara dönüştürerek ekşi limondan tatlı limonata yapmasını ya da başka bir deyişle, kullanılmaktan kullanmayı deneme yanılma yoluyla bal gibi öğrenmişlerdi. Yine Japon (doğu) ve Amerikan (batı) toplumlarına dönersek, onların suskunluk kavramları da farklı. İki ayrı dinden ve coğrafyadan Japonya'da Şinto, ABD'de Hristiyanlık dinleri var. Fukuoka'da gidip gördüğüm Şinto dininin tapınaklarının birinde kesin bir suskunluk varken, diğerinde özellikle ayinlerin yer aldığı Amerikan usulü mega kiliselerde gürültülü caz müziği dahil ortalığı kıyamet götürüyor. Üst yönetimde yetkili olan eşi ABD'nin İndiana'daki İsuzu fabrikalarında dört yıldır çalışan iki küçük çocuk sahibi Japon annenin sözleri çok anlamlı: "Biz alışkanlık üzere sessizlik içinde dua edip yemeklerimizi yeriz. Zira bizim din ve geleneklerimizde, konuşmadan dinlemek ve sorulunca öz yanıtlamak olağandır. Amerikalı ev sahipleriyse sanki sağuk hava esiyormuş gibi havadan sudan konular yaratarak çabalarlar, yedikleri boğazlarına dizilir. İşte onlarla belirgin kültür farklılıklarından biri, ama taraflar kendinlerine göre haklı..."

Amerikalıların pek sık kullandıkları 'Özür Dilerim.' deyimlerine karşılık, Japon halkı çok önemli durumlarda gerçekten üzülüp içten özür dileyen gururlu insanlarmış. 1990'da West Lafayette kentinde geçen bir olayda, çocuklarını okula yetiştirmek için herkesin 35 milden daha hızlı gitmek zorunda kaldığı bir tepenin inişinde tuzak kuran ve yıllık tatilden yeni dönmüş av peşindeki trafik polisi -ki aynı polis beni de ağına düşürdü- Amerika'daki Isuzu fabrikalarında görevli mühendis kocası dolayısıyla kentte geçici konumda oturan Japon anneyi durdurur. Bu tür benzer olaylarda, Amerikalı hemcinsleri anneler yalvarırcasına polisten defalarca özür diler ve cezalar bazen yarıya indirilir, bazen de affedilir, türlü çeşit yapmacık cıvık mazeretlerle. Israrla özür dilemeyen Japon anneye kızan polis, cezayı ikiye katlayıp 130 dolar ceza yazıyor. Bizim Japon anne hiç

istifini bozmadan kocasının derhal bu parayı ödeyeceğini söyleyince polis hazretleri küplere biniyor, bu ne vurdumduymazlık böyle diye! Bu gerçek öyküyü bize hafif gülümsemeyle anlatan yarım İngilizceli Japon sâkine, genç polise aslında acıyıp ona hiç kızmadığını ve zavallının yok yere kendini üzüp tepindiğini, aslında bunların aradaki kültür farklılıklarından çıktığını vurguladı. Ama ne yazık ki bir taraf kültür farklılığını kabul ederken, diğeriyse kendi dediği olmadı diye tırnaklarını yiyor. Bir kaç yıl sonra bu öyküyü aynen Ankara'daki Japon Basın Ataşesi Nişumaki'ye 1993'te bir davette aktardığımda, bana kısaca Japonların gerekirse ve yerinde özür dilediklerini yineleyerek eşimin ABD'deki Japon arkadaşının dediklerini onayladı. Ne kadar Türklere benziyorlar; bir farkla biz hiç dilemeyiz de!

5 Şubat 1990'da Time dergisinde C.K. tarafından yazılan makalenin başlığı şöyleydi: "Eğitimde Kötü Yap, Gurur Duy." Uluslararası düzeyde standart bir matematik sınavı verilmiş 13 yaş gurubuna. Koreliler birinci, Japonlar ikinci ve İspanyollar vb. sonrasında Amerikalılar sonuncu sırayı almış. Değerlendirmeye katılmayan ilginç bir soru daha çıkmış yarışmacı çocukların karşısına. "Matematikte, kendimce diğerlerinden daha iyi olduğunu sanıyorum! Evet mi, hayır mı?". Asıl zekâ testinde birinci gelen Koreli çocuklar bu soruya genelde hayır diyerek %23'le sonuncu, sınavda sonuncu gelen Amerikalı yaşıtları aynı sosyal nitelikli soruya genelde evet diyerek %68'lik başarı oranıyla birinci gelmişler. Yazar, "Çocuklarımız matematiklerini pek sindirememişler ama aşırı özgüven pompalayarak boş gururda rakipsizler! Okullarda genç yaşlarda uyuşturucu alışkanlığı, ciddî boyutlarda kız çocuk hamileliliği, notlarda düşük başarı grafiği ve boşanmış ailelerden kaynaklanan sevgisiz aile ortamlarının yarattığı ruhsal dengesizlikler karşısında çaresiz kalan büyüklerimiz küçüklerine, kendilerine sürekli güvenmelerini öğütlemiş. Amerikan orta öğretiminde Bizanslaşmaya doğru gidilmiş." Şimdi, Japonlarla Türklerin ortak yönü var mı? Evet, dilleri. Japonca'da kata: katı, sert; katu: dahası, katmak, eklemek ve kiru: kırmak, kesmek gibi sözcükler Türkçe'ye anlamca çok benziyor. Tokyo (doğu-köy) ve miçü (üç) sözleri bu kadar benzerse, artık Ural-Altay geniş dil ailesinden bu dillerin akraba oldukları anlaşılır. Japoncayı dinlerseniz bizim Erzurumlular gibi genizden konuşurlar. Korece ve Moğolca da aynı köktendir. 2006'da Kore'deyken Koreliler bana söyledi.

AFS'den Amerikalı ev sahibim Daddy Rohrdanz'le babam Akhisar'da bir araya geldiler (1988); Uşak'ta yeğenleri Zehra'nın düğününde babamla annem kadeh kaldırırken (Aralık 1992); Suna'nın geniş ailesi, ortada Nurittin Dede sağken (1989); Marshall'lar Ankara'daki evimizde (1989); ODTÜ Yuvası'nda Göktürk'ün şenliğinde Suna çingen elbisesiyle (1988); Babalar gününü kutlarken (2003); Annem, babam, Dr. Mustafa ve eşi Ayten Kırkağaçlı, Avrupa'da (1965); Göktürk-Efe'nin sünnetinde anneler, Suna, Hayriye Teyzem ve rahmetli Azize Halam, babam ve ben, en ön sıradaki Dostlar'ın tesisatçısı Yusuf'un çocuklarıyla (1991).

Gördüğüm İller, Dünyadaki Ülkeler ve ABD'deki Eyaletler

1997 Ağustos ayından bu yana **Amerika** konusu üzerine çeşitlemelerimi bitirmeye uğraştım. Yarım asırlık olduğum 2001 yılının yaz günlerine kadar yeni kentimizde çeşitli yaşam mücadeleleri verdik. Bir kez Florida'da büyük bir trafik kazasında bizi Allah korudu. Yolun ortasında duran ve sözde sola dönmeyi bekleyen ama sol sinyali yanmayan yerel halktan bir bayanın otosuna, aşırı yağmur altında tüm dikkatimi ve yaşam deneyimimi kullanarak, bayıra uçmamak için aşırı frene basmayaraktan dikine çarptım. Acaba sigorta tuzağı mı diye o gün bugün düşünürüm. Sonradan öyle çıktı. Böylesi yol tuzakları çok olurmuş.

Yine ilk geldiğim haftalardan itibaren etkinliklerine gittiğim Dünya Sorunları Konferansları'ndan (World Affairs Council) birinde, salonda bir Türk vatandaşının olduğundan haberi olmayan bir konuşmacı Bosna Hersek hakkındaki söylevinde, kendisine izleyicilerden yöneltilen tahrik edici bir soru üzerine, Osmanlılara ve Türklere Bosna Hersek konusunda hakaretler yağdırdı. Türklerin, Orta Avrupa'ya sadece terrör ve bozgun getirdiğini, tüm eski Roma ve Helen medeniyetini yakıp yıktığını küstahça söylemez mi? Ben de, sağolsun konferans düzenleyicisi eski Kore komutanlarından Türklerle Kore'de savaşmış eski Maxwell Hava Kuvvetleri Akademisi Komutanı emekli General John Cleveland'ın bana savunma hakkı vermek nezaketini göstermesi üzerine parmağımı kaldırdım. Konuşmacıya, verdiği bilgilerin yanlış, taraflı ve kindar olduğunu, Türklerin Orta Avrupa'da kilise zulmüne karşı halkların kurtarıcısı ve adaletin temsilcisi olarak yüzyıllarca adil bir yönetim gösterdiğini, dinlere karşı hoşgörülü olması yanı sıra Osmanlıların Anadolu'dan çok, Orta Avrupa ve Balkanlara yatırım yaptığını, beyefendinin daha çok okut karıştırması ve aydınlanması gerektiğini, kokteyllerde kadeh tokuşturduğu kasap Miloseviç'in dostu gibi konuştuğunu çok yadırgadığımı, herkesin hayret dolu bakışları arasında söyleyiverdim. B.M.'nin Bosna Hersek'teki en üst düzey temsilcisi olan bu Türk karşıtı kişi emekli General Jack Paul Klein'dı.

Daha sonra General Cleveland'a bu olay hakkında ne düşündüğünü sordum. Emekli General, bana Türklerle Kore'de canları pahasına savaştıklarını ve onlara büyük saygı duyduğunu, Osmanlı ve Türk tarihinin bir konuşmada değiştirilemeyeceğini söyledi. General bana Jack Klein'ın Saraybosna'daki görev adresi olan B.M. Daimî Komiseri adresini vermek

nezaketinde bulundu. Düşünün Miloseviç'le kadeh tokuşturuyor ve Osmanlılarla Türkler'i ilenti (lânet) ve iğrentiyle anıyor. Ne hayır gelir böyle, bizim de askerlerimizi BM Barış Gücü çerçevesinde yolladığımız Bosna'daki Yüksek Komiser'den! Klein sonra Liberya'da BM komiserliği yaptı! Bazen geriye dönüp acaba dünya üzerinde kaç ülke ve ABD içinde kaç eyalet gördüm diye sorarım kendime. Ya Türkiyem içinde 67 ilden kaç tanesini? Bu arada açıklayayım; ben o devirlerin çocuğuyum, yani '67 vilâyet' olduğu devirden kalmayım. 01-Adana'yla başlar 67-Zonguldak'la biterdi. Üstelik, o zamanlar Almanya'nın Münih'ine Türkiye'nin 68'inci vilâyeti, Berlin'e 69'uncusu denirdi. Sonraları 68'inci, 69'uncu ve 70'inci derken, son bıraktığımda Türkiye Cumhuriyeti 74 tane ildi. Osmanlı İmparatorluğu'ndaki bir kaç beylerbeyliğinden önce eyalet, sonra vilâyet ya da il derken, şimdi ilcik denilen küçük dilimciklere bölündük. Önce Türkiye'de görmek talihine ulaştığım 44 ilin alfabetik sırada bir listesini vereyim: Adapazarı (Sakarya), Aydın, Afyon, Antalya, Adana, Ankara, Artvin (Çoruh), Antakya (Hatay), Balıkesir, Bursa, Bilecik, Bolu, Burdur, Çanakkale, Çankırı, Denizli, Edirne, Eskişehir, Elazığ, Giresun, Gaziantep, Isparta, İçel (Mersin), İstanbul, İzmir, İzmit (Kocaeli), Kayseri, Kütahya, Kastamonu, Kırşehir, Konya, Malatya, Manisa, Maraş, Muğla, Nevşehir, Ordu, Rize, Samsun, Trabzon, Tekirdağ, Uşak, Van, Zonguldak. Antalya'da çocuklarımız daha ilkokuldayken, Elmalı yolunda Karain'e yaptığımız bir mağara gezisinde, Suna'nın babasından geçmiş jeolojik becerileri sayesinde yerde, en az beşbin yıllık olan, yontulmuş ve ilk insanların mızraklarına av için taktıkları cilâlı bir taş parçası bulunca, zaman tünelinde sanki 5 bin yıl geri dönmüş olduk. Kimbilir bundan 5 bin yıl sonra, yerin altındaki bir kalıntıdan hayretler içinde bu okutun bir CD'sini bulabilirler, CD o zaman ne işe yarayacaksa?

Dünya üzerinde gördüğüm 29 ülke var ve bir de 1993'te Çin'e transit geçerken ayak basarak toplam 3 saat kaldığım körfez emirliklerinden Abu Dabi. İlk gördüğümden son gördüğüme tarih sırasına göre: Bulgaristan, Yugoslavya, Avusturya, Almanya, Hollanda, Belçika, Fransa, ABD, Kanada, İsviçre, İtalya, İngiltere, İskoçya, İrlanda, İsveç, KKTC (Kıbrıs), Yunanistan, Romanya, İspanya, Özbekistan, Rusya, Çin, Japonya, Brezilya, Avustralya, Macaristan, Çek Cumhuriyeti, Güney Kore ve 2007 yazında gittiğim şu meşhur mucizevi Fatima olayının 1916'da geçtiği katolik Portekiz... 9-11 yaşlarında üç akraba çoban kız Hz. Meryem anayla

köylülerin tanıklığı altında altı ay boyunca konuşuyorlar ve sonradan hepsi doğru çıkan üç adet sır taşıyorlar: Sovyetlerin kurulacağı ve çökeceği, Birinci Dünya Savaşı'nda kimlerin galip geleceği ve Papa'nın bu yüzyılda vurulacağı ama ölmeyeceği! Cahil olan bu kızların bu sırları bilmeleri bir mucize kabul edilir. Bu mucize olaydan hemen sonra ölen iki küçük kız kardeşten sonra, kuzenleri rahibe Lucia 2005 yılında 100 yaşını aşkın ölmeden önce, 1979'da Mehmet Ali Ağca tarafından vurulan Papa John Paul tarafında hristiyan azizesi olarak kutsanır... 2005 Eylül ayındaysa bir konferans nedeniyle kısa da olsa ziyaret ettiğim Macaristan bana sanki Türkiye'nin Trakya'sındaki eski bir sınır ili gibi geldi. Elmanın alma, kapının kapu ve tabancanın taban olduğu Hunlardan gelme ırkdaşlarımızın vatanında kendime oldukça evde hissettim, hele Gül baba türbesinde dua ettikten sonra. Budin kalesinde adım başı Osmanlı anıları sizi yalnız bırakmıyor, hele 1686'da son şehit düşen Arnavut Abdi İbrahim Paşa'nın türbesi silâh müzesinin hemen dönemecinde. İzmir'den gelen bir tur kılavuzunun önerisi üzerine trenle gittiğim Estergon kalesinde, 1526'da Mohaç'ta savaş kazanan o devrin dünyanın en güçlü imparatoru olan Sultan Süleyman'ın 1566'da Estergon'da ölümüne ait hiç bir anı göremedim. Ama orada benim gezindiğimi ve konuyla ilgili araştırma yaptığımı gören, sanırım tarihçi bir bayan bana yaklaşıp, sadece Süleyman'ın değil oğlu İbrahim'in de Estergon kalesinde öldüğünü söylemez mi? Çekya'da ya da Çek Cumhuriyeti'nde başkent Prag elbette harika bir müze kent, çünkü Hitler'in emriyle hiç bombalanmamış. Ama Ruslar tanklarıyla 1968'teki Prag Baharı diye anılan ve Dubçek'in başı çektiği başarısız Çek devriminde az da olsa bu eski kente hasar vermişler. Avrupa'nın kaplıca merkezi 2003'te Prag'ın ortasından geçen Vytlava Irmağı tarihinin en büyük seline neden olmuş. Otomobiller binaların dördüncü katlarıyla aynı yükseklikte gece yarısı başlamışlar yüzmeye. Karlsbad'da 1918'de tedavi olmaya giden Ata'nın kaldığı pansiyonu müze yapmışlar. Ben bulamadım.

ABD'deki 50 eyaletten 28'sinde ve başkent Washington D.C. kentinde bulundum. Her hâlde ortalama bir Amerikalı'nın gördüğünden fazladır. Kronolojik bulunma sırasına göre New York, Ohio, Washington D.C., Illinois, Minnesota, Iowa, Missouri, Pennsylvania, Maryland, Texas, Arkansas, Tennessee, Lousiana, California, Mississipi, Alabama, Florida, Hawaii, Oregon, Indiana, Michigan, Colorado, Kentucky, Georgia, Virginia, New Mexico, South Carolina, Washington ve Massachusetts. Bu ülkenin

ilk sahipleri olan Meksika kökenlilerle karışık kızılderili halkın bolca yaşadığı ve geleneklerini onurlu biçimde sürdürdüğü New Mexico eyaleti çarpıcı geldi.

Albuquerque havaalanına vardığınızda, terminalde kızılderililerin güneş tanrılarını simgeleyen güneş saati gibi seramikten yapılmış dev sanat eserlerinde bu havayı koklayabiliyorsunuz. Pueblo müzesinde gördüğüm kilim motifleri benim yurdumunkinin aynısı neredeyse, bu kadar benzerlik olabilir. New Mexico eyaletinde Afrika kökenli halk seyrek bulunuyor. Uzak doğulu göçmenlerin ve Hispanik lâtinlerin çoklukla yaşadığı California'da, ABD'nin güney batısında ve doğusundaki kadar sık görülmüyorlar. Colorado ve daha görmeye olanak bulamadığım Wyoming, Idaho, Nebraska, Dakota, Montana ve Alaska gibi soğuk ve dağlık bölgelerde siyah ve Lâtin ırka pek rastlanmıyor. Bu arada Hispanik ırktan Lâtinlerin 10 yıl içinde Afrika kökenlileri güneydeki sınır ülke Meksika yüzünden geçeceği kesin. Oregon, Texas, Alabama, New Mexico ve Florida en beğendiğim eyaletlerdir.

2001 yılında Brezilya'ya uzanaraktan Güney Amerika gerçeğini de bir nebzecik tatmış oldum, simgesel yani ucundan da olsa... Okuyucularımla iki kısa öykü halinda eski başkentleri ve onların İstanbul'u sayılan Rio de Janerio'da başımdan geçen bir kaç macerayı paylaşmak istedim.

Bu harita bizim İzmir'deki hava limanımızdan bir reklâm panosundan. "Şimdi dünyanın her yeri aynı uzaklıkta!" diyor reklâmda. "Osmanlılar yeni dünyayı, denizde en güçlü oldukları Barbarosların zamanında bulsalardı ne olurdu?" sorusuna da güzel yanıt olmuş!

Rio'nun Güzellikleri, Günahları ve Kurtarıcısı
(9 Mart 2001, Cuma)

Rio'da yer ayırttığım Luxor Copacabana Oteli, Luxor otel zincirinin bir halkası ve elbette profesyonelce işletilen bir yer. Saat 7:15'te tam zamanında uyandırıldım. Yatağımdan zorlukla kalkabildim. Günlerdir koşturmaktan ve geç yatıp uçaklara yetişeceğim diye erken kalkmaktan vücudumun her hücresi yorulmuş ve mayışmış. Neyse, acele hazırlanıp yanıma gerekli fotoğraf malzemesi vb. alayım derken saat 8:30'u bulmuş. Kahvaltıya zaman kalmadı. Otellerden yolcu toplayıp gelen büyük otobüs, bizden de turist aldıktan sonra otelimizden 8:45 gibi ayrıldı. Birkaç otele daha uğradık. Otobüste ilginç bir çoban salatası olduk. Herkes nereden olduğunu tek tek söyledi. Arjantin ve Şili başta, Güney Amerika ülkeleri çoğunlukta. Ayrıca başka kentlerden Brezilyalılar da var. Avrupa'dan İsveçli ve İtalyanlar da ses verdi. Elbette Amerikalılar da var. Hem kanbersiz düğün olur mu hiç? New Mexico eyaletinin başkenti Albuquerque'den iki orta yaşlarında hispanik kökenli kızkardeş ve ABD'nin kuzey eyaletlerinden genç bir sporcu delikanlı da düşmüş otobüse. Albuquerque'den gelenlere, 2000'in Kasım ayı ortasında gittiğim Albuquerque'de ziyaret ettiğim Osmanlı Devleti sergisinden söz edince hayretten ağızları açık kaldı, çünkü onların bu sergiden haberi yokmuş. Sanki tâ Amerika'dan onlara özel göstermek için yanımda getirmişim gibi yağmurluk cebimdeki o eski geziden kalan el ilânını onlara verince hayret ettiler. 3 ay açık kalan bu sergiyi görmemişler. Bendeki de tipik turist kısmeti olsa gerek!

Neyse tur kılavuzunca yoklama alındığında, ben derinden bir 'Türkiye' deyince otobüs halkından şaşkınlık ve hayranlık dolu bir ses duyuldu. Uzun yıllar önce Avrupa'da bir yurt dışı gezimde, falanca hava limanında hasretten olacak Türk'e benzettiğim uzun boylu bir vatandaşa biraz boş bulunup acemice, "Türk müsünüz?" diye sorduğumda, adamdan okkalı biçimde ve pantalon kayışına asılarak, "Hem de sapına kadar Türküm!" yanıtını almıştım. Kızarıp bozarmıştım, saf halimle. Meğerse adam o zamanın Türkiyesinin Eti Bank Genel Müdürü'ymüş. Öyle soruya işte böyle yanıt verirler. Neyse, otobüste bir tek alkışlamadıkları kaldı. Dünyada enflasyonu en yüksek ülke olmak onurunu bir zamanlar Brezilya'dan devir alan Türkiyem'i tüm gün otobüs turunda gururla ve şişinerek temsil ettim.

Bazıları da beni incelemeden edemediler, acaba olur da hani, kuyruğum falan var mı diye? Ne de olsa, 1915'teki Çanakkale Savaşları'nda İngiliz cephesindeki savaşa niçin katıldıklarını bile bilmeyen Anzak ve Gurkalara, gerzek İngiliz komutanlar, "Türkler şeytanın varisleridir, dikkat dolayısıyle kuyrukları olabilir." yalanını tüketmemişler miydi? Aynı savaşta, aralarında Anzaklara sigara ve gıda ikram eden Türklerin kuyrukları olmadıklarını ve çok insancıl dostlar olduklarını gören, genç ve deneyimsiz Avustralyalı ve Yeni Zelandalı askerler İngiliz komutanlarca aldatıldıklarını geç te olsa sonunda anlamışlardı. Onlar, yolda ilk konakladıkları ve sevmedikleri Mısır'dan sonra İstanbul'a tatil yapmaya gittiklerini sanıyorlardı. Bu yüzden Gelibolu'da neye uğradığını şaşıran Anzak'lar 1915'ten sonra her yıl ölene kadar, İngilizlerin tersine bu kutsal toprakları ziyaret ettiler ve 'kahraman düşman' dedikleri Türk gazilerle derin dostluklar kurdular. Anzaklar ve ev sahibi Türklerin torunları bu geleneği hâlâ sürdürüyorlar. Bu trajik yenilgilerinin, Avustralya, Yeni Zelanda ve İrlanda'nın ulusal kimliklerine kavuşması için bir ibret dersi olduğunu, ben sonraları bu ülkelerin insanlarının kendi ağızlarından duydum.

Rio kent turunda, Amerikalı ve Arjantinli ailelerle bol bol sohbet ettik. Daha önceden birçok Türk turist kafilesini ağırladığını söyleyen tur kılavuzu kızılderili ve esmer renkli kız kendini yetiştirmiş. İngilizce'yi yarım da olsa halletti. Brezilya'nın ana dili Portekizce olduğundan ve kıtanın gerisi İspanyolca konuştuğundan, Brezilyalı halkın İspanyolcaları ana dilleri gibi âdeta ikinci bir dil. O gün otobüste Türkiye'den benden başka bir turistin olmaması beni şaşırttı. Çünkü tam Kurban Bayramı tatili sırasında İstanbul'dan dünya kadar insanın Rio'ya taşındığını duymuştuk. Nitekim vatandaşlarımızı gün boyunca çeşitli yerlerde gördük. Çoluklu çocuklu gelenlerin maddî durumlarının, ortalamanın üstünde oldukları gözümden kaçmadı. Kolay mı, İstanbul nire, Rio nire? Ben Türkiye'de devlet memurluğu yaparken, kendi sahillerimizdeki tatil köylerine bile bir tarihten sonra artık gitmeye gücüm kalmamıştı, bırakın Brezilya'yı turla gezmeyi. Eski Cumhurbaşkanı Demirel bile zar zor gitti Brezilya'ya. O zamanki bazı uçak terslikleri yüzünden ve bir sürü dedikosu da cabası. Acaba yapılan o ikili ekonomik anlaşmalar ne meyveler verdi? Sanıyorum Nasrettin Hoca'nınki gibi koca bir hiç...

Gözlemlerimden sonra rahatlıkla şöyle yorumlayabilirim. Bu ülke bir defa koyu katolik. Halkı genelde eğitimsiz. Zengin fakir farkı, açık seçik ortada. Politikacılar din etmenini kötüye kullanıyorlarmış. Yanlış tarihsel algılamalar sonucu bu ülkenin Türkiye'yle öyle bir yakınlığı filân yok. Avrupa'daki haçlı kalıntılarının etkileri, hatta Rum ve Ermeni borazancılarının düttürüleri buraya kadar gelmiş. Turcos dedikleri Osmanlı tebasından Suriye'li ve Lübnan'lı hristiyan halk çok yıllar önce göç etmişler. Örneğin, dikkatimi çekti; Brezilya'lı bilim adamları bile Türkler deyince hemen bir yabancılaşıveriyorlar ya da korkuyorlar. Bir nörotik fobi içindeler. Yine Türkleri en fazla takdir eden ve tanıyan ülkenin ABD olduğuna bir kez daha buradaki günlerimden sonra tanık oluyorum. Lâtin ülkelerin dışından olanlara, genelde dost ve konuksever değiller! Türkleri Osmanlı kökeninden olduğu için ve yüzyıllar öncesinden katolik papazların olumsuz öğretileri ışığında, ayrıca 1900'lerde hâlâ Osmanlı pasaportu taşıyan Araplarla aynı kefeye koymaları da başka bir tarihî yanılgı. Nefretleri Endülüslere kadar dayanıyor. Onlara göre, biz Türkler eteksiz Araplarız. Türkiye ve Türkler hakkında hiç bir şey bilmiyorlar. Brezilyalı halkın ve pazarının Türklerle alışveriş tercihinin var olması için köprülerin altından çok suların akması gerekli. Biz onlara mallarımızı çok ucuza verebilmeliyiz. Zaten ürünlerimiz ve ham maddelerimiz birbirine çok benziyor. Öyleyse birbirimize ne alıp satabiliriz ki, futbolcu dışında? Gelin çözün bilmeceyi...

Rio de Janeiro kentinin adı, 18'inci yüzyılın bir Ocak ayında buraya ilk gelen ve yanlışlıkla bu güzelim koyları ırmak sanan Portekizli kolonicilerin dilinde, 'Ocak Nehri' olarak yerleşmiş. Çünkü bu beldedeki denizin girintili koylarını bir ırmağın suları sanmışlar. O zaman uçaklar olmadığından ve kuş bakışı izleyemediklerinden olsa gerek, topoğrafyayı elbette görememişler. Rio, küçük koyların tepelerle çevrildiği Tanrının özene bezene yarattığı bir doğal güzellikler dizisi. Plajların oluşturduğu bu koyların en güzellerine dünyaca bilinen adlar verilmiş. Copacabana, İpanema, Botofago, Leblon, Flamenco, Gloria, Arpoador. Lüks turistik semt olan İpanema'yı, İngilizce söylenen dünyaca ünlü 'Girl from İpanema (İpanema'lı Kız)' şarkısından dolayı ve Botofago semtini de Pele'yle aynı Santos futbol takımında oynayan meşhur futbolcu sağaçık Garrincha'nın futbol takımı olarak biliyoruz. Üstelik, Botofago ben buradayken Brezilya kupa şampiyonluk maçını 2-1 alarak kupayı müzesine götürdü.

Copacabana'ysa tarihî bir Portekiz kalesinin adı ve aynı zamanda bu çevrenin en haşmetli eski tarihî şatosunun adı. Ben bu görkemli şatoyu yakından gördüm. Devlet balolarının yapıldığı ve yüksekten havalananların pahalı giysilerle ziyaret ettikleri bir beyaz şato görünümünde, asıl fakir fukara Riolular arka semtlerde birbirlerini boğazlarken ve kıyıdaki otellerin duvrlarına tepelerden kurşun sallarken.

Önce Sugar Loaf (Şekerli Somun'a benzediğinden bu ad verilmiş) dedikleri bir tepeye teleferikle çıktık. Fotolar çektik. Tüm Rio kenti ayaklar altında. Orada da her yerde olduğu gibi sözde Brezilya'da ucuz olan mücevherler satıyorlar. Dükkân tezgahtarı kadının kızı Alabama'nın Tuscaloosa'sında Alabama Üniversitesi'ni bitirmiş. Nereden nereye? Sonra ideal bir koniye benzeyen San Sebastian kilisesine gittik. İçerde o gün çalışan tur kılavuzundan biri kendi kalabalığına sordu: "Bu kiliseyi Papa 1980'de ayine geldiğinde kaç kişi doldurdu, eğer kilisenin sandalye sayısı 5 bin kişiyse?" Kimse bilemedi tam olarak. Kimi "10 bin." dedi, kimi salladı, "50 bin!" dedi. Kılavuz turizmci, "Pardon millet, burasını Maracana futbol stadyumuyla karıştırmayın." diye bu 50 binlik espriyi başka bir espriyle yanıtladı. Doğru yanıt, 20 bin kişi ayakta ve 5 bini oturarak izlemiş. Toplam 25 bin, şaşılacak bir rakam. Bu olay karnavalın ertesi hafta olmuş. Sanırım, milletin günah torbaları ağır çekiyormuş ve herkes ruhunu arıtmaya gelmiş. Ah Rio'lular ah, siz yamansınız! Günah sigortalarınız kentin her yerinde, dev kiliselerin olduğu yerde, gökte ve yüksek tepelerde hizmete hazır ve nâzır. Yüzünü dön, dua et ve arın...

Öğlene doğru bizim tur şöförü, otobüsü benim otelimin olduğu Copacabana bölgesine getirdi. Orada turun anlaştığı yüksek kalitede ve çok nefis etlerin verildiği 'çuvaskeriya' denilen ızgara çeşitleri yedik, balıktan tavuğa ve dönerden kuzu şişe. İlk kez Brezilya'nın margaritası olan ve Meksika'nın tekillası yerine şeker pancarından yapılmış Casacha (kasaşa) romundan hazırlanan Caipirinha'yı tattım. Hızlı vurdu ve hoş bir tat bıraktı, ama hemen etkisi geçti. Yemek oldukça zengindi. Önce açık büfeden yeşil salata ve sebzeler alındı. Sonra çeşitli mezeler geldi. Aynı Türkiye'deki gibi, tabaklarımıza dolaşan garsonlar tarafından birer birer şişlerden et çeşitleri sıyrılıp eklenmeye başlandı. En sonunda tropikal bir meyve olan ve kuru üzümü andıran baharatlı tohumlarıyla birlikte kaşıkla yenen kavuniçi rengindeki ve armut biçimindeki papayanın özünden

yapılmış dondurmayla perdeyi kapattık. Herkes ikramdan fazlasıyla hoşnut kaldı ve turumuza devamla açık havaya çıktık.

Sokakta, Arjantinli bir çiftle sohbete daldık. Arjantinli atalarının, İtalyan ve Portekiz karışımı olduğunu söylediler. Brezilya'lıları eğlenceye çok düşkün olarak nitelediler. Arjantin daha ciddî bir yermiş sözde! Onun için mi 5 yılda bir ihtilâl olduğunu ve ortalama yılda iki hükümet değiştiğini soracaktım, ama vazgeçtim. Sorana bak, sanki biz daha mı iyiydik? Hemen ardından Rio'nun ünlü 125 bin kişilik Maracana stadyumuna gittik. Yolda yarım saat içinde yeni tadımız Caipirinha'nın (Kapirinya) etkisiyle tatlı bir öğlen uykusu ya da Lâtincesiyle 'siesta' çektim. Bize, bu stadyumun çevresinin 'tehlikeli' sınıfına girdiğini tur kılavuzu üstüne basaraktan uyardı. Biz de dikkatle cüzdanımıza asılaraktan girdik içeriye, 3 Real bilet parası vererek. Asansörlerle en yüksek tribünlere çıktık. Siyahî ve yaşlı emektarlardan olan yerli halktan asansör görevlileri yüzlerindeki gülücüklerle, sanki bize Maracana'nın o şaşaalı geçmişini sessizce ve derinden anlatır gibiydiler. Bizlere hangi ülkelerden olduğumuzu sordular. 125 çeşit halkla konuşmuşlar. İçerde resimler çektik. Elbette stadın renkli koltukları artık eskimiş. Pele (Peyley diye uzatarak telâffuz ediyorlar!) burada 1000'inci golünü atmış. O yeşillik ve rengârenk koltuk cümbüşünde, 100 bin kişinin "Peyley, Peyley!" diye tapınarak ve tepinerek haykırdığını bir hayal edin. O ne coşkulu anlarmış, kimbilir. Spor nelere kâdir, düşünün eski çağlardan bu yana?

O efsane isim Pele halen yaşıyor. Çapkın yaşamına ve hızlı evliliklerine rağmen şimdi Brezilya'nın değişmez 'ömür boyu spor bakanı' olarak görev yapıyormuş. Pele'nin ayak izlerinin kalıbını dev stadyuma girişteki müzenin zeminindeki betona basmışlar, diğer ünlü futbolcularınkilerle birlikte. Aynı Holywood'daki sinema yıldızlarının adları gibi. Rüzgârın oğlu lakâbıyla anılan sağaçıkların kralı Garrincha ve Fenerbahçe'nin bir zamanlar çalıştırıcılığını yaparak Fener'i şampiyon kılan rahmetli Didi de çok biliniyor burada. Didi'yle bir defasında 1973'de bir İzmir-İstanbul THY seferinde çok kısa da olsa İngilizce bir sohbet yapmıştım. Dostumuz Didi, maalesef rakıyı çok ama çok sevdiği ve üstelik vişne reçeli ile birlikte demlenerek, sabah akşam boğaza karşı içip te kendi vereceği antremanlarına gelmeyi unuttuğundan Fenerbahçe Kulübü onun işine son vermişti. Brezilyalı'yı andıran esmer Türk güzeli bir pavyon dilberiyle ilişkisi de gazetelerde flaş haber diye patlamıştı.

Aslında Brezilya ile Türkiye arasında futbol ilişkileri halen eskisi kadar sıcak. 2000'de Avrupa şampiyonu olan Galatasaray'da, kaleci Taffarel, santrafor Jardel ve orta saha oyuncusu Capone hep Brezilya'dan. Burada incelediğim gazeteler onları futbol elçileri olarak izliyorlar ve başarılarından en az bizim hasta taraftar GS'lılar kadar zevk duyuyorlar. Maracana'da Pele'nin ayak izlerinin basıldığı karo taşın resmini aldım. Burada tüm tanınmış futbolcuların ayak izleri var, son kuşaktan 25'lik Ronaldo dahil. (Not: Bu satırları ilk yazdığımda şampiyon Brezilya'nın 2002 Dünya Kupası'ndaki süper yıldızı Ronaldo dünya üçüncüsü Türkiye'ye golllerini daha sıralamamıştı.)

Bundan sonra, İsa'nın o dev heykelinin dikildiği Rio'nun kurtarıcısı ünvanıyla kente hâkim ve artık kentin âdeta simgesi hâline gelmiş olan o muhteşem tepeye zar zor ve olaylı da olsa iki araba değiştirerek, biraz da yürüyerek çıktık. Heykeltraş, İsa heykelinin gözünden yaşlar geldiğini sanki heykele yansıtmış. Heykelin kalbinde dinî inanca göre garip bir işaret vardı, şimdi anımsayamadığım. Oldukça etkileyici büyüklükte bir insan yaratısı. Eyfel nasıl Paris'i özetliyorsa, Corcovado (Hunchback, yani kambur tepesi) da Rio'yu âdeta toparlıyor. Karnavalların merkezi olan bu günah kentinin böyle bir kurtarıcı heykele gereksinimi olduğunu ben de onaylıyorum. Her yoldan çıkan Rio'lunun şöyle bir kafayı döndürüp semadaki kurtarıcı puta bakıp dua etmesi ve haç çıkarıp af niyaz etmesi yeterli. Bu heykel 2007'de dünyanın 7 yeni harikasından biri seçildi, alın bir katolik reklâmı daha. Corcovado tepesinde, Kurban Bayramı tatili nedeniyle gelen Türk turist kafilerinden birinde, sevimli ve küçük, sarı kafa kızları olan sarışın genç bir karı koca daha gördüm. Bir an yüz yüze geldik ama iki taraf da sanki konuşmak istemedi. Ne gerek vardı ki şimdi anavatandan söz edip uzatmaya, çünkü herkes tatildeydi. Her ay 1 ya da 2 tur buraya akın edermiş, kafileler hâlinde! Yalnız, bu akıncıların hedefi değişik. Mutlu azınlık olmalı. Ben Türkiye'de yaşarken böyle bir geziyi aklımdan bile geçiremezdim, doğrusu cep yakan giderleri görünce. Yarın Rio'da son günüm. Rio bugün güzel manzaralarıyla ve göstermelik olsa da zenginliğiyle beni etkiledi. Elbette bana daha kimse fukara bölgeleri göstermedi, ondan olmalı. Tepelerden sahildeki arka penceresiz binalara rasgele atılan kurşunların geldiği yasa tanımayan gettolar! Bu yüzden sahildeki tüm yapıların karaya değil denize baktığını biliyor muydunuz ?

Akşam yine dünkü gibi plajdaki kum futbolu ve voleybolu oynayanları izledim. Kulakları çınlasın avukat Halit Kıvanç'ın spor spikerliği yaparken Brezilya'lı futbolculardan söz ettiğinde yakıştırdığı deyim olan 'çukulata' renkli çocuklar, birer Pele olabilir miyiz diye kumlara bata çıka eğlenmekte ve hayal kurmaktalar. Basketbol oynandığını hiç görmedim sokaklarda daha. Elbette sahilde olacak değil ya, çünkü top zıplamıyor plaj kumunda. Akşamleyin sağnak bir yağmur yağdı. Gök boşandı. Hava temizlendi. Birden plajlar boşaldı. Plajdaki o toz duman yok oldu. Doğa kendini bir güzel yeniledi. Yağmur 1.5 saat sürdü. İki saat sonra kenar satıcıları tekrar çadırlarını diktiler ve çubuklu kokonatlı içkilerini dizdiler. Penceremden uzanarak, damda yıkanan sevimli ak martıların resmini çektim.

Daha birkaç ufak tefek hatıra eşya aldım, ıvır zıvır cinsinden. Bit pazarı bu gece sönüktü. Bir gece olan satıcılar ertesi günü ortada yok. Sanki yepyeni bir satıcı kadrosu. Belki de aynı dükkânın ayrı vardiyalarında görevli kiralık işçiler belirli günlerde gündelikçi çalışıyorlar. Nedeni, turistler malı satın aldıkları satıcıyı tanımasınlar diye olabilir. Nitekim benim başıma aynısı gelmez mi? Aldığım suya dayanıklı saat daha ertesi günü bozuk ve oyuncak bir nesne çıktı. Geri götürdüm ve aynı satıcıyı bulamadım. "Geçmiş olsun senin 15 Real'ine, yedin mi bir kazık daha?" dedim kendi kendime.

Brezilya'da 'efsane' hâline gelen, özellikle Sao Paulo ve Rio gibi büyük kentlerdeki şiddet, vahşet ve çocuk sefaleti burada görülmüyor. Sorduk nedenini. Bu alanlar döviz kaynağı getiren turist bölgesi olduğundan ve buradaki polislerin çokluğundanmış. Ama kentin içerileri çok tehlikeli dediler. Merak ettim, o gizemli içerileri. Asıl Rio'da, kitlelerin yaşamı çetinmiş. Kafamı değdirdiğim gibi, güm daldım ertesi günün derinliklerine...

İzmir'li Hasan Bey- Rio'nun Bulunamayan Hayvanat Bahçesi
(10 Mart 2001, Cumartesi)

Bu sabah kalktığımda odamın içinde kapının altından atılmış olduğu belli bir zarf buldum. 'Hans Stern' değerli taşlar şirketinden fabrikalarına bir davetiye. Eğer gidersem gidiş ücreti taksiyle bedava oluyor ve size bir tur veriyorlar. Ayrıca otelinize sizi geri getiriyorlar. Bu şirket, Almanya'dan İkinci Dünya Savaşı öncesinde göç eden bir Alman yahudisinin kurduğu küçük bir kuyumcu parçasından dev bir kurum hâline gelmiş. Dünyanın her yerinde şubeleri var. Kurucu Hans Stern'in şansı 1951'de bir turist kılavuzun onun dükkânına Nikaragua Devlet Başkanı'nı getirmesi ve bu zatın yüzbinlerce dolarlık bir gerdanlık siparişi vermesiyle açılmış. Ondan sonra, Tanrı, "Yürü, ya kulum!" demiş. Brezilya başta olmak üzere Güney Amerika'nın değerli taş madenlerinden gelen hammaddeler burada nadide eserler hâline getiriliyor ve akıl almaz fiyatlara satılıyor. Firma, akuamarinin ardından topaz, ametist ve turmalin gibi renkli yontulmamış taşları keşfetmiş. Hans Stern'in 85'i Brezilya'da olmak üzere Avrupa, Amerika, Asya (Japonya'da 4 ayrı kentte) ve Orta Doğu'daki 15 ülkede 170'den fazla dükkânı bulunuyor. Firmada, 2800'ü Brezilyalı ve 700'ü yurt dışında olmak üzere toplam 3500 kişi çalışıyor. Stern'in bu ticarette sayısal ciroda dünya birincisi, parasal cirodaysa, Tiffany'nin ardından dünya ikincisi olduğu, tanıtım broşürlerinde gururla belirtiliyor. Bir de iddiaları var. H. Stern'in Rio Merkezi, Corcovado ve Sugar Loaf'dan sonra Rio'nun turistlerce ziyaret edilen üçüncü yeri. Türk turistlerin en çok ilgisini çekense, Türkiye'de bulunmadığı ve Avrupa'daysa, gümrük vergisi bindiği için hayli pahalı satıldığı söylenen safir saatlermiş. Kesme safir taş üzerine altın işlemeli saatler 2000$'dan başlıyormuş.

Neyse ben Stern konusunu düşüne durayım, önce otelin papaya dahil bol tropikal meyveli kahvaltı salonuna gidip kahvaltımı ettim. Daha sonra otelden havlu alarak plaja indim. Plajda bir saat kadar güneşlendim ve ilk defa Rio plajlarının tadını çıkardım. Sırtımın nar gibi yandığını Alabama'ya döndüğünde anlayacaktım. Korkunç dalgalarla savaştım ve oldukça zevk aldım. O bir buçuk saatin içinde sırtım öyle kötü yanmış ki bu yanıkların sıkıntısını eve dönünce iki hafta kadar daha çektim. Çünkü, Kuzey Amerika kış ortasındayken Rio'da yazın göbeğindesiniz. Saat 10:30 civarı plaj sakin ve gürültüsüz. İşportacıların sesi, benimle birkaç kişi ve şirin bakan ak

martılar. Şöyle plajdaki yüzlere baktım da, esmer, sarışın, zenci veya çukulata renkli. Herkesin bir yaşam öyküsü olduğu nasıl da insanların yüzlerinden okunuyor. Bu gün, dün geceki yağmurdan olacak deniz kirliliği yok denecek kadar az. Ortalıkta sadece birkaç cam parçası. Saatin ucunu kaçırınca, kendi hâlinde iki plaj güzeline saat sordum İngilizce. Gülüşüp kakışmaktan bir türlü saati çantalarından çıkarıp bana söyleyemediler. Burada yazar Nedim Gürsel olmalıydı ki ayrıntıya girsin. En sonunda eski bir çantadan bin bir güçlükle fırlayan saate baktılar. Orta yaşlı bayan parmaklarıyla 11 işareti yaptı ve bir parmağın da yarısını bıçakla kesiyormuş gibi yaptı. Sanki tiyatro sanatçısı gibi rolünü oynadı, binbir kahkaha arasında, ben ciddî bakınırken. Saatin 11:30 olduğunu böylece parmak dilinden çıkarmış oldum. Hemen otele koştum. Bir saat uzatma istedim. Kabul ettiler. Bavulları hazırladım. Bir makbuz karşılığında bavullarımı küçük bir odaya soktuk. Oteldeki Stern firmasının yetkilisi bayana, firmalarına öğleden sonra gideceğimi bildirmiştim. Türk olduğumu otel kayıtlarından öğrenmişler ve onun için bana Türkçe tanıtım makalesini göndermişler. Birkaç yıl önce buraya gelen Yeni Asır yazarı Mehmet Ali Okumuş 20 Ocak 1998 Salı günü merkezi ziyaret ettikten sonraki Yeni Asır'da makaleyi basmış. Rio nire, İzmir nire? Onlar da gelen Türklere bu makaleyi dağıtıp, onların alışveriş iştahlarını kabartıp para kazanıyorlarmış. Yeni Asır'ın tel'if hakkı nerede kaldı?

Burada Türkler oldukça önemli müşterilermiş. Düşünün bir kez borç batağından kurtulamayan Türkiye'nin mutlu azınlığı burada önemli tüketiciler oluyorlar. Brezilya'ya her yılbaşında ve tanınmış karnavala çok sayıda, diğer zamanlardaysa ayda en az iki Türk kafilesi gelmekteymiş. 15-20 kişilik Türk gruplarının 50 bin dolara kadar alışveriş yaptıkları oluyormuş. Özellikle kuyumcu bayilerin alışverişleri 75 bin dolara kadar çıkabiliyormuş. Genelde değerli taşlara meraklı Japonlar, Amerikalılar, Kanadalılar, İspanyollar, İtalyanlar, elbette Araplar ve son dönemlerde Ruslar daha yüksek tutarda alışveriş yapıyorlarmış. Bu kuruluşta neredeyse her ülkeden satış görevlileri vardı. Ben mağazaya gittiğimde çoktan benim geleceğim biliniyormuş. Yağlı kazık için hazırlanmışlar, ama hayal kırıklığına uğrayacaklardı ki o başka bir öykü! Bana Türkçe yayın yapan ve firmayı tanıtan bir walkman önerdiler. Ben hâlbuki bunu İngilizce istemiştim. Ama baktım ki o kadar hazırlık yapmışlar, Türkçe walkman'i aldım artık. Türkçe çok iyi hazırlanmış. Yirmiye yakın camekân önünde açıklama dinledik. Ancak bir camekânda 'under

construction' işaretinin Türkçe'sini aynen 'inça halında' diye görünce tepem attı. Oradaki genç görevlilere bu çeviriyi 'inşa hâlinde veya çalışma sürüyor' diye çevirip yazıverdim. Bir baktım, yanımda İzmir'li Hasan Ulus yerden bitivermez mi? Çeviri konusu bir yana, kendisini kasetteki kusursuz Türkçe anlatımından dolayı tebrik ettim. Hasan Beyi bana, Türkçe anlatsın diye atamışlar. Yanımızda iki Amerikalı daha var. Daha önce Türkiye'ye tatile gidip fazlasıyla hoşnut dönen Hispanik soydan 'Othero' soyadlı Amerikalı kızkardeşler, "Biz de Türk kılavuzla gidelim!" deyince sevinip hoşlanan Hasan Bey, hepimize İngilizce olarak açıklama yaptı. Çok güzel başardı da.

Hasan Beyin öyküsü da bambaşka. İzmir'de kendi hâlinde sakin bir antikacı dükkânı varken birgün kapısından içeri şık ve güzel bir Brezilya'lı dilber salınarak giriyor. Artık rastlantı mı yoksa Brezilya kurnazlığı bir plânlama sonucu mu bilinmiyor. Antikadan anlayan bu bayanla genç ve yakışıklı Ege'nin has evlâdı antikacı Hasan Bey arasında artık kaç bin voltluk elektriklenme ya da ne oldu da bittiyse kısa zamanda evlenip kendilerini Brezilya'da buluyorlar. Hasan Bey, artık hanımköylü olduğunu gizlemiyor. İstanbul'dan Kurban Bayramı için gelen on kadar Türk kafilesini gezdirdiğini söylüyor. Hem onlar alışverişte de iyiymişler. Hasan Beye benden aynı performansı beklememesini söyledim. "Hocam durumunuz mesleğinizden belli, elbette gücenmeyiz!" dedi. Ben de öksürerekten hafif kinayeli, "Anlayışınız için sağolun." diyebildim. Bize Brezilya'nın egzotik (ilginç, çekici ve yabancıl anlamında) içkilerinden verdiler. Brezilya'nın margaritası olan, tekiladan değil de şeker romu olan kasaşadan elde edilen Caipirinha ikram ettiler. Mandalin likörüyse bir harikaydı. Üstelik içki başa vurunca, değerli taşlar daha kolay satın alınıyormuş diye, Amerikalı turistlerle espri bile yaptık. Dolgun ve koyu kara bıyıklı Hasan Bey, gezdirsin diye bizi değerli taş uzmanı genç bir Brezilyalı bayana bıraktı. Bayan, fakir Kuzey Amerikalı gruptan pek ticarî iş çıkmayınca bizi doğru bodrum kata gönderdi. En azı 500$'dan başlayan bu mücevher deryasında ben pes ettim. Bu paralar nereden geliyor diye, kendi kendime sordum.

Ben de bu da bize lâyık diyerek, bodrum kattan evime üstü değersiz(!) taştan şişe açacağı ve üzüm salkımı biçiminde şarap şisesi mantarı yerine geçecek bir tıpa ve bizim üniversitedeki bölüme Brezilya kahvesi aldım. Dönüşte Stern firması tarafından parası ödenecek taksi şöförüne beni hayvanat bahçesine götürmesini söyledim. Şöför nedense bu işten pek hoşnut kalmadığını belli etti ve yol boyunca somurttu. Acaba

neden diye merak edip durdum. Karamanın koyunu, sonra çıkarmış oyunu...

Suratı somurtuk kötü bakışlı bir şöförle yarım saata yakın bir yolculuktan sonra onların Zuk dediği hayvanat bahçesi parkına vardık. Bana inerken dikkatli olmamı, cüzdanıma iyi sarılmamı ve kuşkulanırsam doğru eliyle işaret ettiği metroya koşmamı ve ilk metroyla otele dönmemi söyledi. Allah Allah, şehir turunda değil sanki gerilla savaşındayız! Bu benim kuşkularımı ve korkularımı on kat daha artırdı. Üstümdeki karnaval motifli giysi buram buram turist olduğumu haykırıyor ve böylece ben açık bir hedef oluyordum! Biraz yürümemi ve hayvanat bahçesinin hemen önüme çıkacağını söyledi. Beni, sanki çok acil işi varmış gibi yeterli açıklama yapmadan terk etti ve gitti. Üstelik de Zuk'un önünde bırakmadığına adım gibi emindim. Buradan ileri araba giremez diye de bir yalan attı. O zaman tüm konuklar böyle uzunca ıssız bir parktan mı yürümek zorundalar?

Ya insan koltuk değneğinde sakatsa ve yürüyemiyorsa! Birkaç kişiye. Hayvanat Bahçesi'ni sordum, Hepsi de, "Zuk daha ötede." diye bana daha ileriyi işaret ettiler. Yüzelli ikiyüz metre kadar yürüdüm. Ortalıkta hayvanattan hiçbir iz ya da belirti yok. Benim sorunum hayvanlarla değil insanlar âlemiyle. Yüzler kararmaya ve bakışlar bozulmaya başladı. Ortada ne 'Zuk' var, ne de kokusu geliyor. Kızgın ve sefil görüntülü insanlar tarafından gizlice uzaktan süzülüyorum. Komplo kuramıyla bakılırsa, bu pislik, o karanlık suratlı şöförün yerli mafiayla plânladığı bir tuzak bile olabilir. Aklıma her türlü şey geliyor. Ortalık fukaralık ve pislik içinde yüzüyor. Benim otelin olduğu Copacabana'yla kıyası olanaksız ve çok bitik yerler, buraları. Çevre, zavallı fakir insanların barınakları ve derme çatma evleriyle çevrili. Günümün yarısının harcandığına kızgınım, ayrıca güvenlik içinde de değilim. Kendimi tuzağa her an yaklaşan bir av hayvanı gibi görmeye başlıyorum. Ayrıca aynı akşam 21:00'de uçağım kalkıyor. Saat 16:00'ya gelmiş ve ben hâlâ ortalarda görünmeyen Zuk'u arıyorum.

O an içimden bir ses derhal geri dönmemi ve hızla metroya yürümemi emretti. Yoksa, günahkâr ve putperest Rio'nun yeni bir istatistik figürü hâline gelmeye adaydım. Her gün binlerce adlî olayın olup bittiği ve insanların tavuk gibi boğazlandığı geceleri uyumayan Rio için hiç farketmezdi bile. Ama beni evde bekleyen ve elime bakan üç çocuğumla eşim için oldukça farkederdi! İçimden beni kötü bir yerde bırakıp giden

ve görevini hem bana, hem de Stern firmasına karşı tam yapmayan o adî dolandırıcı şöföre beddua ettim. Bizim İzmirli hemşehri Hasan Beyi arayayım ve durumu anlatayım dedim. Ama adamcağızı şimdi telâşa verip rahatsız etmeyeyim diye vazgeçtim. Ben de saf saf, Brezilya'nın tropik hayvanlarını ve renkli kuşlarını göreceğimi umuyordum. Brezilya'dan dönünce Hasan Beye attığım e-postama yanıt yok. Bilinmeyen denklemi bu güne dek çözmüş değilim.

Köprülerden sinir içinde geçerek ve bu kez gerçek Rio'nun vahşi havasını içime çekerek ivedi metroya çıktım. Yarım İngilizce bilen gişedeki kız bana otelime kadar giden bir metro bileti verdi. Portekizce'yi kapmak için zaman çok kısa ve ben bu halkın dilini daha pek beceremiyorum. Artık eskisi gibi yabancı dilde kıvrak olmadığımı görüyorum. Dil dediğin de 1 haftada öğrenilmez ki! 1973'te bir ay içinde İtalyanca'yı ve üstelik 1985'te Suna'yla Bilbao'ya gitmeden önce birkaç haftalık çalışmayla İspanyolca'yı sökmüştüm. İtalyanca bu güne kadar nasıl aklımda kaldı, hâlâ kendim bile inanamam. Bu olayı, gençliğimde İtalya'da 40 gün kalabilmeme yorarım. "Neyse, geç bir kalem, 50'sine merdiven dayadığını itiraf etsene, memo!" diyorum içimden. Rio'da metroyu, sanırım Almanlar, çok emek verip modern bir eser görünümünde yapmışlar. Deyim yerindeyse, Rio'nun metrosu yağ gibi çalışıyor. Bizde böyle bir altyapının zamanında yapılmaması, kent plânlarımızı yapan Avrupalılar ya da birileri tarafından sadece kandırıldığımıza işaret eder, o kadar. Fakir tabakadan yolcular, bol çocuklu anneler, umutsuz bakan çukulata renkli melez yerli halk bana oldukça sevimli geldi. Neyse bir iki kişiye daha yolu sorarak ve az kalsın aktarmayı kaçıraraktan, hedefe 45 dakika kadar sonra ulaşıyorum. Tarihî Copacabana Sarayı'nda iniyorum. Kordon boyundayım artık. Tehlike yok! Bir küçük süs köpeğine dans öğretip canbazlık yaptıran adamın köpeğinin resmini çekiyorum. Alkışlanan hayvancık zavallı adamdan daha fazla akçe ediyor.

18:00'e doğru taksi tutuyorum ve havalanına gidiyorum. Bu kez taksiye ilk vardığım gündeki gibi 90 yerine, neredeyse yarısı olan 49 Real veriyorum. Otobüsle gidemiyeceğimi anladım, belim de sakat. Havaalanında otururken dostlara kartlar yazıp atıyorum. Yine geçit kargaşası yüzünden yanlış yerde beklediğimden az kalsın Delta dönüş uçağını kaçırıyordum! Son dakikada uçaktaki yerimi alıyorum. Cam kenarında, Suudi Arabistan elçiliğinde çalışmış eski bir diplomatla sohbet

ediyoruz. Bana Suudiler'in Körfez Savaşı'ndan sonra belirgin fakirleştiğini, bazen Washington'da çalıştığı elçilikteki ek mesaileri bile ödeyemeyecek duruma geldiğini söylüyor. Jean Sasson'un ağzım açık kalıp hayretle okuduğum Prenses adlı okutundaki gibi, bebeğini doğurması için İtalya'dan koskoca bir kliniği getirtip başarılı doğum yaptıran doktorlara birer Lamborghini otomobil armağan eden, hemşirelere beş yıllık maaş ikramiyeleri kadar çil çil altın dağıtan ve daha sonra sünnet olan çocukları için Fransa'dan bir sirki özel uçakla Riyad'a altın tepside getirterek hepsini servete boğan o zengin Suudi prenslerine ne oldu diye soruyorum. "Onlar halen devam ediyor ama Royal Family (Kraliyet Ailesi) dışındaki sade halk artık çok belirgin olarak fakirleşti." diyor, yol arkadaşım genç diplomat. Belki de bu olgu, eski OPEC Petrol Bakanı ve annesi Osmanlı soyundan geldiği söylenen Türk asıllı ünlü Zeki Yamani'nin tenis çalıştırıcısına dediği üzere, artık spor arabadan inip ata ve susuzluğa dayanıklı süper deveye binme yolunda hızla ilerleyen Suudi Arap kraliyet ailesinin ilk hazırlıkları olsa gerek. Diplomat uykuya dalıyor, ben de önümdeki günlüğümü yazmaya...

Brezilya'nın Rio'dan da vahşi suç merkezi ve üstelik bir söylentiye göre dünyanın en kalabalık kenti diye bilinen Sao Paulo'ya uğruyoruz.

Şu dev Brezilya'nın ve dünyanın yeni ilân edilen en kalabalık kentinin bağrından, gece karanlığında uçağa karınca gibi yolcu biniyor. ABD'ye sanki baskın var. Arada geçen 9 saatin, neredeyse tamamını uyuyarak geçiriyorum. Boynumun kıkırdakları katkat kırılaraktan sabahı ediyorum.

ABD'nin güneyindeki Georgia eyaletinin olimpik başkenti Atlanta'ya 8 saatte varıyoruz. İnsan, o gecenin uçsuz bucaksız karanlığında nasıl oluyor da her şey doğru gidip hedefimize sağ vardık diye, bazen hem hayret ediyor, hem de Tanrısına şükrediyor. Aşırı riskli maceralı bir geziden artılar ve eksilerle dönüyorum. Elbette artıları fazla...

2007 yılının Aralık ayının ilk haftasında çağrılı olduğum uluslararası bir bilgisayar yazılım konferansı nedeniyle 6.5 yıl sonra yeniden Brezilya'ya gittim. Bu kez 1950'li yıllarda başkent olarak yapımına başlanan Brasilia'da kaldım. Yapay bir oluşum görünümü veren bu yarım yüzyıllık ve uçağa benzetilmiş başkentteki 20 katlı Melia Otelinin 18'inci katında kalarak uçak biçimli kent plânını pencereden görmeye çalıştım.

Foto aygıtımla nerdeyse 1 km. uzunluğundaki bir işçi sendikasının Şubat karnavalı havasındaki renk cümbüşünde dev protesto yürüyüşünü

kayda aldım. Pankartlarında, "İş Saatlerinin Azaltılması" isteklerini dev puntolarla basmışlar. Bu olayı, Brasilia'dan çok gecikmeli Rio'ya dönüşüm sırasında uçakta yanımda oturan bayan hukukçu başkentte yaşadığı halde duymamış. Rio'daki dev 125 bin kişilik Maracana stadyumundaki ünlü Amerikan pop grubu Police'in konserini izlemeye gidiyormuş. Grev yürüyüşünü sorduğumda, "Oh ne güzel, kim istemez?" diye kahkahalar atarak bana olayın pek önemli olmadığını, çünkü her gün yeni isteklerin Brezilya'da patladığını söyleyiverdi.

Brasilia uydu kentinin ihalesi, 1950'lerde ünlü askerî cuntalardan birindeki devlet başkanı general tarafından bugünlerde çok yaşlanan ve huysuzluğuyla ün salmış Oscar adında aslen Brezilya'lı bir kent mimarına verilmiş. Generalin hayal ürünü olan uçak biçiminde ve pek doğal unsurlar taşımayan bu kentin pilot kabininde Cumhurbaşkanlığı Sarayı var! Bir kent düşünün ki çok katlı apartmalarla tek katlı evler ayrı yerlerde kurulmuş, zenginler fakirlerden ayrı kalsın diye mi acaba? Tüm iş, alışveriş veya eğlence merkezleri aynı yerde! İnsan doğasına aykırı... İkinci veya üçüncü sınıf inşaat ürünü, çoğunu duvarlarında dev harflerle 'Desenvolvimento' (Portekizce'de 'Kalkınma' demek oluyor fakat dışardan İngilizce'deki 'Disinvolvement' anlamında 'İlgisizlik Bakanlığı' gibi geldi) yazısı kazınan devlet bakanlıkları lebalep dolu! Ankara 'Bakanlıklar' gibi.

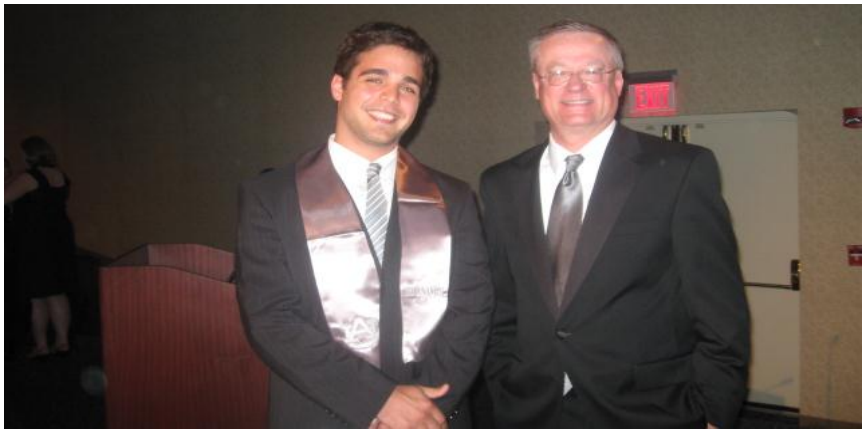

'First Man'(Ayda İlk İnsan:Neil Armstrong) çok-satanın yazarı Auburn Üniversitesi Tarih Profesörü James Hansen, Efe'ye yüksek onur ödülleri töreninde plâketini verdi (2008).

Brezilya'nın başkenti Brasilia'da 5 Aralık 2007 sabahının erken saatlerinde başlayan km.lerce uzunluktaki işçi grevi bir pür karnaval neşesinde sürdü. Ama kimisine göre gerçekler hiç neşeli değildi. Göstericiler büyük pankartlarla 'Günlük İş Saatlerinde Azaltma' istiyorlar. Ben ne yalan, uykumda 'devrim başladı' sandım. Halk alışmış!

Ayrıca dev bir Federal Üniversite yerleşkesinin oluşturuğu beton yapılarla donanmış 20 km. uzunluğunda yapay bir ırmağımsı göl çevresindeler. Bizim mihmandar bu bakanlıkların politika sanatı yapmaktan başka hemen hiç bir işe yaramadıklarını ve halkın gerçek sorunlarına ilgisiz kaldıklarını söyleyince, benim "İlgisizlik Bakanlığı" yakıştırmamın doğru çıktığına hükmettik ve kahkahayı bastık. Başkentin çölde dört duvar arasına kendini sıkışmış hisseden canı sıkkın görünen insanları, akşamları eski başkentleri Rio ve Sau Paulo'daki doğal okyanus havasını bu yapay su birikintisinden almaya çalışıyorlar. Kentteki uzaklıklar ancak ucuz ethanol yakıt çalıştıran özel arabalarla ve bol taksilerle alınabiliyor. Dolayısıyle otomobili olmayan pek fakirlerin ve yayaların oturabileceği bir yerleşim düzeni değil. Suç oranı diğer büyük kentlere göre düşük. Sakin ve pek Brezilya'ya benzemeyen bir başkent.

Kaldığımız otelde çağrılı bilim adamları arasında yer alan bir zamanların harika genci Yale Üniversitesi Kimya Profesörü Oktay Sinanoğlu uzun söyleşilerimiz sırasında bize, "Emekliliğinizde Brezilya'ya yerleşin, İtalya da çok olumlu, Viva İtalya..." diyor nükteyle karışık. Ben de yanıt olarak, "Türkiye dışında her iki ülkeye de ölmek için hayatta taşınmam, ABD'de zaten zor yer ettik! Uzaktan göründükleri gibi değil, ikili oynuyorlar, bizleri dışlarlar ve bir güzel yerler bitirirler." diyorum.

Brezilya'nın başkenti Brasilia'nın dev TV kulesinin altında kurulan bit pazarında, geleneksel yerli kabile müziği eşliğinde ünlü 'dokunmadan ayak güreşi' sanatı.

Brezilya'daki uçak kalkış saatleri tam bir curcuna. Her uçuş en az 1-2 saat veya fazla aksıyor. Bundan 7 yıl önce aynıydı, hiç değişmemiş ve değiştirmeye niyetleri yok. Uçak üreten ve dünyanın ilk 10 kalkınmış ekonomisi arasında yer alan, Amazon ormanları gibi eşsiz hazineleri dahil uçsuz bucaksız doğal kaynakları bulunan bu geniş ülke 180 milyon nüfusuyla tam bir bilmece. Buna karşılık dünyanın 17'nci büyük ekonomisi olan Türkiye'yle insan kaynakları çok benzemelerine karşın aralarında futbolcu dışında önemli bir ticarî ilişki olmaması akıl dışı. Biz oradayken büyük müjde ve dev haber bomba gibi patladı: Rio ve Sau Paulo arasındaki deniz şeridinde muazzam petrol yatakları saptanmış. Demek Brezilya da artık asrın Venezuela ya da İran gibi şanslı petrol üreticileri arasına girecek. Talih kuşunun konmasından başka bir olay değil. Bu talih kuşları bizim Türkiye'nin başına ne zaman konacak? Şimdiye kadar bu kuşların tek yaptıkları üzerimize gübre serpmeleri. Tevekkeli biz de halk dilinde kuşlar uğur getirir, diyoruz. Boku semadan yedikçe talihimiz açıldı, diyoruz... Neyse, bir dahaki hedefim anakaranın en güneyindeki Arjantin ve Şili. Brezilya öncesi her iki ülkeden birer konferans çağrısı aldım. Herhalde yakında Güney Amerika'nın Paris'i olan Bueno Aires'i ve üzümleriyle, şaraplarıyla son yıllarda kuzey Amerika'da ün salan Akdeniz iklimli ılımlı Şili'nin Santiago'sunu görmek bu kula nasip olur.

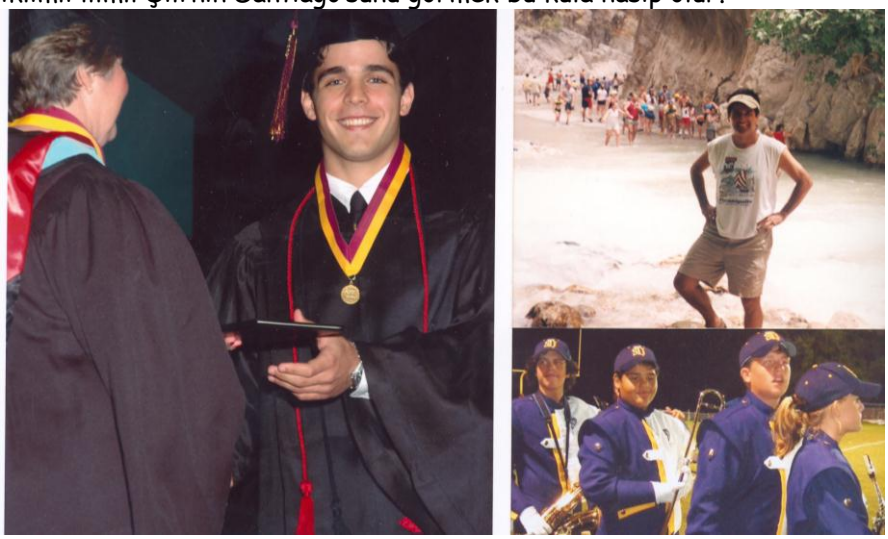

Efe 18 Mayıs 2004'te Montgomery'de LAMP Lisesi'nden mezun oldurken diplomasını alıyor; 2002'de en hafif (80 kg.) kilomla Saklıkent macerasında; Hakan 2007'de Orta 2'de 12 yaşında trombonuyla ödül aldıkları bandolar yarışmasında parlak üniformasıyla.

Prof. Murat Tanık ve California'nın Berkeley Üniversitesi'den emekli dehâ bilimci Hintli Prof. Ramamoorthy evimizde yemekte (2000); Pele'nin ayak izleri Maracana'da ölümsüzleşmiş (2001); Prof. Emrah Orhun, ben, Prof. Murat Tanık, davetlim NASA bilimcisi Prof. Norm Schneidewind (2001); Suna ve Efe'yle lisesinin şeref listesi töreninde (2002); Hakan sağdan 2'nci, ilkokulunda (2002); Rektör Yrd. Dr. Dixon, Dekan Dr. Simpson, Başkan Clinton ve Bush'un da bilgisayar güvenliği özel danışmanı davetlim Prof. Spafford'la (2001).

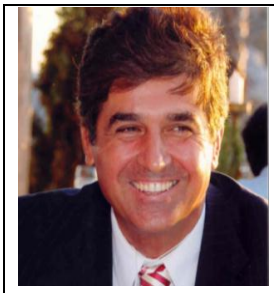

III. BÖLÜM

Uzun İnce Bir Yoldayım - Gidiyorum Gündüz Gece

Yıl 1996. İkinci kez başvurduğum Fulbright bursundan red yanıtı alıyordum. Bu haber sanki benim idam fermanımmış gibi son derece üzülüyordum. Aslında ne de iyi olmuş kazanmadığım. Yoksa iki ülke arasında karşılıklı kurala dayanan bu bursla ABD'ye gelseydim, mutlaka 2 yıl içinde apar topar zorunlu geri dönmek zorunda kalacaktım. Geldiğime değmeyecekti. Hâlbuki karşılıksız NATO bursuyla çıktığım için ABD'de araştırmalarımı sürdürebildim. İzmir'de 1992-95 arasında, oldukça etkin ve çok yönlü bir yönetim göstermiş, Fen-Edebiyat Fakültesi'ni hızlı ilerleyen ve en modern biçimde gelişen bir fakülte hâline getirmiştik. Bir kanıtı da İnternet'i değil Dokuz Eylül'e, İzmir'e ilk sokan eğitim birimi olmamızdı. Rektör Çevik'in 1995'te beni yeniden dekan atamamasına, o zaman bu işe benim kadar beni iyi tanıyan başta Tıp Fakültesi akademisyenleri olmak üzere tüm üniversite öğretim üyeleri son derece üzülmüştü. Bense bu olayı, o zamanki moral bozukluğumla 'başarısızlık' diye nitelemiştim. Hâlbuki bu benim adıma alınabilecek en iyi karar olmuştu. Çünkü bu suretle ABD'ye gelme sürecini bir üç yıl daha dekanlıkta oyalanmadan hızlandırmış ve belki de treni kaçırmadan 46 gibi en olgun bir yaşımda ABD'de bıraktığım yerden yeniden mesleğime devam edebilmiştim. Bindiğim tren, Türkiye'de daha fazla kalsaydım düşleyemeyeceğim bazı köşebaşlarına ulaştıracaktı. Aşık Veysel'ce, uzun ince, gündüz gece...

En önemlisi üç oğlumuzun ileride bileklerine altın bilezik geçirecek mesleklerini sağlayacak öğrenim yaşamlarını düzene koymanın huzuru içindeydik. Yoksa Türkiyemizde bu çocuklarımıza, aldığımız tek devlet

memuru maaşıyla özel ders verdirecek parasal gücümüz bile yoktu. Tüm bunlar kolay olmadı, çok ama çok iç sıkıntısı ve kalp sızısı çektik. Okyanusta seyreden bir mavnaya üşüşen dev dalgalar gibi borçların birinden çıktık, diğerine girdik. Tümünde son derece riskli ortamlarda yelken açtık. ABD'de bir Türk olarak, ortalama meslektaşınız bir Amerikalı'nın başardığının iki katını başarmaya ve bu yüzden ortalama iki kat daha fazla çalışmak zorundasınız. Yoksa ekmek parası yok. Tüm yabancı bilimciler bu gerçeğin farkındadırlar. ABD'de süper tempoda çalışan birinci kuşak yabancı kökenli göçmen bilimciler sayesinde, yeni dünya bilimde hep bir adım önde gitmiştir. Halbuki, 11 Eylül faciasından sonra, 'Sütten dili yanan muhallebiyi üfleyerek yer." atasözünde olduğu gibi, ABD akademisyenlerle öğrencilere vizeleri iki kat zorlaştırmıştır.

Amerika kıtasından Küçük Asya'ya bakıldığında, manzara hoş gözükmüyor. Zaman zaman dostlarla telefon konuşmalarımız sonrası herkesin kan ağladığı, ekonomik durumun oldukça bozulduğu ve insanların morallerinin yittiği sürekli yineleniyor. Türkiye'nin tümüyle Amerikan dümen suyuna girdiğini dair, yani Amerikalılar ne derse biz onu yapmak zorundaymışız gibi bir hava esiyor. Manda değiliz, ama 'uzaktan kumanda' aygıtı onlarda sanki. Biz plânlarımızda olmadığı hâlde ve onca masraftan sonra yeni alıp döşediğimiz İzmir Hakimevleri'ndeki evimizde daha dört ay oturamadan ailece buraya neden geldik? Neden ülkemizin insanları bir gecede iki kat fakirleşti? Niçin Ankara'da Cumhurbaşkanı Sezer'le Başbakan Ecevit anlaşamadı diye, Amerikan doları birden iki katına fırladı? Böyle bir şey dünya üstünde başka bir medenî olduğunu savunan ülkede olmuş mu hiç incelendi mi, merak ederim? Olay sadece iktisadî bir çözülme mi, yoksa ülkenin kendine olan güvenini tümüyle yitirmesi mi? Türkiye bugün psikolojik bir savaş vermeli, özgüven savaşını kazanmalıdır. Soyguncular ve hortumcular yakalanıp cezalandırılıp ülkede kanun ve düzen yerine gelse, ekonomik etkinlikler yeniden canlılık kazanmaz mı?

Bakınız, "İnsan hakları falan feşman yok!" diye eleştirdikleri Çin'e dünyanın her yanından yabancı sermaye akıyor. ABD'de her malın altından 'Çin Malı' etiketi çıkıyor. Sorarım, acaba bu ABD dahil Avrupa ülkeleri neden bu insan hakları olmayan ülkede yatırım yapıp, sözde düşmanla bir tür işbirliği yapıyorlar? Ben Çin'de 15 gün kaldım. Çin büyük bir şantiye alanı. Anılarımı ve izlenimlerimi 'Çin İşi Japon İşi' okutumda elimden geldiği ve dilimin döndüğünce anlattım. Aynı Çin, ziyaretimden 10 yıl sonra

2003'te otomotiv sanayinde lisans taklitleri yaparak Toyota, Honda veya Volvo gibi otoları üretmeye başlamaz mı?

Çin İşi Japon İşi'nde görkemli bir tarihe ve önemli bir stratejiye sahip her iki ülkedeki Uzak Doğu insanının, özellikle son on yılda Çin'de kentsel yaşama geçiş öyküsünü ve sözde kapitalist düzenin getirdiği sürpriz sorunları basit gözlemlerimle aktarmaya çalıştım. Pekin'de imparatorluk yazlık sarayının yanında ehil ev keçisini gelin gibi süsleyip panayırda fotoğrafını çektirerek geçimini sağlayan ve keçisinden daha inatçı huylu Çin köylüsünden, Uygur İli'nin Urumçi havalimanında kendi ürettiği yarı ipek üstüne işlenmiş sanat eseri kırsal şelâle manzaralı tablolarını satmaya çalışan fakir bırakılmış Uygur köylüsüne; Pekin'in ara sokaklarında bahçesinden taze getirdiği armut irisi çilekleri satmaya çalışan çok yaşlı nineden, kuş diliyle anlaştığımız miante'sini (mantı) sokak ortasında afiyetle yediğim tombul teyzeme kadar gördüklerimi yazdım. Çin'in Japon Denizi'ne çıkış kapısı olan Dalian havalimanında, benim yeşil pasaportumu 'Torçi Torçi' diyerekten alıp gaspeden ve bana Sincan'lı (Batı Çin ya da eski Doğu Türkistan) müslüman Türk tebasıymışım gibi kök söktüren kızılyıldız rozetli, sanki tarlasındaki çapa işinden yeni dönmüş sert tavırlı toprak kokan pasaport polisi kızı nasıl unuturum? Onun tam tersine, karşı kıyıda nazik, yumuşak ses tonlu ve eli yüzü bakımlı, güney Japonya'nın Fukuoka havalimanındaki Çin uçağından bir türlü çıkamayan ve sonunda Japonya'ya bir türlü ulaşmayan bavullarım için bana yardımcı olmaya çalışan Çin Havayolları'nda görevli Japon güvenlik polisi bayana tanık oldum. Japonya'nın en ünlü suşi tabağının hazırlandığı Güney Japonya'nın Fukuoka adasındaki geleneksel suşi lokantasında servis yaparken İngilizce destekli şakalarıyla biz konukları güldüren yerel halktan biri olan lokantacı kızdan, ikinci atom bombasını yiyen Nagasaki'nin kaybolduğum ara sokaklarında bana yardım etmek için İkinci Dünya Savaşı'ndan kalan, belki de Pearl Harbor'u bombalayan ekipten ve paslı İngilizce'sini kullanmak zorunda bıraktığım nazik dükkân sahibi eski hava pilotu yaşlı başlı dedeme kadar, biz Türklerin yaşamlarına benzer eğlenceli görüntüleri okuyucumla paylaştım.

Kapitalist ülkeler önce kâr ve zarar tablosuna bakarlar. Diğer lâflar ve hesaplar arkadan süslenir! Çin'de insan hakları olsaydı, şimdi böylesi düşük ücretlerle bu mallar üretilmez, Çinli modern köleler oluşmaz ve batının kârlı yatırımları Çin'e akmazdı. Kendi toprağındaki azınlıkların durumu

kusursuzmuş gibi, Çin'deki insan haklarını sürekli politik malzeme yapıp, aynı zamanda koskoca gün başına $1 gibi son derece ucuz işçi ücretlerinden yararlanıp yeşil dolarları cebine indiren Batılı süper demokrasilerin iş adamları durumdan çok hoşnut. Politikacıları bu nasıl iş böyle diye sorguladığınızda, "Biz siyasîyiz, başka şeye karışmayız." diyerek, bencil bir gösteriş nezaket peşindeler. Ayrıca ciddî hata yapan Çinli işçilerin de arka bahçede vurulduğunu biliyorlar.

Çin'de Chrysler'ın Cherokee Jeep'lerini üreten Pekin'deki eski bir silâh fabrikasından çevrilme iş yerinde benim gibi yabancı konferansçılar 1993'te Çinli fabrika sorumlusuna sordular: "Niçin işçiler bu sıcakta hava soğutması olmadan çalışıyorlar?" Çinli mühendis, "Bizim kendi gerçeklerimiz vardır. İşçiler, elbette, en iyisine hayır demezler. Ama bu bir hesap meselesi. İşçiler önce karınlarını doyurmak istiyorlar." dedi. Kanımca, adam demek istedi ki, "Eğer soğutma koyarsak, sizde bu malı kendi evinizde bu kadar ucuza alamazsınız. Alan memnun, satan memnun. Hem bu şirket sizin Amerika'nin şirketi, siz soğutma koydunuz da biz mi reddettik!" Demek istediğim şudur: Çin bu yatırım karşılığı batılı firmalara, başta can ve mal güvenliği olmak üzere yasa ve düzen garantisi veriyor. Ucuz işçilik sağlıyorlar. ABD'de fabrika işçisine saatte verdiğiniz en az 10-15 dolara karşılık Çin'de tüm gün için 1$ verirseniz, hesap edin işçilik kârının boyutunu.

Birgün NTV'de, eski İzmir ve İstanbul Valisi, üstelik kısa bir süre İç İşleri Bakanı olan, İzmir'de onun valilik ve benim de DEÜ'de dekanlık mesailerimiz sırasında tanışıp zaman zaman görüştüğümüz Sayın Kutlu Aktaş'ı ABD'den bu kez 2001'de canlı izlediğimiz TV'deki söyleşisinde ağzım açık, hayret ve dehşet içinde dinledim. "Daha cezaevlerimizi denetim altında tutamıyoruz, onlara sahip değiliz!" dedi. Biz daha kendi tutukevlerine sahip olamayan, bu kurumların birer terörist eğitim merkezi hâlinde kullanıldığı kontrol dışı, 'Kimin eli, kimin cebinde belli olmayan' bir ulusuz. Batılı firmalar güçlü asayişi olan ülkelere giderler, istediği kadar insan hakları lâfları dolaşsın. Bu gün Çin yönetimi, devlet suçu ve dolandırıcılık yapan memurlarını dünyaya ibret olsun diye herkesin önünde asıyor. Çin'de sadece geçen yıl köy ve kent meydanlarında 1700 kişi asılmış. Hem de aynı orta çağdaki gibi, zimmetine geçirmek ve bankaları dolandırıcılık suçlarından asılanların arasında TV'den izlediğime

göre bir bölge valisi bile vardı. Hapise girip 5 yıl sonra çıkacak olsalardı, bu işi bizim Türkiyemizdeki gibi herkes alışkanlık hâline getirirdi!

Avrupalılar niçin isyan etmeyip acaba yatırımlarını Çin'den çekmiyorlar? Çünkü ucuz işçi cenneti Çin'den bal gibi para kazanıyor. Neden itiraz etsin ki, o adam bir anlaşma imzalayarak Çin'e gelmiş. Amacı kesin para kazanmak, politika yapmak değil. Dirlik ve düzen konusunu politikacılara bırakmış bir iş adamı. Siz hem batılı firmaları çağırın, hem de ülkenizde o firmaya asayiş garantisi vermeyin! Neden, çünkü Avrupalı sosyalistler sonra Türkiye'ye gücenir. Nasıl? Eğer olur da sayısı 37 bini aşkın TC vatandaşımızı öldürenleri ve bu ülkeyi vicdansızca hortumlayıp kurutan suçluları mahkeme sonucunda asarsak diye. Sonra bizi Avrupa birliklerine almazlar. Türkiye'de dirlik ve düzen kurulmalı ki, önce bizim Sabancı ve Koç gibi öz Türk şirketlerimiz yurdun her bölgesine korkusuzca yatırım yapabilsinler. Bizimkilerin yapılabilir veya ekonomik görmedikleri, fizibilitelerini hazırlayamadıkları Türkiye'nin doğusuna olan yatırımı, adam deniz aşırı ülkeden gelip yapar mı? Düş görmeyelim, Tanrı aşkına.

Sonra, bilgisayar devriminde de çok geride kaldık. Yazılım evleri kurarak, 'her eve bir bilgisayar' sloganıyla, her evle dünya arasında bir siber (cyber) iletişim ağı örmek zorundayız. 2000 yılında 29 Ekim saat 16:00'da İzmir'deki özel TV Kanal 1'de ülke çapında yayınlanan 15 dakikalık söyleşimde bunları söylemeye çalıştım. Bir TV fiyatına gelecek, bu 'Her eve bir PC (Kişisel Bilgisayar) Projesi', eğer devletin organları yardımcı olursa, bir ulusal eğitim kampanyası içinde gerçekleşebilir. O zaman bilgi artar ve beklenen patlama gelebilir. Böylesi bir projede Türkiye'ye danışman olması için, California'nın Berkeley Üniversitesi'nden emekli, elliye yakın saygın ödül sahibi ve 250'yi aşkın bildirisi bulunan dünyaca ünlü aziz bilim insanı Prof. Ramamoorthy'i, Ecevit kabinesinin Devlet Bakanı ve Kolej'den benden iki sınıf önde Şükrü Gürel'e mektup yazarak bakanlığına 2001'de önerdim. Bakalım ne sonuç alabileceğiz? 2008'e geldik. Yıllardır bakanlıktan yanıt yok. Manevî destek beklediğim kişilerin politik kariyerleri biteli 6 yıl olmuş!

Benzer konuyu, 2002 yazında bu kez Kanal 1'in yerini alan İzmir TV'de Sil Baştan programını yürüten Ersal Beyle, sorduğu bir soru üzerine yeniden masaya yatırdık. ABD'nin doğusuyla Hindistan arasında 10.5 saat farkı bulunmaktadır. Akşam ABD'den 18:00'de yollanan bilgisayar yazılım

alanındaki sorunlar Hindistan'ta sabah olduğu için derhal çözüm sürecine sokulmakta ve 12 saat sonra ertesi sabah ABD uyanıncaya kadar kesin çözüm hâlinde ışık hızında siber uzayda geri ulaştırılmaktadır. Gelin Hindistan'ı örnek almayın. Ancak Hintli bir sosyal bilimciden araştırmaları sonucu öğrendiğime göre, Hindistan'da bu denli çift vardiya sıkı çalışma ve aşırı tempo yüzünden evlilik bunalımları öylesine ilerlemiş ki boşanmalar artmış ve ruhsal hastalıklar çoğalmış. Devlet bu konuda önlemler alıp yasaklar koymuş. Acaba sonuç?

Türkiye böylesi bir etkinliğe neden soyunamıyor, acaba? Bizim programlamacılarımız mı yok, yoksa cesaretimiz mi? Bürokratlarımız **Batı**'dan (Microsoft, SUN vb.) gelen buna benzer önerilere yanıt vermeyip, masalarında aylarca işleme koymadan tutmuşlar, iktidarın değişmesini beklemişlerdir; aynı saf umutlarla yazdığım mektubuma yanıt vermedikleri gibi. 1995'de SUN Genel Müdürü Scott McNealy tanınmış Java programlama dilini İstanbul Sheraton'da dünyaya açıklayıp pazar arayışına başladığı tanıtma turunda oradaydım.

Öğleden sonra Ankara Bakanlıklar'da Sanayi Bakanı'yla belki de yazılım evleri açmak için randevusu vardı. Sonuç koca bir hiç olmalı? Montgomery'deki Amerikan Hava Kuvvetleri Bilişim Konferansında. 1995'te İstanbul'daki dünya turu sırasındaki tanışmamızdan 12 yıl sonra Türklere selâm ileten Scott'a 14 Ağustos 2007'de ABD'de sordum, ne oldu diye? "Yanıt bekliyoruz" demez mi? Biz Hindistan mıyız, böyle kurnazlıklara kafamız ersin? Biz eşarp karşı devrimiyle meşgulüz. Kesin fırsat trenini kaçırdık. Adam bekler mi, rotasını yazılım devi Hindistan'a ve Çin'e çevirdi. Fırsat kapıyı bir kez çalar, on kez değil. Microsoft ve SUN gibi yazılım devleri Hindistan'da bu yüzyılda artık kamp kurmuştur.

2002 yılında bilimsel bir konferansın yapıldığı Pasadena'daki Mariott Oteli'nde yakaladığım ilginç bir öykü de orada mutfak ve konuk yemek servisi müdiresi Bayan Swaney'in 20 yıl önce başından geçenlerdi. Bu bayan İran'da doğup büyümüş Asurî hristiyanlarından ve kızlık adıyla Frieda Yadigâr. Şah'ın başına gelecekleri önceden kestiren kocası, yabancı bir havayolunda çalıştığı için, 1978'te elçilik işgalinden 45 gün önce vizelerini acele çıkartıp karısıyla ABD'ye kaçıyor. İlk eşinin soyadı Mukaddes'miş. Ondan daha sonra boşanmış ve şimdiki Amerikalı eşiyle evlenmiş. Asıl maceraysa, geride kalan zavallı anne ve baba Yadigârlar'ın başlarına gelenler. 1984'de Tahran'dan Türk sınırına gelmek için iki hafta

içinde yollarda perişan olup dünya servetlerini onları kaçırtanlara kaptırıyorlar. Hem de gitmeden evlerini arabalarını yok pahasına sataraktan edindikleri o birkaç birikimlerini de yitiriyorlar. Babası yollardaki inanılmaz soğuk ve açlık sonunda kalp krizi geçiriyor. Kendilerini İstanbul'a zor atıyorlar ve Almanya'ya geçiyorlar. Ağabeyi Almanya'ya gidip babasının cenazesiyle Amerika'ya gelebiliyor. Annesi günlerce hastanede yatıyor. Türkiye'ye ulaşıncaya kadar dağlık arazide ve ilkel koşullarda mollalar ve İran polis teşkilatından olan 'pastarlarla' geçen ölüm kalım mücadelesinde, çok büyük rüşvet ve paraların döndüğünü söylüyor...

Ankara'da ne zaman vize için Tandoğan Caddesi'ndeki ABD konsoslosluk binasına gitsem İranlı aileleri görürdüm. Görürdüm de, bizlerin gezi, konferans, burs ve benzeri nedenlerden gittiğimiz ABD'nin, onlar için bambaşka bir özgürlük kaçışı olduğunu o kadar ciddî düşünemezdim. Gelin şimdi siz Mustafa Kemal Atatürk'ün büyüklüğüne ve başardığı o müthiş devrimlere bir kez daha şapka çıkarmayın. Keşke onları koruyabilsek. Çünkü Ata var olmasaydı, biz Filistin'den farklı olmazdık. "Din elden gidiyor!" diye yaygara koparan yobazlar temiz suyla abdest alıp namazlarını bile işgal altında doğru dürüst kılamazlardı. Atı alan Üsküdar'ı geçmiş, Çin ve Güney Kore dünyanın yeni zengini olmuş! Bizse başörtüsü ve saçla başla zaman yitiriyoruz, bırakın safsatayı, tümümüzün ortak tek Tanrısı aşkına? Erkekler saça bakmasın efendim...

Çin Düşünürü Kuan-Çu'dan 'Balık Tutmayı Öğret' şiiri; Türk Atasözü:'Ava Giden..!

Bavul Güldürüsü ve Çin İşi - Japon İşi

Çin Hava Yolları (Air China), 7 Haziran 1993 Pazartesi günü, Pekin'den Japonya'nın en güneyindeki Kyushu adasının başkenti Fukuoka'ya inerken yine çuval gibi düştü. Ortalık depreme benzer sarsıldı. Herkes bavulunu aldı ve evine gitti. Ben tiyatro sahnelik, Sadri Alışık'ın Turist Ömer'i gibi vişne rengindeki tahsildar çantamla kalakaldım, ortalık yerde. Tüm alandakilerin gözü üstümde, özellikle kikir kikir gülerek beni uzaktan süzen narin Japon bayan yer görevlilerinin ilgi odağı oluverdim. Şu uğruna Pekin'de 125 tane Amerikan doları sayıp fazla bagajdan ceza yediğim ve üstelik Çinli dolar canavarı biletçilerden bir torba azar işittiğim bavullarımın ikisi birden kayıp. Ne edelim, her işte bir hayır vardır, diyelim; öyle olsun. Çünkü dönerken de aynı cezayı ödeyecektim. Benim zaten maaşım Türkiye'de 500 doların biraz üstünde, çılgınlar ne yapıyorlar böyle? Dolarları ağaçtan toplamıyorum ki. Böylece Pekin'de cezayı hem geri alarak toplam 250 dolar cezadan kurtulmak düşleri kurmaktaydım.

Japonya'daki Air China temsilcisi görevli bay, Japon ev sahibim yaşlı Prof. Uşijima'nın adına beni karşılayan 33 yaşındaki keli çıkmış asistanı Dr. Sakamoto'nun yanında renkten renge girerek özürler diledi. Böylesi bir talihsizliğin Air China'da onbinde bir olduğunu söyleyerek beni rahatlatmaya çalıştı. Ben de bu düşük olasılıklı talihsizliklerin, benim başıma Çin'de çok sık geldiğini açıklayarak Çinli görevliyi rahatlatmaya çalıştım. Adam gülsem mi ya da gülmesem mi diye düşünürken bana, "Are you a comedian (Komedyenmisiniz)?" diye sormaz mı. Ben de her zamanki hâlim olduğunu söyleyince bu kez adam başlamaz mı kikirdemeye.

Neyse, Çinli hava görevlisi Bay Şin, Japonya'daki bol gelirli işini yitirmek istemediğinden olacak her hâlde, Japon ev sahibim Sakamoto'nun yanında Japonya'nın en verimli pazarları olduğunu ve en lüks uçaklarını bu hatta uçurduklarını anlattı. Belli ki bizi on gün önce İstanbul'dan getiren uçak bakımsızlıktan dökülüyordu. Öyle ki tuvalette su olmadığından taşıma su şişeleriyle işimizi görmüştük. Bay Şin hemen Pekin'e makam odasından telefon etti ve bize koşar adımlarla gelerek müjdeyi verdi. Bavullarım Pekin hava alanındaki bir deponun özel bir bölmesinde benim için bekletiliyormuş, dinlenmeyi seçmiş benim keratalar. Pekin'e dönüşümde beni karşılamaları, elime bavullarımın hemen teslimi ve cezanın Amerikan

doları olarak geri ödenmesi için elime Çince garanti notları verdiler. Bu belgeleri cüzdanımda saklamamı önerdiler. Ben de saf saf inandım. Air China'nın Japon adalarındaki Japon yurttaşı yer görevlileri birer geyşa nezaketinde ve yumuşak tonlular. Pekin'deki kadın görevliler gibi, kimselerin bağırıp çağırdığı ve miskin miskin oturduğu bunalımlı görüntülerden eser yok. Tümü eğitilmişler ve son derece kibarlar. İşte süper eğitimli halkın görüntüsü.

Japonya'da beş gün kaldım. Başımdan geçenleri Çin İşi-Japon İşi başlıklı okutumda (1993) ayrıntısıyla anlattım. Pekin'e dönüşümde akşamüstünü biraz geçmişti. Bir hafiye gibi koku alaraktan ve elime Japonya'da Bay Şin tarafından Çince tutuşturulan çok değerli belgelerime sıkı sıkıya sarılaraktan bavullarımın izini bir tazı gibi sürmeye başladım. İlk gördüğüm beyaz gömlekli, temizce yüzlü ve İngilizcesi çok düzgün bir görevliye Bay Şin'in notlarını gösterip bavullarımı sorunca, adam kollarını geniş açarak gülmeye ve yakınmaya başlamaz mı? Meğer alanın karantina doktoruymuş ve bana karantina edilecek eşyam olup olmadığını sorunca ortalık karıştı. Ancak benimle oldukça ilgilendi ve ilgili kayıp eşya masasına yolunu değiştirmek pahasına götürdü. Bir saate yakın beklemeden sonra 125 dolarımı Çin parası Yuan olarak geri ödediler. Üstelik kurallarını bozduğumu üstü kapalı belirterek bir araba dolusu da lâf ettiler. Karşı geldim, çünkü paramı dolar olarak geri istedim. Yok efendim, bu isteğim Çin yasalarına aykırıymış. Giren dolar çekmeceden çıkmazmış. Elinizdeki belgelerinizle haklı itirazınızı Çin'de yapınca ve bir de Torçi (Türk) olduğunuzu anladıklarında, biraz da komünist baskı rejimi olduğundan hemen azı dişlerini gösterip, "Fazla üstelemeyin, elinizdekini de kaybedersiniz!" yönlü kibar tehditlerini, haksız olup ta hukuken köşeye sıkışınca saldırganca savuruyorlar. Çin açık ve kesin, geceleri acımasız devletçi-komünist ve gündüzleriyse pazar ekonomisiyle karmaşık, sözde kapitalist ama aşırı para hırslısı aşure benzeri bir rejimle yönetiliyor.

Tomar tomar yuanları sabah 9:00'da açılan bankada dolara çevirmem olanaksız, çünkü İstanbul'a dönecek Air China uçağım 8:30'da kalkıyor. O da elbette kalkarsa, ama orada olmanız gerekir; olur da kalıp giderse diye. Nitekim bizim İstanbul uçağı o gün öğleden sonraya kadar yerinden kalkamayacaktı. Kumanya bile dağıttılar. Neden mi? Çünkü başka bir kentten pilotun gelmesi gecikmiş. Bu uzatmalı pilot masalları her ülkede nedense hep aynı. Bir yazar erken davranıp şu uçakların ve pilotların

gecikme masallarını bir toplayıp bir okut yapsa, çok satar inancındayım. Hiç olmazsa, örneğin 5'inci mazeret denir, anlarız ne yüzden hava alanlarında ağaç olduğumuzu.

Biliyorum, bavullarıma ne oldu diye merakla soracaksınız. Memnuniyetle anlatayım. Önce beni kayıp eşya bürosuna götürdüler. Orada tombul bir genç oğlanla, hart hurt apış arasını hunharca kaşıyan erkek pantolonlu iri yarı ve belli ki oturduğu mahallenin tek çocuk kuralını harfiyen gözetip Çin devletinin aybaşı cetvellerini tutan komiser yengesinden şikâyetçi anaç bir kadın koyu sohbetteler. Araya girip rahatsız ettiğim için üzüldüğümü belirttim. Önce Japonya'dan büyük umutlarla taşıdığım Bay Şin'in Çince manzum, sözde garanti notlarını sanki eski Yunanca'yı sökermiş gibi uzun uzun incelediler. Sonra da yüzüme boş boş baktılar. Belli ki bunlardan bir taraf Çince'yi ya unutmuş ya da Japonya'daki Çinliler değişik alfabe kullanıyorlar. Böyle bir şeyden haberleri yokmuş! O dakikanın içinde, bir kaç acılı yaş günümü oracakta susuz yutkunarak kutlayıverdım. Başımdan kaynar sular döküldü. Genç oğlan bereket İngilizce'yi iyi konuşuyordu.

Yarım saat daha orada burada köşe kapma oynayınca, sabrım tükendi ve "Yetti artık, beni en büyük amirinize götürün!" diye patlayıverdim. Hemen beni gizli bir bölmeye aldılar. Bir saat önce gecenin saat dokuzunda döviz söylevleri atan 'böyük şef' bana karşı bu kez iyilik meleği kesilip, aslında yardım etmeye çabalayan tombul genç oğlanı bir güzel Çince haşlamaz mı? Ben artık düğüm çözüldü diye umutlandım ve bekliyorum. Yine başka bir odaya heyet hâlinde gittik, orada da bavullar yok. Sinirden vahşi bir kaplan gibi dişlerim gıcırdamaya başladı. Neredeyse öfkemden birinin kulağını ısıracağım. Vatandaşın biri benim bavullarımı beğenip Kuzey Çin'deki Konfüçyus'un doğduğu turistik kasabaya götürse, kim bilecek? Allahtan elimde bavulların resmî fişleri var. Sonradan öğrendiğimize göre, aslında bavullar Pekin'in kuzeyindeki bir havalimanına yanlışlıkla gidip kısa bir tatil yaparak dönmüşler, benimle Japonya'ya gidecekleri yere. Ama şimdi nerede saklanıyorlar, haylazları kimse bilmiyor. Umarım Çinli dolar tahsildarları benden bavulların Çin seddine yaptıkları turistik tatil ücretlerini istemezler!

Sonunda her ne rastlantıysa, bizim 'bavul heyetiyle' öylesine daldığımız bir üçüncü depoda bavullarımın ikisini birden iri kıyım Çinli bir ablamın yorulan küfesi altında koltuk görevlerini yerine getirirken ezik büzük

hâlde görmez miyim? Amanın, gülsem mi ağlasam mı? Artık dünyalar benim oluverdi. Makbuz sormadan veriverdiler. Şükür, rüşvet istemediler. Bence, Amerikan doları yerine geriye Çin yuanı vermelerine isyan edip, ısrar etmem üzerine hazırlanmış ve bana açıkça eziyet olsun diye tasarlanmış bir öç alma tiyatrosuydu. Oyunun bir figüranıydım. Dolar talebimden bile sonunda vazgeçtim. Yeter ki sağlıklı taze sarmısak kokan ve kan dolaşımını artıran ilginç havasını nefes aldığım Pekin hava alanından bir an önce alana komşu ve 7 gün öncesinden ayırttığım karafatmalı rüya(!) otelime gidip son bir kaç saat uyuyabileyim. İşte Japonya'yla Çin'in farkı. Çin İşi, Japon işi, bunu bilen iki kişi; biri erkek, biri dişi. Gece ile gündüzün farkı, bu serüvende gizlenmiş sanki.

Yazılanların yazılmayanlara göre buzul dağının tepesi kadar olduğu ne kadar doğru; fısıltı gazetesi gibi var mı? Uçaktaki John adlı başka bir yolcudan, 1986 yılında ABD'nin en büyük kentlerinden Boston'a gelen merhum Ürdün Kralı ve Haşimî peygamber Muhammed soyundan olduğu söylenen Kral Hüseyin'in kıl payı suikasttan şans gele kurtulduğunu öğrendim. John'nun çalıştığı ABD'nin isim yapmış ünlü bir helikopter şirketiyle iş anlaşması yapmak üzere Boston'da görüşmelerini bitiren krala şirket, programdaki diğer bir kente gitmesi için özel bir helikopter ayırıyor. Kral aşırı yağmurlu havayı sezince, ilk eşini yitirdiği günkü yağmurun uğursuz geldiğini öne sürüp karayoluyla gitmek istediğini bildirip bavullarını şirket helikopteriyle gönderiyor. Bavulları taşıyan helikopter kalktıktan 15 dakika sonra radarda kayboluyor ve parçalanıp düşüyor. Düşen helikopterde saatli bombaların açtığı koca delikler bulunuyor. Olay helikopter şirketince korkudan kapatılıyor. Kral daha gezisini bitirmeden emrindeki memurlarının tümünü değiştirip yenilerini Ürdün'den getirtiyor. Kral ya da devlet başkanı olmak kolay değilmiş; ne zaman suikasta kurban gideceğinizi bilebilmeniz için olağanüstü bir altıncı his yeteneği gerekiyor. Amerikalı son hanımı Prenses Nur Halebî yeni bastırdığı anılarında, Kral Hüseyin'in öldüğü gün yağan korkunç yağmur dolayısıyle, "Göklerin bile Hüseyin'e ağladığını" yani Arapça "Hatta al samaa tebki ala Hüseyin" diye Ürdün'ün fısıldaştığını yazmış! 'Queen Nur' CNN'den Larry King'e yaptıkları söyleşide tekrar evlenmeyeceğini söyledi.

Gördüğüm ülkeler ve arada yaşadıklarımla ilgili ayrı bir eser hazırlamak bile aklımdan geçmedi değil. Her yurt dışı seferim beklenmeyen serüvenlerle ve şaşırtıcı olaylarla doludur. Anadolu

Türkçemiz yüzyıllar boyunca Farsça'nın etkisi alanında Arapça'yla birlikte tam bir Orta Doğu'nun Lübnan mutfağından 'tabuli' salatası olmuş. Arap ve İran TV'sindeki haber spikerlerinin Kur'anıkerim tonunda dediklerini, Orta Asya'lı bir Moğol ya da Koreli ses tonuyla haykıran Özbek ya da Kazak meslektaşınınkine göre daha iyi anlayabilmemiz bu gerçeği açıklamaz mı? Yukarıdaki parağrafta, Ürdün halkının yitirdikleri Kral Hüseyin için tuttukları yas sırasında tükettikleri 'Hatta sema bile Hüseyin'e tepki...' sözlerinin anlamını bir Türk olarak zorlanmadan çıkartabiliyorsak düşünün artık gerisini. Ama Özbekçe'yi anlayamıyoruz.

Yıllar önce 1974'de UMIST-Manchester'de (İngiltere) yüksek lisans yaparken Mısır'lı bir sınıf arkadaşım, "Neden Arapça'yı yeniden yazı diliniz yapmıyorsunuz?" diyerek üstüme gelmişti. Türkiye'deyken Cumhuriyet, Milliyet, Hürriyet ve Zaman gazetelerini rahatlıkla okuyup olup biteni anladığını abartarak, "Önce Arapça başlıklı gazetelerinizin adını ve siyasî partilerinizin adını Türkçeleştirin de göreyim sizi!" demişti. "Sizin dilinizde de bizden var." diye karşılık verince, "Evet bizde 'yavaş yavaş' tekerlemesi var ve bu yüzden geri kaldık. Sorumlusu sizsiniz. Hem Mısır'daki gazetelerimizin adları Türkçe değil!" demişti. Gelin de Amerikalı tarih bilimci Bernard Lewis'in savını anımsamayın; yani Arapların geri kalmışlığı için bin dereden su getirip başta Batı dünyası ve lâik Türkiye olmak üzere hep başkalarını suçlamalarını... Dil konusuna gelince, İngilizce Lâtince, Germence ve Anglo-Saksonca'dan oluşan bir Esparanto meyve salatası. Ancak, dilimizdeki aşırı Farsça ve Arapça'dan artık arınmalıyız... Anadolu Türkçesi esperantodan farklı mı?

Anadolu Türkçemiz 1000 yıldır Çağatay Türkçesi değil. Orta Asya'da Özbekistan'ın başkenti Taşkent'e 1986 Bernoulli Kongresi'ne katılmak için yaptığım yurt dışı gezimde gözlerimle gördüm ve kulaklarımla işittim. Alfabeleri uymuyor. Özbeklerin 'in' yerine 'düş' veya 'Taşkent'i sevdin mi?' yerine 'Taşkent seni yaktı mı?' ya da 'oğullarım' yerine 'balalarım' demelerini, tıpkı bizim Anadolu'nun bağrı yanık türkülerindeki dizelerine benzettim. 1986'daki bu gezimde Gorbaçov dönemi yeni başlamıştı. Ama korku ve sindirme rejimi eskisi gibi hâkimdi. Sıkı bir deprem oldu, salıncak gibi sallandık. Portekiz'den Dr. Feridun Türkman, bendeniz ve Paris'ten eski ODTÜ Matematik Bölümü Başkanı Dr. Hayri Körezlioğlu, yerli Özbekler ve Ruslar pek oralı olmadık! Türkçe kaset isteyen Özbek gençlerle gizli kapaklı kaset değiştokuşlarını köşebaşlarında

gerçekleştiriyorduk. Taşkent'te daha CD'nin yaygınlaşmadığı o günlerde Orta Asya Türk müziğinden, bir dolu Azerî, Özbek, Kırgız, Kazak ve Kaşgar müziğini örnekleyen uzunçalarlar aldım. Azerî dilberin seslendirdiği 'Celâlabad' temalı yanık ezgi aklımdan çıkmadı. Çarşıda börek satıcısının resmini mi çektiniz, kuşkulanıp öfkelenerek polise haber vermeye kadar götürüyorlardı işi.

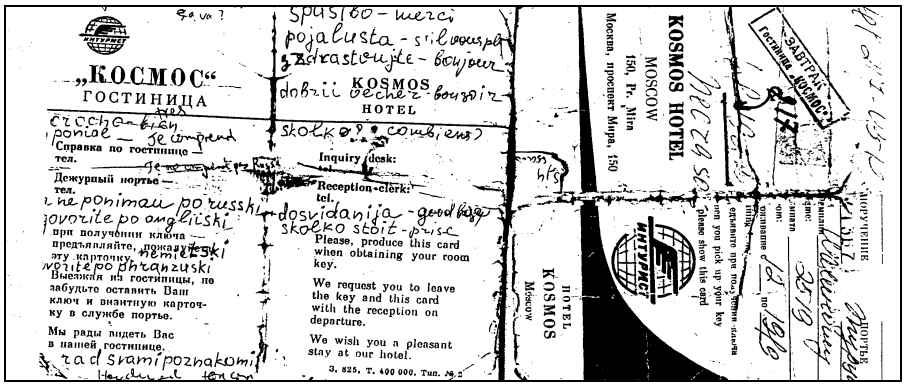

1987 BM/AEK Avrupa Enerji Konferası'nda BM raportörü ve TC adına bildiri sundum. Moskova Kosmos Otel'de ilk öğrenilen Rusça sözcükler. Perestroika moda, Gorbaçov yeni başkan.

(Solda) Alabama'da yeni görevimde Rektör Yardımcıs Dr. Sutton ve Dr. Coşkun Bayrak'la 2000'de; (Sağda) DEÜ'deki Fen Edebiyat Fakültesi Dekanlığım sonunda 1995'te ilk mezunlarımızı verirken İstiklâl Marşımızı söylüyoruz.

Uzay Kurgu: Hameriklere 5555 Yılında Neler Olacak?

Ön Açıklama: Dedesi, yeryüzü denilen ve şimdilerde D-gezegeni diye anılan dünyadan, 50 D-yılı önce gezegen G'nin G-yüzüne göç etmiş olan araştırmacı ekrancı (gazeteci yerine) ışınyazar Dünuzay Gördeyaz (DG), birinci kuşak bir uzaylı. Artık haberler mekanik bilgişlemciler tarihe karıştığından ışınlanıyor. Savaşlar sonucu dünyada ormanlar neredeyse yok olduğundan kâğıt gazeteler artık yok; haberler lâserli ekranlardan izleniyor. Bu yüzden gazete yazarları tarihe karıştı, devir ışınyazarların devri. Işınyazar DG, D-gezegeninden G-gezegenine, G'lilerin aydınlanması için artık bitmekte olan 5555'inci D-yılının son çarpıcı haberlerini ve süregelen siyasî görüşmeleri ışınlıyor.

M.S. 4500 yılında dünyaya çarpan rastlantısal bir sinyal sonucu keşfedilen ve 5000 yılından itibaren artık dünyalılarca yerleşilen G-gezegeninde her şey G'le başlamak zorunda. Kullandıkları iletişim aracı dil, 'Gerzekçe'. Sürekli savaşmaktan ve radyoaktif serpintilerden beyinleri dumura uğrayıp, bir toplama çıkarmayı dahi artık beceremeyen ve bilgisayarları olmadan hesap yapmayan, ayrıca birbirleriyle ışın-posta olmadan anlaşamayan dünyalıların bilgisayar dillerinden esinlenerek bir araya getirilmiş. Gerçek' ve 'Zeki' sözcüklerinin ilk hecelerinin birleşmelerinden oluşmuş. Biraz hayranlık ve kimine göre de acıma duyguları uyandıran yeni bir dil. G-gezegeni hâlâ bir dünya sömürgesi. G'lilerin dünyalılara taktığı lâkap olan 'Gerzek' bir genel vali tarafından yönetiliyor. G'liler bağımsızlıkları için 555 D-yılı boyunca ya da G-gezegeninin samanyolu güneşi çevresinde bir yörüngesi 5 dünya yılına eşit olduğundan 111 G-yıldır diplomatik bir mücadele veriyorlar. En çok bütçe yüzdesi ayırdıkları Yönetim'deki Bakanlığın adı Barış Masası. D'dekilerin Savunma Bakanlıkları dedikleri, ama aslında gerzeklerin ventilyonlarca D-parası olan HAM-YEN'lerini ayırdıkları Savaş Masası'na karşılık uzaylı G'lilerin güçlü Barış Masası, uzaydaki olası bir savaşı derhal sona erdiriyor.

Uzay silâhları uzayda dış savunma için tasarlanmış ve G-yüzünde işlemiyor. G'liler uzay paralarını, silâhlanma yerine eğitim, öğrenim ve gıda üretimi için tüketiyorlar. Takvimler birbirine karıştığından gezegenler arası geziler sonunda saatler bir türlü ayarlanamıyor. Bu çetin konuyu,

yani birleşik takvim sorununu çözebilene, G-gezegeni tarafından No-Gel ödülü verileceğine kesin gözle bakılıyor. G'de halk bir tür gelişmiş laser olan 'gayser' aygıtlarıyla ışınlaşıp anlaşıyorlar, Elektromekanik aygıtlar tarihe karışmış. Birbirlerine değişik frekanslardaki görünmez ışın demetlerini erkekler göz kapaklarının ve kadınlar da, göz kapaklarındaki mavi farları akmasın diye, göğüs uçlarına iliştirdikleri minicik mikrofonumsu 'gayserciklerle' yolluyorlar. Işın kazaları olmuyor değil, bu yüzden Işın Güvenlik Masası kurulmuş. Bazen ışınlar birbirine çarpıp karıştığı için, uzaylı sevgililer eşlerini şaşırıyorlar. Işınyazar DG, G'liler için bir bilmece olan ve sürekli savaşmaktan başka dertleri olmayan dünyalıları bir parçacık anlatabilmek amacıyla, ışınlayacağı bu haberde konusu geçen kimi yeryüzü uluslarının ve halklarının bir dökümünü, yeni sıfatlarıyla birlikte alfabetik bir sırada veriyor. Işın demetleri arasında, binlerce yıl önceki tarihsel gerçekleri de ışınçözere (okuyucu yerine) anımsatmayı unutmuyor.

Allamania'da Allamanyaklar, Çinkomüsyon'da Çinkomükler, Frankeştanya'da Frankeşler, Hamerikanya'da Hamerikler, Helâs'da Gevrekler, Hinkaleşya'da Enkalleşler, İthaliye'de İtolitler, Japonika'da Japişkolikler, Koregano'da Koreganlar, Parafistan'da Arpabuğdaylar, Ruskayya'da Ruskaymışlar ve Türkata'da Türkaltaylar yaşıyor. Eskisi gibi Avratskaya anakarasında Avratlar, Ak-Asya'da Asiler ve Hamerika'da Hamerikler oturuyorlar.

Olaylar 5555 yılının son günlerinde hız kazanıyor ve neredeyse 3'üncü uzay savaşı çıkacak. Birleşik Uzay Grubu'nun hemen toplanması bekleniyor.

28 Aralık 5555: 1970'lerde benim dedelerimin dedelerinin dedeleri devrinde, pop müziği daha yeni ünlenirken, çok satan eski bir Hamerikan pop melodisinde, *"5555 yılında, adam hâlâ eski canlılığında, kadın sapasağlam ayakta!"* diyormuş. İşte o meşhur 5555 yılı geldi ve neredeyse gitmek üzere. Kutup soğuğu bir kış günü... Çok eski bir tarihte, Hamerikanya zirvedeyken çıkan bir olayda şunlar olmuş:

3600 dünya yılı önce, 1955'te Japişkoliklerin Ruskaymışlarla son olarak, Enkalleşlerin başkenti Londra'da iki devlet arasında çıban başı olan Kuril adalarının, Ruskayya'dan Japonika'ya yeniden devri konusu üzerinde süregelen barış görüşmelerinin üzerinden tam 3600 yıl geçmişti. Bundan sekiz dünya ve iki uzay savaşı önce, yani İkinci Dünya Savaşı'nı izleyen ve 1951'de Japişkolik heyet başkanı Yoşida ve Hamerikan diplomat

John F. Dulles'ın hazır bulunduğu San Francisco'daki görüşmelerde neler olmamıştı ki? Önce 1951'de Ruskayya'dan sadece güney Kuril adalarından oluşan Şikotan ve Habomai grubunu geri isteyen Japonika, daha sonra 1955'te bunların kuzey uzantısı olan Etrofu ve Kunaşiri adalarını da istemekte diretince, Ruskaymışlar son derece sinirlenerek ilk önerilerini de geri çekmişlerdi. O tarihlerden bu yana, artık Kuzey Koregano'nun kendi isteğiyle birleştiği Ruskayya'nın devlet adamları ve kadınları Japonika'yı ziyaretlerinde bu konu Japişkoliklerce tekrar tekrar ortaya atılmıştı. Ama boşuna! Japişkoliklerin Ruskaymışlara ivedi parasal kalkınma yardımı vaadine rağmen, üzerinde uzay yolculuklarında gerekli kritik bir maden olan ve dünyaya çarpan göktaşlarının bıraktığı iridyum cevherlerinin keşfedildiği bu adaların sahibi, hep aynı Ruskaymışlar kaldı. Uzay yarışında geri kaldıktan sonra, Hamerikanya'nın aksine 555 D-yılı önce bulunan gezegen G'de toprak kapamayan ve buz altında kayıp kuzey topraklarının yarısını yitiren Ruskaymışlar, Alaska'yı 19'uncu yüzyılda Hameriklere sattıklarından bin pişman olup artık düşman komşularına toprak satışı yapmıyorlardı.

29 Aralık 5555: Bu arada Çinkomükler, Japişkoliklere karşı hiç iyi hisler beslemiyordu. Hele, 2008 yılındaki Çinkomük Olimpiyatları'ndan sonra Hamerikanya'yla, HAMBD'deki genetik mühendisliği sonucu üretilen Panda ayıları yüzünden araları bozulduğundan hiç bir yeni olimpiyatı alamayan Pekin yönetimi kızgındı. Pekin, artık her 5 yılda bir yapılan ve genelde Hameriklerin G-gezegenindeki ev sahipliğinde geçen, geniş uzaylardaki uzay sporları dalında yapılan son 5550 yılındaki yaz olimpiyatlarının da ev sahipliğini alamamıştı. Olimpiyatların bu kez Japonika'nın güneyindeki Kyuşu adasındaki Fukuoka kentine verilmesi üzerine sinirlenen Çinkomükler âdeta küplere binmişti. Gobi çölünde yer altı dev iridyum bombalarını patlatmaları ve sürekli yapay deprem yaratmaları, bu kızgınlığın dışa vurumu değildi de, neydi o zaman? Çinkomükler, hiç takmadıkları G'lilerin uzaydaki gezegenlerinden radyoaktif tehlike uyarıları almakta ve neredeyse üçüncü bir uzay savaşına yol açmak üzereydiler. Üstelik, yeni model Ruskayya–Çinkomü işbirliği, Japişkoliklerin 1930'lardan sonra Çinkomü ve Mançurya'ya baskınları sırasında yaptıkları yerel vahşet öyküleriyle bilenmiş olarak tarihsel bir öç alma duygusu içindeydi O yıl, Sibirya ve Kuzey Çinkomüsyon'da milyonlarca insan, hem de izlemeye geldikleri Kış

Olimpiyatları'nın en heyecanlı yerinde ozon tabakasının delinmeye yüz tutmasıyla ve dev kutup buzullarının kaymasıyla oluşan, ekolojik felâket ve soğuktan kuraklık nedeniyle yok oldu. Bulunmaz bir açlık ve yokluk içinde kalan Çinkomükler ve Ruskaymışların kahredici kötü ekonomik koşullarına, Kuril adaları sorunu ve tarihsel kırgınlıklar nedeniyle seyirci kalan zengin Japonika'ya olan antipati, karşı sahillerdeki bu nefret dolu askeri işbirliğini gizlice tırmandırmıştı. Ruskayya ve Çinkomüsyon devletlerinin ileri gelenleri aralarında daha geçen yıl bir saldırmazlık paktı imzalamıştı.

30 Aralık 5555: Son günlerde Ruskaymışlarla olan ortak askeri manevralarını sıklaştıran ve Çinkomük bombardımanlı uzay araçlarıyla destekli Ruskayya donanması, konuşlandıkları güney Kuril adalarından, bu sabah şafak sökerken Hokkaido adasının Sapporo kentinin limanına kadar indiler. Hamerikanya başkentinin sert uyarıları sonucunda Honşu kıyılarında durdular. Nedense Japişkolikler pek telâşlanmadılar. Laserli robot uydular aracılığıyla, eski adıyla Washington ama yeni adıyla Washington-ku'ya haber uçurdular. Ordusu olmasına Hamerikanya'ca izin verilmeyen Japonika'dan askerî bir tepki gelmesi zaten söz konusu olamazdı.

31 Aralık 5555: Savaş haberini ileten bu çok ivedi uydu alarmını Hamerikanya Başkanı'na iletmek için 31 Aralık sabahını beklediler. O gün, G-gezegeninin taptığı uzay peygamberlerinin aynı zaman da uzaya (artık dünyaya değil) gelme, yani doğum günüydü. G-gezegeni kendi samanyolunun güneşleri çevresinde yörüngesini her 5 yılda bir tamamladığından, bu kutsal gün dünyada her 5 yılda bir kutlanıyordu. G'deki bir insanın yaşı D'dekinin 5 katına eşitti. O sabah bir rastlantı eseri Hameriklerin lideri, yani Hamerikbaşı olan 85 yaşındaki eski uzay artisti Billyrich Bushtoneddyhowergannon, yaklaşık 5 yıldır içinde bulunduğu derin komadan yeni uyanmış ve ağır aksak konuşmaya başlamıştı. 5550 yılının Ocak ayında görevine yemin ettiği tarihten iki gün sonra, G-tipi uzay yaratığı olan sevgilisiyle 79 yaşındayken çevirdiği uzay türü seks sahneleriyle dolu filmini gören dünyalı kadın seçmenlerinin baskısına dayanamayıp, onları sevindirmek için kiraladığı New York'un Harlem'indeki çalışma odasından alınıp bir hastanenin yoğun bakımına yatırılmıştı. O herkesi mutlu etmeye çalışan, savaştan değil aşktan yana olan ve çok tutulan bir devlet adamıydı. Çevresinde pervane dönen doktorlar, takma adıyla perişan Billybillük'ün böylesi gizemli bir uykudan en sonunda

uyanabilmesini sevinçle dünya ve uzay kamuoyuna açıklarken, büyük şef hemen kendine has o güvenli ve yetkin tavrıyla Hamerikanya'nın ekonomik durumu hakkında bilgi edinmeye başladı. Çünkü, dile kolay değil, beş yıldır olanlardan habersizdi; hem yeni seçimler bir ay içinde yapılacaktı. O, eski Hamerikbaşı olduğundan yeniden doğal adaydı.

Sordu da sordu artık, özlemişti: "Sevgili Hamerikanyamız ne durumda? İşsizlik hangi boyutlarda? Dış borçlar ne oldu, sıfırlandı mı? Japişkoliklere dev borcumuzu ödeyebildik mi? Karım Kari, oğlum Ollie, kızım Kizzy ve bodur köpeğim Buddy nerelerde? Yoksa, Buddy'nin arabanın altında kalıp mortladığı doğru mu?" Bazen BB diye çağırdıkları Billybillük'ün heyecanlanıp nabzının birden yükseldiğini gören çekik gözlü hemşire, hemen hastanın alnına elini dayadı. Doktorlar ondan derhal sabah abdestini yapmasını istedi. Hemşire zar zor yürüyen Başkan'ın koluna girerek, kimi gerekli tetkikler için gizli bir bölmeye götürdü. Hamerikbaşı, işini bitirince sifonu çeker çekmez oturaktan otomatik fırlayan Yapongilizce elektronik tıbbî çıktılar sayesinde sağlığının yerinde olduğunu gördü. Aynı anda Sharp, Panasonic ve Sony ekranlarından müzikli seslenen tanılara bakarak derin bir "Oh!" çeken minyon hemşire, tetkikleri yaptığı gizli bölmeden herşeyin yolunda olduğunu BB'nin pek anlayamadığı bir dilde Hamerikbaşyardımcısı olan ve CC dedikleri Cimmycimmy'e mavi telefonda müjdeledi.

CC, yoğun uzak doğu aksanlı Yapongilizcesiyle BB'ye reverans yaptı ve müjdeyi verdi: "Can dost Hamerikbaşımız, siz başımızdan hiç eksik olmayın emi. Kalbinizi yormayın, hem işsizlik yok oldu artık." BB şaşkın sordu: "Nasıl olur sevgili CC, G-gezegenine ille de Ruskaymışlardan ve Çinkomüklerden önce konacağız diye dev uzay harcamaları nedeniyle başımıza belâ olan bütçe açığı ve Japişkoliklere olan borçlarımız ne hâlde?" CC yanıtladı: "BB, o olay artık anılarda eski bir melodi kaldı. Biraz suşi ve az bir kadeh saki içkisine ne dersin; hem seni rahatlatır?" BB şaşırmayı sürdürdü: "Ben saki maki anlamam. Frankeşlerin şampanyalarına ve Allamanyakların biralarına ne oldu? Ya dış ticaret dengemiz? Japonika'yı beyzbolde hâlâ yenebiliyor muyuz? Beyaz Saray'ın arka bahçesini Sony'nin patronu Amorita'nın torunlarına golf sahası yapmaları için satmadınız değil mi? McDonald's Japişkoliklere mi satıldı yoksa? Yoksa, suşiburgerler hamburgerleri bastırdı mı? En güvenli dostlarımız, gerçek müttefiklerimiz olan ve onlarsız bir dünya tasarlayamadığım

Türkata devleti ve Türkaltaylar ne yapıyorlar, bayıldıkları futbol ve politika ya da Vatan-Millet-Sakarya tartışmaları dışında? Hâlâ onlara, başta Enkalleşler, Frankeşler, Allamanyaklar ve İtolitler olmak üzere, 'hristiyan olursanız ve Orta Ak-Asya'ya dönerek Anadolu'yu Helâs'taki komşunuz Gevreklere geri teslim ederseniz, sizi o zaman Avratskaya Birliği'ne üye yaparız!' diyen Avratlarla acaba nasıl olup da kafa kafaya gelip anlaştılar? Parafistan'daki Arpabuğdayların petrolleri bitince o tarafların demokrasileri sorunlarıyla batı dünyasının ilgilenmemesine ve barışın geri dönmesine sevindim. 1990'larda, Berkeley'deki California Üniversitesi'nden Profesör R. Takaki'nin, 'Başka Kıyıdan Yabancılar' adlı okutunda yazdığı gibi, beyazların azınlıkta kalıp çekik gözlüleşeceğimiz yoksa doğru mu çıktı? Çok merak ettim, hem de çok; hemen söyleyin bana!"

CC, BB'yi sakinleştirmeye çalışırken sessizce kulağına mırıldandı: "Billybilly-san hiç sorunumuz yok artık; hepsini temelden sen uzay komasındayken dolarlarımız, pardon, yenlerimiz karşılığında çözüverdik!" Yeni adıyla Billybilly-san kekeleyerekten yine sordu: "Ne YEN'i? İnanması zor, hoppala, ama benimle alay mı ediyorsun? Bunlar hep senin eserin mi Cimmycimmy? Pekalâ, bir paket Marlboro ne kadar oldu? Bir akşam yemeği kaç dolara çıkıyor, şimdi?" No-Gel barış ödüllü CC, kinayeli biçimde yanıtladı: "Hayır Billybilly-san, bunlar hep senin eserin! Sen demezmiydin hep, 'En iyi yönetim, en az yöneten yönetimdir.' Senin izinden giderek 'en az yöneten'den 'hiç yönetmeyen'e döndüm ve yönetimi daha da kusursuzlaştırdım. Hamerikanya'yı Japişkolikler yönetiyorlar. Açılan ihalede en yüksek parayı onlar önerdiler! Çaresizdik, bütçe açığı korkunçtu."

BB daha da bir merak içinde sordu: "Yani?.." CC pişmiş kelle gibi sırıtaraktan yanıtladı: "Yani, Marlboro-ku 50 Hamerik YEN, bir akşam yemeği de kısaca 10 bin HAM-YEN oldu bitti!...Ama bu gece, sevgili karım Miçü'nün hazırladığı suşi ziyafetine geliyorsun, hem bizim konuğumuzsun. Endişelenecek hiç bir durum yok. Bu gece uzay-sarayda, dünyamıza konuk olarak ışınlanacak uzaylı sanatçıların gösterileri çok ilginç olacak! Onlar yarım ışık yılı uzaktan geliyorlar. Demek ki 1 saniyede 300 bin km. yol katetmelerine rağmen, altı ayda dünyamıza varabiliyorlar. Uzaylı kadınların gözleri senin üstünde olacak; 5 yıldır senin canlanmanı beklediler. Onlara dikkat etmeni öneririm, kendini seks ışınlarından

koruman gerekir, çünkü çarpabilir ve yakabilir. Bu yanık, AIDS gibi bir illet; yaktı mı çıkmıyor. Bu günlerde dünyalı erkekler uzay yanıklarından epey dertli. Dünyalı kadınlar da kocalarını bu dertten, yani Utaşalar'dan kurtarmak için dernekler kurdular. Dünyalı bir kadınlar heyeti pek yakında G-gezegenine bir nota vermek için ilk postayla ışınlanacaklarmış. Dernek başkanı, 'Rotam İleri Klintoris' adında çok yaman bir hatun. Eski atalarından, 2010'lu yıllarda Hamerikanya'nın ilk kadın başkanı olan Hillary Rodham Clinton'dan uzanan bir geleneği sürdürüyormuş... Erkekler de karılarının gitmelerini istemiyorlar. Bir giden, uzayın çekimine kapılıp dönmüyor ve uzaylı erkeklerce fazlaca hoş tutulup geri gönderilmiyormuş. Çünkü, evlenmeden çocuk doğurmak, çamaşır, bulaşık ve yemek yapmak gibi zahmetleri gözlerine taktıkları ışınlı aygıtlarla halledip, sonra ışın metrelerinin gösterdiği miktara göre uzay parası ödüyorlarmış."

"Hem daha fakir olan başka bir Z-gezegeninden getirdikleri limon sarısı rengindeki köle uzaylılar, ışın üretim merkezlerinde çok az bir uzay parasına hizmet ettiklerinden, sadece mavi ve tonlarında renkleri olan G-gezegenliler refah ve bolluk içinde yüzüyorlarmış. Arada, maviyle sarı ışınlar birbirlerine karıştığında, yeşil renkte melezler oluşabiliyormuş. Hem G'deki çukulatalar, yeşil rengindeymiş. Bu köle sorunu ve Z'deki işsizlik yüzünden, G'yle Z gezegenleri arasında bir uzay savaşı patlak verebilirmiş."

CC bunları anlatırken, BB çoktan kendinden geçti ve yeni bir komaya daha girdi. Herkes BB'nin kalbinin bu kadar yeni ve sürpriz haberlere dayanamadığını tahmin etti. BB'yi daha yeni getirdikleri uzay hastanesine ambülânsla geri götürdüler. Bu anî hastalığa başta Hamerikbaşyardımcısı CC ve başkan BB'nin eşi Şilla Şıllık (ŞŞ) olmak üzere herkes şaşırdı. Hastaneden raporlar geldiğinde bir de baktılar ki Hamerikbaşı Billybüllük kaşla göz arasında uzay yanığı kapmamış mı? ŞŞ saçını başını yoldu. ŞŞ, BB'den bu çapkınlığın karşılığı olarak büyük ninesi "Rotam İleri" hatun gibi onu önce Hameriklerin Yenişehir Senatörü, sonra gelecek 10 yılda Hamerikbayanbaşı yapmazsa BB'yi veterinerine hadım ettirmekle tehdit etti!

Sonradan durum anlaşıldı; gizli bir uzaylı olan ve Washington-ku'daki uzaysaraya gizlice girmiş minyon vücutlu, çekik gözlü afet hemşire, tedavi sırasında tetkikler yaparken 'Oh!' nidalarıyla Başkan'ı baştan çıkarmıştı bile. Bu taktik, G-gezegeninin dünyaya yeni bir oyunuydu. O sırada, o

günlerin en çok satan melodisi ortalığı inletiyordu: "Dünya dönüyor sen ne dersen de, uzay görüyor fark etmesen de." Uzay yanığının tedavisi için BB'nin Hamerikanya devlet bütçesinden G-gezegenine gitmesi gerekliydi. Hamerikler Kongresi oy birliğiyle BB'nin G'ye ışınlanmasına bir dakika içinde karar verdi, tüm dünyevî kadınlardan ve G-gezegenindeki erkeklerden gelen sert tepkilere rağmen.

Uzaylı G-yüzü devletinin kadın başkanı De-Monik uzay parlamentosundaki kavgalı geçen oturumda, yüzünde şeytanî bir gülümsemeyle tasarıyı sonuna kadar tüm gücüyle destekledi. Hamerikbaşı'nın engin deneyimlerinden yararlanıp rakipleri olan dünya kadınlarına karşı daha güçlü olacaklarını ve biyolojik gen haritalarını geliştireceklerini ısrarla vurguladı. Ancak orada çok gizli bir tarihsel öcün, De-Monik Hatun tarafından plânları yapılmaktaydı. Uzaylıların 'Şeytane' adını taktıkları De-Monik, dünyalı büyük ninesi Monika'nın (Lewinski) Billybilly'nin büyük dedesi Bill'le (Clinton) kapatılmamış buruk bir aşk hesabı olduğunu, kuşaktan kuşağa geçen aile fotolarından, ucu koparılmış ve ıslatılmış hatıra Havana purolardan, nice böylesi asırdan asıra aktarılan öykülerden bal gibi biliyordu.

Şimdi, kedinin fareyle oynama ve purolarla ışınfonlarda telefon yerine siyaset yapıp, dünyadan da güçlü olan uzay devletini 56'ıncı D-yüzyılında yönetme sırası De-Monik Hatundaydı. Artık uçsuz bucaksız uzayın geleceği, D, G ve Z harfli gezegenleri arasındaki tatsız uyuşmazlıklara, bazen çok değişik renklerdeki tatlı oluşumlara hamileydi...

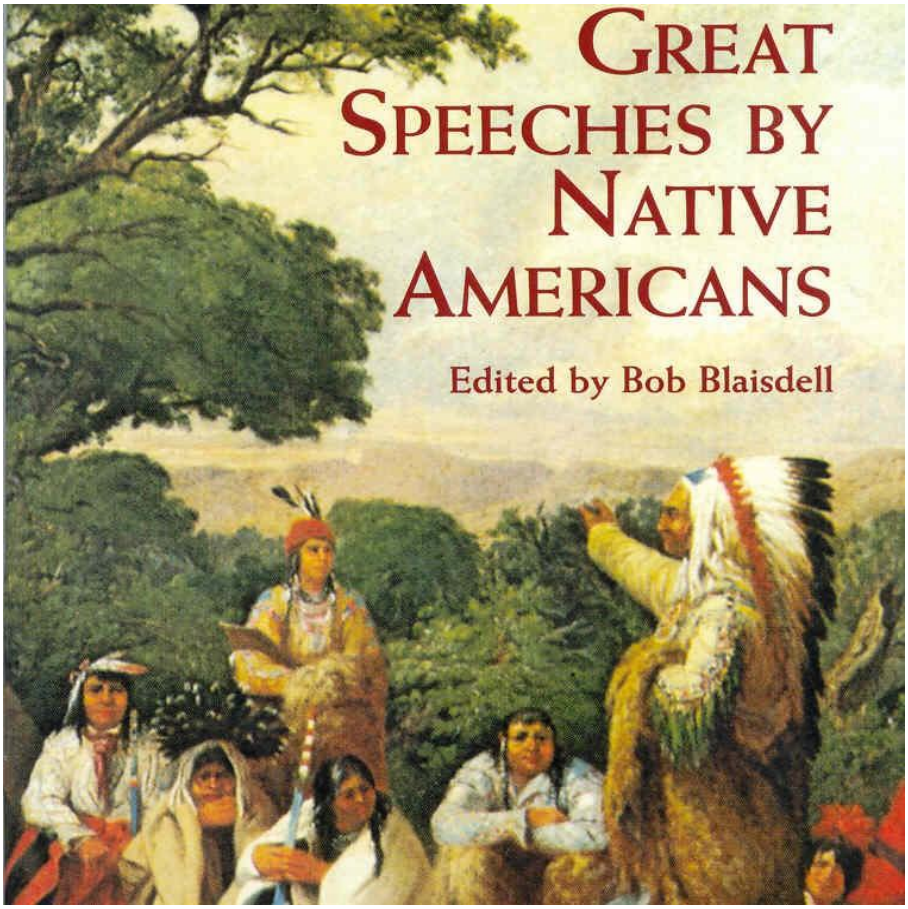

Seneca Kabilesi Ruhani Lideri olan Kırmızı Ceket Sagoyewatha'nın misyoner Mr.Cram'e verdiği söylevden:

"Ülkemizi elimizden aldınız, ama doymadınız; şimdi de dininizi benimsetmek için zor kullanıyorsunuz! Biz kendi dinimizi seviyoruz ve başka yeni bir din istemiyoruz. Biz ülkemizi parayla satmamaya kararlıyız. Büyük Ruh, bu toprakları bizim için yarattı. Dedeleriniz büyük suyu geçip bu adaya yerleşti. Sayıca azdılar, ülkelerindeki (Avrupa) zalimler yüzünden buraya göçtüklerini ve az toprakla yetineceklerini söylediler. Arzularını kırmadık, bizimle birlikte oturdular. Onlara mısır ve et verdik. Onlarsa bize zehir (içki) sundular. Beyaz adam ülkemizi artık bulmuştu. Müjdelerle geri döndü ve daha çokları aramıza geldi. Bize kardeşiz dediler, biz de inandık. Daha çok daha çok derken ülkemizi elimizden aldılar. Savaşlar oldu, yerliyi yerliye kırdırdılar. Onbinlercemizi öldürdüler. Eskiden yerlerimiz ovalarımız niceydi, şimdi battaniye serecek yerimiz yok. Ülkemizi elimizden aldınız, ama neden doymadınız?"

Planet (Gezegen) Amerika'dan 429 Öğüt ve Görgü Kuralı - 430. Öğüt: "Eşinize Bugün Sevgiyle Sarıldınız mı?"

Amerikan yaşamında 'Nasıl Yapmalı' ana temalı okutlar 'Çok Satan' listelerinde olup yok satıyor. Bu okutlarda yazarlar sürekli öğüt veriyorlar ya da dünya yazınından türlü çeşit uyarmalar ve çeviriler yapıyorlar. Gezegen Amerika'yı yansıtabilmesi için yaşamsal öğütleri derledim, yüzlerceyi araştırarak. Okuyun dönüp kullanın. Her eve lâzım!
1. Her gün üç kişiye iltifatta bulunun. **2.** Her yıl en az bir defa güneşin doğmasını izleyin. **3.** Diğer insanların yaş günlerini anımsayın. **4.** Beyler, el sıkarken sıkı tutun. **5.** İnsanlarla konuşurken gözlerinin içine bakın. **6.** İnsanlara her gerektiğinde 'Sağolun' deyin. **7.** Sık sık 'lütfen' deyin. **8.** Bir müzik aleti öğrenin. **9.** Duşta şarkı mırıldanın. **10.** İlk 'Merhaba' diyen siz olun. **11.** Kendinizi ve başkalarını bağışlayıcı olun. **12.** Üç tane temiz fıkra öğrenin. **13.** Ayakkabılarınız sürekli boyalı olsun. **14.** Dişlerinizi diş ipiyle temizleyin. **15.** Ola ki kavgaya girişirseniz, ilk ve sert yumruk sizinki olsun. **16.** Ödünç aldıklarınızı mutlaka geri verin. **17.** Bir derste öğretmenlik yapın. **18.** Evlerinin ön bahçelerindeki sergiledikleri masa üzerinde bir şeyler satan çocuklardan alışveriş edin. **19.** Herkese size davranılmasını istediğiniz gibi davranın. **20.** Her yıl bir kan bağışında bulunun. **21.** Yeni arkadaşlar edinin ama eskilerini de yoklayın. **22.** Sır saklamasını bilin. **23.** Her fırsatta resim çekin. **24.** Gülmeniz gerekiyorsa ertelemeyin. **25.** Hiç kimseden umut kesmeyin, mucizeler her gün olabilir. **26.** Öğretmenlere saygı gösterin. **27.** Askerî, yangın ve polis personeline saygı duyun. **28.** Öfkeniz üzerinde egemenlik kurun. **29.** Sebze ve meyveyi pazarcılardan satın alın. **30.** Kullandıktan sonra dişmacunu tüpünün kapağını yerine takın. **31.** Çöp kovasını sokağa sorulmadan siz çıkartın. **32.** Güneşe aşırı maruz kalmayın. **33.** Mutlaka oy kullanın. **34.** Sevdiklerinizi beklenmedik zamanlarda küçük armağanlarla sevindirin. **35.** Başkalarını suçlamaktan vazgeçin ve her alanda sorumluluğu üzerinize alın. **36.** Gıda rejiminde olduğunuzu sizden başka kimse bilmesin. **37.** Kötü zamanlardan en iyi biçimde yararlanmasını bilin. **38.** Her zaman size uzatılmış dostluk elini geri çevirmeyin. **39.** Öyle yaşayın ki çocuklarınız arkanızdan adalet, şefkat ve dürüstlük kavramlarını düşündüklerinde siz akıllarına gelesiniz. **40.** Yanlışlarınızı itiraf edin. **41.** Kent dışına gittiğinizde bir komşunuzun postanızı ve günlük gazetenizi sizin adınıza almasını isteyin, çünkü bu iki

konu hırsızların ilk baktıkları zaaflardır. **42**. Nükteyi eğlendirmek için yapın, küçük düşürmek için değil. **43**. Unutmayın tüm gazete ve TV haberleri yanlıdır. **44**. Cesur olun, değilseniz bile öyle görünün; çünkü kimse farkı bilemez. **45**. Arada ıslık çalın. **46**. Çocuklarınıza öğüt verdikten sonra onlara bir sarılın. **47**. Son üç yıl içinde giymediğiniz giysilerinizi bir hayır kurumuna verin. **48**. Evlilik yıldönümünüzü hiçbir zaman unutmayın. **49**. Kurumuş erik yiyin. **50**. Bisiklete binin. **51**. Çevrenizde bir hayır kurumu seçerek cömertçe maddî ve manevî yardımda bulunun. **52**. Sağlığınızın iyi olmasını önemsiz görmeyin. **53**. Size ilginizi çekmeyen bir iş önerisi bile yapıldığında, son aşamaya kadar öneriyi yazılı görmeden kapıları kapamayın. **54**. Uyuşturucu veya kullanıcılarıyla hiçbir bağlantınız olmasın. **55**. Dans etmeyi unutmayın. **56**. Alaycı ifadelerden kaçının. **57**. İş ve aile ilişkilerinde en önemli kavram karşılıklı güvendir. **58**. Komşunuzu taklitten sakının. **59**. Sigara içmeyin. **60**. Maddî durumunuz iyi olsa da, çocuklarınızın yüksekokul ve oto sigortası giderlerinin bir kısmını kazanıp ödemeleri için onlara olanak yaratın. **61**. Kimse sizi sarhoş görmesin. **62**. Hayat arkadaşınızı dikkatli seçin, tüm mutluluk ya da sefilliğinizin %90'ı bu karardan çıkacaktır. **63**. Bazı insanların hiçbir zaman sizden geldiğini keşfedemiyecekleri iyilikleri yapmayı alışkanlık hâline getirin. **64**. Mezuniyet yıldönümlerini kaçırmayın. **65**. İnsanlara sadece bir daha geri beklemediğiniz okutları ödünç verin. **66**. Her zaman karşınızda güzel bir şey bulunsun, küçük bir su bardağında papatya olsa bile. **67**. On parmak daktilo kullanmasını öğrenin. **68**. Büyük şeyler düşünün ama küçük olaylardan zevk alın. **69**. Çocuklarınıza ne kadar müthiş olduklarını ve onlara güvendiğinizi söyleyin. **70**. Kredi kartlarınızı pratik olduğu için kullanın, borç almak için değil. **71**. Her gün rastgele otuz dakika yürüyün. **72**. Yaş gününüzde kendinize profesyonel bir spor kulübünde masaj yaptırın. **73**. Hile yapmayın. **74**. Çok gülümseyin, bedeli yoktur ama paha biçilmez. **75**. İş adamlarıyla veya ortaklarınızla bir yerde akşam yemeği alırken, bir kokteylden fazla ısmarlamayın veya bir bardak şaraptan fazla içmeyin; hiç kimse içmiyorsa siz de alkol almayın. **76**. Ağzınızı hiçbir zaman bozup küfretmeyin. **77**. Polis görevlileriyle asla tartışmayın ve onlara sürekli 'memur bey' diye hitabedin. **78**. Yerel doğanızdaki çiçeklerin, kuşların ve ağaçların adlarını öğrenin. **79**. Mutfağınızda ve otonuzda yangın söndürücüsü bulundurun. **80**. Dış kapınıza demir kilit taktırın. **81**. Çok pahalı şarap, bavul ve saat satın

almayın. **82**. Yol kenarlarındaki tarihî levhaları okuyun. **83**. Dinlemeyi öğrenin; bazen fırsat, kapınızı çok yumuşak çalar. **84**. Çocuklarınızın özel yaşamına saygı duyun, odalarına girmeden kapılarını tıklatın ve izin alarak girin. **85**. En ciddî bir iş elbisesinin altına bile en rahat çamaşırlarınızı giyin. **86**. İnsanları tekrar gördüğünüzde sen veya siz yerine adlarıyla hitap edin. **87**. İlk gittiğiniz banka müdürünüze kendinizi tanıtın, sizi kişisel tanıması önemlidir. **88**. Tuvalet kapağını kaldırıp kullandıktan sonra bir dahaki kişi için aşağıya indirerek bırakın. **89**. Ülkelerin başkentlerini öğrenin. **90**. Birileri size başlarından geçmiş önemli bir olayı anlatırken, onları kendi öykünüzle kesmeyin, bırakın sahne onlara ait olsun. **91**. Dişiniz sararmışsa temizletip parlatın. **92**. Saatiniz her zaman 5-10 dakika ileride olsun. **93**. Kimseyi umudundan etmeyin, belki tek kalanı umududur. **94**. Hayatta bir projeye başlarken, parasızlık sizi üzmesin; çünkü kısıtlı bütçe aslında bir lütuftur, lânet değil. Hiçbir şey yaratıcılığı bundan çok körükleyemez. **95**. Sizi tahrik eden bir kimseye yanıt vermeden önce bir saat yatışmak için bekleyin; eğer çok önemliyse, bir gece üstüne uyuyun. **96**. Faturalarınızı zamanında ödeyin. **97**. Yatağınızın altında ve arabanızda her zaman bir elektrik feneri bulundurun. **98**. Çocuklarla maç yaparken, bırakın onlar kazansın. **99**. Yemek yerken TV'yi kapatın. **100**. Haftada bir öğün kaçırın ve bedelini bir sokak fakirine verin. **101**. Bir koroda şarkı söyleyin. **102**. İyi bir avukat, tesisatçı ve muhasabeciniz olsun. **103**. Gülleri koklamak için kendinize zaman ayırın. **104**. Para pul için değil, size cesaret ve akıl vermesi için Tanrınıza şükredin. **105**. Arabada güvenlik kemeri kullanın. **106**. Düzenli vücut ve diş kontrolundan geçin. **107**. İş yerinizi ve masanızı düzenli tutun. **108**. Zamanlı olun ve başkalarının zamanında gelmelerinde ısrar edin. **109**. Olumsuz insanlardan uzak durun. **110**. İnsanlara bir şeyin nasıl değil sadece neyin yapılacağını söyleyin, bırakın onlar yaratıcı çözümleriyle bulsunlar. **111**. Özgün olun. **112**. İdeallerinizden vazgeçmeyin. Hayalleri büyük insanlar, sadece günlük olaylarla uğraşanlardan daha güçlüdürler. **113**. Tüm politikacılardan kuşkulu olun. **114**. Gereğinden çok nazik olun. **115**. Çocuklarınıza 16 yaşından sonra ek bir işte çalışmaları için destek olun. **116**. İnsanlara ikinci bir şans daha verin, ama üçüncüsünü asla. **117**. İmzanızı gerektiren her şeyi dikkatlice okuyun; unutmayın ki büyük yazılanlar, sizin verdikleriniz ve küçük yazılanlarsa, sizden aldıklarıdır. **118**. Öfkeli olduğunuzda harekete geçmeyin. **119**. Engel olamadığınızı kabul edin,

sonra da unutun. **120**. Ön yargılı ve ayırımcı davranışa karşı gördüğünüz yerde savaş verin. **121**. Yaşlanın ama küflenmeyin. **122**. Yaşlılara saygınızı onlara zaman ayırarak gösterin, sadece armağan ve parayla değil. **123**. Romantik olun. **124**. İnsanların hayatta sizin neye başkoyduğunuzu ve başkoymadığınızı öğrenmesini sağlayın. **125**. Yeni bir işi garantiye almadan eski işinizden istifa etmeyin. **126**. Sizin maaş çekinizi imzalayan kişiyi eleştirmeyin, eğer mutsuzsanız işinizden ayrılın. **127**. Doyumsuz meraklı olun ve 'niçin' diye çok sorun. **128**. İnsanları gönüllerinin bolluğuyla ölçün, banka hesaplarının büyüklüğüyle değil. **129**. Tanıdığınız en olumlu ve azimli kişi siz olun. **130**. Evinizde akan bir çeşmeyi ve tuvaleti onarmasını öğrenin. **131**. Dik durun, bir odaya amaçlı ve öz güvenli girin. **132**. Çocuklarınıza her şeyin en iyisini veremediğiniz için üzülmeyin; onlara sadece kendinizden en iyinizi verin. **133**. Düşük yağlı süt için. **134**. Daha az tuz kullanın. **135**. Eskisinden daha az kırmızı et yiyin. **136**. Komşuların değerini, tavırlarından anlayın. **137**. Komşunuza kendi pişirdiğiniz bir yemekle sürpriz yapın, tarifesini de ekleyerek. **138**. Unutmayın, bir insanın en büyük duygusal gıdası tanınmak ve takdir edilmektir. **139**. Tanımadığınız bir yabancının bitmiş olan park metresine para koyun. **140**. Alışveriş merkezlerinin park alanlarının en arkasına park edin; yürüyüş en iyi idmandır. **141**. Şiddet gösterilerini TV'de izlemeyin ve onları satın alarak yapımcılarını desteklemeyin. **142**. İnsanlara intikam beslemeyin. **143**. Tüm canlılara saygı gösterin. **144**. Ödünç aldığınız bir otonun benzin deposunu tam doldurup teslim edin. **145**. Seçtiğiniz işiniz özdeğerlerinizle uyum içinde olsun. **146**. Gevşeyin, rahatlayın; ender görülen yaşam veya ölüm konuları dışında hiçbir şey görüldüğü kadar önemli değildir. **147**. İşvereninize en iyinizi verin, çünkü bu sizin yapacağınız en güzel yatırımlardan biri olabilir. **148**. Trafikte hız sınırlarını aşmayın. **149**. Kendinizi sürekli geliştirmeye adayın. **150**. Önemli bir anda telefonun sizi kesmesine engel olun ve açmayın, telefon sizin yararınızadır, arayanın değil. **151**. Geçmiş hatalara üzülmeyi bırakın, onlardan ders alın ve yolunuza devam edin. **152**. Size övgü yapılınca, sadece teşekkür edin, yeterlidir. **153**. İlk tanıştığınız biriyle çıkarken uzun bir geceyi plânlamayın, bu durumda kısa bir öğlen yemeği daha uygun olup eğer beklenildiği gibi çıkmazsa her ikinizin de yitireceği bir saat zamandır. **154**. Asansörlerde iş hakkında konuşmayın, sizi kimin dinlediği belli olmaz. **155**. Kaybetmeyi bilin. **156**. Kazanmayı içinize sindirin. **157**. Açken

alışveriş yapmayın, çok gereksiz mal alırsınız. **158**. Kimin haklı değil, neyin doğru olduğuna bakın. **159**. Kimsenin pek duymadığı ve iş sahası olmayan alanlarda üniversite öğrenimi yapmayın. **160**. Bir arkadaşınızla sırrınızı paylaşırken iki kez düşünün. **161**. Kişileri toplum içinde öğün. **162**. Eleştirilerinizi kişiye özel yalnız yapın. **163**. Kimseye yorgun ve gerilimli olduğunuzu söylemeyin. **164**. Birisi size sarılırsa, bırakan ilk o olsun. **165**. İnsanlara evlilik, aile bütçesi ve saç stili üzerinde öğütler vermekten kaçının. **166**. Görgü kurallarını harfiyen uygulayın. **167**. İş bitmeden ödeme yapmayın. **168**. Arkadaşlığa önem verin. **169**. Günlük tutun. **170**. Sözünüzü tutun. **171**. Çocuklarınıza paranın değerini ve tasarrufun önemini öğretin. **172**. Bazen savaşı kazanmak için arada bir çatışmayı kaybetmeye razı olun. **173**. İlk izlenimlere aldanmayın. **174**. İnsanlarda iyiyi ortaya çıkartın. **175**. Her gün 8 bardak su için. **176**. Geleneğe saygı duyun. **177**. Arkadaşlarınıza borç para vermeyin, sonunda her iki taraf da kaybedebilir. **178**. Çalışkan işçilerinize hoşnut olduğunuzu her fırsatta söylemeyi unutmayın. **179**. Yeniden düğümü yapılamayanı bıçakla kesmeyin. **180**. Okul otobüslerindeki çocuklara el sallayın. **181**. Anne ve babanızın ilk tanışmalarına ve evlilik yıllarına ait anlattığı anıları teybe veya videoya alın. **182**. İnsanların zamanlarına saygı duyun, buluşmanıza 10 dakikadan geç kalacaksanız haber verin. **183**. Kendinizden daha zekileri işe alın. **184**. Gününüzde olmasanız bile neşeli görünmeye gayret gösterin. **185**. Sevdiklerinizin sağlığına özen gösterin. **186**. Mütevazı olun, siz doğmadan önce çok şeyler yapıldı. **187**. Her şeyi basit tutun. **188**. Yaya geçitlerini kullanın. **189**. Hiçbir zaman avukatınızdan ve muhasebecinizden işinizi geliştirmek yönünde öğütler beklemeyin, onlar çözüm bulmak için değil sorun çözmek için eğitilmişlerdir. **190**. Birinle ilk tanıştığınızda, onlara geçimini nasıl sağladığını sormayın; etiket yapıştırmadan söyleşiden zevk alın. **191**. Dava edilmekten veba gibi kaçının. **192**. Her gün ailenize onları ne çok sevdiğinizi sözcüklerinizle, dokunmanızla ve düşünceli davranarak belli edin. **193**. Parasız da olsanız ailenizle tatil kaçamağı yapın, çünkü anılarınız parayla ölçülemeyecek kadar değerlidir. **194**. Dedikodudan uzaklaşın. **195**. Maaşları tartışmayın. **196**. Mızmız ve pısırık olmayın. **197**. Kumar oynamayın. **198**. Kaybedecek bir şeyi olmayandan sakının. **199**. Sırtüstü yatın ve yıldızlara bakın. **200**. Kontak anahtarını arabada bırakıp çıkmayın. **201**. İşinize erken varın ve paydos saatinden sonra çıkın. **202**. Bir gecede başarılı olmak için çoğunlukla onbeş yıl çalışmak gerekir. **203**.

Bir şeyi bulduğunuzdan biraz daha iyi konumda bırakın. **204**. Biraz daha pahalı olsa da yerel dükkânlardan alışveriş edin. **205**. Sadece paranın size mutluluk getireceğini beklemeyin. **206**. Birinin dikkatini çekmek için parmaklarınızı şıklatmayın, saygısızlıktır. **207**. Durum ne kadar vahim olsa da sinirlerinize hâkim olun. **208**. Toplum içinde kürdanla dişinizi karıştırmayın. **209**. Kendinizi değiştirme gücünüzü asla küçümsemeyin. **210**. Başkalarını değiştirme gücünüzü asla gözünüzde büyütmeyin. **211**. Olayları başkalarının gözüyle görmeye çalışın. **212**. Büyük sözverince büyük yerine getirin. **213**. Kendinizi para biriktirmeye disipline edin, başarının yolu buradan geçer. **214**. Spor yaparak zinde olun ve sağlıklı kalın. **215**. Köprüleri yakmayın, çünkü aynı ırmağı kaç kez geçmek zorunda kalacağınızı kestiremezsiniz. **216**. Israrlar karşısında ezilip büzülmeden ivedi ve nazik bir 'hayır' diyebilirsiniz. **217**. Yaşam giderlerinizi düşük fakat umutlarınızı yüksek tutun. **218**. Acı ve hayal kırıklığını yaşamın bir parçası olarak kabullenin. **219**. Unutmayın, başarılı bir evlilik doğru eşi bulmak kadar doğru bir eş olabilmekten geçer. **220**. Önünüze çıkan sorunları ilerlemek ve özdenetim için vazgeçilmez fırsatlar olarak görün. **221**. Yaşamın adil olmasını beklemeyin. **222**. Zaman yönetiminde uzman olun. **223**. Kendi evinizin park yerinde bile arabanızı kitlemeden bırakmayın. **224**. Mutfakta kirli bulaşıkları bırakarak yatmaya gitmeyin. **225**. Başarınızı barış, sağlık ve sevgiden ne kadar zevk aldığınızla ölçün. **226**. El testeresi ve çekiç kullanmayı öğrenin. **227**. Pazar öğleden sonraları kısa bir uyku çekin. **228**. Konuk gittiğiniz evdeki yemeğe 'Elinize sağlık' deyin. **229**. Konuk kaldığınızın sabahında yatağınızı yapın. **230**. Banyoda yüzük bırakmayın. **231**. Anne babanızı, eşinizi veya çocuklarınızı eleştirmek dürtüsü gelince dilinizi ısırın ve tutun. **232**. Aşkın gücünü asla küçümsemeyin. **233**. Bağışlayıcı olmanın gücünü her zaman önemseyin. **234**. Sorunlarınızı anlatarak topluma sıkıntı vermeyin; eğer hatır sorarlarsa, "Müthiş, asla daha iyi olmadım." ve işinizi sorarlarsa, "Kusursuz, hergün daha iyiye gidiyor." diyerek yanıtlayın. **235**. Huysuz ve kavgacı olmadan fikir ayrılıklarınızı savunmayı öğrenin. **236**. Diplomatik olun, hangi neden olursa olsun insanları gücendirmeyin. **237**. Karar yürütmeden iki tarafı da dinleyin. **238**. İnsanlara imrenmekten kaçının, mutsuzluk kaynağıdır. **239**. Herkese nazik olun. **240**. Zamanım yok demeyin, çünkü size tanınan zaman Pastör, Atatürk, Einstein, Mikelanj veya Leonardo da Vinci'ninki kadardır. **241**. Vücut çalışması için çok zamanınız yoksa, hiç olmazsa yerde şnaps

çekin. **242**. İyi bir fikir çıktığında harekete geçmeyi ertelemeyin. Başkası da aynı şeyi olası düşünmüştür, ama başarı ilk davranana gelir. **243**. Sürekli gülümseyen ve çok namuslu olduklarını söyleyen kişilere dikkat edin. **244**. Başarılı olanlar, başarısızların yapmak istemediğini yapanlardır. **245**. İşinize vardığınızda ilk söylediğiniz şey herkesin içini açsın. **246**. Olanakları kollayın, güvenliğinizi değil; çünkü limanda duran gemi güvenlidir, ama sürekli limanda duran geminin altı çürür. **247**. Evinizde yangın alarmı bulundurun. **248**. Eski dostlukları yoklayın. **249**. Seyahat ederken cüzdanınıza üstünde adınız, ev telefonunuz, bir yakınınızın telefon numarası, önemli tibbî sigorta bilgileri ve kaldığınız otelin adresiyle telefonunu yazmayı unutmayın; ne olur ne olmaz. **250**. Hayatınızı açıklama yapıp hesap vermek için değil, heyecan duymak için yaşayın. **251**. Keşke sözcüğünü kullanmak yerine, gelecek sefere deyin. **252**. Sorun yerine fırsat sözcüğünü kullanın. **253**. Bazen arada bir talihinizi zorlayın ve hesaplı riskler alın. **254**. Bir dahaya ev kedinizi hayvanları koruma derneğinden alın. **255**. En sevdiğiniz okutu bir daha okuyun. **256**. Yaşamınızı öyle geçirin ki mezar taşınızda "Hiç pişmanlık duymadı!" desinler. **257**. Karınızla tartışma sırasında terk edip gitmeyin. **258**. Her zaman daha pahalı, daha kaliteli değildir. **259**. Kanmayın; eğer bir şey gerçek olamayacak kadar çok iyiyse, o mutlaka gerçek değildir. **260**. Eğer beş yıl daha kullanacaksanız, mobilya ve elbisenin en iyisini alın. **261**. Cesur ve metin olun; hayatınıza geri baktığınızda yaptıklarınızdan çok yapmadığınız şeylerden pişman olabilirsiniz. **262**. Evde iyi bir sözlük ve imlâ kılavuzu bulunsun. **263**. Ev alırken en önemli üç şeyi unutmayın: Mahalle, mahalle, mahalle. **264**. Değerli kâğıtlarınızı bankada saklayınız. **265**. Eski fotolarınızı elden geçirin. On tanesini seçin ve mutfak dolabınıza asın. Otuz günde bir değiştirin. **266**. Romantik ilişkilerinizin sona erdiğini anlatırken uzatmadan "Benin kabahatimdi!" demekle yetinin. **267**. Kendinizi öz değerlerinizle ölçün, başkalarınınkilerle değil. **268**. İnsanların size ihtiyacı olduğunda hazır bulunun. **269**. Seçtiğiniz milletvekillerinizin başkentteki telefon ve adreslerini evinizde bulundurun; onlara gerekirse yazın ve durumunuzu anlatın. **270**. Yanlış karar verseniz de kararsız bir kişi olmayın. **271**. Büyük bildiğiniz bir düşünceden, başkasının sizi geri döndürmesine fırsat vermeyin. **272**. Bazen kaybetmeyi göze alın. **273**. Dışarı tuvaletlerdeki sifonları elinizle değil dirseğinizle bastırın. **274**. Gerektiğinde sessiz kalmayı bilin. **275**.

Gerektiğinde sesinizi duyurmasını bilin. **276**. Hergün evliliğinizi ve işinizi geliştirmek için bir küçük yol düşünün. **277**. Malı eski usül satın alın, biriktirin ve nakit ödeyin. **278**. Kimse tepeye tek başına çıkamaz. Minnet borcunuzu unutmayın ve size yardım edenleri şükranla anın. **279**. Nasıl hissedeceğinizi bir denemek için 24 saat kimseyi ve hiçbir şeyi eleştirmeyin. **280**. Müşterilerinize en candan yanınızı sunun. **281**. Çocuklarınız sizi, başkalarına onları överken duysun. **282**. Çocuğunuzun öz benliğinin gelişmesi için çaba harcayın, başarıya ulaşmalarını garanti için yapabileceğiniz en önemli katkıdır. **283**. Kendi yaşam tavrınızı kendiniz seçin, başkası sizin için seçmesin. **284**. Haftada bir geceyi sadece kendiniz ve eşiniz için ayırın; örneğin birlikte sinemaya gidin. **285**. Arabanızda akü boşalmasına karşı akü kablosu bulundurun. **286**. Evinizde onarım işleri için ön tahminleri şirketlerden sözlü değil yazılı isteyin. **287**. Komiteleri unutun; yeni, asil ve dünyayı değiştiren fikirler her zaman tek başına çalışan bir kişiden kaynaklanır. **288**. Ayrıntılara dikkat edin. **289**. Sadık olun. **290**. Mutluluğun, sahip olunan mallar, güç ve itibar değil, sevdiğiniz ve saydığınız insanlarla olan ilişkilerden kaynaklandığını unutmayın. **291**. İnsanlarda en küçük gelişmeleri övün. **292**. Dişinizi fırçalarken su kaybını önleyin ve musluğu kapatın. **293**. Pahalı ayakkabılar, kemerler ve kıravatlar kullanın, ama hepsini ucuzluktan alın. **294**. Cüzdanınızda pul bulundurun; bir bakarsınız, bir sevdiğinize veya arkadaşınıza kusursuz bir kartpostal bulduğunuzda atmak isteyebilirsiniz. **295**. Sokak müzisyenleri birer hazinedir; durun ve onlara küçük bir bağışta bulunun. **296**. Eşit ağırlıkta işe eşit ücret ödeyin. **297**. Makintoş türü bir bilgisayar da kullanmayı öğrenin, birgün gerekebilir. **298**. Ciddî bir tıbbî sorunla karşılaştığınızda, en az üç hekimden fikir alınız. **299**. Toplantılarınıza kimin geç kaldığına bakmadan zamanında başlayın. **300**. İşleri daha iyi yapmaya çalışın, daha büyük değil. **301**. Gece kulüplerinden uzak durun. **302**. Sosis veya sucuk yapılırken asla izlemeyin. **303**. Güne en sevdiğiniz bir müzikle başlayın. **304**. Mallarınızın esiri olmayın. **305**. Nerede olursa olsun, yerlere çöp atmaya karşı savaş açın. **306**. Siz ve karınız bir anlaşmazlık içinde olursanız, kazanmak yerine kim hatalı olursa olsun, "Kusura bakma, seni üzdüm. Beni affet." deyin. Bunlar iyileştiren sihirli sözlerdir. **307**. Başarınızı gözünüzde büyütmeyin, ama başarınızdan dolayı kimseden özür dilemeyin. **308**. Başkalarının başarılarını alkışlayın. **309**. Ertelemeyin, yapılması gerekeni zamanında yapın bitirin. **310**.

Çocuklarınıza okuyun ve şarkı söyleyin, onları dört kulak dinleyin. **311**. Önceliklerinizi saptayın, kimse şimdiye kadar ölüm döşeğinde "Ah, keşke ofisimde daha fazla zaman tüketseydim!" demedi. **312**. Adınızı ve şerefinizi koruyun, o en önemli varlığınızdır. **313**. Yağmur yağınca, arabanızın farlarını yakın. **314**. Öndeki arabayı kuyruğundan izlemeyin. **315**. Ortak başarılarınızı paylaşmaya hazır olun. **316**. Sizden beklenenden daha fazlasını yapın. **317**. Sizinle aynı yaşta bir aile doktoru seçin ve birlikte yaşlanın. **318**. Veriminizi olaylara yaklaşım tavrınızı geliştirerek artırın. **319**. Ölmeden önce hayatta yapmak istediğiniz yirmibeş idealinizi yazılı olarak cüzdanınızda veya önünüzde bulundurun, arada bakın. **320**. Kendi dininizden başka 3 ayrı din hakkında bilgi edinin. **321**. Telefona enerji dolu ve şevkle yanıt verin. **322**. Tanıştığınız her yeni insan sizin bilmediğiniz bir şey bilir, ondan öğrenin. **323**. Tanıştığınız yeni bir kişiye elinizi uzatırken adınızı verin, sizin adınızı bilmesini beklemeyin. **324**. İlk seferde doğru yapın. **325**. Çok gülün. İyi bir espri anlayışı yaşamın hastalıklarını tedavi eder. **326**. Asla nazik bir sözün veya davranışın gücünü küçümsemeyin. **327**. 'Bilmiyorum', 'Hatalıyım', 'Yardıma ihtiyacım var', 'Özür dilerim' demekten korkmayın. **328**. Dürüstlüğünüzden asla pazarlık etmeyin. **329**. Başucunuzda bir not defteri ve kalem bulundurun, bazen milyon dolarlık fikirler gece saat 3'de gelip çatar. **330**. Sevdiklerinize çiçek yollayın, nedeni arkadan gelsin. **331**. Çocuklarınızın okuldaki spor karşılaşmalarına, piyeslerine ve müzik gösterilerine gidin. **332**. İdealiniz olan işi bulunca ücret gözetmeden kabul edin; eğer hakediyorsanız, maaşınız kuruma olan değerinizi yansıtacaktır. **333**. Zamanı, fırsatları ve sözcükleri dikkatsizce harcamayın. Her üçü de geri dönmez. **334**. İnsanlara önem verdiğinizi göstermek için fırsat yaratın. **335**. Dağınık değil düzenli olun. **336**. Eğer bir çocuğunuz yere düşer de dizinin veya dirseğinin derisi kalkarsa, 'onu acıdığı yerden öpün ve iyileştirin'. **337**. Yeni fikirlere daima açık olun. **338**. Gelecekte ne olacağını düşünmekten şimdiki anın sihrini bozmayın. **339**. Basınla konuşurken her zaman en son sözün onlara ait olduğunu unutmayın. **340**. Kısa ve uzun dönem hedefleriniz olsun. **341**. Dış ülkelerde geziye gitmeden, gideceğiniz yerler hakkında okuyun, video kiralayıp izleyin. **342**. Başkalarının şovunu çalmayın. **343**. Ofisinize bir ziyaretçi girdiğinde ayağa kalın. **344**. İnsanların sözünü kesmeyin. **345**. Havalanına karşılamaya gitmeden önce uçağın zamanında varıp varmayacağını öğrenin. **346**. Önemli

kararları ivedi almak zorunda kalmayın, "Biraz bana zaman verin, düşüneyim ve yarın sizinle görüşeyim." demekten kaçınmayın. Mutlaka ısrar ve acele ederlerse kesin olumsuz yanıt verin. **347**. Başkalarının sizin yaptıklarınıza bakmadan öğütlerinize kulak vermesini beklemeyin. **348**. Kendinizi aşın, bir işi kabul ederseniz o işi bitirin. **349**. Her yemekten sonra Tanrınıza şükredin. **350**. Başkasının hayatını yaşamakta ısrar etmeyin. **351**. Çocuğunuzu hayvanat bahçesine götürün. **352**. Büyük sorunlara iyi bakın, arkalarında büyük fırsatları gizlerler. **353**. Eve girdiğinizde cüzdan ve anahtarlarınızı hergün aynı yerde birlikte bırakma veya görünürde bir askıya asma alışkanlığını edinin. **354**. İş yerinizde yorgun, kızgın ve sıkılmış olduğunuzu asla itiraf etmeyin. **355**. Her gün yarım saat erken yatıp yarım saat erken kalkın. Eğer bunu bir yıl yaparsanız, iş yaşamınıza yılda 7.5 uyanık gün eklersiniz. **356**. Aynı hatayı iki kez yinelemeyin. **357**. Kaygan ve yıpramış lastiklerle araba kullanmayın. **358**. Kendinize sakın acımayın; bu duygu olur çarparsa hemen sizden daha şanssız bir kişiye bir iyilikte bulunun. **359**. Kazandığınızın %10'nu biriktirin. **360**. Sizden çok daha fazla veya çok daha az kazananlarla asla maaş konusuna girmeyin. **361**. Asla bej renkli araba almayın. **362**. Gerek duymadığınız bir malı ucuzlukta diye asla satın almayın. **363**. Çocuklarınızı olduğu gibi kabul edip bağrınıza basın, olmasını istediğiniz gibi değil. **364**. Maaşınız için pazarlık ederken, ne istediğinizi düşünün ve %10 fazlasını önerin. **365**. Bir amaca sıkı çalışıp ulaştığınızda, zaferi kutlamak için zaman ayırın. **366**. İnsanları övmek ve takdir etmek için fırsat kollayın. **367**. Kendinizi kaliteye adayın. **368**. Lider olun; kızağı çeken öncü köpek manzarayı en iyi görendir. **369**. Bozulan ilişkileri onarmak ve yeniden uzlaşmak için güzel sözlerin gücünü küçümsemeyin. **370**. Aklınız aynı anda sadece bir düşünceyi tutabilir, o da olumlu ve yapıcı olsun. **371**. Birinin kahramanı olun. **372**. Sadece aşk için evlenin. **373**. Tanrıya yokluktan yakınmak yerine sahip olduklarınıza şükredin. **374**. Annenize, babanıza yazın veya onları arayın. **375**. Kardeşlerinizle bağlantıyı koparmayın, sıra gözetmeden arayın. **376**. Hiç bir zaman, "Asla ve asla!" demeyin, hiç belli olmaz. **377**. Üzmeyin ki sizi üzmesinler. **378**. Sevmediğiniz zaman sever gibi yapmayın, eninde sonunda kaybedersiniz. **379**. Çevrenize önerilerde bulun ama hükmetmeyin. **380**. İnsanları yargılamayın, yoksa onları sevmeye zamanınız ve gücünüz kalmaz. **381**. Kaybetmeyi ahlâksız kazanca yeğleyin, çünkü ilkinin acısı bir süre ama ötekinin vicdan azâbı bir ömür

boyu sürer. **382.** Bazı idealler öyle yücedir ki, o yolda yenik düşseniz bile yenmiş sayılırsınız. **383**. Dürüst ve onurlu hareket edin. Bu dünyadan gelecek kuşağa bırakacağınız en büyük miras onur ve dürüstlüktür. **383**. Ara sıra isyana yönelecek olsanız bile unutmayın ki evreni yargılamak olanaksızdır, doğaya sessizce boyun eğin. **384.** Yaşamda dış kavgalarınızı sürdürürken bile kendinizle barış içinde olun, aynı anda her iki cephede yeneceğinizi düşünmeyin. **385**. Sabırlı, sevecen ve erdemli olun; çünkü zaman en iyi ilâç, sevgi ruhun gıdası ve erdem insanın her gün kendini gururla seyrettiği boy aynasıdır. **386**. Servetinizi sadece malınızla değil insanlara yaptığınız iyilik ve dokunduğunuz kalplerle ölçün; çünkü önünde sonunda tüm servetin mezarına taşıyabildiğin kendinsin, taşıyamadığın malın değil. **387**. Mal ve para geçici, erdemlerin ve bıraktığın eserlerin kalıcıdır. Bu yüzden kalıcı eser bırakın. **388**. Seçtiğiniz işinizle başkaları için ne kadar küçük ve önemsiz olsa da ilgilenin, yaşamdaki dayanağınız odur. **389.** Seveceğiniz bir iş seçerseniz, yaşamınızda bir an bile olsun çalışmış ve yorulmuş olmazsınız. **390.** Size bir kötülük yapıldığında, verebileceğiniz en net karşılık bağışlamak, unutmak ve görmezlikten gelmek olsun. Bu rakibinizi daha da incitecektir, ama kimseye teslim olmayın. **391.** İçten olun, telâşsız, kısa ve açık seçik konuşun. **392.** Başkalarına da kulak verin, çünkü sabırlı bir dinleyici olmak inanın ki konuşmaktan 10 kat daha çetin bir görevdir. **393.** Aptal ve cahil oldukları zaman bile insanları dinleyin, dünyada herkesin bir öyküsü vardır. **394.** Yaşlandığınızda yılların bir rüzgâr gibi geçmesine öfkelenmeyin; gençliğe yakışan tutkuları gülümseyerek teslim edin geçmişe. **395.** İnsanların iyi niyetlerini ve içten iyiliklerini görmezlikten gelmeyin, ender bulunur. **396.** İnsanların kötü niyetlerini ve ve hainliklerini görmezlikten gelin ve aldırış etmeyin, çünkü sık görülür. **397.** Ülkenizi uzaktan da olsa sevin, o ait olduğunuz manevî bir yüce kavramın elle tutulur ve gözle görülür maddî kanıtıdır. **398.** Aşka burun kıvırmayın sakın, onu küçümserseniz besinsiz kalıp küçülürsünüz. **399**. Okuyanları küçük görmeyin; çünkü okumayan insan susuz bir ağaca benzer, sonunda kurumaya ve çürümeye adaydır. **400.** Arkadaşım yok canım sıkılıyor demeyin; okuyun, okuyun ve okuyun, hem de durmadan. Bir gün taşıp yazmaya başlayabilirsiniz, çünkü dünyanın yeni okurlar için her zaman yeni okutlara gereksinimi olacaktır. **401**. Yeteneklerinizle öğünmeyin, çünkü kullanmazsanız ve tembel durursanız paslanır ama çalışkan olur işlenirseniz bilenir. **402**. Ruhunuzla ve kalbinizle

bir şeye ait olmayı, olmamaya yeğleyin. Yaşamda boşluğa ait ruhlar ve kalpler, evsiz barksız sokakta yatan kimsesizlere benzer. **403.** Hayvanlardan nefret eden insanları sevemez. Hayvanlara eziyet edenlerden kaçının, çünkü onlar bu gezegeni başka canlılarla paylaşamıyacak kadar bencil yaratılmışlardır. **404.** Tarih ve coğrafya okumayanlar ya da yaşadığımız yeryüzünün zengin kültürlerini tanımak istemeyenler, göçmen kuşlar kadar bile talihli olmayıp onların geniş görüş açısına sahip değillerdir. **405.** Dostluk gösterip bir önceki kuşaklarla söyleşirseniz, geleceğinize aynada önceden bakmış olursunuz. Onlarla konuşmayı aptal kutusuna (TV) yeğleyin. **406.** Kurtlarla arkadaş olun, yalnız elinizden baltayı eksik etmeyin. **407.** Bir gün su içeceğiniz çeşmeye çamur atmayın. **408.** Bir yengece doğru yürümesini asla öğretemezsiniz, o yüzden doğaya saygı gösterin. **409.** İnsanlar başaklara benzerler, içleri boşken başları havadadır ama doldukça eğilirler; boş söze aldanmayın. **410.** Mert olmayan bir insanla işe başlamak, sonu gelmeyecek ya da kötü bitecek bir yola çıkmaktır; işin başında yol arkadaşınızı doğru seçin. **411.** Tatlı söze hemen kanmayın. Ağzında bal olan arının, kuyruğunda iğnesi olur. **412.** Modadan giyindiğinizi kendinize saklayınız ve öğünmeyiniz; çünkü moda denilen şey o kadar geçici ve yüzeyseldir ki onu yapanlar hey ayda bir çirkin bulup beğenmeyerek değiştirirler. **413.** İnsanları paralarıyla ölçmeyin, çünkü insanların yaptığı sahte paralar kadar paraların yaptığı sahte insanlar vardır. **414.** Komşunun çimeni hep daha yeşil ya da komşunun tavuğu komşuya kaz görünür. Mutluluğu dışarda değil içerde bulun, çünkü bir çok insan mutluluğu burnunun üstünde unuttuğu gözlük gibi çevrede arar. **415.** İşinizi baştan düzgün plânlayın; gömleğin ilk düğmesi yanlış iliklenince diğerleri de yanlış gider. **416.** Risk almadan başarı beklemeyin. Kaplumbağaya dikkat edin, ancak kafasını çıkarıp riske girdiğinde yol alabiliyor. **417.** Boş oturup hayaller kurmayın ve kendinize büyük sözler vermeyin, çünkü hiç bir eser kendiliğinden var olmaz ve dev eserleri taşlar değil, onları işleyenler yaratır. **418.** Küçük işlerle zaman yitirmeyin; küçük şeylere gereğinden fazla önem verenler, elinden büyük iş gelmeyenlerdir. **419.** İnsanlarla ilişkilerde orta yoldan sapmayın; yumuşak olma ezilirsin, sert olma kırılırsın. **420.** Ailenizde ve iş yerinizde en etkili öğüt, aynı öğütleri uygulayan canlı bir örnek olmaktan geçer. Bilge insan, güzel söz üreten değil, söylediğini yapan ve yapabileceğini söyleyendir. **421.** Bazen bitmek tükenmek bilmeyen dertler yağmur olup

yağdı, ama rengârenk gökkuşağı da sadece yağmurdan sonra ortaya çıktı. Düşmanlarınızı sayın çünkü kusurlarınızı sadece onlar açıkça yüzünüze vururlar. **422.** Kendi gelir dörtgeniniz içinde yaşayın, çünkü sınırlarınızı aştığınızda borç batağına saplanmak lükse düşmek kadar kolay olur. **423.** Ne derin kötümser, ne derin iyimser ama gerçekçi olun, gerçekçi. Kötümser yalnız tüneli görür, iyimser tünelin sonundaki ışığı görür; gerçekçi tünelle birlikte hem ışığı, hem üzerine gelen treni görür. **424.** Geçmişteki yenilgilerinizden ve hayal kırıklıklarınızdan ders alın. Düşmanlarınızı affedin, büyüklüktür; ama onları tümüyle unutmak büyük bir aptallıktır. **425.** Bir kez hata yapmak insanların, aynı hataları yinelemek hayvanların harcıdır. **426.** Hedefinizle sadece ilginizi çektiği zaman uğraşabilirsiniz; ama hedefe baş koyduysanız, başarıya giden yolda hiç bir neden kabul edemezsiniz. **427.** Doğduğunuzda ağlarken herkes sevinçten gülümsüyormuş. Öyle dolu ömür yaşayın ki öldüğünüz zaman herkes ağlarken siz mutluluk içinde gülümseyin. **428.** Nobel ödüllü âlim Pastör der ki: "Şans, Talih, Kader veya Kısmet, adı ne olursa olsun hazırlıklı beyinlerde meyve veren tohumdur (Luck fructifies in the prepared minds)" **429.** Çalışın, dua edin, şükredin, gülün! Bazen çok ciddiye almamanız gereken bu dünyaya talihli bir konuk olarak geldiğinizi unutmayın. Konuklar ağırlandıkları evlerden yakınmazlar, incelik gösterip teşekkür ederler; buldukları gibi bırakırlar. Gelecekteki konukların haklarına saldırmazlar, yüceltip sayarlar. Dünyamız ödünç alınan bir emanet, kiraladığınız bir cennettir.

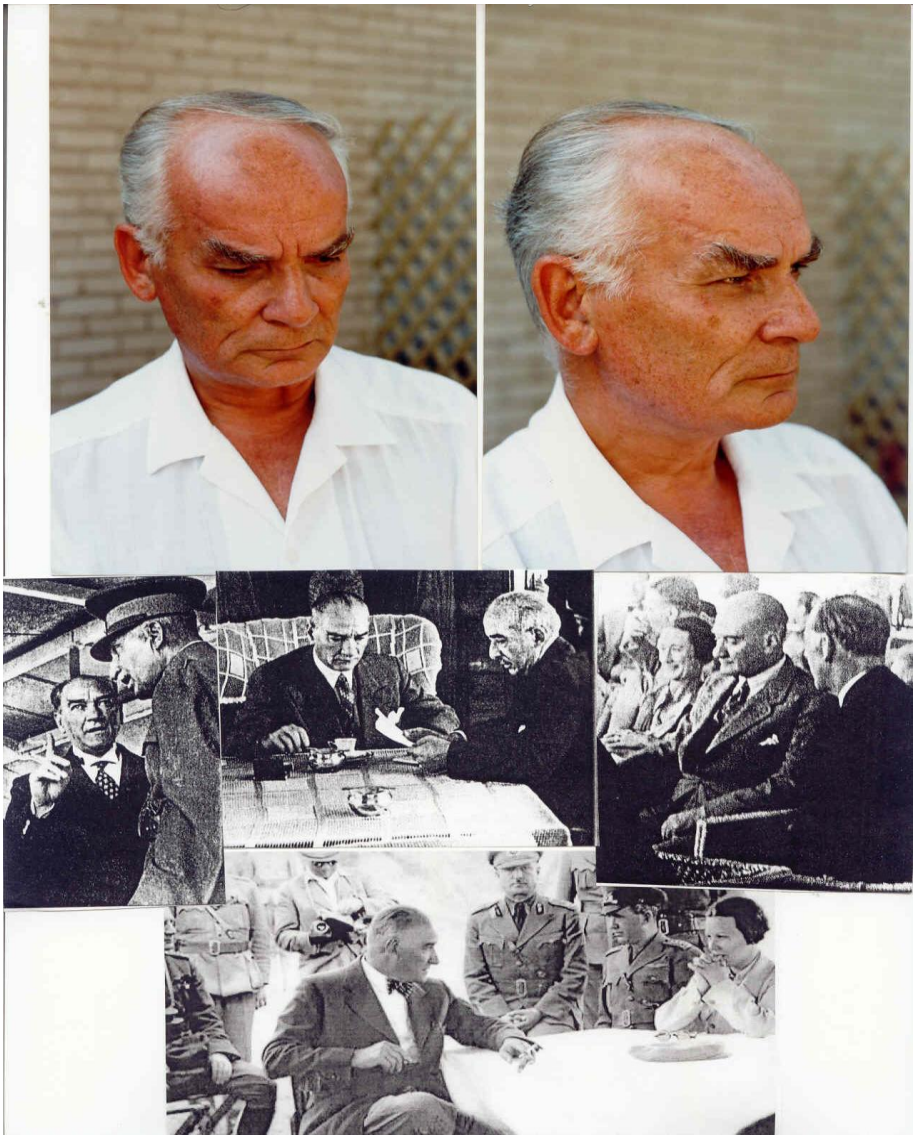

Benim gördüğüm Türk vatandaşları arasında Ata'ya en çok benzeyen Kenan Aylangan 2002'de ABD'de önden ve profilden iki pozuyla; Atatürk ve İran Şahı; Atatürk ve İnönü; Bayan Simpson, Atatürk ve Britanya Kralı Edward; Atatürk bir açıkhava toplantısında yabancı askerî ataşeleri ve ilk kadın pilotumuz İstanbul'daki yeni bir havaalanına adı verilen Sabiha Gökçen'le bir sohbet anında...

Amerika Rüyası mı?

Eserimi 2001 yazında 50'inci yaşıma bastığım gün kendimce sessiz bir törenle bitirerek, defter kapatıp ondan sonraki aylarda sıkı bir gözden geçirdim. Artık paketlenip deniz aşırı gitmeye hazır. Bundan sonrasıysa, yazmanın dışında başka bir savaşımlı uğraş. Yazmaktan daha zor. Bastırmak amacıyla neler yapabileceğimi düşünürken 2001 yılının Eylül ayına girmişiz. 9 Eylül günü NTV'den canlı programda İzmir'in kurtuluşunu izledim ve gözlerim doldu. 5 yıl süresince İzmir Dokuz Eylül'deki fakülte dekanlığı görevim sırasında Atatürk heykeline çelenk koyduğumuz törenleri anımsadım. 10 Eylül Pazar günü 77 yaşına basan ve beni 1969'de evinde konuk eden 1998'de yitirdiğimiz Mr. Paul Rohrdanz'in eşi Sally Rohrdanz'e telefon ettim. Bol bol konuştuk, barış ortamında sohbet ettik. 10 Eylül Pazartesi evimin su tesisat işi için işçi çağırdım ve evi baştan sona elden geçirdik. Geriye kalan iş için Çarşamba 12 Eylül'e anlaştık. O gece deliksiz derin uyumuşum ve erkenden kalktım. Radyo ve TV'yi açmak aklıma gelmedi. Günlerden 11 Eylül 2001, sabahtan diğerleri gibi olağan birgün gibi gözüküyor. Bugün ABD'de atılan tarihin türüne bakarsanız 9/11. Acı bir rastlantı eseri 911 imdat telefonu. Kimse bu rakamlardan uyanmamış. Bir yıl önce 9/9/99 (dokuz eylül 1999) tarihinde hertarafta alarm zilleri çalmıştı. Bu kez tarih korkunç olaylara gebe. Filmlerde görseniz inanmazsınız. Akla hayale gelmeyecek şeyler olmak üzere. Sabahın saat 9'u öncesi ve sonrası New York'ta dünyanın en yüksek ikiz kulesi Dünya Ticaret Merkezi'ne ayrı ayrı iki intihar uçağı çarpıyor. Her biri 110 katlı DTM daha 1993'te bombalı saldırıya uğramış, sözde jetlerle korunan bir alan.

Ama herkes füze ya da savaş uçağı bekliyor, yolcu uçağı değil. Birkaç dakika sonra Washington'daki Pentagon binasına başka bir uçak diklemesine, yine bir intihar saldırısında bulunuyor. Dördüncü bir uçak belki de White House veya Capitol binasına saldırmadan, yolcular tarafından teroristlerin karga tulumba etkisiz hâle getirilmesi sonucu Pittsburgh açıklarında yere saplanıyor. Bir diğer söylenti de o zamana kadar yolcuların cep telefonları sayesinde bu uçağın Capitol'a saldırmaya hazırlandığını öğrenen Amerikan Hava Kuvvetleri'ne ait F-16'lar tarafından füze atışlarıyla yere zorunlu indirilmesi. Ama ilki daha olası. Dört uçaktaki yolcular diri diri yanarak intihar komandolarıyla birlikte

baştan sona ölüyor. Vücutlarından parçalar bile bulmak zor bir kaç kemik dışında; çok vahşice bir ölüm tarzı. Benim oğlanlarım Efe ve Göktürk, Alabama'da Montgomery'e komşu bir kent olan Selma'dan Dr. S...'nin oğulları olan arkadaşları Baran ve Ceren'le daha 3 ay önce turist olarak oradalardı. Masum insanlar ve çocuklar telef oldu, gitti bu korkunç saldırılarda. Tüm masum ölenlerin acısı bizim içimizde. Ölenlerin tüm yakınlarına baş sağlığı diliyorum. 500'e yakın yabancı da öldü. Toplam 3 bin civarında insan yokoldu deniyor.

Olayları ABD'de 11 Eylül sabahı ilk açtığım Türkçe TV çanak anteninden yayın yapan NTV kanalından alıyorum. Sears Kulesi'nde yangın çıkmış gibi sözler duyuyorum. Şikago mu New York mu derken CNN'e çevirip durumu anlıyorum. İkinci uçağın diğer kuleye ansızın saldırması inanılmaz bir olay. Sanki bir macera filmi çevriliyor ya da TV'de uçuş simülatörleri gösteriliyor. Ortalık tam cehennem. Uçakların dolu jet yakıtlarına dayanamayan iki bina da 2 saat içinde çöküp tarih oluyor. Ölü sayısı yerli ve yabancı 3 bin civarında kestirilirken zarar 100 milyar dolar çevresinde. Ayrıca ABD'de ekonomik etkinlikler, halktaki psikolojik moral çöküntüsü, en önemlisi belirsizlik ve güvensizlik nedeniyle sonraki günlerde dibi boyluyor. Hava limanları kapatılıyor, uçaklar havalanmıyor. Havadakiler yere zorunlu indiriliyor. Hava yolları on binlerce işçiyi çıkarmak zorunda kalıyor. İkiz kulelerde şubesi bulunan Hisse Senedi Merkezi (NY Stock Market) tarihinde ilk kez 1 hafta kapanıyor. Açıldıktan sonra müthiş düşük puanlarla seyrediyor.

Bu umulmadık terörist baskın ABD için 2400 ölü verdikleri Pearl Harbor baskınından daha korkunç oluyor. ABD adı belli olmayan düşmana Üçüncü Dünya Savaşını açtığını ilân ediyor. Ordu seferberliğe geçiyor. Her yerde sıkı aramalar ve kimlik denetimi son aşamada. Teröristlerin biyolojik ve kimyasal silâhlar kullanmayı plânladığından söz ediliyor. Artık adları ve sanları belli olan tümü Arap kökenli 19 teröristin özel uçuş dersleri dahil bu harekât için 200 bin dolar civarında para harcadıkları ortaya çıkarılıyor. Hedef ad belirleniyor: Hüsame bin Ladin. Afganistan'da gizleniyor. Başkan Bush öçlerini alacaklarını ve Ladin'i bulacaklarını TV'de defalarca bildiriyor. Amerikan ordusu usulca Afganistan'a girmeye ve baş katili bulmak için harekâta başlamaya hazır. Diğer, içinde çoğunluk müslüman halkın olduğu ülkelerle işbirliği zeminleri aranıyor. Bu kez Amerika için çok yeni bir durum. 2001 Kasım ayı ortasında kutsal Ramazan

ayı başlamadan önce bu işi bitirmeyi plânlıyorlar. Buraya kadar olanları herkes gazete ve TV'den izledi.

Milletin yakından izleyemediğiyse, ABD içinde kaynayan kazan ve halkın Orta Doğu kökenli olanlara nefreti. Fanatik Amerikalılardan bazısı çok ileri gidip bir kaç Hintli Sikh ve Pakistanlı dükkân sahiplerini öç almak için öldürdüler. Bir buçuk ay sonra kuzey Pakistan'da aşırı bir grup insan, Katolik kilisesini basıp kilisedekileri kundaklayıp yaktı. Kısasa kısas, ikisi de yanlış. Bizlere de ara sıra sordular, kimin tarafındansınız diye? Biz, bu aşırıların bizim ülkemizde de insan öldürdüklerini ve cinayet suçundan arandıklarını belirterek Türkiye olarak bu terör belâsına karşı olduğumuzu ve son 10 yılda genç, yaşlı, öğretmen, asker, çocuk ve masum 37 bin yurttaşımızı yitirdiğimizi anlattık. Bu insanları tavrımızla ve içten gelen başsağlığı dileklerimizle rahatlattık. Bunun bir cinayet işlemi olduğunu ve bu kişilerin İslâm dinini değil sadece kendilerini ve terörizmi temsil ettiklerini anlattık. Haçlı seferlerinin biteli 1000 yıl olduğunu anımsattık. Ancak, olayın bizim gibi bu ülkede oturan yabancı uyruklu bilimcilerin genel havasını sıkıntıya soktuğunu söylersek yanlış olmaz. ABD'de uyanan aşırı milliyetçilik öyle boyutlara ulaştı ki iş için açılan pozisyonlara başvuran yabancıların artık şansları yok deniyor. En azından bir yıl daha bu durumun süreceği kanaatindeyim. Ölenler arasında Türk vatandaşları da var deniyor. DTM ikiz kuleleri dünyanın her türlü insanını barındırıyordu. TV'ye çıkan Mısır asıllı ABD müftüsüne göre, olay sırasında en alt kattaki mescitte namaz kılan müslüman er kişiler de ölenler arasındaymış. Tüm bu olaylar olurken Amerikalılar tarih ve coğrafya bilgilerini neredeyse sıfır düzeyinden dünya ortalamasına getirmeye başladılar bile. Ortalama bir Amerikalı, değil NATO'lu dostu ve İncirlik Hava Üssü'ne ev sahipliği yapan Türkiye'nin ya da Taliban kurbanı Afganistan'ın yerini, Newyork gibi kendi ülkesinin belli başlı kentlerini haritada göstermekten acizmiş. Bu nedenle, Amerika gibi terörden yeni nasibini almış bir ülke, terörizmden çok çekmiş fakat Batı Avrupa'lı ülkeler tarafından sürekli kösteklenmiş bir Türkiye'nin gerçeklerini şimdi elbette daha iyi anlayacaktır.

Ancak yine Washington Post gibi tanınmış ve Yahudi lobisince destekli bir gazetede yazan, DTM ve Pentagon baskınının Türkler'in Kürtleri ezmesi için neden gösterilmemesi gerektiğini anlatan aşırı ukalâ bir gazeteciye, eski ABD'nin Ankara Büyükelçisi Mr. Mark Parris dahil, çok

kişiden tepki mektubu gitmiş. Bunun tam tersi de olup Türkiye'nin yıllarca çektiği terrörizm sıkıntılarını destekleyerek Avrupa'dan dert yanan, Türkiye'nin aşırı dinci ve bölücü gruplardan ne kadar maddî ve manevî zarara uğradığını vurgulayan araştırmacı gazeteciler de çıkmıyor değil.

Bunlardan birisi Philadelphia'daki Foreign Policy Search Institute'da kıdemli onur üyesi olan Dr. Michael Radu. Yazısı e-posta aracılığıyla bize ağdan ulaştı. The Turkish Times'ın 1 Ekim 2001 sayısında da yer aldı. Bu yazısında, Türk Kara Harp Akademisi'nden mezun ve Atatürk hayranı Pakistan Devlet Başkanı General Müşerref'in mesleğinde Atatürk'ü örnek aldığını söylemesi, dünya basın ve TV kuruluşlarında geniş yankılar yaptı.

Uzun sözün kısası, ABD halkı dünyanın gerçeklerini ve dinler arasındaki farkları yeni yeni anlamaya başladı. Genelde dinde ve her konuda kendi üstünlüklerine inandırılarak dünyadan neredeyse kopmuşlar. Bir büyüklük kompleksine girmişler ki din dahil tüm her alanda en iyisinin ve en kusursuzun onlarda olduğuna kendilerini inandırmışlar. Geçen gün TV'de bir haberci, "Bu savaşta galip gelmek için biz bu ekzotik ülkeleri ve acayip dilleri nasıl öğreneceğiz?" demez mi? Sanki onlar değişik bir gezegende yaşıyorlar. Bu yüzden, sanki diğer gezegenlerden kendi gezegenlerine artık yeni gezginlerin göç etmelerini istemiyorlar, güvenlik nedenlerini öne sürerek. "Artık Amerika eskisi gibi olamaz, bu ülkede özgürlük güvenlik nedeniyle %50 oranında sınırlandı." diyen devlet görevlilerine TV'de her gün rastlanıyor.

ABD'de yaşayan 500 bin Türk asıllı insan var. Bunların hepsi ABD vatandaşı değil. DTM'de ölenler arasında en üst katta kafeterya ve bir foto stüdyosu işleten Türkler dahil şimdilik 131 kişinin kayıp olduğu Washington'da basılan Türk Amerikan Dernekleri yayın organı olan 'The Turkish Times' da çıktı. Ama 2002'de yayınlanan son listelerde hiç bir Türk soyadına doğrusu ben rastlamadım. Demek ki Türk soyundan olanlar o gün ya işe geç kaldıkları için kurtuldular, ya da başka bir numara döndü. Doğrudan bağlandığımız NTV'de o gün DTM'deki işine otobüsün ağır gitmesi yüzünden geç kalan ve canını kurtaran genç Türk'ü hepimiz gördük. Adam korkudan mosmor olmuş, ne diyeceğini şaşırmıştı. Türkler arasında pek yaygın olmayan işe zamanında varmanın, her zaman geçerli akçe olmadığı belliydi. Alabama eyaletinde bize 1.5 saat araba uzaklığındaki Birmingham'de oturan hem ODTÜ'den ve hem de Texas A&M'den meslektaşım Murat Tanık, 2000 güzünden 2001 yazına kadar

ikiz kulelerin 85'inci katındaki bir büroda çalışmıştı. Bana, "İlk uçak bizim kattan girmiş ve eğer ben hâlâ orada çalışıyor olsaydım, hayata çoktan veda etmiştim. Çünkü, ben işe 1 saat erken başlardım. Bizim bürodan ölen olmamış, çünkü orada mesai 9:30'da başlar." diyerek yüreklerimizi hoplattı. Projeyi erken bitirip Birmingham'e bir mevsim erken dönmesini ve dolayısıyla ölümden kurtulmasını Java bilgisayar programlama dili sayesinde işlerinin çabuk bitmesine bağlıyor. "Bazen bir işi uzatmamakta ve bitince başka bir işe hemen geçmekte keramet var." diyor ve devam ediyor: "Beni o gün cep telefonumdan Ankara'daki kızkardeşim aradı ve halen New York'ta bulunduğumu sandığından 'Kaç kurtul!' dedi."

Benzer bir olay DTM'de çalışan bir Türk kızının hayatının kurtulmasına neden olmuş. Yine Murat'ın anlattığına göre, Türkiye'de olayı TV'den anında öğrenen bir anne cep telefonundan, New York'ta DTM'de çalışan kızını arıyor ve uçağın binalarına çarptığını haber veriyor. Kızıysa, annesine bir sarsıntı duyduklarını, ama bunu deprem sandıklarını söylüyor. Ayrıca, "Yerinizden oynamayın ve panik yapmayın!" şeklinde çağrıda bulundukları ve ABD'de kurallara her zaman harfiyen uydukları için olayı pek önemsememişler. Annesi korkunç haberi verince ve uçağın binaya geçirdiğini bildirince, kızı çılgınlar gibi her şeyini bırakıp 60'ıncı katlardan bir yerden aşağıya can havliyle koşarak inip canını kurtarıyor. Ona inanmayıp kaçmayanlar yok olmuşlar. Yine 100'üncü katlardan merdivenleri kullanarak 1 saat süren bir kaçış sonrasında toz duman içinde canını kurtaran toz-kadın'ın (dust-lady) öyküsünü TV'de izlemişsinizdir.

Bu olaydan tam 1 yıl sonra 11 Eylül 2002'de yapılan katıldığım yerel ve TV'de izlediğim ulusal törenler çok dokunaklı oldu. Kimi gerçekleri 1 yıl sonra duyduk. 11 Eylül 2001'de Amerikan Havacılık Merkezi'nin emri üzerine Kuzey Amerika'da o sırada uçuş yapan, dile kolay değil, içinde Baba Bush'un da bulunduğu bir yolcu uçağı dahil 450 adet sivil veya askerî uçak, 1 saat içinde yere inmek zorunda kalıyor. Kimileri boş alan kalmadığından Alaska'ya bile zorunlu iniş yaptırılıyorlar. 1941'deki Pearl Harbor baskınından sonra ilk kez böyle bir olay yineleniyordu. Bunlar arasında o gece İran'dan ABD'ye inmek üzere olan bir uçağın içinde yer alan İranlı arkadaşımız Sami Ş...' de varmış. Alaska'daki buzul bir meydana inince neredeyse küçük dilini yutan Sami, otelde Delta Havayolları tarafından konuk edildiğini ve diğer İranlılarla birlikte rahat bir kaç gece

geçirdiklerini söyledi. Böylece Alaska'yı bedavadan ve kısa yoldan gördüğünü ekledi.

Aynı gün radyodaki soru-yanıt türünde yapılan söyleşilerde, Florida'dan 30 yaşlarında bir Amerikalı dinleyici, Afganistan'daki hava saldırıları sırasında ölen 3 bin masum sivil halktan neden hiç sözedilmediğini ve Amerika'nın o bitik ülkeyi bombalama yerine neden Gandi gibi şiddete başvurmadan eğitim ve medeniyet yoluyla yardımda bulunmadığını sorunca, konuşmacı irkildi. Bir devlet görevlisi olan programdaki bu kişinin yanıtı, ABD'nin özgürlüklerinin dünyamızda yok edilmek istendiği biçiminde oldu.

Görgü tanıklarının anlattığına göre olay sonrasında yapılan aramalar ve temizlik sırasında yerlerde binlerce kırık dökük topuklu kadın ayakkabısına rastlanması olayın korkunç boyutlarda bir kaçış maratonuna dönüştüğünü ve topuklu iş kadınlarının yalınayak kaçışı başarmaya çalıştıklarını anlatıyor. İkinci derecede önemli ama yokolan sanat eserleri arasında eşi olmayan resim ve heykellerle ender sanat yapıtlarının olduğu açıklanıyor. Toplam maddî zarar 150 milyar dolar olarak saptanıyor. Bu rakam, dünyada birçok ülkenin yıllık bütçesinden daha yüksek. Terör sanki king-size hamburger gibi, yani dev-boyutlu...

Ayrıca bunun bir rastlantı olduğunu savunan (!) Arap teröristlere ait Detroit'te yapılan bir aramada bulunan belgeler ve haritalar arasında arasında bizim İncirlik Hava Üssü'nün de bombalanacağı ortaya çıkıyor. Dünya kaynıyor ve yeni bir dünya savaşı çıktı deniyor. Düşmanın yeri yurdu tam belli değil, ABD'nin karşısında düzenli ordular yok bu kez. ABD içinde ticaret etkinlikleri oldukça geriliyor. ABD'de, günlük alışverişin tüm ekonominin üçte ikisini oluşturduğunu anımsarsak düşünün artık gerisini. Bu olgu, Türkiye gibi zaten ekonomikman tuş olmuş ülkelerde elbette daha ağır etkisini gösteriyor. Türkiye'nin 1945'den bu yana en zor ekonomik koşullar içinde olduğu söyleniyor. The Turkish Times'ın Ekim sayısında, Menekşe Yücel adlı yazar Ankara Mektubu adlı öyküsünde şöyle yazmış: "Kuğulu Park'ta buluyorum kendimi. Ankaralılar çok iyi bilir. N'aparsak yapalım sadık bir sevgili gibi, nikâhlı gibi bizi terk etmeyen kuğular yine orada... Banklara atıyorum kendimi. Yanı başımda kızlı erkekli bir grup. Okul asılmış galiba. Eteklerin yukarıda kıvrılmasından, oğlanların acemi çapkın bakışlarından anlıyorum, orta öğretimdeler. 'Olum' diyor bir tanesi, 'bi umudumuz Amerika vardı la o da bitti. Şimdi nah gireriz

sınırdan içeri...' Benim yurdumun pırıl pırıl çocukları umudu daha ortaokuldayken Amerika'ya bağlamış. İki kulenin yıkılması koca bir neslin umut kapısının anahtarının içerde kalması mı olacak?"

Türkiye'nin genç beyinlerinin geleceklerini kendi ülkelerinde görmemeleri olacak şey değil. Bırakın benim gibi emekliliğini almış ve yurda 25 yıldan fazla hizmet verip Amerika'dan her seferinde vatana geri dönmüşleri, daha körpecik yaştaki gençlerde Amerika'ya kapağı atma dürtüsü ağır basıyor. Gezegen Amerika vazgeçilmez tutku olmuş...

Bu olgu son derece üzücü ve bir ülkenin geleceği açısından tehlikeli bir manzara. Bu savaşta ne olacağını şimdiden kestirmek zor. Şurası açık ki savaş Orta Asya'da bir yerlerde olacak ve olayların merkezinde Türkiye, Afganistan'a sınır komşusu olmasa da önemli bir yer tutacak. Umudum ülkemin bu yeni savaşta geçen Körfez Savaşı'nda olanın tersine ekonomik yaralar almadan akıllı ve hesaplı çıkması. Özal'ın eski bir hesabına göre, sözde bir koyup üç alamadığımız son savaştaki hataları ve karşılıksız saf, dostane tavırları sergilemememiz gerekir. Bu bir hesap ve alışveriş konusudur. Türkiye'nin, tarihine yakışır onurlu bir biçimde bu yeni mücadeleden alnının akıyla ve halkının çıkarına çıkacağına inancım var. Tanrıdan bu felâketin, tümden yeni bir dünya savaşına yol açmamasını diliyorum. Türk kanalı Samanyolu TV'de 2001'de bir psikolog, "Savaşlara yaşlılar karar veriyor, ama sonunda gençler ölüyor." demişti. ABD'de ve Avrupa'da savaşa hayır sloganlı büyük gösteri yürüyüşleri yapılıyor. İnsanlık yeni bir dünya savaşı istemiyor, fakat terörizme karşı birlikte devinmeyi diliyor ve merakla bekliyor.

Sonuçlar bu okuta yetişir mi? Evet, ama zaten bu okutun ana konusu da değildi. Benim penceremden geçtiği gibi olayı aktardım, Amerika içindeki yansımalarıyla. Şurası bir gerçek ki savaşı 55 yıldır Avrupa, Kore, Vietnam, Nikaragua, Panama, Hürmüz Körfezi, Irak, Bosna, Kosova ve Yugoslavya gibi sınırları dışında karşılamış bir Amerika bu kez gafil avlandı. Nihayet kendi sofrasında terörizmi ağırlamanın acısını tattı. Maddî ve özellikle manevî açılardan hazırlıksızlığının bedelini ağır ödedi. Biyolojik silâhlardan da korkuyla bahsediliyor. Korku saçan şarbon mikroplu mektuplar birkaç kişinin ölümüne neden olmaktan başka senatoyu bile kapattı. Bu olay sonucu ABD sanki kabuk değiştirdi. Olayların olduğu 11 Eylül 2001 tarihinden bu yana geçen zaman zarfında tarih ve coğrafya okutları yeniden basıma gönderildi. Sözde, halkın yüzde doksan dokuzunun

olaylar öncesi yerini bile haritada göstermekten aciz olduğu Afganistan, Pakistan Tacikistan, Özbekistan ve Kazakistan okutlara konmuş. Bu arada Osmanlı İmparatorluğu ve TC'den artık azıcık doğru dürüst söz ederler mi diye düşünüyorum. Tüm sosyal içerikli okutlar, yıllar boyunca gelenekler gereği sözde bilimsel katolik ve ortodoks papazların dinsel öç etkisiyle yazıldığından, müslüman Türklerin tü-kaka yaratıklar olduğuna ve Ermenilerle Rumlara eziyet için tarih sahnesinde yer aldıklarına oğlumun lise tarih okutu dahil bir çok eğitim araçlarında üzülerek tanık oldum.

'Ground Zero' dedikleri sıfır zemindeki ikiz kulenin kalıntılarının olduğu alanda foto sanatçıları hummalı biçimde her gün kameralarıyla bu tarihî anı, rengin iflâs ettiği gri bir boşlukta ve özellikle siyah beyaz renkte resimlemekteler. Foto sanatçısı cesur meslektaşlarını hiç çökmeyecek sandıkları ikiz kuleler yıkılırken yitiren ve onun taş yığınlarının altından çıkan makinesinden son çektiği resimlerle avunan birkaç hüzünlü insan radyodaki söyleşide her gün yaşadıklarını anlatırken, ikiz kulelerden ve yiten canlardan acı içinde söz ettiler. Üstelik, son geride kalan ve bir türlü yıkılamayan ikiz kulelerin iskeletlerini yere indirmek için, on binlerce beygir gücünde bir motorun işin hakkından gelemediğinden işin ertesi güne bırakıldığından söz ettiler. 110 katlık o iki dev yapının, 2 saat içinde nasıl kıvrılıp bükülerek diz çöktüğüne bilimsel olarak akıl erdiremediklerini belirttiler. 'Görsel aritmetik' kurallarını kullanarak, geriye kalan bir parça enkaz iskeleti deviremeyen insanoğlunun, nasıl da ikiz dev yapıyı ikiz uçaklarla dize getirdiğinin rakamlarla açıklanmasının oldukça güç olduğunu anlatmaya çalıştılar. Bu yüzden, on binlerce tonluk enkazın altından kaybolan kişilerden, büyük çoğunluğunun sadece küllerinin ve onların da rüzgârda uçtuğu varsayılırsa, hiçbir izlerinin kalmayacağını söylemekle yetindiler. Bu akıl almaz vahşet projesinin boyutlarının, normal düşünen bir insanın algılama sınırları dışına çıktığını belirttiler. Olayın inanılmazlığının, ikiz kulenin dev boyutlardaki statik ve dinamik yapı mühendisliğinin konusu olan güçleriyle kanıtlandığını söylediler.

Madalyonun öteki yüzündeyse, Afganistan'daki Taliban terör kamplarında olup bitenler buradaki bulvar gazetelerinin dilinden düşmedi. Kamptan çok güç koşullarda kaçmayı başaran çocuk yaşta eski bir Afganlı Taliban savaşçısının anlattığına göre, o ve arkadaşlarını dinsel eğitim gördükleri tekkeden birgün güçlü diye alıp sorgusuz sualsiz bu kamplara

getirmişler. Dev gibi uzun boylu Hüsame bin Ladin'i birgün teftişe geldiğinde görmüş, ama sürekli yer değiştirdiği için onun nerede olduğunu kimse bilmezmiş. Arkadaşı hastalıktan zayıf düşmüş ve ona köpek gibi davranmışlar. Birgün aç bırakıldığından yiyecek çalarken yakalanan has arkadaşını gözünün önünde vurmuşlar. Bizimki de kendi ayağını uyduruk bükerek önce bir hastaneye yatmış, sonra Pakistan'a kaçmayı başarmış. Bu eski çocuk militanın dediğine göre, sonbaharda Amerika'da kan gölü olacağını Temmuz ayından beri bu terör kamplarında duymayan kalmamış. O aynı Amerika, Afganistan'a Ruslar'ı kapı dışarı etmek için hava alanları inşa etmişti. Şimdi Amerikan Hava Kuvvetleri kendi yaptıkları ama Taliban'a ait hava alanlarını bombalamak zorunda kaldı. Kendi gibi tüm çocuk savaşçıların aç ve susuz birer köle gibi, Amerikan düşmanlığıyla her gün beyinlerinin yıkandığını söylüyor. Ayrıca, Amerikan vatandaşı genç bir Taliban olan John Walker Lindh, Mezar-ı Şerif'teki baskından sonra yaralı esir alınmaz mı? Ailesinden, "Tıp eğitimi yapacağım." diye ayrılmış. Hüsame'yi görmüş ve ona katılmış. Her hâlde sakladığı çok sırları vardır. En sonunda 20 yıl hapis cezası aldı. Sonra affedildi, şimdilerde Amerika'daki iş dünyasında bir yıldız !

Futbol sahasında bir kadının tüfekle öldürüldüğü sahneyi TV'de izleyerek, kadınların değerlerinin bir sokak köpeğinden daha aşağıda olduğunu, çünkü hayvanların en azından beslenebildiklerini duyduk. Tanrı aşkına, tüm bunların herhangi bir dinle, hele hele 7'nci yüzyılda kız bebeklerini kızgın Arabistan çöllerinde diri diri gömen akılsızlığı ve cehaleti yok etmek için imdada yetişen İslâmiyet'le ne ilgisi olabilir?

Afganistan'da olanlar yine bende bir çağrışım yaptı. Afganistan'da bulunmadım, ama çok sevimli ve leziz yemekleri olan bir Afgan lokantasında bulundum. Çok güzel bir anım da var. Yıl 1999, aylardan Aralık. Soğuk ve kasvetli bir kış günü uluslarası bir konferans için gittiğim ABD'nin başkenti Washington D.C.'de, konferans daha başlamadan önce İranlı Tacî adında, Boca Raton'daki Florida Atlantic Üniversitesi'nden gelen ve eski İran Şahı Rıza Pehlevî gibi havasından geçilmeyen aşırı gururlu bir meslektaşla halk tipi bir Afgan lokantasına gitmeye karar verdik. Başka bir Afgan lokantası daha varmış ama orası hem çok pahalıymış, hem de garsonları yemekleri çok geç getiriyormuş. Hatta, bir ara bir Yunan lokantası lâfı edildi, ama biraz değişiklik aradığımız için oradan da vazgeçtik. Afgan lokantası kolay bulundu, zira otelden 10

dakika uzaktaydı. Ramazan sonu gibi, akşam yemeğinde herkes oruç bozmakla meşguldü. Müşterilerden, ailece oruç bozmaya gelmiş Pakistanlılar, Araplar ve diğerlerini seçebiliyordum. Restoran halk işi, bizim kuru fasulyecilere benziyordu. Öksüz doyuran türden kocaman bir şiş kebap ve pilâvdan oluşan sipariş sadece 6$ tuttu. O zamanlar Afganistan'da Taliban var, ama kimse ne olup bittiğinin pek farkında değil. Sadece arada sırada kulağımıza kadınlarla ilgili vahşet haberleri geliyor. Daha şu Buda tapınakları patlatılmamış ve terör olayları başlamamış. El-Kaide'den filân eser yok. Bin Ladin'in Afgan ilişkisi de ortalıkta bilinmiyor. İki gece üstüste bu lokantaya gittim. Lokantanın duvarlarında Afganlarla tüm müslümanları ve kadınların iffetini savunmaya dair bir gösteriye çağıran Arapça ve İngilizce bir ilân bile gördüğümü anımsıyorum. Bir defasında kuzu şiş, diğerindeyse piliç şiş yedim. Çok hoşnut kaldım. Yediklerimiz, İran ve Türk mutfağının aynısıydı.

İkinci gece Afgan lokantasına tek başına gittim. Beni oraya götürense, otelin Habeş şöförü Bilâl'di. Ona Habeşistan'dan mı diye sorduğumda donup kaldı, nasıl ilk defasında doğru bildiğimi merak edercesine. Çünkü Amerikalılar Habeşistan'ın değil nerede olduğunu, bu isimde bir ülkenin olduğunu bile bilmezlermiş. Ben kendisine Amerikalı değil, Türk olduğumu söyleyince vatandaşını görmüş gibi seviniyor. Hepimizin aynı dinden kardeş olduğumuzu söylüyor. Amerikalıların her şeyi zamana göre dakik ayarlayıp yaptığını ve bunun Allahın sözüne uygun olmadığını, çünkü herşeyin Allahtan geldiğini, ancak Allah isterse ve izin verirse Amerikalılar'ın o dakik buluşmalarının gerçek olacağını felsefî biçimde bana anlatıyor. Bazen işine geç kaldığında Amerikalı patronuna bu sözlerle kendini savunduğunu söyleyen ve bu lâfı üzerine benim kahkahalarıma kulak vermek zorunda kalan sevimli Habeşli Bilâl'in şimdiki işinde geleceğini bu kafayla giderse pek sağlam görmedim. Bu, üç çocuğunu doyurmak için aynı anda çalıştığı üçüncü işiymiş. Zaten son derece kozmopolit bir belde olan Amerikan başkentinde, pek çok yabancılar geçim derdi için cirit atıyor.

Neyse gelelim ikinci geceye, yemeğimi yiyorum ve kalkıp ödemeyi yapıp çıkıyorum. Otele dönüyorum. Bir bakıyorum ki cebimde cüzdanım yok. Kroke durumda Bilâl'e beni Afgan lokantasına geri götürmesini rica ediyorum. Endişeyle geri dönüyoruz. İlk fırsatta bana hizmet eden garsonu görüyorum. Ona cüzdanımı soruyorum. Kaybolursa yandım, gitti.

Her şeyim onun içinde. Garson Muhammed, bana cüzdanımı daha sormadan geri veriyor. Her şey içinde duruyor. Otururken sandalyeden düşmüş, meğer beni bekliyormuş. Ona o gece ödediğim 6$ yemek parası kadar bir bahşiş veriyorum. Çok hoşnut kalıyor. Türkiye'den olduğumu duyunca daha bir seviniyor. Sevimli İngilizcesi'yle, "Hepimiz müslüman kardeşiz, Ramazan günde doğruluktan ayrılmam." diyor ve sağ elimi iki eliyle dostane sıkıyor. Bu genç Afganlı'yı ve iyiliğini unutmam mümkün mü? Bu saf çocuk hiç kötü olabilir mi? Muhammed'e parlak bir gelecek dileyerek ona şükranlarımı sunup leziz yemekli nefis insanlık örnekleriyle Washington'daki Afgan toprağından ayrılıp otelin şöförü Bilâl'le Holiday Inn'e dönüyorum.

Bu okutu bitirmek istediğim hâlde o beni bırakmıyor. Her gün yeni bir ilginç konu aklıma girip takılıyor ve beni de yazsana diyor! Yine konferans için gittiğim son bir iş gezisinde San Francisco'yu 1979'dan sonra 22 yıl arayla tekrar ziyaret ettim. Berkeley ve Stanford Üniversitesi'ne uğradım. Yukardakine benzer aklımın başından gittiği başka bir olay da bir yıl sonra Stanford Üniversitesi hatıra eşya merkezinde başıma geldi. Alışveriş yaptım ve çıktım. Daha sonra gözlüğümün kılıfını unuttuğumu anladım. Ben nerede olursa olsun ya gözlük ya da kabını unuturum, ama hiç üşenmez döner ararım. Adam sen de on kuruşluk şey için dönülür mü? Evet, hem de nasıl. Döndüm, hemen beni tanıdılar ve "Önemli bir şey kaybettiniz mi?" diye sorarak törenle yöneticiye gönderdiler. Ben de içimden, "Ne değerli gözlük kabıymış yahu, bu Amerikalılar da bir tuhaf!" diyorum. Kadın bana önce eski püskü kabı veriyor. Tam arkamı döneceğim, elime yeni aldığım Sprint cep telefonumu uzatmaz mı? Ödül kazanmış gibi seviniyorum. Onbin dolarlık korsan telefon faturası bile gelebilirdi ay sonunda, belli mi olur? İşte ben aynı anda 10 tane şey düşündüğüm için böyleyim. Aklım delişmen ve uçarı. Bilgisayar bile 10 adet programı süreçlerken çöküveriyor. İyi ki her gittiğim yerde aklımı bırakıp gelmiyorum!

Stanford'da ilgimi çeken olgu, %80'nine yakın öğrencinin Japon ve Çinli başta olmak üzere uzak doğulu ve Hintli kökenli olmasıydı. Ayrıca Hispanik kökenli yerli halktan çok sayıda öğrenciye rastladım. 11 Eylül 2001 terrörist saldırısından önce, San Francisco depremi ve yangınını anlatan bir romanı, onu radyoda âmâlara okuyan sanatçıdan dinliyordum. 1905'de kenti yerle bir eden o korkunç deprem arkası gelen yangındaki

insan manzaralarını anlatan bu okutun yazılması sırasında bazı ilginç anılar yakaladım. Unutamadığım bir tanesi, yaşamının geri kalan kısmını tekerlekli sandalyede geçirmeye zorunlu bir sakatın, depremde elindeki cüzdanını ve değerli eşyasını kapıp gitmek isteyen bir eşkiyanın arkasından mucize sonucu birden ayaklanıp koşarak onu asasıyla yere devirmesi ve hayretten şaşıp başı dönen hırsızın hakkından yumruklarıyla gelmesiydi. Yazarın sözettiği insanüstü ve inanılmaz başka bir olay da, yine yatalak kanserli bir hastanın depremde yaralanan karısını hastaneye taşımak için yatağından kalkıp saatlerce ayakta onu taşıması ve aldığı güçle vücut sağlığına kavuşmasıydı. İnsanoğlu en güç zamanlarda bile mucizeler yaratabiliyor. Bu romanı radyoda dinledikten birgün sonra Dünya Ticaret Merkezi intihar uçaklarının çarpması sonucunda yok oldu. Bu olayda da mucizevî olayların olduğunu duyduk ve duymaya devam edeceğiz. 2002 yılının son aylarında bilimsel bir konferans için gittiğim California eyaletinin Los Angeles bölgesinde yer alan New Port Beach kentinde bindiğim taksinin sahibi Afgan çıkınca dayanamayıp acar gazeteci gibi soruyorum: "Bin Ladin sağ mı?" Belli ki daha önce sormuşlar, "Evet sağ ama öteki dünyada" diyerek uyduruyor.

ABD'nin 2000'de olgun izleyiciler için yayınlanan komedi unsurlu gece programlarından birinde, program spikeri Yahudi asıllı Howard Stern, bir türlü sütyenini çıkarmayan şarkıcı kıza sesleniyor: "Sana 100 milyon Türk doları vereyim de dediğimi yap!" Kız kendinden emin, "Olmaz, istemem!" diyor. Programa katılanlar gevrek gevrek gülüyorlar. Bense yerin dibine geçiyorum, çünkü Türk Lirası ayaklar altında bir güldürü konusu, hem de belden yukarı! Gizli lobiler bizle uğraşıyorlar. Askerî çıkarları ya da işleri düşünce de, "Biz eski dostuz!" diyorlar. Çifte standartın en şahane örneklerini ABD'de bulabilirsiniz. Amerikalı bebekler ana kucağından, "Başarıya giden her yol geçerlidir!" diyen İtalyan Machiavelli'nin ilkeleriyle büyüyorlar... 2005 yılına geldiğimizde, ABD yirmibirinci yüzyıla girdikten sonraki 5 yılda adeta gökten düşen beklenmedik olaylardan sonra epey çalkantılı günler geçirdi. Acaba halk ne der? Yılların yansımasını bugün ABD'nin herhangi bir kent ve bölge gazetesindeki editör'e mektuplar sütunlarında bulmak olası.

Cebir Dersleri Matematiğin Ötesindedir (5 Aralık 2004)
Yazan: Emma Russel Green, Troy
Cebir dersini yaşam için gereksiz olduğunu geçenlerde yazan Bill Thrasher'la kendimi tam bir anlaşmazlık içinde buluyorum. Bir çok yıllar önce Sidney Lanier Lisesindeki Cebir öğretmeni Bayan Sadie Lide bize tersini öğretti. Gençliğin umursamazlığı içinde biz de Cebir dersinin gerekliliğini sürekli sorgulardık, bitmek bilmeyen eşitlikler arasında boğulurken. Dr. Lide bize Cebir bilgisinin gereği olan en ince ayrıntılı dikkatin, yüzleşeceğimiz bir çok karışık sorunları çözmede bizi önceden yaşama hazırlayacağını vurguladı. Onda Cebir dersini tümümüz için anlamlı kılan bir bilgelik ve ufuk (vizyon) vardı.

Başkan'ın Ulusu Birleştirmek İçin Şansı Var (5 Aralık 2004)
Yazan: Arthur Harman, Montgomery
Başkan şunları yaparak ulusumuzu birleştirebilir:
☺Ülkemizin en zenginlerine tanıdığı gelir vergisi kesintisini iptal etmeli,
☺Savaş bitkini Irak'taki petrole kavuşmak ve ihalesiz sözleşmeler kapmak için onu ön sıradan tezgâhlayan leş kargalarının temsicilerine yönetimde yol vermeli,
☺Gücünü ve yetkisini kullanarak, eğitimde geride okumamış çocuk kalmamalı,
☺Wolfowitz'den kaynaklanan tehlikeli 'karşılıksız saldırı felsefesini' terkederek bilinmeyen çokluktaki masum insanların yaralanma ve ölümlerine engel olmalı,
☺Atalarımızın din özgürlüğü içinde lâik cumhuriyet ilkelerine belirli bir dini kayırmadan veya hiç biri dine ait olmayanları horgörmeden saygı göstermeli,
☺Beklenmedik ölümlere neden olan ölümcül hastalıklarla çözüm bulmak için araştırma yapan kamu görevlilerinin üstündeki akılsız baskıları kaldırmalı,
☺Bir zamanlar dinlerin dünyayı yönettiği bir devrin adının 'Karanlık Çağlar' olduğunu unutmamalı,
Yoksa, onun yönetimi bu ulusun geçmişinde en kötülerinden biri olarak tarihe geçecektir. Bu ulusu söz verdiği gibi birleştirebilir ve umarım bunu başaracaktır.

Propaganda Çarkı Karşılıklı Anlayışı Yokediyor (2 Haziran 2005)
Yazan : Beth Reid-Grigsby, Montgomery
Bu ülkeyi Cumhuriyetçi propaganda makinasının insanlık dışı güç ve kontrol tutkusundan kurtarmak için temelden bir reforma gerek vardır... Örnek verilirse, 25 Mayıs'taki tüm haber organlarında Bush'un elindeki bebekle embryo-hücre araştırmacılarına karşı açtığı propaganda savaşında çevresindeki yapay bebeklerle çekilmiş boy boy resimleri vardı. Sanki o bebekleri pek dert ediniyormuş gibi? Lütfen insaf edin. Kimse bilmiyor mu artık insan embryosu tohumlanmadan bebek olmaz? O zaman her aybaşını gören kadın, tohumlanmamış embryo ve vücut parçasını dışarıya boşaltarak her ay yasa dışı mı oluyor? Lütfen kendinize gelin. Ne zaman biri, Başkan'ın bizim Irak'taki hareketlerimiz sonucu ölen veya parçalanan minik bir Iraklı bebeği elinde tuttuğu anda hıçkıran analarının yanında resimleyecek? Şimdi bunlar acı gerçekken, bizim yönetimin güç açlığı yüzünden bu ülkede karşılıklı anlayışı (empati) artık öldü mü?

Irak'ta Dinsel Özgürlük Şart Koşun (3 Haziran 2005)
Yazan: Terry Linch, Montgomery

ABD'nin, resmî dini İslâm olan bir devletten kazancı nedir? Bu ilân edilir edilmez, din özgürlüğü pencereden uçar gider. O zaman İncil yakılırsa övgü, Kuran yakılırsa ölüm cezası mı? ABD'de din özgürlüğü vardır. Demek ki yukardaki her iki hareketten dolayı insanlar hapse atılamaz. O zaman Irak'ta İslâmiyete aykırı lâf eden yahudi veya hristiyanların boynu mu kesilecektir?

ABD böyle bir ülkenin halkını neden desteklemeye devam ediyor, eğer Irak anayasasında din özgürlüğü ve lâiklik maddesi geçmezse? ABD derhal Irak'tan çekilmelidir, eğer lâiklik maddesi anayasada yer almazsa. (Yazarın Notu: ABD'nin petrol müttefiki Suudi Arabistan'ın resmî dini neymiş?)

Belki Daha Fazla Lâiklik Gerek (3 Haziran 2005)
Yazan: Dan Miles, Orange Beach

26 Mayıs tarihli mektubunda, Frank Hardy der ki: "Orta Doğu'da daha çok Hristiyanlık ister. Orada Hristiyanlık az olduğundan, mevcut kaos sürmekte." Ben bu fikirleri paylaşmıyorum. Belki de Orta Doğu'da gereksinim olan sağlıklı dozda bir lâiklik olmalı.

Norveç ve İsveç resmen hristiyan fakat uygulamada herhangi bir batı ülkesinden daha lâik. Bizim ülkemizle karşılaştırıldığında, kiliseye giden halkın tüm nüfusa oranı: ABD(%55), Norveç(%13), İsveç(%11). Tanrısız veya dinsizlerin oranı da şöyle: ABD(%10), Norveç(%24), İsveç(%35) Amerikalıların %66'sı mutlak Tanrı inancına sahipken, İskandinavya'da oran %12'yle %18'dir.

Peki bakalım, Hristiyanlık ateşinin bu ülkelerde sönük olması insan koşullarını nasıl etkilemiş: 100 bin kişi başına cinayetler ABD'de 6.1, İsveç'te 1.3, Norveç'te 0.97. Birleşmiş Milletler geçenlerde dünyanın yaşam kalitesi bakımından en önde gelen ülkelerini sıraladı: 1) Norveç, 2) İsveç, 6) ABD. Uluslararası Saydamlık Programı en az yolsuzluk yapılan ülkeleri sıraladı: 3) İsveç, 9) Norveç, 17) ABD. Ayrıca Rwanda'nın Afrika'nın en hristiyan ülkesi olduğu çıktı (%65 Roman Katolik, %9 Protestan). Halbuki Rwanda dünyanın en savaştan bitmiş ülkesi, 1994'ten bu yana halkının %25'i ölmüş veya terketmiş.

Fransa ve Hollanda'dan A. B. Anayasasına Ret Oyu (4 Haziran 2005)
Yazan: Çetin Kargın, Ankara, Türkiye

Montgomery Advertiser'ın 'Overheard (Kulaktan Duyduk)' İnciler Sütunundan: Fransa ve Hollanda'nın Avrupa Birliği anayasasına ret oyu vermesi üzerine, Ekim 2005'de üyelik toplantılarına hazırlanan Türkiye'den Çetin Kargın şunları demiş: "Bizim tüm gücümüzle girmek için uğraştığımız bir konuda, Avrupalı bizim başarmaya çalıştığımızı kendileri reddetmiş!" Kargın inci dökmüş.

Sistem Aşırı Kolaylıkla Kötüye Kullanıldı (8 Haziran 2005)
Yazan: Joseph King, Montgomery

Yönetimin seks suçlularına Viagra ilâcını sağlamasından son derece sarsıldım. Onların bu ilâca ne gereksinmeleri var ki? Emekli Sandığı (Social Security) kurumunun işte sorunu budur. Biz sıkı çalışan özverili Amerikalıların paralarının kesildiği emeklilik fonundan ilgisiz bir çok program desteklenmiştir.

Diyelim yaşamında sandığa bir kuruş ödememiş bir vatandaş bunalım geçiriyor, hemen bir avukat tutup işsizlik sigortası almaya başlıyor. Eğer işi olsaydı, bunalım geçirmezdi. Ben herhalde bu yüzden sürekli para koyduğum sandıktan hiç bir şey alamadan göçüp gideceğim.

ABD aynı zamanda bir Disneyland yani Disney ülkesi. Filmlerinden tutun eğlence parklarına kadar Miki Fare'siz veya Bambi Ceylân'sız bir Amerika hayal edilemez. Disney soyadı, 1945 Normandiya çıkartmasının yapıldığı sahillerin hemen 10 mil kuzeyindeki bir Fransız köyü olan Isigny-sur-la-mer'den geliyor. Bu köyün ataları 10 asır önce İngiltere'ye, 1800'lerde Amerika'ya göç etmişler. D'isigny soyadı yerine daha kolayı olan Disney denmiş. Herkesin bugünlerde elli ve yüz dolar verek izlediği bu harika gösterilerin yaratıcısı Walt Disney'i yaşamını okudunuz mu? Sürekli borç batağında yüzen ama durmaz hayaliyle ve "Kalite kazanır" inadıyla lise diploması bile olmayan ama Oscar ödüllü yaşam yorgunu kişinin destanını okumak şart. Onu tanıyınca, idealleriniz gözünüzün önünde canlı oldukça yaşama bıkmadan asılmak gerektiğini anlıyorsunuz.

2003 Oscar Ödülleri'nden birine aday gösterilen "Adaptations" adlı entellektüel sayılabilecek bir filmi ailece evimizde izledik. Meryl Streep'in oynadığı yazar rolünde ürettiği ve orkid çiçeklerinin gizemini inceleyen okutun filme uyarlayan senarist rolündeki Nicholas Cage, bir çıkmaza düşünce ikiz kardeşinin önerisiyle katıldığı kursu yöneten baba tavırlı, deneyimli yazardan şu sözleri işitiyor: "Eserinin sonunda okuyucuyu sarsman gerekir ki final sahnesinde herkesin ağzı açık kalıp çenesi düşsün ve geldiğine değsin!" Benim böyle bir savım yok, kaldı ki bu eserim ticarî amaçla yazılmadı. Ancak son aşamada, okutun ana temasının derinliğine inerek bir çözümleme yaptım. Amerikalı kimdir?

Cetin Kargin of Ankara, Turkey, on the votes in France and the Netherlands on the European Union constitution. Turkey hopes to begin membership talks in October.

hope second term proves be

What are top priorities for Bush?

As President Bush begins his second term, what do you consider the top domestic and foreign issues he should make priorities in the next four years? Why?

Responses will be published online. To respond to this question or to read responses, log on to the following site, click Opinion and go to Reader Response on the right side of the page: www.montgomeryadvertiser.com

RAPID READER RESPONSE

We need a grassroots movement in this country now to deter the Republican propaganda machine from its insane march for power and control.

As an example: the picture that was plastered all over the news on May 25 of President Bush holding the little baby, with all the anti-stem cell research bunk, and Bush surrounded by "fertility" babies, as if he really cared about those little babies. Give me a break.

Hasn't anyone gotten a clue yet that unless an embryo is fertilized, it's not a baby? I guess all the women who start their periods every month to flush out the unfertilized embryo and lining are immoral. I mean, come on. When is someone going to publish a picture of Bush holding a little Iraqi baby who's been killed or maimed as a result of our actions in Iraq, surrounded by wailing mothers who have lost their children?

Now that's the sad reality. Has our administration's drive for power killed

Throat' F

does not adopt freedom of religion in its constitution? I think not. The United States should get out of Iraq and make it clear that we will do exactly that unless Iraq adopts freedom of religion in its new constitution.

Terry Lynch
Montgomery

Maybe more secularism needed

In his May 26 letter, "Middle East needs more Christianity," Frank Hardy states, "I believe it is a lack of Christianity in the Middle East that has bearing on the chaos currently there." Maybe what the Middle East really needs is a

be unable to admit a mistake?

He has just four more

Congratulations to the *Advertiser* on establishing a new *ne plus ultra* in serious responsible newspaper-

fathers' efforts to provide us with a secular government which does not favor those of any particular religious faith or those who profess no faith at all.

■ By freeing publicly funded researchers from all irrational restraints which preclude progress in conquering deadly diseases which result in untimely deaths and needless morbidity.

■ By remembering there was a time in history when religion ruled the world; it was called the Dark Ages.

Otherwise, it seems likely that his presidency will go down as one of the worst in

Algebra

Sunday Soundoff features shorter letters from Advertiser readers. A sampling of

Yukarda çevirileri yapılmış bazı gazete okuyucu mektuplarının alındıkları gerçek gazete küpürlerinden bir demet. En üstte ve solda 'Cetin Kargın, Ankara, Turkey..! diyor.

1988 yılında rahmetli babam ve annem, üç çocuklarının mürüvvetine ermiş ve 1995 yılında doğan Hakan dışında beş torunlarıyla birlikte Akhisar'daki evlerinde bir bayram kutlamasında ne kadar mutlular. Torunlar hareketli kediler gibi kucaklarda zor duruyorlar.

"Nasıl ortalama bir Amerikalı olunur ya da olunmaz?" ya da orta halli ortalama bir Amerikalı'da, Türk vatandaşımda olmasını arzulamadığım veya arzuladığım kişilik tanımları nelerdir? Çünkü bunların artısına ve eksisine ev bark sahibi olduğumuzda zamanla farkına vardığımızdan acı çekiyoruz; ABD'de ve Türkiye'de... Görmeyen bir pişman, gören bin!

Orta halli ortalama bir Amerikalı: **1)** Dünya kültürüne ve geleneklerine ilgi duymaz, ama yabancılar kırılmasınlar diye duyar gibi görünür. **2)** Kendi dini, ülkesi ve göreneklerinin dünyada en iyileri olduğuna inancı tamdır. Dolayısıyla herkesin ABD'deki gibi yaşamaları gerektiğine beyni yıkanmıştır. **3)** Konuklara misafirperverlik ilkesi gelişmemiş ve duyarsız olup bunu aşırı samimiyet ve yılışıklık olarak niteler. Bu yüzden, her insanî davranışın bir dolar karşılığı olduğuna inanır. **4)** Dünya kültürünü geliştirmeyi ve dünyayı gezmeyi, anti-Amerikan bir duyguyla karışık ve dolar getirisi olmadığından zaman kaybı olarak niteler. **5)** Bu gün için yaşar ve ölür, gelecek kuşaklara bırakılacak sadece hayat sigortaları olduğuna inandırılmıştır. **6)** Yaptıkları bağışlanamayacak kusurların kuru bir özür dileyerek afolunduklarına inanmıştır. Dolayısıyla üstün körü sürekli özür diler ve diğerlerine kibar görünmek için hep teşekkür eder. Ancak sert ve saldırgan değildir. **7)** Kurduğu ilişkiler yüzeysel olup o anki çıkarlarıyla doğru orantılıdır. **8)** Evlenirken geçici hevesle çıkarmış gibi ticarî tasarlayıp bir ikinci veya üçüncü evliliklerini akıllardan eksik etmezler. Onun için bir iş aktinden farksız olan evliliklerden arda kalan çocuklarına da aynı duyguları miras bırakır. **9)** Kendileri bir kaç kuşak önce göç ettiklerinde yabancıyken, şimdi yeni göçmenlere pis kaka gözüyle bakıp çocuklarına kiliselerinde başka dinden ve ırktan çocuklarla pek dost olmamalarını üstü kapalı öğütler. **10)** Ulusca çifte standartlarla donanmış kısa dönem çıkarları için borazancılığını yaptıkları demokrasi, özgürlük, insan hakları, iş ahlâkı ilkelerini uluslararası anlaşmalarda saymazlar. Bunu Amerikan halkı için yaptıklarını savunurken diğer halkların temel haklarına önem vermezler. **11)** Dar görüşlüdür. İnsanlara güvenmez. Üstünlük kompleksiyle başka kültürlerden ve dinlerden gelenlere uzaktır. **12)** Çok tüketici ve ısrafçıdır. **13**) Üstün ırk kompleksiyle başka dinden kültürlere saygı ve sabırları yoktur, hele savaş durumundalarsa. **14)** Kültür yoksunudurlar. **15)** Yabancılara baktıklarında lâik bakışla, onları belirli bir ulusa bağlı gelenekleri olan bir dünya vatandaşı değil de ille de belirli bir dinin

üyeleri görmek alışkanlıklarını ve din temasını önde tutarlar. **16)** Din etmeniyle Amerika'ya göçettiklerinden dinsiz yaşam tarzı düşünemezler.

Ancak imrenilecek ve hayran kalınacak özellikleri bulunan Amerikan toplumunda, orta halli ortalama bir Amerikalı: **1)** Sürekli okur. Kız ve erkek çocuklarını eşit biçimde eğitmek için her türlü özveriyi gösterir. **2)** İşine zamanında gidip, zamanında ayrılır. İşiyle evini pek karıştırmaz. **3)** Kuyruğa girer ve sırasını sabırla bekler. **4)** Toplum ortasında kavga ve ağız tartışmasına girmez, anlaşmazlıklarını avukatı yoluyla çözer. **5)** Trafikte kesin aceleci davranmaz ve cezasının aşırı olduğunu bildiğinden kurallara uyar. **6)** İlerici olup teknolojik yeniliklere hemen uyum sağlar ve günlük yaşamına ivedi katar. **7)** İnsanlararası ilişkilerde ne çok yakın, ne de çok uzak kalır. **8)** Çocukları evlendikten sonra onlarla sıkı fıkı olmaz, onların kendi başlarının çarelerine bakmalarını öğütler. **9)** Yurttaşlık görevlerini yerine getirip seçim zamanı ya da sivil özgürlük kurumlarında parasız zamanını adar. **10)** Çevre bilinci gelişmiş fertler olarak evleri ve yakın çevrelerindeki doğa ve hayvan korunmasına özen gösterir. Bol yurt içi gezilere çıkar. **11)** Serbest girişimci ve rekabetçi olup daha iyi bir iş için ortalığı kollar, parasını son kuruşuna kadar dünyevî zevkler için harcar. **12)** Koltuk altı spreyi, diş macunu ve diş ipi kullanır; diş ve vücut sağlığına çok dikkat eder, düzenli spor yapar ve hekim kontrolundan geçer. Her gün duş alır. **13)** Genç yaşta karşı cinsle arkadaşlık kurduğundan sokakta kadınları elle rahatsız etmez ama sinsice yaklaşır. **14)** Toplumsal yaşama ve kurallara uyma ilkelerini harfiyen uygular. **15)** Sevmediğine kolaylıkla hayır der ve ayıp olmasın diye kabul etmez. Açık sözlüdür ve en kötüsü evet demeyeceği yerde yanıtsız bırakır. **16)** Sigorta ettirmediği şey yoktur. Olayları kadere ve rastlantılara hiç bırakmaz. Azimlidir, çalışkandır, maddecidir. Başarı öykülerini yaratmaya ve dinlemeye bayılır. **17)** Çocuklarına paranın değerini zengin de olsa onları işe koyarak öğretir ve erken yaşta hayata atılmasına ön ayak olur. Aile bütçesi ve ev kurallarından ödün vermez. **18)** Gönüllü toplumsal hizmetler verir. **19)** Başarının çok çalışmaktan geldiğini bilir, fala değil insan becerilerine inanır. **20)** Yenilgiyi kabul etmez, başarılı oluncaya dek mücadeleci olup olumlu düşünmenin koyu savunucusudur. **21)** Dünyanın en çok çalışıp en az tatil yapan ülkesidir. **22)** Çok çalışıp çok harcarlar. Boş inançlı değil araştırıcı bir toplumdur. **23)** Başarmak için hep çabalarlar.

2003 yılının Ocak ayında Amerikalıların ahlâk yoksunu davranışları alanında tüm gazetelerde ve TV'de yayınlanan 2013 kişilik bir telefon anketi sonucunda, %79'u insanlara saygı ve nezaketin toplumda artık kalmadığını gözlemlediğini açıklayarak %61'i bu salgının yeni yüzyılda belirgin daha kötüleştiğini belirtmişler. %88'i en az yılda bir defa terbiye yoksunu ve saygısız insanlar tarafından rahatsız edildiklerini söylemişler. Halka açık www.publicagenda.org sitesinde sunulan ankete katılanların %50'si geçen yıl alışveriş mağazalarında müşterilere kaba davranıldığı için mağazaları en az bir defa terkettiklerini, yine %50'si kimilerinin cep telefonlarıyla avazı çıktığı kadar görültücü ve rahatsız edici konuştuklarını vurgulamış. Her 10 sürücüden 6'sı diğer sürücülerin saldırgan ve gözüpek araba kullanarak kurallara uymadıklarını söylemiş. Ankete katılanların %41'i kendilerinin de küfürbaz bir dil kullandıklarını ve arada sırada kuraldışı araba kullandıklarını itiraf etmişler. En az %50'si, geçmiş kuşaklara göre siyahların, eşcinsellerin ve sakatların durumlarının toplumda belirgin ve olumlu düzeldiğine işaret etmişler. Başka bir ilginç soruya verilen yanıtta ABD'nin daha güneyinde oturan aşırı dindar halk Tanrının adını ibadet dışında boş yere kullanmaya %75 oranında karşı gelirken, sanayileşmiş kuzeyden gelen yanıtlarda bu oran %50'ye düşmüş. Kuzeyliler Tanrıyı her durumda anmanın pek sakıncalı olmadığını savunmuşlar! Telefonda sorulara yanıt veren halk, bu kötüye gidişin nedenini, kentlerin alışveriş merkezleri ve stadyumlarının aşırı kalabalıklaştığına ve olanakların artan nüfusu kaldıramadığına, Texas'tan bir kadın anketörse Amerika'nın ahlâkının Elvis Presley'in kalçalarını sallamasıyla başlayan Rock'n Roll fırtınasıyla bozulduğuna bağlamış. Harvard Üniversitesi profesörü Robert Putnam'sa 1999'da yazdığı 'Bowling Alone (Yalnız Oynarken)' eserinde yozlaşmayı, eskiden sosyal dokuyu tutan sivil örgütlerin geçim sıkıntısı ya da TV'den zamanı kalmayan adamsendeci kuşaklarla birlikte işlemediğine vurmuş.

ABD Nüfus Sayım Bürosu güncel raporlarına göre (2002), şu anda 45 yaşın altında erkeklerin ilk evliliklerinin %50'sinin boşanmayla sonuçlanması bekleniyor. Bu oran kadınlardaysa %48'miş. 60 yaşına ulaşınca, bu oranlar erkekler için %36'ya ve kadınlar için %32'ye düşmekteymiş. Halbuki 1975'teki eğilimlere göre, 2002'de 25'le 35 yaşları arasındaki evlilikler için bu oranın %33'te takılacağı sanılıyormuş. Aradan bir kuşak geçmiş, en kusursuz din diye övündükleri Hristiyanlık

kiliselerinde türlü şaşaayla dünya yeminler edilerek verilen sözler genelde maddî hırslar ve sevgisizlik yüzünden rafa kaldırılarak boşanmalar çılgınlar gibi artmış ve %50'ye tırmanmış. Bu delilikten en çok annesi babası ayrı üvey çocuklar zarar etmişler. En kazançlı kısım da güçlü sendikaları olan boşanma avukatlarıymış. George Clooney ve Catherina Zeta Jones'un birlikte çevirdikleri komedi filmi buna örnek.

Aile plânlamasına gelince, 1996'da ABD'de yapılan 'Family Planning Perspectives' başlıklı çalışmaya göre 1995'te, 1852 düşük gelirli aileyle yapılan bir ankette 18-34 yaşları arasındaki anne adaylarının %83'ünde koruyucu (contraceptive) kullanıldığı ortaya çıkmış. Annelerin büyük bir çoğunluğunda yaşam boyunca en az bir kez istenmeyen gebelik kaydedilmiş. Irk farkı gözetmeden, devletin koyduğu fukaralık düzeyi altındaki ailelerde %74 oranında istenmeyen gebelik çıkarken, bu oran yüksek gelirli ailelerde %52'ye düşmüş. Genelde, tüm kara ırktan olan gebeliklerde %79 istenmeyenken, bu oran hispanik (İspanyol asıllı) gebeliklerde %54 ve beyaz ırktan olanlardaysa %54'e kadar düşmüş.

Amerikalı'nın DNA'sında: **A**lman ırkının kabalığını, araştırmacılığını, dakikliğini, çalışkanlığını; **İ**ngiliz'in serüvenciliğini, bilimselliğini, güvenilmezliğini, diplomatik hesapçılığını; **F**ransız'ın eğlenceseverliğini, sanatçılığını, korkaklığını, romantikliğini; **İ**talyan'ın yaşama aldırmazlığını, üçkağıtçılığını, çapkınlığını, gürültücülüğünü; **İ**skoç ve **İ**rlandalı'nın içkiseverliğini, yakınlığını, pratik zekâsını, müzikalliğini; **J**apon ve **Ç**inli'nin elçabukluğunu, gizemini, sabrını, mistikliğini; **İ**spanyol ve **M**eksikalı'nın dindarlığını, çilesini, horgörülmüşlüğünü, müzisyenliğini; **K**ızılderili'nin doğaseverliğini, talihsizliğini, savaşçılığını, ruhsallığını; **Y**ahudi'nin cimriliğini, klâsik müzikseverliğini, hırsını, gelenekçiliğini; **O**smanlı ve **D**oğu Avrupalı'nın konukseverliğini, cömertliğini, aşçılığını, kaderciliğini, adamsendeciliğini; **İ**sveçli, **N**orveçli, **F**inli, **İ**zlandalı ve **D**animarkalı'nın buz gibi soğukluğunu, kuralcılığını, içedönüklüğünü, barışseverliğini; **A**frikalı'nın zora dayanıklılığını, atikliğini, dansçılığını, sömürülmüşlüğünü bulabilirsiniz.

Sokaktaki Amerikalı, bol sirkeli ve limonlu soslu karışık bir çoban salatasıdır; ya da seç seç beğen yüzbir türden malzemeli acılı tatlılı pizasıdır. Belirli boy standart bir ölçüde Amerikalı daha oluşmamıştır. Ancak bu gerçek oluştuğu zaman Amerikan ulusunun kültürü doğmuş olacaktır. O yüzden dünyaya demokrasi ve hele kültür dersi veremezler.

AKHİSAR'DAN AMERİKA'YA başlıklı ve 2004 yılındaki ilk baskıyı izleyen ikinci okutta konuyu içimden geldiği gibi yorumlarken ve sanki sözcüklerle bestelercesine her sözcüğün verdiği ses için piyano partisyonu yazar gibi arayışlarda bulundum. Elinizdeki söz-senfonik yapıta göz nuru döktüm. Ama neşelenmeyi de amaç edindim. İnternet ağından süzülen 'gülermisin ağlarmısın' incilerinden işte size bir demet:

Cansız Mankene Bıçakla Kontrol. ***İstanbul (DHA)***

Dünya Ticaret Merkezi'nde düzenlenen Nalburiye Fuarı'nda fıkra gibi bir olay yaşandı. 70 yaşındaki Karadenizli Mahir Tuzcuoğlu, Filli Boya standında tanıtım yapan Ebru Şallı, Demet Şener ve Vahe Kılıçarslan'ı izlemeye başladı. Cansız manken gibi hiç kıpırdamadan duran Vahe Kılıçarslan'a yaklaşan Mahir Tuzcuoğlu, Vahe'nin gerçekten cansız olup olmadığını belinden çıkardığı kasatura bıçakla kontrol etmek istedi. Güvenlik tarafından hemen etkisiz hâle getirilen Tuzcuoğlu, "Bu manken için cansız dediler. Canlı mı cansız mı diye kontrol etmek için bıçakla hafif dokunacaktım." dedi. Rizeli olan herkesin tabanca veya bıçak taşımasının normal bir şey olduğunu söyleyen Tuzcuoğlu, güvenlikten nasıl geçtiği sorusuna, "Hiçbir şey demediler, geldim geçtim."dedi.

Fondip Yaparken Boğuldu. ***İzmir (DHA)***

İzmir Karşıyaka'da emlakçı Taner Sertelli (54), önceki akşam bahçede iki arkadaşıyla birlikte çilingir sofrası kurdu. Kadehdeki rakıyı fondip yapıp bir dikişte içmek isteyen Sertelli, geriye fazla gidince dengesini kaybedip kenarında oturduğu 25 metrelik su kuyusuna düştü. Belediyeden gelen kurtarma ekipleri, bütün gece uğraşmalarına rağmen Sertelli'nin cesedini ancak sabah saatlerinde dışarı çıkarabildiler. Kuyuya inen bir itfaiye eri de metan gazından zehirlenerek hastaneye kaldırıldı. Soruşturma sürüyor.

Uçağı Kaçırmamak İçin Bomba İhbarı Yaptı. ***Gaziantep (DHA)***

Şanlı Urfa oyuncusu Hüseyin Ok (27), Gaziantep-İstanbul seferini yapacak uçağa geç kalınca bomba ihbarı yaparak adliyelik oldu. Gaziantep'ten önceki gün 19:30'da havalanacak THY uçağına bomba ihbarı yapılması üzerine yolcular indirildi. Uçakta bomba bulunmayınca, yolcular yeniden bindirildi. Kalkış saatindan sonra gelen Hüseyin Ok, hareketlerinden şüphelenen polisce gözaltına alındı. Uçağı kaçırmamak için cep telefonuyla 155'i arayıp sahte ihbarda bulunduğunu itiraf eden Ok sevkedildiği mahkemece tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı.

Soyduğu Adama Satış Yaparken Yakalandı. ***İstanbul (DHA)***

Maslak'ta çaycı olarak çalıştığı işhanındaki reklam atölyesini soyan Özcan Terzi, çaldığı 80 bin dolar değerindeki baskı makinası ve bilgisayarı, soyduğu reklam atölyesinin sahibi Çetin Kaya'ya yanlışlıkla geri satmaya kalkışınca yakalandı. Asayiş Şube Müdürlüğü'nde gözaltında tutulan Terzi polise verdiği ifadesinde, "Malları çalmamız kolay oldu, lakin bir türlü satamadık!" dedi.

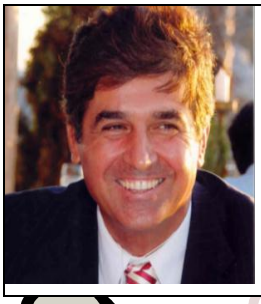

IV. BÖLÜM

(İki Perdelik-Oniki Sahnelik Gerçekten Olmuş Kara Güldürü Oyun)

Şu Amerika'da Başıma Gelenler Pişmiş Hindinin Başına Gelmedi

15 Eylül 2004'te bulunduğumuz Alabama eyaletinde terrör estiren korkunç İvan (2005'te karısı Katerina hortumu New Orleans'ı yıktı !) tufan ve kasırgasının tarih yazan ziyaretinde evimizin garaj ve mutfak üstüne erken Noel armağanı gibi düşen iki adet dev meşe ağacını, sanki Tanrı'nın cezası ya da ödülü olarak niteledik. Her türlü felekten geçip hapis cezası geçirmiş ve feleğin çemberinden geçmiş sevecen boyacı ve inşaatçılarla zaman zaman bunalımlı ve sıkıntılı günler geçirerek, evimizi güçlü ama pahalı primli bir konut sigorta kurumu olan 'State Farm Insurance' sayesinde nerdeyse yüzde elli oranında yeniledik. Şöyle uzaktan bakıldığında olay kahredici ölçüde trajik ama komik. Aslında hiç bir şeyi ciddiye almamak gerekir, bazen kara yazgı beyaz ölümü bile.

Beynimin içinde kasırgalar esiyor yine. Uzun sohbetlerden birinde, yine 2004 yılının aynı aylarında kendisine başımdan tiyatro oyunu gibi trajikomik ve kahredici derecede saçma sapan felâket bir olay geçtiğini İzmir'de yayınevicime çıtlattığımda, hemen arası soğumadan bu serüvenimi canlandırmamı salık verdi. Yurttaşlarımın ciddi şeyler okumaya zamanı yokmuş! Yaşam sahnesinde başımdan geçenleri tüm gerçekleriyle tiyatro sahnesine aktarmak niyetiyle bu türden ilk denememe girişmeye karar vereli haftalar olduğu halde, bir türlü inemeyen ilk tuşu yeni kondurabildim. Beni çok sarsan ve günlerce üzüp kalp çarpıntısı ve baş dönmesine neden olan bu bir dizi olayı gözler önüne sererken, amacım aslında olay sırasında başta kendim dahil gerçek yaşam kahramanlarının dışardan ne kadar gülünç göründüklerini üçüncü şahısta oykülemekti. Bu işe kendimce evreni güldürmek ve düşündürmek için soyundum. Olay, ABD'nin güneyindeki aşırı dindar bir kentin tutucu ve askeri disiplinle yönetilmeye çalışılan bir eğitim kurumunda geçmektedir. Oyunun kahramanları soruna çözüm bulmaya çalışırken işler iyice karışmakta ve yazar saçını başını yolmaktadır. Tam konu bitmişken, başkanlık seçimlerine bir hafta kala Ekim 2004'ün son haftalarında bu kez Clinton'un Beyaz Saray'dan stajyer asistanı bayan Monica Lewinski'nin demeçleri ortalığı karıştırmaz mı? İşler yeniden kapkara arap saçına döner. Kara mizah ama apakçe gerçek (2005 Mayıs).

Perde 1, Sahne 1...

(Üniversitedeki bir sınıfta sınav sürüyordu, dışarıda satış bürosu.)

Yıl 2002. Aralık ayının ilk haftası. ABD'nin en güneyindekilerden Alabama eyaletindeki Amerikan Hava Kuvvetleri'ne ait bir askeri üste yer alan sivil bir üniversitenin Bilgisayar Enformatik Bölüm (BEB) Başkanı ve Kıdemli Tanınmış Bilimci (Eminent Scholar) özel ünvanıyla görevli Dr. Şahinoğlu o gece saat 16:00'dan sonra üstüste vermekte olduğu üç dersten artık fena bunalmıştı. Hatta son dersinin bitirme sınavını vermiş ve koridorlarda oflayıp puflayaraktan yorgun argın dolaşırken, o gece okut (kitap) satışta görevli ve daha önce hiç görmediği zenci bayan Bayan Eaglezon'la (İygılson) söyleşmeye başladı. Bir yandan sınıftaki 4'ü Hintli, biri Çinli ve ikisi Amerikalı öğrenciler hocalarının arkasından sınavın zorluğundan sözederek homurdanmakta ve içlerinden sessiz bazı galiz küfürleri savurmayı huy edinerek kendilerinden geçmiş durumda gece yarısına 90 dakika kala acele sınav sorularını bitirmeye çalışmaktalar... Arasıra boynunu uzatan hocalarını görür görmez sahte gülücüklerle kendi kendilerine konuşur gibi yaparak

ciddiyetle bilgisayarlarına yeniden gömülerek yaşamlarının en acımtrak günlerinden birinin her nasılsa mutlu bitmesini beklemekteydiler...

Başkan- (Yorgun ve bitkin) İyi akşamlar bayan. Burada sizi ilk kez görüyorum. Daha önce çalışan Çarli'ye ne oldu? Onun bir takım ailesel sorunları vardı galiba. Onu yerine yeni atama mı oldu? Merak ettim.
Bn.E- (Hafif kırıtarak ve Tanrı'nın bir meleğiymiş gibi dinsel bir görüntü vererekten aşırı kibar ama yapmacık bir aksanla) İyi akşamlar, siz Dr. Şahinoğlu olmalısınız. Ben de ilk kez sizi görüyorum. Bense Bn. Eaglezon. Ne hoş rastlantı. Çarli ve ailesi artık Kentucky eyaletine taşınıyorlar. Ben de geçici olarak size gece nöbetçisi olarak bir gecelik yardım etmeye gönderildim, Personel Şefi Faris Bey tarafından. Yok, yok yeni atama olmadı, masum bir rastlantı sonucu buradayım. Bu gece annemin vaaz verdiği kilisede görevim yoktu. Babam diş hekimliğinden emekli oldu. Bense yalnız bir dul babaanneyim. Her işi yaparım. Hem, zaman ve çoluk çocuk sorunlarım yoktur, siz sormadan ben söyleyeyim, dedim! Heh heh...
Başkan- (Şaşkın bir bakışla) Öyle mi? Ben de bu saate kimse kalmaz, diyordum. Siz gidin bayan, bu kadar geç kalmayın evinize. Saat nerdeyse 23'e geliyor. Bu bebelerle benim işim çok, sınavı üçüncü kez uzattık. Umarım benim evhamlı eşim polise haber vermez meraktan...
Bn.E- (İki elini yumruk yaparak) Yok, ne diyorsunuz. Benim için görev kutsaldır. Hem inatçıyım. Öğrenciler sınavı bitirene kadar buradayım!..
Başkan- Belli belli halinizden, tuttuğunuzu koparıyorsunuz. İyi geceler.

Perde 1, Sahne 2...

(Başkanlık sekreterlik ofisinin yanındaki boşluk salon)

1.5 ay sonra bir Aralık sabahı Dr. Şahinoğlu açık olan Bilgisayar Bölüm Başkanlığı sekreterliği için finale kalan son 3 bayanın sözlü görüşmelerini yapmak için makam odasında beklemekteydi. Elindeki başvuru dosyalarında adayların resimleri yoktu. Birden içeriye Personel Şef Yardımcısı olan 45 yaşlarında Bayan Merker girdi ve sorulmadan söze başladı. Elinde aday listesiyle şık giyinmiş, ama aksi...

Bn.Merker- Başıma neler geldi neler. Bakın sizi uyarmalıyım. Bu üç adaydan biri genç ama şeytanî bir güzel. Zenci ve lâtin kırması, becerikli

ama bu bölümde oturaklı ve zararsız ama olgun bir hatuna gereksinim var, zıp zıpır hop hoppaya değil. Hele genç ve kıpır kıpır bir mini etekli bayanın sizin gibi orta yaşlı olgun bir erkeğin yanında mesai yapması acaba nasıl karşılanır? Eşiniz ne der sonra? Onu Hava Üssünün karşısındaki Köpekbalığı Bar'dan yani Şarkiys'teki adamlardan zor kopardım. 'Üssün öteki girişindeki masum barda buluşalım!' demiştim.

Başkan- (Biraz öksürerekten alınmış bir edayla ve şaşkınlık içinde) Ne oluyor kuzum Bayan Merker. Ben modacı ya da film rejisörü değilim, akademik bir bölümün yöneticisiyim. Heyacan dolu maceranızdan hiç bir anlam çıkaramadım. Nedir bu azgın sekreter senaryoları, bayan boğa soyundan mı, lâtin dediniz de? Bu kenti hiç tanımayan ve aylar süren araştırmalar sonunda finale uygun görerek, ta Kaliforniya'dan uçakla onca masrafla getirttiğiniz bu sekreter adayına neden böyle ön yargılı yaklaşıyorsunuz? Kadın yerel barları nerden bilsin. Hiç barda randevu verilir mi? Otelden alıp getirseydiniz.

Bn.Merker- Başkan bey siz kadınları bilmezsiniz. Kadının burda da bir sevgilisi varmış meğer, dün gece onda kalmış. Ondan da bir çocuğu varmış. Dedikodu almış daha geldiğinin ikinci gününde. Bizim şef Faris, bu kadından korkulur, dedi. Her kentte sevgilisi ve bebeği olmasın?

Başkan- Sizin şef Faris çok deneyimliymiş, baktı mı uzaktan tanıyor. Tanrım ne yeteneklice efsane bir sekretermiş bu böyle. Şimdi ben bunu seçersem başım derde girip gözünüzde potansiyel bir cinsel taciz suçlusu durumuna mı düşeceğim? Hem komitece seçip kıtanın batı ucundan kızı buraya ümit verip getirtiyorsunuz, sonra onun hakkında o biçim deyip daha düşünmeden ön yargıyla sepetlememi istiyorsunuz. Ötekiler nasılmış?

Bn.Merker- Almayın demedik canım, alın da... Anlarsınız ya. Biraz lüks. Eşiniz muhterem bayanın sonradan kulağına gitmesin, bakalım? Ben sizin asaletinize uygun bir sekreter buldum bile. Adı Belarosa, soyadı aklımda değil. Bizim üniversitede halen yarım zamanlı çalışıyor. Çok oturaklı, sizi toparlar ve burayı adam gibi düzene sokar o. Tuttuğunu koparır, attığını vurur. Bunda önceki o 250 kiloluk diyabetik sekreter sizi çok üzdü biliyorum, 3 aylık önemli okul postalarınızı saklamış ve size vermemiş hınzır... İyi ki attık onu personelden. Giderken, 'Bana kur yaptı Bölüm Başkanı' demez mi? Ayol o dişi balinayı kim ne yapsın?

Başkan- Bak sen şu Tanrı'nın işine, neler olmuş neler. Üçüncü aday?

Bn.Merker- Emekli bir hava albayının orta yaşlı karısı, Cory (Kori). Türkiye'de bulunmuş. Ama Kori pek hava basıyor, ben de ordudaydım biliyorsunuz. Emir veren albay karılarını hazetmem. 1990'da Körfez'de savaştım, toz kaptım. Türkiye'de bulundum. Hem peşimde yakışıklı Türk erkekleri vardı. Ne onlar öyle kuzum, yanıp tutuşuyorlardı. Rakıyı ilk o zamanlar tattım, acımtrak ama vahşi tadı damağımda kaldı. Hep anıları geri getiriyor ne zaman bir yudum alsam. Hem siz bana İstanbul'dan ne zaman Rakı getireceksiniz? Son şişeyi getiren Türk profesör gideli yıllar oldu. Eskiler anımsamaya bugünlerde çok ihtiyacım var. O bıçkın Türk subayları vardı ya, çakmak çaksam alev alıp yanacaklardı sanki, aman Tanrım. Onlara çekmemişsiniz. Aranmıyorsunuz. O zaman daha iki kocadan da boşanmamıştım. Şimdi iki oğlum var; biri beyaz ve biri melez.
Başkan- Bunlar ne demek oluyor şimdi? Durumu pek kavramış değilim.
Bn.Merker- Yani, sizin yerinize o tanıdığım Türk pilot subaylar alsaydı şimdi bardan kızı alıp hemen hesabı görmüş, parayı ödemişlerdi bile.
Başkan- Ben acele Köpekbalığı Barı'na hesabı ödemeye gidiyorum. Geç kaldım bile!.. Şaka şaka bayan, heyecanlamayın. Birden kıpkırmızı pancar gibi oldu yüzünüz. Bakın, adayları 2'şer saat arayla bekliyorum. Makamıma getirir, tanıştırırsınız. Artık bu kadar pembe diziden sonra biraz ciddi okul meselelerine girsek ne dersiniz bayan Merker?
Bn.Merker- (İç çekerek ve elini kalbine götürüp haç çıkararak) OKEY Profesör. Bir an için ciddi diyorsunuz sandım, yüreğim hopladı. Sizden hiç beklemem ayol! Hem hanımınız var, pek güzel, bugünün erkekleri hep bakınıyorlar. Elimizi versek, kolumuzu; kolumuzu versek.
Başkan- Eeh, sonra? Kolunuzdan sonra ne oluyormuş merak ettim de?
Bn.Merker- Ne olacak, kalbimize kadar girmek istiyorlar canım. Olur mu, evli barklı eşşek kadar koca adam bunlar... Evdeki dişi kalpleri yetmiyormuş da... Ah ah, bu dünyaya erkek gelmek varmış. Hoşçakalın.

Perde 1, Sahne 3...

(Başkanın makam ofisi)

Aynı gün öğleden sonra adaylar Dr. Şahinoğlu'la tek tek sözlü görüşmeye alındılar. İçeri ilk alınan Bayan Merker eşliğinde maceralı bir güne imza atan Kaliforniya'lı genç melez bayandı. Dr. Şahinoğlu bayanı enerjik, becerikli ve iyi kalpli buldu ama ne yazık ki üzerindeki baskı o kadar çoktu ki, sanki girdaplı bir havuzun içinde boğuluyormuş gibi hissetti kendini görüşme boyunca. Adaya pek

umut veremedi. O çoktan kara listedeydi. Bir çıkmazın içinde ve manevi baskı altında buldu kendini. İkinci aday emekli bir hava albayının hanımı olan Kori'yse üniversitenin seçilmesini istediği iki adaydan biriydi. Bayan, biraz isteksiz ve sabırsız göründü. Başkan karar vermek için üçüncü adayı görmek zorundaydı. Nihayet üçüncü aday olan Belarosa, Başkanın odasına buyur edildi. Belarosa kendini tanıttı, kapıdan girer girmez. Soyadının Eaglezon olduğunu ve bir buçuk ay önce bir rastlantı eseri gece nöbetinde Başkanla tanıştığını belirtti...

Başkan- Bn. E., sizi görünce çok şaşırdım, aday olduğunuzu bilemezdim.
Bn.E- Evet ben de şaşırdım, Bilgisayar Bölüm Başkanı olduğunuzu nerden bilebilirdim ki? Sizi sade bir öğretim üyesi sanmıştım, hih hi hi!..
Başkan– Bn. E. Gerekli beceri yetenek sınavlarını geçmiş ve bu aşamaya kadar gelmişsiniz. Asıl meselem kişilik konusu. Yani daha önce başıma gelenlerden sonra sizden bir tür namus sözü vermenizi rica etsem. Tüm meseleleri aramızda çözmek üzerine, sorunları dışarı taşırıp devleştirirseniz ve arkamdan olayları büyütüp gererseniz birlikte çalışamayız. Buradaki üniversite trafiğinden çok şeyler öğreneceksiniz. Yaşam öykünüzden, daha önce üniversitede çalışma deneyiminiz yok. Kiliselerde, avukat yanında, zenci hakları ofislerinde ve siyaset alanında.
Bn.E- Bakın Dr. Şahinoğlu size şerefim üzerine yemin ederim, herşeyi birlikte çözeceğiz, konularımızı aramızdan dışarıya taşımayacağız. Bu işe gerçekten çok muhtacım. Bana bu şansı verirseniz size ömrüm boyunca minnettar kalırım. Her dediğinizi yapacağıma ve size sadık kalacağıma yemin ederim. Emin olun. Çok muhtacım. Memnun kalırsınız, namus sözü...
Başkan- Oldu o zaman, sonuçları Personel'den duyarsınız zamanı gelince. Eğer seçilirseniz size elimden gelen her yardımı yapmaya hazırım. Lütfen dediklerimi iyi düşünün, liyakat ve sadakat ikimiz için çok önemli.
Bn.E– Tanrı siz ve ailenizi kutsasın. Hz. İsa biz ve sizi yalnız bırakmasın.
Başkan- Bn. Eaglezon, ileri bir tarihe kadar ne olur bilmem, kararı Rektör Yardımcısı verecek benim önerilerine gore, daha sonra da Rektör Bn. Dr. Eastdale (İstdeyl) onaylayıp Personel'e bildirecek. Personel de size, aman canım dilim sürçtü, anlayın işte yarışı kazanana.
Bn.E- Amanın ahh! Bu dil sürçmesini pek sevdim. Dili sürçenleri oldum olası tutarım. Umarım gerçek olur, Doktor, yarın size ivedi bir e-mesaj yollayacağım. Bu iş benim için ÇOK yaşamsal önemli. Haydi, bay-bay!

Perde 1, Sahne 4...

(Bilgisayar Bölümü Başkanlık makamı yanında sekreterlik bölmesi.)

2002 Aralık ayı sonunda geçen bu son sözlü sınav sonrası üniversite uzun bir Noel tatiline girdi. Bn. Eaglezon, Başkana yalvaran bir tonda fakat dokunaklı ve ısrarlı bir elektronik mesaj yolladı. Bu mesajında başvurduğu bu işe maddi ve manevi yönlerden çok gereksinimi olduğunu, Tanrı'nın bu pozisyonu ona layık göreceğini umduğunu yineledi. Ayrıca sadakat yemini verdiği kişilik konularında sonuna kadar sözünü tutacağını vurguladı. 18 Aralık'ta sabahı yolladığı ayrıntılı "Dünkü Görüşme Hakkında" elektronik mesajında aynen şöyle diyordu:"

Dr. Şahinoğlu'na,
Bugün size bu mektubu yolluyorum çünkü sizle dün 17 Aralık tarihinde yaptığım iş görüşmesindeki performansımdan biraz endişeliyim. Hiç iyi hissetmiyordum ve hemen büronuzdan doğru doktorumun yanına gittim. Şansıma sadece hafif bir sinüs tıkanıklığı varmış ve iyi gıdalar alarak doğru ilâçlarla bu çözülürmüş. Halâ yinelemek isterim; kendimde bu işe uygun kusursuz beceriler, yetenek ve deneyimler var. Dikkat etmem gereken ve iş için gereken tanımladığınız kişilik özelliklerine uyuyorum. Söz ettiğiniz sosyal içerikli 'yumuşak becerilere' de sahibim, en az gerekli 'iş becerileri' kadar. Sonunda HER ZAMAN yerimi bileceğimden ve HER ZAMAN size saygı duyup haddimi aşmayacağımdan emin olabilirsiniz. Bana sizinle tanışma ve bu pozisyonu elde etme olanağına şans tanıdığınız için teşekkürler. Sizden en kısa zamanda haber alabilmek için Tanrıya dua edeceğim. Saygılar...
Belarosa Eaglezon

Diğer biri zenci ve biri beyaz iki adaydan hiç ses çıkmadı. Onlardan Başkana her hangi bir duygusal baskı söz konusu değildi. Bu arada Bn. E. boş durmadı ve Personel Şefi Faris Bey'le bu iş olacakmış gibi görüşmelerini sürdürdü. Bn. Merker de arada Başkanı arayıp nabız yokladı. Personel, Bn. E'yi istiyordu.. Başkansa Bn. E'yle albay eşi Kori arasında kararsızdı. Bir kaç kez İşletme Dekanı'na danıştı. Dekan topu Başkana geri yolladı. Tüm çevreler Başkana, bu bayanın okulun bildiği bir malzeme olduğundan, daha önce çalıştığı okutluk ve hediye eşya satış merkezinden bir sorun olmadığını yinediler. Üstündeki baskıya dayanamayan Başkan, Aralık ortasında tatile girmeden Personel Şefi'ne Bn. E 'yi seçtiğini bildirdi.

Personel Şefi de derhal kararı Bn. E'ye müjdelemişti. Halbuki, okuldaki atanma kurallarına göre seçimi Başkanın ve Personelin önerisiyle Rektör Yardımcısı Dr. Samson'un Rektör'e yazıyla bildirmesi ve tüm bu aşamalardan sonra adaya kararın resmen yine Dr. Samson'ca bildirilmesi gerekmişti. Rektör Yardımcısı bu olayı öğrenince küplere binmiş ve telefonu açıp Personel Şefi'ne ağzına geleni söylemişti. Çünkü onun makamı atlanmıştı. Personel Şefi Faris Bey olayı derhal adaya sızdırmıştı. Bunun üzerine karar geri çevrildi. Dr. Samson, kural gereği adayları tekrar inceleyip son kararı verecekti. Çünkü, Dr. Şahinoğlu'nunki sadece bir öneri kararıydı, kesin sonuç değil. Bu arada koridorda Dr. Şahinoğlu'yu gören Faris Bey ona, kararın geri çevrilmesinden Bn. E'nin son derece yıkılmış olduğunu ve adaya mahkemeye başvurmak yolunun açıldığını, eğer aday okulu mahkemeye verirse prestij kaybına uğrayacağımızı açık seçik vurguladı. Adayın daha işin başından fol yok yumurta yokken mahkemeye gitmesinin bir kaç kez gündeme alınıp konu edilmesi Başkanın hoşuna gitmedi ve bu işten midesi bulandı. Hele hele okut satış merkezinde aday Bn. E'yle karşılaşan ve ona olumlu kararın yakında çıkması beklendiğini üstü kapalı sızdıran Başkana adayın belirgin bir surat yapması ve ezilmiş zavallı siyah bayan rolünü oynaması Başkanın gözünden kaçmadı. Bu işte, baştan pişman mı olacaktı acaba? Keşke hemen olsaydı… Hani şu Holywood'un efsane yıldızı Bette Davis'in evlendiği bilmem kaçıncı kocasıyla balayına çıktıklarında, özel otomobillerinde giderken daha ikinci saatten itibaren evlendiğine bin bir pişman olup hemen aynı gün arkasından boşanması aklına geldi. 2003 Ocak karar aşamasıyla geçti. Formaliteler ve Rektör'ün imzası bir aydan fazla zaman aldı.

2003 Şubat ayının sonlarına doğru Bn. E işine başladı ve Başkanca bölümde herkese tanıştırıldı. Başkan onu iş deneyimi artsın diye asıl merkezdeki ana dekanlık sekreterinin yanına göndermeye başladı. Belarosa'nın alıp veremediği kişiyse bir önceki geçici sekreter zenci Henrietta'ydı. Henrietta, Bn. E'yi işinde eğitmek istiyordu ama bebeklerinin hastalığı yüzünden zamanı yoktu. Henrietta'nın annesi Beatris, Rektör Yardımcısı Dr. Samson'un ana sekreteriydi. Beatris yıllar önce Bilgisayar Bölümünde uzun hizmetler vermişti. Henrietta da bu göreve aday olmuştu, ama çok gençti ve saftrak iyi kalpliydi. İlk turda elenip seçilemedi. Tüm bu eleme turlarında Başkan yoktu.

Başkan 24 Şubat 2003 17:20'de Bn. E'ye hoşgeldinli iyi niyet mesajı yolladı. 25 Şubat sabahı sekreterden 10:28'de yanıt geldi.

Başkan'dan– Merhaba Belarosa: Ben ve Bilgisayar Enformatik Bölümü (BEB) üyeleri aramıza sonunda katılabildiğin için çok mutlu olduk. Birlikte BEB'de olumlu ve verimli bir iş bölümünü dört gözle bekliyoruz. Daha önce büromda bu konuyu derinliğine konuştuğumuz gibi çalışma saatlerimiz sabah 8:30'la akşam 17:30 arasındadır. Sadece Cumaları 8'den 12'ye

kadardır. Bana koşacak dersiniz olduğunu bildirmemiştiniz. Sizi bugün 17:15'te bir iş için aradığımda yoktunuz. Tam en meşgul saatimizde ve sınıfların en cıvıl cıvıl olduğu bir zamanda eve gittiğinizi söylediler. Belki de bu konuda bir yanlış anlama var. Sorunuz varsa lütfen çekinmeyin.
Bn.E'den- Dr. Şahinoğlu, dün alışkanlık üzerine tam 17'de işten ayrıldım. Aslında saat 17'yi geçtiğinden geç bile kaldığımı sandım. Son derece üzgünüm ve yemin ederim ki bir daha böyle bir şey olmayacak. Bilmenizi isterim ki bu bölümün kural ve uygulamalarının ciddiyetini hafife almıyorum. Yıllardır eve 17'te gittiğimden düşünmeden eve gidivermişim. Söz verdiğim gibi bir daha olmayacak. Saygılar. Belarosa.

Perde 1, Sahne 5...

(Başkanın makam ofisi)

Günler geçmekte, her hafta başka bir deneyimli sekreterin yanına bilgi kazanmak için giden yeni BEB sekreteri iş yerindeki akademik tempoya kendini uyarlamakta son derece zorluk çekmekte, belgeleri birbirine karıştırmakta ya da kaybetmekte veya verilen öncelikli bölüm işlerini bırakıp bazı öğretim üyelerinin sınav sorularını yazarken diğerlerini ihmal etmekte ve ilk kez girdiği böylesi yoğun akademik bir ortamda sürekli bocalamaktaydı. Ona acıyarak işe alan ve amiri durumundaki Başkanı, yeni sekreterine sabır ve azim önermekte ve her şeyin yoluna gireceğini iyi niyetle tekrarlamaktaydı. Belarosa patronunun kendinden iş yönünden pek hoşnut olmadığını hissettiğinden 31 Mart 2003'te kendisine değişik bir tondan yaklaştı.

Bn.E- Dr. Şahinoğlu, günaydın. Baktım da size bu üniversitenin üst makamları amirleriniz ve bazı altlarınız pek saygı duymuyorlar. Siz ünlü bir bilim adamı ve Gunter Hava Üssü'ndeki bizim üniversitemizin kıdemli tanınmış Profesör amirisiniz. Size daha çok saygı göstermeleri gerekir. Bu konuda yardımcı olabilirsem sevinirim. Üzüldüm olanlara...
Başkan- Belarosa, duyarlılığınız için sağolun. Siz bana üzülmeyin. Ben buna yıllardır alışığım. Sizden öyleyse bu sözettiğiniz patrona saygı ve itaat konusunda çevrenize örnek olmanızı ve bunu hareketlerinizle sergilemenizi istesem? Dr. Mayton'un lisansüstü ders çizelgesini?
Bn.E- Seve seve yaparım. Göreceksiniz bir kaç yıl içinde bu konularda bir devrim yapmış olacağım. Hem, lisansüstü ne demek ki? Bu kavramları halâ bana öğretmediler! Eski sekreter Henrietta'ya çok kızıyorum.

Başkan- İşinize dakik gelmenizden memnunum. Dr. Mayton'un lisansüstü programla ilgili verdiği bölüm yazılarını öncelikle bitirmenizi isteyebilir miyim? Genç yeni öğretim üyesi bayanın sınav sorularını sürekli daktilo etmeniz ikinci derecede gelir. Ayrıca ekranda iskambil oynamak ve dini sitelere girmeyi evinizde yaparsanız beni çok mutlu edersiniz. Masanızın üstü çok karışık, bir düzene koyarsanız evrakları kaybetmezsiniz. Hep OKEY (tamam) diyorsunuz ama not almadığınız için işlerinizi tam izleyemiyorsunuz. Bana her aşamada danışın lütfen. Henrietta'ya kızgın mesajlar yollamayın. Sanırım dindar ve hoşgörülüydünüz!

Yukardaki uyarılı ve önerili görüşmeden sonra ertesi gün işe geldiğinde, Bn. E'nin suratında artık bundan böyle hiç eksik olmayacak somurtuk, asık ve donmuş bir ifade vardı. Eskiden sergilediği azıcık sahte de olsa o yapmacık gülümsemelerin yerini donuk bir ifade almıştı. Sürekli kızgın önüne bakıyor, amiriyle konuşmuyor ve sorulanlara asık bir ifadeyle zoraki yanıt veriyordu. Balık baştan kokmuştu da bu balığı Başkan ne yapacaktı, asıl sorun burdaydı. Yanında yeni çalışmaya başlayan sekreter yardımcısı uzun boylu zenci üniversite öğrencisiyle saatlerce sanki zenci vatandaşlık hakları yürüyüşünün provasını yaparmış gibi gizli tonda fıs kos konuşuyorlar ve şu "Hz. İsa'ya inanmayan kötü kalpli yabancı ve bozuk aksanlı" garip amirlerinin dedikodusunu yapıyorlardı. Sonunda beklenen kopma oldu ve bölümde fırtınalar esmeye başladı, daha kasırgalar başlamasa bile. 18 Nisan 2003 Cuma günü sabah 9:59'da İdari ve Mali İşler den Sorumlu Rektör Yardımcısı Mr. Gray Might (Mayt okunuyor) şu hiç hoş olmayan e-mesajını Dr. Şahinoğlu'na yolladı:

Dr.Şahinoğlu'na: Cuma günü üniversitemiz görevlilerinden biri saat 9:30'da hava üssüne günlük postayı getirmeye gelmişti. Bölümünüze vardığında ofisinizin kapısı ağzına kadar açıktı, ama ortalıkta kimse yoktu. Yalnız Tennesee eyaletinden o sırada oraya varmış ve sizin Profesör Mayton'ın emanetini almak için gelmiş bulunan bir öğrenci de sekreteri arıyordu. Kampus postacısıyla birlikte paketi aradılar ama bulamadılar. Sekreterimi aradılar, o paketi bırakan profesörün evini aradı. Prof. Mayton paketi Bn. E'ye bıraktığını söyledi. Sekreterim sonra Belarosa'yı aradı ve onu bir saat sonra personel şefi Faris Bey'in ofisinde sizden ciddi yakınıp dertleşirken buldu. Meğer siz onu deneyim kazansın diye personele kursa göndermişsiniz. Benim sorumluluk sahibi özel kalemim üsse gidip, bu benim işim demeden özveriyle konuyu çözdü. Sorunlar şöyle: 1) Üniversitenin ofisleri güvenli olmayan biçimde açık bırakılıyor. 2)

Tennessee eyaletinden gelen konuk öğrenci nerdeyse geri gidiyordu. Kurum için hoş değil. 3) Bu olaylar bir daha böyle olmamalı, gerekli önlem alınmalı.

BEB Başkanı Dr. Şahinoğlu hemen Gray Might'a ve Belarosa'ya yanıt gönderdi:
Mr.Might'a: Her şey çok ince plânlanmıştı ve burada hiç kimse, 'Bu benim işim demez!' eğer bizi ima ediyorsanız. Bugün Troy kentindeydim ve uzun toplantılardan baş ağrısıyla döndüm. Şimdi sekreter Belarosa'ya soracağım, acaba ne yanlış gitti diye. Tennesee eyaletinden gelecek öğrenci olduğundan hiç haberim yoktu. Prof. Mayton'ın bu işini Bn. E'yle incesine plânlaması gerekirdi, ayrıntılardan hiç haberim yok. Hem onu personele deneyim kazansın diye gönderdim. O benden yakınmaya gitmiş. Bu nedenlerden burada ek bir sekretere veya yardımcıya gereksinim var. Merkezde herkes birbirine yedekken bizde yedek yardımcı eleman yok. Lütfen merhamet! Sağol Gray bizi bilgilendirdiğin için. Elimden geldiği oranda bu olayın yinelenmemesi için gayret edeceğim, aynı bugün göstermeme rağmen. Ama yine de işler benim kontrolüm dışındaki nedenlerden dolayı ters gitti. İyi bir haftasonu diliyorum.

Dr. Şahinoğlu'dan sekreteri Belarosa'ya hemen şu yazı gitti:
Bn.E'ye: Lütfen Mr. Might'a bugün ben Troy kentindeyken ne olduğunu yazarmısın? Sana bu sabah hatta dün kapıyı sıkı kapatıp çıkmanı ve kapının üstüne olur da arayan olursa senle temas edebilsin diye nerede olacağına dair bir telefon numarası bırakmanı rica etmiştim. Sonra sabah 10:30 ve 11:00 gibi bölüme dönüp kampus postacısını yakalamanı istemiştim. Buna göre ya dediklerimi yapmadın ya da kapıyı sıkı kapatmadan ayrıldın. Bir şeyler yanlış gitmiş olmalı. Tennessee'den gelen öğrenciden bana sözetmedin. Eğer durum buysa bana önceden haber verip merkezdeki binaya gitmemen gerekirdi. Ayrıca sana yerine birini bulmanı da salık vermiştim. Eğer milyonda bir olasılıkla bölüm ofisini güvenliksiz bırakacağını bilseydim, aslında benim saf niyetli fikrim olan merkezden sekreterlik kursları alma olayını ertelerdim. Belarosa, işbirliğin için sağol ve iyi bir haftasonu dilerim.

Başkan Şahinoğlu tüm bu yazışmaları yapıp konu çözümlendi diye gönül rahatlığıyla evine gitti, hafta başında başına geleceklerden habersiz. 21 Nisan Pazartesi günü saat 10:00'da beklediğinin tam tersine BEB sekreteri Belarosa

Eaglezon'dan zehir zemberek, son derece saldırgan, akıl dengesi olmayan terbiye dışı ve küstah, işe başlamadan yemin billâh söz verdiğinim tam tersine haddini bilmez ve olağan dışı bir yanıt aldı. Belarosa'nın Mr. Might'a adreslediği ve suretini hem personel şefi hem de sözde patronu Dr. Şahinoğlu'na gönderdiği ibret yazısı şöyleydi:

Mr.Might'a: Bu sabah sizinle konuştuğumda bu olayın aynen böyle gelişeceğini size söylemiştim. Evet Dr. Şahinoğlu bana kapıyı kapatmamı ve ofiste olmayacağıma dair bir not bırakmamı söyledi, ama personel şefinin telefon numarasını bırakmam gerektiğini bildirmedi. Ben sabah ofise geldiğimde işimi bitirip ayrılırken kapıyı aynen bana dendiği gibi "kilitsiz" kapalı durumda kapatıp çıktım, kitlemedim Bir de kaçta ayrılıp sabah 11:00'de döneceğimi gösteren ve eğer acilse beni beklemelerini açıklayan bir not yazdım. O sabah demek ki yardımcı teknisyen de gelmemiş, ben nerden bileyim; genelde gelirdi halbuki. Kapı nasıl öyle ardına kadar açık kalmış, hiç haberim yok. Ayrıca yerime birini bulmam gerektiği hakkında hiç bir istek gelmedi.

Zaten bu ofisin en büyük derdi herkesin birşeyleri varsayması ve başkasından beklemesi. Ayrıca burada herkes benim bu telefonları nasıl aktaracağımı bidiğimi sanıyor ki geleli iki ay oldu ben halâ bu işlem nasıl yapılır, haberim yok. Normalde beni bunu bilmediğim için ayıplayabilirsiniz ama iki aydır eski sekreter Henrietta'nın ayağını sürümesi ve beni eğitmeye gönüllü olmaması yüzünden bu işler başıma geldi. Beni sekreterlik tekniğinde eğitmese bile hiç olmazsa telefonları gösterebilirdi. Son olarak ta, Prof. Mayton'un bana şu öğrenciye vermem gereken belge hakkında bir çift sözüm olacak. Bu belgenin sizi ilgilendirdiğini bilmiyordum! İşte hepimizin bu noktada bir fikir birliğine varmamız gerekiyor. Böylece son günlerde bu ofiste oluşan karmaşaya bir son vermek için, bazı önlemler almak istiyorum. Yani burada benim patronum kim daha halâ belli değil ki ben bölümde herkese yararlı olayım. Dr. Şahinoğlu, bizim birlikte verimli çalışmamız için önce bu konunun çözülmesi gerekiyor. Anladığım kadarıyla, artık Dr. Şahinoğlu değil, Dr. Samson benim doğrudan patronum oluyor ve ofiste bundan böyle işleri bu yeni gerçeğe göre çözüp ayarlayacağız! Ancak siz benim her zaman saygı ve hayranlığımı hakedeceksiniz. Sanırım bu yolla konuyu çözeriz! Böyle olduğu için üzgünüm ama Dr. Şahinoğlu ne demişse onu yaptım. Bay Faris

ve Bn. Merker'le görüştükten sonra bölüme öğlen saat yarımda döndüm. Zamanınız ve sabrınız için sağolun.

Bu mesajı alır almaz Dr. Şahinoğlu derhal İdari ve Mali işlerden sorumlu Rektör Yardımcısı Mr. Might'ı aradı. Gray Might, Başkana Belarosa'nın olayda sorumluluğu kabul etmediğini, ayrıca ne cüretleyse yerinden ve patronundan çok yakındığını ve sıkıntıdan tüm gün kalemiyle parmak akrobasisi yaptığını söyledi! Başkana Dr. Samson'u aramasını salık verdi. Başkan, hemen akademik işlerden sorumlu Dr. Samson'u buldu. Ondan öğrendikleri sonucu nerdeyse küçük dilini yutuyordu. Olaylar tahmin edilmeyecek çirkin maceralara doğru uzanmaktaydı artık, hem de çok düzeysiz... Dr. Samson Dr. Şahinoğlu'na hafta ortasında odalarında üçlü bir görüşme yaparak konuyu medeni biçimde çözmelerini önerdi... Hafta başında, iş yerinde amirinin Rektör Yardımcısı'ndan korktuğu için üçlü görüşmeyi kabul ettiğini bile söylemek küstahlığında bulunan Belarosa'nın tafraları ve tavırları artık dayanılmaz duruma gelince Başkan, kasırganın kopacağını önceden sezdi. Dr. Samson ısrar edince yapılacak bir şey yoktu. Sonunda 2003 yılı Nisan ayının son haftasındaki Çarşamba günü Dr. Samson'un odasında görüşme gerçekleşti. Görüşme, korkunç hata zincirinde kopacak binbir kıyametin halkalarından bir tanesiydi.

Perde 1, Sahne 6...

(Akademik Bina, 3'üncü kattaki toplantı odasında Belarosa, Dr. Samson ve Bölüm Başkanı Dr. Şahinoğlu. O sabah Belarosa, aylar önce Başkanın önüne iş için masum istekleriyle geldiği günkü kırmızı renkli bacak bileklerine kadar inen 1950'lerin İspanyol etek balo elbisesini giymişti. Dr. Samson sözü 'Top sizde!' diye Belarosa'ya verdi:)

Bn.E- Oh nihayet birisi fikrimi sordu bu beyefendi hakkında. Bu kişi kendisini bir şey sanıyor. Poz adamın biri. Beni sürekli azarlıyor ve küçük düşürüyor. Kendine bir de 'Tanınmış Bilimci' ünvanını uygun görmüş ne demekse. Aman Tanrım, bu adam gaddar zalimin biri. Neymiş benim patronummuş. O benim patronum değil, benim patronum sizsiniz Dr. Samson. Bana komut veriyor, hem başkasının işini yapamazmışım gibisi saçma sapan sözler ediyor. Ben köle değilim. Hz. İsa hepimizi korusun!
Başkan- Bayan kendinize geliniz. Ben size hiç bir zaman bağırmadım. Sadece işin doğru yapılmadığını ve yeniden yazmanızı istedim. Hem o yazı bana değil Dr. Mayton'a aitti. Asla emir vermedim, işinizi gösterdim. Kendimi bilim adamı diye övmedim. Nedir bu uydurmalar?

Bn.E- Bak şuna bak, sözümü kesiyor. Ben yalan mı söylüyorum şimdi. Hz. İsa sizi islâh etsin. Sakın bana sesinizi yükseltmeyin, hem de Rektör Yardımcısı'nın yanında. Beni inkâr etmeyin bakayım, yoksa sizi doğduğunuza pişman ederim. Saldırıdan sizi mahkemeye verirsem?

Başkan- Hoppala, bir yaşıma daha girdim. Ne oluyoruz yahu, roller mi değişti. Patroniçe yönetimi eline mi aldı yoksa? Sn. Samson, bu tür çirkef ve avam konuşmasına nasıl izin verebiliyorsunuz? Ben toplantıyı terkediyorum. Bu kadarı fazla, insafın da bir ölçüsü var. Rica ederim!

Dr.Samson- Dr. Şahinoğlu, Amerika Birleşik Devletleri özgür fikirlerin tartışıldığı ve insanlar arasında, siyah ya da beyaz, profesör sekreter, bilim adamı süpürgeci, hiç bir farkın olmadığı ideal bir demokrasidir. Bırakın kurtlarını döksün. Sizi ne kadar takdir ederim biliyorsunuz... Siz bayan, bazı konularda beni şaşırttınız. Dr. Şahinoğlu kendini bilim adamı sanmıyor, kendisi gerçek bilim adamı. Ayrıca o sizin patronunuz, ben formaliteleri imzalıyorum, ama siz ona doğrudan sorumlusunuz. Sayın Başkan, böyle görev ayrılıkları olur aldırmayın. Bundan böyle aynı çatıda daha dostane çalışmanızı öneririm. Aynı karı koca arasında olan sürtüşmelere benziyor. Ben sizi bir araya getirip farklılıkları ortaya çıkardım. Biz buna eğitim yönetiminde, 'Diversifikasyon' deriz. Eğitim doktoramda tez konumdu. Bayan, sekreterlik görevlerinizi öğrenin artık. Başkan ne derse yapmakla yükümlüsün. İş tanımınız bu, henen okuyunuz.

Başkan- Bir yaşıma daha girdim. Sayın Samson, hiçbir şeyin filan çözüldüğü yok. Daha beter oldu, ben bu aşırı sinirli bayanla aynı çatı altında amir memur ilişkisini sürdürebilirim, bu kadar amire hakaretten sonra? Daha görevlerini bilmiyor. 5 aydır bölümde yüksek lisans derecesiyle lisans arasındaki temel farkı kavrayamadı. Lütfen irdeleyin. Bayanı başka yere nakledelim en iyi çözüm bu, yine düşünün.

Bn.E- Bak şuna bir de beni tehdit ediyor işimden almak için. Zenci hakları mahkemesine giderim ha, ayağınızı denk alın Başkan bey. Aman ne olmuş yani, kavrayamadımsa. Ben orta yaşlı dul bir hatunum. Hem 'Özür Dilerim!' dedim, dinimizce yeterli. Gelin barışalım, işimize bakalım.

Başkan- Ne desem bilmem ki?!? Bu işin sürebileceğini sanmam. Tekrarlayacaktır aynı huylarını. Hepimiz için çok daha beter olacak...

Dr.Samson- Lütfen Başkan, siz olgun, deneyimli bir yöneticisiniz, her şey düzelecek ve eskisinden iyi olacak. Artık birbirinizi yıllanmış iki dost gibi tanıdınız. Ne alâ alâ, bu iş oldu pekalâ. Buzlar eridi, sular çözüldü!

Bn.E- Nerdeyse ağlayabilirim, çok özür dilerim. Bu işe galiba ben neden oldum. Benim patron özür dilerse ben de dilerim, şartım budur!..

Toplantı bittiğinde Başkan sapsarıydı. Yurdundaki o onurlu dekanlık günlerini ve saygılı işbilir Türk sekreterleri düşündü. Belarosa sanki hiç bir şey olmamış ve zafer kazanmış bir kumandan gibi alaycı gülümsüyordu. Bu sidik yarışının ilk turunu Belarosa almıştı. Ama maç daha bitmemişti. Gelecek, aylar önceden sürpriz, zalim ve trajikomik acımasız sahnelere gebeydi. Hem de nasıl?

PERDE ARASI

Perde 2, Sahne 1...

(Başkanın makam ofisi)

Bu olaydan sonra Başkan ve sekreteri isyankâr bayan bir süre birbirleriyle nerdeyse hiç bir şey konuşmadılar. Elbette bir bölümde patronla çalışanın rolleri şaşırırsa sonunda olacağı buydu. Belarosa yapmacık ve sanki aralarında hiç bir olay geçmemiş gibi Başkana yaranmaya çalışıyordu. Başkan da istemeyerek az bir görev veriyor ama yine benzer olaylar patlak verecek diye alttan alıp bulaşmamaya çalışıyordu. Bir kez girmişti bu okkanın altına. Tek umudu Belarosa'nın işe girdikten sonra 6 ay sonra sırası gelecek olan işe temelli alınma tarihini beklemek ve o zaman köklü bir değerlendirme yapıp belki de başka bir yere naklini sağlamaktı, işten çıkarmak olmasa bile. Çünkü yufka yürekli olduğunu kendisi dahil üniversitede herkes biliyordu. Belarosa, kendi kendine asıl görevi dışında işler yaratıyor, sanki bölümün yeni yöneticisi gibi başına buyruk istediği gibi küstahça at oynatıyordu. Başkan, Belarosa'dan 2 Temmuz 2003'te bir yazı aldı:

Bay Başkan'a: Bu gece Maxwell Hava Üssü'nde bizim Üniversite Rektörü adına öğrencilere burs sunmak için akademik temsilci olarak gidiyorum. Kimse çıkmayınca ben talip oldum, ne hoş. 18:30'da hava üssünde olmam gerekiyor. Rektör Yardımcısı bana ödül alacak öğrencilere vermem için emanetleri hazırlamış. Son derece heyecanlıyım. Eğer bu törene gitmem konusunda herhangi bir itiraz veya endişeleriniz varsa sakın benimle konuyu tartışmaktan çekinmeyiniz! İzninize sağolun.

25 Temmuz 2003 günü, Belarosa nadir geldiği Başkanın odasına maaş kartını imzalatmak için saat 15:00 gibi girdi. O sırada Başkan telefondaydı ve başıyla Belarosa'ya konuk koltuğuna oturmasını işaret etti. Telefon bitince Belarosa

elindeki kartı Başkana uzattı. Başkan kartı imzaladı ve başını kaldırıp Belarosa'ya bir soru sorduğunda, Belarosa'nın gözleri çoktan kaymış ve donmuştu. Başkan önce kalp krizi geçirdiğini sandı. Sekreterine sesleniyor fakat bir türlü yanıt alamıyordu. Korkudan sapsarı kesilen Başkan hemen okut satış odasındaki görevli orta yaşlı Çarli'yi odasına getirdi. İkisi birden Belarosa'ya sesleniyor ve seslerini duyuramıyorlardı. Bir türlü anlam veremedikleri bu donma haline sonunda bölümün Nijerya'lı öğretim üyesi Bn. Mafin olaya bir neden getirmişti, çünkü Belarosa hakkındaki sırrı bir tek o biliyordu. Özeti, Belarosa bir saralıydı ve epilepsi krizleri vardı! Sonradan duyduğumuza göre bu sırrını işe alınırken bildirmemişti. Normal koşullarda, bunun bilinmesi gerekiyordu amirleri tarafından. Bayan Mafin Belarosa'ya seslendi çok kez. Sonunda 20 dakikalık bir donma halinden sonra sekreter uyandı sara krizinden.

Bayan Mafin sekreteri alıp tuvalete götürdü. Daha sonra o akşam Belarosa evine başka bir sürücünün otosuyla götürüldü. Yeni duruma oldukça üzülen ve canı sıkılan Başkan artık bu bayanın davranışlarındaki aşırılık ve olağan dışılığın nedenini yavaş yavaş anlamaya başlamıştı. Hemen telefona sarılıp saat 17'ye doğru Rektör Yardımcısı Dr. Samson'u aradı ve hazin olayı kısaca anlattı. Dr. Samson Belarosa'ya bu konuda sağlık hizmetleri grubunun yardım edeceğini ve Başkan'a da olay yinelerse diye epileptik sağlık yönergesi göndereceğini bildirdi. Ertesi günü aldığı e-mesajında Belarosa sanki hiç kriz geçirmemiş gibi Başkan'ı küstahça suçluyor ve onun olayı çevreye haksızca yayıp uydurarak utandırdığını yazıyordu. Belarosa, üniversitenin Rektör Yardımcısı Dr. Samson'a mesajında şöyle diyordu:

Dr.Samson'a: Umarım hakettiğiniz en doğru yanıtı verebilmek için yaptığım ön hazırlıklar boşa gitmez. Çünkü sizin şahsıma karşı olan iyi niyetlerinizi her zaman biliyorum. Eğer size bana yapılan suçlamalardan rahatsız olmadığımı söylersem samimi davranmamış olurum. HİÇ BİR ZAMAN bilincimi yitirdiğim, kısa veya uzun süreli doğru değildir ve kesin olamaz! Böyle bir olayı yapıldığı gibi abartıp uzatmak gereksiz ve zararlıdır. Benzer koşullarda başka bir ortamda bu suçlama yüzünden ne merhamet, ne taraftar ne de maaşıma hak kazanabilirim. Dr. Samson, beklemediğim halde başıma gelen olaydan dolayı fazla üzülmüş değilim. Çünkü bu olay benim kapımı şimdiye dek birden fazla çalmıştır. 13 yaşımdan bu yana bu küçük çaplı sara krizlerini ilaç yoluyla denetim altında tuttuk. Fakat bazen bir tanesi böyle aniden patlayınca kimsenin dikkatini bile çekmez. Olunca da kendim dışında kimseye zarar vermem, hele başkasına hiç... Böyle bir kriz gelince en iyisi beklemektir. En çok bir 5 ya da 10 saniye sürüp geçer, yani kimse farkına bile varmaz. Bu epeydir başıma gelen en ciddisi olmalı ki buna çok üzüldüm. Eğer çalışma

arkadaşlarımı korkuttuysam özür diliyorum. Sizi iki konuda temin ederim: **1)** Bana her zaman heryerde her iş için en iyi biçimde işimden dolayı güvenebilirsiniz. **2)** Benden duygularımı en doğru biçimde en namuslu ve uydurmadan size açıklamamdan emin olabilirsiniz.

Yardımınız için sonsuz sağolun. Doktor belgelerini isterseniz onları bulabilirim. Tekrar binlerce kez sağolun, çünkü bu sempatik sözler sizin gibi gerçek ilgilenen bir kişiden gelmektedir. En derin saygılarımla...

Bu mesajı alan Başkan deliye döndü. Odasında 20 dakikaya yakın donup kalan bayan, "5 saniyelik sara geçirdiysem ne olmuş?" diye şimdi amiri olan Başkanı yalan beyanla suçlamaktaydı. Başkan, Belarosa'yı ertesi sabah kapısı açık odasına çağırdı. Diğer tanıklarla birlikte o akşam olanları ona usulca ve kibarca anlattılar. Belarosa o gün yaptığından yeniden utandı. Aynı gün 29 Temmuz 2003'te öğleden sonra bu kez kendini bağışlatmak için gururundan Başkana değil Dr. Samson'a şu mesajı yolladı. Başkana özür dilemeden suret gönderdi:

Dr.Samson'a: Başkan ve ben bu sabah dün olanlardan ayrıntılı konuştuk. Meğer oldukça uzun bir süre bilinç dışı kalmışım. Sanırım tüm olanlardan kendime itiraf ettiğimden daha duygusal davranmışım. "Bilinçsiz" sözü bile bana ağır bir hakaret ve abartma gelmişti. Ben bu sara krizi gelince bir çok kişiyle birlikte aynı odada olduğumu sanmıştım. Meğerse, Başkanla birlikteyken aynı odada bu olay olmamış mı? Bu gerçek benim dün ona gönderdiğim mesajda onu suçladığımı gösterir ki bu da Başkana yapılan bir haksızlıktır! Ben anladım ki olaydan sadece kendim sorumluyum. Bu yüzden sağlık durumumla gerçekten ilgilenen siz değerli kişiliğiniz, Bay Faris ve amirim Başkana çok teşekkür eder, iş güvenliğini sağladığınız için minnetlerimi sunarım.

Bu trajikomik olaydan sonra yine fırtınalar bir süre dindi. Belarosa şimdi de yaz sonuna doğru, daha Noel'e 4 ay kala Başkana sürekli Hristiyanlık propagandası yaparak İsa'dan ayinli ve müzikli tebrik kartları göndererek, Hristiyan olmayan Başkanını kendi doğruluk dinine davet etmekteydi. Başkan kafayı yemek üzereydi. Sonunda personel şefi Faris Bey'e bir mesaj yolladı ve bölüm sekreterinin dinsel propagandayı derhal durdurmasını uyardı. Faris Bey Belarosa'ya 8 Eylül 2003 tarihinde (Bir yıl sonra tam 8 Eylül 2004'de kopacak kıyametten habersiz) kesin bir uyarı mesajı yolladı:

Bn.E'ye: Lütfen artık Başkana dinsel propaganda malzemesi yollamayı bırakın. Kendisi dinsel bombardımanı durdurmanız için mesaj yolladı.

Boş gezenin boş kalfası Belarosa boş durmadı, aynı gün yanıtladı:

Bay Faris'e: Başkan, "Bana durdur!" dedi, ben de durdurdum. Hepsi bu kadar basit. Ben Başkana bu konuda endişelenmemesi gerektiğini zaten bildirdim. Bu gönderdiğim yazışmaların hiç bir kötü niyeti olmadığını ve tersine ona iyi niyetimden doğduğunu anlattım. Yine de anlayabiliyorum, çünkü insanlar farklı iletişimlerde bulunuyorlar. İnsanlar bir değişik ve anlaşılmaz! Bu noktadan hareketle Başkan artık endişelenmesin. Ayrıca daha önce de vurguladığım gibi kendisi doğrudan rapor ettiğim üst amirim olduğu için konu bu kez söylendikten sonra kapanmıştır. Mutluluklar dilerim....

Perde 2, Sahne 2...

(Başkanın makam ofisi, Evraklara gömülmüş, loş bir ışık gölgesinde)

Yine aynı bölüm ancak Mayıs 2003'te taşınıldığından bu kez ayrı bir mekân. Sekreter Belarosa'nin şimdi yeni bir girişi vardı. Başkan, Belarosa'nın işe alınışından 6 ay sonra Ağustos'ta üst yönetimden kesin değerlendirme evraklarını bekledi. Sekreteri ilk 6 aylık çalışmasından dolayı değerlendirip işe devam edip etmeyeceğini saptayacaktı. Belarosa'ya her zamanki gibi yumuşak ve hoşgörülü davranıp, özellikle de sara nöbetlerinin olduğunda dolayı işe devam etmesini önerecekti. Ağustos geldi geçti ve kendisine bu değerlendirme olanağı Rektör Yardımcısı Dr. Samson tarafından verilmedi. Bu çıplak gerçeği, bir gün bir rastlantı sonucu Belarosa'ya gelen yazının aynısının kendisine yanlişlıkla gelmesiyle öğrendi ve şok oldu. İlk patron olan Başkan atlanmış ve sinsi bir plânla Belarosa'ya ilk altı aylık olur verilerek işinde geçici statüden kalıcı kadroya alınması kağıt üstünde amiri Başkanın onayı ve görüşü dışında, oldu bittiye getirilerek sonuçlanmıştı. Bu hareket son derece terbiyesizce ve küstahça plânlanmış bir komplonun başka bir adımıydı. Başkanın 2001 yılında kendi kalıcı memur (tenür) dosyasını reddeden Dr. Samson bu kez Başkana başka farklı bir oyunla yeniden eziyet çektirmekteydi. Başkan bu haberi alınca okyanustaki bir mavna gibi alabora oldu. Nerdeyse küçük dilini yutuyordu... Sonunda artık Belarosa bölümde iyiden iyiye bağımsızlığını ilân etmişti. Başkana metelik vermez ama yapmacık biçimde verir gibi görünür oldu. Yaşam tiyatrosu, Shakespeare trajikomedisi gibi olanca şenlenmişti.

Yeni yıla buruk ama umutlu girdiler. Belarosa 9 Şubat ve 5 Nisan 2004 tarihlerinde ve ayrıca hemen hemen her fırsatta bayram seyran dolayısıyle Başkana elektronik kartlardan yapmacık sempatili yarı dinsel mesajlar göndermekteydi. Başkan kendisine nerdeyse hiç bir görev vermemekte, çünkü verdiği işlerden verim alamayınca nasıl doğruyu anlatacağını bilememekte, çünkü her fırsatta en ufak düzeltmeden sinirlenen bu zavallı beceriksiz sekreterden bir türlü doğru dürüst hizmet görememekteydi. Belarosa bazen bir hafta boyunca işe gelmemekte, günlerce işini aksatmakta ve rahatsızlığı dolayısıyle her türlü bahaneyi yakıştırmaktaydı. Bir gün işinden erken ayrılan sekreter hanım sara ilâcını almadığından yolda bilincini yitirip bir araca arkadan çarparak kendi arabasını paramparça etti ve hastanelik oldu. Kendisinde günlerce haber alınamadı. O her zaman ki gibi Başkana haber vermeyi seçmedi ve bir tür öç alarak onu bilgisiz bıraktı. Onun yerine geçici sekreter bulunması zor olmakta ve bölümün işleri sürekli aksamaktaydı. Bölümün diğer öğretim üyeleri biraz da durumu tam bilmediklerinden dolayı bu arsız bayana densizliğinden dolayı sanki prim vermekteydiler. Böylece 24 Mart 2004'e gelindi.

Perde 2, Sahne 3...

(Zink-Zonk Şirurşi kliniğinde Dr. Elephant, Başkana omurgasındaki bel fıtığından ve onun neden olduğu sağ üst bacak sancılarından dolayı şirurjik tedavi uygulamaktaydı. Başkan, spor kulübündeki bisiklet çalışmasındaki hatadan dolayı Ocak'ta bacak adelesini yırtmıştı.)

Başkan- Doktor, her türlü uzmana gittim. Çare bulamadılar. Sizin ününüzü duydum. Bıktım artık bu kasık ağrısından. Aman doktor, derdime çare. Şu arızayı giderin artık. Otomobilin sanki lastiği patlak.
Dr.Elephant- Derhal Başkan, arzunuz emriniz olur. Sizin bel filminize hemen baktım, boynunuz sağa doğru eğik, yok yok dur bakayım sola doğru eğikmiş. Neyse yön farketmez. Size bir omurga düzetme hareketi yaparım, hemen geçer bel fıtığınız ve baldır ağrınız. Sizi kütleteyim...

Dr. Elephant, Başkanı ertesi sabah belinden başına kadar şöyle pehlivan gibi elense tuttu ve kakırdattı, çat çut kemik sesleri arasında. Başkan sözde mutlu gibi ayrıldı. Akşam ofisinde koltuğundan yere eğilirken kalbinin dibinde bir garip derin sızı duydu. Bir bildiği var diye diplomalı doktoru aradı. Doktor Elephant derhal kliniğe gelmesini söyledi. Bir saat sonra klinikte göğüs bölgesindeki yemek borusuna yapışık kemik yapısına bastırdı ve arızayı düzelttiğini söyledi! Arkasından 200 dolara ulaşmış kemik faturasına 70 dolar daha ekledi. O gece Başkan yutkunamadı, yediğini de kolay yutamaz ve göğüs ağrısıyla uyur oldu.

Geçirdiği spazmodik yutkunma zorluğunun bu kırık çıkıkçının bastırmalarından dolayı olduğuna Dr. Elephant'ı ikna edemedi. Zira Doktor her seferinde topu Başkana yollayıp, bunun gaz çıkarmakla ilgili olduğunu savundu. Bir kaç gün yutkunma güçlüğü sürdü. Başkan artık Dr. Elephant'a gitmedi, ağrıları bir hafta sonra dindi. Ancak şiddetli baş ağrıları, gece ateş ve titremeleri başlamıştı. 24 Nisan akşamı artık dayanamadı. Eşine, onu hastaneye hemen götürmesini istedi.

24 Nisan 2004 gecesi Montgomery'nin Doğu Baptist Hastanesi'ne yatırılan Başkanın, acil bakım servisinde kardiazem serumuna takarak 150'ye çıkan kalp atışını sabaha karşı zor düşürdüler. Fibrillasyon ve zatürre tanısı kondu. Ancak asıl neden bir türlü anlaşılamadı. Kaldığı dört gece esnasında başına gelenler pişmiş tavuğun başına gelmedi. Bir gece yarısı kaygısız ve sorumsuz bir erkek hemşire serumu sol koluna yanlış biçimde taktı ve gitti. Damarı yerine kasına giren iğne sonucu hastanın sol bileği ramazan davulu gibi şişti ve hasta renkten renge girerekten tüm imdat zillerini çalmaya başladı. Kimse gelmedi ve en sonunda hasta serumlu haliyle hemşire masasına zar zor giderek görevli zenci kıza bu dayanılmaz acıya son verilmesini söyledi. Hemşire, bu işlemin yetkisi dışında olduğunu ve asıl görevli erkek hemşireyi beklemesini salık verdi. Erkek hemşirenin niçin o ana kadar yardıma gelmediğini sorunca, acemi zenci kız görevli durumu erkek hemşireye söylediğini ama yemek saati olduğu için gelince bakacağını bildirerek erkek hemşirenin çekip gittiğini söyledi. Bunun üzerine hışımla erkek hemşireyi odasında oyalanırken bulan Başkan, hemşireye derhal serum iğnesini düzeltmesi için adeta can hıraş bağıraraktan seslendi. Erkek hemşire sonunda iğneyi hastanın şişen mosmor kolundan çıkardı. Hasta, erkek hemşirenin adını aldı. Ertesi gün baş hemşireye Kardiyologu Dr. Wool'un tavsiyesi üzerine resmi yazılı yakınmasını rapor edecekti. Bu son derece sorumsuz ve hasta yaşamını tehlikeye atan vurdumduymaz tutumu yüzünden gururlu hemşire hastanın yaşamını hiçe saymıştı.

Başkan nerdeyse öbür dünyayı boylamaktan şans eseri ve kıl payı kurtuldu. Başkan 27 Nisan'da taburcu oldu. Bu günler esnasında telefon dışında, ne Amerikalı ne de Türk arkadaşlardan kimse ziyarete gelmedi. Başkan eve çıktı ama korkunç baş ağrıları ve 40'a varan ateşi yüzünden sabahlara kadar karabasanlar görmekte ve gün geçtikçe erimekteydi. Verilen antibiyotikler etkili olmamakta ve asıl hastalığın nedeni tam bulunamamaktaydı. Aşırı baş ağrısı ve ateşe dayanamayan Başkan, aile hekimi Dr. Harris vasıtasıyla Mayıs'ın ilk haftasının son günlerinde Güney Baptist Hastanesi'ne yatırıldı, Bu kez menenjite karşı beyin dahil, göğüs ve yemek borusu gibi (barium sulfat sıvısının kusaraktan içildiği) beş adet organ testi yapıldı. Testler normal çıktı. Şiddetli başağrısı ve yüksek ateşten sürekli ağlamaya zorlandığı düşük moralli bir ortamda, hastenedeki gönüllü çalışan ve eyaletin okullarından artık emekli yaşlı teyze ve amcaların yardımlarını hiç bir zaman unutmadı. Böyle bir uygulama bizde olsa ne iyi olurdu

diye hep düşündü. Yavaş yavaş hastada "mediastinitis" denilen ve çok nadir ölümcül göğüs kafesi iltihabının olduğu ortaya çıktı. Göğüse giren yabancı bir sıvı ya yemek ya da hava kabarcığı bu iltihaba neden olmuştu. Nedeninin çok sonradan omurgayı düzeltmeye meraklı şirurjistin, hastanın yemek borusunu zedelediğinden dolayı olduğu kesin tanısıyla ortaya çıktı.

Montgomery'deki bu ikinci hastanede Mayıs'ın ikinci haftasında üç gün daha kaldı. Kentin ayrıcalıklı ve kalantor cerrahlarından biri olan Doktor Camac (Kamak) hastaya gelip bunu ölümcül bir goğüs kafesi iltihabı olduğunu ve göğsünü yarıp kazıyacağını bildirdi. Hasta ikinci bir görüş istedi. Başkanın ısrarı üzerine aile hekimleri olan Dr. Harris, Alabama Üniversite Hastanesi'ne (UAB) nakil önerisini kabul etti. Alınan sevk üzerine 10 Mayıs'da eşi Suna gözyaşları arasında eşini iki saat uzaklıktaki Birmingham'daki üniversite hastanesine götürdü. Bundan sonra hasta kendini Mayo klinikten yeni transfer edilen ünlü Dr. Serfoglio ve ekibinin tedavisi altında bulacaktı. 'Perforated Esophagus yani 'delinmiş yutkunma borusu' tanısını kayıtlara geçiren Dr. Serfoglio 24 saatlik sürede (hastanın toplam 5 kilo vermesine yemek yasağı olduğundan neden olan) bir takım sıkı testlerden sonra hastaya kendisini ameliyat etmeyeceğini ve Türkiye'ye tatile gidebileceğini müjdeledi. Giderken yanına 120 adet "clindamycin" antibiyotiğinden almasını uyardı. Başkan 15 Mayıs'ta 2004 günü taburcu oldu. Ortanca oğlu Efe'nin mezuniyet gecesine 18 Mayıs akşamı ölü gibi suratıyla katılan Başkan, 19 Mayıs sabahı uçakla ailesini alıp İzmir'e uçtu. 20 Mayıs'ta 1993'te kuruculuğunu yaptığı DEÜ İstatistik Bölümü'nün Pine Bay konferansındaki çağrılı bilimsel konuşmasına yetişti. Temmuz başında Türkiye'deki konferans tatilinden dönen Başkan artık iyileşmişti. UAB'de son testlerine girdi ve sağlam çıktı. Yaz tatili sırasında DEÜ'den ünlü göğüs cerrahı Dr. Eyüp Bey, hastaya uyguladığı tetkikler sonucunda hiç bir şeyi kalmadığını açık seçik anlattı ve rahat bir nefes almasını sağladı. Göğüs kafesindeki iltihap 30 günde yuttuğu 120 adet antibiyotik tarafından yok edilmişti. Bunda, ailesiyle geçirdiği tatil havası, güneş, deniz ve dinlenme ortamının etkisi kesin olmuştu.

Perde 2, Sahne 4...

(Başkanın makam ofisi)

2004 Temmuz başında 3 aylık hastalıktan sonra hava üssündeki akademik görevine dönen Başkana sekreter Belarosa bir geçmiş olsun nezaketinde bile bulunmadı. 2004-2005 akademik ders yılı Ağustos'ta başladı. 5 Eylül'e gelindi. O gün Bilgisayar Bölümü'nün yeni bağlandığı Fen Edebiyat Fakültesi Dekanı bölümü ziyarete geldi ve ortak bölüm toplantısı yapıldı. Sekreter Belarosa gösterişli ve yapmacık bir edayla not aldı. Bölüm üyeleri üç gün sonra olacaklardan habersiz dağıldılar. Belarosa toplantı notlarını bir araya toplayıp Dekan'a yolladı. Başkan,

Dekan'dan 7 Eylül, Salı günü 15:37'de bir e-yazı aldı, kendisine ve sekreter Belarosa'ya dönük:

Bn.E'ye: Toplantı notlarınızı e-postada aldım. Maalesef bazı hatalar var, belki de benim ne dediklerim tam anlaşılmamış. Uygun bir yerde bu konuda bir kaç yorumda bulunmak isterim. Nasıl yapalım?

Başkan, 8 Eylül, Çarşamba 12:27'de Dekan'ı mutlu biçimde yanıtlar:

Dekan Bey: Sorun yok. Sizin istediğiniz gibi bunu bir yola sokalım. Lütfen düzeltmelerinizi kırmızıyla yapın ve Bayan Eaglezon'a yollayın. O düzeltmeleri yapsın. Aslında bu ilk nüsha "bizim kendi aramızda" kaldı ve başka bir yere gitmedi. Sağolun.

Bu e-yazıyı alır almaz Başkan ikinci kattan aşağıyı arar, söz konusu toplantı notları hakkında bölüm sekreteriyle konuşmak için. İlk kattaki yardımcı öğrenci sekreterler, ana sekreter Bayan E'nin telefona gelmediğini ve Başkanı aşağıya çağırdığını bildirirler. Bu küstahça çağrıya canı sıkılan Başkan aşağıya iner. Yardımcılar dışarıda sigara içtiğini söylerler. Dananın kuyruğunun ya da kıyametin kopmasına saniyeler vardır. Evet ne olacaksa, dışarıda her zamanki gibi oflayıp püfleyerek sigara molası veren bölüm sekreteri müsveddesinin yanına yaklaşıp Başkanın selâm verir vermez yüzüne bazuka gibi patlamasıyla olur.

Başkan– (Usulca) Sorun nedir, Bayan? Düzetmeleri yapabildiniz mi?
Bn.E- (Sesini en tizde yükselterek ve bağırarak) Seni yalancı seni! Aramızda kalsın diyordun ama bana Dekan'a o yazıyı önceden yollamamı söyledin. Sen adi yalancısın. Yetti artık. Seni dava edeceğim.
Başkan- (Kendini duyurmak için gayret tüketerekten) Sen ne diyorsun, aklını mı yitirdin? Ben yalan dolan söylemedim. Elbette dediğim doğruydu, aramızda kaldı yani bölüm içinde. Senin haklarını sürekli savundum ve korudun. Yanlış anladığın besbelli, her zamanki gibi tam konuyu kavramadan ve olayı bilmeden ön yargılı bağırıp çağırıyorsun. Sesimi duyuramıyorum. Bu kaçıncı olay böyle? İstemezsen başka yerde çalış. Senin burdan naklini talep edeceğim.
Bn.E- Bak bir de beni tehdit ediyor. Ne koruması, her zaman bana yalan söyledin. Sen zalim bir yöneticisin, sen bir şeytansın. Seni eyalet mahkemelerinde süründüreceğim. Şimdiye kadar dava etmediğim hata. Bak bağırıyor hem de avazı çıktığı kadar. Kessene be rezil adam, alçak...

Sekreter bölüm kapısından girip, kapıyı kilitledi Başkanın suratına. Kapıyı açmadı, Başkan kapıyı çaldığı halde. Sonradan bunu Başkanın kapıyı yumruklaması olarak başka bir yalanla anlatacaktı herkese. Bu acıklı tiyatroya artık dayanamayan Başkan ikinci kattaki odasına çaresiz ve bitkin halde çıkarken bölümün kıdemli öğretim üyelerinden Dr. Mattero'ya rastladı. Ona durumu anlattı. Mattero sekreterin kendisine gelen e-yazısındaki İngilizce'yi yanlış anladığını oracıkta okuyaraktan çözüverdi. Derhal sekretere gitti ve durumu anlattı. Telefon edip Başkandan sekreteri bağışlamasını ve normal yaşama dönülmesini istedi. Ancak Başkan, suç işleyip durup arkasından özür dileme komedisinden ve rezaletinden son derece bıkmış, bunalmıştı. Durumu hemen Dekan'a anlatan Başkan artık bu haddini bilmez çirkin kalpli ve hasta beyinli sekreterin defterini dürmeye karar vermişti. Dekan Başkana derhal Personel Şefliği'yle görüşüp bu çirkin olayı raporlamasını salık verdi. Başkan da bunu harfiyen yaptı. Personel Şefi Bay Faris, Başkana sekreter Belarosa'ya dönük "Düzey II" disiplin cezası olan uyarı yazısını hazırlamasını söyledi. Bu arada, sekreter çirkin olayı izleyen üç saatin içinde Başkandan yazılı özür diledi. Özür yazısında, Başkanın da sekreterden, sözde, sekretere bağırdığı gerekçesiyle geri özür dilemesini ve her iki tarafın da hatalı olduğunu kabul etmesini şart koştu! Başkan, herkesin uluorta özür dileyerek suçlarını bağışlatmaya ve sorumluluktan kaçmaya çalıştığı böylesi cıvık bir ortamda bu arsız isteği kabul edilmez bulduğu için geri çevirdi.

Günler sonuçsuz geçip gidiyordu. Dekan bu arada soruşturmaya başlamıştı. Tarafları dinlemek için tanıkları dinleyecekti. Her nedense yeni Fen Edebiyat Fakültesi Dekanı, Başkana hemen inanmamaktaydı. Yaşam üniversitesinde artık pişen Başkan kulağına küpe olan bir öğüdü unutmayarak her olayı bilgisayarda belgelemişti. Tüm olanları Dekan'a e-yazı kanıtlarıyla yolladı. Eski yarı-zamanlı Fizik öğretmeni ve yeni Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanı soruşturmalarına, sekreterin tanıkları olan biri siyah diğeri beyaz ırktan sekreter yardımcısı öğrencilerle başladı. Elbette bu evli bayan öğrenciler eski amirleri olan Belarosa'ya hoş görünmek için korkularından yalancı tanıklık ettiler. Daha sonra Başkanın tanık gösterdiği ve olay sırasında sekreterin tüm bağırışlarını yerinde gören, hava üssündeki otel resepsiyon görevlileri olan kara derili Joyce ve Glenda adındaki gerçekten sözüne güvenilir iki bayanı Dekan sorguya çekti. Joyce ve Glenda, Başkanı 5 yıldır tanıdıklarını, saldırgan sekreterin Başkana avazı çıktığı kadar bağırdığını ve ortalığı kasıp kavurduğunu bir güzel anlattılar. Dekan sonunda gerçeği gördü. Ancak tüm bunlara rağmen olaylar sürüncemede kaldı. Bir türlü Başkanın isteği olan sekreterin başka bir pozisyona nakil işi Dr. Samson ve Dekanca hep geri plana atılıyordu... Başkan, günlük gazetede gördüğü bir makalede, iş yerlerindeki bezdirme olaylarının %10 oranının, sanılanın tam tersine, altların üst amirlerine yaptıkları eziyet ve tacizden oluştuğunu öğrendi. Demek ki %10 oranın içine kaderin bir cilvesi olarak farkında olmadan girmişti.

15 Eylül 2004 günü İvan adı verilen yüzyılın en korkunç tufan ve kasırgası Montgomery kentini silip geçti. Başkanın evinin tam göbeğine iki adet dev meşe ağacı düştü. Ölen kalan çok şükür olmadı ama binlerce dolarlık hasar saptaması yapıldı. Büyük ölçekteki bu hasar onarımı tam 75 acılı gün sürdü ve nihayet Kasım sonunda Şükran Günü'nde bitti. Bu 75 gün apayrı bir serüven konusu olup Başkanın sekreter faciasını çözmeye uğraştığı aynı süre içinde değişik bir komedi halinde sabıkalı işçisiyle, patronuyla, sigortacısı ve boyacısı, türlü karakterleriyle sürüp gitti.

Bu olayda unutulamayacak bir konu da facia öncesi yapılan hazırlıkların ne kadar gülünç derecede boşa çıktığıydı. Ama bunu önceden kimse bilemezdi. Örnek verilirse, Atlantik Okyanusu'ndan Florida ve Alabama kıyılarına gelecek hortum üç gün önceden uydudan izlendiği üzere tüm başkent halkı ön hazırlıkları yapmak için sanki savaşa hazırlanıyormuş gibi kolları sıvadı. Saat saat TV'den izlenmeye başlandı. Dükkânlar 2 gün önceden boşaldı, ne su kaldı, ne yiyecek, ne de portatif gaz ocağı ve gaz tüpleri. Okullar ve iş yerleri kapandı. Kent nükleer savaşa hazırmış gibi hayalet bir beldeye döndü. Son gece bir gaz ocağı için kentte, Başkan arabasıyla 2 saate yakın eli boş çaresiz dolaştı. Yalvar yakar bir yerden zor buldu, sanki savaş başlamıştı.

Tüp gaz bulmak nerdeyse olanaksızdı, karaborsadan aldı. Ünlü ve aşırı varlıklı bir yaşlı kadın yazar (Ida Belle Young) jeneratörü çalıştıran gaz kaçağından dolayı pisipisine öldü, kasırgadan değil. Başkan ve ailesi tüm 3 arabasını garaja sığdırdı ve dışarıda uçabilecek tüm nesneleri, taş tuğla dahil kapalı yerlere soktular. 10 yıl önce 1995'te aynısı olmuş ve kentin halkı buna alışıkç Ama onlar ilk kez yaşayacaktılar bu alışmadıkları felâketi. Hatta evlerinin 10 yıl önceki sahibinin otomobilinin üstüne 1995'te bir adet meşe ağacı düşmüştü. Bu eski kazayı, Başkan kasırga sabahı tesadüfen öğrendi ve birine yazdığı elektronik mesajında,"Galiba bizim de başımıza düşecek!" diye ön tahminde bulundu. Bazen önceden tahmin edebiliyordu ama bu onu korkutuyordu. Ağacı gidip te kesecek hali yoktu ya, deliler gibi. Kurbanlık koyun gibi kaderlerini bekleyeceklerdi.

Kafalarını salonda kirişlerin altına sokup saatte 80 mile yaklaşan rüzgarın uğultusunu dinlemeye koyuldular, sabahın erken saatlerinden itibaren. Bir kulak radyoda ve bir göz TV'de. 15 Eylül sabahı 11'de deprem gibi bir ses duydular ve ev çatır çutur sallandı. Suna, "Bitti, vurulduk!" dedi. Başkan seslendi, "Yıldırım düştü." Evleri mutfak ve garaj alanından dev meşeler tarafından tam hedef vurulmuştu. "Tak tak, açın açın!" diye seslenen, sağ kolu ve sağ bacağı protezli komşuları John Keating'di. Bu kadar sözüm ona hazırlık yapıldı. Gelgelelim, iki dev meşe ağacı arabaları güvenli diye soktukları garajın üstüne inmedi mi? Elektrikler 5 gün kesildiğinden portatif ocağı bir kaç kez kullandılar. Sonra da ve bozulunca attılar. Her taraf ısraf içindeydi. İvan kasırgası, kedinin fareyle oynadığı gibi oynadı. İnsanların doğaya karşı ne kadar aciz olduğunu bir kez daha kanıtladı.

Kıyılardaki hasar dev boyutlardaydı. Bir yıl sonra 2005'de bu kez Korkunç İvan'ın tarihteki eşi Büyük Katerina'nın adının verildiği kasırga (Katrina), aynı bölgeyi uçurmaz mı? Gelin de Baltacı Mehmet'i anmayın şimdi?

15 Eylül 2004'de başımıza yağan iki dev meşe ağacıyla İvan kasırgasından iyi pay aldık! Evin üçte biri dallar altında ezildi. Evin çatısı ve konstrüksiyonu yeniden yapıldı. Yağmur yüzünden çürüyen tavanlar değişti. Toplam 53 bin dolar zarar. Sigorta tümünü ödedi. Onarımlar tam 3 ay sürdü.

Sonunda, oluşan hasara 53 bin dolarlık fatura çıktı. Tümü sigorta kurumu tarafından kuruşu kuruşuna azar azar iş yapıldıkça ödendi. 75 gün buyunca az eziyet çekilmedi. Muhteşem değerbilir insan Profesör Ramamorthy, Kaliforniya'dan rastlantı eseri ne var ne yok diye arayarak felâketi anında öğrendi. Üzüntülerini ve deneyimleriyle tavsiyelerini bildirerek insanlıkta eşsiz olduğunu bir daha gösterdi...

Bu sırada bunlar sürerken Başkana geçmiş olsun bile demeyen sekreter Belarosa, tersine sevinmiş biiçimde Başkana gönderdiği e-yazılarında arsız ve utanmaz bir dil kullanmakta, tüm otoriteye çılgınca meydan okumaktaydı. Bir yazısında Başkanın odasına ait anahtarı bulamayınca Başkana, e-yazıyla "Hey, sen, artık oyunları bırak!" diyerek hitap etmiş ve uyduruk senaryolara son verilmesini uyarmıştı. Sonunda beklenen oldu ve arlanmaz utanmaz sekreter Başkana "taciz"

davası açtı. Bu dava okul bünyesinde çözülmesi gerekli bir süreç olup İnsan Kaynakları (Personel) Dairesi başkanı Bay Faris'in komutasında Bilgisayar Bölümü'nde yapılacak üçlü bir toplantı yoluyla gerçekleşecekti. Buluşma öncesinden bir kaç gün önce Başkan, tüm konuyu anlatan ve okulun disiplin kurallarını içeren bir dolu belgeyle, küstah sekreterin Başkana son yolladığı 19 Ekim 2004 tarihli aşağılayıcı ve alaycı e-yazısını, eskiden yeşil kart işlerini başarmış olan göçmenlik avukatı Joel Perlmutter'e bilgisayar yoluyla gönderdi. Ayrıca rica ettiği üzere Bay Faris, 2000'den tanıdığı Joel'e bu evrakları fakslamıştı. Joel'den hukuksal öğüt istemeyi de unutmadı. Joel Başkana 21 Ekim 2004'de yanıtladı:

Joel P.'den- Selâm dostum Mehmet. Belgeyi Bay Faris'ten faksla aldım. Sana dün telefonda belirttiğim gibi, Bay Faris sadece olayın kapanmasını istiyor, o kadar. Benim tüm bu olanlardan çıkardığıma göre ve sekreterin 19 Ekim'de sana yazdığı ve arsızca hitabettiği elektronik mektuba dayanaraktan, sana iş yerinde üstü olarak hiç bir sadakati olmadığı gibi, seni insan olarak adam yerine koymadığı da açık seçik ortada. İnanılmaz bir durum. Bölüm Başkanı olarak senin altlarından bir üst olarak liyakat ve saygı beklemen en doğal hakkın ve daha azı kabul edilemez. Eğer köklü bir davranış değişikliğinden geçmezse olay almış başını gidiyor, geri dönülmez ve bir tutulmaz duruma girmiş. En doğru çözüm bu kişinin saygılı ve sadık olacağı bir yeni ortama aktarılmasıdır. Maalesef eğer işine son verilirse, bu sekreterin sana karşı ırk, cinsiyet, yaş ayrımcılığından hatta daha ileriye gidip cinsel tacizden ve başka akla gelen her şeyden dava açacağına garanti gözüyle bakabilirsin. Başarılı olacağından değil ama bunu arsızca yapacağından emin olabilirsin. İyi şanslar beni bilgilendir. JP.

Perde 2, Sahne 5...

(Hava Üssündeki BEB'ye ait 209 no'lu boş bir sınıfta toplantı)

Üçlü toplantı gerçekleşir. Duruşma 1 saat sürer. Başkan özet not alır:

Bay Faris- Evet Bayan E, Başkana dava açtınız, söz ve güç sizde! Yakınmalarınızı bize anlatın. Başkan siz de dikkatle dinleyin.

Bn.E- Bu olaylar nasıl oldu hala aklım ermiyor, inanılmaz derecede şaşkınım. Bu adamdan başka her kul benden bölümde memnundur. Ayrıca şimdiye kadar Başkan, benden hoşnut olduğunu bana sicilinde 5 üzerinden 4 vererek kanıtladı. Benden içten bir özür mektubu aldı ama beni en çok

sarsan benden geri özür dilememesidir. Ben bu kabalığı kabul edilmez buluyorum. Başkan bu ailenin su götürmez reisidir ama öyle davranmıyor. Evet ben çizgi dışına çıktım ama onun yani reisin çizgiden çıkmaması ve beni bağışlaması gerekirdi. Beni biraz insan olarak saysaydı, gelir özür dilerdi. Ben bu Başkandan her düzeyde saygısızlık gördüm. Bir çok insan ondan nefret ediyor, bir çoğu da seviyor. Sana birden bağırabiliyor ve seni insanların ortasında küçük düşürüyor. Her gün işe gelince yarım saat boyunca bağırıyor. Örnek, "Hangi cehennemimin dibindesin?" diye tuvalete gitmek zorunda kaldığım için beni azarlıyor. Diyelim bir telefonu bağlayamadım, avazı çıktığı kadar bağırıyor. Görün yalanlamaya kalkacaktır hep huyudur.

Başkan- Nerdeyse dilimi ısırmak üzereyim. Bu manyak adam ben miyim? Böyle bir şey sırf uydurma yalan, nasıl doğru olabilir? Ben onu her gün 5 dakikadan fazla görmem bile nasıl tüm gün hakaret eder mişim? Nerdeyse konuşmuyoruz bile. Sonra benim "cehennemin dibine gitmek" deyimlerini kullanmadığımı herkes biliyor. Bu kadar yalan da insaf.

Bn.E- (Sesini oldukça yükselterek hırçın) Sakın beni kesme bakayım. Seni son kez uyarıyorum. Bakın yalanlayacak demiştim. Yetti artık...

Bay Faris- Bayanın sözünü kesmeyin bitirsin, size de söz vereceğim.

Başkan- İnsaf Bay Faris, siz onun avukatı mısınız yoksa arabulucu mu? Yok güç ondaymış, yok o mazlummuş, ne oluyoruz? Amacınız beni sözde amiri olduğum sekreterimin önünde küçük düşürmek mi? Dikkat ediniz!

Bn.E- Sonra benden hep özel istekleri olurdu. Örnek, yok polis Karakolu'na telefon edip onun ceza makbuzunu konuşacakmışım da. En çirkini ve terbiye kurallarını aşan isteği de yok makam odasına kurum yağıyormuş ta bu olayı Hava Kuvvetleri üssündeki çevrecilere rapor edecekmişim ve daha niceleri. Bana yüksek makamdan, onun benim üstüm olmadığım söylendi ama o hep bana amirmiş gibi davrandı. Benim üstüm, 'İşletme Dekanlığı sekreteri Bayan Karen' dediler. Hatta, bana sicil puanı vermeden önce sürekli hakaret ederdi ama ben de katlanırdım şantaj yaptığı için. Hem, benimle haftalardır konuşmuyor. Biz insanız bu çok ağrıma gidiyor. Ben bu yüzden de ona dava açtım, benle konuşmayıp beni hiçe saydı. Zorla onu önüme getirtip, oh olsun konuşturdum işte !!!

Başkan- Suçlamaların hiç birini kabul etmiyorum, hepsi uydurma ve hayal ürünü. Önce 'amirim' diyor, sonra 'değilmiş' diyor. Önce, "Siz bana verin, polis makbuzunu ben çözeyim çünkü anneme de aynısı oldu." diyor, sonra

"Sınırı aştı!" diyor. Bölümün çıkarıyla ilgili bir sağlık, yani odalardaki hava kirlenmesi konusunda, telefonla çevrecilere bildirilmesini ondan özel istek diye tanımlıyor. Hayret! Kendisi bana özel istekleri için gelmiştir. Eskiden ailece tanıdıkları 60 yaşlarında yaşlı bir öğrencinin ona asıldığı dahil -bu sonradan bir eşek şakası çıktı- hep çözmeye yardımcı oldum. Hergün kinle gelip nefretle gidiyor. Bu kişiye başka yer bulun. Bu koşullarda artık onla çalışamam. Aşırılıkları çok.

Bay Faris- Toplantıyı kapatmadan Bn. E, sizin son sözleriniz var mı?

Bn.E- İkimiz de suçluyuz yasa önünde. Ben diledim, o özür dilemedi. Ben disiplin cezamı aldım, o da almalıdır. Üç koşulum var. 1) Başkan da disiplin cezası almalıdır. 2) Benim disiplin cezam geri alınmalıdır. 3) 1. ve ya 2. maddelerden biri yerine getirilirse, o zaman saygı duyulduğum bir yere aktarılmak istiyorum.

Bay Faris- Ne diyorsunuz Başkan bu koşullara?

Başkan- Okulun avukatına danışacağım, bu bayanın ve bölümümün gelecekteki mutluluğu için yapılabilecekleri yerine getirmeyehazırım.

Bu sırada toplantı bitti ve bayan sekreter mendilini çantasından çıkarıp sanki bir tiyatro sahnesindeki rolünü ezberlemiş gibi ağlamaya başladı. Bay Faris onu bir kaç tatlı sözle yatıştırmaya çalıştı. Faris'le Başkanın makam odasına geçtiler. Bay Faris günün son gafını yaptı. Başkanın kulağına sessizce fısıldadı, "Başkan, zavallı kızcağız çok üzüldü, ona bir tutam çiçek ya da bir kutu çukulata alarak gönlünü alın!" Bu düzeysiz öneriye Başkan sıcak bakmadı, sonunda yine bir oyun çıkacağından kuşkuluydu. 53 yaşındaki zavallı kızcağız dediği korkunç dolanbaz hasta sekreter yine sonunda numarasını yapmıştı. Ama daha numaralar bitmeyecekti. Ertesi gün Başkan üniversite avukatı olan Bay Sam'le bu konu için özel randevu aldı. Bay Faris, Başkanın Sam'le konuşmasını hiç istemedi. "Ne gerek var, burada ben varım ya!" dedi ve kıskandığını belli etti.

Hafta başında Pazartesi avukatla buluştular. Başkan tüm olanları kanıtlarıyla A'dan Z'ye öyküledi. Verileri ve delilleri dikkatle baştan sona dinleyip not alan Avukat Sam denilenlerin tersine son derece sorumlu bir üniversite avukatı görünümü vermekteydi. Başkanın avukatı Joel'in yazdıklarını da okudu.

Avukat Sam- Profesör, sizi gereksiz yere fazlasıyla üzmüşler. Rezalet. Bu iş yarından tezi yok, bitmelidir. Hayır siz yeteri kadar hoş görülü davranmışsınız. Bundan fazlası safdillik ve zayıflık olur. Bu bayan sınırların tümünü aşmış, kimse farkında değil. Onun sizin tarafınızdan bağışlanması ve cezanın geri alınmasına yanıt koskoca bir HAYIR.

Hukuken bu olanaksızdır. Siz one işten kovulma cezası vermediniz ya o buna yatıp kalksın, gece gündüz şükretsin. Artık yetsin bu komedi. Bu nasıl üniversite demezler mi, eğer sürer giderse bu rezalet. Başkan siz bu gece ferah uyuyun, ben yarın Dekan, Rektör Yardımcısı ve Personel Şefini toplayıp başka bir daireye nakil işini konuşup sorunu çözüyoruz. Bu işi kapanmış bilin. Yarın Salı toplanırız, Çarşamba yeni işini buluruz ve Perşembe sabahı taşınır.

Başkan- Sam, size nasıl teşekkür edeyim ki. Bu işi ne kadar da güzel çözdünüz. Dememişler mi, hukuk işlerini avukatlara, ayrıntıları bizdekiler gibi işi uzatmak isteyenlere bırakın? Ne diyeceğimi bilemiyorum. Tebrikler. Minnettarım.

Gerçekten Avukat Sam dediğini yaptı ve yaptırdı. Dekan dahil aylardır üniversite üst düzey yetkililerinin beceremediğini Avukat Sam söke söke becerdi ve çözdü. Perşembe sabahı efsanevi sekreter Belarosa pılını pırtısını toplayıp taşınma işlerini bitirecekti. Hayret, bu olay sonunda bitmişti. Sinirleri boşanmış Başkan dahil tüm yorgun savaşçılar olayın kapandığını sanıyordu. Ama, daha tiyatro perdesi inmemişti. Neden mi? Monica Lewinski yüzünden. Monica da nereden çıktı? Kimsenin ummadığı bir delikten ve bir çuval inciri berbat etti.

"Bu yıl Cumhuriyetçi Parti'ye oy verdim. Demokratlar ağzımda kötü tat bıraktı"
Aslında Monika öyle dememiş: http://www.snopes.com/politics/quotes/monica.asp

Perde 2, Sahne 6...

(Başkanlık ofisine komşu sekreterlik boşluğunda son sahne: Monica Lewinski'nin 2004 ABD Başkanlık seçimleri arefesinde Ekim ayının son haftalarında tüm e-mail haberleşmelerinde ortada dolaşan ve hafif gülümser pozla, "Ben artık Cumhuriyetçi Parti Başkanından yana oyumu kullanmaya kararlıyım, çünkü Demokratlar benim ağzımda acımtrak tat bıraktı!" pankartı büyük boy sahnede asılı…)

Personel Şefi Bay Faris'in makam odası. Daha önceden Perşembe gecesi Faris, Başkanı telefonda aradı ve sekreterin Başkanı bu kez cinsel taciz suçuyla belki mahkemeye vereceğini söyledi. "Kevit" adında bir kişinin gönderdiği e-mail kanalıyla ellerinde bizim meşhur sekreter Belarosa'ya dönük bir cinsel gönderme (sexual innuendo) olduğunu bildirdi. Başkanın bunu Belarosa'nın taşınmadan önceki gece sırasında masasına gizlice kasıtlı bırakılması sonucu Belarosa'nın Başkanın aleyhine cinsel taciz davası açmayı plânladığını, çünkü elinde güçlü bir delil olduğunu açıkladı. Başkan anlamadı. Faris'in odasında Cuma sabahı buluştular.

Başkan- (Nerdeyse kalp krizi geçirmek üzeredir) Hoppala bu da nerden çıktı? Bay Faris, ben bayanı hiç görmüyorum ki kendisine sarkıntılık yapayım, ne bitmez davaymış böyle? Nedir bu taciz lafı?..

Bay Faris- Demek görseydiniz yapacaktınız, ele verdiniz. Şaka şaka! Nasıl korkuttum?İyi düşünün, suç unsuru delili size göstermeden önce olayı anımsamanızı istiyorum. Çarşamba gecesi neler oldu bitti Başkan?

Başkan- O gece bana yurt dışından Cavit Tuncer adlı eşimin hısmından rasgele ulaşan Monica Lewinski temalı komik bir tabloyu aşağıdaki faks makinasının yanına getirdim. Fotokopi, yok pardon eşime fakslayacaktım, renkli bir kopyaydı. Onu da yapmadım sanırım. Orada unutmuşum masanın üstünde, posta kutumdan evrakları alırken. Şimdi anlıyorum, demek ki onu sekreterinkine komşu masada unutmuşum. Bayan da uzanıp iki metreden malıma hemen el koymuş, benim evrak kutuma geri koyacağı yerde. Ben de renkli kopyamı arıyordum kaçtır.

Bay Faris- Sizi yakaladım işte, ilk fotokopi çektim dediniz, yoksa demediniz mi? Çektiyseniz onun masasına da son gece taciz amacıyla bir tane koydunuz elbette değil mi? Olaylar çözülmeye başladı işte! Buldum.

Başkan- Kuzum Bay Faris. Siz FBI veya CIA ajanımısınız yoksa üniversite personel şefi mi? Neler diyorsunuz. Ben fotokopi çekmedim. Evimize faks çekeyim diye geldim, iyi ki olmadı. Orada unutkanlık sonucu işte kalmış, o cinsel taciz aracı dediğiniz komik şaka. Hem Monica o sözleri etmiş sözde, ben değil. Tüm memleketin bilgisayarlarında cirit atıyor seçim öncesi bu bilbord (tablo), yani herkes birbirine cinsel tacizde mi bulunuyor şimdi? Bu ülkenin paranoyak olduğunu tahmin ediyordum da bu kadarını değil! Meşhur sekreter bu bana ait yazıyı almış ve beş-on fotokopisini çekip okula dağıtmış, dediniz. Yani bununla benim ona asıldığımı ve cinsel atıfta mı bulunduğumu anlatmaya çalışıyor. Bununla mahkemeye gitseniz sıfıra sıfır elde sıfır sonuç alırsınız. Adama çok

gülerler, sayın eski hava kuvvetlerinden emekli pilot ve yeni Personel Şefimiz. Bu trajediye son versek artık, komik olmuyor muyuz?

Bay Faris- Sayın Başkan, 'bilbord' delillerini değerlendirip suçlamaları çözmeye çalışıyorum. Tarafsız olmak zorundayım. Siz de neden bıraktınız, böyle kritik ve cinsel içeriği olan din karşıtı bilbord tabloyu?

Başkan- Bay Faris, ben kimsenin masasına cinsel içerikli din karşıtı bir tablo bırakmadım. Hem bayanın kolları ne kadar uzunsa iki metreden uzaktaki unutulmuş başkasına, hem de amirine ait bir tabloyu kendi şahsına bırakılmış diye niteleyip edinmesi ve tüm üniversite üst yetkililerine fotokopisini yapıp dağıtarak olası bir cinsel tacizle suçlamayı düşünmesi paranoyadan başka bir durum değil ki. Siz de buna nerdeyse inanmak istiyorsunuz. Evet böyle bir yazıyı, Başkanlık yaptığım bir mekânda olaylı bir sekreterin taşınmasından önce unutmuş olmam çok acı bir rastlantı ama bu masum bir yanlış. Bu aptallık için sadece özür dileyebilirim, o da yanlış anlamaya neden olduğu için. Yoksa cinsel taciz anlamı taşıdığı için kesinlikle değil. Gerçekler tamtamına böyle.

Bay Faris- Sayın Başkan zaten iyi kalpli sekreter bayan, bana bu sabah telefon açarak dün geceki telefon görüşmemize dayanarak ve ona yeni aktardıklarıma karşılık konunun bir yanlış anlamadan kaynaklandığını anladığını ve dava açma hakkını kullanmayacağını bildirdi. Sağolsun…

Başkan- Bayan akıllılık eder, bunun görünen sonu yeni bir çıkmaz sokak. Konu kapanmıştır. Şimdi geleceğe hızla ulaşıp yeni bir sekreter için kolları sıvayalım, Bay Faris ne dersiniz? Sağolun konuyu benle açıklıkla görüştüğünüz için. Monica yüzünden başıma gelenlere bakın!

Aynı gün görüşmeyi Dekan'a anlatan Başkan aşağıdaki nasihatı aldı, yanıt verdi:

Dekan- Başkan, evet bunda sizin öyle bir görünür suçunuz yok ama sizden ricam Monica dahil sabıkalı ve olaylı kadınların vecizeleriyle oyalanmamanız, ayrıca bu tür muzır yayınları evinizden yönlendirmeniz ve üniversitemiz elektronik mesaj ortamından uzaklaştırmanız!"

Başkan- Sayın Dekan, ben eski Başkanınız Clinton'un sabık sevgilisi ve olaylı stajyeri Monica'yı kişisel tanımam ve bir ilişkim yoktur. Hem kendisi o sözleri söylememiş ki, adından söyletmişler. Bunlar seçim düzmecesi. ABD'nin seçim ayıplarının hesabı neden bana kesiliyor? Bu e-mail tüm evreni dolaşmış ve bana gelmiş. O zaman her gün buna benzer gazeteleri ve dergileri mahkemeye vereyim, isterseniz? Çünkü evime cinsel taciz unsurları getiren bu yayınlar aileme hakaret unsuru oluyor!

Dekan- Haklı olabilirsiniz Başkan. İşin bu yönünü hiç düşünmemiştim. Neyse artık bu olayları kapatalım ve geleceğe doğru yelken açalım. Güzel günler ve aklı başında makul sekreterler bizi bekliyor olmalı…

BEB, 2005 yılının Mart sonuna kadar yine kara derili ama kibar bir sekreter olan eski yardımcı Henrietta ile idare etti. Sonunda bölüme yeni seçilen Kriminoloji öğrencisi ve gelir gelmez kendisine yalancı tanık çömez sekreterlerce Başkan'dan sakınmasını uyardıkları sekreter Angel geçmiştekileri utandıracaktı. Ayrılacağı 2006 Eylülüne kadar bölüm içinde bir çok başarıya birlikte imza attı, çalışkanlığı ve kişiliğiyle. Demek ki nitelikli sekreter çok şey farkettiriyormuş. Başkan da anormal olmayan sekreterlerle pekalâ sağlıklı bir çalışma ilişkisi sürdürebiliyormuş! Sabık efsanevi sekreter bayansa, eski amirine dinsel temalı dinsel bayram kutlamaları ve melekvari elektronik tebrik kartlarına bir süre devam etti. 6 ay sonunda yeni atandığı ve siyahların çoğunlukta olduğu görevinden de nedeni bilinmeyen biçimde, olası şiddetli uyuşmazlık nedenleriyle ayrılmak zorunda kaldı. Artık üniversitedeki kadrosuna veda etti. Adalet Bakanlığı'ndaki eski görevine dönmüş! Eskiden yattığı bir kliniğe kronik davranışsal bozukluklarını için geri döndüğünü de söylediler...

Üniversitede yaşam trajedi ve komedileriyle sürmekteydi. Sanki Şekspir'in komedi ve trajedilerini biteviye bıkmadan oynayan ve kentin ün salmış dev ASF (dünyanın dördüncü büyük Alabama Shakespeare Tiyatrosu) sarayından bir kaç kilometre ötede yaşam ustası Şekspir'e rakip çıkarcasına ve "Bizi de sahneleyin ne olur!" diye yalvarırcasına! Bu olayı yaşayanlar ve okuyanların, böylesi trajikomik olayların aynı veya benzer mekânlarda, aynen veya benzer biçimde yinelenmemeleri için yaşamsal ve insancıl önlemleri almaları dileğiyle! Aynı Şekspir'in bu kadar dev sayıda tiyatro oyununu, gelecekteki kuşaklara sergilenmesi amacıyla kaleme aldığı gibi. Kaç kişi tiyatrodan yaşam dersi almaya niyetliyse, o a ayrı derin bir çalışma ve toplumsal araştırma konusu...

Y.N. Yukardaki tiyatro oyunu biçiminde yazılan doğasal ve kişisel olaylar zamansal ve mekânsal olarak 100% gerçektir. Yazarın başından aynen geçtiği gibi kaleme alınmış ve yazışmalarsa kişiler arasındaki kayıtlı e-postalar İngilizce'den Türkçe'ye çevrilerek kullanılmıştır. Yoksa böylesi zalimce, okuyucuyu çatlatan ve sekreterin amirine deri rengine sığınıp eziyet etmesini konu alan bir roman kurgusu inandırıcı olmayabilir. Gerçek yaşam bazen filmden beter olabiliyor...

Amerika'da Günlük Yaşama Kuşbakışı - Amerika'daki Türkler

2007 yılında ABD genelinde yapılan bir araştırmada ortalama bir günde oluşan sırasıyla "sabah hazırlığı–işe varış, iş üstünde, oyun-eğlence ve dinlenme-uyku" etkinliklerinin ortalaması çıkarılarak adeta yaşamın bir resmi çizilmiş. Genel bir hane halkı özeti yaparak başlayalım günümüze.

ABD'nin nüfusu 303 milyon. 242 milyonu bir kent veya banliyöde oturuyor. 141 milyon Amerikalı evleri dışında çalışıyor. Bunun 101 milyonu işe giderken kendi otomobilini yalnız kullanıyor. Toplam hane sayısı 111 milyonu biraz geçiyor. ABD'de 31,4 milyon ailede çocuk yok. 18 yaşın altında çocuğu olan aile sayısı 24,2 milyon. Evlenmeden oturanlardan hiç çocuğu olmayan hane sayısı 8 milyon ve 18 yaşının altında çocuğu olan hane sayısı 11 milyon. İçinde aile olmayan hane sayısı 37 milyon. 1970'de yüzde 21 oranında ailenin beş veya daha çok çocuğu varken, 2007'de bu oran yüzde 10'a düşmüş. Üçte biri hane sayısında 2 kişi yaşıyor, çocukları ayrılmış yaşlılar dahil. 37 milyondan fazla Amerikalı 65 yaşının üstünde. 65'le 74 yaşları arasında her dört kişiden biri çalışıyor. Evli ve çocuklu ailelerin yüzde 64'ünde hem anne ve hem babanın işi var. Yüzde 30'unda sadece babanın ve yüzde 4'ünde sadece annenin işi var. İşsiz aileler %2 oranında. Tek anne veya babalı hanelerde anneler yüzde 62 oranında, babalarsa yüzde 21 oranında çalışıyorlar [Time Magazine, ABD, Kasım 2007].

Radyo bu ülkede neden hala çok yaygın acaba? Çünkü, 70 milyon sabahları 06:30'la 08:30 arası işe gitmek üzere evden çıkıyor. Ortalama saat 07:00'de saatler çalıyor. 24 dakika hazırlanma süresi (bayanlarda biraz daha fazla), 27 dakika kahvaltı süresi sürüyor. Eğer yalnız yaşayan 80 milyondan biri değilseniz, çocuklara yardım etmek için 12 dakika daha atın sepete. 08:30'da iş başlıyor haydi artık çıkın evden ve 25 dakika sürecek ve olası sizi yoğun trafikte bekletecek iş yolculuğunuza başlayın. Neden mi? Ortalama bir Amerikalı her yıl trafikte toplam 38 saat boşuna bekliyerek kişi başına 26 galon (80 litre) benzin yakıyor. Buna karşın evrenin en savurgan halkı olan Amerikalılar, oto parkta veya fren durumundayken yakıt tüketmeyerek genelde iki kat enerji tasarruf eden Toyota Prius (Hybrid) gibi nikel kadmiyum pilli yarı elektrikli-yarı benzinli otoları satın almaya alışkanlıkları olmayıp çekindiklerinden pek yanaşmıyorlar. En çok trafikte bekleten kentlerden ilk on şöyle: **1**. Los

Angeles (72 saat/yıl), **2-4**. San Francisco, başkent Washington DC ve Atlanta (60 saat/yıl), **5-7**. Dallas, Houston ve San Diego (57 saat/yıl), **8-10**. Orlando, Detroit ve San Jose (54 saat/yıl). California eyaleti trafik çılgınlığında en önde yer alıyor. En kalabalık iki metropol olan New York ve Chicago kentleriyse, 46 saat/yıl'la en işlek 16'ncılıkta, pek fena değiller. Her okul sabahı, 55 milyon çocuk 124110 okula ulaşmak için yol alıyorlar. Yüzde 86'sı devlet okullarına giderken, 7,7 milyonu bulan geri kalan yüzde 14'ü ülkenin 28384 özel okullarına devam ediyorlar. 6 milyonu aşkın çocuk ya daha çok küçük ya da evde aileleri tarafından eğitiyorlar veya okumuyorlar. Halk radyo veya CD'lerini dinleyerek işe vardı, şimdi?

Uyumaktan daha fazla çalışan bir toplum olarak bilinen Amerikalılar batı ülkeleri arasında en az tatil yapanı. Buna karşın 35 yıldır sürekli anketlerden 10 çalışandan 9'u durumdan memnun. Mutluluk göstergelerini bulmak için yapılan dev bir ankette parada değilde, en mutsuzdan en mutluya şöyle çıktı [Bknz. time.com/dayinthe life]:

1) Benzincide görevli veya pompacı (94780 işçi, %50'si altında ve %50'si üstünde en ortada maaş: $17750, %13 mutlu)

2) Dam aktarma, ve inşaat işçileri (125030 işçi, en ortada maaş $32260, %14 mutlu)

3) Temizlikçiler, lunapark görevlileri, sosyal hizmetlileri, ağır sanayi döküm operatörleri ve gıda işçileri (maaş tam belli değil, %15 mutlu)

4) Oto tamircileri (155500 işçi, en ortada maaş $35180, %16 mutlu)

5) Kuru temizlemeciler, meyhaneciler, hukuk yardımcıları, elbise dikişçileri, kasa görevlieri, oto mekanikler, kaynakçılar, güvenlik görevlileri, hademeler, kapıdan kapıya işportacılar, mobilya satıcıları, fotoğrafçılar, garsonlar, telefon operatörleri, kütüphane görevlileri, elektrikçiler, kumaşçılar, kamyon şöförleri, kuaförler, taksiciler, marangozlar, eczacılar, askerler, basın yayıncılar, fizik tedaviciler, ana okulu öğretmenleri, sıhhi tesisatçılar, postacılar, çiftçiler, banka memurları, diş teknisyenleri, müzisyenler, psikologlar, sigorta ajanları, otobüs şöförleri, lise öğretmenleri, atletler, diplomalı hemşireler, iş yönetimi uzmanları, telefon hatları tamircileri, elektrik mühendisleri, inşaat mühendisleri, oto satıcıları, reklâm satıcıları, iktisatçılar, avukatlar, muhasebeciler, orta okul öğretmenleri, diş hekimleri, pratisyen doktorlar, taşınmaz mal satıcıları, okul yöneticileri, polis memurları (maaş rakamları tam belli değil, ortada bir yerde sanılıyor ?).

6) Uçak pilotları (75830 işçi, en ortada maaş $141090, %49 mutlu)
7) Endüstri mühendisleri, aktör ve aktrisler, film yöneticileri, mimarlar, seyahat acenta çalışanları, itfaiyeciler (rakamlar bilinmiyor ama ortada bir yerde olduğu sanıldığından burada yer aldı?)
8) Din görevlileri (37820 işçi, en ortada maaş $39680, %67 mutlu)

Ortalama (aritmetik) hane geliri 1980'den beri %27 büyümüş, fakat Amerikalılar bu büyümenin farkında değillermiş, artan enflâsyon etkisi yüzünden. Hane ortanca (en ortada) geliri $48201. Bu erkeklerde $42261, kadınlarda $32515 imiş. %27 aldatıcı bir ortalama rakam. Neden farkında değillermiş sorusuna bilimsel yanıt aşağıda verildi:

Gelelim en zenginlere. 2005'te en tepedeki onbinde bir vergi yükümlüsü yıllık ortalama $9.6 milyon gelir elde etmiş ki bu toplam ABD gelirinin %5'i oluyor. En tepedeki %1 vergi yükümlüsünün yıllık geliriyse $350 bin. Sonuçta şu çarpıcı gerçek ortaya çıkmış. Zengin daha zenginleşmiş. Neden mi? İşte: 1980'den bu yana 25 yıl içinde en tepedeki onbinde bir zenginlerin gelirlerinde gerçek artış %408, en tepedeki binde birdeki zenginlerde gerçek artış %308, en tepedeki binde beşteki zenginlerde gerçek artış %214, en tepedeki yüzde birdeki zenginlerde gerçek artış %177. En aşağıdaki %99'undaki halkın gelirlerindeki gerçek artışsa sadece %8 kalmış. Tüm ABD'nin aritmetik ortalamasını alırsanız %27 çıkıyor ama asıl kaymağı en tepedeki üst tabaka yemiş ve sürdürüyor. Afiyet bal olsun. Türkiye'de de aynıdır.

Şimdi oyun ve eğlence sayımlarına gelelim. Erkekler daha avantajlı çıkımış. Anketlere göre, erkeklerin kadınlara göre 1 saat daha fazla boş zamanı var. Sporda 12 dakika daha çok, biligisayarda ağ taramada (%71 Google, %69 Yahoo, %60 MSN...) 11 dakika daha fazlaları varmış. Kadınlar 6 dakika daha çok okuyorlar ve 42 dakika daha fazla ev işiyle birlikte 28 dakika fazla yemek yapıyorlarmış. Evlerde küçük çocuklu ailelerde 1 saat 28 dakikadan çocuksuzlarda 4 saat 38 dakikaya tırmanan TV izleme saatleri moral bozucu. TV kapatılınca erkekler ve kadınlar aynı zamanı harcıyorlarmış sadece yarını düşünmek ve plânlamak için! Amerikan halkı yılda 24,4 milyon dolar kiralık DVD filmlerine harcarken, 9,4 milyon dolar sinema biletlerine ve çok daha azı olan 400 bin doları eski sarmalı VHS kasetlerine veriyorlarmış...

Şimdi yeme içme rakamlarına bakalım. 1950'lerde gıdaya harcanan paranın %20'si ev kaynaklıyken, şimdilerde bu oran %5,8'e inerek giderler

fast-food lokantalara kaymış. ABD'de fast-food lokantalarda 612 bin işçi çalışıyor fakat tarladaki tam zamanlı çiftçi sayısı 393 bin. Yılda lokantalarda 390 milyon dolar (sadece Burger King imzalı fast-food lokantalardan 440 bin tane kızarmış patates alınmış) tüketilirken, daha azıyla 364 milyonluk gıda malzemesi (günde 59 milyon yumurta, 200 bin şişe mayonez, 93 bin kavanoz salça...) alışveriş merkezlerinden satın alınıyor. Bu yüzden yetişkinlerin %66 obur (obese) sınıfına girerken, genç ve çocukların %17'si oburlaşmış. 2006 yılında 155 milyon dolar (örnek, 161 bin şişe Absolut marka vodka satın alınmış) alkolik içkilere verilmiş. Bu kişi başına, 7 şişe likör, 12 şişe şarap ve 230 şişe bira demek. İlginç ama Amerikalıların üçte biri alkollü içki içmiyor. ABD dünyada içkide 40'ıncı sıradaymış. İlk sırada Lüksemburg, ikinci Çekler ve üçüncü İrlanda. ABD'de en az içki mormon dininden çoğunluğu olan Utah eyaletinde. En çok şarap içilen kent başkent Washington DC. En çok bira Kuzey Dakota eyaletinde ve en aşırı likör New Hampshire eyaletinde tüketilmiş. Günlük idmana gelince, 60 dakika önerilmesine karşılık Amerikalılar için bu rakam bir hayal. 2006'da 5 milyon dolarlık spor malzemesi (569 bin adet golf topu gibi) satın alınmış ve 17,4 milyon dolar spor kulüplerine verilmiş. Ancak %83 oranında halkın idman yapmadıkları anlaşılmış. İdmana gidenlerde erkekler günde 2 saat, kadınlar 1 saat 14 dak. ter dökmüş. 1980'de 6 bin adet olan sağlık kulüplerinin sayısı 2006'da 29357'ye çıkmış. ABD'de yaygın bir sağlık kulubü olan Gold Gym'e abone olan üyelerin %20'sinin geçmiş 4 aylık bir zaman dilimi içinde kulübe hiç uğramadıkları anlaşılmış!

Dinlenme verilerine bakalım en son olarak. Erkekler bir iş günü sonunda başını yastığa 22:00'de koyarken, kadınlar bir saat daha gecikerek 23:02'de yatıyor. Anketlerde ancak halkın yarısının rahat uyuduğu çıkmış, 8 saat 38 dakika süren ortalama uyku süresince. Bayanlar erkeklere oranla kocalarının horlaması gibi nedenlerden dolayı rahat değillermiş ama erkekler bayanların yanında çok rahat uyuyorlarmış. Ancak uykusuzluk yüzünden ABD'de yılda 100 bin oto kazası sonucu 1500 ölüm vakası dikkat çekici rakamlar. 70 milyon halk uyku düzensizliğinden yakınıyor. Yılda 4,5 milyon dolar uyku haplarına gidiyor. %40 horluyor, %30 uykusuzluk çekiyor, %5 uykusunda konuşuyor, %4 uykusunda yürüyor ve %85 karabasan görüyormuş. Özellikle çocukların %17'si uykusunda yürüyor ve %50'si uyurken konuşuyormuş. Rüya görenlerin erkeklerde

%80'i olumsuz ve öfkeli manzaralar görürken, kadınlarda bu oran %77. Erkekler %12 oranında cinsel sevişmeyi rüyalarında görürken, bu oran kadınlarda %4'de yeterli kalmış. 30 yıl öncesine göre ABD'de çocuklar 1 saat daha eksik uyuyorlarmış. Ortalama öğlen uykusu 50 dakika. Her 1 saat eksik uyku sonunda yetişkinlerde oburluk oranı %80 artıyormuş. 1993 yılına göre bebekleriyle aynı yatakta uyuyan anne ve babaların sayısı %13 artmış. Son olarak, 65 yaşın üstünde kadınların %36'sı ve erkeklerin %13'ü uykuya dalabilmeleri için aradan 30 dakikalık bir süre geçiyormuş.

Şimdi gelelim ABD'deki küçük Türkiye'ye, daha doğrusu Türk asıllı Amerikalılar ya da yaygın deyimle Amerika'daki Türklere. Bu yolgösterici araştırma ya da eğlenceli söyleşimi sunmadan bu makelenin sadece bir belgesel olduğunu ve bu okutun ABD'ye gelecekler için resmî bir yayın olmadığını yinelemek isterim. Belli bir sıra güdülmemiştir. Amaç geniş konuyu özet halinde sunmaktır. Bu konuda 2004'te basılan Amerika Rüyası'nın birinci baskısından sonra okurlarımdan ABD hakkında bir bölüm yazmam için olumlu öneriler geldi. İstekleri kırmadan ekledim.

Amerika'da Türk Yardım Masası'na gelen mektuplardan bazı soruları ve verilen kimi amatörce (avukatın yerini tutmaz) yanıtlardan rasgele onbir adet örnek soru sunarak konumuza girelim:

S1) Amerika'da boşanma gerçeklestikten sonra kesinleşen yani kesin karar ne zaman alınabilir? Bana yardimci olabilecek bir avukat tavsiye eder misiniz? (Boşanma gerçekleştiği anda alırsınız. Eğer bölünecek mal yoksa veya varsa ama eğer çocuğun velâyeti konusunda da anlaşmış durumdaysaniz avukata ihtiyacınız yok. Kendiniz mahkemeye gidip, formu doldurup beş dakikada hakimi bile görmeden boşanabilirsiniz. Mahkemelerde bedava hukuksal bilgi veren bir bölüm bile var. Hangi eyalette olduğunuzu bilmeden avukat tavsiyesi mümkün olamaz)
S2) ABD'deki evliliğimizi tescil ettirmezsek Türkiye'de tekrar evlenmemiz mi gerekir? (Evet)
S3) Amerikada doğdum. 18 yaşındayım, babamı aldırmak için ne yapmalıyım? (Avukat tutun ve resmen başvurun)
S4) Eşim yeşilkartlı ve Amerika'ya ben nasıl en kısa zamanda gidebilirim? (Siz de başvurun)

S5) Amerikalıyla evliyim, boşanırsam Türkiye'ye geri gönderirler mi? (Eşinizle boşanma koşullarına ve alınan kararlara bağlı)
S6) Restoran açmak istiyorum, sizce ne kadara mal olur, ne yapmalıyım? ($60 bin başlangıç formalite giderleri ve malî uzman tutun)
S7) Amerika'da mı yoksa Avrupada mı MBA yapmak daha iyi olanak sağlar? (Farketmez, yeteneklerinize bağlı)
S8) 10 senelik yeşilkart süremin çoğunu Türkiye'de geçirdim, sorun çıkar mı? (Evet yanar)
S9) J1 vizeli iken bir Amerikalıyla evlendim, okumaya devam olur mu? (I-765 ve I-130 formlarını doldurup başvurmak gerekli)
S10) Evlendim ve yeşilkart bekliyorum, ayrılırsam yeşil kartım yanar mı? (Olası yanabilir)
S11) Yaklaşık 5 yıldır Amerikada kaçak olarak yaşıyorum. Kendimden 16 yaş büyük biriyle birlikteyim. Ülkeye girişim belli değil ama Türkiye'de evlenmek istiyoruz, yaş farkı sorun mu? (Aradaki yaş farkı hiç bir şey ifade etmez ama kaçak olmanız sorun yaratabilir.)

Şimdi ABD'deki Türklerin internet ilânlarından onbir örnek sunalım:

1) Özel kuaför öğretmeniyim ve masörüm, özel ders veriyorum.
2) Beden eğitimi spor öğretmeniyim, iş arıyorum.
3) Çevirmenlik yapacak birini arıyorum.
4) Türkiye'de kamu kuruluşundan emekliyim, bebek bakıcılığı arıyorum.
5) Benzin istasyonunda çalışacak iş arıyorum.
6) Dekorasyon dizayn işleriniz için iş arıyorum.
7) Yeşil kartımla haftasonu çalışacak iş arıyorum.
8) Satılık Apple IPHONE $480.
9) New York Manhattan'a yakın kiralık oda arıyorum.
10) Aile ve evlilik terapisti olarak hizmetinizdeyim.
11) Grafik tasarımcıyım ve iş arıyorum.

Şimdi de diğer kavimlere gore (bu okutun başındaki Meluncanlar dışında) daha geç yüzyıllarda göç eden Amerika'daki TC Türklerinin ilginç tarihçesine bir göz atalım. Amerika'ya göç eden her ulustan, dinden ve ırktan insanlar daha parlak bir yaşam hayaliyle bu yeni anakaraya gelmişlerdir. Yoksa kuzey Amerika, önceki durumlarından hoşnut olanların

bu kadar güçlükle geldikleri ve dönemedikleri bir yer tanımına sığmaz. Zorla gemiye bindirilip istekleri olmadan kırbaçla getirilen Afrikalılar dışında, ilk göçmenler olan Batı Avrupalılar zalimce bir sosyal ve ekonomik boyunduruk yaşantıdan kurtulmak için yitirecek şeyleri olmadığından ölüm kalım savaşı vermek ve bu bakımdan tarihin karamizah cilvesi olarak, anakaranın gerçek evsahipleri yerli kızılderili ırkının soyunu tüketmek amacıyla Amerika'ya geldiler. Osmanlı Türkleri bu muhtaç sınıfa dahil olmayıp zaten refah dönemlerini yaşıyorlardı, ta ki 19'uncu yüzyılda Osmanlı devletinin iyice zayıflamasına kadar. 1860'larda kuzey Amerika'da iç savaş sonucu köleliğin kaldırılması hızlandırıcı bir etmen oldu. Bu devirlerde göç edenlerin müslüman tebalı Osmanlı Türklerinden çok Hristiyanlık dininden Osmanlı Ermenileri, Osmanlı Arapları ve Osmanlı Rumları olduğu bilinmektedir. [Bknz. Kaynak: "A Brief Survey of Ottomans, Their History and Literary Contributions" Aslıhan Tokgöz, Westport: Greenwood Press, 2005: pp 2180-2183]. Endüstri devrimiyle Amerikadaki ilk Türkler kendilerini göstermeye başladılar. Bu dönemde göç eden Türklerin kuzey ve doğudaki fabrikalarda çalışmaya başladıkları biliniyor. Detroit'teki Ford Otomobil Fabrikası'da 20'inci yüzyılın başında 7 bin dolayında Türk asıllı vatandaşın çalıştığı kaydedilmiş. 1860'larda başlayan göçlerle yaklaşık 70 yıl icinde 100 bin Türk'ün yeni dünyaya gelip yerleştiği kestiriliyor. [Kaynak: www.ntvmsnbc.com/news/ 243163. asp?cp1=1 NTVMSNBC 10/11/2003]. "Turks in America: The Ottoman Turk's Immigrant Experience, Columbia International, USA, 1993" kaynağına dayanarak bu yıllarda Amerika'daki Türklerle ilgili bilgiler, ailesi Amerika'ya göç etmiş olan Frank Ahmed'in anılarında görülmektedir. Frank Ahmed'e göre Birinci Dünya Savaşı'nın başladığı yıllarda 45-65 bin dolayında Türk'ün Amerika'da yaşadiğı kestiriliyor. Fransız gemileriyle Elazığ, Harput ve Bingöl'den çok sayıda Türkün yeni dünyaya göç ettiği biliniyor. Amerikadaki ilk Türklerin yaşantılarını aydınlatan bir çok çalışma yapıldı. Hatta bu Türklerin yaşam öyküleri ve fotoları Prof. Dr. Günseli İşçi'nin www.AmerikadakiTurkler.org websitesindeki yazısında bulunabilir. Cleveland-Ohio'daki Case Western Reserve Üniversitesi Tarih Bölümü'nden Profesör John Grabowski'nin yayınlarında Elazığ'lı göçmenlerden sözedilir. Internette okuyucu mektuplarından örnekler:

"Amerika'ya ilk giden Türklerin Harput ve Elazığ'dan olduğu tarih kayıtlarında olduğu söyleniyor. O yıllarda benim babam da Harput'tan arkadaşlarıyla yola çıkıyor. Ama duyumlara göre İtalya'da gemiden inip geri dönüyor. O yıllarda adını babamdan duyduğumu sanıyorum, Nuri Çavuş o gurupta yer alan yurttaşlarımızdan. Babam Kahraman veya küçük ağayı hatırlayan varsa iletişim kurmak isterim. Ailemle ilgili bir kitap yazıyorum, babamın o yıllara ait anılarını öğrenmek ve kitabımda yer vermek istiyorum. Yardımcı olabilecek bir kayda ulaşabilirsem çok mutlu olurum. Saygılarımla. **N.S."**

"Küçükken dedem anlatırdı, kendisi Harputludur. Kardeşi ve kardeşinin ailesi Amerikan vatandaşı olup 1940'lara kadar ziyarete geldiklerini ancak sonraları ilişkilerinin kesildiğini söylerdi. Dedem de bir defa Amerika'ya gidip kardeşinin çalıştığı fabrikayı ziyaret ettiğini hatta orada müslümanlara ayrılan özel bir yerde namaz kıldıklarından bahsederdi. Dedem 1994'de yaklaşık 100 yaşında öldü. Dedem Bedri Ayar'dı, babasının adı Hacı Bekir Efendi. Kendileri zamanın Elaziz'inde çok tanınan ve saygı duyulan bir ailedendir. Bu konuda Amerika'da yaşayan Türklerden daha fazla bilgisi olanlar bana 'AmerikadakiTurk' websitesinden yazabilir. Teşekkürler. **S.G."**

"Benim annemin babası Fazlı Gül, İkinci Dünya savaşı döneminde ABD'ye gitmiş bir Elazığ'lıdır. Artık yaşamıyor. Onunla ilgili, elimizde hemen hemen hiçbir veri yok. Sadece bir dayımda sigorta kartı var ya da öyle bir şey. O kart üzerinde çeşitli eyaletlerin (ve kentlerin) damgaları vardı. Pensilvanya, San Fransisko gibi. Sizlerin çalışmalarınızı Google'da gördüm. Düşünüyorum da, ABD'de yaşamış olan Türklerin bir isim listesi yahut ulaşılabilecek bir veri kaynağı var mıdır? Eğer varsa nasıl ulaşabilirim bu verilere? Dedemin pek bilinmeyen ABD yaşantısını öğrenmek için neler yapabileceğimi açıkçası bilmediğim için bir hareket noktasına ihtiyaç duyuyorum. Yardımcı olabilirseniz çok sevinirim. **V.B."**

"Birinci Dünya savaşında Harput'tan savaşa katılan büyük dedemiz 'YUNUS KILIÇ' Amerika'ya esir düşüyor. 1944'de Amerika'da esir olduğunu ve geri dönmek istediğini belirten, bunun için de kimlik yollamalarını istediğini dile getiren bir mektup yazıyor Tunceli Hozat'a... En son bize anlatılana göre YUNUS dedemizin torunları veya çocukları da olabilir, sanıyoruz ki adları HASAN ve HÜSEYİN, Harput'a gelip akrabalarıyla tanışmak istediklerini ve dedenin çok yaşlı olduğu için

gelemediğini söylüyor. Biz de size bu yazıyla ulaşmaya calışıyoruz. Size ulaşmak için yapabileceğimiz fazla birşeyimiz yok, tek umudumuz oradaki akrabalarımızın bu yazıyı okuyup bizlere ulaşması. Veya bizim onlara ulaşabilmemizi sağlayacak bilgilere sahip kişilerden bilgi rica ediyoruz. Teşekkürler. **E.U.** "

Kaldığımız yerden sürdürelim ilk Türklerin maceralarını. 1917'de çok önemli bir olay oldu. ABD Osmanlı'nın karşısında savaşa girince Amerikadaki Türkler düşman durumuna düştüler. Tıpkı Japon asıllı Amerikalıların İkinci Dünya Savaşı'ndaki casuslukla suçlanıp ellerinden tüm servetlerinin gaspedilmesine kadar tırmanan acınacak ve zalim bir durum. Amerikadaki Rum ve Ermenilerin yaşam tehditlerine varan aşırı kışkırtmaları ve alçakça düşmanlıkları sonucu Amerika'da ortam bir cehennem haline dönüşünce Amerika'daki Türkler önce Kurtuluş Savaşı'na katılmak için vatana geri döndüler. Gülünç olan şudur ki o sırada Halide Edip Adıvar (Kurtuluş Savaşı'nda Halide Onbaşı) dahil bazı elit kesim, ABD'nin mandası olalım diye Ata'ya kibarca masum öneriler sunmaktaydı. Daha sonra da Atatürk'ün geri çağırmasıyla savaştan yeni çıkmış ve her bir Türk'ün yabancı dil eğitimi dahil iyi kötü yardımına gereksinmesi olduğu yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasına ve gelişmesine olumlu katkıda bulunmak hedefiyle vatan toprağına severek geldiler. 20'nci yüzyılın ilk çeyreğinde Amerika'ya göç eden Türklerin %85'i anavatanlarına geri döndü. [Bknz Kaynak: "Amerika'daki Türklerin Tarihi" published in "Türkler", Editors: Hasan Celal Güzel, Prof. Dr. Kemal Çiçek, and Prof. Dr. Salim Koca, Ankara: Yeni Türkiye, 2002]. En son artık 1950'lerdeki barış dönemlerindeki soğuk savaş sırasında, Amerika'ya Türkiye'den üst düzeyde diplomat ve kimi varlıklı sanayici iş adamlarının aileleriyle çocukları gelmeye başladılar. Geri dönemeyen Türkler ve Türkiye'den daha yeni gelenler, Amerika'daki din ve dil farkları nedeniyle güç sayılacak alışma koşulları altında bir araya gelip Amerika'daki ilk resmî Türk derneklerini kurmaya başladılar. 1933 de kurulan Turkish Cultural Alliance of New York, daha sonradan bugünkü Federation of Turkish American Associations (FTAA.org) temellerini oluşturmuştur. Amerikan Göçmenlik ve Vatandaşlık Bürosu rakamlarina gore 1940'lı yıllarda Amerika'ya göç eden Türklerin sayısı 798'ken bu rakam 1950'lerde 3519 ve 1960'larda 10142'ye ulaştı.

Şimdi yirminci yüzyılın ikinci yarısına bakalım. Şiddetli tepkiler sonucu azınlıklar için 'Civil Rights (İnsan Hakları)" yasaları 1968'te ABD Kongresi tarafından yasalaşıncaya kadar, Türkiye'den ABD'ye 1950'den sonra daha çoğu bilim insanı ve akademik ya da sanatla uğraşan yüksek eğitimli sayılan bir zümre göç etmiştir. Maalesef Türkler, hristiyan diasporanın bekçileri (!) Yunan ve Ermeni kalıntılarınca yine sürekli rahatsız edilmişler ve adeta bu herkese yeterli koca kara parçasından kovulmaya itilmişlerdir. Anavatanda 'beyin göçü' diye bilinen olaya bakalım. Durumlarından akademik ya da malî açıdan hoşnut olmayan bu kesim tıp, mühendislik ya da pozitif bilimlerdeki mesleklerinde yükselme yollarını yeni dünyanın parlak tıp veya bilim dünyasında haklı olarak aramışlar ve bulmuşlardır. 1968'te çıkan yasadan 12 yıl sonra 1980'de mültecilerin kabulüyle ilgili yasalar duzenlenmesi ve ABD yönetiminin hele onbinlerce yabancıya 'green card (yeşil kart)' vermek için harekete geçmesi Türklere de yansımıştır. Bu yasalar Türk göçmen sayısında önemli artışlara neden olmuştur. Ancak yine 1970'li yıllarda Ermeni katiller ABD ve Kanada yönetiminin yasal koruması altında olması gereken Türk diplomatlarını sanki Ermenistan topraklarındaymış gibi Amerikalı ve Kanadalıların saf bakışları arasında birer birer öldürmeye başladılar. Sözde çarpıtılmış yakın tarihin öcünü alan gözü dönmüş yerel Ermeni katiller sudan cezalar alarak, normalde insan öldürmenin idam olduğu bir ülkede bir kaç beş yıl sonra sokaklarda özgürce dolaşmaya başladılar. ABD Kosova'nın bağımsızlığında, Belgrat'taki elçilik binasının yakılmasından yakınıyor ama iş Türklere gelince kural işlemiyor. Neden?

Böylece 'vasıflı' sayılan 'beyin göçmenlerinin' ABD'ye göçtükleri 1960'lı yıllarda, 'vasıfsız' denilen hiç okumamış ya da ilk ve orta okul mezunu işçilerimizse başta Almanya olmak üzere Batı Avrupa ve Avustralya'ya göç etmeye başladılar. Özellikle Batı Avrupa'yla aradaki fark, yeni dünya göçmenlerinin anayurtlarıyla aradaki uzaklık ve ulaşım zorlukları nedeniyle gittikleri ve binbir parasal güçlükleri eğer aşarlarsa temelli yer edip sağlamlaştırdıkları 'yeni dünya' yaşamlarının Avrupa'lı göçmenlere göre çok daha kalıcı olmalarıydı. Giden artık gelmedi ya da gelemedi. 18 yaşımdayken bursla lise sonu okuduğum Batı New York eyaletinin Orchard Park köyünden 2 sat uzaklıkta oturan Tekirdağ'lı doktoru, 28 yaşındayken doktora yaptığım güney Teksas eyaletinin Conroe'sundaki cerrahı ve 1998'te Cleveland-Ohio'da tanıştığım Küçük Çekmece'den

gelmiş emekli yaşlı doktor amcayı başka nasıl açıklamalı? Amerika maceramızdaki ikinci durak olan Cleveland'dan gelen üzücü haberde kimsesiz emekli doktoru 2000'li yılların başında yitirmişiz.

Almanya veya Batı Avrupa'daki Türklere yapılan yasal haksızlık ve çifte standartlara ABD'de artık yasal yer kalmadığından Türk göçmenler istisnasız Amerikan vatandaşı olabilmişlerdir. Hem de aynı zamanda Türk pasaportlarını ve vatandaşlık haklarını da koruyarak. Sonuçta, 1990 yılında ABD'de oturanTürklerin %53'ü Amerika anakarası dışında doğmuş olup yaş ortalaması 33'dür. [Bknz. Sema Karaoglu'nun "Turkish American immigration to North America" adlı makalesi]. 1996'da ABD'de yaşayan saf Türk kökenlilerin nüfusu 64,350 iken bunların %47'sinin yaşları 15'le 34 arasındadır. Bizim de 1998-99 arasında üye olup etkinliklerine severek katıldığımız TASNO (Turkish American Society of Northern Ohio) gibi yetişkinlerin çok önceleri kurdukları bir dolu Türk-Amerikan Kültür Dernekleri dışında, ABD yüzeyine yayılan 70'i aşkın Türk Öğrenci Dernekleri'nin (TSA) önemli bir yüzdesi 20'inci yüzyılın sonuna rastlayan bu 'ilkbahar' döneminde kurulmuştur. [Kaynak:Turkish-Students.com]. Bilindiği gibi bu ılık bahar dönemi 11 Eylül 2001 ertesinde yerini soğuk ve kasvetli yeni bir 'kış dönemine' bırakmış, Türkler etnik ve dinsel kökenlerinden dolayı yeniden istenmeyen 'kaka' sınıfına çekilmeye itilmiştir. 2008'deki ABD genel seçimlerinden sonra bu haksız ve olumsuz havanın kalkacağına inanılmaktadır. 2002 yılına gore Türk öğrenci sayısının artarak ABD'deki 8'inci en kalabalık öğrenci kitlesi durumuna gelmesi basit bir rastlantı değildir. Yeni araştırmalara göre ABD'de 2004'de 450 bin dolayında Türk asıllı kişi oturmakta idi. ABD'deki Türklerin sahip olduğu 200'ü aşkın Türk lokanta ve bakkal [Kaynak: Turkish-Restaurants.net] ve Türkler tarafından yönetilen işyerleri bulunmaktadır. [Kaynak: Businesslist] ABD'deki büyük kentlerden kırsal kesime kadar geniş bir alanda doktor, mimar, mühendis, avukat, üniversiteli bilimci ve oğretim üyesi, borsacı, resmi polis, seyahat ajanı, taşımacı, derici, konfeksiyoncu, sanatçı, modacı, bakkal, manav, şöför, araba tamircisi dahil tüm kapsamlı mesleklerde Türklere rastlanmaktadır.

Türklerin en çok oturdukları eyaletler New York, California, New Jersey, Florida, Ohio, Pennsylvania, Virginia, Michigan ve Texas'dır [Kaynak: Turkler]. Amerikalı Johnny ve Jane'lerin Türkler hakkında

Ermeni ya da Yunan katliamı (tersi olduğu halde) gibi yalanlardan oluşan olumsuzluk dışında şimdiye kadar izlediğiniz üzere yerel halkın sağlam bir bilgi temeli bulunmamaktadir. [Kaynak: Etkinlikler]. Başlıca sorunları yalnızlık, eş dosttan veya aileden uzakta sıla özlemi, ayrımcılık, din ve dil tercihi, yeteneklerine uygun iş bulamamak, yerel halkla gelenek farkından doğan iletişim yetersizliği ya da aşırı çalışmak zorunda kalmak olan Türklerin, yoğun olarak oturduğu doğu ve batı kıyılarındaki merkezlerde Türk Festivalleri duzenlenerek, Türk kültürü ve konukseverliği eski dünya kültürlerinden uzaklaşmış yeni dünyalılara sergilenmektedir. [Kaynak: Festivaller] Artık anavatanla elektronik iletişimin daha kolay ve ucuz olmasi [Telefon Kartlari] ve internet teknolojisi sayesinde bazen parasız telefonla görüşme olanaklarının artması [www.skype.com] ve uçak bilet fiyatlarının ucuzlaması [Ucak Biletleri] olumlu gelişmelerdir. AmerikadakiTurk.com gibi web sitelerinde artık Türkler için gerekli bilgilerin varolması, yine internet sayesinde arkadaş kümelerinin kurumlaşması [Yahoo Gruplari] ve Amerikadaki Türk Helpdesk gibi internette yardımlaşma kümelerinin çoğalmasıyla Kanada dahil kuzey Amerika'daki Türklerin artık birbirleriyle bağlantıları güçlenmiş, kendilerine daha güvenli bir toplum olma yolunda önemli adımlar atmışlardır. Artık Türk gurupları göğüslerini gere gere New York kentinin göbeğinde yıllık geleneksel Türk yürüyüşlerini gururla yapabilmektedirler. Bu olgular günümüzden 30-40 yıl once hayal edilemeyecek kadar uzak bir hedefti.

Önde gelen ve artık kimisi yaşamayan Amerikadaki Türklere gelirsek: Feza Gürsoy (Yale Fizik Bölümü'nde Profesör, Oppenheimer Ödüllü), Oktay Sinanoğlu (Yale Kimya Bölümünde 28 yaşında ABD'nin gelmiş geçmiş en genç Profesörü seçildi), Muzaffer Şerif (ABD'nin önde gelen psikologlarından), İlhan Başgöz (Türk Kültürü Uzmanı), Ahmet Ertegün (Atlantic Records'un kurucusu ve sahibi, "Rock and Roll Hall of Fame Award" ödüllü), Metin Bereketli (Artist), Arif Mardin (Müzik Yapımcısı, 6 Grammy Ödülü sahibi), Selma Ekrem (Yazar, Nazım Hikmet'in torunu) Şirin Devrim ve Judy, Light Ayyıldız (Yazar), Alev Lytle Croutier (Yazar), Sinan Ünel (Yazar), Talat Sait Halman (Şair) Güneli Gün (Yazar), Dr. Kenan Şahin, Nesuhi Ertegün, Bülent Atalay, Turhan Bey, Emir ve Ergun Caner, Tantek Çelik, Burhan Doğançay, Korel Engin, Tunç İlkin, Janet Akyüz Mattei, Ertuğrul Osman, Mehmet Öz (Kalp Cerrahı ve TV

Yapımcısı), Merve Taşkan, Cenk Uygur, Turgay Uzer, Lisa Marie Varon, Vamik Volkan, Mehmet Okur (basketçi), Hidayet Türkoğlu (basketçi). Ayrıca listede Kırgız asıllı İstanbul yahudilerinden olan ünlü sanatçı Bob Dylan dahil daha bir çok karışık kökenli tanınmış sanatçılar da var.

Prof. Oktay Sinanoğlu, ben ve Prof. Atilla Ertaş Brezilya'daki dünya bilişim kongresinde (2007).

Türklerin en yoğunlukla oturduğu ve 8 milyonu aşkın nüfusa sahip New York City ABD'nin en kalabalık kentidir. Big Apple (Büyük Elma) takma adıyla da bilinen New York City, Birleşmiş Milletlerin bulunması nedeniyle dünyanın siyasî başkenti olarak da bilinir. En önce Hollandalı göçmenlerin yerleştiği bu kentin ilk adı New (Yeni) Amsterdam idi. 1664 de Ingilizler tarafından kolonileştirilen ticarî merkeze, Britanya Kırallığı'nda Kral 8. Henry zamanında krallık başkenti olan York kentine adayarak New York (Yeni York) ismi verilmiştir. Dünyanın en turistik kentlerinden biri olan New York City ve çevresinde, nerdeyse 30 bini aşkın Türk yaşamaktadir. Yapılan bir ankette, a) kent tercihi, b) kent etkinlikleri, c) elçiliğe yakınlık, d) dernekler, d) Türklerin birliktelikleri, e) iş olanakları gibi her biri 10 puandan altı soruya verilen yanıtlar sonucu tablo şu: [http://www.amerikadakiturk.com/akademiSK06.html].

1) New York, NY (58.9 puan, en yüksek 60)
2) Washington, DC (46.1)
3) Houston, TX (42.9)
4) Boston, MA (41.1)

5) Los Angeles, CA (41.1)
6) Jersey City, NJ (40.9)
7) Chicago, IL (39.2)
8) San Francisco, CA (38.3)
9) Columbus, OH (37.5)
10) San Diego, CA (37.0)
11) Arlington, VA (35.6)
12) Tampa, FL (33.9)
13) Seattle, WA (33.7)
14) Philadelphia, PA (32.7)
15) Baltimore, MD (32)
16) Dallas, TX (30.2)
17) Pittsburgh, PA (28.3)
18) Raleigh, NC (27.4)
19) San Antonio, TX (27)
20) Atlanta, GA (24.9)
21) Indianapolis, IN (24.4)

Sonuç: ABD'deki Türklerin yaklaşık %25'i ilk on, gerisi yukarıda sıralanan son 11 ve listede olmayan kentlerde yaşamaktadır. Yani Türklerin sadece üçte biri Türklerce seçilen en yaşanır kentlerde yaşamaktadır. Genelde ABD'ye gelen her Türk önceden seçtiği değil, geçinebilecek iş olanaklarını ve yaşamını kazanabildiği yerde yerleşip oturmaya karar vermektedir. Varsın yakında Türkler oturmasın ya da elçilik 1-2 saatlik uzaklıkta olmasın veya komşu dernekler bulunmasın, yeter ki aileyi geçindirebilecek ve meslekte başarı sağlanacak olanaklar bulunsun. Dolarsız çarkın dönmediği bilinir, hele ABD'deki yabancılarca.

Türk öğrencilere en uygun üniversiteler konusuna gelirsek, devlet bursuyla gelenlere YÖK tarafından seçilmiş bazı aday okullar gösterilmektedir. Özel öğrenciler için okul tercihleri kendilerine ait olup internette yapılan araştırmalar sonucu öğrencinin bütçe ve yeteneklerine ya da aldıkları giriş puanlarına göre elbette değişmektedir. Ayrıca her öğrencinin istediği okula girmesi kesin garanti değildir. Alınan kararlarda Türk toplumunun veya akraba ya da tanıdıkların ve derneklerin yakında bulunması önemli olsa da, internet ağları ve elektronik devrimlerden dolayı artık öğrenimlerini bitirmek için mutlak kesin koşul değildir. Çünkü adı üstünde öğrenciler ABD'ye yüksek öğrenim süreçlerini başarılı

biçimde geçirmeye gelmekte, yoksa buraya taşınıp yerleşmeye değil. Genelde seçilen orta ve büyük ölçekli okullarda TSA (Türk Öğrenci Dernekleri) vardır. Yoksa, otoyla ulaşılabilecek yakın kentler de olabilir, kuzeyde aşırı uzak ve soğuk köşeler dışında… Aşağıda Türklerin seçtikleri bazı ölçütlere göre sıralama yapılmıştır. Öğretim üyesi (5 puan) ve öğrenci düzeyi (5 puan), maliyet ve parasal yardım olanakları (5 puan), üniversitenin yerleşke durumu (5 puan), spor ve sanat gibi sosyal etkinlikler düzeyi (5 puan), öğrenci başarı oranı (5 puan), Türk öğrenci derneğinin durumu (10 puan) ve Türk öğrenci üyelerin katılma oranları (10 puan), üniversitedeki Türk öğrenci sayısı (10 puan) ve çevredeki Türk toplumunun varlığı (10 puan) üzerinden toplam puana göre ABD'deki üniversite tercih sıralaması:

1. Ohio State University, Columbus, OH (47 puan, en yüksek 70), **2.** Massachusetts IT, MA (46), **3**. U. California, San Diego, CA (45), **4.** University of Florida, Gainesville, FL (43), **5.** Cornell University, NY (43), **6.** Duke University, NC (43), **7.** Stanford University, CA (42) **8.** University of Pennsylvania, PA (41), **9.** University of California, Berkeley, CA (40), **10.** University of Virginia, Charlottesville, VA (40), **11.** North Carolina State University, NC (39), **12.** University of Wisconsin, Madison, WI (38), **13.** University of Michigan, Ann Arbor, MI (37), **14.** Purdue University, IN (37), **15**. Texas A&M University, TX (37), **16.** University of Texas, Austin, TX (37), **17.** University of Georgia, Athens, GA (36), **18.** Indiana University, Bloomington, IN (34), **19.** University of New Mexico, NM (33).

ABD'de yeni basılan 'Doların Biyografisi: Nasıl Dünyayı Fethetti, Neden Düştü?' ile artık bitirelim. Craig Karmin okutta ne demiş ? "…Bir kaç yıl once, Iowa eyaletinden bir çiftçi cüzdanını meraya düşürünce yaşlı inek mideye indiriyor. Çiftçi ineğin midesini kesip darphaneye yoluyor. Darphane cerrahları çalışıp 600 dolarlık çeki çiftçiye postada yolluyorlar… 2001'de Floridalı biri ıslak paraları mikrodalga fırında kurutmaya kalkınca dolarlar yarı yarıya yanıyor. Bunu da kurtaran cerrahlar 700 dolar yollamışlar... Hele miyop soyguncu bankadaki pembe lekeli sayılı dolarları darphaneye yollayıp değiştirilmesini isteyince malî polisler çek yerine hırsızın evine bir nezaket ziyareti yapmışlar... Katrina felâketinden hasar görüp gelen cüzdanların kokusu berbatmış!.."

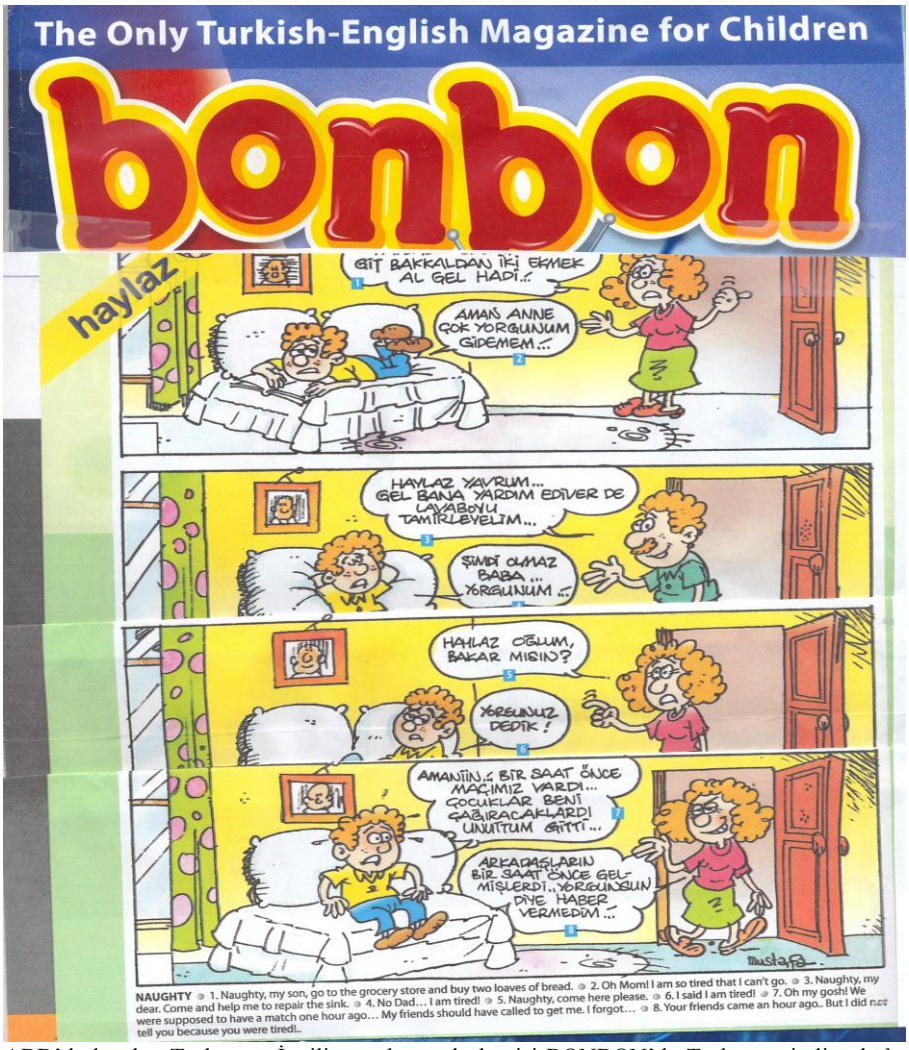

ABD'de basılan Türkçe ve İngilizce tek çocuk dergisi BONBON'da Türkçe resimli öyküler var ama İngilizce çevirileri altında veriliyor. Övgüyü hakeden öğretici ve yararlı bir eğitim aracı. Grafiker sanatçı Sn. Sıtkı Kazancı ve BONBON yazar çizer takımını candan kutlarım.

İKİNCİ BASIMA SONSÖZ

Bu macera dolu okutun 2008'e uzanan 11 yıllık tarihçesi mi?... Okut 1997'de aklımın derinliklerinde sanki ana karnında doğmaya yakın bir fetus gibi biçimlenirken kimi yazıncı dostlara danıştığım tasarı aşamasından 2001'e yazılma, 2003'e kadar denetleme, 2004'de Türkiye'de ilk baskı aşamasına geldi. 1000 adet basıldı. Okurlar aldı. ABD'de olmanın zorluklarından ikinci çalışma 4 yıl daha sürdü. Sonrasında dünya dolusu yeni taze fikirler ışığında elinizde olan ve başlığı dahil köklü değişime uğramış ikinci okut 11 yıla yakın bir süre sonunda 2008 ortasında bitti. Bu okuta başlayıp sonuna geldiğinizde ben de sizinle birlikte 11 yıl daha yaşlanmış oldum. Birlikte maceralı bir kaç saat geçirdik. Ne mutlu bana ki özel zamanlarınızı paylaştım. Bir okuta başlayıp yazarla gizli dünyasına dalıp ta arkadaş olmayı çok severim. Oğluma 'okusun' diye aldığım saplı kahve fincanında, "Arkadaşını okutunu seçtiğin gibi bul" diyor. Şu anda elimde dolaşan iki tane okutu bitirmek üzereyim. Elbise değiştirmek gibi ben de bazen birinden diğerine atlarım o günkü ruh durumuma göre. Bir tanesi 'Bitmeyen Oyun'dan bildiğiniz Metin Aydoğan adlı yazarımızın çok değerli didaktik yapıtlarından sadece bir tanesi: 'Türk Uygarlığı'. Keşke yabancı dillere çevrilse de dünya âlem anlasa. Ama önce böylesi öz kültürümüzü güzel anlatan belgelerin bizim okullarımıza ders aracı olarak girip genç dimağlarca okunması gerekiyor, ne olur hep Arapça kökenlileri okuyacağımıza. En eski devlet diye bildiğimiz Hunlardan önce 'At Oy Bil', ondan önce 'Bir Oy Bil' ve en eski 'On Uyul' adlı Türk devletlerinin yazının keşfinden önce varlığını duyduk mu? Yeni öğrendim.

İkinci harika okutsa, ülkemizde kesin bilinmeyen ama bence inci gerdanlık değerinde olan Fransız gazeteci yazar Madame Berthe Georges-Gaulis'in 'Çankaya Akşamları' anıları. İstanbul'da otururlarken 1912'de Paris Les Temps'dan görevli gazeteci kocasını yitiren genç Berthe kızını okutabilmek için gazeteciliğe başlıyor. Önce Fas'ta görev almışken, tarihin bir cilvesi sonucu Atatürk'ün çağrısıyla davamızı Fransa'ya ve

dünyaya haklı tanıtabilmesi için Ankara'ya geliyor. Sakarya Zaferi'ni cephede Kurtuluş Savaşı'nın en korkunç günlerinde görülmemiş bir cesaretle, Anadolu'nun içinde 1919'dan Cumhuriyet'e kadar eşsiz derecedeki mucizevî bu efsane direnişi izliyor. Konya'da Refet, Bilecik'te Ali Fuat, Eskişehir'de İsmet ve Ankara'da Mustafa Kemal Paşalarla Türk davasının haklılığı yönünde düzeyli gazeteci sohbetlerinde bulunuyor. Fransa'nın (güneydeki Kilikya cephesindeki Fransız askerî gafları dışında) karşı görüşte olduğu İngilizlerden tam destekli yağmacı, ırz düşmanı Yunan haydutlarının zavallı bitmiş tükenmiş Anadolu'nun silâhsız sivil halkına nerdeyse soykırım vahşetinde uyguladıkları katliamlara tanık oluyor. Ruşen Eşref gibi genç yazarlarla ve Fransızca konuşan Türk komutan paşalarla Türkiye'nin geleceğiyle ilgili zengin içerikli tartışmalarda bulunuyor. Yaşadıklarını Avrupa'daki Les Temps gibi gazetelerde güncel bastırarak Türk tarafına doğal bir içgüdüyle ağırlıklı biçimde yardım etmiş oluyor. Meclis savaş sonrası ona şükran mektubu yolluyor. İşin en güzeli hiç başka yerde görülmeyen o zamanın teknolojisiyle orantılı anısal fotolar çekiyor, kan götüren savaş cephelerinde ve meclisi anlattığı Ankara'nın bomboş fakir sokaklarında...

Yunan katliamının acımasızlığını şöyle dile getiriyor: "...(Bilecik'ten az önce y.n.) Küplü, yedi günden beri cephede yenildiği için kudurmuş bir düşmanın avı durumuna gelmişti. Kadınların çoğu çıldırmış ya da ölmek üzere. Bu arada (ırzına geçilmiş y.n.) on üç yaşında bir kız çocuğun utanç ve ümitsizlik dolu çığlıklarını hiç unutamayacağım..." Cephedeki bir acılı anaya tanık olmuş, subayla konuşurken: "... 'Dört oğlum vardı, üçü din uğruna öldü, dördüncüsü cephede. Bekliyorum onu. Memleket kurtulsun, gâvur bir daha gelmesin. Bizler her şeyi göze aldık. Yeter ki bu topraklar çiğnenmesin... Allah razı olsun oğlum, yüreğime su serptin, beni avuttun...' Elindeki baston değneğe dayana dayana kasabaya doğru yol aldı. İşte en yoksul Anadolu'nun gerçek duygusu böylesinedir."

Başka bir yerde Türk konukseverliğinin doğal olgusunu şiirsellikle tanımlamış: "...özellikle doğulu biçimde olan yalnız bu tatlı konukseverlikti. Görünmezdi ama hep vardı. Konuğun isteği karşılanır, rahatına saygı duyulur, onun hayalleriye başbaşa kalması en küçük rahatsızlık vermeden sağlanırdi. O arada yine de konuk ihmal edilmez, onun istekleri hep karşılanacak durumda bulunulurdu. Bunun zevkini almamış olanlar, hayatın en güzel tatlılıklarını bilmezler. Batı kabalığı

bundan habersizdir." Türklere görgü kuralları ve medeniyet öğreten Fransız Cumhurbaşkanı Sarkozy'e zarif bir Fransız'ın ağzından sunulur.

Madame Gaulis, 16 Mart 1920'den sonra işgal ettikleri İstanbul'daki İngiliz mezalimini anlata anlata bitiremiyor. Her sabah İngiliz zaptiyelerin Pazar yerlerine dalıp satıcılardan hiç bir hata bulamadıkları zaman bile, "Bu dükkân kokuyor" veya " Ters baktın, surat astın" gibi sudan bahanelerle aşırı para cezası kestikleri veya hapse atıp hayvan misali kırbaçladıkları durumlara tanık olan gazeteci yazar Berthe, İngilizlerin bu pespaye tutumlarını iğrenç, bağışlanamaz ve insan haklarına aykırı buluyor. Bunu Türk halkı ve İngiliz Muhipleri biliyor mu?

Öte yandan her gün kapımın önüne bırakılan The Wall Street Journal (WSJ) adlı ekonomi ağırlıklı New York kökenli günlük gazetenin 27 Şubat 2008 sayısında yaz ya da kış vakti saat ayarlamalarının, Santa Barbara Üniversitesi'nce yapılan bilimsel araştırmada Indiana eyaletindeki Duke Energy Corp. Şirketi'nin aboneleri arasında yılda 8 miyon dolar zarara neden olduğu anlaşıldı. Nedeni sırf lâmba değil ısıtma ve soğutmaların da hesaba alınması. Her yıl körü körüne iki kez saat değiştirmenın anlamı yokmuş... 15 Şubat tarihindeki WSJ'de ABD yönetiminin 2006'da uzaya yerleştirdikleri casus uydusunun artık işlemez olduğundan ve bir gün kaza sonucu dünyanın her hangi bir noktasında halkın tepesine düşüp zehirli 'hydrazine' gazı saçacağından son derece rahatsız olan Başkan Bush, uyduya ABD'nin son geliştirdiği füze atarlarla nükleer başlıklı atış yapıp düşürmeyi önermiş. Daha önce kendilerinin benzer sapıtık uydularını nükleer füzeatarlarla vuran Çin ve Rusya, plânın askerî uzay savaşlarını başlatma yolunda prova olduğuna karar verip ABD'nin uydu düşürme plânına karşı çıkmışlar. Otobüs büyüklüğündeki US193 kodlu uydu, yarım tonluk zehirli gaz tankıyla tepemizde. Sonuç: ABD uyduyu 12'den vurdu.

Yine 15 Şubat 2008 tarihli WSJ bu kez W11 numaralı sayfasında, Jordana Horn adlı bayan yazarın İbadet Evleri (Houses of Worship) adlı yeni okutundaki kamuoyunca bilinmeyen tarihsel gerçekleri açıklıyor. 6 Temmuz 1938'de Cenevre gölü üstündeki sevimli Fransız turist kasabası Evian-les-Bains'de toplanan 32 hristiyan ülkenin dışişleri temsilcileri, Nazi Almanyasının önlenemez yükselişi karşısında hedef tahtası olan 'yahudi sığınmacılar' sorununu ele alıyor. 'Yahudi korumacısı' rolünü yıllarca dünyaya satan ABD dahil hiç bir ülke onları istemiyor. Tarihçiler bu kararın Hitler'e çok önemli bir politik koz vererek eritme hareketine

giriştiğini söylüyorlar. Sadece karayiplerdeki Dominik Cumhuriyeti'nin zalim ve katil diktatörü Rafael Trujillo, ada nüfusunu beyazlaştırmak amacıyla 100 bin kişi alabileceğini bildiriyor. Pasaport ve vize sorunları yüzünden ancak 700 kişi ulaşabiliyor. Topuklu iskarpinlerle Dominik'e gelen Alman yahudisi şık giyimli bayanlar ve kocaları geçim için tarım yapacaklarını duyunca şok geçiriyorlar. Ama geride kalsalar öleceklerini bildiklerinden severek razı oluyorlar. Adaya alışıp benimsiyorlar. 1945'te İsrail'le ABD'ye göçedenler dışında Dominik halkla evli olan Yahudi azınlık adada halâ Hanukkah bayramını kutluyor.

8 Şubat 2008 tarihli Cuma sayısının W10 sayfasında yaklaşan sevgililer günü hesabına şöyle bir yazı var: Sevgiyi Canlı Tutmak. 1996'da Stockholm (İsveç)'de ilk kez yapılan "Aşkın Nörobiyolojisi Var mı?" konulu bilimsel toplantıyla başlayan ve 10 yıl içinde hızla gelişen beyin nörolojisi araştırmaları sonucu çiftlerde beyin taraması (brain scan) yapıldığında, erkek ve kadının birbirlerine halâ derin aşk içinde olup olmadıkları anlaşılmış. Beyindeki bazı grafikler bunu açık seçik belgelemiş. Diyelim ki evli (veya sevgililer) bayan baydan ya da bay bayandan kuşkulanıyor 'artık bu beni sevmiyor' diye. Hemen gerçeği eleveren 'fMRI' makinelerindeki imgeler sayesinde eşler böylece ekranda yakalanıyormuş. Desenize ayrılmalar ve boşanmalar artabilir. Allah'tan bu oldukça pahalı taramaları sadece çok zenginler ödeyebiliyorlarmış, şimdilik. Fakirler kurtardı bu kez. Yazının hemen yanındaki fotolarda yaşam boyu birbirlerine aşık olmayı sürdüren ve birbirlerinden kesinlikle boşanmayan doğanın hayvan çiftlerinden örnekler vermiş: ABD'nin ortasındaki geniş ovalarda rekor hızda 6 ile 24 saat arasında tanışıp ve anlaşıp yaşam boyu birbirinden ayrılmayan Çöl Fareleri (Prarie Voles), ABD'nin kuzey doğu Florida eyaletinde ağaçlarda yaşayan Gri Tilkiler (Gray Foxes), Gri-başlı Albatros Kuşları (Gray-Headed Albatross) ve Cüce Marmosetler, Amazon havzasının en kuzeyinde bulunan evrenin en minik maymunlarıymış. [WSJ.com/Video].

6 Şubat WSJ'da gülermisin, ağlarmısın cinsinden bir haber. 'Daha Güvenli bir Irak Bir Firmayı Nasıl Daha Güvensiz Duruma Düşürdü'. Efendim, geçen yıl Irak'taki Amerikan askerlerindeki ölüm sayısı artınca, ABD Kongresi 28.2 Milyar dolarlık bir bütçeyle 'Transformers' filmindeki gibi 4 metre yüksekliğindeki MRAP kodlu ağır zırhlı tank benzeri dev kamyonlardan binlerce almaya adeta yarışıyor. Force Protection adlı

firmaya 3700 adet sipariş verilince köşeyi döndüğünü sanarak bayram eden bu şirket, bu yıl Amerikan askerlerindeki ölüm sayısının azalması sonucu sipariş sayısını 3700'den 1300'e indirilmesi sonucu çok ciddî finansal bunalıma girmiş. Iraklı sivillere ne olmuş?

Benzeri haber 19 Şubat'ta var. Pentagon tanesi 143 milyon dolardan F-22 Raptor'ların (Akbaba) 198'inin alımını durduruyor ve yarısına malolan F-35 Lightning (Yıldırım) uçaklarına dönüyor. Fakat Lockheed ve Boeing'in lobicileri bastırınca yönetim Kongre'ye bahane sunup 381 adet F-22 satın alıyor. Hedef: Kükreyen ekonomisiyle büyüyen askerî güç Komünist Çin. İnsafa geliniz ! ABD'de tüm mamül ürünler Çin Malı da...

2007 yaz aylarında ABD'ye gelen Başbakan Erdoğan'ın WSJ'yle yaptığı söyleşiye değinilmişti. Erdoğan 'Peki ya Atatürk?' sorusuna, 'Özel bir devirdi, geldi geçti, yola devam.' demiş. Soran, konuyu fazla kurcalayamadığını yazmış. 18 Aralık 2007'de 'Kanaat (Opinion)' sayfasında Michael Rubin şöyle seslenmiş Amerikan kamuoyuna: "Türkiye'nin Terör Sorunu Bizimdir" diye başlık atmış. "ABD'nin çifte standart oynamadan diğer terör odaklarına gösterdiği duyarlığı şimdi TC gösteriyor ve halkını koruyorsa bizim buna destek çıkmamız gerekir. Yoksa dünyada saygınlığımız kalmaz. Aksi taktirde, bu politika bizim Hizbullah, Hamas ve El Kaide'ye de hoşgörülü olmamız anlamına gelir. Barzani lobici diplomatlara ipek halılar verip onlara ziyaretlerinde aşırı lüks ziyafetler sunarken, PKK'yı güvenli cennetinde saklamakla aynı terörün ev sahipliğini ve kışkırtıcılığını üstlenmiştir." diyor Rubin. www.opinionjournal.com.guidelines.

Michael Rubin, WSJ'nin 6 Haziran 2008 sayısındaki A15 sayfasındaki makelesinde 'Türkiye'nin Putin'i Artık Gitmeli' diye cesur başlık atmış. Özetle, Başbakan Erdoğan'ın basın, mahkemeler ve üniversiteler üzerinde acımasızca plânlanmış bir baskı rejimi kurup kendilerinin bile inanmadıkları Avrupa Birliği masalıyla Türk insan haklarının sadece müslüman hukukçularca yorumlamasını savunarak ülkeye sahte sus payı verip, Suudi Araplardan ve Birleşik Arap Emirliklerden aldıkları fahiş petrodolarları siyasî propaganda için tüketerek yanlış maceraya sürüklendiklerini ve kararlarını saymadıkları bağımsız mahkemelerin (Anayasa Mahkemesi dahil) yargıçlarının arkasına yasadışı gizli polis taktıklarını, din politikası uyguladıkları için eğitim, bilim ve teknolojiye önem vermediklerini, ayrıca yapay körüklenen Amerikan ve Yahudi düşmanlığının Türkiye'nin yakın tarihinde en düşük orana düştüğünü

yazmış. "Yönettiği hükümete karşı otuz ve kendisine bir düzineden fazla yolsuzluk dosyası sürmekte olan Bay Erdoğan, oy çokluğuna dayanarak yasanın üstüne çıkmış ve meclis dokunulmazlığını yaşam boyu kazanç kartına döndürmüştür. Ülkede sivil özgürlükleri sindirmiş ve özel telefonlarını dinlettiği yazarları susturamayınca patronlarına ağır cezalar verdirmiş ya da gazetelerini malî iflâsa zorlayarak (Sabah gazetesi vb.) kendi dostlarına ucuza kapatmıştır. Özellikle ihale yasalarını tanımayarak devletin kurumlarını yasaya bağlı olmayaraktan kendi istediği taraflara sattırmıştır. (Kendine yakın bir politikacıyı devlet başkanlığına getiren) Komşusu Putin'in has taktiklerini, yansız olması gereken TC Devlet Başkanlığı makamına dostu Abdullah Gül'ü hiç tınmayan başörtülü karısıyla devrimleri hiçe sayarak yerleştiren Başbakan Erdoğan'da görmek zor değildir. Putin'e özenen Erdoğan'ın baskı rejimiyle ve hukuk kurallarını çiğneyerek yönettiği otokratik bir Türkiye, ne ABD ne de Avrupa'lıların desteğine sahip olamaz."

Bitirmeden 10 adet saptamaya gereksinim duydum, kimi dostlar önerdi. Son 10 yıldır her 3 yılda bir bazen tek bazen de ailece, özlem içinde cennet yurdu ziyaret ediyoruz. 2007 yazında 3 yıl aradan sonra yeniden can Türkiye'ye döndük ve yaz tatiliyle bilimsel konferansları birleştirip 50 günümüzü anavatanda geçirdik. Yurdumdaki olumlu devinirlikten ve yeni TL.'ye geçmekten başka ayrıca enflasyonun dizginlenip denetlemesinden gurur duydum. Ancak yurdumuzda nerdeyse 90 yıl önce Atatürk devrimleriyle tarihe karışan 'kadınların yeri ne olmalı' tartışmaları ailemizi son derece üzdü. Yok eşarp mı giysinler, yok kadınlar çalışmalı günah mı, benzerleri. "Bir ulusun diğer yarısının ulusal ekonomiye katkısı olmazsa o ulusun sonu ne olur? Kendinize güveniniz mi yok?" diye softalara ve sahtelere hesap soran Atatürk kabrinde ters dönmez mi? Bakın, 2007'de ABD'nin en çok satan haftalık dergisi TIME dergisinde yapılan bir dünya anketinin sonucu T.C.'nin yeni bir utancını uluslararası kamuoyu okuyor, ben de yerin dibine geçiyorum. İsviçre'de kurulu Dünya Ekonomik Forumu'nun yaptığı uzun bir araştırma sonucu küresel cinsiyet eşitsizliği (Global Gender Gap) açısından dünya ülkelerini en iyiden en kötüye sıralıyor. İlk beş şöyle: İsveç, Norveç, Finlandiya, İzlanda ve Yeni Zelanda. Sonra ABD **31.**, Kazakistan **32.**, Suriye **103.**, Ürdün **104.**, İran **118.**, Mısır **120.** ve Türkiye **121.** En son ülkeler, Suudi Arabistan **124.**, Nepal **125.**, Pakistan **126.**, Çad **127.** ve Yemen **128.** Tekzip

gönderilmediğine göre bu rezil sıralama T.C. yönetimi tarafından kabul edilmiş oluyor. Bu da nesi böyle? Ata kabrinde ağlıyor. Çok yazık tüm devrimlere. Güçlü Türkiye dışa karşı birlik içinde her sorunu çözer, Ulusca tek yumruk olalım. 16 Türk Devleti nasıl bitti? Ders alalım, eğer bu devletin daha sürmesini istiyorsak. Dünya tarihinde en çok devlet kuran kavim Türkler, neden ?

1) Türkiye'de enflasyonun %10'nun altına indiği resmi rakamlarla saptanmış. Bu olanaksız, çünkü şu ana kadar yaşadığımız en pahalı yaz bu seferki oldu. ABD'de bir öğün yemek ortalama bir lokantada Türkiyedekinden belirgin daha ucuz oluyorsa açıklamasını bir uzmanın bana yapmasını isterim. Fiyatlar korkunç artmış, giyimde ve gıdada. İnsanların sürekli kredi kartıyla gücünden fazla alıp takside bağlamaları o toplumun refah değil borç batağında olduğunu gösterir. Böylesi fakir bir toplumun cep telefonlarına kontür (sayar) başına, ABD'dekine göre aynı benzinde olduğu gibi 3 katı fazla ödemesi başka bir tuzaktır.
2) Eğer Türkiyemiz denildiği gibi refah düzeyindeyse niçin kentlerarası otobüs yolculuklarında kolaylıkla izlendiği gibi köylerimizde ve büyük kentlerin kenar mahallelerinde ortaçağdan kalma bir sefalet ve fukaralık var anlaşılmaz. Halk hastalanınca doktor değil muska arıyor.
3) Niçin hemen her sohbet ettiğimiz kız veya erkek genç kesim ABD'ye gitmek için can atıyor, hele bunların arasında ilkokul mezunu garsonlar, otel hizmetlileri de varsa? Herkes yakınıyor ama konuşmaktan korkuyor.
4) Büyük kentler arasındaki otoyollar daha yapılamadı. Bir tek Ankara-İstanbul arasında ve bazı turistik kentler arasında yarım yamalak yol var.
5) Büyük kent ve diğer yerlerde susuzluk son haddinde olup barajlar örneğin Ankara'da %7'lere düşmüş olup yeni yatırımlar yapılmamakta, mevcut kaynaklar halka seçim yatırımları biçiminde dağıtılarak kısa dönem yaralar pansumanla kapatılmaktadır. Yurdun 5 yıl sonrasına yedek enerji plânı yoktur. Dost(!) İran doğal gazı kesince enerji krizine girdik.
6) Türkiye'nin gelecekteki hedefi donanım-yazılım alanlarında küresel üretimlere, yeni vizyonlara endeksleneceği yerde, ülkenin cumhuriyetin başından beri Atatürkçü ideallerle kurduğu TEKEL gibi ulusal yatırımlar yabancı pasaportlularca (kapitülasyonların Kanuni'den 500 yıl sonra başka adla geri gelmesidir) özelleştirilip dev holdingler mutlu edilerek kısa

dönem kazançlar ülkeyi gelecekte dışa bağımlı kılacaktır. Filistinliler üretmek yerine yahudilere toprak satıp vatan yitirdiler.
7) Türk mallarını dış ülkelere pazarlayıp satamıyoruz artık, örneğin kan ağlayan tekstilde Çin'e yenik düştüğümüz gibi. Dış satım (ihracat) dış alıma (ithalat) göre belirgin eksideyken ve bu ülke yeni üretim alanları bulmadan mevcut iç terör ve borç batağı içinde, dev boyutlarda iç ve dış borçlarını nasıl ödeyebilecektir? Dış borçta Türkiye dünyada ilk 5'tedir.
8) Ülkemizde trafik ve suç terörü açık seçik her yerde kendini göstermektedir. Polisin özellikle sokakta yasayı uygulama gücü her nedense bir hayalet gibi ortada yoktur. Türkiye dünyanın olabildiğince en özgür ve yasaları kırmaya uygun bir açık hava suç işleme hipodromu görünümü vermektedir. Özellikle yabancı turistler bu zaafı pek iyi bildiklerinden yazın otellerde gece yarılarında avazı çıktığı kadar içip bağırmaktalar ve nasıl olsa bize dokunumazlar diyerek kendi ahırlarında oynatamadıkları atları burda koşturup, aynı pislikleri defalarca üç turistlerin önünde sergilemektedirler. Sanki tutuklarsak 'AB kulüplerine almaz'. Aynısı ABD'de olsa, en az 10 bin dolar tazminatla tutukluyduk.
9) Buna benzer olgular TC'nin saygınlığının kalmadığına dair simgelerdir. İngiliz turiste sarkıntılık yapan Alman gencini yasa gereği hapse koyduk diye Almanya misilleme yapmış, 7 yaşında masum bir işçi çocuğunu küçük bir kızla oynadı diye ömür boyu lekelemiştir. TC bu küstahlığa, AB'ye olan korkusundan sesini çıkaramamıştır. Devlet adamlarımız yoktur.
10) Türkiye'nin en acil sorunu, eşarp değil her alanda eğitim-öğretim-sanayi reformudur. Kılavuz, Atatürk'ün devrimleridir. Ulusal eğitim, ağır sanayi ve çağdaş kalkınmanın kurallarını yazıp enkazdaki TC'ye uygulayan Atatürk örnek alınmalıdır, otokratik ve teokratik İslâm rejimleri değil. Hedef 50 yıl önce enkazdan çıkıp bu yüzyılda ekonomi dersi veren Japon veya Kore modellerini çalışıp gelenek ve göreneklerimizi koruyarak iktisaden ileriye gitmektir. Osmanlılar yerinde saydı ve çöktü. Kendi üretim sanayisini kuramayanlar ve satanlar başka medeniyetlerin esareti altına girer. Ekonomik hedefe başörtü safsatası değil çağdaş bilimle varılır. 800. doğum yılını kutladığımız gururumuz has Türk soyundan Mevlâna 750 yıl önce parçacıkta gizli olan güneşi Mesnevi'de yazarak atom bombasını önceden görmüştür. Türkiyenin umut gemisi, ufuksuzlar tarafından geri çark edilemez. Ufku olanların, sen ben o, bir an önce gemi seyretmeyi bırakıp gemiye atlayarak dümene sarılmaları gerekecektir.

FOTO ALBÜM

Her yıl Alabama eyaletinin başkenti Montgomery'deki Maxwell Hava Üssü'nde yapılan Hava Kuvvetleri uluslararası yemek şenliğine katılan tüm ülkelerin bayrakları arasında Hakan'ın tuttuğu albayrak önünde bizim aile (2006). Yeni yıla girerken evimizde (2005).

Gelin her yerde gelindir Portekiz'de bile, adamı evlenmeden önce yere çöktürür (2007); Portekiz'de eskiden kiliselerde papazlar şişmanlamasın diye bel kalınlığı sınavından geçerlermiş, yarıktan geçemeyene yemek yasağı cezası verirlermiş. Adamlar oburluğu çözmüşler bile; Portekiz'de 1913'te üç kızkardeşe Meryem ananın göründüğü Fatima'da şimdi dev kiliseler ve milyarlarca avroluk din turizmi var; Portekiz'in Venediği sayılan gondolalarla ünlü Aveiro kentinde (Bu liman kentinde ABD'nin ünlü üniversitesi CMU'nun kampusu var) 'İstanbul' yazan tişörtüm ve Portekiz şapkamla; 1987'de Taşkent'ten 20 yıl sonra Lisbon'da yeniden görüştüğümüz Prof. Feridun Türkman'la Endülüs etkisinde kalmış kubbeli Portekiz kraliyet saraylarının biri önünde; Lisbon'da bulunuş nedenimiz olan Bilimsel Kongre'deki Hacettepe ve eski mezun ettiğim şimdi Başkent Üniversitesi'nde görevli Dr. Meriç Çolak dahil ODTÜ kökenli seçkin Türk bilimcilerin grubuyla Porto kentindeki ünlü tatlı Porto şaraplarının üretildiği bir fabrikada toplu bir anı (Ağustos 2007).

1992-93 yılında kurmak onuruna eriştiğim Dokuz Eylül İstatistik Bölümü'nün 15 yıl sonraki onur kadrosu. Solumda bölüm başkanı ve aynı gün mutlu bir rastlantı sonucu Fen Ed. Fak. Dekanı seçilen Profesör Serdar Kurt'u candan kutladık, başarılar diledik. 15 yıl önceki o çetin kurucu fakülte Dekanlık ve bölüm başkanlık günlerim gözlerimin önünden bir film şeridi gibi kaydı. Önde saygın öğretim üyelerimiz. Arkadaysa geleceğin pırlantaları yüksek lisans-doktora adaylarımızın gözleri ışıldıyor. Çiçeklerle ağırlandım, gençlerden ders aldım. Minnetarım.

Bu köhne ama tertemiz derme çatma yuvanın benim için çok aziz bir değeri var. 1951'de doğduğum İzmir Behçet Uz hastanesinden eski Soma'daki babam ve annemin tuttuğu bu kiralık eve gelmişim.

Bodrum'un enfes cennet köşesinde harika akşam yemeği. Eşim Suna, 45 yıllık dostum Mimar Şevki, çaprazında konuksever eşi Günsel Ekinci ve tiyatro sanatçısı Berna Laçin.

'Atla deve değil ya!' deriz. Ona benzer. Ortada at ve deve yok ki! Yasak hemşehrüm.

Hakan, Kaş'ta ısmarlanan balıkları korkutuyor, balıklar da ona gülüyor. Meğerse bir mesajları varmış. Son gülen iyi güler! Tatilimizin en pahalı balıkları midemize oturdu.

Budin'de Türk Sokağı (Gül Kubbesi) 2-14 no'lu evler, Orta Çağda sanki Osmanlı'nın İstanbul'undasınız. Allahaşkına bu sokağı İstanbul ya da Bursa'dakindan ayırabilir misiniz?

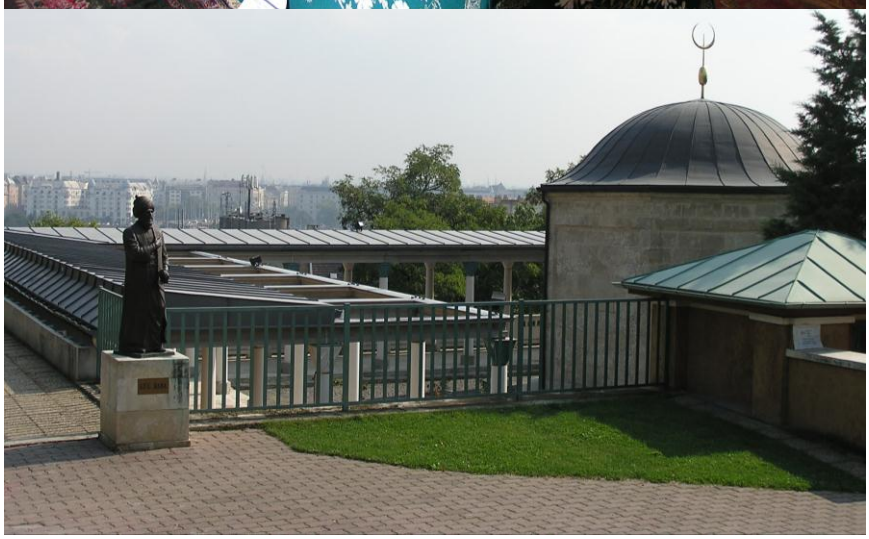

Aziz ruhuna dua etmek talihine erdiğim Gül Baba, Bektaşi şeyhi olup Sultan Süleyman'ca Budin'e yerli halkla güzel dostluklar kursun diye özel davet edilmiş. Onu her dinden o kadar çok sevmişler ki ölümünden asırlar sonra bir çok kez yanan türbesi yeniden özenle dikilmiş. Takkesinde her sabah taze bir gül taşırmış. Avrupa'nın en kuzey türbesi olup yılda onbinlerce turistin uğrak yeri olarak Macaristan'da ün salmış. Mevlâna'nın sanki Macar şubesi. Bu tepeye çıkınca Gül Baba'yla huzura ulaşıyorsunuz. Her Türk'ün görmesi şart bir Osmanlı Türk kültür abidesi. Sağol Çok Yaşa Macaristan !

(Üstte) Türbenin Macar yöneticisi Bay Ferenç Polonyi ve İzmir'den o gün rastladığım turun kılavuzu Ertuğ. Arkada sattığı okutlar arasında ilk kez Macarca gördüğüm bir Atatürk okutu ılgimi çekti. (Altta) Vezir Abdi Paşa, Budin kalesinde 1686 yılındaki son şehit düşen Osmanlı paşası olarak artık Osmanlı'nın 1526 Mohaç zaferinden 160 sonra kalan en son hatırasıymış! Macarca yazılan Atatürk okutunu almadığıma bin pişmanım...

Budin kalesinde akşam yürüyüşünde anne ve kız torun, her iki uzak kuşak sakat ama azimli, yaşamın en güzel biçimde tadını çıkarmaktalar, evde oturmak yerine! Microsoft ekranı gibi bir foto!

Budapeşte'deki 1850'lerde yapılan köprünün kusursuz olduğunu iddia eden mimarı, kusur bulan olursa kendini Tuna ırmağına atacağını sözvermiş. Onlarca yıl kimse kusur bulamamış ama kentin delisi bir bakmış ki aslanın dili yok. Yerel gazeteye gidip durumu anlatan deliye hak veren mimar kendini Tuna'dan atmış. Kimine göre boğulmuş, kimine göre sağ çıkmış ama bir daha hiç görülmemiş...

1989'daki Sovyet baskısının sonuyla yeni özgürlüğün verdiği ferahlıkla Çek gençlerinden kimi nefesli sazlarla turistlere konser vermekte (Üstte), Prag'taki Eski kent meydanında kimileriyse, yeni havalı gençliğin blucin sembollü rahatlığında sonsuza dek rahat bir nefes almakla meşguller! (Altta)

(Üstte) Avrupa'nın en çok böbrek taşı düşürmekle ünlü kaplıca merkezi Karslbad veya Karlovy Vary'de iş yapan kaplıca klüplerini gösteren levha (Altta) Ünlü kral, kraliçe veya sinema yıldızlarının kaldığı Otel Pupp'un önünde Lübnanlı gezginle. Bu otelin yetkilileri Mustafa Kemal veya herhangi bir Osmanlı paşasının adının geçmediğini söylediler. Otelde ABD'den kara derili yeni ''O'' TV kanalı sahibi ve ''O'' dergisinin sahibi Bayan Oprah'ın adı bile varmış. Herhalde zamanın Osmanlı padişahıyla Temmuz 1918'de gelen Mustafa Kemal'e ucuz bir pansiyonda yer bulmuşlarsa, bilinmez. Nitekim Ata bir pansiyonda kalmış ve şimdi müzeymiş. Ben bulamadım. Karlsbad'da Ata'nın anısına şifalı kaynar suyu içtikten 10 gün sonra döndüğüm ABD'deki hastanede oldukça eziyetli bir kum kristal düşürdüm! Ata'yı anıyorum derken doktor tavsiyesi olmadan su içip usul duran böbrek taşı oynatmak benim neyime (2005)?

(Üstte) Budapeşte'den günlük manzaralar: Turist otobüsü! Elbette ırkdaşları Türklerin bayrakları yok, hiç olur mu? (Altta) Hem kağıttan kayık yapar dururuz bendeniz dahil. İşte size Tuna'daki gerçeği, sonunda gördüm ya kağıt gemiyi artık gam yemem!

(Üstte) Padişah Sultan Süleyman dedemiz, 1566'da Estergon'da ölüp Tanrı'nın yanına uğurlanırken Estergon Kal'asından Tuna'nın akışı. Aynı Tuna ırmağı yine görünüyormuş, ama o zaman Osmanlılar bunun şimdiki yeni devlet Slovakya'nın Macarlarla doğal sınırı olduğunu nerden bilsinler? (Altta) Süleyman'dan sonraki kral ve kraliçelerin gerçeğe yakın mumyalarıyla Estergon Müzesi'nde bir hatıra fotosu çekilmek çok az kimseye nasip olmuştur, herhalde.

(Üstte) İnanması zor ama Osmanlılardan Estergon Kal'asından kalan tek hatıra bu mezar başları! Belki de bunlar arasında bir tanesi Süleyman'ın orada ölüp gömülen oğlu ya da torunu İbrahim. (Altta) Esztergom Macarca değişik yazılıyor. Anadolu'daki fakir ve uykulu bir ücra kasabamızı andırıyor (2005) Bizim Trakya bile daha renkli. Macarlara göre önce Romalılar, sonra Osmanlılar ve daha sonra da Ruslar onları sömürmüş, kendilerine hiç kabahat kondurmuyorlar. Komünist rejimlerin tipik suçlama taktikleri eskiden beri bilinir.

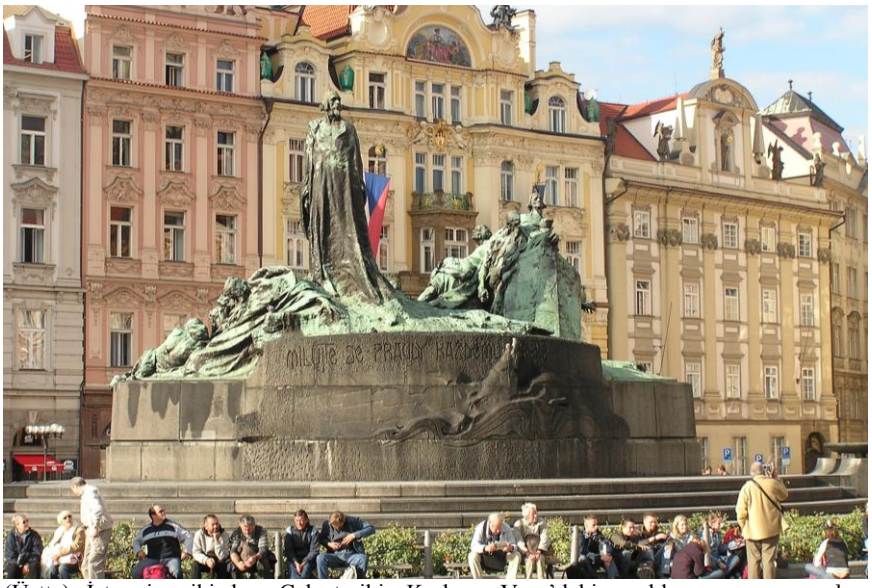

(Üstte) İşte size iki has Çek tarihi. Karlovy Vary'deki asırlık cam ve porselen fabrikasında nefis örneklar. (Altta) Şimdilerde milyonların gezdiği kent Prag'da en çok resmi çekilen heykel: Çek vatanının kurucusu ve yakılarak şehit edilen aziz Jan Husak. Bu buluşma yeri: Prag'ın kalbi olan Eski Meydan (2005).

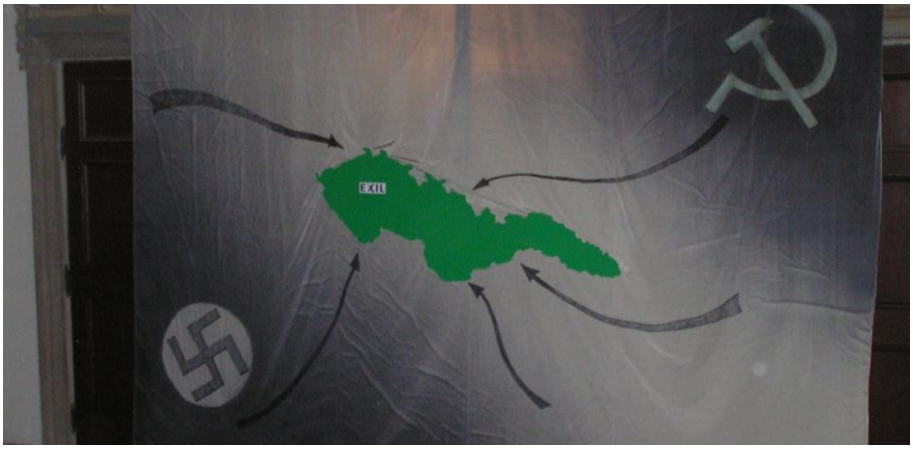

(Üstte) Komünistlerden ve Nazilerden çok cefa çeken Çekler sanatlarında onlardan adeta öç alıyorlar. Bu pankart yapıtta, her ikisinin de Çek vatanında esir alınıp sığıntı kaldığını 'exil' sözüyle anlatıyor. (Altta) Karlovy Vary'nin ortasından akan ırmak kentin orta çağ mimarisini şiirleştirmiş. Solda dev yapılar, sağda ise kaplıcalar. İnsanlar ellerindeki şifalı su taşıyan tur kılavuzumuza göre kimisi alkollü içkili minik çinî sürahilerinden yudumlayarak böbrek taşı veya benzeri madenlerini düşürmeye çabalıyorlar (2005).

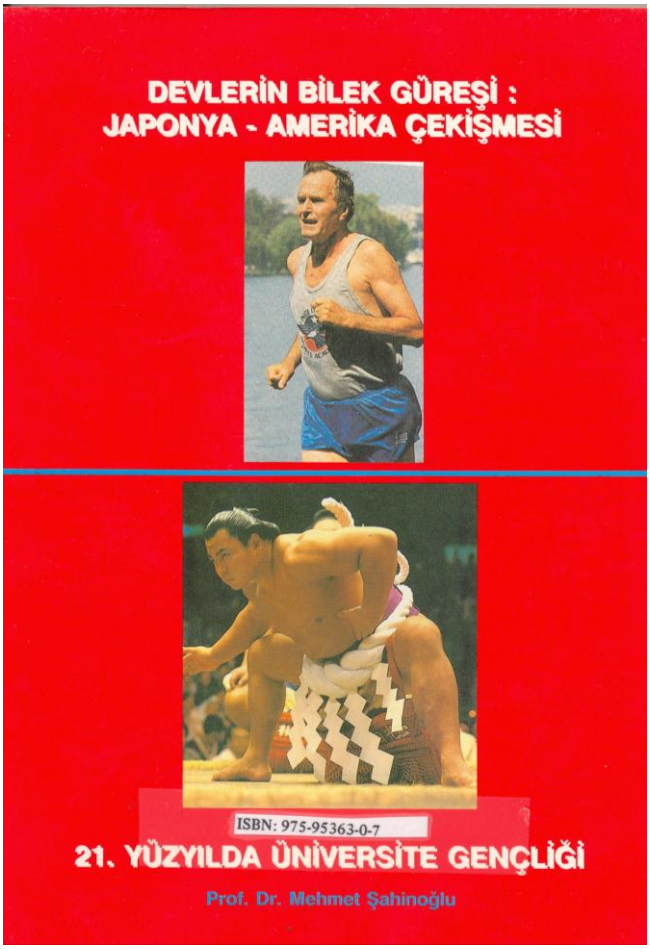

Devlerin Bilek Güreşi – Japonya Amerika Çekişmesi, ISBN: 975-95363-0-. Çeşitli heyecanlarda 50 makaleden oluşan bu ilk denememde Amerika ve Japonya arasındaki ekonomik savaş, ABD'deki yerel gazete ve magazinle uluslararası basından alıntılarla izlendi. Türkiye'nin gelecekteki yeri bu iki dev arasında ne olabilir sorusuna yanıt arandı.

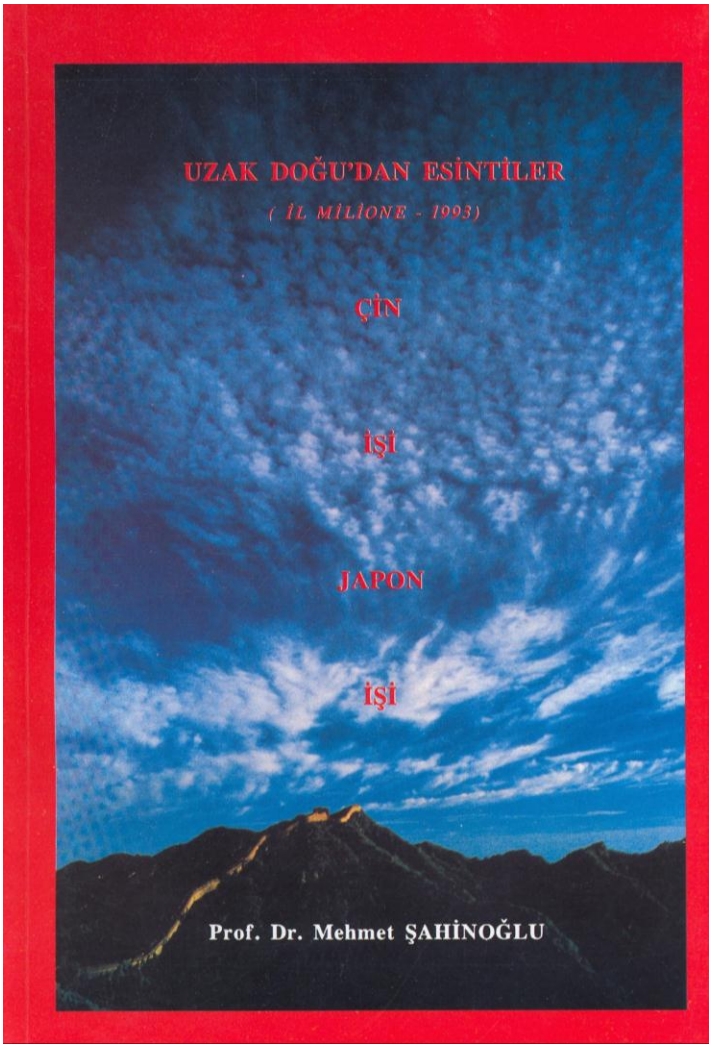

Çin İşi Japon İşi (Marko Polo'dan 7 asır sonra Il Milione1993), ISBN: 975-95363-2-3.Yazar bilimsel bir kongre ve uluslararası konferans nedeniyle 15 gün boyunca dur durak demeden Çin ve Japonya'daki gördüklerini ve duyduklarını anında sanki uçakta yanınızdaymış gibi aktardı. Konuşurcasına yazıldı ve bir Türk bilimcisi gözüyle öykülendi. Kapaktaki Çin Seddi'nin gökteki adeta bir ressamın tablosuna benzeyen bulutlar arasında majestik bir manzara oluşturması yazarın dikkatinden kaçmadı.

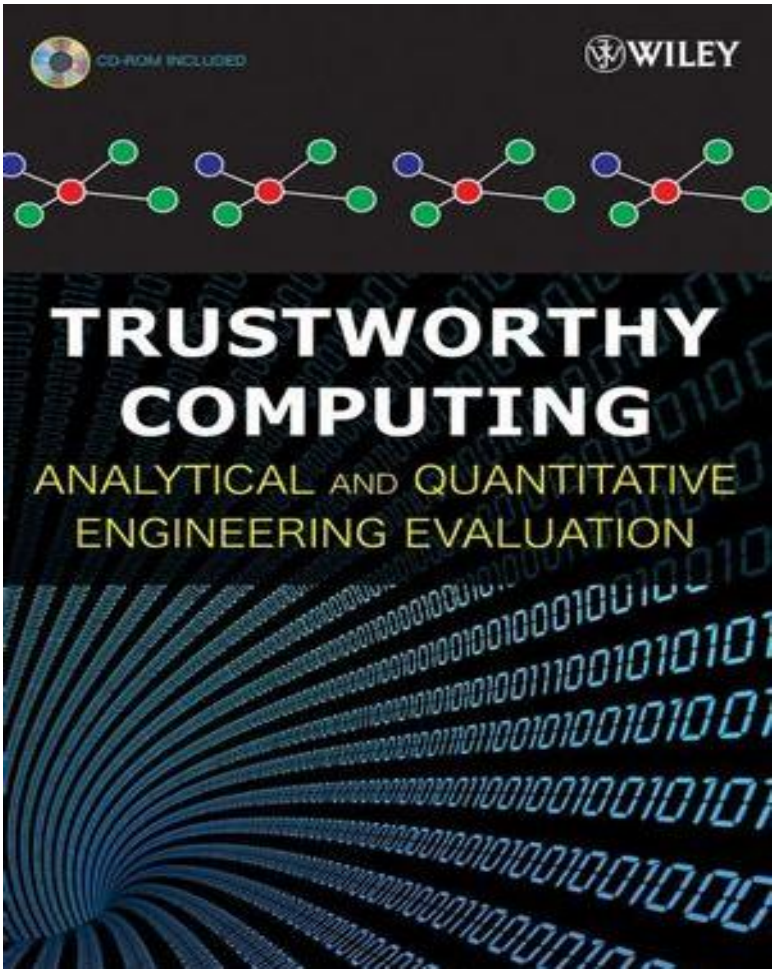

ISBN: 978-0-470-08512-7; 320 sayfa, Ağustos 2007, www.johnwiley.com

Amerikan ve tüm dünya üniversitelerinde okutulan, bilgisayar sistemlerindeki Güvenilirlik, Güvenlik ve Gizlilik konuları üzerine metrik ve niceliksel (kantitatif) yaklaşımlı araştırma okutu. Yazarın 25 yıllık akademik ve uygulamalı deneyimlerini içeren bu çalışmanın basılması için 2005-07 arasında ünlü J. Wiley şirketiyle birlikte binlerce saate varan bir emek harcandı. Yazar 6 bölümden oluşan bu okutun her bölümünün başına Yunus Emre'nin Talat Halman'ca İngilizce'ye çevrilmiş bir dörtlüğünü yerleştirdi. En baştaki önsözdeyse: /İlim ilim bilmektir./İlim kendin bilmektir./Sen kendin bilmezsen,/Ya nice okumaktır./ çevirisi yer aldı. İçindeki CD ROM'da ticarî ve bilimsel uygulamalar yer aldı.

Atğm. Tahir Ün'ün kimliğini Seul'deki Savaş Müzesi'ndeki bilgisayarda buldum. Ben Akhisar'daki çocukluğumda ana caddemiz olan Tahir Ün'ün adıyla büyüdüm, bir gün bu sırrı bulacağıma inanaraktan (Üstte). Türk şehitleri Seul'daki Savaş Müzesinde (Altta).

Pusan'daki Birleşmiş Milletler Mezarlığında Türk Şehitliği. 462 şehit Türk yatıyor burda.....

Kore'nin başkenti Seul'deki Savaş Müzesi girişinde Türk bayrağı her gün dalgalanıyor (2006).

Seul'de eski kırallık saray kulesi (2006).

PUSAN'DA YATIYORUM ŞİİRİ: Hudutlar dinler ötesinde/Gözlerin anlaştığı saat/Duyuyorduk sıcaklığını/Herşeyin.// Ne güzeldi Pusan'dan önceki bu günler/Zevki içindeydik birlikte düşünmenin/Dağ bayır/Omuz omuza döğüşmenin.// Çok sürmedi ayrıldım aralarından/ Birşeyler oldu farkında değilim/ Bir gece bayrak bayrak/ Kurudu kanım.// Yatıyorum Pusan topraklarında şimdi/ Ölüm kadar genişlemiş duygularım/ Vatan öyle büyümüş ki başımda/ Her dilden anlar oldum.// Bütün ölüler uyanık/Ellerimiz göklerde birleşik/ Toprak antenlerden konuşuyoruz/ Vatan bizimdir.//Selâm sana buradan Türk şehidi/ Sen Anadolu'da ben Pusan'da/ Sen Türkiye için şehid/ Ben dünya için../ MEHMET AKİF ERSOY'UN ŞİİRİ: Ey bu topraklar için toprağa düşmüş asker!.. Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın? Gömelim gel seni tarihe desem sığmazsın!..

"Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır. Toprak eğer üstünde ölen varsa vatandır!"

Er Faik Kırak 22 yaşında Korenin geleceği (!) için Türkiye'den gelip 1951'de şehit düşmüş. Acaba zengin Kore devleti bu erin soyunu bulup şükranlarını hiç sundu mu?

Meçhul Asker ve üç adet pembe gül onları yalnız bırakmamış gurbet ellerde. Ne trajik !!!

Pusan kentinin içinde BM mezarlığına yakın bir kavşaktaki küre sütunlarının ve savaşa katılan ulusların bayrakları arasında nazlı Türk bayrağı her gün geleni geçeni selâmlıyor.

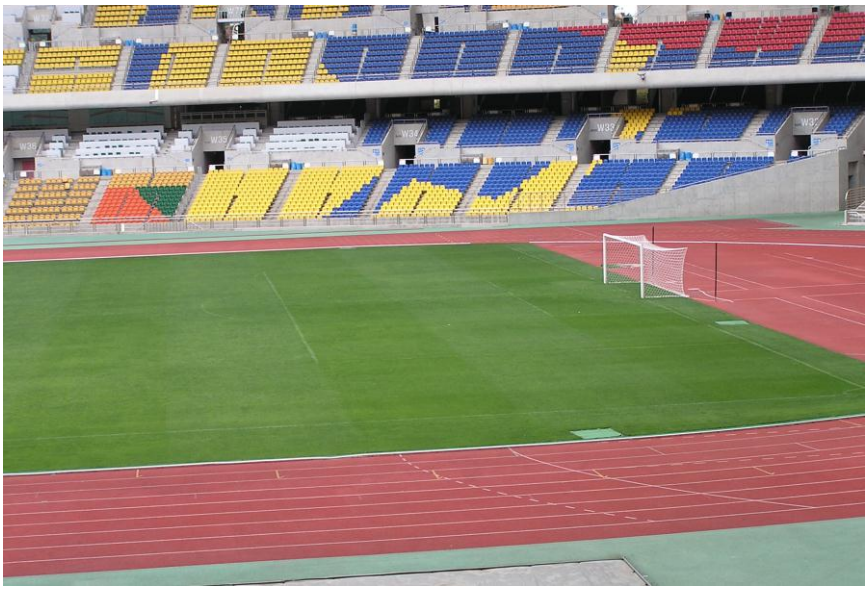

Pusan'daki 2002 Dünya Kupası'nda Türk Milli Takımı'nın Kore'yi 3-2 yendiği Olimpik Stadyum. Futbol Asya'da Avrupa'daki gibi tutulmadığından ve Koreliler bu stadyuma maç bulamadıklarından olimpik yatırımlarının çürüdüklerinden yakındılar.

(Üstte) Geleneksel eski saraylarının önünde muhafız değişimi töreni. (Altta) Eski tarihsel Kore köyünde yüzyılların kılıçlı halk dansları.

Davetli olduğum Yonsei Üniversite'nde Kore'ce ve İngilizce seminer ilanının önünde.

Kuzey-Güney Kore savaşın 50. yıldönümünde 2000'de Özgürlük Köprüsü'yle birleşmiş.

Güney – Kuzey Kore sınırında dilek çaputları ve ik yanımda iki Güney Koreli muhafız!

Ayaklarının ucunda yatan Türk şehitlerini unutamayan Koreli gazilerle, Kasım 2006.

Pusan'daki şehitlikte 57 yıl once açlık içinde olan Korelileri doyurmak için er ve subaylarımızın yanlarında getirdikleri gibi elimdeki Türk malı konserveyle şehitlerimizin önünde poz verdim. Daha sonra konserveyi şehitlikte tanıştığım Koreli gazilere verdim. Yanımda ABD'den getirdiğim ve eski gazilere verdiğim Türk malı konserveyle bu okutta sözettiğim amacıma ulaştım. Hızla kalkınan ve zenginleşen Güney Kore'de artık böylesi basit bir konserveyi elde etmek için fazla gayret etmelerine gerek yok. Pasifik Kaplanı diye anılan Güney Kore'nin halkı %50 hristiyan dinine dönmüş, savaş sonrası. Hristiyan olmayan gençlere geri kafalı ve budist anne babalarına eski kafalı diyorlar!

Koreliler siyasal nedenlerden olacak günlük yaşamda son derece endişeli, kuşkulu ve paranoyak olarak bilinir. İşte Seul'daki ana caddedeki tanınmış bir bankanın okunuşu bile İngilizce'de okunuşuyla 'WorryBank: Kuşku Bankası' anlamına gelebilir. Kim acaba güvenir? Sanki yazar geleceği görmüş gibi, bu fotodan 1.5 yıl sonra 8 Mayıs 2008'de Wall Street Journal ekonomi gazetesinin B12 sayfasında şöyle yazıyor: WOORI FINANCE CEO RESIGNS RAISING DOUBTS OVER MERGER (WOORI Finans CEO'su Bahk Byong-won diğer bir kurumla birleşme işlemleri sırasındaki oluşan kuşkular yüzünden istifa etti!) Kâhin olmaya ne gerek var, bankanın adı kendini ele veriyor, ama Korece değil İngilizce'de !

Deniz lokantaları binbir çeşitle dolu. Bu nefis aile lokantasında yok yok! Poz verdiler. Bu aileye e-posta attım, geri döndü. Öneririm: TEL. (051)246-6977; H.P. 010-7741-7770.

Pusan'ın ünlü Balık Pazarı'ndan insan, balık ve ahtapot görünümleri! Güney Kore'nin simgeleri olan Samsung marka cep telefonları ve Hyundai otolarla tezat bir manzara !..

Kaldığım Seul Plaza Hotel kentin göbeğinde dev bir yapı, çok lüks bir otel. 2002 Dünya Futbol Kupası açılışında yüzbinlerce insan seli için bu plaza resmî tezahürat alanı seçildi ve coşkulu şenlik yapıldı. Otelin hemen sağındaki (görünmüyor) tarihî saray için bknz. önceki fotolar. Gitmek isteyenler için: Tel: 02-771-2200, Fax: 02-755-8897, www.seoulplaza.co.kr

Güney-Kuzey Kore sınırında elmanın iki yarısını birleştiren heykellere ben de destek verdim!

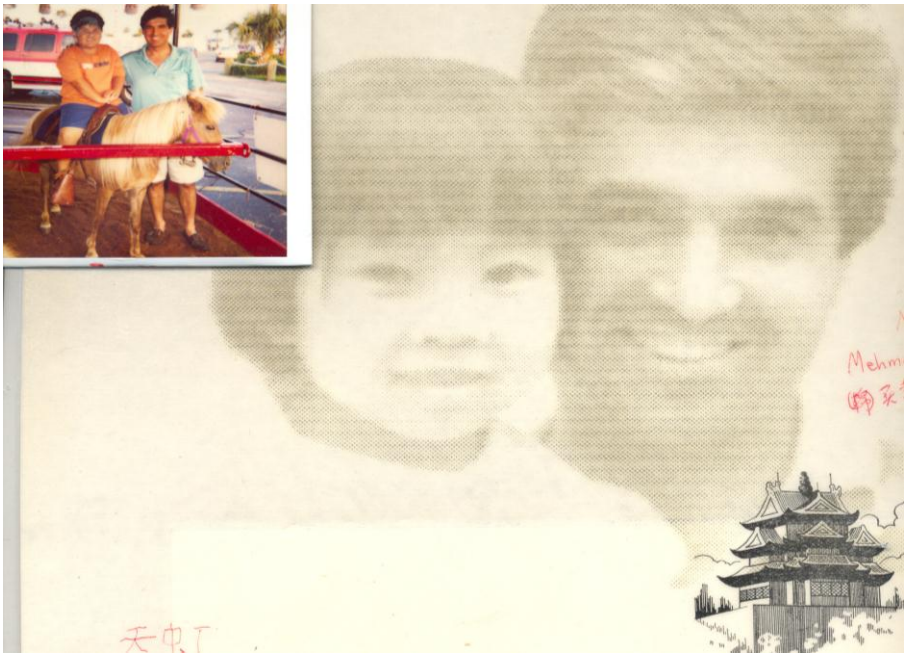

(Üstte) 23 Haziran 2001'de o zaman daha 6 yaşındaki minik Hakan'la Florida kıyılarındaki bir kentte 50 yaş hatıra fotosu çektirdik. Minik katıra da poz vermesi için 5 dolar ödemiştik. 1993'te Kızıl Çin'in başkenti Pekin'de bana kılavuzluk yapan Çinli hariciyeci arkadaşımın o zamanki küçük kızının adı Gökkuşağı (En altta ve solda Çince karakterlerle kırmızı yazılmış Tienhun) ile birlikte Yasak Kent'te bir anı. (Altta) Şimdi Tienhun 15 yıl sonra herhalde sen üniversite mezunu genç bir kızsın, ama seninle ve eski dost babanla bir daha nasıl buluşuruz bilmem? Brezilya'daki konferansta bilginler bilgini ve büyük insan solda Hintli Profesör Ramamoorthy ve ortada Brezilya'nın İşletme Bilimi profesörlerinden Prof. Joao Neto ile 2007 Aralık'ta güzel bir anı.

(Üstte) Brezilya'da güvercinler de erkekler kadar çapkın ve bayanlara çok meraklılar. (Ortada) Başkent Brasilia'daki Federal Üniversite'nin Fen ve Hesap Bilimleri Bölümünde ev sahiplerim genç öğrencilerle Bölüm girişinde 2007 Aralık ayında verdiğim konuşmadan sonra katılan öğrencilerle toplu bir anı ki bu gençler artık Brezilya'nın beyinleri. Eskilerin ihtilal cenneti petrol bulunca artık varlıklı olmak üzere. Afrika'nın en güneyindeki Ümit Burnu yöresindeki kara penguen kolonilerinden kalabalık olanı (Altta).

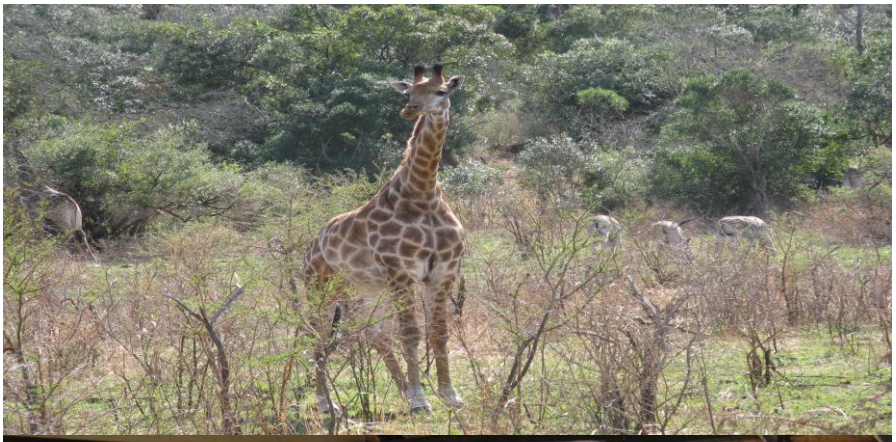

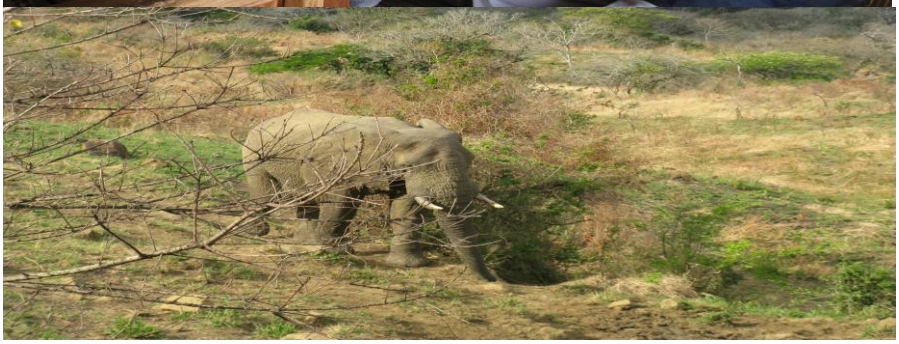

Güney Afrika'nın Hluhluwe (Şululuve) vahşi parkında tur kılavuzunun anlattığına göre zürafalar uzaktaki düşmanı ve zebralar yakını kollayaraktan yanyana otluyorlar (Üstte). Grupta Çinli aileyle öğlen yemeği alırken (Ortada), kampın pet hayvanı cumbo fil bizlere poz verdi (Altta). Daha önce ciple gezerken ortalıkta gözükmeyen bu akıllı yaratık çıktı geldi, istese uyduruk kampa saldırırdı. Gezginlerin gıdalarını ister gibi bir hali vardı sevimli ve artist kılıklı ama akıllı cumbo filin!

(Üstte) **Hluhluwe-Imfolozi** Parkının cipleri en son model ve hızlı çünkü bazen vahşi hayvanlar tarafından kovalanıyormuş! Tur kılavuzlarına silah taşımaları yasak! Yani çok nadir de olsa av hayvanlarına 'av' olmak ta olasıymış! Vahşiler insanlardan daha değerliymış! Albümlerde gördüğümüz orangutana benzer maymun cinsinden 'babboon' ve aslanlar için eti en semiz ve lezzetli geyik çesitlerinden 'nyala' pozlarını uzaktan ben aldım (Ortada/Altta).

(Üstte) Tüm Afrika'nın en ileri kalitede ve dünya sıralamasında ilk 50'de yer alan yüksek eğitim kurumu seçilen University of Cape Town (UCT) ilk bu binayla başlamış 19. yüzyılda. Güney Afrika'da Afrikans (eski Hollanda'ca) ve İngilizce dillerinde yüksek eğitim var. UCT İngilizce eğitim veriyor Cape Town açıklarında kara penguenler Antarktika'daki ak yeğenlerinden farklı (Ortada). Kıtanın en güneyindeki devekuşu çiftliğindekiler mutlu (Altta).

(Üstte) Afrika'nın en güneyindeki Cape Town çevresinde balinalar cirit atıyor ama resimdeki gerçek değilmiş içi doldurulmuş ama her gören benim gibi gerçek sanıyor. (Ortada) Cape Town'ın süper fakir gettolarındaki en göze çarpan özellikleri mutsuz yüzlerin yetenekli boyanmış duvar (Mural) resimleri. Vahşi parktaki 'Büyük Beş (Big 5)'den sadece Fil ve birlikte gezen Zürafa ile Zebra görebildik. Çıta, Aslan ve Gergedan yoktu. İşte parkta görülmeyen, heykelleri her yerde dikilip yok edilmelerine karşı savaşılan Gergedanlar (Altta).

(Üstte) G. Afrika'nın Johannesburg'dan sonra en kalabalık liman kenti Durban'da dünya konferansının yapıldığı Toplantı Merkezi'nin önünde yok olmak üzere olan Gergedan'ın heykeli. (Ortada) Bu ülkedeki Hava Yolları şirketlerinin uçakları reklam dolu, uçağın üstünde Puşkin – 5 kez imbiklenmiş Votka diye yazıyor! (Altta) Üniformalı lise öğrencileri Durban'daki konferans merkezinin bahçesinde inceleme gezisinde.

(Üstte) Afrika kıtasının en güneyindeki adının tersine son derece azgın akıntılarla dolu Ümit Burnu'na giden yol Afrikaans ve İngilizce yazılmış. (Ortada) Konferansa katılan G. Afrikalı bilimcilerle 2009 Ağustos'unda konferansın bittiği saatlerde son bir anı fotoğrafı. (Altta) Durban'dan Johannesburg'a giderken yolda uçaktan alınan bu fotoda eskiden etkin ama artık kapatılmış tarihi elmas maden ocaklarından en büyuklerinden biri adeta ay yüzeyini andırıyor.

(Üstte) 2010 yazında Batı Karadeniz'in incisi ve Batı Akdeniz'in efsane antik kenti Kaş'ın kuzey izdüşümünde bulunan Amasra'da gördüğüm bir otonun arka camı sanki özellikle bana seslenmiş. (Ortada) Amasra'ya adını veren dillere destan son kraliçesi bu koyda sabahları yüzermiş. (Altta) Günü birliğine bir Pazar günü aldığımız Amasra gezisinde minibüsü dolduran yolcular. ODTÜ'de Elkr. Müh'den (1969-73) kadim dostum sadık arkadaşım Şamil.

(Üstte) Efe Kamil Şahinoğlu 2010'da Birmingham'daki Alabama Üniversitesi'ndeki (UAB) Tıp Fakültesi'nde ilk aşamadaki 4 yıllık tıp öğrenimine başladı. İlk hastası olan güzel ev kedimiz Arven'in keyfi oldukça yerinde. (Ortada ve Altta) ABD'nin Güney Doğu'sunda başkanlığını yaptığım Auburn Üniversitesi Informatik Enstitüsü tarafından ilk kez başlatılan CSIS (Cybersystems and Informatıon Security – Sibersistemler ve Bilgi Güvenliği) lisansüstü programının ilk aşamasında 2009 Şubat ayında yaptığım inceleme gezileri sırasında ziyaret ettiğim ve bana yardımlarını esirgemeyen Carnegie Mellon Üniv. (CMU-INI) Direktörü Dena Smitis. Purdue Üniv. CERIAS Direktörü 1989-97'den bilim arkadaşım, ayrıca eski ABD başkanları Clinton ve Bush'un siber güvenlik danışmanı Gene Spafford'la birer anı fotosu. Bu bilimcilerin destekleri akreditasyon ve Alabama eyalet barajı sırasında önemli rol oynadı.

(Üstte) 2008'deki genel seçimlerden bu yana ABD'ye ve dünyaya damgasını vuran Illinois eyaletinden Senatör Obama'nın ilk kazandığı ve ona cumhurbaşkanlığını müjdeleyen Iowa eyaletindeki seçim sonuçları ekranda. (Ortada) 2010 Haziran'ında Dallas'taki bir konferansta Türkiye'den gelen ve şimdilerde 3 yaşında bir kız ve oğlan ikizleri olan Oktay Sinanoğlu'yla ABD'den katılan Türk bilimcilerle birlikte bir anı. (Altta) Alabama'nın Montgomery'sinde ağaç sanatçısının dal kullanarak diktiği yapıtlar Şekspir parkında günbatımında harika (2008).

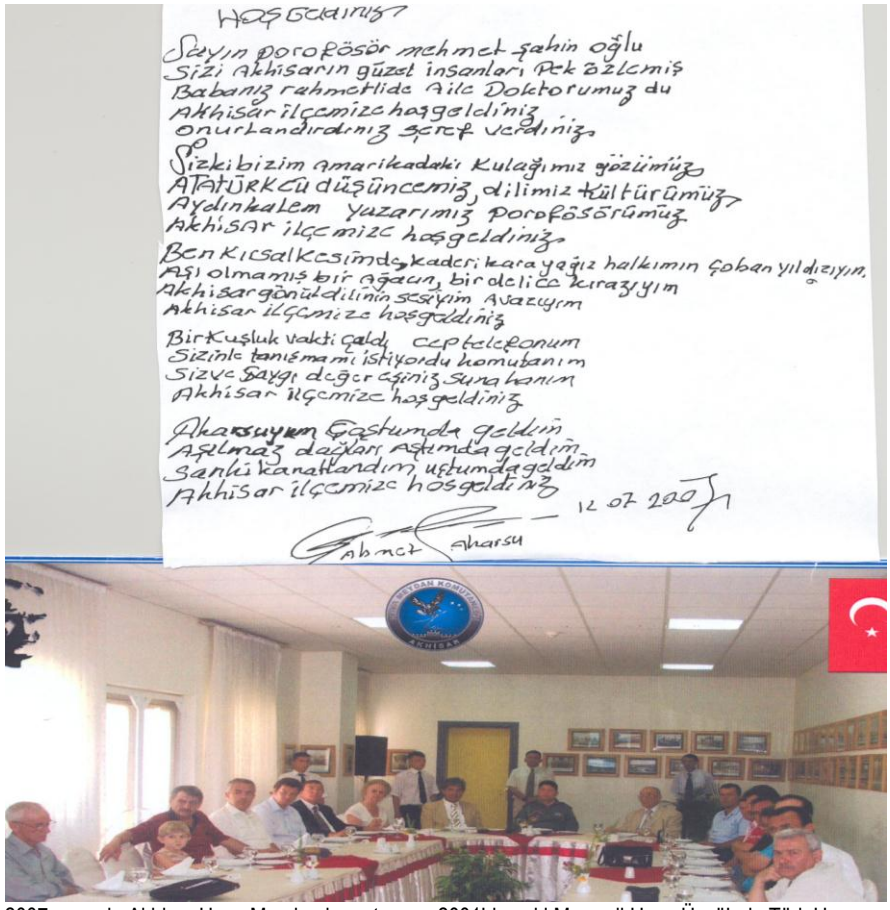

Hoş Geldiniz

Sayın porofösör mehmet şahin oğlu
Sizi Akhisarın güzel insanları Pek özlemiş
Babanız rahmetlide Aile Doktorumuz du
Akhisar ilçemize hoşgeldiniz
onurlandırdınız şeref verdiniz

Sizki bizim amarikadaki Kulağımız gözümüz
ATATÜRKCÜ düşüncemiz, dilimiz kültürümüz
Aydınkalem yazarımız porofösörümüz
Akhisar ilçemize hoşgeldiniz

Ben kısalkesimde, kaderi kara yağız halkımın çoban yıldızıyım.
Aşı olmamış bir ağacın, bir delice kırazıyım
Akhisar gönül dilinin sesiyim Avazıyım
Akhisar ilçemize hoşgeldiniz

Bir Kuşluk vakti çaldı cep telefonum
Sizinle tanışmamı istiyordu komutanım
Sizve Saygı değer eşiniz Suna hanım
Akhisar ilçemize hoşgeldiniz

Akarsuyum Çoştumda geldim
Aşılmaz dağları Aştımda geldim
Sanki kanatlandım uçtumda geldim
Akhisar ilçemize hoşgeldiniz

12 07 2007

Ahmet Akarsu

2007 yazında Akhisar Hava Meydan komutanı ve 2001'de eski Maxwell Hava Üssü'nde Türk Hava Kuvvetleri temsilcisi Kurmay Albay Cüneyt Kavuncu ve Akhisar'ın ileri gelenleri beni çocukluk diyarım Akhisar'a davet ettiler. Şehitlikleri dolaştık ve sohbet ettik. Akhisarlılara minnet duygularımı iletiyorum. Yerel şair Ahmet Akarsu adımıza armağan 12.7.07'de şiir düzmüş.Usta şairi ABD'den şiirle yanıtladım: "HOŞBULDUK. SAYI N AKARSU, O NE GÜZEL ŞİİR. NE İÇTEN DİZELER... RAHMETLİ BABAM DR.KAMİL'İN O ŞEFKATLİ GÜLÜMSEYİŞİ, ŞİMDİ BU MECLİSTE OLSAYDI AH! HELE ANNEM MEHPARE HANIM, ADSIZ MELEK ÜNVANSIZ AZİZE, "BEN MEHMEDİN ANNESİYIM" DERDİ, GURURLANIRDI HER ANA KALBİ GİBİ... BAŞTAN SONA GÖNÜL ŞİİRLERİNİZİ, UÇAKTA TEK TEK BİR GÜNDE OKUDUM, GİZLİ KALMIŞ BERRAK BECERİLERİNİZİ, SÖZCÜKLERİNİZDE DUYUMSAYIP ANDIM... SİZ CANLI BİR ÖRNEKSİNİZ YAKINANA, PARAM MALIM KADERİM YOK DİYENE, AYLAK BERDUŞ BOŞ SALINANA, YAZIN ÇİZİN YA KİME NE?.. 'AKHİSAR' GERİ BASMAZ HİÇ OLUR MU? UYGARLIK ZAMANI TEMBELLİK NE GAM? ÇEVREDE İL İLÇE ZENGİNLERKEN,'DENİZLİ'NİN FABRİKALARI AMERİKA'DA HAVLU SATARKEN, BIRAKSINLAR BOŞ LAFI, OKUYUP ÜRETMEK VARKEN!.. HORASANLI ŞAHAN SOYUNDAN AKTIM DA GELDİM. ŞAHİNİM GÖKLERDEN UÇTUM DA GELDİM. DAĞLARIN DORUĞUNDAN SEKTİM DE GELDİM. HEDEFİ NİŞANLAYIP KOPTUM DE GELDİM. AHMET BEY, SİZE VE SAYGIDEĞER AKSERLİLERE, DEĞERBİLİR MUHTEREM KOMUTAN VE ASKERLERİNE, İŞ ADAMINA ESNAFINA DOKTORUNA ÖĞRETMENİNE, ABD'DEN BİR TUTAM ŞÜKRAN VE SAYGIYLA, BİR DEMET DOSTLUK SERPTİM DE GELDİM... 24. 8. 07 Washington - ABD

Bir Türk Klâsiği:
SAF TÜRK KIZIYLA AMERİKALI KURNAZ SUBAYIN AŞKI (20 heceli- uyaklı)
Havalı hoş bir Türk kızıydım, çok güzel İngilizce bilirdim,
Hep batı müziği dinler, diskotekte dansetmezsem delirirdim.
Kolejde okudum, 70'de moda, Yanki kültürüne alıştım,
Bizim Ayşe NATO'dan bir subay bulmuş çağırdı, Jak'la tanıştım.
Jak beni çok beğenmiş, subay gazinosunda dansa çağırdı,
Birlikte konsere gitmiştik, avazı çıktığı kadar bağırdı.
Bana o gece oracıkta aşık olmuş evlenme teklif etti,
Türk usülü kız nazı yaptım ama gençlik inadım tez pes etti.
Annemle babam, ninem, dedem karşı çıktı, "Bu evlilik yürümez.''
"Biriniz Hanya'dan diğeriniz Konya'dan, gelenekler benzemez.''
Dedim : "Nayır biz seviyoruz, kimse engel olamaz, karışmayın!"
Babam: "Çıktın mı bu evden bir daha dönemezsin, hayal kurmayın !"
Kırk gün düğün dernek İzmir'de, halay çektik, zeybek teptik, tepindik,
On ay sonra ne sürpriz, Jak'ın New York'a tayini çıktı, taşındık,
Hayret, Jak ordudan ayrılmış, durum kötü, kıt maaşla yetindik,
Çocuğa karıştık, eski havamız söndü, mosmor olduk, kaşındık.
Jak çok değişti, huyu sapıttı, uyuşturucu aldı, aldattı,
Subaylık bitince işini yitirince artık tümden dağıttı.
Her defada razı etti, "Çocuklar var, tutkunum, sana aşığım !"
Artık çok geçti, onu sevmiyordum, şu kuş aklıma şaşayım.
Gururdan baba evine dönmedim, tükürdüğümü yalamadım,
Okula gittim, yeni meslek edindim, maddi yönden özgür kaldım.
Meğerse rütbe tantanaymış, parlak üniformaya nasıl vardım,
Ayşenin Amerikalı Conisi varmış diye modaya kandım.
Yetti, bittim, bir gün boşandım habersiz, ortada kalıverdi,
Artık delirdi, tehdit etti, bağırdı, azdı bizim Hüdaverdi.
Otuz yıl geçmiş, Amerikan torunlar, yaşam trajikomedi,
Hem Türk, hem Amerikan vatandaşıyım, bayramda şıp taralelli.
Pişmanmıyım kararıma, hayır bu bir alın yazısı, kader kısmet,
Bak Ayşe çok mutluymuş, üç Türk kocadan boşandı kuzenim Kıymet.
Kim görmüş ki geleceği, gençliğimde bulutlardan kanatlandım,
Dayandım ne mutlu, romansı hayatımı bu şiirde anlattım.
Hani aşk, din, millet, gelenek dinlemezmiş gönüller anlaşınca,
İnsana hüzün basar yaban diyarda, yanlız kalıp ağlaşınca.
Hani yine kendi dininde, öz dilinde, geçinirsin kararınca,
Aynaya bakıp maziyi arıyorum, ufuklarım sararınca.
Çeşit Amerikalı Türk kızın öyküsünden daha niceler var,
Zalim Türk kocadan kaçıp İnternette evlenen tazeler de var.
Daha maceralar sürecek subaylar Küçük Asya'ya geldikçe,
Duydum Urla'ya üs kuracaklar, Coniler Arzuları sevdikçe.
Türk kızının adı var, sadık anne, hoş, saygılı, iyi aşçıymış,
Subay Coniyi, Teksas'taki uzatmalı aşkı Megi aldatmış.
Binlerce Türk kızının Amerikan öyküleri bir roman savar,
Otuz yaş farkla evlenmiş hatunun kendi kadar üvey oğlu var.
Madalyonun diğer yüzünde Megilerle evlenen Türk Zeki'ler,
Meluncanlardan beri süregelir aşklar, sıcak dış ilişkiler...

Macera Dolu Amerika

Plâstik kartlar, halk bin borçtan batar,
Savaşta gidiyor ayda 15 milyar dolar.
Çinden borç al, Suudi'den petrol akar,
ABD'de yıllık borç faizi 20 milyar dolar!
Otolar yüz çeşit, benzin fiyatları taşmış,
Aşırı yemek içmekten halk oburlaşmış.
Patent, bilim, sanat, spor, iş, bilgisayar,
Yok dünyada Amerikada olduğu kadar.
Okulda sokakta esrar, 'shake, rock, rap',
TV'de şiddet filmleri aileler bitap ve harap,
Her iki evlilikten birinde taraflar boşanıyor,
Yavrular ortada anasız babasız dolaşıyor.
Birbirlerine saygı bitmiş dolarlar konuşsun,
Paran olmadan hapı yuttun mu mutsuzsun.
Öyleyse niçin mutsuzlar Amerikaya geliyor,
Her yiğidin bir nedeni var, macerayı seviyor.
Fırsatlar ülkesidir USA, kim ne derse desin,
Amerika çılgın bir tutkudur bak bir deneyesin.
Los Angeles NewYork Chicago Miami Boston,
Depresyona girersin aman yoksa hiç dostun.
Macera Dolu Amerika, sen onulmaz bir sırsın,
HoşgeldinTürkiye'den boş bulun hemen ısırsın.
Türk öğrenciye önerim, çalış didin bitir öğrenimi,
Yurduna geri dön, boşverme canım geleneklerini.
Polis güçlü asayiş yerinde sakın suç işleyim deme,
Yasalara uymadın mı hapse girdin haram mal yeme.
Holywood'dayız bu gece Oscar var gösteriler harika,
Yeni bir coşku, insanlar koşturuyor melez beyaz kara.
Kızıl sarı derili, fakir zengin hep aynı kavga aynı dava,
Her yerde bowling, golf, beyzbol, yoktur burda bedava,
Biriktirmek yok, indirim var çabuk koştur al, alışveriş bol.
Macera Dolu Amerika dip derin sonsuz gayyâ kuyusudur,
Kimine mutluluk, başarı, para; kimine yolun hazin sonudur!
Olimpiyatlarda şampiyon, var mı geçen Nobel'de bir numara,
ABD pür coşku, John McCain, Hillary Clinton, Burak Obama.
Bu yazar, Macera Dolu Amerikayı sıralarken boncuk ter döker,
Tane tane harf ve sözcükler, altı yüz sekiz bin beş yüz karakter.
Dünyanın her köşesinden her dinden insan göçer iyi yaşam için,
ABD yirmibirinci yüzyılda işin zor, yeni rakip inanmazsın Kızıl Çin!
Türk arkadaş geliyorsan dönersin, yap hesabı akıllı ol biriktir kazan,
Burda ölme, duan olmaz, ceset yanar kül olur, tabutunu yok kaldıran!

YAĞ DÖKTÜM KUŞU AYNI ÖTMÜYOR BURALARDA !

Dolaşırken Kurtuluş Parkı'nda büyükbabamla
Yorulduk oturduk uzunca bir banka
Tatlı güneş aralarken ağaç yapraklarını
Bir kuş uzun uzun ötmeye başladı.
"Bak Suna", dedi büyükbaba, "bu kuşun adı
Yağ döktüm kuşudur, hergün çıkar bir dala,
Uzun uzun bagırır,
Yaağ döktüüüm…yaağ döktüüüm! "
Dinleyip kulak verince biraz
Gerçekten yağ dökmüş de
Bize haber vermek için
Şakıyıp dururmuş bu kuş!

O gün bugündur dinlerim bu kuşun sesini
Çocukluğum, gençligim, anne olduğum yıllar,
Nereye gitsem,
Güzel ülkemin her yanında,
Hep aynı öter yağ döktüm kuşu.

Ankara Esenlik Sokak, pencerenin önü…
Kestane ağacları yokuş boyu sıralı…
Beklerken gelmesini annemin,
Birden bire "yaağ döktüüüm!…"
Yaz öğleden sonrası, Ankara,
Yatağıma uzanmışım elimde kitap,
Balkondan geliyor sesi "yaağ döktüüüm!…"
Ya da çıkmışız mahallecek vişnenin tepesine
Elimiz yüzümüz kıpkırmızı,

Tünemiş üstümüzde, "yaağ döktüüüm!..."
ODTÜ...canım bilim yuvam...
Kalbimdeki yeri kocaman ,
Bölümümden çıkmış keyifle
Yürürken orta yolda,
Eşlik ediyor bana, "yaağ doktüüüm!.."
Akhisar'a gitmişim çocuklarımı alıp,
Hisar'ı kadar ak yüzlü kayınvalidemin,
Sakız çarşaflarına uzanmışız nefis yemek sonrası,
Pencere yarı açık, tül hafif sallanıyor rüzgardan,
Ege'nin kendine has şivesi geliyor komşulardan.
Gözler şekerlemeye kapanmadan önce,
Bizimki şakıyor yine, "yaağ döktüüüm!..."

Seneler gelip geçiyor,
Atıyor göç rüzgarları
Bir başka ülkesine dünyanın,
Sözde "bir numaralı"!
Amerika!... fırsatlar ülkesi!
Herşeyin bol olduğu, iyi hayat kalitesi!
Doğru, doğru... itirazım yok bunlara.
Ama yağ döktüm kuşu
Aynı ötmüyor ki buralarda!
Aynı tınıyı veremiyor sanki eskisi gibi,
Nerde o coşku? Nerde o şıngır şıngır feryat?
Bir şeyler eksik! Sanki biraz dargın,
Biraz buruk, daha neş'esiz,
Daha cansız şikayeti bize!

Sormalıyım nedenini bulup kuşumu!
Yemyeşil bakımlı bahçelerin arasında,
Sırtımı yalarken tatlı güneş,
Başlıyorum yürümeye…
Etrafta çıt yok, sessizlik…
Sadece uzaktan geliyor araba vınlamaları…
Birden tepemde belirmez mi bizimki!
"Hah" diyorum, "işte buldum seni!"
Soruyorum, "niye eskisi gibi ötmüyorsun?"
Yanıtlayacağına beni,
Soruyor bana geri! Söyleşiyoruz…
-İnsanlar nerde?
-Ortada gözükmezler.
-Ya evlerin önündeki koltuklar?
-Onlar süs icin, oturulmaz kapı önünde!
-Peki çocuklar?
-Onlar da hep meşgul, sokakta oynamıyorlar artık.
-E sokak kedileri?
-Burda öyle şeyler yok!
-Ya bu asırlık ağaçlardan sarkanlar ?
-Onlar vaktiyle topraklarından kovalanmış yerlilerin
 kaçarken dallara takılan saçları!
"Eee.. ablacıım…" diyor yağ döktüm kuşu,
"Bir de kalkmış bana soruyorsun,
" Cevabı apaçık göremiyor musun?"

Suna Şahinoğlu
1-Haziran-2011
Fırsatlar Ülkesi (ABD)
Montgomery/ALABAMA

ÜÇÜNCÜ BASIMA SONSÖZ (2012)

Akhisar'dan Amerika'ya eserinin ilk nüvesi 1997 yılında yazarın anavatandan ABD'ye vardıklarında ilk durakları olan İndiana eyaletindeki Purdue Üniversitesi'deki NATO-TÜBİTAK araştırma bursu sırasında hafta sonlarında içinden gelerek karaladığı takvim yapraklarına düştüğü anılarla atıldı.1998 yılında Ohio eyaletinin Cleveland kentindeki Case Western Reserve Üniversitesi'ndeki uzatmalı bursu sırasında bu etkinliği çok az da olsa aşamalı sürdürdü. 1999'da Alabama'nın başkenti Montgomery'ye ailece yerleşmeleri nedeniyle okutun sürekli ve düzenli yazılması sonucu, yerleştikleri bu sıcak iklimli Akdeniz'i andıran kentte 2001'de 50 yaşındayken ilk baskısını bitirmeyi başardı.

Basımevi arayışları üç yıl sürdü. 2004 yılına dek, yaz aylarında Türkiye'de bulunduğu sürede davetli çıktığı İzmir TV'deki program yapımcısı olan Ersal ve Necla Yavi'lerin İzmir'deki Yazıcıbasımevi tarafından Amerika Rüyası adı altında bin adet basılmasına kadar okutun geliştirilmesine uğraş verdi. Daha sonra okut, 2008 yılında e-basım altında CD (kompakt disk) olarak New York - ABD'de TULUMBA.COM tarafından yayınlandı. Ayrıca yazarın www.areslimited.com sitesine 'Ataturk' parolası anahtar olarak kullanılmak yoluyla okunması için dijital bir nüshası kondu. Bu zaman içinde Türkiye'den gelen yurt içi kökenli isteklere yanıt verilerek okutun daha çok ABD ve dünya ağırlıklı olması yönünde özen gösterilerek, önemli değişiklikleri içeren elinizdeki üçüncü basıma ulaşıldı. İlk basımdan bu yana gerek önceleri anavatandaki ekonomik bunalım (2004-08), gerekse son yıllardaki ABD'deki olağandışı (2008-2012) parasızlık ve kaynaksızlık nedeniyle bu geniş yelpazeli anılar ya da çiçek demeti (okuyucu mektupları: Bknz. Erkan Maral, Ataşe, TC Başkonsolosluğu, New York) bu günlere kaldı. Neden bugünlere? Tatlı bir rastlantı olarak 23 Haziran 2011'de anlamlı yaşam dönemeçlerinden biri olan 60 yaşım

geride kalmış, ya da daha olumlu bir deyişle bu olayı kutlamış oluyorum siz değerli okurlarla birlikte. Bu bana yüce bir 60. yaş günü armağanı değil de nedir! Duyarız. 60'ında kimi dünya gezisine başlar, kimi de malikanesinde dillere destan parti verir ve gazetelere çıkar. Yazarınız kulunuzun hiç bir zaman madden kazandıkları birikemedi, hep geriden izledi ve sürekli maddi kaynak aradı. Çünkü hep daha bir şeyler öğrenmek için kendine, ailesine ve sevdiklerine eğitim ya da benzeri kutsal manevi yatırımlar nedeniyle olanaklarını gururla değerlendirdi. Akademik ve okur-yazar bir aile olarak çevresindekilerin sürekli 'Hala okuyup yazarmısın, dur biraz da dinlen!' dostane öğütlerine 'Sağolun ama okuyup yazarak dinleniyorum' içten yanıtını verince insanların şaşırdığına tanık oldu. Haddimi aşmak da olsa ülkeme naçizane önerim hep "Eğitim-Öğrenim-Deneyim-Uygulama" oldu!

Yılllarca her tür eleştiriye rağmen daha ilk kurucusu Nehru'dan başlayarak sefil ülkesinin fertleri için "En Kaliteli Çağdaş Eğitim" sloganından vazgeçmeyen Hindistan bu gün GSMH'de dünyanın ilk 5 ülkesi arasında. Keza Çin ve Brezilya eğitim ve öğrenime hep birinci öncelikte yer verdi. Sanki yüce kurucu önderimiz ATATÜRK bunu yapmadı ve birinci derecede önermedi mi? "10 Yılda Çıktık İlk Savaştan" dediği işte bu kültürel ve iktisadi savaş değildi de neydi acaba? Sevgili okur kardeşlerim,oğullarım kızlarım kızanlarım: Daha taze oluşan Arap ilkbaharını 90 yıl önce başlatan Atatürk'ün çağdaş kültür meşalesini söndürmeyin. Gericilikle safsatayla zamanı yakıp medeniyet yarışında ve alt yapı yatırımlarında geri kalıp kendimizi aldatmayalım! Bilimsel kalalım. Çok çalışalım, aklımızı kullanalım! 'Türk gibi varlıklı olalım'! Hergün kalkınca canımız sıkılıyorsa ve umutsuzsak, hasbehas Türk evladı olan Atatürk'ün beş parasız sıfır kaynakla Anadolu'ya geçtiğini ve bugüne fedakar Türk insanıyla canları pahasına nasıl ulaştığımızı anımsayalım. Sizden canınızı değil aklınızı vermemizi, gurur ve zekayla insanlık yarışında geri kalmamanızı istiyorum. Çok mu? HAYDİ Türkiye!

YAZARIN ÖZGEÇMİŞİ

Mehmet Şahinoğlu, geçmişi ve geleceği çözümlemeye çalıştığı küresel, kapsamlı ve özgür çağrışımlı denemesinde, son zamanların merak edilen konusu Amerika'yı içinden geldiği gibi ve yerinden gözlemleyerek aktardı. Yazın yaşamına 1960'larda Akhisar'ın Sesi'nde kısa öykü ve İngilizce'den çevirilerle başladı. İlkokulu Akhisar'da (1962), Orta-Lise'yi İzmir Bornova Koleji'nde (1968) ve ABD'de (1969), Elektrik Mühendisliği'ni ODTÜ'de (1973), Yüksek Elektrik Mühendisliği'ni UMIST-İngiltere'de (1975) ve Elektrik-İstatistik Doktorası'nı (Ph.D.) Texas A&M Üniversitesi'nde bitirdi (1981). 1967 NATO Kompozisyon Yarışması'nda Türk Hukuk Kurumu'nca ülke ve SHAPE-Paris tarafından dünya birincisi seçildi. AFS, IASTE, Il Centro di Studi Italiani, DAAD, The British Council, L'Ambassade Française, Fullbright, Japon Sasakawa (Salzburg Seminerleri) ve NATO-TUBITAK-B2 burslarıyla, ABD'de 'Marquis Who's Who (1987)', Cambridge (2008), Alien Scientist of Extraordinary Ability (1999), Eminent Scholar (2000) ve Microsoft Global Awardee (2006) payeleri sahibi olup İngilizce, Almanca, İtalyanca, Fransızca dillerinde çalışan simultane-çevirmen yazar, 'Devlerin Bilek Güreşi (1992)' ve 'Çin İşi Japon İşi (1993)' başlıklı gezi notlarını ve 2004'te Amerika Rüyası'nı yayınladı. Çağrı Dergisi'nde 1990'larda kısa öyküleriyle şiirleri yayınlandı. Yazar Türkiye'nin, Hindistan Modeli Yazılım Sanayisi'yle kalkınma yarışından sürekli düşmeyeceğine inanıyor. 1990'larda TRT'nin Bizim İnsanlarımız ve Mesleklerimiz'le, 2000'lerde Kanal 1 ve İzmir TV, Ege TV ve Aydın TV'nin söyleşilerinde, Alabama-ABD'nin NPR (National Public Radio: 1999-2008) sohbetlerinde teknik ve sosyal konularda yer aldı. Gençliği özendirici nitelikteki bu yapıta, yurdunun köklü ve kültürlü insanlarına esinti kaynağı olur umuduyla 10 yılını adadı. Meslek yaşamında önce TEK, sonra 20 yıl ODTÜ'de çalıştı. 1990'da ODTÜ'den Profesörlüğe atandı.

İzmir DEÜ-FEF'ne kurucu Dekan'ı atandı (1992). DEÜ İstatistik Bölümü'nü kurdu(1993). TEK Danışmanlığı yaptı (1982-97).
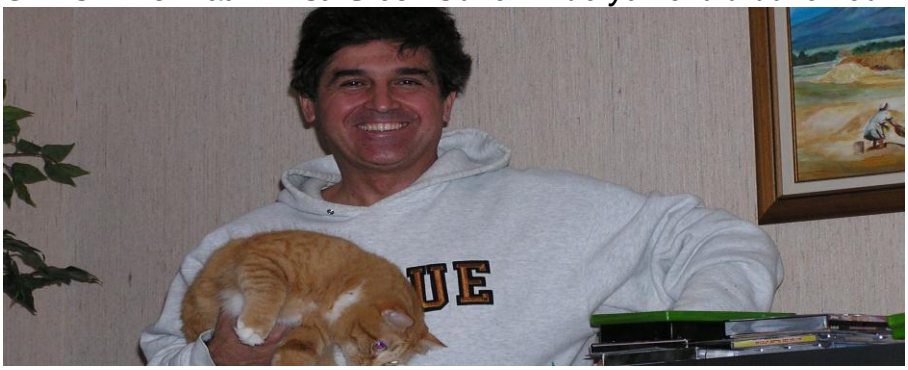
150'ye yakın ulusal-uluslararası bildirisi bulunan Şahinoğlu, Ankara Elektrik Mühendisleri Odası, Türkiye İstatistik Derneği, ABD-IEEE (Elektrik Mühendisleri Enstitüsü) 'kıdemli' ve AVRUPA-ISI (Uluslararası İstatistik Enstitüsü) 'seçilmiş' üyelerinden olup 2002'de ABD-SDPS (Society of Design & Process Science) topluluğunun 'Fellow' onur üyeliğine seçildi. Literatüre geçen özgün buluşları arasında, 'Şahinoğlu-Libby (SL) Olasılık Yoğunluk Fonksiyonu (1981)', 'Bileşik Poisson Bilgisayar Yazılım Güvenilirlik Modeli (1992)' ve 'MESAT:Yazılım Testlerinde Ekonomik Durma Kuralı (2003)' ve ''Securıty-Meter: Bilgisayar Güvenlik Ölçer (2005)' olup Alabama'daki Maxwell-Gunter Hava Üssü'ndeki Troy Üniversitesi Bilgisayar Okulu eski Başkanı ve Onur Bilimcisiyken (Eminent Scholar). Microsoft dünya yarışmasında 2006'da 14 kişi arasına girdi. 2007'de 100'ü geçen başvuru arasından seçilen ders okutu 'Trustworthy Computing'i www.wiley.com şirketince basıldı.38 yıllık mühendis olup 31 yıllık evli ve 3 oğul babasıdır. 2008'de Auburn Üniversitesi Enformatik Enstitüsü Direktörü olarak Güney ABD'nin ilk Cybersecurity (Sibergüvenlik) yüksek lisans programını kurdu. WIREs dergisinde 'Cloud Computing' adlı bildiriyle En İyi Yayın (Best Paper) ödülünü aldı (2011). 2012'de "Raindrops Falling on my Life's Umbrella" gezi anıları (travelogue) okutunu yazdı. 2014'de Cyber-Risk Informatics'i bilim dünyasına kazandırdı ve ODTÜ Enformatik Enst. Siber-Güvenlik'de yaz okulu düzenledi.